NOTULEN.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXI. — 1883.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1884.

INHOUD.

Blads.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 Januari 1883. 1
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Februari 1883 10
Bestuursvergadering van Dinsdag, 13 Maart 1883 27
Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 April 1883 35
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Mei 1883 44
Bestuursvergadering van Dinsdag, 20 Juni 1883 56
Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Juli 1883. 79
Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 Augustus 1883 83
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 September 1883 93
Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 October 1883. 105
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 November 117
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 December 127
Aperçu des travaux de la Société pendant l'année 1883 . . . 139
Bijlagen.
I Lijst van ontvangen boekwerken gedurende het eerste kwartaal 1883 I
II Afdruk van het document, gedeponeerd bij de eerste steenlegging van de Willemskerk op het Koningsplein te Batavia, 24 Augustus 1835 IX
III Lijst van ingekomen boekwerken over het tweede kwartaal 1883 XIV
IV Aanwinsten van het munt- en penningkabinet in 1883. XXV
V Aanwinsten van het ethnologisch museum in 1883. XXXII
VI Lijst van ingekomen boekwerken over het 3de en 4de kwartaal 1883. XXXVIII
VII Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1883 LVI

Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 Januari 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, A. HAGA, W. P. GROENEVELDT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 12 December jl. in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 14 Dec. 1882, No. 16777, ten geleide van: 1° twee gendi 's (waarvan één gebroken) en twee kommen, nabij *Gersik* bij het in orde brengen van een vischvijver gevonden op een plaats, waar een vijftal eeuwen geleden de schepen nog ankerden en die wellicht oudheidkundige waarde hebben, daar de vorm dier gendi's niet of niet meer op *Java* gebruikelijk is; 2° een schotel met twee potjes nabij de desa *Pamottan* (*Malang*) en een gebakken aarden vaas of urn, bij de inlanders bekend onder den naam van *klemoek*, op het erfpachtsland *Petoeng Ombâ* (*Malang*) gevonden.

Deze voorwerpen zijn in de archaeologische verzameling opgenomen, terwijl op voorstel van den Conservator der oudheden den Direkteur voornoemd zal worden medegedeeld, dat het Gen. bereid is aan de vinders van het sub 2 genoemde de verlangde vergoeding van *f* 6 uit te keeren.

b. De missive van denzelfden dd. 22 Dec. a° p°, No.

17146, ten geleide van een proces-verbaal van taxatie, waaruit blijkt dat voor het koperen kanon, bedoeld bij Not. 7 Nov. a° p° II, *e*, een betaling van *ƒ* 131,40 gevraagd wordt.

Wordt besloten den Direkteur voornoemd mede te deelen, dat al mocht het bedoelde kanon de opgegeven metaalwaarde hebben, het Gen. niet genegen is het tegen dien prijs over te nemen, aangezien het geen wezenlijke waarde voor het Museum bezit, en het derhalve weder ter beschikking van den vinder kan gesteld worden.

c. De missive van den Gouverneur van *Sumatra's W. K.*, dd. 5 Jan. jl., No. 87, namens den Heer G. J. Harrebomée inlichtingen verzoekende omtrent de door dezen vervaardigde *Lampongsche* woordenlijst, waarvan sprake is in Not. 7 Maart a° p°, III, *d.*

De Heer W. P. Groeneveldt neemt op zich de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

d. Een schrijven van den Heer C. F. H. Campen, ged. *Amboina*, 20 Nov. 1882, een suppletoire bijdrage aanbiedende tot het in deel XXVII van het tijdschrift opgenomen opstel van zijne hand betreffende de godsdienst der Alfoeren van *Halemahera*, benevens als proeve de letter A van een uitgebreide Ternataansche woordenlijst, met verzoek om bericht of het Gen. genegen is deze lijst uit te geven, wanneer zij geheel gereed zal zijn.

De suppletoire bijdrage in handen gesteld van de redaktie van het tijdschrift ten einde daarin te worden gepubliceerd, terwijl op voorstel van den Heer D. Gerth van Wijk besloten wordt de aangeboden woordenlijst, als zijnde in haar tegenwoordigen vorm ongeschikt voor uitgave, terug te zenden met mededeeling aan den schrijver van de veranderingen, welke er in aangebracht dienen te worden.

e. Een schrijven van den Heer P. M. L. de Bruijn Prince,

Sekretaris van *Kedoe*, ged. *Magelang*, 29 Dec. 1882, ten geleide van een kist inhoudende 9 afdruksels van beschreven steenen in het regentschap *Ledok* genomen door 's Genootschaps gewoon lid, den Heer H. E. STEINMETZ.

Van de ontvangst zal onder dankbetuiging ook aan den Heer STEINMETZ worden kennis gegeven, terwijl de afdrukken door tusschenkomst van den Heer VAN DER CHIJS in handen van den Heer K. F. HOLLE zullen gesteld worden.

f. Het ondervolgend schrijven van het eerelid, den Heer K. F. HOLLE, ged. *Warpala*, 1 Jan. jl.

„Volgens bericht moeten in een kaboejoetan in een doekoeh van de desa *Soekasari*, regentschap *Madjalengka*, Mss. bewaard worden.

Ik stel voor daaromtrent inlichting te verzoeken en te vragen, of ze niet ter inzage kunnen worden afgestaan.

Den Res. van *Cheribon* zou kunnen worden verzocht, ze door mijne tusschenkomst aan het Genootschap te zenden, dan zal ik er meteen over berichten."

Conform besloten.

g. Het ondervolgend schrijven van den Heer G. A. SCHOUTEN, Kontr. der 2de kl. bij het B. B., ged. *Saleier*, 8 Dec. 1882.

„Van den heer A. J. BARON QUARLES DE QUARLES ontving ik Uw Schrijven van 24 Juli j. l., No. 141, en in voldoening daaraan heb ik de eer Uwe Direktie hierbij afschriften aan te bieden van drie handschriften, die mij door den eigenaar, den inlander Taroedin te *Poeta Bangoe*, ter kopieering zijn afgestaan.

Genoemde eigenaar is niet te bewegen de handschriften aan Uwe Direktie af te staan, ik heb ze daarom zoo naauwkeurig mogelijk doen afschrijven.

De persoon, die de afschriften gemaakt heeft, laat het aan de welwillenheid Uwer Direktie over, hem eene kleine geldelijke belooning te willen schenken.

Volgens geruchten moeten er nog meer handschriften in het bezit van eenige inlanders alhier zijn, doch alhoewel ik reeds pogingen heb aangewend om de bezitters er van op te sporen, heb ik tot heden daarin niet mogen slagen.

Mocht ik iets ontdekken, dat naar mijne meening voor Uw Genootschap eenige waarde kan hebben, dan zal ik Uwe Direktie daarmede in kennis stellen.

Daar de eigenaar der hierbij in afschrift gaande handschriften gedurende eenigen tijd van zijne woonplaats is afwezig geweest, heb ik niet vroeger aan Uw verzoek kunnen voldoen."

Wordt besloten den Heer SCHOUTEN onder dankbetuiging voor de genomen moeite *f* 10 te doen toekomen ter belooning van den afschrijver dezer Mss., waarvan twee met Arab. en een met Mak. karakter, en waarvan de toezending heeft plaats gehad in voldoening aan Not. 6 Juni 1882, IV, II, houdende de Direktie zich aanbevolen voor afschriften van eventueel nog te ontdekken Mss.

h. Een schrijven van den Heer H. VISSER, Ass. Res. der *L. Kota*, ged. *Pajakoemboeh*, 17 Nov. 1882, ter opname in het tijdschrift eene bijdrage van zijne hand aanbiedende over *Pasemah Oeloe Mana* en de tijdelijke onder-bestuur-brenging van dat landschap door Sir Th. St. Raffles.

Gesteld in handen van de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en Mr. N. P VAN DEN BERG om advies.

i. Een schrijven van 's Genootschaps correspondeerend lid, den Heer ARISTIDE MARRE, ged. *Parijs*, 20 Okt. 1882, ten geleide van een ex. van het werk *Triparty en la Science des nombres de Nicolas Chuquet*, in 1484 door dezen te *Lyon* geschreven, en het *Appendix* op dit werk onlangs door den Heer MARRE in het licht gegeven.

Het werk is onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

k. Een schrijven van de regelingskommissie van het 6de inter-

nationale Congres van Oriëntalisten, ged. *Leiden*, 1 Dec. 1882, het verzoek aan de Direktie bevattende om belangstellenden in *Indië* aan te sporen tot deelneming aan het medio September a. s. te *Leiden* te houden Congres, waarbij de Polynesische talen en volken op den voorgrond zullen staan en waaraan een kleine tentoonstelling van Oostersche Mss., drukken en wetenschappelijke werken zal verbonden zijn, wordende toezending uit *Indië* van wat strekken kan om de waarde dier tentoonstelling te verhoogen ten zeerste op prijs gesteld.

Wordt besloten door het verspreiden op ruime schaal, zoowel aan de leden van het Gen. als aan andere belangstellenden, van een circulaire, waarin het doel van het aanstaande Congres wordt bekend gemaakt, te trachten aan het verzoek der regelingskommissie te voldoen.

l. De missive van den Thesaurier dd. 5 Jan. jl., ten geleide van een overzicht der geldmiddelen gedurende 1882 en een concept-begrooting van ontvangsten en uitgaven voor 1883, beide vergezeld van een memorie van toelichting.

In handen gesteld van een kommissie bestaande uit de Heeren Mr. N. P. VAN DEN BERG EN Dr. L. W. G. DE ROO ten fine van onderzoek.

m. De uit rondlezing terug ontvangen geschiedenis van het landschap *Asahan* (Not. 1 Aug. a°.p°. II, *a* en 5 Sept. a°.p°. II, *d*).

Wordt besloten dit stuk behoudens eenige kleine wijzigingen, waarvan den schrijver kennis zal gegeven worden, in het tijdschrift uit te geven.

III. De Bibliothekaris deelt mede, dat de inhoudsopgave van 's Genootschaps werken, tevens prijslijst, tot het drukken waarvan besloten werd in de vergadering van 10 Okt. 1882, Not. II, *p*, gereed is en stelt voor den Direkteur van O. E. en N. 10 afdrukken dier lijst te doen toekomen in voldoening

aan zijne missive van 13 Mei t. v., No. 6527 (zie Notulen 6 Juni jl. II, *f*).

Conform besloten.

IV. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a. Stelt voor het in zijne handen gestelde opstel (Not. 12 Dec. jl. II, *m.*) van Dr. B. HAGEN over de godsdienst der Bataks in het tijdschrift op te nemen, maar van de daarbij gevoegde teekeningen alleen die uit te geven, waarop een uitgeholde steen, *roemah hantoe*, woonplaats van *orang boenian* en *koemang*, is afgebeeld.

Conform.

b. Deelt mede dat de armband en de ringen, waarvan sprake is in Not. 12 Dec. jl. II, *f*, voor 's Genootschaps verzameling geen waarde hebben en geeft derhalve in overweging ze weder ter beschikking te stellen van den vinder.

Conform.

c. Id. dat de door hem bewerkte catalogus van 's Genootschaps archaeologische verzameling voor den druk gereed is, maar dat het hem wenschelijk voorkomt, hierbij een atlas in lichtdruk te voegen van de belangrijkste beelden en bronzen voorwerpen in het museum bijeengebracht, wordende, indien de Regeering vergunt, dat de daaraan verbonden arbeid verricht wordt met de hulp van het Topographisch Bureau, de kosten voor de uitgaaf van dien atlas op *f* 2000 geraamd.

Wordt besloten de Regeering de bedoelde vergunning te verzoeken en indien deze verleend wordt, van den atlas een minimum van 450 exemplaren te doen vervaardigen en van den tekst 700 ex. te laten drukken.

V. Op voorstel van den Voorzitter wordt overgegaan tot de benoeming der kommissiën voor de opname van den toestand

der verschillende verzamelingen, waarop worden aangewezen:

Voor de bibliotheek en de verzameling handschriften de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN en W. P. GROENEVELDT;

Voor het museum de Heeren J. E. ALBRECHT en D. F. VAN DER PANT.

VI. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van Mr. S. C. NEDERBURGH:

J. A. NEDERBURGH, het staatsdomein op Java.

b. Van Mr. H. KUNEMAN:

Alg. statistisch overzicht betreffende N. I. over de jaren 1872 tot en met 1881.

c. Van den Heer P. DE LAPEYRIE:

Medaille op het schuttersfeest te Basel, 1879. — Tin.

Dollar-cent van de British North Borneo Comp. 1882.— koper.

½ anna, Bengalen, 1845.— k.

¼ 〃, 〃, 1857,58.— k.

⅛ 〃, Bombay, 1794.— k.

Makala (Arabië), klein muntje.— k.

d. Van Dr. G. A. VORDERMAN: 1 tinnen duit van Java.

e. Van Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

Copie brief van B. Karsseboom, behelzende aanmerkelijke anecdotes; den Heere Mr. S. C. Nederburgh bij 't retour zijner Hoog af te leggen Commissie in Europa, tot zijne elucidatie medegedeeld, enz. Amsterdam, 1804.

J. Schröder, kaart der Westkust van *Celebes*, van *Makasar* tot Laikan 1841.

Smits en Melvill van Carnbee, kaart van de Java-zee, 1853/4 (fragment).

f. Bij missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 13 Dec a° p°, No. 16688: Mr. L. W. C. VAN DEN BERG, Minhadj at Talibin.

g. Bij missive van denzelfden, dd. 13 Dec. a° p°, No. 16720:

Register op de eerste tien jaargangen van het jaarboek van het Mijnwezen in N. I.

h. Bij missive van denzelfden, dd. 30 Dec. a° p°, No. 17492:

Lotgevallen van den Kantjil, in het Javaansch, door F. L. WINTER.

i. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 5 Dec. a° p°, No. 12538:

Zeilaanwijzingen in straat Siberoet.

k. Bij missive van den Direkteur van Justitie, dd. 21 Dec. a° p°, No. 9783:

Boekoe tjerita Tjioe Koan Tek anak Tjioe Boen Giok. Terkarang oleh soeatoe orang Tjina.

l. Bij missive van den Off. van Justitie te Semarang, dd. 23 Dec. a° p°, No. 2681/3993:

De daad bij het woord, door Th. GATSONIDES. I, II, III & IV stukje.

Deze geschenken zijn onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren Mr. A. M. PINO, Adv. Gen. bij het H. Gerechtshof van N. I., te *Batavia;* M. A. TERWEN, leeraar a/h Gymnasium Willem III, *id.;* Jhr. C. DE GIJSELAAR, Resident van *Pekalongan;* H. VISSER, Ass. Res. der *L Kota.*

Van de ledenlijst worden op verzoek afgevoerd de Heeren G. H. M. HARLOFF, Mr. B. R. W. A. BARON SLOET VAN HAGENSDORP en O. M. DE MUNNICK, terwijl aanteekening wordt gehouden, dat het gewoon lid, de Heer S. L. HUIZER, schriftelijk heeft medegedeeld Indië tijdelijk te verlaten.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Februari 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. HAGA, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 9 Jan. jl. in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 26 Jan. jl., No. 44, waarbij naar aanleiding van dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 12 Dec. 1882, III, *d*.) aan het Gen. een uittreksel wordt afgestaan uit een missive van den Resident van *Palembang*, benevens een extract uit een nota betreffende het inlandsch bestuur in het rijk van *Djambi*, samengesteld door den Heer C. NIESEN, Kontr. der 2 kl. v/d. B. B., waaruit blijkt dat de Loerah of Priai van *Djeboes*, een titel die van vader op zoon overgaat bij een familie gevestigd te *Djeboes*, op den dag der installatie van een nieuwen Sultan van 's morgens tot 's avonds 5 uur vorst is, maar overigens geene meldenswaardige bijzonderheden bevattende.

b. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 19 Jan. jl., No. 869, ten geleide van een afschrift van het grammaticaal gedeelte van een Javaansch woordenboek, vervaardigd door den Heer J. A. WILKENS, welk werk bij Gouv. besluit van 16 Dec. 1882, No. 5, aan het Gen. is afgestaan.

In de verzameling handschriften opgenomen.

c. De missive van denzelfden, dd. 29 Jan. jl., No. 1303, ten geleide van een gouden ring in een veld met ketela beplant bij de desa *Tegalsari*, distrikt *Kalialang*, regentschap *Ledok*, residentie *Bagelen*, gevonden en op een waarde van *f* 94.50 getaxeerd.

Aangezien het Gen. reeds in het bezit is van meer dergelijke ringen, wordt op voorstel van den Conservator der oudheden besloten den Direkteur vd. in overweging te geven dit exemplaar, dat zeer fraai is, voor het Rijks-museum te *Leiden* aan te koopen.

d. De missive van denzelfden, dd. 6 Febr. jl., No. 1639, ten geleide van de voorwerpen bedoeld bij Not. 12 Dec. 1882, III, *c*, op dezerzijds gedaan verzoek door den Ass.-Res. van *Limbangan* door tusschenkomst van het Dept. van O. E. & N. herwaarts gezonden.

Deze voorwerpen, zijnde een beker, een beeldje, een liggende en een staande karbouw, alle van brons, benevens een aarden kikvorsch zijn, onder dankbetuiging aan den Regent van *Limbangan*, in de betrokken verzameling opgenomen.

e. Een schrijven van den Heer W. H. Read, Konsul-Generaal van Nederland te *Singapore*, dd. 22 Jan. jl., in antwoord op dezerzijds gedaan verzoek (Not. 12 Dec. III, *a*) 6 exemplaren aanbiedende van het eenige koperen geldstuk, dat tot nog toe door de British North Borneo Company in omloop is gebracht.

Verder bevat dit schrijven de mededeeling, dat te *Laboean* en in *Broenai* het koperen medium wordt gebezigd van de *Straits*, maar te *Serawak* een speciale munt in gebruik is, waarvan de Heer Read voor het Gen. specimina zal trachten te bekomen, zoo deze nog niet in het numismatisch kabinet aanwezig zijn.

Onder dankbetuiging voor de ontvangen munten zal den Heer Read worden medegedeeld, dat ook de munten van *Serawak* met belangstelling worden tegemoet gezien.

f. Een schrijven van den Heer Dr. C. LEEMANS, ged. *Leiden*, 22 Dec. 1882, de mededeeling bevattende, dat de beelden uit de collectie Scheepmaker voor het Rijks-museum ontvangen zijn, en eenige aanmerkingen omtrent de verdeeling daarvan.

In handen gesteld van den Conservator der oudheden ten fine van toe- en voorlichting, voor zooveel noodig.

g. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer J. L. VAN DER TOORN, ged. *Fort de Kock*, 22 Dec. 1882, een gedeelte van een door hem vervaardigd woordenboek van het Menangkabausch Maleisch ter kennisneming aan de Direktie aanbiedende, met verzoek om mededeeling of het Gen. genegen is dat werk uit te geven en hem de gemaakte kosten, ca *f* 1500, te restitueeren.

De schrijver zal uitgenoodigd worden, alvorens de Direktie tot een besluit in dezen kan overgaan, den omvang van het geheele woordenboek, ontdaan van alle niet speciaal Menangkabausche woorden, op te geven, zullende hem tevens medegedeeld worden, dat 's Genootschaps finantiën in geen geval de gevraagde restitutie toelaten van kosten door eenig wetenschappelijk schrijver gemaakt om te kunnen komen tot de samenstelling van een wetenschappelijk werk, dat het Gen. zelf geheel voor eigen rekening het licht doet zien.

h. Het ondervolgend schrijven van den Heer C. A. DE KRUIJFF, ged. *Blauwkopel*, 22 Dec. 1882.

„Tot het zamenstellen eener genealogie ontbreekt mij de geboorteplaats van den Commandeur en Equipage-meester *Maurits Jacobsz. Eyck*, die in 1699 te Batavia is overleden.

Volgens een familie-relaas, geschreven eenige dagen na zijn overlijden en waarvan ik de vrijheid neem U nevensgaand copie hierbij te zenden, is hij begraven op het Portugeesche kerkhof.

Vruchteloos zijn tot hiertoe de pogingen geweest om in Nederland zijne geboorteplaats te vinden.

Een nauwkeurig onderzoek in de archieven te Delft, ook van de Weeskamer, is vruchteloos geweest even als dat in de archieven van 's Gravenhage en der O. I. Compagnie te Amsterdam.

Wel wordt hij in de scheepsrollen der O. I. Compagnie vermeld, als in 1684 met het schip "de Beurs" naar Indië vertrokken. In 1693 was hij gezagvoerder op het schip "de groote Visscherij" en in 1698 Commandeur en Equipage-meester over 286 personen.

In die scheepsrollen wordt achter zijn naam vermeld: "van Maassluis" (geboren?), doch ook een onderzoek te Maassluis is zonder gevolg gebleven. Wel komt hij daar voor in het huwelijksregister.

Behalve het onderzoek in bovengenoemde gemeenten zijn ook de doopregisters van eenige dorpen om Delft en Maassluis onderzocht, — doch met even ongunstig resultaat.

Bij gelegenheid van een onderhoud over dit onderwerp met Ds. Kijftenbelt, die in deze gemeente beroepen is, gaf hij mij den raad mij tot U te wenden. Het is daarom, dat ik met het vriendelijk verzoek tot U kom, of uwe archieven ook bevatten den naam van de *geboorteplaats* van M. Jz. Eijck, — of ook bekend zijn zijne *kwartieren* — en of zijne *handteekening* ook in stukken voorkomt, — ten einde te weten of dit moet zijn Eijck, van Eijck of van der Eijck.

M. Jz. Eijck is eerst gehuwd geweest met Aeltine van der Vugh en na 1687, waarschijnlijk in Indië, voor de 2de maal gehuwd met Clara Maria Wit of Witte, die na zijn dood hertrouwd is met Jan Fortuin."

COPIE. 1699. BATAVIA.

"Den 5 Meij is overleden Mouris Jacobsz Eijk Commandeur en Equipagemeester geboren tot Delft out zijnde 56 jaren 2 maanden 13 dagen;

den 7 meij ist lighaam van den Commandeur ter aarde bestelt op de volgende wijse;

de Comp. van de Equip. werff (vermits den overleden daar Capitain van ware geweest) trock voor uijt, wert opgevoert door deszelfes luijtenant den Coopman Hendrick Vuijst bestaande uijt 90 coppen, verdeelt in drij divisiens waarvan int eerste gelit der voorste divisie waren geplaats 6 schippers met snaphanen — int voorste gelit der tweede verdeeling 6 opperstuurluijden met pieken en in 't eerste gelit der derde divisie (..) onderstuurluijden met roers, hier naast volgde den Coopman Ludolf van Coulsten, dragende 't wapen van den overledenen, en daar aan 't lijk 't geen wierd gedragen van

6 Coopluijden,
6 Schippers en
6 Officieren militair;

de kist was behangen met 16 quartieren, de barasaan — ringkraag en degen van den overledenen en werd aldus onder 't drymaal lossen der roers ter aarde bestelt op 't Portugeeze kerckhoff."

De Heer Mr. J. A. van der Chijs doet hieromtrent de volgende mededeeling.

„In het Oud-archief heb ik nopens M. J. Eijck niet meer dan het volgende gevonden.

Bij resolutie van Gouv. Gen. en Raden van India van 27 Augustus 1697 is hij, die toenmaals schipper (Kapitein van een O. I. vaarder) was, benoemd tot equipage-meester te Batavia, — eene betrekking, „waar af het wel waarnemen voor „d' E. Comp. van groot belang is", — onder voorwaarde, dat zijn voorganger, Claas Bichon, „tot zijn vertreck na 't va„derlant in de gem. bedieninge, volgens zijn gedane aenbiedin„ge, zal moeten continueeren en 't nodige omtrent de retour„vloot besorgen, behoudens dat na 't absolveren van den aen„staenden opneem onder ultimo dezer de laatste de verant„woording over de administratie zal aengaen en dienvolgens de „ordonnantiën der verstreckingen door hun gesamentlijk wor„den ondertekent."

Nagenoeg elf maanden later is hem bij resolutie van den

Gouv. Gen. en Raden van India van 25 Julij 1698, op zijn verzoek, toegevoegd „de daertoe staende qualiteijt van Com„mandeur en de eerste gagie van 130 gld. ter maent voor drij „jaren, te samen sedert ult. Augustus des verleden jaers, „wanneer hem transport van den omslag en administratie der „equipagie-werf etc. gedaan is".

Nopens zijne geboorteplaats blijkt niets, evenmin nopens de kwartieren van zijn wapen.

Door hem geteekende stukken zijn, voor zoo verre bekend, niet meer aanwezig.

Bij den Raad v. Justitie is wellicht iets te vinden betreffende zijn tweede huwelijk."

Wordt besloten overeenkomstig de laatste alinea bij den Raad van Justitie alhier inlichtingen in te winnen en den schrijver in kennis te stellen met hetgeen aangaande den bedoelden M. J. Eijck gevonden is.

i. Het ondervolgend voorstel van het eerelid, den Heer K. F. Holle, ged. *Waspada*, 12 Dec. 1882.

„Tot mijn spijt vind ik in Deel XVII, part II, v. Journal As. Society of Bengal niet plaat III, waarop eenige inscripties van de prov. *Wellesby* zijn afgebeeld.

Ik stel te meer prijs op de inzage er van, omdat daarop wellicht dezelfde lettertype voorkomt als die van *Djambi*, *Bekasih* en *Koetei*, zooals het geval is met een inscriptie van *Singapoer*, die ik, jammer genoeg, eerst nu onder de oogen krijg.

Ik geef de Direktie van het Genootschap in overweging een copie er van op doortrek-papier te vragen.

Ik doe dit te eerder, omdat er nog een ander verzoek aan kan worden vastgeknoopt.

Op bladz. 68 komt namelijk het volgende voor: „We have also in our museum a very fine inscription in that character (kawi) which has been taken by many for a peculiar form of Sanskrit."

Verder lees ik wat lager: »meanwhile we may conjecture with probability that the inscription is a record of some Javanese triumph etc. — en is het niet onmogelijk, dat we daardoor iets naders hooren omtrent onzen Wikramaditya van Sumatra.

Ik stel daarom voor aan de Asiatic Society te *Calcutta* het verzoek te richten facs. te mogen hebben van alle inscriptiën van het Maleische schiereiland, daaronder ook *Singapoer*, welke in het bezit van het museum zijn of in het bezit er van mochten komen, voor zoo ver ze namelijk betrekking hebben op den Maleischen archipel en niet tot de klasse der bepaald Hindoesche behooren.

Het Genootschap zou zich tevens bij de Straits Branch in gelijke wijze kunnen aanbevelen.

Uit hetgeen in het tijdschrift van eerstgenoemd Genootschap over '47, '48 en '49 wordt gezegd, moet het Maleische schiereiland niet zoo heel arm aan steen-inscripties zijn, die ook voor de kennis van het verleden van onzen archipel eenig licht kunnen geven."

Conform besloten.

k. Het ondervolgend schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer H. E. STEINMETZ, ged. *Indramajoe*, 25 Jan. jl.

»Naar aanleiding Uwer letteren dd. 18 dezer, No. 7, waaruit ik met genoegen vernemen mocht, dat de vóór ruim drie jaar door mij genomen afdruksels van kawi-inscripties eindelijk door Uwe Direktie ontvangen zijn en zich goed geconserveerd hebben, neem ik de vrijheid Uwe Direktie beleefdelijk het volgende in overweging te geven.

Het komt ondergeteekende nl. zeer wenschelijk voor alle maar eenigszins transportabele voorwerpen met kawi-inscripties, waarop door niemand aanspraak gemaakt wordt, naar *Batavia* te doen overbrengen. Aldaar door het Genootschap in bewaring genomen, zijn die beter voor verloren gaan of verminking behoed, terwijl men dáár er zoovele afdruksels

van nemen kan, als men maar verkiest, ter verzending aan bekende beoefenaars van het Kawi.

Wat betreft de steenen, van welker inscripties door mij aan het Genootschap afdrukken aangeboden zijn, twee er van bevinden zich op het Diëng-plateau, en zouden vîa *Pekalongan* zeer gemakkelijk naar *Batavia* te vervoeren zijn. Eén dezer steenen, die uit verschillende fragmenten bestaat, werd eerst voor eenige jaren opgegraven, en reeds toen werden afdruksels er van door mij aan het Genootschap — en door diens tusschenkomst aan den Heer VAN DER TUUK — aangeboden. Daar het Genootschap nu in het bezit is van twee afdrukken er van, zou het m. i. overweging verdienen één er van aan Professor KERN ter ontcijfering aan te bieden. Hoogst waarschijnlijk toch zou die ontcijfering een stap nader brengen tot de ontraadseling van het verleden van het Diëng-plateau. Het woord „Diëng" n. l. moet in die inscriptie voorkomen.

Nog twee steenen zijn mij bekend, wier overbrenging naar *Batavia* alleszins uitvoerbaar is. Eén er van bevindt zich in den tuin van den Regent van *Temanggoeng*, de andere in den tuin vóór het residentiehuis te *Magelang*. Ook op deze twee steenen heb ik bij deze de eer Uwe aandacht te vestigen."

Den schrijver zal worden medegedeeld, dat de door hem bedoelde afdruk geheel vervloeid is ten gevolge van de omstandigheid, dat de gebruikte kleefstof minder geschikt was; dat overigens reeds pogingen aangewend zijn om in het bezit van eenige der vermelde steenen te geraken, maar tot nog toe zonder gevolg.

l. De bijdrage van den Heer H. VISSER, omtrent welke de in de vorige vergadering benoemde kommissie tot opname in het tijdschrift adviseert.

III. De kommissiën in de vorige vergadering benoemd tot opname der verschillende verzamelingen en van het finantiëel beheer brengen de volgende verslagen uit:

a. "De kommissie benoemd tot onderzoek van het finantieel beheer heeft de eer daaromtrent mede te deelen, dat de administratie met zorg is gevoerd en geen aanleiding tot bijzondere bemerkingen geeft.

Zij stelt derhalve voor den Thesaurier onder dankbetuiging voor het gevoerde beheer acquit en décharge te verleenen."

b. "De kommissie in de vergadering van 9 Jan. jl. benoemd tot het opnemen van den staat der bibliotheek, der handschriften en der varia, heeft de eer als resultaat harer bevindingen het onderstaande mede te deelen.

"De bibliotheek verkeert in zeer goeden toestand en werd in het afgeloopen jaar, behalve de tijdschriften en vervolgwerken, met 696 boeken en brochures verrijkt.

Uit den in 1882 verschenen catalogus van Fr. MULLER & Co. werd een aantal werken, handelende over N. I. of aldaar gedrukt, waaronder zeer zeldzame, besteld en reeds voor een deel verkregen.

Door de Algemeene Sekretarie zijn een aantal werken in bruikleen afgestaan, waaronder het fraaije plaatwerk van de Pruissische expeditie naar Oost-Azië: "Ansichten aus Japan, China und Siam."

Uit het legaat TEIJSMANN verkreeg de bibliotheek eenige oude reisbeschrijvingen van Azië en den Indischen archipel.

Op de veiling der boekerij van wijlen den heer L. WOUDRICHEM VAN VLIET werd de bibliotheek eenige belangrijke werken betreffende N. I. politieke aangelegenheden machtig. Gedeeltelijk werd daartoe aangewend het crediet van *f* 500, oorspronkelijk toegestaan voor aankoop van boeken uit de bibliotheek DE BRUIJN KOPS. Het overschot van dit crediet werd besteed tot aankoop van de Handelingen van de Staten Generaal vóór het zittingsjaar 1870/71, die in de bibliotheek ontbraken, waardoor nu een bijna volledig stel dier handelingen van 1816 tot heden aanwezig is.

De Direktie van Justitie stond een der bij haar krachtens de

wet op het auteursrecht gedeponeerde exemplaren van hier uitgegeven werken aan het Genootschap af. Voor de bibliotheek moet op deze toezending veel prijs gesteld worden, omdat de ambtenaren, bedoeld bij art. 13 van het drukpersreglement, hoewel door de Regeering uitgenoodigd alle drukwerken, die niet ten fine van strafvervolging dienen te worden aangehouden, aan het Genootschap te zenden, aan die opdracht niet geregeld voldoen.

In het afgeloopen jaar werden de werken van buitenlandsche genootschappen, die zich uitsluitend op natuurkundig gebied bewegen, naar de bibliotheek der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging overgebracht.

De herziening der rangschikking van de bibliotheek is in het afgeloopen jaar geheel gereed gekomen. Daarbij zijn al de boeken voor zooveel noodig op nieuw van nummers voorzien, terwijl voor elk onderdeel een doorloopend register, volgens het nummer der werken, is opgemaakt.

De bibliothekaris wenscht de uitgave van een nieuwen catalogus voor te bereiden, waaraan inderdaad groote behoefte bestaat. Voor het daaraan verbonden schrijfwerk zal een klein crediet noodig wezen, waartoe hij aan de vergadering een voorstel doen zal. De kommissie van opname acht zich verplicht dit voorstel reeds bij voorbaat te ondersteunen.

Van de bibliotheek werd in het afgeloopen jaar wederom een toenemend gebruik gemaakt: uitgeleend werden 504 werken of 801 deelen aan 86 verschillende personen. Door nog meerdere personen werd de bibliotheek in de leeskamer geraadpleegd.

Uit het boekenfonds werd te Batavia in 1882 verkocht tot een bedrag van ca. ƒ 300; van 's Genootschaps agent in Nederland is daaromtrent nog geene opgave ontvangen.

Door den Bibliothekaris werd eene inhoudsopgave, tevens prijslijst, van de door het Genootschap uitgegeven werken vervaardigd, die dezer dagen gereed gekomen is.

Een aantal deelen van de Verhandelingen en de twee eerste

van het Tijdschrift zijn uitverkocht, terwijl van andere nog slechts een gering aantal exemplaren voorhanden is. Opdat de voorraad verder niet geheel uitgeput rake, is bepaald dat, zoodra het getal exemplaren van een werk in het boekenfonds tot 10 is gedaald, daarvan niet meer verkocht wordt, maar dat ze alleen verstrekt worden aan wetenschappelijke instellingen, die ze noodig hebben ter completeering van haar exemplaar.

Verzameling kaarten en varia. — Zoowel van het Marine-Departement als van het Topographisch bureau werden de aldaar uitgegeven kaarten, gedeeltelijk ook de vroegere, aan de verzameling toegezonden.

Als aanwinst verdienen voorts vermeld te worden eenige door Mr. N. P. VAN DEN BERG uit de collectie van nu wijlen Fr. MULLER te Amsterdam aangekochte en aan het genootschap geschonken oude kaarten van Batavia en West-Java, meestal in manuscript.

Onder de varia werden ook de uit het legaat TEIJSMANN ontvangen medailles, diploma's en albums geplaatst.

De verzameling handschriften wordt behoorlijk onderhouden. Alleen acht de kommissie het wenschelijk, dat Leidekker's woordenboek op nieuw wordt ingebonden. Eveneens verdient het aanbeveling voor enkele zeer geschondene kropaks, die door aanraking met andere lichtelijk worden beschadigd, afzonderlijke blikken doozen te laten vervaardigen, om verdere afbrokkeling te voorkomen.

Gedurende het afgeloopen jaar zijn 9 handschriften uitgeleend, waarvan 3 zijn terug ontvangen.

Bijzondere aanwinsten zijn niet te vermelden."

c. „De kommissie in de vergadering van 9 Jan. jl. aangewezen tot het opnemen der antiquarische, ethnologische en numismatische verzamelingen, heeft de eer daaromtrent te berichten:

a. Archaeologische Verzameling.

„In de archaeologische verzameling zijn de beelden en andere voorwerpen van steen, die de eerste afdeeling dezer verzameling uitmaken, volgens den nieuwen catalogus hernummerd en gerangschikt. De Conservator is bezig voor de tweede afdeeling (beelden en andere voorwerpen van metaal enz.) hetzelfde te doen.

Volgens de nieuwe nummering is het aantal steenen voorwerpen gestegen tot 523, terwijl dit in 1876, toen het oude nummer werd aangebracht, slechts 349 bedroeg. Tot deze vermeerdering heeft de collectie Scheepmaker, in 1881 door de Regeering aangekocht en in bewaring gegeven, een belangrijk, maar niet het grootste aandeel geleverd.

De voortdurende vermeerdering der verzameling heeft het reeds vroeger gevoelde gebrek aan ruimte steeds meer doen uitkomen; de beelden staan thans nog dichter op elkaar dan vroeger, waardoor een groot aantal niet behoorlijk zichtbaar is.

Aanvankelijk is getracht van de galerijen naast de bibliotheek en het ethnologisch museum gebruik te maken voor de plaatsing van een deel der beelden, maar de Conservator heeft gemeend dit denkbeeld te moeten laten varen, zoowel omdat dit aan het overzicht schaadt, als omdat de beelden daar niet tegen inslaande regens beveiligd zijn. In die galerijen zijn thans, omdat dit absoluut onvermijdelijk is, een deel der ruwere stukken van de verzameling geplaatst. Ook van de loods achter het ethnologisch museum, waar reeds vroeger de beschreven steenen stonden, is op dezelfde wijze gebruik gemaakt voor grootere stukken, die moeielijk in de galerijen te plaatsen waren.

Een vrij groot aantal beelden uit de collectie Scheepmaker en ook eenige uit de oude verzameling, die zoodanig geschonden zijn, dat ze alle waarde missen en waarvan ook de vindplaats niet bekend is, zijn niet in den catalogus opgenomen, maar naar het magazijn verwezen.

Voor de tweede afdeeling der verzameling (metalen beelden enz.) is door den aanmaak eener groote nieuwe muurkast meer ruimte gewonnen, zoodat daar vooreerst geen plaatsgebrek dreigt.

De nieuwe beschrijvende catalogus is nagenoeg gereed. Omtrent de uitgave daarvan neemt de kommissie de vrijheid te verwijzen naar de notulen van 9 Januari jl.

b. Ethnologisch Museum.

Meer en meer doet zich het gebrek aan ruimte, in het bijzonder in de groote zaal, gevoelen. Toch heeft de Conservator, trouwens niet dan met veel moeite, gelegenheid gevonden twee nieuwe kasten tegen den muur aan den westkant dier zaal te plaatsen. De aanwinsten in het afgeloopen jaar zijn in een afzonderlijke lijst achter de notulen vermeld. Vermelding in het bijzonder verdienen de voorwerpen uit Korintji en uit Asahan en de Bataklanden, respectivelijk door den resident B. VAN ZUTPHEN en den kontroleur C. A. KROESEN geschonken. Met de uitbreiding van het museum houdt de toename der kosten van onderhoud gelijken tred, wil men dat aan dat onderhoud steeds dezelfde nauwgezette zorg als thans geschiedt, besteed worde.

Van den catalogus zijn nog ± 120 exemplaren aanwezig, voldoende voor het debiet van dit en mogelijk ook voor het volgende jaar.

De vermolmde kast, in het vorige verslag vermeld, is sedert vernieuwd.

c. Numismatische Verzameling.

De aanwinsten van het afgeloopen jaar zijn mede in een afzonderlijke lijst achter de notulen van dat jaar opgegeven. De munten zijn vermeerderd inzonderheid door ruiling met den heer KRAUSE alhier. Een aantal munten zijn op nieuw

verzilverd en vele opgeknapt. Vreemd is het verschijnsel, dat de bronzen medailles en gedenkpenningen na eenig verblijf in het Museum vlekken vertoonen, welke volgens de verklaring des Conservators niet zijn weg te nemen, hoeveel moeite hij zich ook daartoe geeft.

Het papieren geld is voornamelijk vermeerderd door ontvangst van exemplaren van de in het Oosten gangbare biljetten van de Chartered Bank of India, Australia and China.

Het aantal bezoekers der verschillende verzamelingen, voor zoo ver zij van hun bezoek blijk gaven door hunne namen in het daarvoor bestemde boek in te schrijven, bedroeg 2258. De vermindering is voornamelijk toe te schrijven aan een geringer bezoek van militairen, als gevolg van de tijdelijke afwezigheid van een groot deel van het garnizoen.

De kommissie heeft de eer voor te stellen:

Aan de Conservators der verzamelingen den dank der vergadering te betuigen voor de groote zorg aan de onder hun beheer zijnde afdeelingen besteed."

De conclusiën dezer rapporten worden door de vergadering aangenomen, terwijl aan den Thesaurier, den Bibliothekaris en de Conservatoren de dank van het Gen. wordt betuigd voor hunne goede zorgen.

IV. De in de vergadering van 9 Jan. jl. door den Thesaurier aangeboden concept-begrooting voor het loopend jaar wordt aangenomen en vastgesteld als volgt.

ONTVANGSTEN.

Saldo van het vorig jaar (¹)	*f*	2,117,11⁵
Gouvernements subsidie	"	8,000.—
Transporteere.	*f*	10,117,11⁵

(¹) Dit saldo bestaat uit gelden, die in het afgeloopen jaar op de begrooting werden gebracht voor werken, welke toen niet geheel gereed zijn gekomen en nu weder op de begrooting van uitgaven voorkomen.

Per transport.	ƒ 10,117,11[5]
Contributiën	〃 6,400.—
Renterekening	〃 1,700.—
Verkoop van edita.	〃 200.—
	ƒ 18,417,11[5]

UITGAVEN.

Kosten van beheer	ƒ 3600.—
Loon van bedienden	〃 1008.—
Uitgave van werken:	
a. Verhandelingen, deel XLIV	〃 2000.—
b. Tijdschrift	〃 2000.—
c. Notulen.	〃 850.—
d. Catalogus der antiquarische verzameling .	〃 2000.—
e. Realia	〃 945.—
Verzendingskosten:	
a. edita van en naar Nederland	〃 300.—
b. briefporten enz. in Indië	〃 600.—
Bibliotheek	〃 2100.—
Antiquarische verzameling	〃 750.—
Ethnologische 〃	〃 650.—
Numismatische 〃	〃 400.—
Verzameling manuscripten:	
a. bediende.	〃 360
b. aankoop, bindwerk enz.	〃 200.—
Gas-rekening.	〃 50.—
Onvoorziene uitgaven	〃 604,11[5]
	ƒ 18,417,11[5]

V. De Heer W. P. GROENEVELDT deelt, naar aanleiding van het voorkomende in Not. 9 Jan. jl. II, *e*, mede dat, naar hem gebleken is, de Lampongsche woordenlijst van den Heer

G. J. HARREBOMEE verzonden is aan het Dept. van B. B., ten einde weder in handen van den schrijver gesteld te worden.

VI. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden ontvangen:

a. Van Mr. N. P. VAN DEN BERG:
Een gulden van N. I., 1802.
Een afdruk der Nota van de Javasche Bank over de uitgifte van bankbiljetten van *f* 5.

b. Van Mr. J. A. VAN DER CHIJS:
Hikajat binatang, door A. F. VON DE WALL. Batavia, 1882.
Nieuwe Rott. Courant Mail-editie, 1882.

c. Van den Heer F. C. E. MEIJER een afdruk van:
„Over de verschillende wijzen van reproductie van de Topographische kaarten der Nederlandsch Oost-Indische bezittingen op het Topographisch bureau te Batavia." (Overgedrukt uit het Ind. Mil. Tijds. N. 1 en 2, 1883).

d. Bij missive van den Direkteur van Just., dd. 12 Jan. jl., No. 362, 16 werken, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

e. Bij missive van den 1sten Gouv. Sekretaris, dd. 13 Jan. jl., No. 89, de 3de afl. van Dr. K. MARTIN en A. WICHMANN „Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens."
Bij missive van denzelfden, dd. 24 Jan. jl., No. 148, de 2de afl. van Dr. SCHLEGEL's Nederlandsch-Chineesch Woordenboek.

f. Bij missive van den Off. van Just. te *Semarang*, dd. 24 Jan. jl., No. 143/237, een werkje van den Heer P. A. JANSZ over het Javaansch.

g. Bij missive van den Insp. Gen., Chef van de dienst der

Staats-spoorwegen op *Java*, dd. 26 Jan., No. 365, eenige gedrukten die dienst betreffende.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: Mr. T. HENNIJ, Adv. te *Batavia;* Mr. C. A. BUIJS BALLOT, Lid i/d. Raad v. Just. te *Batavia* en Mr. A. J. IMMINK, Raadsheer in het Hoog Gerechtshof.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek de Heer Mr. J. A. HAAKMAN.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 13 Maart 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. VAN DEN BERG, Wd. Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. HAGA, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 6 Februari jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het renvooi van den Gouv. Sekretaris, dd. 20 Febr. jl., No. 3271, 's Genootschaps consideratiën en advies vragende omtrent een schrijven van den Direkteur van 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te *Leiden* aan Z. E. den G. G. van N. I., waarin wordt medegedeeld dat Dr. B. HAGEN van *Tandjong Morawa* aan genoemd Museum de vrij aanzienlijke verzamelingen van zoölogische, ethnographische en anthropologische voorwerpen heeft geschonken, die hij tijdens zijn verblijf ter O. K. van Sumatra heeft bijeengebracht, en dat verder het verzoek bevat om in het bezit gesteld te worden van al wat de Heer HAGEN op zijn nieuwen tocht (zie Not. 10 Okt. a° p° II, *a* en 12 Dec. a° p° II, *m*) op zoölogisch gebied zal kunnen verzamelen, ten einde zoodoende een volledig overzicht te verkrijgen van de fauna der Bataklanden.

Wordt besloten Z. E. den G. G. in overweging te geven omtrent dit schrijven het gevoelen in te winnen der Direktie van de Kon. Natuurk. Vereeniging, aangezien verzamelingen

van zoölogischen aard buiten den kring van 's Genootschaps bemoeiingen liggen

b. Het renvooi van denzelfden, dd. 12 Mrt. jl., No. 4794, eveneens consideratiën en advies vragende op een schrijven van den Direkteur van 's Rijks Ethnographisch Museum te *Leiden*, hetwelk het verzoek bevat, dat de verzameling ethnologische en anthropologische voorwerpen, door Dr. HAGEN op zijn bovenbedoelden tocht bijeen te brengen en ingevolge Gouv. besluit van 19 Sept. a° p°, No. 22, ter beschikking te stellen van de N. I. Regeering, aan genoemd Museum zullen afgestaan worden.

Wordt besloten Z. E. den G. G. in overweging te geven, vooralsnog geene beschikking te nemen omtrent de bovenvermelde eventueel te maken verzamelingen, doch wanneer deze in het bezit der Regeering gekomen zijn de Direktie van het Bataviaasch Genootschap in de gelegenheid te stellen, daaruit die voorwerpen te kiezen, welke voor de verschillende collectiën in het Museum alhier van belang kunnen geacht worden, hebbende de Direktie, toen zij zich ten behoeve van Dr. HAGEN tot de Regeering wendde, behalve de belangen der wetenschap in het algemeen vooral ook de mogelijke verrijking van 's Genootschaps Museum voor oogen gehad.

c. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 16 Febr. jl., No. 2138, de mededeeling bevattende dat de steen, bedoeld bij Not. 7 Nov. a° p°, II, *g*, door tusschenkomst van den algemeenen pakhuismeester naar 's Genootschaps Museum zal overgebracht worden.

Den Direkteur zal bericht worden, dat de bedoelde steen ontvangen is.

d. De missive van denzelfden, dd. 26 Febr. jl., No. 2501, de mededeeling bevattende, dat de eigenaar van het kanon, bedoeld in Not. 7 Nov. a° p°, II, *e* en Not. 9 Jan. jl., II,

b, genegen is, het voor de som van *f* 50 aan het Gen. af te staan.

Den Direkteur vd. zal worden medegedeeld, dat voorwerpen als het bedoelde kanon, geen wezenlijke waarde voor het Museum hebbende, daarin alleen worden opgenomen, wanneer zij ten geschenke worden aangeboden en daarvoor geen vergoeding wordt verlangd, blijvende het kanon dus ter beschikking van den eigenaar.

e. De missive van denzelfden, dd. 5 Mrt. jl., No. 2737, ten geleide van eenige gouden voorwerpen in de desa *Tjideres*, distrikt *Tjiawi*, afdeeling *Tasik Malaja*, residentie *Preanger*, bij het bewerken van den grond gevonden.

Op voorstel van den Conservator der antiquarische verzameling wordt besloten van deze voorwerpen twee armbanden tegen den prijs van *f* 42.50 voor het Gen. aan te koopen, en den Direkteur vd. mede te deelen, dat het overige, als zijnde daarvan reeds exemplaren in het Museum aanwezig, ter beschikking van den vinder kan gesteld worden.

f. De missive van denzelfden, dd. 13 Maart jl., No. 3139, het advies der Direktie verzoekende omtrent een rekest van den Heer K. F. VAN DELDEN LAËRNE aan de Regeering, waarbij vergunning wordt gevraagd om een tiental kleine steenen beelden uit den vóór-mohammedaanschen tijd, afkomstig uit *Soerakarta*, naar *Nederland* uit te voeren.

Nadat de Conservator der antiquarische verzameling heeft medegedeeld, dat hij de bedoelde beelden heeft in oogenschouw genomen en zich daarbij niets bevindt, wat niet reeds in het Museum aanwezig is, wordt besloten den Direkteur vd. mede te deelen, dat bij de Direktie van het Gen. geen bezwaar bestaat tegen het verleenen der gevraagde vergunning.

g. De missive van den Griffier van den Raad van Justitie alhier in antwoord op dezerzijdsch schrijven van 18 Febr. jl.,

No. 38, mededeelende dat het hem niet is mogen gelukken eenig stuk betreffende het tweede huwelijk van M. J. Eijk te vinden.

In gevolge hiervan zal den Heer C. A. de Kruijff bericht worden, dat de Direktie tot haar leedwezen niet in staat is hem omtrent den genoemden M. J. Eijk iets anders te melden dan de mededeeling van Mr. J. A. van der Chijs, opgenomen in Not. 6 Febr. jl., II, *h*.

h. Een schrijven van de firma G. C. F. van Dorp & Co., ged. *Semarang*, 16 Febr. jl., het verzoek bevattende om uit deel 24 en 25 van 's Genootschaps Verhandelingen de Manik Maja, Boma Kawja en Hangling Darmo, waarnaar veel navraag is, te mogen overdrukken.

Wordt besloten de genoemde firma mede te deelen, dat er bij de Direktie geen bezwaar bestaat tegen den voorgenomen overdruk.

i. Een schrijven van den Heer C. F. H. Campen, ged. *Ambon*, uit 's Genootschaps bibliotheek eenige boekwerken verzoekende tot vergelijking bij zijne studiën omtrent *Halemahera*.

De verlangde werken zullen, voor zoover geen tijdschriften, den Heer Campen toegezonden worden.

k. De missive van den Heer W. H. Read, Konsul Generaal der Nederlanden te *Singapore*, dd. 27 Febr. jl., No. 158, de toezending meldende van dezerzijdsch aangevraagde koperen munten van *Serawak* en tevens mededeelende, dat bij den Heer W. B. Prijer, resident te *Sandakan*, de noodige stappen zijn gedaan tot het verkrijgen van de Elopoera-courant.

Den Heer Read zal 's Genootschaps dank betuigd worden voor zijn belangstellende bemoeiingen.

l. Het uit rondlezing teruggekomen opstel van den Heer C. A. VAN OPHUIJSEN over de Loeboe's.

Wordt besloten deze bijdrage in handen der redaktie van het tijdschrift te stellen ter uitgave, voor zoover het van elders nog niet bekende bijzonderheden bevat.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede, dat de munten, waarvan sprake is in Not. 4 Juli a° p°, ontvangen zijn en in het numismatisch kabinet opgenomen.

b. Stelt voor de tusschenkomst van den Resident van *Ambon* in te roepen tot het verkrijgen van een opschrift, of — zoo het verlangde nog niet in schrift bestaat — tot het doen opschrijven van de *Legoe Toemalehoe*, het nationaal-epos van het eiland *Manipa*.

Conform besloten.

c. Biedt ter publiceering in het tijdschrift een bijdrage aan, getiteld: Kapitein Jonker, 1630 (?) — 1689.

Onder dankbetuiging in handen der redaktie van het tijdschrift gesteld ter spoedige uitgave.

IV. De Heer W. P. GROENEVELDT deelt in voldoening aan de opdracht vermeld in Not. 6 Febr. jl., II, *f*, mede, dat hij het schrijven van Dr. C. LEEMANS met de daarop betrekking hebbende stukken heeft vergeleken, en hem daarbij gebleken is dat in de Not. van 12 Okt. 1880, VI, *e*, werkelijk een drukfout is geslopen, zijnde daar opgegeven 14 in plaats van 147 steenen beelden, maar dat overigens de verdeeling der collectie Scheepmaker heeft plaats gehad, geheel overeenkomstig de voorstellen der Direktie en het naar aanleiding daarvan door de Regeering genomen besluit van 26 Maart 1881 No. 18, en dat eindelijk het niet in overleg treden met den Direkteur van het Rijks museum van Oudheden

te *Leiden* omtrent de beelden, welke voor die verzameling bestemd waren, te wijten is aan het onbeantwoord blijven van zijn schrijven aan den Heer LEEMANS, waarin o. a. opgave verzocht werd van datgene, wat reeds in het Leidsch museum voorhanden is.

Wordt besloten Dr. LEEMANS schrijven in bovengemelden geest te beantwoorden.

V. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

B. G. ESCHER, kaart van de baai van *Segoro Wedi*, 1848 (3 ex.).

C. W. M. VAN DE VELDE, kaart van de vaarwaters tusschen *Singapore* en *Lingga*, 1840.

Norie, chart of the straits of *Sunda*, *Banca*, *Gaspar* and *Billiton* 1823.

Robertson, chart of the straits of *Allass* (zonder jaar).

Ashmore, sketch of the Northern pepperports on the West Coast of *Sumatra*, 1821.

Daprès de Mannevillette, the straits of *Bali* and of *Pondi* and *Respondi*, 1823.

The North Coast of *Java* from *Madura* to *Samarang*, 1818.

Idem from *Samarang* to *Batavia* 1818.

Table-bay, 1859.

15 kaarten behoorende tot Horsburgh's marine atlas.

b. Van den Heer A. HAGA:

Kaart van *Batavia*, 1770; overgedrukt op het Topographisch bureau.

c. Van den Heer F. H. KROON:

Itineraire kaart van de residentie *Soerabaja*, door H. F. VERPLOEGH, 1860.

Kaart der geprojecteerde spoorwegen tusschen *Semarang* en de *Vorstenlanden*. Schaal 1: 200,000. Typ. bureau v/h. Min. van Oorlog.

Richtingskaart en lengte-profiel van de lijn *Soerabaja-Pasoeroean-Malang*. Schaal 1: 50,000.

Kaart van het eiland *Bawean*. Schaal 1: 20,000.

Leeskabinet, Juni 1881. (Hierin D. F. VAN HEIJST: In Memoriam Gualth. Kolff, met portret).

d. Van den Heer A. P. CAMERON:

Een collectie Aziatische en Australische postzegels.

e. Bij missive van den Hoofd Ingenieur, Chef v/d. dienst der Bat. Havenwerken, dd. 12 Febr. jl., No. 333, een exemplaar van de verslagen van den havenbouw over de maanden Januari t/m. December 1882.

f. Bij missive van den Direkteur van Justitie, dd. 17 Febr. jl., No. 1260, een Maleisch werkje over eenige dieren, vervaardigd door A. F. VON DE WALL.

g. Bij missive van den Off. van Just. te *Semarang* dd. 17 Febr. jl., No. 348/564: „Tjampoer adoek Malajoe". door C. A. VAN OPHUIJSEN.

h. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 8 Mrt. jl., No. 2668:

1 Ex. van de zeekaart, *Riou* en *Lingga Archipel*, bl. II.

i. Bij missive van den Gouv. Secretaris, dd. 10 Mrt. jl., No. 411, de 4de afl. van het werk der Hoogleeraren Dr. K. MARTIN en A. WICHMANN, getiteld: „Beiträge zur Geologie Ost Asiens und Australiens."

Al deze geschenken zijn onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VI. Worden weder op de ledenlijst gebracht de Heeren

J. C. G. S. KRAAIJENOORD Resident van *Kediri* en Mr. J. P. METMAN, Resident van *Japara*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heeren Mr. D. L. F. DE PAULIJ, Dr. C. DE GAVERE en L. WESSELS.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 April 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. van den Berg, Wd. Voorzitter, Mr. J. A. van der Chijs, A. Haga, W. P. Groeneveldt, D. F. van der Pant en D. Gerth van Wijk, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 13 Maart jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouvernementsbesluit van 27 Maart jl., No. 49, waarbij machtiging verleend wordt de afbeeldingen in lichtdruk, benoodigd voor den door het Genootschap uit te geven catalogus zijner archaeologische verzameling, te doen vervaardigen door het Topographisch bureau te *Batavia*, zullende het Genootschap daarvoor geen werkloon, doch alleen de kosten der te bezigen materialen hebben te vergoeden (Not. 9 Jan. jl., IV, *e*).

Met erkentelijkheid voor deze welwillende beschikking gesteld in handen van den Conservator der oudheden ten einde het noodige te verrichten, opdat ten spoedigste van de verleende machtiging worde gebruik gemaakt.

b. De missive van den Gouv. Sekretaris dd. 23 Maart jl., No. 497, ten geleide van het dagrapport van den Kontroleur der zuidelijke nerderzettingen van *Groot-Atjeh*, betreffende een door hem in zijne onderafdeeling gedane reis in Febr. en Maart

1882, door de Regeering aan het Gen. ter publiceering in het tijdschrift afgestaan.

In rondlezing.

c. Het renvooi van den Gouv. Sekretaris, dd. 14 Maart jl., No. 5005, ten geleide van een exemplaar der reeds verschenen jaargangen van het Jaarboek der Koninklijke Nederlandsche Zeemacht, houdende de ter kennisneming bijgevoegde ministerieele depeche de toezegging van geregelde toezending der te volgen jaargangen.

Deze werken, waarvan de toezending heeft plaats gehad naar aanleiding van het voorstel van den Bibliothekaris, Not. 5 Sept. 1882, IV, *b*, zijn ontvangen en in de bibliotheek geplaatst.

d. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 16 Maart jl., No. 3279, toezending van eenige werken uit 's Genootschaps boekenfonds verzoekende, tegen betaling van het kostende.

De Sekretaris deelt mede, dat aan het gemelde verzoek is voldaan.

e. De missive van denzelfden, dd. 22 Maart jl., No. 3596, ten geleide van eenige (zeer beschadigde) kommen en vier kettingen van verzilverd koper in de desa *Pengaloesan*, distrikt *Kertanegara*, afdeeling *Poerbolinggo*, residentie *Banjoemas*, bij het bewerken van den grond gevonden en plaatselijk getaxeerd op een waarde van *f* 80.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Direkteur vd. mede te deelen, dat het Gen. een der kettingen voor *f* 5 wenscht over te nemen, maar het overige als hebbende geen waarde voor de archaeologische verzameling ter beschikking van den vinder kan worden gesteld.

f. Een schrijven van den Heer G. A. Schouten, ged. *Saleier*, 8 Maart jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 5 Sept. 1882, III, *e*) mededeelende, dat

aan 's Genootschaps adres zullen verzonden worden een bamboe, bevattende de verlangde teekeningen van de klok of gong en van de metalen kom en een kistje, inhoudende drie steenen potjes en eenige koperen en uit schelpen vervaardigde ringen of armbanden, in een graf te *Bonto* (Regentschap *Bontobangoen*) gevonden, benevens ter kennisneming een der kikvorschen, waarmede de bovenvermelde klok is versierd, en waarvan terugzending wordt verzocht.

Den Heer SCHOUTEN zal, zoodra de bovenvermelde voorwerpen ontvangen zijn, hiervan onder dankbetuiging voor de genomen moeite kennis worden gegeven.

g. Een schrijven van den Heer S. G. IN'TVELD, ged. *Baros*, 4 Maart jl., eenige werken uit 's Genootschaps bibliotheek te leen verzoekende handelende over de onafhankelijke Bataklanden, waarheen hij zich eerlang zal begeven, tevens zich bereid verklarende op zijne reis het Gen. zoo mogelijk van dienst te zijn.

Aan het verzoek van den schrijver zal voldaan en hem tevens medegedeeld worden, dat het Gen. gaarne gebruik zal maken van zijn aanbod en een som van *f* 50 te zijner beschikking stelt, tot het eventueel aankoopen van in het museum nog niet voorhanden voorwerpen van ethnologischen aard uit de Bataklanden.

h. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer H. G. J. G. VRIESMAN, ged. *Banjoewangi*, 10 Maart jl., o. a. de mededeeling bevattende, dat hij in Juni a° p° per Minister Fransen van de Putte aan 's Genootschaps adres een uit padas gehouwen afgodsbeeld (*togog*) uit *Boeleleng* heeft verzonden en verder vergezeld van de ondervolgende Balische aanteekening omtrent de modderbandjir van 1815 en een door den tegenwoordigen Regent van *Probolinggo* vervaardigde teekening van een steenen beeld, nabij de desa *Tjandi Maling*, distr. *Djati*, res. *Pasoeroean*, op een tegalveld gevonden, zijnde volgens de Babad *Tjandi Maling* in het jaar 211 aangelegd.

[illegible]

TRANSSCRIPTIE.

Pangélinggéling. Mimitan linoeh magĕng goentoer, kĕtoeg, sĕbak kang goenoeng, raris ĕbah kaprĕtiwi, rĕbah nagara Boelèlèng Singaradja, otjakang djaladi rĕbah Kampoeng Boegis dawĕg ring dina Oe (manis), Boe (da), wara Koerantil, di pĕtĕngé djampi, titi, pang (long) ping 6, sasih ka 5, rah 7, tĕnggĕk 3, isaka 1737; pawilangan, kwèh djanmané mati sakawoelané ida, i Goesti angloerah G'dé Karang, né tepèn ĕmbah 10253 diri.

VERTALING.

Nota. Ten gevolge van voorafgaande zware aardbevingen en door regens geteisterd, spleet de berg en stortte naar beneden; bedolven werden onder dien val Boeleleng en Singaradja; en de zee schudde er van, overstelpt werd ook de kampoeng der Boeginezen. Dit had plaats op den dag van Manis Woensdag, week Koerantil, in het holst van den nacht, den 6en dag van de afnemende maan in de 5e maand in het jaar 1737 van Çaka.

Na telling werden vele onderdanen van den Vorst G'dé Karang (Asem) als gedood vermist; die [woordelijk: *van boven met den stroom meê gevoerd*] (bedolven) werden, bedroegen 10253 zielen.

Toelichtingen. Zie omtrent deze catastrophe Lauts en Over het eil. Bali, Bloemen Waanders, in het Tijdschr. v. N. Indië 1868, dl. II p. 389, waar het jaartal verkeerd is opgegeven. Mij is door berekening gebleken, dat de in den Pangelingeling genoemde dag overeenstemt met 22 November 1815; de datum komt bij Lauts dus overeen. Mij is door ouden van dagen meêgedeeld, dat o. a. overstelpt werden de desa's Bebantĕnan, Tledoe inja, Kĕdoe, Slingsing, Oedoegsaab en Kliki. Er werden zeven loeijende donderslagen gehoord en eenige dagen na de catastrophe bleef het pikdonker.

Het beeld voorstellende *G'dé Boeloeh Aja*, de dewa der vruchtbaarheid, in Mei 1881 door den Brahmaan Ida Ktoet Gjanjar van Djagaraga gebeeldhouwd, is ontvangen en onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

i. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer J. C. van Hasselt, ged. *Soekadana*, Maart jl., uit 's Genootschaps bibliotheek de „Nieuwe reeks aanteekeningen van E. de Waal" verzoekende en verder de volgende mededeeling bevattende.

„Onlangs kwam ik in het bezit van twee kleedingstukken, vroeger algemeen in de *Lampongs* gedragen, thans meer en meer verdrongen door Europeesche katoentjes.

Het is een sĕlimoet en een baadje gemaakt van den bast van den tataï-boom door middel van kloppen. Ook gebruikt men den bast van den boenoek-boom, maar dan verkrijgt men een kleed van bruine kleur. Het baadje is genaaid met garen van den bast van den kibang-boom vervaardigd, zonder naald, maar door middel van een puntig stokje waarmee gaten in het goed gestoken worden, bestemd om den groven draad door te laten.

Verder zend ik u nog een „pandan kertas", zijnde een papierkrans bij feesten door jonge meisjes, getrouwde en ongetrouwde mannen op het hoofd gedragen."

Aan het verzoek van den schrijver zal door toezending van het verlangde werk voldaan worden, terwijl de toegezegde geschenken met belangstelling worden te gemoet gezien.

k. Een schrijven van den Heer C. T. H. CAMPEN, ged. *Ambon*, 8 Maart jl., onder dankbetuiging voor de gemaakte opmerkingen de terugontvangst meldende van de Ternataansche woordenlijst, bedoeld in Not. 9 Jan. jl., II, *e*.

Informatie.

l. Een schrijven van 's Genootschaps eerelid, Dr. H. NEUBRONNER VAN DER TUUK, ged. *Boeleleng*, 29 Maart jl., toezending verzoekende van handschriften van den Bharata Yoeddha, van *Java* en niet van *Bali* afkomstig.

Aan den schrijver zullen de Nrs. 7, 9 en 11 uit de verzameling Cohen Stuart worden toegezonden.

m. Een schrijven van het oud-direktielid, Kolonel H. F. MEIJER, ged. *Breda*, 23 Febr. jl., meldende dat hij met genoegen voldoende aan de uitnoodiging der Direktie, den brief van gelukwensching aan Prof. J. J. DE HOLLANDER (Not. 7 Nov. 1882, VII) bij gelegenheid van diens jubileum heeft overhandigd en bij voorbaat des Hoogleeraars dankbetuiging voor 's Genootschaps belangstelling aanbiedende.

Informatie.

n. Een schrijven van Dr. C. LEEMANS, ged. *Leiden*, 5 Febr. jl., de mededeeling bevattende, dat hem geen partikulier schrijven van den Conservator der antiquarische afdeeling van 's Genootschaps museum is geworden en dit de reden is, waarom door dezen te vergeefs naar antwoord is uitgezien.

Informatie.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede, dat de Heer K. F. HOLLE in het bezit is

van een kawi kropak met grammaticale aanteekeningen, waarvan reeds een gedeelte is getransscribeerd en aan Prof. KERN gezonden; volgens dezen geleerde zou de uitgaaf van den kropak hoogst belangrijk zijn en heeft hij zich bereid verklaard, zoo het Gen. tot die uitgaaf mocht overgaan, zich met het bewerken en uitgeven te belasten, mits het drukken in *Nederland* plaats heeft, zijnde dit met het oog op de correctie noodzakelijk.

Met belangstelling is van deze mededeeling kennis genomen en besloten, den Heer HOLLE te verzoeken aan Prof. KERN te berichten, dat de Direktie, zoodra tot een uitgaaf kan worden overgegaan, gaarne omtrent de wijze enz. daarvan nadere inlichtingen zal ontvangen.

b. Id. dat de ruil van munten met den Heer PIERRE DE LAPEYRIE, waartoe in de vergadering van 12 Dec. a° p° machtiging was verleend, aan 's Genootschaps numismatische verzameling belangrijke aanwinsten heeft bezorgd, o. a. een exemplaar van de eenige tot nog toe bekende Javaansche koperen munt uit de Hindoe periode.

Met belangstelling vernomen.

IV. De Heer A. HAGA:

a. Biedt twee teekeningen aan van den Heer H. J. G. FERZENAAR, Chef der opnemingsbrigade in *Bantam*, voorstellende beelden in de desa *Tjandi*, distr. *Sadjira*, afd. *Lebak*, res. *Bantam*.

Onder dankbetuiging in de verzameling antiquarische varia opgenomen.

b. Brengt ter tafel den door tusschenkomst van de Mil. Adm. van *Ternate* ontvangen zilveren ketting, waarvan sprake is in Not. 7 Nov. 1882, VI.

Wordt besloten geene verdere pogingen aan te wenden om

voor het Gen. in het bezit te geraken van dit voorwerp, dat voor geen der verzamelingen waarde heeft.

V. De Heer D. GERTH VAN WIJK deelt mede, dat, behalve de leden der Direktie, tot nog toe 40 personen als lid zijn toegetreden tot het Internationale Oriëntalisten Congres en van deze ontvangen is een som van *f* 309.

Van dit resultaat zal ten spoedigste kennis gegeven worden aan de Regelingskommissie van het bedoelde Congres.

VI. Voor de verschillende verzamelingen werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van Mr. N. P. VAN DEN BERG:

De handel van Java gedurende de laatste acht jaren.

b. Van Mr. J. A. VAN DER CHIJS;

Proloog bij de feestelijke opening van den schouwburg te *Semarang*, op 29 Nov. 1877, gehouden door Mr. P. BROOSHOOFT.

Catalogue illustré du porteur Decauville.

Gedrukte bekendmaking van een algemeene vergadering der leden van de Societeit Harmonie alhier, op 8 Juni 1807.

c. Van den Heer A. F. VON DE WALL:

Een Maleische vertaling van den catechismus, op last van de Compagnie te Amsterdam gedrukt, 1730. Uit de nalatenschap van Mevr. de Wed. DANIELS, geb. Steevis.

d. Van de hoofdkommissie der Jongens Weezen-Inrichting te *Soerabaja*, bij missive dd. 20 Maart. jl., No. 2391, het 23ste Jaarverslag van die liefdadigheidsinstelling.

e. Van den Direkteur van Justitie bij missives van 20 Maart. jl., No. 2255, en 30 Maart. jl., No. 2501, eenige werkjes, waarop auteursrecht is voorbehouden.

f. Van den Direkteur van O. E. en N. bij missive van 24 Maart. jl., No. 3797, een ex. van het jaarboek van het Mijnwezen in N. I. 1882, dl. II.

g. Van den Off. van Just. te *Samarang*, bij missive van 31 Maart. jl., No. 641/1018, N. 1 en 2 van den 13[den] jaargang van het Tijdschrift van het Indisch Landbouw-Genootschap.

VII. Tot correspondeerend lid wordt benoemd de Heer PIERRE DE LAPEIJRIE, Ingénieur des ateliers Decauville, tijdelijk te *Batavia*.

Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: G. W. BEEGER, Kapt. der Inf. van het Indische leger, *Toengkoep* (*Atjeh*); Raden Mas ARIO SOEGONDO, Regent van *Banjoewangi*; F. G. VAN DELDEN, Resident van *Pasoeroean* en H. J. C. BONEMEIJER, Direkteur der Hoogere Burgerschool te *Soerabaja*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar *Nederland* de Heeren: E. Th. VAN DELDEN, Jhr. J. C. W. D. A. VAN DER WIJCK, J. J. M. DE GROOT, L. J. J. MICHIELSEN en J. J. ROELOFS.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Mei 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. der Kinderen, Voorzitter, Mr. N. P. van den Berg, Mr. J. A. van der Chijs, J. E. Albrecht, A. Haga, Dr. L. W. G. de Roo, W. P. Groeneveldt, D. F. van der Pant en D. Gerth van Wijk, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 10 April jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 13 April jl., No. 31, waarbij machtiging wordt verleend overeenkomstig het voorstel der Direktie ten behoeve van het Rijks-museum van oudheden te *Leiden* den gouden ring aan te koopen, bedoeld in Not. 6 Febr. jl., II, *c*.
Informatie.

b. Het Gouv. besluit van 13 April jl., No. 33, mededeeling bevattende van de missive van Z. E. den G. G. aan Z. E. den Min. van Kol., handelende over de vlaggen, die als nationaal herkenningsteeken gevoerd worden in de residentiën *Ambon*, *Ternate*, *Sumatra*'s *O. K.* en het Gouvernement van *Celebes en Onderhoorigheden*.

Uit deze missive wordt aangeteekend, dat blijkens mededeeling van den Kommandant der Zeemacht in de residentie *Ambon* geen andere dan de Nederlandsche vlag als nationaal herkenningsteeken in gebruik is, doch dat in de residentie

Ternate verscheiden vlaggen gevoerd worden, waarvan de afbeelding voorkomt op de indertijd door het Topografisch Bureau van het Ministerie van Oorlog te *'s Gravenhage* uitgegeven „Carte de pavilons en usage chez les différents peuples des Indes Orientales Neerlandaises."

c. De missive van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 13 April jl., No. 627 *b*, het verzoek bevattende aan de Regeering beschrijvingen of afbeeldingen te doen toekomen van de na Jan. 1881 ontvangen verzamelingen van vlaggen, en tevens namens de Regeering een verkleind model aanbiedende van de vlag gevoerd door den Sultan van *Ternate*, hebbende deze vlag in werkelijkheid een lengte van 2 M. en een breedte van 1.5 M. en de inscriptie *Almoekoe boeldan Ternate.*

De vlag is in de betrokken verzameling opgenomen en de missive in handen gesteld van de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en W. P. GROENEVELDT, ten einde in gemeen overleg aan het verzoek der Regeering te voldoen.

d. Een afschrift van de Regeeringsmissive aan den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden*, dd. 13 April jl., No. 627, *c*, het verzoek bevattende om spoedig te voldoen aan de uitnoodiging in het besluit van 9 Juni 1880, No. 27, om een zoo volledig mogelijke verzameling der inlandsche in zijn gewest op vaartuigen gevoerde vlaggen aan het Gen. te doen toekomen.

Informatie.

e. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 11 April jl,, No. 4593, ten geleide van een afschrift van het Gouv. besluit van 25 Maart jl., No. 1, waarbij overeenkomstig het advies der Direktie vergunning wordt verleend tot het uitvoeren der beelden vermeld in Not. 13 Maart jl., II, *f*.

Informatie.

f. Een schrijven van 's Genootschaps eerelid, den Hoog-

leeraar Dr. J. J. DE HOLLANDER, ged. *Breda*, 5 Maart jl., zijn dank betuigende voor de belangstelling hem door het Gen. betoond bij gelegenheid van zijn 40 jarige ambtsvervulling.

Informatie.

g. Een schrijven van Dr. B. HAGEN, ged. *Tandjong Merawa*, 6 April jl., mededeelende dat ten gevolge van het op nieuw uitbreken der cholera in de Bataklanden en het bericht van vijandelijkheden tusschen eenige radja's aldaar zijn voorgenomen reis naar het meer van *Toba* tot nog toe is uitgesteld moeten worden, doch thans vrij zeker op Juli of Augustus aanstaande kan vastgesteld worden. Tevens wordt in dit schrijven terugzending verzocht van de teekeningen, die niet bij het opstel over de godsdienst der Bataks zullen uitgegeven worden.

De Redakteur van het tijdschrift deelt mede, dat, naar het hem is voorgekomen, het wenschelijk zou zijn met wijziging van het besluit van 9 Jan. jl., IV, *a*, alle teekeningen op ééne na met het opstel te doen drukken en hiertoe reeds stappen door hem zijn gedaan.

Dienovereenkomstig wordt besloten de ééne teekening aan Dr. HAGEN terug te zenden, onder mededeeling dât van de andere gebruik zal worden gemaakt voor het tijdschrift.

h. De missive van den Resident van *Cheribon*, dd. 9 April jl., No. 2263/34, ten geleide van een gouden ring, bij het graven van een vijver in de desa *Adaperang*, afdeeling *Madjalengka*, door een inlander gevonden.

Daar deze zeer eenvoudige ring geen waarde voor 's Genootschaps verzameling heeft, noch uit een oudheidkundig oogpunt, noch om sierlijkheid van bewerking, zal hij den Resident vd. weer teruggezonden worden, onder beleefde herinnering aan de bepalingen, volgens welke alle gevonden voorwerpen van archaeologischen aard door tusschenkomst van den Direkteur van O. E. en N. aan de Regeering moeten aangeboden worden.

i. Een schrijven van het buitengewoon lid den Heer F. Dutoit, ged. Groot-Milit. Hospitaal te *Weltevreden*, 11 April jl., zich tot de Direktie wendende met het verzoek om door deze belast te worden met de samenstelling van een werk over de oudheden van *Java*, dat de afbeelding met beschrijving en lokale legenden van alle overblijfselen van vroegere kunst en beschaving op *Java* zou bevatten.

Den schrijver zal worden medegedeeld, dat er geen gelegenheid bestaat om aan zijn verzoek te voldoen.

k. Een circulaire van de Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde te *Giessen*, de uitnoodiging bevattende tot het bijwonen van haar vijftigjarig jubileum op 1 Aug. a. s.

Wordt besloten aan de genoemde Vereeniging 's Genootschaps betuiging van warme sympathie bij gelegenheid van dat feest te doen toekomen.

l. De missive van den Resident van *Sumatra's O. K.*, ged. *Bengkalis*, 17 April jl., No. 932, de toezending meldende van 7 vlaggen, waarmee de collectie van *Sumatra's O. K.* volledig is.

Onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

m. De missive van den Resident van *Besoeki*, dd. 25 April jl., No. 104/42, de kennisgeving bevattende dat bij de desa *Tamansari*, afd. *Besoeki*, de ondervolgende voorwerpen gevonden zijn, als:

een Javaansch koperen instrument (*gèmpool*)
een id. (*kènong*)
twee koperen kooktoestellen (*sangko*, *dandang ketjil*)
vier 〃 olielampen (*tjeloepak*)
drie 〃 schenkborden (*talam*)
een 〃 slang
drie porceleinen martavanen (*goetji beling*)
acht 〃 kommetjes met deksels (*tjepoek beling*).

Wordt besloten den Resident vd. te verzoeken deze voorwerpen door tusschenkomst van het Dept. van O. E. en N. herwaarts te zenden, kunnende dan eerst uitgemaakt worden, of er iets bij is, dat van waarde voor 's Genootschaps archaeologische verzameling te achten is.

n. Een schrijven van het gewoon lid Mr. J. W. T. Cohen Stuart, ged. *Semarang*, 14 April jl., die wenscht te vernemen of er uitzicht bestaat, dat de contributie voor de buiten Batavia wonende leden zal verlaagd worden, daar deze minder in de gelegenheid zijn van hun lidmaatschap nut te hebben, dan zij die te Batavia gevestigd zijn.

Wordt besloten den Heer Cohen Stuart mede te deelen, dat verlaging der contributie reeds herhaalde malen een punt van ernstige discussie in den boezem der Direktie heeft uitgemaakt, maar de conclusie steeds is geweest, dat zij met het oog op de finantieele gevolgen niet wenschelijk kan geacht worden; dat overigens ook de buiten Batavia gevestigde leden gebruik kunnen maken van de bibliotheek, daar de Direktie nooit de volgens het reglement gevorderde vergunning tot het in een bekomen van boeken weigert.

o. De missive van den Ass. Res. van *Dĕli*, ged. *Medan*, 23 Maart jl., No. 507, in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 10 Okt. 1882, IV, *c*) mededeelende, dat de Kontroleur van *Laboean Dĕli* onderzoek heeft gedaan naar den steen te *Kota Tjina* en daaromtrent het volgende gemeld.

„Te *Kota Tjina* heb ik werkelijk een grooten steen aangetroffen, dien ik naar *Laboean Dĕli* heb doen overbrengen; van een inscriptie daarop is evenwel niets te bespeuren.

„De steen lag aan den kant van een notenmuskaattuin in een slootje, waarheen hij blijkbaar bij het aanleggen van dien tuin verwijderd was.

„Volgens de hoofden zouden vele jaren geleden Chineezen te

Kota Ijina gewoond hebben, van hun woningen treft men echter geen overblijfselen aan. Zelfs wist niemand mij dienaangaande eenige bijzonderheid mede te deelen, of bij benadering den tijd dier Chineësche vestiging op te geven.

„Andere steenen worden in de nabijheid niet gevonden. De hier bedoelde is ruw-vierkant gehouwen, lang en breed 0,76 M. hoog 0,28 M. In het midden bevindt zich een vierkant gat, lang 0,45 M., breed 0,43 M. en diep ± 0,05 M. Bij de bevolking draagt hij, met het oog op dat gat, den naam van *loempang batoe*."

De Voorzitter deelt mede, dat hij den steen heeft gezien en dien houdt voor het afgebroken bovenste gedeelte van een joni en verder dat hij, wijl dit stuk steen geen archaeologische waarde bezit, den Kontroleur in overweging heeft gegeven het niet op te zenden.

p. Het uit rondlezing terug gekomen rapport omtrent het zuidelijk gedeelte van *Groot-Atjeh*, tot de uitgaaf waarvan besloten wordt met weglating evenwel der daarbij behoorende kaarten, zijnde een nieuwe kaart van *Atjeh* op het Topografisch bureau in bewerking, die eerlang verschijnen zal.

III. De Voorzitter deelt mede, dat hij van zijne jongste reis naar de *Oostkust van Sumatra* verschillende geschenken voor het Gen. heeft medegebracht, als:

a. Van den Heer H. Herrings, te *Medan*, twee fraai bewerkte gouden Bataksche armbanden.

De Heer Herrings is voornemens eerlang een reis naar de *Toba* landen te doen en heeft beloofd, die zoo veel mogelijk tevens dienstbaar te maken aan 's Genootschaps belangen door het verzamelen van merkwaardige ethnologische voorwerpen.

b. Van het gewoon lid, den Heer C. A. Kroesen, te *Timbang Langkat*:

een drinkhoorn (*kitang*) van de Karo-Karo Bataks in *Boven Langkat;*

een *oepit belau*, sirihzakje, van de Karo-Karo Bataks in *Boven-Langkat*.

drie *pekapoeran*, kalkdoosjes, 〃 〃 ;

een *oekot*, rijstlepel, 〃 〃 ;

een *perpangalahan*, kruithoorn 〃 〃 .

c. Van den Heer C. H. M. LE ROUX, Kontr. der 1ste kl. te *Medan*, een Chineesch wapen en een *moesoeh beringin* (met verklaring) van de Karo-Karo Bataks.

d. Van den WelEerw. Heer C. W. J. WENNEKER, Pastoor te *Dĕli*, een overdruk van een opstel van zijne hand getiteld: „Een belangrijk werk over het Buddhisme," dit jaar verschenen in de Studiën op Godsdienstig, Wetenschappelijk en Letterkundig gebied.

Deze verschillende geschenken zijn onder dankbetuiging aan de gevers in de betrokken verzamelingen geplaatst, terwijl wordt besloten den Heer HERRINGS, die daartoe het verlangen heeft te kennen gegeven, een ex. aan te bieden van het Gedenkboek en het Verslag van 's Genootschaps eeuwfeest.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Brengt ter tafel: „Ymer, Tidskrift utgifven of Svenska Sällskapet för anthropologi och geografi" en wijst er op, dat in dit tijdschrift eenmaal in het jaar een overzicht in het Fransch wordt gegeven van de werkzaamheden van het Stockholmsche Genootschap, waardoor ook diegenen, die minder studie gemaakt hebben van de Noordsche talen, toch in de gelegenheid zijn zich op de hoogte te stellen van hetgeen in de bijeenkomsten van dat Genootschap behandeld wordt. Hij acht, dat een dergelijk overzicht in het Fransch, Engelsch of Duitsch achter de notulen van de bestuursvergaderingen van het Bataviaasch Genootschap, met het oog op de buitenlandsche eere- en correspondeerende leden en wetenschappelijke lichamen, waarmee het in betrekking staat, zeer wenschelijk zou zijn. Hij geeft derhalve in overweging den Sekretaris uit te noodi-

gen achter de notulen van de December-vergadering van dit jaar een kort verslag in het Fransch, Engelsch of Duitsch te plaatsen.

De Sekretaris verklaart zich bereid aan deze uitnoodiging gevolg te geven.

b. Doet namens den Heer K. F. HOLLE, mededeeling van het volgende uittrekssel uit een brief van den Regent van *Brebes*.

„Met genoegen meld ik u, dat ik de *Kaboejoetan* van *Goenoeng Sagara* in Nov. ll. bezocht heb. De beschrijving er van en de teekeningen der voorwerpen zal ik binnen kort aan het Bat. Gen. aanbieden. — Hiernevens doe ik u toekomen twee pakjes Mss. van oud-Javaansch op lontarbladen, die ik van den *djoeroe koentji* heb gekregen".

„De Mss., schrijft hieromtrent de Heer HOLLE, heb ik ontvangen; zij zijn helaas erg geschonden. Een is een Savaka dharma, het beste, en dat zelfs is zoo goed als onbruikbaar. Een is bijna geheel onleesbaar. Verder een paar bladen van een heldendicht en een stuk van een blad van een oud-Soendoesch Ms., dat mij aanleiding gaf den Regent nader onderzoek voor te stellen.

Zij behooren alle tot de klasse van *Tjiboeroei* Mss. en ofschoon er geen jaartal te vinden is, zijn zij van het eind der 15[de] of het begin der 16[de] eeuw.

Ik heb ze voorloopig wat geordend en in houten kistjes gedaan en zal zien, of ik nog iets van de Savaka dharma, die van de Tjiboeroeische en Bandoengsche afwijkt, kan maken".

c. Doet namens denzelfden voorlezing van een brief van den Sekretaris der Royal Asiatic Society (Ceylon Branch), waaruit blijkt dat de onlangs door het Gen. uitgegeven Tabel van Oud- en Nieuw-Indische Alphabetten als een zeer nuttig geschenk wordt beschouwd; dat tot nog toe geen palaeografie van *Ceylon* verschenen is, maar het wenschelijk zou zijn zoo ook het Singaleesche alphabet, oud en nieuw, een plaats in de ta-

bel van den Heer HOLLE kon vinden en eindelijk dat, eerlang eenige inlichtingen van zijne hand omtrent het oude Maldivische karakter, *Dives Akara* genaamd, het licht zullen zien.

Met belangstelling is van deze mededeelingen kennis genomen.

e. Stelt, onder overlegging van eene uit de vorige eeuw dateerende kaart van het land *Moeara Beres* in de afdeeling *Buitenzorg*, voor den Kontroleur te *Tjiloear* te verzoeken onderzoek te doen, of daar nog overblijfselen aangetroffen worden van op die kaart voorkomende aarden omwallingen en andere versterkingswerken en of er nooit voorwerpen van oudheid- of geschiedkundigen aard gevonden zijn.

Conform.

V. De Heer J. E. ALBRECHT vraagt als Redakteur van het tijdschrift vergunning daarin een bijdrage op te nemen van den Heer YOUNG, tolk voor de Chineesche taal te *Padang*, over Chineesche geheime Genootschappen, zijnde deze bijdrage een eenigszins gewijzigd en met aanteekeningen verrijkt opstel ten vorigen jare in de Sumatra Courant verschenen.

De gevraagde vergunning wordt verleend, mits van den kant der Redaktie van de Sum. Courant daartegen geen bezwaren gemaakt worden.

VI. De Heer D. F. VAN DER PANT deelt mede, dat hij een drukproef van de Lampongsche *pijagĕms* (zie Not. 7 Maart 1882, VI) naar den Heer H. N. VAN DER TUUK heeft gezonden, maar deze hem heeft gemeld, dat door opeenstapeling van werkzaamheden de tijd hem ontbreekt om zich voorloopig met die *pijagĕms* bezig te houden.

Wordt besloten den Heer v. D. TUUK te verzoeken uiterlijk over drie maanden de door hem beloofde toelichtingen op de bovenvermelde stukken aan de Direktie te willen doen toekomen, zullende, zoo hem dit onmogelijk is, van de uitgaaf moeten afgezien worden, daar de *pijagĕms* niet langer op de drukkerij kunnen gezet blijven.

VII. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden verder de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer G. H. PANNEKOEK, Probolinggo-papier, 100 rijksdaalders.

b. Van N. N.
Assignat de 500 livres:

c. Van den Heer M. J. SCHRAM:
een manuscript op lontar, veroverd tijdens de eerste Balische expeditie.

d. Van den Heer P. DE LAPEIJRIE:
twee gouden Venetiaansche ducaten;
afslagen in goud van een Hollandsch dubbeltje en stuivertje;
een gouden dollar van de Vereenigde Staten van N. Amerika;
ettelijke Duitsche, Fransche, Engelsche enz. munten.

e. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:
afdruk van het document, gedeponeerd bij de eerste steenlegging van de Willemskerk op het Koningsplein te Batavia op 24 Aug. 1835. (Als bijlage achter de Notulen te drukken).
Ymer, Tidskrift utgifven of Svenska Sällskapet för Anthropologi och Geografi, 1881, 1882 och 1883, 1 häftet.

f. Van den Heer H. C. SOETERS:
Medaille met afbeelding van het stadhuis (paleis) te *Amsterdam*, door J. Wiener. — br.

g. Van den Heer Dr. A. G. VORDERMAN:
een steenen potje, gevonden bij opgravingen te *Tandjoeng Prioek*.

h. Van het Munt-collegie te *Utrecht*, bij missive van 9 Jan. jl., No. 74/30, 4 penningen in 1882 voor het eerst aan 's Rijks Munt geslagen.

i. Bij missive van den Direkteur der B. O. W., van 17 April jl., No. 3707/c, gedrukten betreffende de *Samarang-Joana* Stoomtram Mij en den stoomtramweg te *Atjeh*.

k. Bij missive van den Direkteur van Justitie, van 23 April jl., No. 3160, een ex. van het werk: "De Handel van Java gedurende de laatste acht jaren, door Mr. N. P. VAN DEN BERG."

l. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, van 30 April jl., No. 4784, een ex. van de zeekaart:
Reede van *Pontianak*.

m. Bij missive van den Chef der Topografische dienst, van 30 April jl., No. 502/45, een kaart van *Bali*, van *Pasoeroean* en van *Probolinggo*.

n. Bij missive van den Insp. Gen., Chef van de dienst der Staatsspoorwegen op Java, 1 Mei jl., No. 1847, gedrukten op die dienst betrekking hebbende.

Deze geschenken zijn onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VIII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: C. C. PRAGER, Lt. Kol. van den Staf, *Batavia*; P. F. KRAAL, Hoofd-Intdt. der Mil. Administratie, *Batavia*; H. C. VAN DEN HONERT, Hoofdadm. der Deli Mij, *Medan*; C. E. HAARSMA, Adm. van Mariendal, *Medan*; H. A. HIJMANS VAN ANROOY, Kontr. der 1 kl. b/h. B. B., *Bengkalis*; W. JACOMETTI, *Batavia*.

Wordt weder op de ledenlijst gebracht Mr. J. C. VOUTE, Adv. en Proc. te *Batavia*.

Tot correspondeerend lid wordt benoemd de Heer P. A. TIELE, Bibliothekaris der Utrechtsche Acad. Bibliotheek.

Tot buitengewoon lid de Heer C. W. J. WENNEKER, Pastoor, *Dĕli*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Nederland de Heeren: J. VAN GOGH en S. A. RANT.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Woensdag, 20 Juni 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris, terwijl de vergadering wordt bijgewoond door den Heer Dr. B. HAGEN.

Wegens het geringe aantal aanwezigen leden kunnen geen besluiten genomen worden dan onder nadere goedkeuring der volgende vergadering.

I. Nadat de Voorzitter den Heer HAGEN heeft welkom geheeten, worden de in rondlezing geweest zijnde notulen der vorige vergadering van 8 Mei jl. goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Een afschrift van de Regeeringsmissive aan den Direkteur van het Rijks Ethnographisch Museum te *Leiden*, dd. 5 Mei jl., waarin hem wordt medegedeeld, dat overeenkomstig het dezerzijds gedaan voorstel (zie Not. 13 Maart jl., II, *b.*) de ethnologische voorwerpen door Dr. HAGEN op zijn voorgenomen reis naar het *Toba*-meer bijeen te brengen in handen zullen gesteld worden van het Gen., ten einde na te gaan wat daaruit voor het Museum alhier wordt gewenscht, zijnde de Regeering gaarne bereid het overige aan bovengenoemde instelling af te staan.

Informatie.

b. Het Gouv. besluit van 14 Mei jl., No. 11, waarbij bepaald wordt dat geen stortingsbewijzen bij 's Lands kas meer

zullen afgegeven worden o. a. ten behoeve van het Bat. Gen., zullende tot overmaking van gelden kunnen gebruik gemaakt worden van de gelegenheid bij sommige Landskassen opengesteld tot het nemen van wissels tot een bedrag van minstens *f* 100.

Informatie.

c. Het Gouv. besluit van 6 Juni jl., No. 32, waarbij o. a. bepaald wordt, dat het gebouw van het Gen., hiertoe door de Direktie afgestaan, is aangewezen voor het afnemen van het zoogenaamd groot-ambtenaarsexamen.

Informatie.

d. Het Gouv. besluit van 7 Juni jl., No. 19, waarbij ten behoeve van 's Genootschaps numismatische verzameling 9 oude dubbeltjes worden afgestaan, door den Resident van *Timor* uit de kampong *Maumeri*, eiland *Flores*, medegebracht, waar zij een waarde vertegenwoordigen van 12 1/2 cent en bij de bergbewoners tot een vrij aanzienlijk bedrag in omloop zijn.

In de numismatische verzameling opgenomen.

e. De missive van den 1sten Gouv. Sekretaris dd. 15 Juni jl., No. 999, ter bewaring in de bibliotheek van het Gen. een van den Gouverneur van *Ceylon* ontvangen boekwerk aanbiedende, getiteld „Ancient Inscriptions in *Ceylon*", bewerkt door Dr. E. Muller.

In de bibliotheek geplaatst.

f. De missive van den Direkteur van O. E. en N. dd. 15 Mei jl., No. 6027, mededeeling verzoekende of er bij de Direktie bezwaar bestaat, dat extracten uit zijne besluiten en andere alleen ter kennisneming aangeboden stukken met een renvooi worden toegezonden, kunnende de ontvangst of kennisneming dan eveneens dezerzijds met een korte aanteekening erkend worden.

Wordt besloten den Dir. voornd. mede te deelen, dat tegen zijn voorstel geen bezwaar bestaat.

g. De missive van denzelfden dd. 25 Mei jl., No. 6548, de mededeeling bevattende, dat de eigenaar van de lilla, vermeld in Not. 13 Maart jl. II, *d*, deze aan het Gen. ten geschenke aanbiedt.

Den Direkteur zal bericht worden, dat het Gen. genegen is de lilla als geschenk in het Museum op te nemen.

h. De missive van denzelfden dd. 26 Mei jl., No. 6626, ten geleide van een in de afdeeling *Soekaboemi*, res. *Preanger Regentschappen*, gevonden verglaasde aarden pot, gedeeltelijk gevuld met oude koperen munten, benevens twee bronzen ringen.

De Conservator der antiquarische verzameling deelt hieromtrent mede, dat de munten Chineesch zijn en dagteekenen van de 7[de] tot het einde der 14[de] eew, terwijl op zijn voorstel besloten wordt de ringen, zijnde twee groote bronzen voetringen, benevens den pot, een *tempajan* met 4 kleine ooren aan de opening, in het Museum op te nemen.

i. De missive van denzelfden dd. 7 Juni jl., No. 7174, inlichting verzoekende of de Direktie genegen is een te *Samarang*, aan de zuidzijde der stad, gevonden bronzen keteltrom (?) tegen de getaxeerde waarde van *f* 18 voor 's Genootschaps Museum over te nemen.

De sedert ontvangen bronzen trom is gelijk aan het exemplaar, dat het Gen. reeds bezit en door den Heer VAN DER CHIJS van *Roti* is medegebracht; alleen is zij veel minder geschonden en iets kleiner, terwijl het bovenvlak evenals de andere met een zon en daaromheen getrokken concentrische cirkels versierd is, doch de vier kikvorschen (Hindoe emblemata van de zon) mist, die daar aan den buitenrand van het bovenvlak staan. Schoon dergelijke trommen reeds in de *Molukken* op verschillende eilanden, op *Saleier* en *Sumatra's Oost*

kust gevonden zijn, is dit het eerste exemplaar op Java ontmoet.

Wordt besloten de trom, die 0,80 M. hoog is, een diameter heeft van 9,65 M. en 60 kati weegt voor de geschatte waarde van *f* 18 te koopen.

k. De missive van denzelfden dd. 8 Juni jl., No. 7319, ten geleide van verschillende gouden ringen en fragmenten van versierselen, een aantal voorwerpen van brons, als klokken, spiegels, kannen enz. en eindelijk eenige kommen van aardewerk, door de bevolking in de afdeeling *Patjitan* opgedolven.

Op voorstel van den Conservator der antiquarische verzameling worden de volgende bronzen voorwerpen voor het Gen. overgenomen:

2 balansen,
2 weegschaaltjes bij een dier twee behoorende,
2 kleine bekkens om muziek te maken,
1 middenstuk van een borstsnoer in den vorm van een *phallus*,
1 klein, nog niet te bepalen voorwerp, eenigszins op een hamer gelijkende,

en is aan de eigenaars eene vergoeding van *f* 5 toegekend.

l. De missive van den Ingenieur 1ste kl., tijdelijk belast met de leiding van de dienst der Bataviasche havenwerken, dd. 17 Mei jl., No. 922, ten geleide van een door den Heer H. B. van Diest in de wildernis, aan de oostzijde van het ten behoeve der havenwerken te *Prioek* onteigende terrein, gevonden beeld. Omtrent dit beeld wordt verder medegedeeld, dat het volgens een in de nabijheid wonend inlander 30 à 40 jaar geleden bij het graven van een vischvijver zou gevonden zijn, terwijl het vermoeden niet ongegrond schijnt, dat het eertijds gediend heeft tot versiering van een der lustplaatsen onzer vooronders, zooals er vroeger een vrij groot aantal te *Prioek* moeten bestaan hebben.

Onder dankbetuiging in het Museum geplaatst.

m. Het ondervolgend schrijven van den Heer M. J. VAN BOSSE, ged. *Batavia*, 29 Mei jl.

„Naar aanleiding van de in Mei 1882 gevoerde briefwisseling tusschen uwe Direktie en den Hoofd-Ingenieur, Chef der Bataviasche Havenwerken, waarover laatstelijk handelt uw missive van 10 Mei 1882, No. 112, heb ik de eer uwe Direktie hierbij aan te bieden:

a. Een kaart van het kasteel van *Batavia* a°. 1650, overgenomen en op de schaal van $^1/_{1000}$ overgebracht van de originele bij *Clemendt de Jonghe*, *kalverstraat* te *Amsterdam*, uitgegeven kaart, mij tot dat doel door uwe Direktie welwillend ten gebruike afgestaan.

Op die kaart heb ik in stippellijnen aangegeven het beloop van het in 1882 gegraven verbindingskanaal, met de daarover gebouwde draaibrug, den bestaanden weg naar den kleinen Boom en de ophaalbrug bij de waterfabriek.

De eigenaardige wijze, waarop in die kaart de gebouwen van 1650 zijn aangegeven, liet niet toe op de kopie de thans bestaande gebouwen aan te stippen.

b. Een kaart van het kasteel van *Batavia* a°. 1780, eveneens overgenomen en op dezelfde schaal van $^1/_{1000}$ overgebracht van de kaart, behoorende tot het werk: *Batavia* de hoofdstad van *Nederlandsch Oost-Indië* in derzelver gelegenheid, opkomst, voortreffelijke gebouwen, enz. *Amsterdam* a°. 1782.

Op deze kopie is eveneens met gestippelde lijnen het tegenwoordig beloop van den weg naar den kleinen Boom aangegeven, zoomede van het in 1882 gegraven verbindingskanaal met de draaibrug, de ophaalbrug bij de waterfabriek, de Gouvernements koffiepakhuizen, de gebouwen van het tramwaystation, enz.

Behalve op deze 2 kaarten heb ik nog den tegenwoordigen toestand en dien van vroeger trachten te vergelijken op de kaart van *Batavia* a°. 1628, overgedrukt in deel II jaargang

1859 van de bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde in *Nederlandsch-Indië* en op een kaart van a°. 1720, mede behoorende tot het reeds genoemde werk: „*Batavia* in derzelver gelegenheid", enz.

De blijkbaar mindere juistheid dezer 2 laatste kaarten heeft mij echter genoopt mij tot de beide eerste te bepalen.

De in 1882 opgegraven fundeeringen zijn in de kaart van 1780 met roode inkt aangegeven; voornamelijk hebben zij behoord tot de punt of het bastion aan den Z. O. hoek van het kasteel gelegen, waaromtrent ik echter opmerk dat de namen der bastions op de verschillende kaarten niet met elkander overeenkomen.

Op de kaarten van 1620 en 1650 komen deze bastions voor onder de volgende namen:

Z. O. bastion:	Robijn.
Z. W. „	Diamant.
N. W. „	Paarl.
N. O. „	Saphir.

Terwijl men op de kaart van 1780 vindt:

Z. O. bastion:	Diamant.
Z. W. „	Saphir.
N. W. „	Robijn.
N. O. „	Paarl.

De overige fundeeringen hebben betrekking op gebouwen of werken, waaromtrent, met uitzondering van de na te noemen ophaalbrug, de kaarten geenerlei inlichting geven.

De palen en houtwerken van genoemde fundeeringen hebben ruim 250 jaren in den grond gezeten, doch verkeerden over het algemeen nog in zeer goeden toestand; voor een groot deel is het bovendek der nieuwe draaibrug daarvan gemaakt.

De lijn *a. b. c.*, op de kaart van 1780, geeft de plaats aan, waar eene waterleiding is opgegraven, bestaande uit uitgeholde vierkante balken, onderling door looden buizen verbonden; deze waterleiding stond in gemeenschap met gemetselde voetstukken, waarschijnlijk behoorende tot een vergaârbak.

Meerdere bizonderheden kan ik omtrent deze fundeeringen niet mededeelen.

Wat de oude kasteelbrug betreft, daarvan is meer teruggevonden; voor de fundeeringen der landhoofden en pijlers der nieuwe draaibrug is aldaar de ontgraving veel dieper voortgezet, en zijn eerst de gewelven van gekapte koraalsteenen met de rechtstanden, en daaronder de fundeeringen der oude brug bloot gekomen.

In het reeds meermalen aangehaalde, te *Amsterdam* in 1782 uitgegeven, werk vond ik over deze brug op bladzijde 123, 1e deel, het navolgende: „Van het buitenplein komt men op „des kasteels binnenplein langs een gestraaten weg, met steenen „vleugels aan weerkanten. Deze weg ligt in de kasteelsgraft „gemetseld, en dezelve is wel 26 roeden lang. Op deszelfs „midden vindt men nog de kasteelsvalbrug, en van het plein „tot aan de brug zijn onder dien weg 7 boogen, doch van de „brug tot aan de kasteelspoort 6."

Zoo onbegrijpelijk deze beschrijving voorkomt, wanneer men alleen de kaart van 1780 voor zich heeft, zoo duidelijk wordt zij met de kaart van 1650 er naast gelegd.

Op deze laatste ziet men *de zeven boogen aan de eene zijde en de zes boogen aan de andere zijde der valbrug;* blijkens de kaart van 1780 bestond die valbrug zelve toen nog, maar het overige gedeelte der brug was door demping van de gracht aan haar bestemming onttrokken geworden; de weg naar het kasteel was over die bogen gelegd, die nog zichtbaar waren, en de borstweringen van de brug van 1637 deden klaarblijkelijk in 1780 dienst als *„steenen vleugels, aan weerskanten van een gestraaten weg, in de kasteelsgraft gemetseld.*"

Bij de ontgraving zijn de pijlers, waarop het hameigebint der valbrug stond, bloot gekomen; althans de kolossaal zware ankers, aldaar in het metselwerk aangetroffen, kunnen geen bestemming hebben gehad, dan de bevestiging van dit gebint.

De kasteelbrug is, te oordeelen naar het jaartal op den sluitsteen, dien ik de eer had verleden jaar uwe Directie aan te bieden, in 1637 gebouwd.

Dit zou evenwel in strijd zijn met de kaart van 1628, waarop die brug reeds staat aangeteekend, onder vermelding dat zij, tijdens de belegering van *Batavia* in dat jaar, met een valbrug en hamei versterkt werd.

Voor deze chronologische tegenstrijdigheid kan ik geen andere oplossing vinden, dan dat de brug reeds vroeger werd gebouwd, doch in 1637 werd vervangen door de brug op 13 boogen, voorkomende op de kaart van 1650.

Ten slotte teeken ik nog aan, dat, hoewel het emplacement van het provisie-magazijn op de kaart van 1780 overeenkomt met het tegenwoordige 's lands pakhuis, de afmetingen dezer 2 gebouwen zoodanig verschillen, dat naar ik moet aannemen het thans bestaande gebouw na 1780 is daargesteld, op de plaats van het provisie-magazijn, aangegeven op de kaart van dat jaar."

Onder dankbetuiging zijn de kaarten in de betrokken verzameling opgenomen.

n. Een schrijven van den Heer C. Poensen, ged. *Kediri*, 27 Mei jl., een opstel ter uitgave in 's Genootschaps werken aanbiedende, getiteld „Lakon Kartå-Wijogå", zijnde een bewerking met aanteekeningen van den in de Verhandelingen Dl. XLIII voorkomenden lakon van dien naam.

Gesteld in handen van den Heer van der Pant met verzoek om praeadvies.

o. De missive van den President der *Z. & O. Afdeeling van Borneo*, dd. 1 Juni jl., No. 2737/10, ten geleide van eene missive van den Ass.-Res. van *Koetei*, de mededeeling bevattende dat door den Sultan van *Koetei* de ondervolgende voorwerpen aan het Gen. worden ten geschenke aangeboden.

[N.B. De voorwerpen zijn afkomstig van de Longwei's. De tusschen haakjes geplaatste woorden zijn de benamingen der voorwerpen in de taal van den genoemden stam.

Met Pl. wordt bedoeld de plaat uit den atlas van C. Bock, waarop het voorwerp is afgebeeld.]

No. 1 en 2. Weefgetouw (Kakas tĕnoen). Het scheringsgaren, vervaardigd uit den bastvezel van eene lianensoort met name akar raoep, is op het raam uitgespannen om vooraf te worden geverwd op de niet omwoelde plaatsen.

〃 3. Vrouwenkleedje (Tahas). Het behoort niet hooger te reiken dan op Pl. 16 is aangegeven. De stof daarvan, djajaw geheeten, is vervaardigd op het bedoelde weefgetouw en van gelijksoortig garen.

〃 4. Strijdmuts (Laboeng). Behoort bij n°. 14.

〃 5. Mat (Biroe kadjang), opgerold om te worden medegedragen. Zij wordt op reis gebruikt om op te liggen, Pl. 15 en ook als regenscherm.

〃 6. Etensnap (Doelang). Pl. 19 n°. 7 en 7*a*. Wordt ook als drinknap en waterschepper gebruikt.

〃 7. Potlepel (Lis). Pl. 19 n°. 11. Vervaardigd van de laboevruchtsoort Hing tĕlok.

〃 8. Pijlkoker (Gwang pih). [Gwang = Mal: tempat, Pih = vergift]. Pl. 18, n°. 5.

〃 9. Strijdvest (Bing kĕsoen). Beschutting tegen blaasroerpijltjes.

〃 10. Flambouwen (Poeïo) gevuld met eene harssoort (Pĕdow).

〃 11. Draagmanden (Klang). Worden met de vlakke zijde tegen den rug gedragen.

〃 12. Twee stellen armbanden (Gĕsoen) voor vrouwen.

〃 13. Oorschijven (Pĕngai) voor jonge vrouwen. Pl. 19, n°. 5.

〃 14. Panterhuid (Les klih). Pl. 28.

〃 15. Mouwvest (Ken pei). Wordt uitsluitend onder n°. 14 gedragen.

〃 16. Vrouwenbaadje (Sĕpei).

No. 17. Vrouwenkleedje (Tahas) wordt gedragen als n°. 3.
" 18. Baadjes (Bing sĕkei) voor mannen en vrouwen.
" 19. id. (Bing) alleen voor vrouwen.
" 20. Halssieraad (Loewĕng) voor mannen en vrouwen.
" 21. Draagmand (Lĕbit). Pl. 15. en 26*b*.
" 22. Mandau (Koeh). Pl. 18, n°. 1 en 3.
" 23. Mes (Pet). Pl. 18, n°. 2.
" 24. Schild (Toep).
" 25. Draagmand (Njon). Pl. 26*a*.
" 26. Blaasroer (Pĕot); het lansmes (Woekian).
" 27. Mandau-versierselen aan den buikband (Sĕgap).
" 28. Id. id. aan de scheede (Tĕpĕngàh).

Bij de missive is gevoegd de ondervolgende door den Heer C. DEN HAMER te *Bandjarmasin* gemaakte vertaling van een geschrift van den Sultan, een relaas bevattende van de begrafenisplechtigheden bij de Dajaks in *Koetei*.

No. 1. "Als iemand gestorven is, wordt een gong en een *tarai* (koperen bekken, *brengbreng*) gespleten. Het lijk wordt op een plank gelegd. Daarna worden de mooiste kleederen gehaald, zooals de overledene die bij zijn leven droeg, en bij het lijk gelegd.

Van het huis tot aan den waterkant wordt door de hoofden en minderen een brug gemaakt van bamboe, om het lijk naar de rivier te brengen, en op de stijlen dier brug worden *tadjau*, *gong* en *tarai* geplaatst. Als dat nu alles gereed is, dan eerst wordt het lijk naar de rivier gebracht om gewasschen te worden.

Nadat het lijk weer boven is gebracht, wordt het met mooie kleederen gekleed. Het lijk wordt vervolgens op eene plank gelegd onder het slaan van *gong* en *gendang* en dat geluid wordt *tagoen boentoek* genoemd.

Vervolgens gaan veel lui naar het bosch en zoeken een grooten boomstam uit, om daarvan een doodkist te maken.

Onder weg wordt weer op *gong* en *tarai* geslagen en de man, die slaat, draagt oude kleederen en een oude *mandau* (zwaard).

Als zij nu een boomstam gevonden hebben, dan wordt het medegenomen varken geslacht, de boomstam wordt omgekapt, de doodkist wordt gemaakt en onder de muziek van gong enz. naar het huis gebracht, om het lijk er in te leggen. Onder het huis wordt nu eene plaats in orde gemaakt, waar het lijk wordt neergelegd, dat gedurende eenige dagen bewaakt wordt.

De buren gaan weer naar het bosch, om hout te kappen en balken en planken te halen voor een *balai* of huisje.

Voor hunne moeite krijgen zij ieder een kookpan en een bord (*pamikir* genoemd) als *sedekah*.

De *balai* wordt nu opgesteld en de doodkist er in geplaatst onder het slaan van *gong* en *gendang*. Velen volgen het lijk naar het huisje in witte kleederen gekleed.

Als de kist op den grond onder het huisje gezet is, komen er 2 mannen in schoone kleederen, die op zijde van de kist plaats nemen met een *mandau* in de rechter- en een kip in de linkerhand.

Na eerst 8 en vervolgens 7 maal de kist te zijn rondgegaan, zet men deze in het huisje; de deur wordt toe gespijkerd en elk gaat huiswaarts.

Gedurende een jaar mogen alleen witte kleededeeren gedragen worden.

No. 2.

DE REIS NAAR DE EEUWIGHEID.

Als een Dajak den laatsten adem heeft uitgeblazen, wordt zijn lijk op een *gong* gelegd, de rug ondersteund door een *oentoeng toewa* of een oude *tadjau* (pot), en zoo wordt het lijk gewasschen.

Het lijk, in nieuwe kleederen gestoken, wordt op een mat gelegd, op den mond wordt een stuk zilvergeld gelegd (bij de rijken een dinar) en zoo ook op de beide oogen. Het lijk wordt in een kist (*loengoen*) gelegd met de gereedschappen van den overledene, de *mandau* links, de lans rechts, een ijzeren kookpan en borden bij de voeten.

Na 7 dagen en 7 nachten worden varkens en kippen geslacht, om gegeten te worden.

De priester vraagt aan een der familieleden de namen der reeds overleden familieleden en roept hunne geesten op, om den pas overledene te ontmoeten, met hem aan te zitten en op hunne terugreis den weg aan te wijzen. Onder het eten zegt de priester: „Volg den geest van 't geofferde varken en de geofferde kippen".

No. 1. Nu gaat de geest van den overledene naar het westen en ontmoet eene groote slang en een grooten kaaiman, die hem op de proef stellen.

„ 2. Hij ontmoet iemand, die poepeerhout kapt;

„ 3. een maloeng-boom met veel neerhangende luchtwortels, waarin hij zich een oogenblik wiegelt;

„ 4. een boomstam, dwars over den weg, *pindoen* genaamd;

„ 5. een katoeja-boom, waarin allerlei geluiden gehoord worden;

„ 6. de berg *Pamaton* wordt beklommen;

„ 7. aan de andere zijde is eene rivier, waarover een brug is geslagen, en waarin een Aroewan (visch) zwemt, die den overledene opvreet, als hij een groot zondaar is geweest;

„ 8. de berg *Bintoeroeng*, op welks top een zeer groot huis staat, en waarvan de eigenaar *Kakahoengkoeng* heet;

„ 9. een uitgestrekt veld;

„ 10. een moerassig land, waar vele *pedara* of geesten zich vermaken met het vlechten van vogelnetten, het leggen van lijmstokken op de takken van den hara-boom, het afslaan van sijabaw-vruchten en het strikken van herten en ander woudgedierte;

„ 11. te *Parakan Soelai* is de rivier *Raja*, waar de visschen met het sap der toeba-wortels worden gevangen;

„ 12. een groot huis, waarvan de eigenaar, *Jang-poepoe*,

in een vrouw verandert, als de overledene een man is geweest en omgekeerd;

" 13. de zee *Pakaloeng Ringau*, waar zij rusten, die aan de *wikat* of kropgezwellen gestorven zijn, en verplicht zijn vaartuigen te maken;

" 14. de zee *Pakaloeng Tagoer*, waar zij rusten, die aan de ziekte *Tjampah Koedoeng* (lepra) gestorven zijn,

" 15. de bloedzee of *Sandau daja*, waar de zielen rusten der vermoorden en van de vrouwen, die bij de bevalling gestorven zijn;

" 16. dan komt het hellevuur;

" 17. de zee *Djawamekah*, waar de santiroet-bloem groeit, die eene wonderbare kracht bezit en daar rusten zij, die van ouderdom gestorven zijn.

" 18. Aan den overwal is de berg *Loemoet*, waar de verzamelplaats van alle geesten is."

De sedert ontvangen bovenvermelde voorwerpen zijn onder dankbetuiging aan den Sultan in het ethnologisch museum opgenomen.

p. Een schrijven van Dr. GUSTAVE DE HAYEK, 1ste Sekretaris van het Ornithologisch Genootschap te *Weenen*, dd. 14 Mei jl., het Bat. Gen. voorstellende een ruil van edita aan te gaan.

Wordt besloten dezen brief in handen te stellen van de Kon. Natuurk. Vereeniging alhier, onder mededeeling aan den schrijver, dat het gebied der werkzaamheden van het Weener en het Bat. Gen. te verscheiden is, dan dat een ruil van edita voor een van beide van werkelijk belang zou kunnen geacht worden.

q. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid Raden Mas Adipati ARIÅ TJONDRÅ NEGÅRÅ, Regent van *Brebes*, ged. 6 Mei jl., in voldoening aan de uitnoodiging der Direktie (zie Not. 15, Nov. 1881, II, *u*) eene beschrijving van het distrikt *Salem* en in het bizonder van den *Goenoeng Segara* aanbiedende; moeie-

lijkheden aan het inwinnen der noodige inlichtingen verbonden, daar bij de bevolking een geheimzinnige vrees voor het doen van mededeelingen bestaat, gelijk reeds gebleken was uit de missive van den Ass.-Res., in de boven aangehaalde notulen vermeld, is oorzaak geweest, dat de schrijver niet eerder zijne bijdrage heeft kunnen voltooien.

Het opstel is onder dankbetuiging in handen gesteld der redaktie van het tijdschrift, met verzoek om spoedige plaatsing.

r. Een schrijven van den Heer H. Sundermann, ged. *Dahana* (*Nias*), 12 April jl., de ontvangst erkennende der 25 ex. van zijne Niassche spraakkunst en verder mededeelende, dat hij bezig is zijn Duitsch-Niasch woordenboek voor den druk gereed te maken.

Informatie.

s. Een schrijven van het eerelid Dr. H. Neubronner van der Tuuk, ged. *Boleleng*, 10 Mei jl., de ontvangst der 3 handschriften van den Brâtâ Yoeddhâ erkennende, (Not. 10 April jl., 11, *l*) waarvan twee van *Bali* afkomstig, voor den schrijver van geen nut, eerlang met de andere nog bij hem berustende aan het Gen. toebehoorende mss. zullen teruggezonden worden, vergezeld van eenige wajangpoppen, welke op *Java* hoogstwaarschijnlijk onbekend zijn.

Informatie.

t. Een schrijven van den Heer L. K. Harmsen, ged. *Padang Sidempoean*, 13 Mei jl., ten geleide van een zestal Bataksche verhalen, afkomstig van *Mandailing* en *Angkola*, in Bataksch karakter, ter uitgave in 's Genootschaps werken aangeboden.

Wordt besloten omtrent de wenschelijkheid dier uitgaaf het gevoelen in te winnen van Dr. H. Neubronner van der Tuuk.

u. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid den Heer

J. C. van Hasselt, ged. *Soekadana*, 25 Mei jl., o. a. mededeelende dat hij in het bezit gekomen is van een steen ± 15 kilo zwaar, waarvan het volgende wordt verhaald:

„Deze steen genaamd *oeloe benatat* (= hoofd van een grooten ouden beroek) of *kedis njaro* (= meteoorsteen), is in overoude tijden, toen de kampong *Soekadana* gesticht werd, in den grond gevonden. Dergelijke steensoort had men in deze streken nog niet gezien en daarom zeide men, dat het zoude zijn òf een meteoorsteen, òf een versteende kop van een grooten bruinharigen beroek, door *Sepahid lidah* in steen veranderd. Wat dan ook het ware mocht wezen, in elk geval was het iets bizonders en werd de steen in de *sesat* bewaard.

Ook werd de eigenschap opgemerkt, dat de steen elken morgen zweette. De kampong Soekadana werd in den loop der tijden drie keer door zeeroovers verwoest en verbrand en de bewoners genoodzaakt te vluchten. Waren de roovers weêr vertrokken, dan gingen de gevluchten er toe over de kampong op nieuw op te bouwen. Zoo is *Soekadana* het laatst weer uit hare asch herrezen ongeveer tachtig jaren geleden.

Alles werd telkenmale door die zeeroovers vernield of medegevoerd, maar vreemd mocht het heeten, bovenbedoelde steen werd telkens teruggevonden; eens zelfs meer dan één vadem diep in den grond. Zoo is dan die steen altijd bewaard gebleven als algemeen eigendom van de kampong *Soekadana*.

In de *sesat* (de publieke vergaderzaal) was zijn plaats en elk en een iegelijk mocht er zijn bijl of kapmes op slijpen, waarvan dan ook gebruik werd gemaakt, hetgeen zeer goed aan den steen te zien is."

Dezen steen is de schrijver voornemens bij gelegenheid ten behoeve van het Museum herwaarts te zenden.

Wordt besloten den schrijver onder dankbetuiging voor zijne mededeeling kennis te geven, dat de steen voor het Museum geen waarde bezit en het is dus wenschelijk is hem aan de bevolking van *Soekadana* te laten.

v. Een schrijven van Dr. C. LEEMANS, Direkteur van het Rijks-Museum van Oudheden te *Leiden*, ged. 20 Maart jl., No. 74 naar aanleiding van het besluit vermeld in Not. 4 Juli 1882, IV, mededeelende dat in het bovengenoemde Museum (Afdeeling Boek-, plaatwerken, teekeningen enz.) teekeningen van den *tjandi Mendoet* aanwezig zijn, in der tijd door den Heer F. C. WILSEN in voldoening aan eene opdracht van de Indische Regeering vervaardigd.

Van deze mededeeling is met belangstelling kennis genomen en besloten bij den Heer WILSEN onderzoek te doen of de originalia dier teekeningen nog in zijn bezit zijn, ten einde zoo dit wenschelijk mocht blijken, daarvan kopieën voor het Gen. te doen vervaardigen.

w. Een schrijven van denzelfden dd. 16 Mei jl., No. 121, zijn dank betuigende voor de dezerzijds verstrekte inlichtingen omtrent de verdeeling der collectie Scheepmaker (Not. 13 Maart jl., IV), en nogmaals de verzekering gevende, dat geen brief van den Conservator der oudheden hem geworden is, wijtende hij overigens het verschil van opvatting omtrent de bedoeling van het Gouv. besluit dd. 26 Maart 1881, No. 18, blijkbaar tusschen hem en de Direktie bestaande, aan de voorliefde die ieder van beide voor het onder zijn beheer staand Museum heeft.

Informatie.

III. De Voorzitter:

a. Vestigt de aandacht op de ongunstige geruchten en berichten in den laatsten tijd omtrent den toestand van den *Boroboedoer* vernomen en betoogt de wenschelijkheid, dat door het Genootschap aan de Regeering voorstellen worden gedaan om te bewerken, dat dit merkwaardigste van alle monumenten der vroegere beschaving op *Java* voor algeheel verval bewaard blijve. In de eerste plaats zou daartoe noodig zijn een onder-

zoek door een deskundige op het gebied van Hindoe-oudheden, daar geen voorstellen op redelijken grond kunnen gedaan worden, voor de toestand nauwkeurig opgenomen is en dus zekerheid bestaat, dat de aan te wijzen middelen werkelijk het behoud van den tempel zullen ten gevolge hebben.

In verband hiermede doet hij mededeeling van eene onlangs door hem ontvangen nota van den Conservator der antiquarische verzameling, die voornemens is binnen kort, op raad van zijn geneesheer, een binnenlandsch verlof van een maand te vragen, welken tijd hij wenschte te benuttigen voor het bezoeken der voornaamste oudheden van *Midden-Java*.

De Voorzitter geeft daarop in overweging aan de Regeering voor te stellen, den Heer Groeneveldt op te dragen gedurende zijn verlof in de eerste plaats een bezoek te brengen aan den *Boroboedoer* en in overleg met den eerst aanwezend Ingenieur te *Magelang* de middelen te beramen om verder verval van dien tempel te verhoeden, en in de tweede plaats zich naar het *Diëng-plateau* te begeven, waarvan in de laatste jaren niets meer vernomen is, maar waar nog tal van beelden en andere belangrijke antiquarische voorwerpen wachten op beschrijving en classificeering, zullende het overigens hoogst wenschelijk geacht worden, zoo ook de toestand der oudheden in *Jogjokarta* door hem kan opgenomen worden.

De vergadering overtuigd van de wenschelijkheid, dat de overblijfselen der vroegere bouwkunst op *Java* zooveel mogelijk behouden blijven en van de noodzakelijkheid, dat door de Regeering spoedig in den toestand van den *Boroboedoer* voorzien worde, vereenigt zich gaarne met het voorstel van den Voorzitter en besluit zich tot de Regeering te wenden met het verzoek, om den Heer Groeneveldt een opdracht in bovenvermelden geest te doen.

b. Biedt namens Z. H. den Onderkoning van *Riou* voor 's Genootschaps verzameling ten geschenke aan twee koperen kanonnetjes, opgegraven bij *Boekit Batoe* (eiland *Bentan*), waar

zich de ruïnes bevinden der graven van de vroegere vorsten dier streken.

Van deze kanonnen wordt beweerd, dat ze eeuwen oud zijn.

Onder dankbetuiging aan den gever in de verzameling opgenomen.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Biedt namens den Heer K. F. HOLLE het ondervolgend schrijven aan:

„Ik nam een proef om van papier-abklatsche een contra-abklatsch (met papier) te maken en bleek mij dit een geschikte wijs te zijn om de inscriptie te lezen, gemakkelijker dan het doortrekken op doorzichtig papier.

„Op een contra-abklatsch toch kan men vooreerst de letters beter volgen en twijfelachtige lijnen raden, ook omdat men daarop beter onderscheid kan maken tusschen letters en gaten of barsten in den steen.

Zoo maakte ik een contra-abklatsch van de inscr. v. Djamboe en een van die van Tjampea en zond prof. Kern daarvan fcss.

Het antwoord van prof. K. doet zien, dat deze methode haar nut heeft.

Het luidt:

„Om te beginnen met de onduidelijke, half uitgewischte inscriptie van Tjampea. Ook thans kan ik er weinig van maken, behalve het begin en 't slot.

Jaija wiçâlasya, d. i. van den in triumfen rijken; aan 't slot: (*w*) îdam pada dwayam, d. i. dit voetspoor paar."

Het woord, volgende op 't eerste, is mogelijkerwijze nâramenasya (van den in triumfen rijken) heer (of zon) van Nâramâ (?). Nâramâ is mij onbekend, doch het komt ook op de inscriptie van Djamboe voor, na 't woord purâ (vroeger) Nâramâija, van Nâramâ.

De afwijkingen van uw fs. van Djamboe met dat door mij in der tijd uitgegeven in de Bijdragen zijn gering; ik had

toen ter mijner beschikking niet alleen een uit de hand geteekend fs., maar ook een photographie; maar de letters zijn daarop uiterst moeielijk te zien, ten minste voor mijne oogen."

Gesteld dus, dat prof. K. die laatste hulpmiddelen niet had gehad, dan zou reeds mijn fs. naar een contra-abklatsch goede diensten hebben kunnen doen.

Ik durf derhalve dit hulpmiddel gerustelijk aanbevelen, te meer omdat men tevens voor musea minstens een redelijke reproductie van inscriptiën kan krijgen.

Strooit men (volgens een recept, mij onlangs medegedeeld door den Heer GROENEVELDT) bovendien tusschen de vellen gipspoeder, dan zullen de contra-abklatschen er in bruikbaarheid door winnen en heeft men een goedkoop middel bij de hand ter reproductie van inscripties, die voor onderlinge ruiling dienst kunnen doen, ter completeering van wederzijdsche verzamelingen.

Ik vestigde prof[r]. Kern's aandacht op de inscripties van Keddah, bedoeld bij notulen 6 Febr. 83 II*i*., en uit hetgeen die geleerde ter zake antwoordt, blijkt hoe belangrijk het is, dat wij uit die streken meer omtrent inscripties hooren.

Dat antwoord luidt:

„Over de inscripties van Keddah in de prov. Wellesley, waarop gij mijn aandacht gevestigd hebt, heb ik een stuk geschreven, dat ik in de Meivergadering der Kon. Akademie te Amsterdam hoop voor te dragen.

De inscr. van Keddah is tamelijk goed gelezen, doch niet geheel; de laatste twee regels luiden:

„Ajñânaccîjate karma janmana +·karma karanam jñânân na krijate karmma kar*mâbhawa(n) na jâijate*".

De cursieve woorden waren geheel verkeerd gelezen; ook de +, d. i. di Jihwâ wûlîja (wisarga vóór gutturalen) was niet herkend.

De overige inscripties of brokken er van, zijn door Babu Râjendrâlâl Mitra van een verkeerde transcriptie en vertaling voorzien.

Wat er uit te halen is, zult gij in mijn opstel zelf kunnen beoordeelen.

Een inscr. van eenen voornamen zeevaarder of Nachoda, Buddha Gupita geheeten, is merkwaardig in meer dan een opzicht, omdat er uit blijkt, dat ten tijde der inscr. die ik niet veel later dan de oudste van Purnna warman stel, Buddhistische heiligdommen in Malakka bestonden; veel vroeger dus dan tot hiertoe bekend was, daargelaten de uit zuivere verbeelding geputte oude verhalen van de vroegere invoering der Buddhistische beschaving in den Indischen Archipel."

Tot zoover profr. K., die bevestigt wat ik omtrent de belangrijkheid der inscriptiën in kwestie in mijne bij de notulen van 6 Febr. opgenomen nota bekend stelde."

Met belangstelling is kennis genomen van dezen brief, die vergezeld was van een proef-contra-abklatsch, welke de steeninscriptie zeer goed terug geeft, ook wat de kleur der steenen betreft. Deze is verkregen den zeer fijn poeder van steen (trachiet) met dun lijnwater te mengen, terwijl de letters, waar noodig, eenigszins wel O. I. inkt zijn aangezwart.

b. Stelt voor de tusschenkomst in te roepen van de Direktie der Javasche Bank tot het verkrijgen van specimina van het papieren geld, uitgegeven door de Banque Franco-Cochin-Chinoise te *Saigon*.

Conform.

c. Idem de tusschenkomst van den Minister Resident der Nederlanden in *Japan* in te roepen tot het bekomen van eenige Japansche munten en zoo mogelijk van vroeger aldaar gangbare munten van Daimio's.

Conform.

d. Deelt mede, dat hij van 's Genootschaps lid, den Heer B. VAN ZUTPHEN, een nota van *f* 170 heeft ontvangen, zijnde het bedrag der door dezen gemaakte kosten tot het verzamelen der in Not. 7 Maart a° p°, II, *l*, vermelde voorwerpen, welke som het hem onmogelijk is uit zijn gewoon crediet te voldoen.

De Heer VAN DER CHIJS wordt gemachtigd deze nota te betalen uit den post voor de onvoorziene uitgaven.

V. De Heer GROENEVELDT brengt verslag uit omtrent ± 4300 Chineesche munten, gevonden in den grond op het erfpachtsperceel *Petoeng Lewoe* (*Wilis* gebergte), in *Kediri* en bedoeld in de notulen van 7 Juni 1881, II, *e*, en 16 Aug. 1881, III, *g*.

Het zijn gewone Chineesche bronzen munten van de 7de tot in het begin der 16de eeuw, naar gelang van hun ouderdom meer of min geoxydeerd. Voor het muntkabinet heeft deze vondst slechts enkele varianten en doubletten geleverd; alleen is het merkwaardig, dat in het begin der 16de eeuw de munten uit de 7de nog zoo talrijk vertegenwoordigd waren. Uit vroegere vondsten is reeds hetzelfde gebleken, maar door de minder groote hoeveelheden niet zoo opvallend als thans. In China zelf verdwijnen de munten eener dynastie gewoonlijk kort na haren val, wellicht ook om politieke redenen; op Java, waar deze laatste niet golden, schijnt ook het geld uit de vroegste periode van het verkeer met China gangbaar te zijn gebleven.

V. De Heer D. GERTH VAN WIJK deelt mede, dat van den Heer H. N. VAN DER TUUK de proefdruk is ontvangen van de Lampongsche pijagems, waarvan het laatste sprake is in de Not. van 8 Mei jl., VI, zoodat zij weldra in druk kunnen verschijnen.

VI. 's Genootschaps verzamelingen werden met de volgende geschenken verrijkt:

a. Van den Heer J. C. VAN HASSELT, een badjoe, selimoet en hoofdsieraad uit de Afd. *Soekadana*, res. *Lampongsche dristrikten* (zijnde dit de voorwerpen bedoeld in Not. 10 April jl., II, *i*).

b. Van den Heer A. L. VAN HASSELT: Kalender na de nieuwe stijl op het jaar onzes Heeren Jesu Christi MDCCCLXXXIII. 't Amsterdam 1883.

c. Van den Heer P. DE LAPEYRIE, papieren geld van de *Kali-anam* en *Langkat-Besitan* maatschappijen (*Sumatra's O. K.*).

d. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS: Tractaet van de Vreede, gemaakt, geslooten ende vastgesteld tot Rijswijck in Hollandt, den 20 September, 1697, enz. 's Gravenhage, 1697 kl. 4°. (Hierachter: Tractaet van commercie, navigatie en Marine, gemaakt, enz. als voren.)

e. Van den Heer G. IN DER MAUR: medaille op het 4de eeuwfeest der uitvinding van de boekdrukkunst, 1823. br.

id. op de oprichting van het standbeeld van Laurens Koster. — br.

id. op het Eeuwfeest van de Hollandsche maatschappij van wetenschappen, 1852. — br.

f. Van den Heer K. F. HOLLE een steenen dissel van gewoon opaal, gevonden te *Tjilimoes*, bij *Waspada*, één voet onder den grond.

g. Van den Heer P. M. ADÈR, als specimina der hedendaagsche plastische kunst bij de Javanen, twee beeldjes uit kiezelhoudende kalksteen gesneden door den assistent-wedono van *Tjilongok*, distr. *Adjibarang*, afd. *Poerwakerto*, res. *Banjoemas*.

h. Van den Heer Mr. W. STORTENBEKER de bronzen medaille van de internationale visscherij-tentoonstelling te *Berlijn* in 1880.

i. Van den Direkteur van O. E. en N., bij missive van

10 Mei jl., No. 5853, een werkje getiteld „Kitab pengatahoean menghoebong hoeroef."

k. Van den Off. van Just. te *Samarang*, bij missive van 14 Juni jl., No. 1253, twee afleveringen van het tijdschrift van het Ind. Landbouwgenootschap.

l. Van den Inspekteur Generaal enz. der Staatsspoorwegen op Java, bij missive van 15 Juni jl., No. 2652, gedrukten de dienst dier spoorwegen betreffende.

m. Van den Kommandant der Zeemacht bij missive van 16 Juni jl., No. 6522, een ex. van de zeekaart: *Riou* en *Lingga* archipel, bl. I.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren Mr. J. Sibenius Trip, President v/h. Hoog-Gerechtshof van N. I., Mr. U. J. Huber Noodt, President v/d. Raad van Justitie te *Batavia;* L. Bosch, Kontr. der 2de kl. b/h. B. B., *Soemenep;* P. H. van der Kemp, leeraar aan het Gymn. Willem III en J. Dinger, Agent der N. I. Handelsbank te *Soerabaja*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd de Heeren H. G. Bouwmeester, wegens vertrek, en G. L. Dorrepaal, overleden.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Juli 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, Dr. L. W. G. DE ROO, A. HAGA, en D. GEERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 20 Juni jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd en de daarin vermelde besluiten bekrachtigd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Direkteur van O. E. en N. dd. 23 Juni jl., No. 8049, de mededeeling bevattende dat de in Not. 8 Mei jl., II. *m*, vermelde voorwerpen van *Besoeki* zijn verzonden en den algemeenen pakhuismeester is opgedragen ze bij aankomst naar 's Genootschaps museum te doen overbrengen.

In advies tot de bedoelde voorwerpen zullen ontvangen zijn.

b. Een schrijven van Dr. HUGO SCHUCHARDT, ged. *Graz*, 13 Mei jl., inlichtingen verzoekende omtrent de verbreiding van het Portugeesch in de Molukken en op Timor.

Wordt besloten den schrijver te verwijzen naar 's Genootschaps eerelid J. T. G. RIEDEL, die door zijn langdurig verblijf in dat gedeelte van den Archipel wellicht in de gelegenheid is eenige inlichtingen te verstrekken omtrent Portugeesche woorden en spreekwijzen, welke in de inlandsche talen aldaar opgenomen zijn.

c. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid Raden Mas Adipati ARIÅ TJONDRÅ NEGÅRÅ, Regent van *Brebes*, ged. 25 Juni jl., een eenigszins gewijzigde beschrijving van zijne reis naar den *Goenoeng Segara* aanbiedende, in plaats van die welke vermeld is in Not. 20 Juni jl., II, *q*.

In handen der redaktie van het tijdschrift gesteld.

d. Een schrijven van het gewoon lid, den Heer J. C. VAN HASSELT, ged. *Soekadana*, 15 Juni jl., ten geleide van een afschrift in Arabisch karakter van een koperen *pijagĕm*, die in het bezit is van een penjimbang van kampoeng *Djoepara*, afd. *Sekampong*, res. *Lampongsche distrikten*, gelegen aan de *Wai Pĕnĕt.*

Gesteld in handen van den Heer D. F. VAN DER PANT met verzoek om advies omtrent de wenschelijkheid der publiceering van dit stuk.

e. Een schrijven van de Natuurkundige Vereeniging te *Dorpat*, ged. 30 Apr. jl., het Gen. voorstellende een ruiling van edita aan te gaan.

Wordt besloten dit schrijven aan de Direktie der Kon. Natuurk. Vereeniging alhier te doen toekomen.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHJS:

a. Stelt voor den Heer Bos OTTEN uit te noodigen tot het verleenen van zijn tusschenkomst om aan het Gen. Abklatschen te bezorgen van koperen platen met inscripties, in het bezit van den Regent van *Soerabaja*.

Conform.

b. Id. een onderzoek in te stellen naar een Hindoe-bouwwerk, dat zich volgens den gewezen Gouverneur van *Atjeh*, den Heer A. PRUIJS VAN DER HOEVEN, te *Nesoeh* bevindt, alsmede naar Hindoe-beelden te *Samoedra*.

De Heer A. HAGA neemt op zich van zijne aanstaande reis naar Atjeh gebruik te maken, om inlichtingen omtrent een en ander in te winnen.

IV. De Heer J. E. ALBRECHT deelt mede, dat het krediet voor het inbinden van boeken uit de bibliotheek uitgeput is en verzoekt over *f* 100 uit de onvoorziene uitgaven te mogen beschikken, ten einde het noodzakelijkste in den loop van het 2de halfjaar te doen inbinden.

Overeenkomstig dit verzoek besloten.

V. De Heer D. GERTH VAN WIJK:

a. Biedt namens 's Genootschaps gewoon lid J. L. VAN DER TOORN ter uitgave in de Verhandelingen het eerste gedeelte aan van de *Tjindoer Mata*, Mal. tekst met vertaling en aanteekeningen.

Gesteld in handen van den Redakteur der Verhandelingen ter publiceering.

b. Brengt namens den Heer D. F. VAN DER PANT verslag uit omtrent de bijdrage van den Heer POENSEN (Not. 20 Juni jl. II) en stelt voor die in het tijdschrift uit te geven.

Conform.

VI. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer J. BOERS, Kontr. der 1st kl. b/h B. B. te *Indragiri*:

een kris pandjang,
een grasmesje,
zes toedoeng's,
twee borduurramen,
twee kleedjes tot dekking van de toedoeng's,

zes stuks franjes,
twee bantals en
een doos met hanesporen;
alles afkomstig uit *Indragiri.*

b. Van den Heer H. P. M. VAN ALTENA, 1st Lt. der Mil. Adm., een zilveren muntstukje van Madras ($^1/_8$ ropij).

c. Van der Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:
(gedrukte) Uitnoodiging ter begravenis van J. VAN CLOON, *Batavia*, 1734.

d. Door tusschenkomst van den Heer D. A. J. B. DE GRAAF, havenmeester alhier, de uit den jongsten brand op 's lands oude werf geredde Gaper, die in den tijd der O. I. Compagnie voor den „Medicinalen Winkel" was geplaatst.

VII. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer M. J. VAN BOSSE, Ingen. der 1st kl., *Batavia.*

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heeren H. E. STEINMETZ en A. H. K. KLOKKE VAN STEENWIJK.,

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 Aug. 1883.

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 10 Juli jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 13 Juli jl., No. 29, waarbij overeenkomstig het dezerzijds gedaan voorstel (zie Not. 20 Juni jl., III, *a*.) den Heer W. P. GROENEVELDT wordt opgedragen een onderzoek in te stellen naar den toestand van de Hindoeruïnen op het *Dièng* plateau, den *Boroboedoer* enz. en in overleg met den Resident van *Kadoe* maatregelen te beramen om verder verval vooral van den laatstgenoemden tempel te voorkomen.

Informatie.

b. De missive van den 1ste Gouv. Sekretaris dd. 21 Juli jl., No. 1220, ten geleide van de 3de aflevering van het werk der Hoogleeraren Dr. K. MARTIN en A. WICHMANN, getiteld „Beiträge Zur Geologie Ost. Asiens und Australiens."

Het werk is in de bibliotheek geplaatst.

c. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 24 Juli jl., No. 9260, ten geleide van eenige gouden en an-

dere voorwerpen nabij de desa *Legok*, afd. *Tasik Melaja*, res. *Preanger*, bij de bewerking van den grond door eenige inlanders gevonden en met verzoek om mededeeling of bij deze vondst zich een of ander bevindt, dat voor 's Genootschaps museum waarde bezit.

In handen te stellen van den Conservator der oudheden.

d. De missive van denzelfden dd. 3 Aug. jl., No. 9652, ter beoordeeling van Lampongsche druktypen ten behoeve van Dr. H. NEUBRONNER VAN DER TUUK tijdelijken afstand verzoekende van een exemplaar van „les Manuscrits Lampongs", op kosten van den Oud-G. G. Mr. L. A. J. W. BARON SLOET VAN DEN BEELE uitgegeven.

Den Direkteur zal worden medegedeeld, dat aangezien de Heer VAN DER TUUK, onder wiens toezicht de uitgave van het genoemde werk heeft plaats gehad, zelf wel een exemplaar daarvan in zijn bezit zal hebben, toezending van dat, hetwelk zich in 's Genootschaps boekerij bevindt, onnoodig wordt geacht.

e. Een schrijven van den Heer Mr. A. L. C. KLEIJN, ged. *Modjokerto*, 12 Juli jl., voor 's Genootschaps verzamelingen aanbiedende: 1e een assignat van 125 livres der 1ste Fransche Republiek; 2e een exemplaar der „Oprechte Haarlemse Saterdaegse Courant van 18 Sept. 1666", bevattende een relaas van den vierdaagschen zeeslag; 3e een dito „Extraordinaire Rotterdamsche Courant voor Saterdag den 21 Aug. 1781", inhoude een bericht omtrent den slag van *Doggersbank*.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzamelingen opgenomen.

f. De missive van het Comité van Bestuur der N. I. Spoorweg-Maatschappij, dd. 17 Juli jl., No. 983, een ex. aanbiedende van het verslag van den Raad van Beheer dier Mij over het jaar 1882.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

g. Een schrijven van den Konsul der Nederlanden te *Saigon*, ged. 15 Juli jl., No. 35, toezending ten behoeve van 's Genootschaps Bibliotheek meldende van 2 deelen van het officieele werk „Excursions et Reconnaissances", een verhandeling van den Inspekteur Silvestre inhoudende over de munten en medailles van *Annam*.

Zoodra deze werken ontvangen zijn, zal den genoemden Konsul daarvan onder dankbetuiging kennis worden gegeven.

h. Een schrijven van 's Genootschaps lid, den Heer H. Visser, ged. *Pajakoemboeh*, 27 Apr. jl., de toezending meldende van de ondervolgende voorwerpen:

1°. Model van een vaartuig in gebruik op de *Mahe* en de *Kampar* rivieren in de onderafdeeling *Pangkalan* en *Kampar*.

Deze soort van vaartuigen, *biloengkang* genaamd, is beschreven op pag. 400, dl. XXIV, van het tijdschrift.

2°. Een mes, *sakin*; het lemmet is vervaardigd te *Menggilang*, schede en heft te *Kota Alam*. (zie tijdschrift dl. XXIV, pag. 365, 366 en 381).

3°. Een halssieraad en twee oorknoppen van tin, zooals die gedragen worden door de meisjes in *Gloegoer III Kota di Hir* (pag. 170 dl. XXVII van het tijdschrijft). Deze voorwerpen worden door de vrouwen zelf vervaardigd en zijn een duidelijk bewijs van den lagen trap van ontwikkeling in dat landschap.

Deze sedert ontvangen geschenken zijn onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

i. Een schrijven van het Bestuur der Kon. Nat. Vereeniging alhier, dd. 20 Juli jl.. No. 116, mededeelende dat de Heeren Dr. C. L. van der Burg en Dr. C. H. Sluiter uitgenoodigd zijn om in vereeniging met Dr. M. Treub pogingen aan te wenden tot het verzamelen van gelden in *Indië*, ten einde ter eere van wijlen den Heer J. E. Teijsmann een gedenkteeken op te richten, hetwelk indien de Regeering daartoe hare toestemming verleent, in 's Lands plantentuin te

Buitenzorg zal geplaatst worden, en tevens het verzoek aan het Bat. Gen. bevattende om voor het bedoelde monument een bijdrage te bestemmen.

Na eenige discussie wordt besloten aan het bovengenoemde Bestuur mede te deelen, dat de Direktie, hoezeer ingenomen met het denkbeeld om een blijvende herinnering te doen verrijzen aan de groote verdiensten van den Heer Teijsmann, meent daartoe geene gelden van het Gen. beschikbaar te mogen stellen, maar dat verscheidene harer leden zich bereid verklaard hebben bij te dragen tot bereiking van het beoogde doel.

k. Een bijdrage van den Heer C. H. F. Campen, vervolg van zijne opstellen over *Halemaheira*.

Gesteld in handen der redaktie van het tijdschrift met verzoek om advies.

III. De Heer Mr. J. A. van der Chijs:

a. Vestigt de aandacht op het bericht, dat in het Westgat van *Soerabaja* een gouden beker gevonden is van een waarde van ± *f* 400, die door de vinders in stukken is gehakt, maar waarvan de deelen nagenoeg alle door het distriktshoofd weer bijeen gebracht zijn, en stelt voor den Hoofdingenieur belast met de leiding der werkzaamheden in straat *Madoera* nadere inlichtingen hieromtrent te verzoeken.

Conform.

b. Herinnert aan het besluit vermeld in de notulen van 7 Nov. 1882, II, *g.*, volgens hetwelk de bemiddeling van den Resident der *Lampongsche Distrikten* zou ingeroepen worden tot het verkrijgen van een zoogenaamde *lawang koeri*, zijnde tot nog toe niets omtrent de toezending van zulk een poort vernomen.

Wordt besloten den Resident vd. nogmaals om zijn medewerking te verzoeken tot het bekomen van een poort als de

bedoelde, die hoe langer hoe zeldzamer worden en binnen korten tijd geheel verdwenen zullen zijn.

c. Deelt mede, dat van den Heer J. C. VAN HASSELT de hieronder vermelde voorwerpen, afkomstig uit de *Lampongsche Distrikten*, voor 's Genootschaps museum ontvangen zijn.

Boeboe. Fuik van bamboe en rotan gemaakt om kleinere visschen te vangen. Men plaatst de fuik met de opening naar beneden-strooms tusschen drie stokken, één van achteren en één aan iedere zijde. De opening steunt tegen het rasterwerk van bamboe, dat de rivier over de geheele breedte of slechts over een gedeelte afsluit.

Koeroengan poenjoe. Vischkaar of beun van bamboe; wordt tusschen twee of vier stokken in de rivier opgehangen, zoodanig, dat de helft onder, de helft boven water is.

Koebing poenjoe. Wordt met een touw of rotan aan den wal vastgebonden in diepe inhammen van de rivier en drijft dan op den stroom heen en weer. Men spant de *koebing* of vischval op de volgende wijze: de rotan, aan de bamboelat links en rechts vastgemaakt, wordt in het midden achter de uitstekende bamboe tralielatten van de valdeur vastgehaakt, daarna wordt de deur opgetrokken, waardoor de bamboelat zich krom spant gelijk een boog. De pen aan den onderkant van de deur wordt nu door het latwerk van de deur naar achteren gestoken boven over de *koebing* heen, en onder het haakje [neusje] van de recht in de *koebing* op en neer hangende beweegbare pen vastgezet.

Het aas, bestaande uit het vleesch van de groote moerasslak, van visch of krab, wordt aan die beweegbare pen gestoken. De visch schiet op het aas toe, de pen, die het aas draagt, beweegt, laat de horizontaal op de *koebing* liggende pen los, en de val slaat neêr door de kracht van de zich ontspannende bamboeboog.

Lĕkĕr. Mandje van rotan gebruikt om er kwali's (pannen) prioek's (potten) enz., die van het vuur worden afgezet,

op te plaatsen, 1e om ze vast te doen staan, 2e om den grond of de mat niet te verbranden of vuil te maken.

Koeroengan manok. Kippenhok van bamboe, alleen voor de kloek met haar kuikens bestemd.

Koeroengan balang. Korfje van rotan met zelfsluitend deksel, om sprinkhanen in te doen en naar huis mede te nemen tot voeder voor poejoe's.

Sakobal oentjal. Ketoepatvorm in den vorm van een mannetjes hert, gemaakt van nipahbladeren.

Dadoe. Dobbelsteenen [eigenlijk draaitolletjes] in gebruik bij het djoedispel.

Laboe. Vruchten van een slingerplant die men in de ladangs aanplant, in gebruik als wateremmer of karaf. De inhoud van de vrucht wordt door uitspoelen met asch en water verwijderd, en vervolgens de harde overblijvende vruchtschil gedroogd en in den rook gehangen, totdat de groene kleur verdwenen is.

Kelikoek kĕbou. Een klokje van kajoe gita met een klepel van rengas-hout.

Kopia rakoep. Muts voor mannen, van koelit karet, gebruikt door den getah-karet-inzamelaar, opdat het melksap [getah] hem niet in het haar komt. De klep wordt naar achteren gedragen; ze kunnen worden uitgerekt door ze op een vorm van hout te plaatsen.

Pedamaran. [Alle lampen, waarin olie gebrand wordt, noemt men pedamaran]. Voetstuk van de takoer, een olielampje van geel koper. De in een punt uitloopende bamboe dient om er de overloopende of lekkende olie langs te doen loopen en zoodoende in een kopje, dat men daaronder plaatst, op te vangen, opdat geen olie verloren ga.

Tjĕlege Rekitti. Een zoutvaatje van bamboe om zout voor dagelijksch gebruik in te bewaren op de balei (het zoldertje) boven de haard.

Tjĕlege. Idem Idem.

Noewŏ (Lampongsch huis in het dorp, $\frac{1}{8}$ der grootte). Het

huis is met alang-alang (rietgras) gedekt, het gedeelte van het hoofddak aan de deurzijde kan geheel opgelicht worden en zoo krijgt men een blik op het inwendige van het huis. Men ziet vooreerst een zoldering waarin een vierkant groot gat, dat ons de binnenruimte van het huis doet zien. Een klein vierkant gat op zijde van de deur binnenshuis geeft door middel van een daar staande ladder gelegenheid om boven te komen. Op dezen zolder bewaart de Lamponger allerlei gereedschappen, voorts zijn pangkats zoo als de papadon, de sesako enz. [die vroeger in de sesat werden bewaard, maar door een bestuurs-prentah van die sesats naar de zolders der woningen van de eigenaars verhuisd zijn], korven, mandjes, gongs, overkompleet steen- en aardewerk enz; ook zitten de meisjes en vrouwen dáár de korfjes en mandjes te vlechten, garen te spinnen en tapis [kain's] te weven. Dit laatste geschiedt echter ook veel onder het huis. Het groote gat in het midden van den zolder aangebracht is daar, om aan de bezoekers van beneden af reeds de rijkdommen van den bewoner in het oog te doen vallen. Aan den eenen wand, rechts als men de deur binnenkomt, ziet men drie kamers [soms ook vier of vijf]. De verst van de deur verwijderde is de voornaamste slaapkamer, de dichtst bij de deur zijnde is No. 2 en de middenste No. 3. Zijn die kamers vol en breidt de familie zich nog uit, dan verhuizen papa en mama naar den zolder, want bij een Lamponger is het kind meer dan de ouders. Het gehuwde kind, dat bij zijn ouders blijft inwonen, heeft beter [voornamer in rang] slaapkamer dan zijne ouders. Komt men de deur in, dan loopt men rechtuit op de dapoer (stookplaats) aan. Ramen of luiken treft men niet aan, deze vindt men alleen in huizen met planken omwanding; worden ze aangebracht in huizen met omwanding van bamboe of koelit kajoe, dan is dat een moderne wijziging.

Dit huis staat gedeeltelijk op palen, boven den grond

op steenen gezet [d. z. de □ palen]; de ronde palen staan in den grond, eveneens de palen waarop de garang (stoep) rust. Op de garang zitten de meisjes gaarne bij elkaar te praten, daar verven zij de garens en hangen ze op het hekwerk te droogen; daar ook vindt men nu en dan een gebroken kwali of een gebroken taboe als bloempot om er wat kruiden in te planten, die bijvoorbeeld als geneesmiddel nuttig zijn.

Sengaoeng. Wachthuisje of pondok in de ladang, $^1/_8$ der ware grootte.

Koebing poenjoe. Vischtuig van bamboe en rotan. Alleen gebruikt om groote visch te vangen. De *koebing* wordt, met de opening naar beneden-strooms gekeerd, in de rivier vastgezet, door de punten der geleistokken in den grond te steken en die geleistokken met de bereids aldaar aangebrachte rotan, van boven vast tebinden, aan boomtakken of wortels aan den rivieroever. De deur wordt opengeschoven. Het *tali doek* (touw van arèn-vezels) met de houten pen er aan, aangetrokken, tot dat de pen over de dwarslat, tusschen de geleistokken aangebracht, kan worden heengebogen. Dan wordt de punt van de pen achter den halven cirkel van rotan, in het midden tusschen de geleistokken aangebracht, losjes vastgezet. In het midden van den rotan-cirkel loopt een rotan naar beneden, die uitloopt in eenige draden van *doek*-vezels, die verspreid binnen de *koebing* zijn vastgemaakt. Het bosje *doek* achter in de *koebing* aangebracht dient om garnalen te lokken, die daar gaarne inkruipen. Groote visschen, de garnalen ziende, schieten de *koebing* binnen en door zwaaien met staart of vinnen raken zij de draden van *doek*, die in beweging komen en den halven cirkel van rotan terugtrekken, waardoor de pen vrij komt, losspringt en de valdeur neêrploft. De deur wordt met een steen bezwaard. Die steen wordt aan den buitenkant van de deur opgehangen aan de bovenuitstekende drie verlengde bamboelatjes. De

draden van *doek*, boven aan den eenen geleistok gehangen, dienen om de in de *koebing* aangebrachte te vernieuwen, als de visch door 't heftig slaan die gebroken mocht hebben.

Pĕnĕpoek balang. Sprinkhaan-klap van rotan, om sprinkhanen [het voornaamste voedsel voor de poejoe's] mede te slaan en zoo te vangen.

Sesat. Algemeene vergader- en feestzaal, logement voor doortrekkende marskramers en reizigers en societeit van de kampong. $^1/_8$ der ware grootte.

Sapoe. Ladang-huis uit de Lampongs; $^1/_8$ der ware grootte.

Onder dankbetuiging is dit belangrijk geschenk in de betrokken verzameling opgenomen.

d. Biedt het op nieuw bewerkte opstel over het *Kateman*-gebied van den Heer J. G. SCHOT, (zie Not. 20 Okt. 1882, II, *h*) aan, tot welks uitgave in het tijdschrift overeenkomstig een bijgevoegd advies van den Heer A. HAGA besloten wordt.

IV. De Heer D. GERTH VAN WIJK, deelt mede, dat zich in het geheel 65 personen in Indië aangemeld hebben om toe te treden als lid van het aanstaande internationale Oriëntalisten Congres te *Leiden* en hij een bedrag van *f* 474 aan de regelingskommissie daarvan heeft overgemaakt.

V. Ontvangen werden voor 's Genootschaps boekerij namens den Hoofd-Inspekteur van de Post- en Telegraafdienst eenige verslagen en andere gedrukten op dien tak van dienst betrekking hebbende.

VI. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren H. Bos OTTEN, Alg. Ontvanger, *Batavia*, en Mr. H. A. DE GROOT, Dir. van Financiën, id.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 September 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, A. HAGA, D. F. VAN DER PANT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 7 Aug. jl. in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 11 Aug. jl., No. 10057, ten geleide van twee gouden krisringen bij het omwerken van den grond nabij den koffietuin *Lontar*, *Oengaran*, gevonden, bij welke gelegenheid de eene middendoor gestooten is.

De ringen zijn fraai bewerkt, maar dewijl het Gen. reeds meer dergelijke exemplaren bezit, wordt besloten den Direkteur vd. voor te stellen ze aan te koopen ten behoeve van het Rijks Museum te *Leiden*, of ze weder ter beschikking te stellen van den vinder.

b. De missive van den Hoofdingenieur belast met de leiding der werkzaamheden in Straat *Madoera*, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (Not. 7 Aug. jl. III, *a*), afschrift aanbiedende van een missive van den Resident van *Soerabaja*, waarin aangedrongen wordt op onmiddellijke kennisgeving, zoo er op nieuw in de omstreken van *Gresik* voorwerpen mochten gevonden worden, die wellicht oudheidkundige waarde bezitten;

2e van een missive van den Ass. Res. van *Gresik*, waaruit blijkt, dat de stukken van den bedoelden beker versmolten zijn, nadat door den Ass. Res. vd. geconstateerd was, dat zij geen sporen van oudheidkundige waarde vertoonden.

Not.

c. Een schrijven van de Direktie der Asiatic Society of Bengal, ged. *Calcutta*, 4 Aug. jl., de mededeeling bevattende, dat al de verzamelingen van dat Genootschap sedert het begin van 1877 overgedaan zijn aan het Indisch museum aldaar, aan welks Bestuur van het dezerzijds gedaan verzoek om facsimilé's van inscriptiën (zie Not. 6 Febr. jl., II, *i*) is kennis gegeven. Volgens bericht van den Sekretaris van genoemd Museum zullen de verlangde facsimilé's zoo spoedig mogelijk hierheen gezonden worden.

Bij den brief is gevoegd het aangevraagde ex. van het Journal, vol. XVII.

Informatie.

d. Een schrijven van 's Genootschaps Correspondeerend lid Radja Sourindro Mohun Tagore, ged. *Calcutta*, 24 Juli jl., ten geleide van een tiental door hem uitgegeven werken over Indische muziek en andere onderwerpen aan 's Genootschaps bibliotheek ten geschenke aangeboden.

Onder dankbetuiging ontvangen.

e. Een schrijven van de Kommissie tot regeling van het 6de internationale Oriëntalisten-Congres, ged. *Leiden*, 7 Juli jl., haar dank aan de Direktie betuigende voor de verleende medewerking tot het doen slagen van het genoemde Congres, waarvan in Indië door 65 personen het lidmaatschap is aanvaard, tevens mededeelende dat ter vervanging van wijlen Prof. Dozij tot Voorzitter is benoemd Prof. A. Kuenen en tot Vice-Voorzitter Prof. H. Kern.

Informatie.

f. De missive van de Direktie der Javasche Bank, dd. 10 Aug. jl., de mededeeling bevattende, dat er tusschen de genoemde Bank en de Banque Franco-Cochinchinoise te *Saigon* geen relatiën bestaan en mitsdien in overweging gevende de tusschenkomst van den Konsul der Nederlanden aldaar in te roepen tot het verkrijgen van het papiergeld, bedoeld bij Not. 20 Juni jl., IV, *b*.

Overeenkomstig besloten.

g. Een schrijven van den Sekretaris van het Leesgezelschap „Keboemen" te *Karang-Anjer* (*Bagelen*), ged. 8 Aug. jl., verzoekende het genoemde Leesgezelschap met den aanvang van den nieuwen jaargang op te nemen onder de abonné's van s' Genootschaps tijdschrift.

Den Sekretaris vd. zal medegedeeld worden, dat geene abonnementen op het tijdschrift of andere van 's Genootschaps werken worden aangenomen, maar tot geregelde erlanging daarvan zich slechts een der leden van het Leesgezelschap behoeft aan te melden om lid van het Gen. te worden.

h. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer B. Hoetink, ged. *Medan* (*Dĕli*), 13 Aug. jl., ten geleide van een staat der op 1 Sept. 1882 op ondernemingen in de afdeeling *Dĕli* gevestigde personen, niet behoorende tot de Europeesche of inheemsche bevolking.

In handen gesteld van den Heer J. E. Albrecht tot het inwinnen van nadere inlichtingen.

i. Een schrijven van den Heer P. A. Tiele, ged *Utrecht*, Juli 1883, zijn dank betuigende voor zijn benoeming tot correspondeerend lid van het Gen.

Informatie.

k Het 1ste nummer van het Bulletin de la Société des études Indochinoises de *Saigon*; Jan. — Maart 1883.

Wordt besloten aan de genoemde Vereeniging een ruil van edita met het Gen. voor te stellen.

l. Een schrijven van het Direktielid Mr. L. W. C. VAN DEN BERG, ged. 4 Sept. met het oog op de omstandigheid, dat hij voortdurend verhinderd is de vergaderingen bij te wonen, zijn ontslag als lid van het Bestuur verzoekende, verklarende hij zich tevens bereid als gewoon lid naar zijn beste vermogen de belangen van het Gen. te blijven bevorderen.

Wordt besloten den Heer Mr. L. W. C. VAN DEN BERG het gevraagde ontslag op de meeste eervolle wijze te verleenen en tot aanvulling der hierdoor ontstane vacature den Heer A. L. VAN HASSELT uit te noodigen als Direktielid zitting te nemen.

III. De Heer D. F. VAN DER PANT deelt omtrent de in zijne handen gestelde *pijagĕm* (Not. 10 Juli jl., II, *d*) mede, dat voor zoover hij het vrij gehavende stuk heeft kunnen nagaan, er niets bizonders in voorkomt, hetwelk het van andere soortgelijke onderscheidt, doch stelt voor het aan Dr. H. N. VAN DER TUUK te zenden, voor wien het wellicht eenig belang kan hebben.

Conform.

IV. De Heer A. HAGA deelt mede:

a. Dat hij in voldoening aan de opdracht, voorkomende in Not. 10 Juli jl., III, *b*, gedurende zijn verblijf te *Atjeh* getracht heeft inlichtingen te bekomen omtrent de voornoemde bedoelde oudheden; maar niemand wist daar iets van af. — Daar *Samoedra* waarschijnlijk ergens aan of bij de *Djamboe Ajar* gelegen is, zou het aanbeveling verdienen door tusschenkomst van den Gouverneur van *Atjeh en Onah.*, die zijne medewerking beloofd heeft, bij den Ass. Res. van *Telok Semawe* informatiën te nemen. Door den Resident SOL werden reeds nasporingen gedaan naar oudheden op de Westkust; de resultaten zouden te goeder tijd aan het Gen. worden mede-

gedeeld. Het was den genoemden Resident niet bekend, dat RADJA BOERHAN OEDDIN, die in 1873 een reis naar *Atjeh* maakte als spion van het Gouvernement, in zijn rapport melding maakt van een beschreven steen, door hem te *Telok Kroet* aangetroffen en bij 's Residents bezoek aan die plaats, had hij niets omtrent dien steen vernomen. Het rapport van R. B. O. zegt daaromtrent het volgende: "den 25sten September kwamen wij te *Telok Kroet*, waar wij ons van drinkwater voorzagen. Op een grooten steen staat in de Hindoesche, "Maleische, Chineesche en Engelsche of Hollandsche taal het "navolgende opschrift:

"AE 1378 AEE 1850 DPALACARDO 1871".

Commentaar is onnoodig. De Resident SOL zal bij gelegenheid een nader onderzoek instellen naar dezen steen.

b. Dat hij uit een gesprek met den Gouverneur van *Atjeh* meent te mogen opmaken, dat wellicht een gedeelte van de zoogenaamde Atjehsche rijkssieraden, thans bij den Gouverneur vd. in bewaring, aan het Gen. zou kunnen afgestaan worden.

Wordt besloten den Gouverneur van *Atjeh* te verzoeken te willen mededeelen of, indien de toestemming der Regeering verleend wordt, bij hem bezwaar bestaat tegen den afstand der bedoelde sieraden, en verder zijne hulp benevens die van den Ass. Res. van *Telok Semawe* in te roepen tot het verkrijgen van inlichtingen omtrent de oudheden, die te *Samoedra* zouden aanwezig zijn.

V. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a Deelt mede, dat de voorwerpen vermeld in Not. 8 Mei jl., II, *m*, en Not 10 Juli., II, *a*, ontvangen zijn en stelt voor die tegen eene vergoeding van *f* 10 voor het Gen. over te nemen.

Conform.

b. Doet eenige voorloopige mededeelingen omtrent zijn bezoek aan de oudheden van Midden Java.

Daaruit blijkt o. a. dat de toestand van Boroboedoer zijns inziens geenszins zoo zorgwekkend is, als door sommigen werd opgegeven en dat met betrekkelijk geringe kosten veel kan gedaan worden om het verval van het monument tegen te gaan. Zijne meening ten deze, die door den eerstaanwezend ingenieur te Magelang geheel gedeeld wordt, grondt zich zoowel op de wederom gebleken zeer hechte constructie der hoofdmuren van het gebouw, als op de verschillende berichten, die sedert de ontgraving van het monument er over zijn uitgebracht, waaruit blijkt, dat het verval slechts zeer langzaam voortgaat en veel van hetgeen, waarvan sommigen thans onmiddellijke verwoesting vreezen, in 1815 reeds bestond.

Voorts vermeldt hij, dat hem bij een onderzoek der Brambanansche oudheden (Brambanan, Kalassan, Tjandi Sewoe enz.), gebleken is dat deze groep ten onrechte als Siva-tempels zijn beschouwd, maar zij inderdaad een Boeddhistisch karakter dragen, overeenkomende met dien godsdienstvorm te Boroboedoer.

Omtrent den toestand der oudheden zal hij een verslag aan de Regeering inzenden, waarvan hij het Genootschap een afschrift aanbieden zal, terwijl hij de archaeologische beschouwingen, waartoe deze reis hem gelegenheid heeft gegeven, in een artikel voor het tijdschrift uiteenzetten zal.

Met belangstelling is van een en ander kennis genomen.

c. Biedt namens den Ass. Wedono van *Boroboedoer* een in die streek gevonden steenen beitel voor 's Genootschaps verzameling aan.

Onder dankbetuiging ontvangen.

d. Id. twee metalen klokken afkomstig van *Sapoeran*, nabij *Wonosobo*.

In de verzameling geplaatst.

e. Stelt voor de Regeering te verzoeken aan den Heer J. Groneman, partikulier geneesheer te *Jogjakarta*, die bezig is

met onderzoekingen, waarbij vergelijking van hetgeen op de basreliefs van *Boroboedoer* is afgebeeld, hem van veel nut zou kunnen wezen, en het nieuw benoemde bestuurslid A. L. van Hasselt een ex. te verstrekken van het plaatwerk Boroboedoer van F. C. Wilsen.

Conform.

VI. Voor de verschillende verzamelingen werden ontvangen:

a. Van den Heer J. A. H. Breijmann, Kontr. der 2[de] kl. bij het B. B. in *Palembang*, de ondervolgende voorwerpen afkomstig uit de *Ranau*-distrikten.

M. beteekent *Makakausch* en de streek, waar de voorwerpen worden gebruikt.
R. beteekent *Ranausch.*

KLEEDING

a. VAN MANNEN.

No. 1.	kleederen van boomschors, bij veldarbeid gebezigd, bestaande uit:	a kopiah lantoeng M. b badjoe 〃 〃 M. c kain 〃 〃 M. d tjelana 〃 〃 M. e bĕbĕt 〃 〃 M.
	De bĕbĕt lantoeng wordt ook wel als hoofddoek (gitar M.) en bij wijze van handdoek gebruikt.	
No. 2.	Sampang (naar de kleur) gadoengan, M., als hoofddoek (gitar M.) en buikband (bĕbĕt M.) gedragen.	
〃 3.	tjoetar (naar de kleur) pinggir itĕm, M., een kain.	
〃 4.	badjoe (〃 〃 〃) anak boedjoeq, M.	
〃 5.	badoeng (kajoe), M; R. bebadoeng, buikband.	
〃 6.	kleederen van boomschors, welke in de Ranau marga's nog bij veldarbeid gebruikt worden.	a. ketoepoeng boenoeq R. b. badjoe 〃 R.

No. 7. Sampang (naar de kleur) soeloeh, R., gebezigd als hoofddoek (ikĕt), R., als bandelier (selampei), R., en als basoehan mandi, R.

〃 8. Toetoep boenoeq, R., hoofddeksel; thans zelden gedragen, doch naar men zegt in de *Blalau* (afd. *Kroë*) nog veel in zwang.

〃 9. Ketoepoeng langkau, R., mutsje; thans hier zelden, doch meer in de *Blalau* gebruikt; vervaardigd van een grassoort, genaamd tikor, R.

〃 10. Ketoepoeng timpoet, R., mutsje van de vezelen der timpoet-vrucht (eetbaar, indien gekookt) vervaardigd.

b. VAN VROUWEN.

〃 11. Kain dogan (naar de kleur) — kambang batjang, M., wordt onder de oksels gewonden en reikt tot aan de knie. Dit is voor een aankomend meisje.

〃 12. Padoe badoeng, M., wordt boven de kain om de borst geslagen tot onder de oksels.

〃 13. Panggoeng bangkau, M., oorknop, bestaande uit het ringetje (tjintjin), M., het kettinkje (rantai), M. en het daaraan hangende, riboe, M., genoemd.

〃 14. Krilap, M., vingerring.

〃 15. Gelang, M., armband.

〃 16. Poentoe, M., idem, wordt boven de gĕlang gedragen en met hagelkorrels of kralen gevuld (ten einde, bij de minste beweging, tevens 't gehoor te streelen).

〃 17. Singkil, M., halssieraad.

〃 18. Bĕmban, M., hoofdband.

Aanm. No. 13—18 worden door jonge meisjes en maagden (gadis, M.) gedragen, No. 13, 14, 15, 16, ook door jonggehuwden, tot aan de zwangerschap; doch no. 17, 18 slechts, bij geval, één nacht na het huwelijk.

No. 19. Tapis, R., sarong, bij groote feestelijkheden tot onder de oksels gebruikt.

No. 20. Djimat, R., gelijk die in de *Ranau*, tijdens epidemieën b. v. van cholera, door zeer velen wordt gebezigd.

Zonder nummer. Model, Ranausche Woning (*lamban*), R., op ongeveer $^1/_{20}$ van de ware grootte.

HUISRAAD.

" 22. Kindjar, M., draagmand voor groenten, water in bamboe's, enz.

" 23. Baka, M., R., bebalang, draagmand voor rijst, padi.

" 24. Kroentoeng, M.; R., lijoeng, mandje voor het wasschen van groenten enz.

" 25. Bakoel, M.; R., kindang; id. voor het wasschen van bras.

" 26. Piting, M.; R., tepioeq, matje voor huiselijk gebruik.

" 27. Niroe, M.; R., njoe, voor het zuiveren der rijst van de kaf.

" 28. Langkai R. } rijstmandjes.
" 29. Penasijan R. }

" 30. Prioeq, M.; R., rajòeh, voor het koken van rijst.

" 31. Blanga, M., idem van toespijs.

" 32. Pahar, M.; R., djahas ketjoekoet, ($^1/_4$ van de ware grootte) waarop, na met pisangbladgedekt te zijn, de gekookte rijst wordt geplaatst.

" 33. Talam. M.; R., djahas; $^1/_2$ van de ware grootte.

" 34. Wali, M. en R., mesje.

" 35*a*. Telapaq badaq, M. } Sirih mandje.
" 35*b*. Toekoe, M. } Sirih doosje, waarin het doosje voor de tabak (toemboe, M.) en dat voor de kalk (kapoeran, M.) van de pit eener vrucht, genaamd kadam, M.

" 36. Tampah, R., sirih-doos; $^1/_2$ van de ware grootte; dit klein model wordt op reis mëegenomen.

" 37. Sapoetangan, M.; R., tampan, (drie stuks) wordt op de talam (zie no. 33) geplaatst.

No. 38. Sangkar pinggan, M.; R., sento, bordenrek; op ongeveer $^1/_2$ van de ware grootte.

" 39. Sangkar mangkoq, M., R., gegantoeng, wordt opgehangen om kopjes en schoteltjes te bergen.

" 40. Sarang koedjoer, M., lansenrek.

" 41. Tabir, M., staal van behang voor den binnenwand eener woning (Makakausch).

" 42. Rinding, R., staal van idem (Ranausch).

" 43. Tatahan, M., proeve van Makakausch snijwerk; de figuren aan den rand heeten ombaq, M., die in het midden poeter gemoeloeng, M.

" 44. Meligei kĕndi, M., wordt (vroeger op een kĕndi (gĕndi), thans op een flesch) onder het sluiten van een huwelijk bij den bruidegom geplaatst.

Maten en Gewichten.

" 45. Djaar, M. en R.; = $^1/_2$ depa = 4 kilan; voor lijnwaden.

" 46. Timbangan, M. en R. (twee stuks); thans wordt meestal de gewone datjing gebruikt.

Muziekinstrumenten.

" 47. Gambang, M.; R., gelintang; de hamertjes heeten penggoeal of panaboeh, M.

" 48. Gong, M.; R., talah.

" 49. Serdam, M. en R.

" 50. Soeling, M.

" 52. Ginggoeng, M. en R

Kleeding

van mannen.

" 53. Badjoe pegagan, M.

" 54. Badjoe daja, M.

b. Van den Heer J. C. VAN HASSELT de ondervolgende voorwerpen afkomstig uit de *Lampongsche* distrikten:

1. *gegantoeng*, om een flesch of kom in te hangen;
2. *sakoebal oentjal*, kinderspeelgoed;
3. versiersel van klapperblad:
4. *sakoebal tandoh*, ketoepat-vorm, kinderspeelgoed;
5. *bedil tekon* of *bedil geta* (*geta* = knippen, wegknippen), kindergeweer van bamboe;
6. *bedil pring* (*pring*, bamboe) klapbus, kinderspeelgoed; men schiet met peper-, berol-, saservruchten, of tot een prop gekauwde bladeren;
7. armbanden van klapperblad (kinderspeelgoed);
8. *njawan*, rijstmandje van bamboe, geverfd met *kajoe sepang*.

c. Bij missive van den Chef van den Topographischen dienst, dd. 13 Aug. jl., No. 905/45, een ex. van de phot. aut. kaart van *Groot Atjeh*, schaal 1: 50,000, uitgave Juli 1883, in 4 strooken.

d. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 15 Aug. jl., No. 8942, een ex. van de zeekaart „Wester vaarwater van *Soerabaja*".

e. De 13de afl. van het te *Dresden* verschijnende Zeitschrift für Museologie und Antiquitätenkunde, waarin een opstel voorkomt over een Javaanschen Hanoeman door Dr. Jur. VON WINCKEL te *Gotha*.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: F. H. P. VAN ALPHEN, Adjudant des Konings in buitengewone dienst, Kommandant der Zeemacht in N. I. en Mr. C. G. DE BEUS, Adv. en Proc. te *Soerabaja*.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 October 1883.

Tegenwoordig de Heeren: MR. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, MR. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De Voorzitter heet den Heer A. L. VAN HASSELT, die blijkens zijn brief van 17 Sept. jl. de benoeming tot lid in het bestuur van het Genootschap heeft aangenomen, welkom in de vergadering.

II. De notulen der vorige vergadering van 4 Sept. jl. in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

III. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 8 Sept. jl., No. 11191, mededeeling verzoekende of ook voor het jaar 1885 het gewone Gouvernements-subsidie noodzakelijk is.

Den Direkteur vd. is reeds kennis gegeven, dat aangezien 's Genootschaps inkomsten geen vermeerdering ondervinden, het Gouv. subsidie ook voor 1885 onmogelijk kan gemist worden.

b. De missive van denzelfden, dd. 13 Sept. jl., No. 11421, toezending verzoekende van eenige werken uit 's Genootschaps boekenfonds ten behoeve van de kweekschool voor inl. onderwijzers te *Tondano*.

Aan dit verzoek is voldaan.

c. De missive van denzelfden, dd. 19 Sept. jl. No. 11706, ten geleide van een gouden zegelring met inscriptie gevonden op de *gogo Banaran* nabij de desa *Tjemeng*, distrikt *Pringkoekoe*, Residentie *Madioen*.

Volgens het schriftelijk advies van den Conservator der oudheden is het wenschelijk dezen ring, waarvan de inscriptie niet overeenkomt met die van soortgelijke ringen in 's Genootschaps museum aanwezig, voor de verzameling aan te koopen en wordt derhalve besloten hem tegen de getaxeerde waarde van *f* 30 over te nemen.

d. De missive van denzelfden dd. 21 Sept. jl., No. 11770, de mededeeling bevattende, dat van den Resident van *Ambon* ontvangen en in 's Lands Pakhuis alhier opgeborgen zijn eenige ethnographische voorwerpen, afkomstig van *Ceram* en *Timor Laoet*, en bericht verzoekende of op het bezit daarvan voor het Gen. prijs wordt gesteld.

Deze voorwerpen zijn:

4 aarden potten (*boejoeng*), waarvan een gebroken, wellicht in gebruik geweest tot het aftappen van palmwijn (*sagoeweer*);
1 groote houten pop;
5 kleine houten poppen;
3 houten halsringen, voor de helft omzet met kleine witte schelpen;
5 hoornschelpen, ± 15 duim grootste diameter;
3 stukken hout van *Ambon* met het opschrift „Oebat Sagero Tuni garcinia";
1 strooien hoed;
1 pak vlaggen en
1 model woning of werkloods (geraamte met atappen dak).

Wordt besloten den Direkteur vd. te berichten, dat aan een en ander gaarne een plaats in het museum zal gegeven worden.

e. Een schrijven van Dr. B. Hagen, ged. *Tandjong Merawa* (*Serdang*), 5 Sept. jl., in de eerste plaats de toezending

meldende van een collectie Maleische en Bataksche ethnologische voorwerpen, voor 's Genootschaps museum ten geschenke aangeboden; verder een afbeelding verzoekende van de twee Bataksche oorsieraden, *doeri-doeri*, welke het Gen. bezit; eindelijk mededeelende, dat de oorlogstoestand in de *Toba*-landen hem tot nog toe verhinderd heeft gevolg te geven aan zijn voorgenomen reis (zie Not. 10 Oct. 1882, II, *a*) en de tusschenkomst der Direktie inroepende, opdat hem door de Regeering vergunning worde verleend die reis uit te stellen, tot dat zij na het herstel van den vrede in die streken onder gunstiger voorwaarden zal kunnen plaats hebben, dan nu het geval zou zijn.

INVENTARIS

der bovengenoemde voorwerpen.

A. Maleische:

N°. I--IV.	Vier doozen van gedreven, gegraveerd zilver, het sirih-gereedschap van den ouden Dato van *Tandjong Merawa*, Sultanaat van *Serdang*, zijnde: N°. I, kalkdoos, 〃 II, tabaksdoos, 〃 III, pinangdoos, 〃 IV, gambirdoos.
〃 VIII—XIV.	Kleine met gouddraad gestikte kleedjes, die over de deksels der gevulde rijstschotels worden gelegd (*delamak*). N°. IX, X, XIII en XIV zijn bewerkt op een wijze, die uit de mode is geraakt en nog slechts door zeer oude vrouwen in praktijk wordt gebracht.
〃 XV—XXIII.	Met gouddraad gestikte zijstukken van kussens. N°. XVI—XX, XXII en XXIII, eveneens oud, uit de mode geraakt werk.

N°. XXIV.	Slaapkussen van een gewonen Maleier, toonende hoe de zijstukken ingezet worden.
〃 XXV.	Gestikt onderstuk van het foedraal eener buks.
〃 XXVI.	Band van een vlag van goudbrokaat; inlandsch maaksel.
〃 XXVII en XXVIII.	Twee van geverfd gras gevlochten deksels voor rijstschotels (*toedoeng*).
〃 XXX.	Mat, die als zitplaats van aanzienlijke gasten op den vloer uitgespreid wordt.
〃 XXXI.	Garenwinder voor vrouwen, uit hoorn gesneden.
〃 XXXIII.	Geschreven talisman, die den bezitter in staat stelt zich onkwetsbaar te maken, ziekten te voorkomen, den verloren weg terug te vinden enz. (Nadere beschrijving volgt later.)
〃 XXXIV.	Kroon, die door jonggehuwden bij de bruiloft en door knapen bij de besnijdenis gebruikt wordt; zij is gewoonlijk in het bezit van den imam en wordt tegen een zekere tegemoetkoming uitgeleend.

JACHTGEREEDSCHAP.

〃 XXXV.	Strikken om tortelduiven te vangen. De strikken worden een weinig scheef opstaand zoodanig in een kring om een lokvogel gelegd, dat zij elkaar gedeeltelijk bedekken; de vogels, die op de loktoonen van het mannetje komen aanvliegen, blijven met den kop in de strikken gevangen.

Nº.	XXXVI.	Strikken van rotan tot het vangen van boschhoenders (Gall. Bankiva), die op dezelfde wijs gebruikt worden als de vorige. In het midden wordt een getemde boschhaan geplaatst en de toegevlogen wilde hanen blijven, bij hun gevecht met den lokvogel, met den kop in den strik.
〃	XXXVII.	Lokfluit voor herten, waarmee hun bronstgeschreeuw wordt nagebootst.
〃	XXXVIII.	*Térok* } Verschillende vormen van vischsperen.
〃	XXXIX.	*Serampang* }
〃	XL.	〃 }
〃	XLI.	Speer met weerhaken tot het vangen van dwergherten (*kantjil*, *napoeh*), die bij hoogwater bij kudden naar hooger gelegen plaatsen vluchten.
〃	XLII.	Harpoen dienende om groote visschen en krokodillen te steken.
〃	XLIII.	Kooi met een van voren aangebracht toestel om kwartels te vangen. De lokvogel zit in de kooi, het klepje van voren wordt opgetrokken en door een spanstokje verbonden aan een voetplankje. Springt nu een kwartel op dat plankje, dan valt het spanstokje en het klepje slaat toe.
〃	XLIV.	Rotanstrikken tot het vangen van herten. Een zeker terrein wordt met eenige honderde dergelijke strikken boogsgewijze omgeven en het opjagen begint van de open koorde dier boog.

B. Bataksche.

〃	V.	Oorringen (*kodoen-kodoen*) der vrouwen van *Toba*, die in het bovengedeelte der oorschelp worden gedragen; gemaakt van *omas moeda*, een mengsel van goud en zilver.

N°. VI.	Werktuig tot het draaien van koorden en strikken (*Toba*).
〃 VII.	Mondtrom, lievelingsinstrument van de Tobaneezen.
〃 XXIX.	Baadje van gewoon, te *Dĕli* gekocht, katoen; gewone dracht der mannen, door mannenhanden genaaid en versierd.
〃 XXXII.	Bamboezen voorwerp tot het bewaren van garen.
〃 XLV.	Zilveren sieraden. die door de gegoeden aan een over het oor neerhangende slip van den hoofddoek gedragen worden; niet in gebruik bij de eigenlijke Tobaneezen.
〃 XLVI.	Sirihkalk-doos van brons, *dagan* genaamd; ook in *Toba* worden dergelijke bronzen voorwerpen vervaardigd.
〃 XLVII.	Stroozakje tot het bewaren van de ingrediënten, benoodigd bij de sirih (*Toba*). Gemaakt door vrouwen.
〃 XLVIII.	D°. van de *Orang Loesan* (afdeeling der *Orang Karo*, die het bergland in de nabijheid van *Dĕli* bewonen).
〃 XLIX.	*Baloeang*, zak der Toba- Bataks, waarin zij altijd alles meevoeren, wat zij bezitten.
〃 L.	*Koboek* (v.d. Tuuk *hobon*), kist van boomschors vervaardigd, waarin de rijst wordt bewaard.
〃 LI.	*Sordam*, bamboe-fluit der Toba- Bataks.
〃 LII.	Bamboe-doosje met stokjes; de punt dier stokjes wordt in de gekookte, met fijngesneden boombladeren vermengde opium gedoopt, daarna gedroogd en in het doosje bewaard. Bij het gebruik krabt men er kleine bolletjes, ter grootte van een speldeknop, af.
〃 LIII.	Werktuig tot het schoonmaken der ruwe boomwol, die tusschen de twee cilinders geperst wordt.

Wordt besloten:

1e de Regeering in kennis te stellen met de redenen, die Dr. Hagen tot nog toe belet hebben de bedoelde reis te ondernemen en Haar te verzoeken het hem bij besluit van 19 Sept. 1882, N°. 22, toegekend subsidie van $ 500 te zijner beschikking te laten, tot de omstandigheden hem zullen veroorloven dien tocht te doen met het uitzicht op beter resultaten, dan nu zouden kunnen verkregen worden;

2e de gevraagde teekening zoo spoedig mogelijk te doen vervaardigen en die den schrijver toe te zenden en

3e hem na ontvangst der bovenvermelde voorwerpen daarvan onder dankbetuiging kennis te geven.

f. Een schrijven van den Heer S. G. In 't Veld, Kontr. der 1ste kl. b/h B. B., ged. *Baros*, 30 Aug. jl., waarin in de eerste plaats wordt gewezen op de onjuiste beschrijving van Baros door Junghuhn, die Batalände dl. I, pag. 284, en verder de toezending gemeld van een armband, zooals die door Bataksche vrouwen in de omstreken van *Baros* wordt gedragen, waaromtrent de schrijver het volgende mededeelt.

„Hij bestaat uit een draad van geel koper, die om den arm gewonden wordt, gewoonlijk om den linker. Moet hij afgelegd worden, dan kan dit alleen geschieden door den draad weer om te buigen. Ik heb vrouwen gezien, wier arm door het versiersel geheel of nagenoeg geheel ontvleescht was en die toch niet schenen te kunnen besluiten er zich van te ontdoen. Het model, gemaakt om een houten arm, is zeer zuiver."

De inmiddels ontvangen armband, lang ca. 0,25 M., zwaar ca. 1,5 K. G. (dikte van het koperdraad 0,003 M.) is onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

g. Een schrijven van de Akademie van Natuurlijke Wetenschappen te *Philadelphia*, dd. 22 Juni jl., geregelde toezending per boekpost verzoekende van 's Genootschaps werken onmiddellijk na hun verschijning, gelijk de genoemde Akademie in het vervolg eveneens met haar edita zal doen.

Wordt besloten dit schrijven te doen toekomen aan de Direktie der Kon. Nat. Ver. alhier, voor welke het vermoedelijk bestemd is, aangezien het Gen. niet met de Philadelphiasche Akademie in betrekking is.

h. Een schrijven van Johns Hopkins University, ged. *Baltimore*, 2 Juli jl., een ruil harer edita met die van het Gen. voorstellende.

Aangezien blijkens de bijgevoegde opgave der werken door genoemde University uitgegeven, deze zich op een geheel ander gebied van wetenschappelijke onderzoekingen beweegt, wordt besloten niet te treden in het gedane voorstel.

i. Een schrijven van den Heer ALPH. PINART, Domeinchef van de Panama-Kanaal Mij., ged. *Panama*, 22 Juli jl., die studie makende van Indische, Polynesische en Melanesische taal-, land- en volkenkunde, 's Genootschaps tijdschrift wenscht te ontvangen en zich aanbeveelt voor een benoeming tot correspondeerend lid.

Den schrijver zal medegedeeld worden, dat hij zich voor de werken van het Gen. te wenden heeft tot den Heer M. NIJHOFF te *'s Gravenhage* en dat aan zijn wensch om tot correspondeerend lid benoemd te worden gevolg zal gegeven worden, zoodra blijkt dat hij in staat is de wetenschappelijke pogingen des Genootschaps binnen het gebied, waarop het zich beweegt, bevorderlijk te zijn.

k. Het programma van het 6de Int. Oriëntalisten Congres te *Leiden*, benevens het bewijs van lidmaatschap van het Gen.

IV. De Heer MR. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede dat de Konsul Generaal van Duitschland op de *Samoea* eilanden een ruil wenscht aan te gaan van ethnologische voorwerpen, waarvan zich in het Museum doubletten bevinden en verzoekt de goedkeuring der vergadering daartoe.

De gevraagde goedkeuring wordt verleend.

b. Herinnert aan het voorstel voorkomende op pag. 51, Not. 1882, waaromtrent nog niets vernomen is.

Wordt besloten nogmaals de hulp der Kon. Noorweegsche Universiteit in te roepen tot het verkrijgen der verlangde inlichtingen.

c. Stelt voor den Resident van *Ambon* afschriften te zenden van verschillende door de Direktie aan zijn voorganger gezonden brieven, aan den inhoud waarvan tot nog toe niet is voldaan, met verzoek zoo mogelijk de daarin gevraagde inlichtingen en mededeelingen te willen verstrekken (v. Not. 3 Mei 1881, IV, *a*, 12 Dec. 1882, III, *b* en 13 Mrt. 1883, III, *b*).

Conform.

d. Id. den Heer Th. L. Jhr. Brantsen van Rhederoord te verzoeken aan het Gen. te bezorgen afbeeldingen of afgietsels, dan wel galvanoplastische afdrukken — welke laatste het meest welkom zullen zijn — van de twee, niet beschreven en vermoedelijk in N. I. vervaardigde gouden penningen, door hem op de Amsterdamsche tentoonstelling geëxposeerd en bedoeld in den catalogus der afdeeling Ned. Koloniën dier tentoonstelling, 3de groep, bl. 30, sub. no. 34.

Conform.

f. Verzoekt den Resident van Sumatra's Oostkust te herinneren aan hetgeen hem gevraagd is omtrent oudheden in *Pelalawan* en andere in zijn gewest bestaande inlandsche rijkjes. (Not. 6 Juni 1881, IV, *b*).

Conform besloten.

V. De Heer D. Gerth van Wijk:

a. Deelt mede, dat ontvangen zijn:

1° van den Konsul der Nederlanden te *Saigon* de 2 boekdeelen, vermeld in Not. 7 Aug. jl., II, *g* en

2° de voorwerpen blijkens Not. 10 Apr. jl., II, *f*, door den Heer G. A. SCHOUTEN herwaarts gezonden, bestaande uit eenige potjes, eenige koperen en andere ringen, een kikvorsch van een klok of gong op het erf van den Regent van *Bontobangoeng* te *Matatalang*, benevens teekeningen en beschrijving van die klok en van het vat staande voor de woning van den genoemden Regent.

Die beschrijving luidt als volgt:

„De klok heeft een hoogte van 0,92 M., de middellijn van het bovenvlak is 1,26 M., die van het open benedenvlak 1,38 M. Volgens mededeeling van den Regent van *Bontobangoeng* is zij tusschen 1860 en 1863 te *Poetabangoeng* in het genoemde regentschap gevonden en van daar overgebracht naar *Matalalang*, alwaar zij in een daarvoor ingericht huisje aan twee harer handvatsels met een touw aan een balk is opgehangen. Zij doet dienst als *gong* bij feestelijke gelegenheden en wordt geacht toe te behooren aan de bevolking van het Regentschap. Van waar zij oorspronkelijk afkomstig is, aan wien zij vroeger heeft behoord en welk gebruik er van gemaakt werd, is onbekend.

Met uitzondering van een kikvorsch, die er afgebroken is, bevindt zich de klok in een volmaakt gaven toestand. Zij is uit één stuk gegoten.

Over de geheele oppervlakte zijn, zeer onregelmatig verspreid, vierkante inkervingen ter diepte van een mM. en ter grootte van een cM., die misschien vroeger met een ander metaal gevuld zijn geweest.

De metaaldikte is gemiddeld 2 cM., doch de ster op het bovenvlak is dikker. De klank, die de klok voortbrengt, als er op geslagen wordt, is zeer zwaar en welluidend".—

„Het vat heeft een hoogte van 0,55 M., de middellijn van den bodem is 0,56 M. en die van het bovenvlak 0,80 M. Het is vervaardigd van koper, dat nooit schoongemaakt een bronskleur heeft aangenomen.

Waar het vervaardigd en hoe het op het eiland gekomen is, weet niemand. Het behoort niet aan den tegenwoordigen regent persoonlijk, maar is een ornament van het regentschap *Bontobangoeng*. Tegenwoordig wordt het in het geheel niet gebruikt en waartoe het vroeger gebezigd werd, is onbekend".

Onder dankbetuiging zijn de sub 1° bedoelde boeken in de bibliotheek en de sub 2° vermelde teekeningen en andere voorwerpen in de betrokken verzamelingen opgenomen, zullende de bronzen kikvorsch, die slechts ter bezichtiging bijgevoegd was, naar *Saleier* teruggezonden worden.

b. Stelt namens den Conservator der oudheden voor van de voorwerpen in de *Preanger* gevonden en vermeld in Not. 7 Aug. jl., II, *c*, voor 's Genootschaps verzameling over te nemen een gouden oorsieraad, dat een buffel voorstelt, en een bronzen handvatselje, te zamen getaxeerd op *f* 40.

Conform besloten.

VI. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van het correspondeerend lid, den Heer P. DE LAPEIJRIE, een ropij van *Luknow*. — z.

b. Van het gewoon lid, den Kolonel der Genie G. E. V. L. VAN ZUIJLEN, Atjehsche graf-ornamenten.

c. Van den Heer G. LANDOLT, penny-token van Nieuw-Zeeland. — k.

d. Bij missive van den Kommandant der Marine van 20 Sept. jl, No. 9910, een exemplaar van elk der beide zeekaarten "Noordelijk gedeelte van *Sumatra*" en "Ooster vaarwater van *Soerabaja*".

e. Bij missives van den Off. van Just. te *Samarang*, dd.

24 Sept. jl. No. 2121 /3236 en 29 Sept. jl. 2160/ 3292, een gedicht getiteld: „De plicht der dankbaarheid" uitgegeven ten voordeele van de slachtoffers der jongste uitbarsting van ***Krakatau***, en de Mei- en Juni-aflevering van het Tijdschrift van het Ind. Landb. Gen.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewoon lid worden benoemd de Heeren: Mr. W. de Gelder, Raadsheer in het H. Gerechtshof, H. E. Beadon, partikulier en J. W. Young, tolk voor de Chineesche taal, alle drie te ***Batavia***.

Wordt weder op de ledenlijst gebracht Mr. W. A. Brill, Off. van Just. te ***Batavia***.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heeren L. G. Bertsch, Mr. A. Nuhout van der Veen en Mr. S. H. Nederburgh, de laatste wegens vertrek naar Europa.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 November 1883.

Tegenwoordig de Heeren MR. N. P. VAN DEN BERG, Wd. Voorzitter, MR. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, W. P. GROENEVELDT, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. Nadat de W^de^ Voorzitter in een hartelijk woord den wensch heeft uitgedrukt, dat de Voorzitter, thans door een ernstige ziekte verhinderd tegenwoordig te zijn, spoedig weder in staat moge wezen de werkzaamheden der bestuursvergaderingen te leiden, worden de notulen der vorige vergadering van 2 Oct. jl., in rondlezing geweest zijnde, goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 30 Oct. jl., N°. 17, waarbij bepaald wordt dat van het plaatwerk Boroboedoer, overeenkomstig het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 4 Sept. jl., V, *e*), o. a. aan de Heeren A. L. VAN HASSELT en J. GRONEMAN een ex. zal verstrekt worden.
Informatie.

b. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 31 Okt. jl., N°. 14729, de mededeeling bevattende dat de voorwerpen, bedoeld bij Not. 2 Okt jl., III, *d*, naar 's Genootschaps museum verzonden zijn.
De voorwerpen zijn behoorlijk ontvangen; daar zij evenwel niet vergezeld waren van een inventaris, waaruit de beteekenis en plaats van herkomst blijkt, wordt besloten den Dir. vd.

te verzoeken daaromtrent inlichtingen te doen inwinnen bij den Resident van *Ambon* en die te gelegener tijd aan de Direktie te doen toekomen.

c. De missive van den Kommandant der Zeemacht dd. 18 Okt. jl., N°. 11605, ten geleide van een ex. der zeekaart „Oostkust van *Borneo*, van *Batoe Tinagat* tot *Tarakan*."

De Heer Mr. J. A van der Chijs deelt bij de bespreking van deze missive mede, dat zich op het Dept. der Marine alhier een verzameling vlaggen van zeeroovers bevindt en stelt voor den Kommandant der Zeemacht te verzoeken die aan het Gen. af te staan, ten einde in het museum bewaard te worden.

d. De missive van den Heer Th. Speidel, Konsul der Nederlanden te *Saigon*, dd. 1 Okt. jl., N°. 52, ten geleide van een 2de ex. der Excursions et Reconnaissances (zie Not. 7 Aug. jl., II, *g*), en eenige bankbilletten, bedoeld bij Not. 20 Juni jl., IV, *b*.

Aangezien het in de Not. van Aug. jl., vermelde exemplaar sedert ontvangen is, zal het 2de onder dankbetuiging aan den Heer Speidel worden teruggezonden, gelijk dit plaats heeft gehad met de bankbilletten, als zijnde geene specimens.

Overigens wordt besloten pogingen aan te wenden om voor 's Genootschaps bibliotheek geregelde toezending te verkrijgen van de verder te verschijnen deelen der Exc. et Rec. en zoo mogelijk ook die te bekomen, welke reeds uitgegeven zijn.

e. Het schrijven van 's Genootschaps gewoon lid Mr. P. Maclaine Pont, ged. *Batavia*, 5 Nov. jl, bevattende uitvoerige mededeelingen en beschouwingen omtrent den treurigen toestand, waarin hij bij zijn jongste reis door den Oosthoek verschillende overblijfselen van Hindoe-monumenten heeft aangetroffen.

Na aandachtige kennisneming van dit schrijven wordt besloten den Heer Maclaine Pont den dank van het Gen. te betui-

gen voor zijn belangrijke mededeelingen en die ter kennis van de Regeering te brengen bij schrijven van den volgenden inhoud.

„Bij gelegenheid van onze jongste bestuursvergadering kwam o. a. een schrijven ter tafel van MR. P. MACLAINE PONT, advokaat en prokureur alhier, die van een reis naar *Oost-Java* teruggekeerd een treurig tafereel ophangt van den toestand der bekende Hindoe-oudheden, welke hij in de omstreken van *Malang*, *Toempang* en *Blitar* bezocht.

Ofschoon de tempels te *Toempang* en *Kidal* blijkbaar beter verzorgd worden dan de overige oudheden, laat toch de toestand, waarin zij verkeeren, te wenschen over. Hier en daar beginnen boompjes te wortelen in de voegen tusschen de steenen; worden deze niet tijdig en voorzichtig weggeruimd, dan zullen zij, naarmate zij zich ontwikkelen, noodzakelijk afwijkingen in het metselwerk veroorzaken, die het uitvallen van geheele stukken zullen ten gevolge hebben. Beter reiniging van gras en mossoorten verdient aanbeveling, vooral bij de medaillons van *Kidal*. De gebouwtjes zelve zijn zoo solide ineengezet, dat zij, mits de planten verwijderd worden, het nog eeuwen kunnen uithouden.

Te *Singosari* zien de groote beelden er zeer net onderhouden uit, de tempel zelf evenwel is overal met mos en grasplanten begroeid en het metselwerk eischt op sommige plaatsen versterking.

Bij de minerale bronnen van *Singoriti* nabij *Batoe* is zoo huisgehouden, dat het wanhopig schijnt daar nog iets goeds te beproeven; nagenoeg alles is er kort en klein geslagen.

Vooral op de ruïnen van *Panataran* echter is onze aandacht gevestigd geworden. Tusschen de groote noordelijkst geplaatste tempelwachters en den grooten tempel treft men een vierkant bouwwerk aan, denkelijk het voetstuk van een groot gebouw, dat thans verdwenen is. De *basreliefs*, welke dit bouwwerk aan alle vier zijden vertoont, zijn nog zeer goed gebleven; bovenop evenwel is gras en alang-alang in zulk een hoog-

te opgeschoten, dat men meent een stuk weiland voor zich te hebben. Werd dit gras weggeruimd, dan zouden voorzichtig uitgevoerde uitgravingen wellicht tot belangrijke ontdekkingen kunnen leiden.

Bezuiden dit gebouw, vlak bij de loods, staat een zeer schoone pagode. Dit keurige tempeltje is tot een wissen ondergang gedoemd, zoo niet *zeer spoedig* hulp wordt aangebracht door stutten of ijzeren banden. De geheele noordelijke hoek hangt uit het lood. Valt deze, en daarvoor bestaat groot gevaar, dan gaat de geheele bovenverdieping mede en is het schoonste, best in stand gebleven Hindoe-monumentje van geheel Oost-Java waarschijnlijk onherstelbaar verloren.

De groote tempel, het zuidelijkste der gebouwen, dient in de eerste plaats geheel schoon gemaakt en wat op invallen staat, bevestigd te worden. Het geheel en vooral de uitstekend bewaard gebleven talrijke medaillons en andere figuren, o. a. de geschiedenis van den heiligen witten aap Hanoman voorstellende, rechtvaardigen ten volle de zorg en kosten aan de instandhouding te besteden.

Het gebrek aan toezicht is oorzaak, dat al wat tilbaar was, langzamerhand van het terrein is weggehaald en her- en derwaarts gevoerd. Overal in die streken vindt men Hindoe-beelden; niet alleen op de erven van ambtenaren, maar ook bij koffiepakhuizen, pasangrahan's, op de verlaten erven, bij de half ingestorte of afgebroken huizen en schuren der vroegere tabaksplanters. Werden al die beelden naar de ruïnen van *Panataran* teruggebracht, dan zouden deze reeds daardoor alleen zeer veel aan belangrijkheid winnen.

Erger evenwel dan al het genoemde is het, dat het terrein benoorden en bewesten de tempels, waarop vroeger de oude hoofdstad zou gestaan hebben, op dit oogenblik in een Gouvernements-koffietuin wordt herschapen; in de fondamenten eener oude stad worden nieuwe koffietuinen aangelegd! Naast bijna elk plantgat, door de bevolking gegraven, ligt een hoopje gehouwen of gebakken steen; vermoedelijk zijn sommige

dier gaten met een breekijzer uitgehouwen, daar bodem en wanden geheel uit metselsteen bestaan; bij één gat ligt een zerk van zandsteen, ruim 1 M. lang, 0,3 M. breed en 0,15 M. dik, die met een koevoet uit den grond moet zijn gehaald.

Overtuigd dat de Regeering een dergelijke vernieling van Java's oudheden, hetzij deze opzettelijk, hetzij door gebrek aan zorg en toezicht plaats heeft, niet kan goedkeuren, hebben wij gemeend bovenstaande feiten ter kennis van Uwe Exc. te moeten brengen. Eerbiedig voegen wij daarbij het verzoek, dat het Uwe Exc. moge behagen maatregelen te doen nemen, die het behoud van wat nog van Java's verleden bestaat verzekeren en in het bijzonder de genoemde oudheden in Oost-Java van een wissen ondergang redden kunnen."

f. De ondervolgende nota van den Heer Mr. J. A. van der Chijs.

„Ik veroorloof mij de vrijheid hiernevens aan te bieden een fragment van een werk, welks uitgave, indien deze door het Genootschap alleen werd bekostigd, voor dat lichaam te duur zoude zijn, in verband met hetgeen andere edita, enz., enz. van het Genootschap eischen.

Wanneer echter het Gouvernement met zijne drukkerij te hulp wil komen, dan zullen de kosten voor het Genootschap betrekkelijk gering zijn.

Hoe groot het werk zal worden, is voor als nog moeielijk te bepalen, maar naar gissing 3 of 4 deelen in kl. 4°.

Nevensgaand fragment is verre van afgewerkt; tal van verwijzingen, ophelderende noten, enz. en na afdruk uitvoerige registers moeten daar aan nog worden toegevoegd.

Mijn doel is voorloopig te mogen weten, of het werk door het Genootschap, in vereeniging met de Regeering, al dan niet zal uitgegeven worden, ter voorkoming van anders nutteloozen arbeid.

Voor het geval alzoo de Direktie tot de uitgave in boven bedoelden zin kan besluiten, stel ik voor:

aan de Regeering in overweging te geven: machtiging te verleenen tot het zetten en drukken ter Landsdrukkerij van het werk, getiteld: de plakaten, enz., Ned. Indië betreffende, uit de 17^e^ en 18de eeuw, — zullende het papier en inbinden door het Genootschap worden bekostigd, — onder voorwaarde, dat op den titel van het werk wordt vermeld, dat het met medewerking van de N. I. Regeering is uitgegeven, en aan die Regeering een door Haar te bepalen aantal exemplaren kosteloos wordt verstrekt."

Wordt besloten het bijgevoegde fragment in handen te stellen van de Heeren J. E. ALBRECHT en A. L. VAN HASSELT, met verzoek om zoo spoedig mogelijk advies uit te brengen omtrent de wenschelijkheid der uitgaaf van het bovengenoemde werk.

g. Een door tusschenkomst van DR. L. W. G. DE ROO aangeboden fragment eener vertaling van een Maleisch handschrift, de legendarische geschiedenis van *Palembang* bevattende, bewerkt door 's Genootschaps gewoon lid den Heer J. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE, Kontr. der 2de kl. b/h B. B. te *Siak*.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat aangezien een dergelijke geschiedenis reeds voorkomt in de „Schetsen van *Palembang*", opgenomen in het tijdschrift van Ned. Indië, Jaargang VIII, Deel III, het niet wenschelijk wordt geacht op nieuw een verhaal van denzelfden aard uit te geven; dat toch al komen de legenden in beide niet geheel met elkander overeen, zij zich evenwel aansluiten bij de overleveringen, die ook omtrent de stichting van andere Maleische staten in den Archipel bestaan en reeds vroeger zijn bekend gemaakt; dat ondertusschen voor 's Genootschaps verzameling handschriften zeer veel prijs zou gesteld worden op het bezit van het Maleische geschrift en toezending daarvan derhalve hoogst gewenscht zou wezen.

h. De *Loeboesche* woordenlijst, zamengesteld door het bui-

tengewoon lid C A. van Ophuizen te *Padang Sidempoean* en vermeld in Not. 5 Sept. 1882, II, *o*.

Wordt besloten deze lijst te doen omwerken, daar zij in haar tegenwoordigen vorm minder geschikt moet geacht worden voor uitgave.

III. De Heer Mr. N. P. van den Berg biedt voor het tijdschrift een bijdrage aan, getiteld: "Vroegere berichten omtrent Krakatau. De uitbarsting van 1680".

Onder dankbetuiging in handen gesteld van de redaktie van het tijdschrift met verzoek om spoedige plaatsing.

IV. De Heer Mr. J. A. van der Chijs stelt voor:

a. Den Heer J. Silvestre, Inspecteur des affaires indigènes au Saigon, schrijver: van: "Notes pour servir à la recherche et au classement des monnaies et médailles de l'Annam et de la Cochinchine Francaise", voorkomende in de onlangs ontvangen 14de en 15de afl. van de Excursions et Reconnaissances, onder aanbieding van een lijst der Annamitische munten en medailles, die in 's Genootschaps kabinet aanwezig zijn, te vragen of hij genegen en in de gelegenheid is, die verzameling te helpen vermeerderen; en, zoo ja, op welke wijze of onder welke voorwaarden, — hem daarbij wijzende op de mogelijkheid tot het aangaan van ruilingen o. a. van zeer oude, authentieke Chineesche munten — produkten van opgravingen op Java, waar sedert eeuwen Chineezen gevestigd zijn.

b. Aan de Direktie van de Buitenzorgsche Tentoonstelling een exemplaar te verzoeken van hare prijsmedaille.

c. Bij de firma Brill te *Leiden* te informeeren, hoe het staat met het drukken van het IIe deel der Wajangverhalen van te Mechelen, waaromtrent sedert ruim een jaar niets vernomen is.

d. Den Heer K. F. Holle een krediet toe te staan van hoogstens *f* 50, tot het doen vervaardigen van positieve Abklatschen van de inscriptiën, die het Gen. bezit.

e. In de Notulen aan te teekenen, dat J. Taijlor in zijn werk, getiteld: „The alphabet, an account of the origin and development of letters", onder het hoofd „Indian alphabets", nopens Holle's tabel schrijft: „the student of Indian alphabets will find in this little book the most complete and convenient collection of materials, that has yet appeared."

Conform al deze voorstellen besloten.

V. De Heer D. F. van der Pant deelt mede, dat hij een schrijven heeft ontvangen van Dr. H. N. van der Tuuk waarin het volgende voorkomt: „De mij onlangs toegezonden *pijagĕm* (zie Not. 4 Sept. jl., III). verdient bij de overige gedrukt te worden. Er wordt door bevestigd, dat de Sultans van *Bantĕn* een vertegenwoordiger hadden in de *Lampongs*, die den titel voerde van *boemi* (denkelijk verkorting van *Mangkoeboemi*)." Verder vraagt de schrijver inlichting, hoe te handelen met de voor het Gen. verzamelde wajangpoppen.

Aangezien naar mededeeling der redaktie van het tijdschrift de Lampongsche *pijagĕms*, waarvan het laatste sprake is in Not. 20 Juni jl., V, thans geheel afgedrukt zijn en de afl. van het tijdschrift, waarin zij zullen verschijnen, nagenoeg geheel gereed is, kan geen gevolg worden gegeven aan het voorstel van Dr. v. d. Tuuk, wijl de bijvoeging van een nieuwe *pijagĕm* waarschijnlijk weer aanleiding zou geven tot een uitstel, waarvan het moeielijk zou zijn vooruit den duur te bepalen. Overigens wordt besloten de hulp van den Resident van *Bali* in te roepen voor de verzending herwaarts van de bovenvermelde wajangpoppen.

VII. De Heer D. Gerth van Wijk deelt mede, dat de ethnologische voorwerpen, vermeld in de Notulen der vorige

maand, II, *e*, sedert aangekomen, doch eenige daarvan, zijnde de No. 38, 39 en 41, niet aangetroffen zijn, zullende den Heer HAGEN hiervan kennis gegeven worden.

VIII. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden verder ontvangen:

a. Van het correspondeerend lid P. DE LAPEIJRIE: papiergeld van de Bataviasche-Maatsch[ij] *Gedong Djohore* (O. K. van Sum.), 200, 100, 40, 20 en 4 duiten (2 stellen).
Medaille van R. LAFFECTEUR.
3 koperen Romeinsche munten.

b. Van het gew. lid den Heer H. V. T. DAVIDS: een dubbeltje van W. Friesland, 1768.
Japansch papiergeld van 10 sen.

c. Van het gew. lid J. C. VAN HASSELT, 2 bronzen munten.

d. Van den Heer F. H. KROON, een paket in Indië gedrukte boeken.

e. Van het eerelid K. F. HOLLE, twee positieve afdrukken van de inscriptie op den steen van *Tjikoenten*.

f. Bij missive van den Dir. van O. E. & N. van 22 Sept. jl., No. 11888, Jaarboek van het Mijnwezen in N. I., 1883, 1ste Dl.

g. Bij missives van den Dir. van Justitie, dd. 9 Okt. jl., No. 8216, en 11 Okt. jl., No. 8321: MR. L. W. C. VAN DEN BERG, de beginselen van het Mohammedaansche recht, 3de Druk en DR. C. L. VAN DER BURG, de geneesheer in Indië, 2de druk.

h. Bij missive van den Insp. Gen., Chef van den dienst der Staatsspoorwegen op Java, dd. 16 Okt. jl., No. 4426, het Verslag van den genoemden dienst over 1882.

i. Bij missive van den Chef van den topographischen dienst, dd. 10 Okt. jl., No. 1143/45, de onlangs verschenen topographische kaarten van ***Madoera*** en de hoofdplaatsen ***Pamakasan*** en *Soemenep*.

k. Bij missive van den Off. van Just. te ***Samarang***, dd. 30 Okt. jl., No. 2457/3702: Tijdschrift van het Ind. Landb. Gen., 13de jaargang afl. 7 — 9.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

IX. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer H. A. DE NOOIJ, 2de Ond. aan de kweekschool te ***Bandjarmasin***; tot correspondeerend lid de Heer TH. SPEIDEL, Konsul der Nederlanden te ***Saigon***.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa, de Heer G. VAN BULTZINGSLÖWEN.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
MR. N. P. VAN DEN BERG.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 December 1883.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. VAN DEN BERG, Wd. Voorzitter, Mr. J. A VAN DER CHIJS, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 6 Nov. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 19 Nov. jl., No. 11, waarbij naar aanleiding van het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 2 Okt. jl., II, *e*) bepaald wordt, dat het bij besluit van 19 Sept. 1882, No. 22, aan Dr. B. HAGEN toegekend subsidie van 500 dollars hem zal uitbetaald worden, zoodra het hem mogelijk zal zijn met het vooruitzicht op gunstige resultaten zijn voorgenomen reis naar het *Toba*-meer te aanvaarden.

Informatie.

b. De missive van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 17 Nov. jl., No. 1886, ter uitgave desverkiezende in 's Genootschaps werken aanbiedende eenige door den Kontr. der 2 kl. bij het B. B. K. H. F. Roos gemaakte aanteekeningen, betreffende de afdeeling *Kaoer* der residentie *Benkoelen*.

Gesteld in handen van de Heeren VAN HASSELT en GROENEVELDT ten fine van praeadvies.

c. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 13 Nov. jl., No. 15627, ingevolge het Gouv. besluit van 30 Okt. jl, No. 17, namens de Regeering een exemplaar van het plaatwerk Boroboedoer aan het bestuurslid A. L. VAN HASSELT ten geschenke aanbiedende.

Het werk is door den Heer VAN HASSELT in ontvangst genomen.

d. De missive van denzelfden, dd. 23 Nov. jl., No. 15741, ten geleide van een kist antiquarische voorwerpen, bij gelegenheid van een aardstorting in het bosch *Tjigareng*, distrikt *Loeragoeng*, afd. *Koeningan*, residentie *Cheribon*, gevonden en mededeeling verzoekende, of op het bezit daarvan voor het Gen. prijs wordt gesteld.

Deze voorwerpen zijn:

1 bronzen Siva-beeldje, goed bewerkt en geheel ongeschonden,
1 bronzen armband,
1 bronzen bel,
2 bronzen karbouwen-klokken, waarvan een met keten,
1 bronzen schel, met *nandi* er op,
1 afgebroken knop van een bronzen voorwerp met *nandi* er op,
1 fragment van een bronzen schaaltje,
2 ijzeren bijlen en
1 ijzeren ploegschaar.

Ingevolge schriftelijk advies van den Conservator der antiquarische verzameling wordt besloten, ofschoon slechts de Nrs. 1, 2 en 5 een wezenlijke aanwinst voor het museum kunnen geacht worden, daar van het overige reeds meer exemplaren aanwezig zijn, alles voor den prijs van *f* 15 over te nemen.

e. De missive van denzelfden, dd. 1 Dec. jl., No. 16078, ten geleide van een gouden oorversiersel, gevonden in de desa *Pakelen*, distrikt *Singomerto*, afd. *Bandjarnegara*, residentie *Banjoemas.*

Wordt besloten ingevolge advies als boven dit voorwerp, zijnde vermoedelijk een versiersel van een hoofddeksel en in dien vorm nog niet in het museum aanwezig, tegen den getaxeerden prijs van *f* 13,50 aan te koopen.

f. De missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 13 Nov. jl., No. 12660, in voldoening aan het verzoek vermeld in Not. 5 Sept. 1882, V, *a*, een verslag aanbiedende van de Officieren aan boord van Z. M. Stoomschip *Samarang* omtrent hun tocht naar de N. W. zijde van het eiland *Klein-Kei* in Augustus jl.

Wordt besloten den Kommandant der Zeemacht onder dankbetuiging voor de toezending mede te deelen, dat dit verslag, hetwelk o. a. ook melding maakt van afdrukken van handen, evenals door den Heer LEON op eilanden in de golf van *Mac Cluer* zijn waargenomen (zie Not. 6 April 1880, IV, 3), in het tijdschrift zal gepubliceerd worden.

g. De missive van den Resident der *Lampongsche Distrikten*, dd. 8 Nov. jl, No. 819, in voldoening aan dezerzijdsch schrijven (zie Not. 7 Aug. jl., III, *b*) afschrift aanbiedende van een brief van den Kontroleur van *Sekampong*, waaruit blijkt dat het hoofd van *Gedong* niet te bewegen is, de vrij onbeschadigde *lawang koeri* in die kampong aanwezig zelfs ter deponeering in het museum aan het Gen. af te staan; dat op een enkele plaats nog brokstukken van een dergelijke eerepoort te vinden zijn, die echter geen waarde hebben en dat de meeste voorwerpen van dien aard door brand of door den invloed van weer en wind verloren zijn gegaan.

Notificatie.

h. De missive van het Bestuur der Kon. Natuurk. Vereeniging alhier dd. 10 Nov. jl., No. 136, ten geleide van een schrijven van de Société des Etudes Indo-Chinoises te *Saigon* van 4 Aug. jl., gericht aan den Voorzitter der Société

asiatique te *Batavia*, de toezending van het 1ste nummer van haar tijdschrift meldende en verder ruiling van edita voorstellende.

Aangezien het Bestuur voornd. dit werkje niet ontvangen, maar in de bibliotheek van het Bat. Gen. aangetroffen heeft, en uit den inhoud opmaakt, dat de Saigonsche Vereeniging zich slechts de bevordering ten doel stelt der wetenschappen, die aan landbouw, handel en nijverheid dienstbaar kunnen zijn, geeft het in overweging het bedoelde tijdschrift met den bijbehoorenden brief aan de Ned. Ind. Maatschij. van Landbouw en Nijverheid toe te zenden.

Wordt besloten aan het Bestuur der Kon. Natuurk. Vereeniging mede te deelen, dat dit tijdschrift klaarblijkelijk hetzelfde is, hetwelk (zie Not. 4. Sept. jl., II, *k*) doch zonder schrijven door het Gen. is ontvangen; dat met het oog op de omschrijving van het doel der Saigonsche Vereeniging „développement des connaissances utiles.....aux arts, aux sciences et en général à tout ce qui concerne l'étude du présent, du passé ou de l'avenir de l'Extrême Orient", haar onmiddellijk dezerzijds ruiling van edita is voorgesteld, en dat derhalve, zoolang er geen nader bericht van *Saigon* is ontvangen, geen beslissing kan genomen worden omtrent het al of niet afstaan van het boven vermelde tijdschrift aan de Maatschij. van N. & L.

i. Een schrijven van den Heer S. M. Curl, M. D., ged. *Mannka Bush Station*, *Rangitikei*, *Wellington*, *New-Zealand*, 15 Sept. jl., in het belang zijner studiën de hulp der Direktie inroepende tot het verkrijgen van oude alphabetten en inscriptiën op *Java* en andere eilanden van den archipel en daar buiten gevonden, afkomstig uit den tijd voor de invoering van den Islam.

Wordt besloten den Heer Curl, onder mededeeling dat het tot nog toe niet mogelijk is geweest een Corpus Inscriptionum van den Archipel te vervaardigen en derhalve slechts gedeel-

telijk aan zijn verzoek kan voldaan worden, een ex. te zenden der tabel van alphabetten, door den Heer K. F. HOLLE vervaardigd en ten vorigen jare door het Gen. uitgegeven.

k. Een schrijven van het gew. lid J. C. VAN HASSELT, ged. *Soekadana*, 25 Nov. jl., twee Javaansche afschriften aanbiedende van de Lampongsche *pijagĕm*, laatst vermeld in Not. 6 Nov. jl., V.

Onder dankbetuiging zijn deze afschriften bij dat in pégonschrift gevoegd ter bewaring in de Mss. verzameling.

l. Een schrijven van den Sekretaris der Buitenzorgsche Tentoonstellings-Kommissie, dd. 28 Nov. jl., naar aanleiding van het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 6 Nov. jl., IV, *b*) mededeelende, dat de bedoelde medailles, bij 's Rijks Munt te *Utrecht* besteld, nog niet ontvangen zijn, doch het Munt-College uitgenoodigd is nog eenige bronzen exemplaren te willen doen aanmaken, die aan het Gen. zullen aangeboden worden.

Informatie.

m. Een schrijven van het buitengewoon lid S. E. HARTHOORN, ged. *Batavia*, 1 Dec. jl., kennis gevende, dat hij wegens ziekte naar Nederland vertrekt, doch prijs stellende op het blijven ontvangen van 's Genootschaps edita verzoekt, deze gedurende zijn afwezigheid bij de Heeren TIEDEMAN EN VAN KERCHEM te doen bezorgen.

Notificatie.

n. Een schrijven van Dr. B. HAGEN aan Mr. T. H. DER KINDEREN, ged. *Tandjong Merawa*, 29 Sept. jl., de mededeeling bevattende, dat hij over eenige maanden zijn tegenwoordige betrekking van plantage-arts zal verlaten en niet genegen is weder een dergelijke aan te nemen, daar zij hem verhindert zich geheel te wijden aan natuurwetenschappelijke stu-

diën; dat echter zijn finantieele omstandigheden hem niet veroorloven zonder vaste betrekking in Indië te blijven ten einde de onderzoekingen voort te zetten, waarmede hij zich gedurende vier jaar heeft bezig gehouden en waarvan hij de resultaten in verschillende Nederlandsche en Duitsche tijdschriften heeft bekend gemaakt; dat hij, tot zijn leedwezen genoodzaakt Indië te verlaten en naar Europa terug te keeren, zich waarschijnlijk bij een Afrika-expeditie aansluiten, maar daardoor ook alle uitzicht verliezen zou om ooit weder zijn studiën, zijn tijd en zijn krachten te wijden aan den Indischen Archipel, tot de vermeerdering der kennis waarvan hij, met het oog op hetgeen reeds in die richting door hem is verricht, meent juist op de vruchtbaarste wijze werkzaam te kunnen zijn; dat hij derhalve niets liever zou wenschen dan in de gelegenheid gesteld te worden, om in dienst van de Ned. Indische Regeering wetenschappelijke reizen te doen en verzamelingen te maken, zoowel op natuurkundig als ethnologisch gebied, in nog weinig of in het geheel niet bezochte deelen van den Archipel, des verkiezende in Nieuw-Guinea; roepende hij ten slotte de ondersteuning in van den Heer DER KINDEREN tot het verkrijgen van een opdracht in dien geest.

Deze brief is vergezeld van het schriftelijk voorstel van 's Genootschaps Voorzitter, Mr. T. H. DER KINDEREN, aan de Direktie om zich in overleg met de Kon. Natuurk. Vereeniging tot de Regeering te wenden met het verzoek, dat aan Dr. B. HAGEN een wetenschappelijke reis worde opgedragen naar een nader te bepalen deel van den Archipel, kunnende hiertoe gebruik gemaakt worden van de gelden tot een dergelijk doel op de begrooting van dit jaar uitgetrokken.

De Wd. Voorzitter deelt mede, dat ten einde de behandeling dezer zaak te bespoedigen, het schrijven van Dr. HAGEN met het voorstel van Mr. T. H. DER KINDEREN aan het Bestuur der Kon. Natuurk. Vereeniging ter kennisneming is toegezonden en daarop onder datum van heden het ondervolgend antwoord is ontvangen.

"Ofschoon het voorstel van den Heer Dr. B. HAGEN, gedaan in den hierbij teruggaanden brief, in het algemeen de ondersteuning onzer vereeniging verdient, daar toch Dr. B. HAGEN reeds getoond heeft een niet geheel onverdienstelijk wetenschappelijk reiziger te zijn, zoo is toch de groote meerderheid der leden van het bestuur der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging van meening, dat het hier de vraag niet is, of het op zich zelf beschouwd wenschelijk zoude zijn, dat aan Dr. HAGEN de gelegenheid gegeven werd zijne onderzoekingen voort te zetten, maar of het zaak is op 't oogenblik aan de Regeering een voorstel te doen, met verzoek gelden beschikbaar te willen stellen voor aan dergelijk alleenstaand wetenschappelijk onderzoek.

Wij meenen getrouw te moeten blijven aan het beginsel van een advies, uitgebracht naar aanleiding van de missive van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid dd. 11 Mei 1876, No. 5089 en in hoofdinhoud aldus samengevat (Natuurk. Tijdschr. N. I. Dl. XXXVI pag. 401):

"1e. dat de Regeering zich onthoude van het weder in dienst "stellen van een ambtenaar voor natuurkundige onderzoekingen, "zoolang niet door den sub 3 genoemden maatregel het werk "van zulk een ambtenaar meer doeltreffend en ook voor Indië "op den duur nuttig zij gemaakt;

"2e. dat zij, bij haar klaarblijkelijk voornemen om de na"tuurkennis van Nederlandsch-Indië te bevorderen, bij voorkeur "iets tot stand brenge voor de studie der dierkunde, als zijnde "dit vak in Indië tot nog toe geheel zonder ondersteuning "gebleven;

"3e. dat die ondersteuning niet beter kan worden verleend, "dan door het oprichten van eene zoölogische standaard-verza"meling te Batavia."

Mitsdien hebben wij de eer mede te deelen, dat het bestuur der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging zijnen steun niet wenscht te verleenen aan een voorstel tot het besteden van 's lands gelden aan eenen reistocht van zoo onbestemd weten-

schappelijke strekking, als waartoe Dr. HAGEN zich beschikbaar stelt."

Na ernstige beraadslaging wordt besloten, overeenkomstig het voorstel van Mr. T. H. DER KINDEREN de Regeering te verzoeken aan Dr. HAGEN voornoemd het dòen eener wetenschappelijke reis op te dragen, en daartoe in de eerste plaats aan te wijzen de onder het rechtstreeksch bestuur van het N. I. Gouvernement staande Batak-landen van Sumatra's W. K., als zich het meest aansluitende aan zijne tot nog toe gemaakte studiën van Indië, zijnde de Direktie overtuigd, ook ten gevolge van persoonlijke kennismaking, dat Dr. HAGEN alle waarborgen aanbiedt voor de nauwgezette vervulling der taak, die hij op zich wenscht te nemen.

o. Het schriftelijk rapport van de Heeren J. E. ALBRECHT en A. L. VAN HASSELT omtrent het in de vorige vergadering van 6 Nov., II, *f*, door den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS ter uitgaaf aangeboden fragment van een werk getiteld: „De Plakaten enz. N. I. betreffende, uit de 17e en 18e eeuw", strekkende de conclusie van dat rapport om overeenkomstig het gedane voorstel de hulp der Regeering in te roepen tot het uitgeven van bovengenoemd werk.

Conform besloten.

p. Een afschrift van het rapport van den Heer W. P. GROENEVELDT aan Z. E. den G. G. omtrent de hem bij Gouv. besluit van 13 Juli jl., No. 29 (zie Not. 7 Aug. jl., II, *a*) opgedragen reis en voorstellen bevattende omtrent hetgeen gedaan kan worden, ten einde de nog bestaande Hindoe-oudheden zooveel mogelijk tegen verder verval te beveiligen.

In rondlezing.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Stelt voor aan de Regeering in overweging te geven,

ten vervolge op haar besluit van 29 Sept. 1880, No. 11 (Not. 12 Okt. 1880, II, *a*), machtiging te verleenen tot het afstaan aan het Gen. eener verzameling van 103 ongangbare en oude muntstukken, in 's Lands kas alhier aanwezig en een kaswaarde van *f* 197,65 vertegenwoordigende.

b. Id. den Off. v. Just. bij den R. v. J. te *Samarang* te verzoeken de voor het Gen, bestemde drukwerken onder kruisband gefrankeerd herwaarts te zenden, zullende de kosten gaarne terug betaald worden op zoodanige wijs, als hem de geschiktste voorkomt.

c. Id. aan de Direkteuren van TEIJLER's Genootschap toezending door tusschenkomst van NIJHOFF te verzoeken van het 26[ste] stuk, 7[de] gedeelte der Verhandelingen, uitgegeven door TEIJLER's tweede Genootschap, welk gedeelte in de bibliotheek alhier ontbroekt en nooit ontvangen is.

d. Id. namens het eerelid K. F. HOLLE per circulaire aan de Ass.-Residenten en Kontroleurs, zoowel op Java en Madoera als op de Buitenbezittingen, volledige opgave te verzoeken van de in hun afdeeling aanwezige oude inscriptiën, met juiste aanwijzing der plaats waar zij zich bevinden, ten einde als bouwstof te dienen bij het eventueel in bewerking nemen van een Corpus Inscriptionum van den O. I. Archipel.

Conform besloten.

e. Biedt namens den Heer HOLLE een proeve aan van een positieven afdruk eener kawi-inscriptie (zie Not. 6 Nov. jl. IV, *d*).

Met belangstelling is van deze proeve kennis genomen en de wensch te kennen gegeven, dat zij spoedig door meer andere moge gevolgd worden.

f. Brengt het (Not. 5 Sept. 1882, VII, *c*) herziene Reglement voor het Gen., met welks inhoud hij zich vereenigen kan,

ter tafel, doch stelt voor de behandeling daarvan uit te stellen, tot de Voorzitter weer geheel hersteld aan de beraadslagingen zal kunnen deelnemen.

Overeenkomstig besloten.

IV. De Heer D. GERTH VAN WIJK stelt namens den Heer W. P. GROENEVELDT voor, aan de Regeering vergunning te vragen om op kosten van het Gen. naar het museum te doen vervoeren; 1° een vierarmige Vishnoe en een idem Doerga, staande in den tuin van Ass. Resident te *Wonosobo;* 2° een Boeddha staande voor het huis van den Kontr. te *Moentilan*, wetende de betrokken ambtenaren, welke beelden bedoeld worden en hebbende zij op zich genomen voor de verzending te zorgen.

Conform.

V. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden ontvangen:

a. Van Mr. N. P. VAN DEN BERG, een overdruk van een onlangs door hem in het Alg. Dagbl. v. N. I. geplaatst opstel: "De Graanhandel in Britsch-Indië."

b. Van den Heer J. E. ALBRECHT, papiergeld, 1811.

c. Van Mr. H. KUNEMAN: "Alg. Stat. Overzicht betreffende N. I., 1873—1882."

d. Van den Heer H. Bos OTTEN: "Programma eener geldleening ten behoeve eener op te richten arakfabriek door D. BODDE, 1874.

e. Van den Heer A. L. VAN HASSELT, een gedenkpenning van het derde eeuwfeest der uitvinding van de boekdrukkunst.

f. Bij renvooi van den Gouv. Sekretaris, dd. 5 Nov. jl., No. 21557, de afl. 261 en 262 van de Flora Batavia.

g. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 8 Nov. jl., No. 12295, de zeekaart: *Kleine-Soenda* eilanden en aangrenzende vaarwaters, blad III.

h. Bij missive van den Chef van den topographischen dienst, dd. 9 Nov. jl., No. 1254/45, een ex. van de photo-autographische kaart der West-Kust van *Bantam*, den topographischen toestand dier kust voor en na de eruptie van den *Goenoeng Rakata* (*Krakatau*), op den 27ste Aug. jl., aantoonende.

i. Bij missive van den Off. v. Just. b/d. R. v. J. te *Samarang*, dd. 9 Nov. jl., No. 2565/3802 en 14 Nov. jl., No. 2601/3893, een werkje getiteld „Emmanuel," 2de jaargang, en de door de firma G. C. T. VAN DORP uitgegeven Jav. Almanak, jaargang 1884.

k. Bij schrijven van den Sekretaris der laatstelijk te *Buitenzorg* gehouden Tentoonstelling van Land- en Tuinbouw, dd. 11 Nov. jl., een bundel diploma's, programma's enz., bij gelegenheid van die Tentoonstelling vervaardigd en gebruikt.

l. Bij schrijven van de Direktie van het Liefdadigheids-Gesticht te *Depok*, dd 13 Nov. jl., het verslag omtrent die inrichting over 1882.

m. Bij missive van den Direkteur van Justitie, dd. 13 Nov. jl., No. 9823, een exemplaar van het werk: „De partikuliere landerijen en de geschiedenis, door C. H. F. RIESS." 1e Ged.

n. Van den Heer R. D. M. VERBEEK acht overdrukken van door hem geschreven verhandelingen over de geologie van den Indischen Achipel.

o. Van het gew. lid den Heer H. E. BEADON, munten voor de Loan-collection.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VI. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren Mr. J. E. DE STURLER, ambtenaar ter Alg. Sekretarie en A. LUIJMES, Gen. Mej. der Inf., *Batavia.*

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek, wegens vertrek naar Europa, de Heer H. J. G. PLATE.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.

De Sekretaris.
D. GERTH VAN WIJK.

APERÇU

DES

TRAVAUX DE LA SOCIÉTÉ

PENDANT

l'année 1883.

La Société a eu l'occasion d'enrichir sa collection d'objets antiques de quelques numéros intéressants. D'abord deux cruches à eau (*gendi*) déterrées à *Grissée* (*Gersik*, résidence de *Surabaya*) dans le littoral alluvial, d'une forme qui ne se rencontre plus à Java; puis quelques échantillons de poterie antique, trouvés dans la même résidence; un très-joli petit Siva en bronze, fort bien conservé, ramassé avec d'autres objets dans le bois de *Tjigareng* (*Cheribon*) à l'occasion d'un éboulement de terre.

Le *Préanger* a procuré quelques objets en bronze, une petite image, un buffle couché, un autre debout, deux bracelets en or, un ornement en or représentant un buffle; un pot (*tempayan*) rempli de monnaies de cuivre chinoises, du 7e jusqu'au commencement du 16e siècle de notre ère. Il est remarquable que tandis qu'en Chine les monnaies frappées sous une dynastie disparaissent avec ou peu après la chute de celle-ci, à Java il s'en est conservé une assez grande quantité appartenant à une période aussi éloignée que le 7e siècle.

La plus intéressante acquisition a été un *gong* ou timbale trouvé près de la ville de *Samarang*, un peu plus petit que

celui rapporté par Mr. VAN DER CHIJS de l'île de *Roti*, mais beaucoup mieux conservé. Ayant une hauteur de 0,80 M., un diamètre de 0,65 M. et une pesanteur de 37,5 K. G., sa surface est ornée de cercles concentriques au milieu desquels est gravé un soleil; les grenouilles, emblêmes hindoues du soleil, manquent. Il y a quelques mois la description à été reçue d'un instrument de la même espèce, qui se trouve à *Matatalang* dans l'île de *Saleier*, plus grand encore que celui de *Roti* ayant une hauteur de 0,92 M. sur un diamètre de 1,29 M., censé être la propriété de la population de *Bontobangung* et employé comme *gong* dans les occasions solennelles. Il a été impossible jusqu'ici de déterminer l'origine et l'usage primitif de ces objets, qui se rencontrent par-ci par-là surtout dans les îles Molluques, mais dont l'exemplaire de *Samarang* est le premier découvert dans l'île de Java.

Le musée ethnologique a été principalement complété par des cadeaux d'objets provenant de l'île de Sumatra. M. VAN HASSELT a offert un *selimut* et un *baju*, fabriqués de l'écorce du *tataï*; le *baju* est cousu avec du fil provenant de l'écorce du *kibang*. Ces vêtements jadis généralement portés dans le *Lampong*, partie méridionale de Sumatra, tendent à disparaître, étant de plus en plus supplantés par des cotonnades d'Europe. En outre le musée a reçu de lui une grande collection d'ustensiles de ménage, d'appareils servant à la pêche et le modèle d'une maison indigène du *Lampong*. [Séances d'Avril, d'Août et de Septembre].

D'autres présents, objets en usage chez et fabriqués par les Malais et les Bataks habitant la résidence de la Côte orientale de Sumatra, ont été faits à la Société, par M. HERRINGS — deux beaux bracelets en or; par M. KROESEN — ustensiles de ménage; par M. LE ROUX — une arme chinoise et une lettre de menacement d'incendie en langue bataque (Séance de Mai); par le Dr. B. HAGEN — une collection de 53 numéros, contenant des ornements, des ustensiles de ménage, des appareils ervant à la chasse et à la pêche. [Séance d'Octobre].

M. BOERS a envoyé des armes et d'autres articles d' *Indragiri* (Séance de Juillet); M. VISSER le modèle d'une embarcation (*bilungkang*) dont on se sert sur le *Mahé* et le *Kampar*, rivières prenant leur source au centre de Sumatra, un couteau (*sakin*), un collier et deux boucles d'oreilles en étain, ornements dont se parent les jeunes filles de *Glugur III Kota di Ilir* (Gouvernement de la Côte occidentale de Sumatra); [Séance d'Août]; M. BREIJMANN une collection de 54 numéros de vêtements, d'ornements et d'ustensiles domestiques en usage chez les populations de la partie méridionales de *Palembang* [Séance de Septembre]; M. IN 'T VELDT un bracelet en fil de laiton, ayant la pesanteur d'environ 1,5 K. G., parure des femmes bataques du voisinage de *Baros* (*Tapanuli*) [Séance d' Octobre].

S. A. le Sultan de *Kutei* (côte orientale de Bornéo) a offert une collection d'objets des *Longweis*, tribu dajaque, accompagnée d'une curieuse description, composée par lui-même, des funérailles chez les Dajaks de *Koetei* et du voyage à l'éternité.

No. 1. "Aussitôt qu'un Dajak est mort, on fend un *gong* et un *tarai* (espèce de tam-tam en cuivre); le cadavre est couché sur une planche, entouré des plus beaux habits, qu'il avait coutume de porter.

Depuis la maison jusqu' à la rivière on construit un pont en bambou, où l'on place le *gong*, le *tarai* et un *tajaw* (vase en terre). Quand le tout est prêt, le cadavre est porté à la rivière pour être lavé, après quoi on l'habille de beaux vêtements et le remet sur une planche en battant le *gong* et le *gendang*, bruit qui se nomme *tagun buntuk*.

Ensuite on se rend en foule au bois et l'on cherche un gros tronc d'arbre pour en faire une bière; pendant le trajet on continue à battre le *gong* et le *tarai*; l'homme qui fait ceci, porte de vieux habits et un vieux *mandaw* (sabre).

L' arbre désiré étant trouvé on tue le cochon emmené, on abat l'arbre et quand la bière est prête on la rapporte à la

demeure du défunt que l'on y couche. Elle est placeé au dessous de la maison et surveillée pendant quelques jours.

Les voisins se rendent de nouveau à la forêt pour y rassembler les poutres et les planches nécessaires à la construction d'une maisonnette (*balai*), qui sera la dernière demeure du défunt. Le *balai* achevé on y porte la bière, qui est déposée sous la maisonnette; ceux qui la suivent sont habillés en blanc.

Après que la bière a été déposée, deux hommes, proprement habillés, se placent à ses côtés, un *mandaw* à la main droite et une poule à la ganche. Ils font 7 ou 8 fois le tour de la bière, après quoi elle est montée dans le balai, dont on cloue la porte.

Le deuil dure une année et consiste en habits blancs. Ceux qui ont aidé à la construction du *balai*, reçoivent comme *ṣedekaṭ* nne casserolle et une assiette (*pamikir*)."

No. 2. LE VOYAGE À L'ETERNITÉ.

„Quand un Dajak a rendu le dernier soupir, son cadavre est placé sur un *gong*, le dos soutenu par un vieux *tadjaw* (*untung tuwa*) et lavé dans cette position.

Le cadavre, habillé à neuf, est couché sur une natte; on lui met une pièce d'argent (chez les riches un dinar) sur la bouche et les deux yeux; le cadavre est placé dans un cercueil (*lungun*) ayant à sa gauche le *mandaw*, à sa droite la lance, à ses pieds une casserolle de fer et des assiettes.

Après 7 jours et 7 nuits on tue des cochons et des poules pour le repas funéraire. Le prêtre demande à l'un des membres de la famille le nom des parents déjà décédés et invoque leurs esprits pour venir visiter le mort, se mettre à table avec lui et lui montrer le chemin à leur retour. Pendant le dîner le prêtre dit: „suivez l'esprit des poules et des cochons sacrifiés."

L'âme du défunt se dirige 1° vers l'occident et rencontre un grand serpent et un gros crocodile, qui la mettent à l'épreuve; 2° elle rencontre un homme coupant du bois de *pupur*;

3° elle arrive à un arbre, *malung*, où elle se balance un instant; 4° à un arbre, *pindun*, à travers du chemin; 5° à un arbre, *katuya*, où se font entendre des cris de toutes sortes; 6° elle gravit le mont *Pamaton*; 7° de l'autre côté du mont est une rivière traversée d'un pont et où nage un poisson (*aruwan*), qui la dévore, si le défunt a été un grand pécheur; 8° vient ensuite le mont *Binturung*, sur le sommet duquel se trouve une très-grande maison, dont le propriétaire se nomme *Kakahungkung*; 9° une plaine étendue; 10° une plaine marécageuse où une foule d'esprits, *pedara*, s'amusent à nouer des filets et à tendre des gluaux pour prendre des oiseaux, à abattre les fruits du *sibayaw* et à prendre au lacet des cerfs et autres bêtes fauves; 11° à *Parakan Sulai* est une rivière où l'on prend les poissons avec le suc des racines du *tuba*; 12° une grande maison, dont le propriétaire *Jang pupu* se change en femme, si le défunt a été homme; 13° la mer *Pakalung Ringaw*, où reposent ceux qui sont morts goîtreux; ils sont obligés de construire des embarcations; 14° la mer *Pakalung Tagur*, où reposent ceux qui sont morts lépreux (*xampah kudung*); 15° la mer de sang, *Sandaw daya*, où reposent les âmes des assassinés et des femmes mortes en couches; 16° puis vient le feu de l'enfer; 17° la mer *Jawomekah*, où croît la fleur *santirut*, douée d'une vertu miraculeuse, et où reposent ceux qui sont morts de vieillesse; 18° à l'autre rive se trouve le mont *Lumut*, lieu de rassemblement de tous les esprits." (Séance de Juin).

Le cabinet numismatique a vu s'augmenter ses monnaies et médailles de plus de 200 numéros, en grande partie offerts en cadeau à la Société, du reste obtenus par achat ou échange. Les plus remarquables acquisitions sont: la première pièce de monnaie de cuivre de Java, de la période hindoue, découverte jusqu'ici; grand nombre de *gobogs* (monnaie chinoise); des monnaies et une espèce de médailles d'honneur de plusieurs états dans la presqu'île de *Malacca*: un tétradrachme de Ptolémée IV ou V, etc.

La Société reçoit régulièrement toutes les cartes publiées

par les bureaux hydrographique et topographique, établis à *Batavia*.

Une liste complète des livres reçus ou achetés pour la bibliothèque est placée après le résumé des séances de chaque trimestre.

Les publications se sont bornées aux livraisons 3, 4, 5 et 6 du tome XXVIII et 1 & 2 du tome XXIX du Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde, contenant une étude sur les Kalangs de Java, par M. KETJEN; énigmes bataques par M. VAN OPHUYSEN; deux mémoires sur l'introduction du gouvernement régulier dans la contrée Glugur III Kota di Ilir et sur la soumission provisoire du Pasemah par Raffles, par M. VISSER; l'île de Halemahera, par M. CAMPEN; l'histoire du capitaine Jonker au 17e siècle, par M. VAN DER CHIJS; notes et communications par M. SNACKEY; documents en Kawi, suite, par M. HOLLE; étude pour servir à la connaissance de la religion des Bataks, par le Dr. HAGEN; étude pour servir à la connaissance des sociétés secrètes chinoises, par M. YOUNG; voyage aux contrées indépendantes Mapat Tunggul et Muwara Sungai Lolo VI Kota (île de Sumatra), par M. NEUMANN; les Lubus, par M. VAN OPHUIJSEN; annotations sur le *lakon* Karta Wijoga, par M. POENSEN; *pijagems lampongs*, communiqués par M. NEUBRONNER VAN DER TUUK; l'éruption de Krakatau en 1880, par M. VAN DEN BERG.

D'autres publications entamées en. 1883, mais n'ayant pu être achevées, paraîtront en 1884.

Des bruits s'étant répandus, que les monuments hindous, en premier lieu le *Borobudur*, dans la partie centrale de Java, avaient beaucoup souffert pendant les dernières années et menaçaient de s'écrouler entièrement, la Direction de la Société a prié Son Excellence le Gouverneur Général d'autoriser M. GROENEVELDT, directeur du musée archaeologique, d'aller examiner ces intéressantes ruines. M. GROENEVELDT ayant trouvé les bruits fort exagérés, a proposé au Gouvernement les mesures nécessaires pour conserver ce qui reste de ces témoins d'une civilisation perdue.

Peu de temps après la Direction de la Société ayant reçu de M. Maclaine Pont un rapport détaillé sur la condition désolante des ruines hindoues dans la partie orientale de Java, s'est encore adressée à Son. Exc. le Gouv. Gén. pour lui demander que des démarches soient faites pour la conservation de ces monuments, parmi lesquels se trouvent quelques petits temples d'une très-belle construction.

Conformément à une proposition de M. Holle les fonctionnaires de l'administration ont été priés d'envoyer à la Direction de la Société des notices complètes sur les inscriptions en pierre découvertes dans les départements confiés à leur contrôle. Ces notices devront servir à la composition d'un Corpus Inscriptionum de l'Archipel des Indes Orientales.

LIJST

van ontvangen boekwerken gedurende het eerste kwartaal 1883.

Almanak atawa riuting andau, bulan akan njelo 1883. Bandjermasin. 12°.

Bastian (*A.*). Inselgruppen in Oceanien. Reisergebnisse und Studien. Berlin 1883. 8° [Auteur].

Review of the external commerce of *Bengal*, from 1824 — 25 to 1829 — 30, with appendix of tables etc. by John Bell. Calcutta 1830. 4°.

A Comparative View of the external commerce of *Bengal* during the years 1829 — 30 and 1830 — 31; accompanied with tables, illustrative of the extent of trade carried on with each country seperately by J. Bell. Calcutta. 4°.

The Commercial Annual; or a tabular statement of the external commerce of *Bengal* during the years 1838 — 39 to 1851 — 52 by E. Wilkinson. Calcutta. 8°.

Idem during the years 1856 — 57 and 1857 — 58 by P. Bonnaud. Calcutta. 8°.

Bengal Chamber of Commerce. Half-yearly report of the Committee. Calcutta 31th May 1858. 8°.

Berg (*N. P. van den*). Nota over de uitgifte van bankbilletten van ƒ 5 dd°. 18 Augustus 1882. 4° [Auteur].

Boelen (*A.*). Het lager onderwijs in verband met onze weerbaarheid. Batavia 1880. 8°.

Report on the external commerce of *Bombay* for the year 1857—58. Compiled by R. Spooner. Ibid. 1858. Folio.

Report of the *Bombay* Chamber of Commerce for the year 1857 — 58, 1859 — 60. Ibid. 1858/60. 8°.

Brusse (*E. Asbeek*). Strijd — Gedicht in drie zangen. Samarang 1883. 8°.

The Reports made for the year 1847 to the Secretary of State having the Department of the *Colonies*, in continuation of the Reports annually made by the Governors of the British Colonies, with a view to exhibit generally the past and present state of Her Majesty's Colonial Possessions. Transmitted with the Blue Books for the year 1847. Folio.

The Reports made for the year 1859 to the Secretary of State having the Department af the *Colonies;* in continuation of the reports annually made by the Governors of the British Colonies, with a view to exhibit generally the past and present state of Her Majesty's Colonial Possessions. Transmitted with the Blue Books for the year 1859. Folio.

Colonial Magazine and Foreign Miscellany No. 63 — 65. 1849. London 8°.

Colonial and Asiatic Review vol. 1 and 2. London 1852/53. 8°.

The *Commercial* Law affecting Chinese; with a special reference to partnership, registration and bankruptcy laws in Hongkong. (Reprinted from the China Mail). Ibid. 1882.

Congressional Directory compiled for the use of Congress by Ben Perley Poore. 2d edition. Washington 1882. 8°. [Smithsonian. Institution].

Report from the select committee on the growth of *Cotton* in India; together with the minutes of evidence, appendix and index. Ordered by the House of Commons to be printed. 17 July 1848. Folio.

Return. East India (*Cotton*). Part 1. Bengal and North Western Provinces. Part II. Madras. Part III. Bombay. Ordered

by the House of Commons to be printed 24 Aug. 1857. Folio.

1883. *Emmanuël.* Christelijk jaarboekje. Uitgegeven ten voordeele van een fonds voor een zendingpers op Java. Eerste jaargang. Samarang. 8°.

Malaca, l' Inde Méridionale et le Cathay. Manuscrit original autographe de Godinho de *Eredia* appartenant à la Bibliothèque Royale de Bruxelles. Reproduit en fac-simile et traduit par L. Janssen avec une préface de Ch. Ruelens. Bruxelles 1882. 4°.

Revue d' *Ethnographie* publiée sous la direction de M. le Dr. Hamy. Tome I. Paris 1882. 4°.

Ewart (*J.*). The poisonous snakes of India. For the use of the officials and others residing in the Indian Empire. London 1878. 4°.

Gabelentz (*G. von der*). Chinesische Grammatik mit Ausschluss des niedern Stieles und der heutigen Umgangsprache. Leipzig 1881. 8°.

Gatsonides (*Ths.*). De daad bij het woord. Een stel samenspraken voor de leerlingen der lagere school in Indië. 4 stukken. Samarang 1882. 12°.

Reglement op de burgerlijke *geneeskundige* dienst in Nederlandsch-Indië (St. 1882 No. 97). Batavia 1882. 8°.

Società *Geografica* Italiana. Bolletino serie II vol. VIII. Roma 1883. 8°.

Gramberg (*J. S. G.*). Indische schetsen met zwart krijt. No. 1 Atjeh. No. 2 Billiton. 's Hage 1882/83. 12°.

Graskuis (*G. J.*). Handleiding voor het aanleeren van het Soendaneesch letterschrift. Leiden 1882. 8°.

Harting Pzn. (*D*). Samenspraken en versjes voor de hoogste afdeeling van de laagste klasse der lagere scholen in Nederlandsch-Indië. Djocdjakarta 1877. 8°.

Hofdijk (*W. J.*). In 't harte van Java, met portret. Amsterdam 1881. 4°.

Prospectus voor de naamlooze vennootschap *Indragiri* tot ex-

ploitatie van woeste gronden voor de kina-kultuur, op te richten te Bandoeng. Batavia 1883. 8°.

Jansz (*P. A.*). Serat tatabasa hang genah haken hoenggah hoenggoeh hing temboeng djawi hing bab ngoko, madijo, krama hinggil toewin krama doesoen. Samarang 1883. 8°.

Kesteren (*C. E. van*). Een reisindruk, van Java meegebracht. Amsterdam 1882. 8°.

Koloniaal Museum op het Paviljoen te Haarlem. Beschrijvende catalogus tevens handleiding tot de kennis der voortbrengselen van de Nederlandsche overzeesche gewesten. Haarlem 1882. 8°.

Kuenen (*A.*). Volksgodsdienst en Wereldgodsdienst. Vijf voorlezingen, naar de opdracht van de bestuurders der Hibbert-stichting, te Oxford en Londen gehouden. Leiden 1882. 8°.

Lodewijks (*J. A.*). Beri-beri. Harderwijk 1882. 8°.

Pauta Geral d' alfandega da cidade de *Macao*. Ibid. 1845. 8°.

Report of proceedings of the *Madras* Chamber of Commerce for the year 1857 and for the half year ending 30th June 1858. Madras 1857/58. 8°.

Report on the external commerce of *Madras* for the year 1857 — 58. Madras 1858. Folio.

Marre (*A.*). Problèmes numériques faisant suite et servant d'application au Triparty et la science des nombres de Nicolas Chuquet Parisien. Extrait de la seconde partie du Ms. No. 1346 du fonds Français de la Bibliothèque Nationale. Rome 1882. 4° [Auteur].

——— La Triparty en la science des nombres par Maistre Nicolas Chuquet Parisien publié d'après le manuscrit fonds Francais No. 1346 de la Bibliothèque Nationale et précédé d'un notice. Rome 1881. 4°.

Voorschriften betreffende de *meting* van schepen en vaartuigen te huis behoorende of tijdelijk aanwezig in Nederlandsch-Indië. Batavia 1881. 8°.

Morgendroppen. Liedjes en versjes voor de Indische jeugd. Utrecht 1882. 8⁰.

Muller (*F. Max*). Rigveda Sanhita. The Sacred Hymns of the Brahmans, translated and explained. Vol I. Hymns to the Maruts or the Storm-Gods. London 1869. 8⁰ [J. J. M. de Groot].

Nederburgh (*J. A.*). Het Staatsdomein op Java. Academisch proefschrift. Leiden 1882. 8⁰. [Auteur].

Statistical Register of *New South Wales* from 1849 to 1858, 1850 to 1859, 1861, 1862 and 1863. Compiled from official returns in the Registrar General's Office. Sydney 1859/64. Folio.

Nisikánta Chattopádhyáya. Indische Essays. Zürich 1883. 8⁰.

Oosting (*H. J.*). Supplement op het Soendasch-Nederduitsch Woordenboek Amsterdam 1882. 4⁰. [N. I. Gouv.].

De Indische *Opmerker.* Orgaan voor nijverheid en landbouw in Nederlandsch-Indië. 1e Jaargang 1882. Soerabaja. Folio [De Redactie].

Perelaer (*M. T. H.*). Uit de oude doos. Sprokkelingen over Neêrlandsch Indië. Rotterdam 1882. 8⁰.

Ergänzungshefte zu *Petermann's* Mittheilungen No. 35 — 70. Gotha 1871/82. 4⁰.

Petit (*L. D.*). Bibliotheek van Nederlandsche pamfletten. Verzamelingen van de bibliotheek van Joannes Thysius en de bibliotheek der Rijks-Universiteit te Leiden. 1ste deel 1500 — 1648. s' Gravenhage 1882. 8⁰.

Regenwaarnemingen in Nederlandsch-Indië. Derde jaargang 1881. Batavia 1882. 8⁰. [N.-I. Gouv.].

Richthofen (*F. von*). China, Ergebnisse eigener Reisen und darauf gegründeter Studien. Vierter Band. Palaeontologischer Theil. Berlin 1883. 4⁰.

Roorda van Eijsinga jr. Verzameling van eene menigte noodzakelijke samenspraken met inlanders van allerlei klassen, in de laagmaleische taal, Voorafgegaan van eene beknopte spraakkunst dier taal, zoo als dat alles door den lage-

ren Maleier wordt gesproken en verstaan, en zulks tot gemak van hen, die naar Indië vertrekken. 3e druk. Amsterdam 1879. 8°.

De ramp op *Savoe*. Rotterdam 1882. 8°.

Returns of the import and export trade, carried under foreign flags, at the port of *Shanghai*, for the half year ended 30th June 1860, and 31th December 1860 and for the year 1862. Published by order of the Superintendent of Customs at Shanghai. 4°.

Idem for the year 1863 published by order of the Inspector General of Customs. 4°.

Returns of trade at the port of *Shanghai* for the year 1866. 2 parts. Published by order of the Inspector-General of Customs. Ibid. 1867. 4°.

Simmonds (*P. L.*). The trade aud commerce of the Eastern Archipelago. Singapore 8°.

Simmonds's Colonial Magazine and Foreign Miscellany. Vol. 1 — 15, 16 No. 61. London 1844/49. 8°.

The tabular statement of the commerce and schipping of *Singapore* during the years 1840 — 41, 1841 — 42, 1842 — 43 and 1843 — 44. Compiled from official documents by C. P. Holloway. Singapore 1845. Folio.

Soest (*G. H. van*). Dr. W. R. Baron van Hoëvell [Mannen van Beteekenis] Haarlem 1879. 8°.

Werken der Vereeniging voor de *Statistiek* in Nederland.

Opbrengst der directe belastingen in iedere gemeente in 1877 en 1878. 's Gravenhage 1881. 8°.

Overzigt der naamlooze vennootschappen volgens de patentregisters over de jaren 1861/62 — 1880/81. 's Gravenhage 1882. 8°.

Jaarcijfers over 1881 en vorige jaren, omtrent bevolking, landbouw, handel, belastingen. No. 1. 's Gravenhage 1882. 8°.

Algemeen *statistisch* overzigt betreffende Nederlandsch-Indië over de jaren 1872 t/m 1881. Batavia 8°. [Mr. H. Kuneman].

Stokes (*Maive*). Indische Sprookjes. Uit het Engelsch vertaald door H. Scheltema. Met een voorwoord van Dr. L. Mulder. 's Gravenhage 8°.

Reglement regelende het toezigt op het gebruik van *stoomtoestellen* in Nederlandsch-Indië. Met eenige aanteekeningen door een deskundige. Djokdja 1880. 8°.

Return. *Sugar* growing Colonies. Ordered by the House of Commons to be printed 5 September 1848. Folio.

Swart (*J.*). Verhandelingen en berigten betrekkelijk het zeewezen, de zeevaartkunde, de hydrographie, de koloniën en de daarmede in verband staande wetenschappen. Nieuwe volgorde jaargang 1853 — 1870 No. 1 en 2. Amsterdam. 8°.

The *Tariff* Convention, signed on the 25th June 1866 by the representatives of England, America, France, Holland and Japan, also the Bonded Warehouse Regulations, and rates of charges. Yokohama, Japan. 4°.

Tiele (*P. A.*). Bibliotheek van Nederlandsche pamfletten. Eerste afdeeling. Verzameling van Frederik Muller te Amsterdam. Naar tijdsorde gerangschikt en beschreven. 3 deelen 1500 — 1702. Amsterdam 1858/61. 8°.

Over de verschillende wijzen van reproductie van de *topographische* kaarten der Nederlandsche Oost-Indische bezittingen op het Topographisch Bureau te Batavia. Batavia. 1883. 8°.

Treaties etc. Great Britain, France, America, Russia, the Netherlands and Portugal with China and Japan. Shanghai 1861. 4°.

Vorderman (*A. G.*). Chlorura Hyperythra Rchb. Een Javaansche vogel (Nat. Tijds. voor N. I. deel 42). 8°. [Auteur].

Wall (*A. F. von de*). Bahwa inilah hikajat binatang serta dinjataken dengan beberapa gambar, terkarang pada bahasa Melajoe. Batavia 1882. 4°.

*Weijers**(*H. E.*). Over het katalogiseren van Oostersche handschriften in het algemeen, en dat der verzameling van

den heer Willmet, die thans het eigendom des Instituuts is, in het bijzonder. 8°.

Winckel (*C. P. K.*). Gids voor officieren en onderofficieren van het Nederlandsch Oost-Indisch leger, bij de uitoefening der militaire regtspleging in tijd van vrede. Breda 1871. 8°.

Winter (*F. L.*). Maleische Almanak 1882. Djokjakarta 8°.

BIJLAGE II.

DE GECOMBINEERDE KOMMISSIE

UIT DE

KERKERADEN

DER

HERVORMDE EN EVANGELISCH LUTERSCHE GEMEENTEN

TE **BATAVIA**

VOOR DEN OPBOUW EENER GEMEENSCHAPPELIJKE KERK

AAN

DE NAKOMELINGSCHAP.

De Hervormden en Evangelisch Luterschen te dezer hoofdplaats, waren eertijds in het bezit van schoone en doelmatige kerkgebouwen, in het midden der gemeenten, in de oude stad *Batavia*, en wel de eerstgemelden, voor de *Hollandsche gemeente* aan de oostzijde en voor de *Portugesche gemeente* aan de westzijde van de groote rivier, terwijl het eerste kerkgebouw der Hollandsche gemeente, aan den Jakatraschen weg, bij de Jassenbrug gelegen, toenmaals afgestaan is aan de zoogenaamde Maleische of inlandsche Christen-Gemeente.

Het eerstgemelde kerkgebouw werd onder het bestuur van zijne Excellentie den Heer *Herman Willem Daendels*, Maarschalk van *Holland*, Gouverneur Generaal van *Hollandsch-Indië*, uit hoofde van bouwvalligheid, voornamelijk ontstaan uit, door witte mieren aan de houtwerken toegebragte verwoesting, in

den jare 1808 gesloopt, terwijl dat der Portugesche gemeente, reeds in Januarij van dat jaar, door eenen fellen brand, veroorzaakt door onvoorzigtigheid van Chinesche werklieden, bij eene herstelling van het orgel, geheel was vernield geworden.

Het kerkgebouw der Evangelisch Luthersche gemeente, staande almede in de oude stad *Batavia*, op het voormalig Kasteel's-Plein, was door den verslindenden tand des tijds reeds zeer geteisterd, toen de fondamenten van hetzelve bij eene overstrooming in den jare 1831 ondermijnd en het geheele gebouw zoodanig geschokt werd, dat bij daarop volgende hevige aardbevingen, de muren zeer gevaarlijke scheuren en afwijkingen ondergingen, welke van dien aard bevonden werden, dat het kerkgebouw niet alleen voor de dienst afgekeurd moest worden, maar dat tot voorkoming van ongelukken het sloopen van hetzelve onvermijdelijk was.

De Hollandsche en Portugesche hervormde gemeenten vonden zich alzoo in de verpligting gebragt, ter uitoefening van de openbare Eeredienst hunne toevlugt te nemen tot het bovengemelde kerkgebouw, der zoogenaamde Maleische of inlandsche Christen-Gemeente, en zijn daardoor, als het ware, deze drie gemeenten, sedert, tot ééne gemeente geworden.

Na deze voor de openbare Eeredienst ter hoofdplaats zoo treffende gebeurtenissen, hebben de meeste Europesche ingezetenen en ook vele afstammelingen van Europeanen, uit hoofde van de toenemende ongezondheid der stad *Batavia* en de daaraan grenzende buurten, derzelver woonplaatsen meer verwijderd van de stad en in de omstreken van *Weltevreden* gevestigd.

Als een gevolg van deze verhuizing werd al spoedig eene betreurenswaardige verflaauwing bespeurd in de bijwoning van de openbare Godsdienst, in de overblijvende kerken binnen de stad *Batavia*; de Leeraren trachteden wel is waar hierin zooveel mogelijk te voorzien, door bij toerbeurten ook Godsdienstoefening in het Schoolgebouw te *Weltevreden* te houden, doch dit huis, daartoe alleen bij gebrek aan beter gebezigd, behalve dat hetzelve geene genoegzame ruimte aanbiedt, en

het houden van Godsdienstoefeningen in hetzelve aan veele zwarigheden onderworpen is, mist alle vereischten, om de Eeredienst stichting te kunnen bijzetten. Het werd dus een punt van ernstige overweging bij de kerkeraden der Hervormde en Evangelisch Lutersche gemeenten, om doelmatige kerkgebouwen, zooveel mogelijk in het midden der Europesche bevolking, ieder voor de zijne, op te rigten; veele omstandigheden, maar vooral gebrek aan fondsen, veroorzaakten, dat deze wensch niet kon verwezenlijkt worden.

De genoemde kerkeraden hadden reeds herhaaldelijk beproefd de beide gemeenten te vereenigen, want uitgaande van de spreuk: *Eendragt maakt magt*, beschouwde men zulks als het eenigste en beste middel, om in de behoefte aan geschikte localen ter uitoefening van de openbare Eeredienst te voorzien; doch ofschoon nu, zoodanige vereeniging tot heden toe niet is kunnen tot stand gebragt worden, hebben echter de bestaande vriendschappelijke gezindheden tusschen de beide gemeenten ten gevolge gehad, dat in den jare 1832, onder het bestuur van Zijne Excellentie den Heer *Johannes van den Bosch*, Luitenant Generaal, Gouverneur Generaal van *Nederlandsch-Indië*, de kerkeraden overeenkwamen, om tot gezamenlijk gebruik gemeenschappelijk een Godshuis te stichten, en dat de kerkeraden, tot de uitvoering van dit plan, wederzijds kommissarissen benoemden, zijnde de Heeren *D. Lenting*, Predikant, *J. A. L. Ram*, *J. C. Romswinckel* en *J. van der Ven*, ouderlingen der Hervormde gemeente en *F. W. Spangenberg*, Praeses, *J. F. L. Steitz*, *J. H. van Starkenborgh Jutting* en *A. A. Zuiderstroom*, Leden des Kerkeraads der Evangelisch Lutersche gemeente, terwijl tot architect van dit werk werd verzocht en gekozen, de Heer *J. H. Horst*.

De voormelde Leden zijn evenwel sedert, door overlijden, vertrek naar *Europa* en verhuizing, door andére vervangen en thans bestaat de Kommissie uit de Heeren *N. Pluim Mentz*, Predikant, *G. C. van Rijk* en *J. van Slingerlandt*, ouderlingen der Hervormde gemeente, *F. W. Spangenberg*, Praeses, *J. F.*

L. Steitz en *A. A. Zuiderstroom*, Leden des Kerkeraads der Evangelisch Lutersche gemeente.

Na het zamenstellen van een doelmatig plan werden de kosten van een kerkgebouw, dat tot gezamenlijk gebruik van de beide gemeenten zou kunnen dienen, geraamd op *honderd twee en negentig duizend gulden*. Tot verkrijging dezer som, hebben de Hervormde en Evangelisch Lutersche gemeenten ieder *veertig duizend gulden* of te zamen *tachtig duizend gulden* bijgedragen en eene bij de Christen ingezetenen van *Nederlandsch-Indië* gedane collecte heeft *twintig duizend gulden* opgebragt, terwijl de overige te kort komende *twee en negentig duizend gulden*, tengevolge van de gunstige beschikkingen van het Gouvernement, zullen kunnen worden verkregen, door eene, onder de garantie van hetzelve, te doene geldleening.

De middelen alzoo daargesteld zijnde, werd onder het Bestuur van Zijne Excellentie den Heer *Jean Chrétien Baud*, Gouverneur Generaal ad interim van *Nederlandsch-Indië*, op den 2[den] December 1834 tot den aanvang van den opbouw besloten.

De gecombineerde kommissie benoemde tot speciale kommissarissen over het werk, derzelver mede-leden de Heeren *G. C. van Rijk* en *J. F. L. Steitz*, welke laatstgenoemde reeds vroeger tot Kassier en Boekhouder der kommissie was gekozen: onder het toezigt van welke Kommissarissen de Heer *J. H. Horst* op den 20sten December 1834 met het werk een aanvang heeft doen maken.

En het is heden, onder de Regering en op den geboortedag van onzen Geëerbiedigden Vorst, Z. M. *Willem de Eerste*, Koning der *Nederlanden*, Prins van *Oranje-Nassau*, Groot-Hertog van *Luxemburg*, enz. enz., en onder het Hoog bestuur over deze gewesten van Hunne Excellentiën, de Heeren *J. C. Baud*, Gouverneur Generaal ad interim, en *D. J. De Eerens*, Luitenant Generaal, Luitenant-Gouverneur Generaal, dat door Zijne Excellentie den Heer *J. C. Baud*, op eene plegtige wijze van dit gebouw, ter plaatse alwaar de hoofdpoort zal worden opgerigt, de eerste steen is gelegd, onder welken steen dit per-

kament, met de tegenwoordige munten van het Rijk der *Nederlanden* en van *Nederlandsch-Indië*, zullen gevonden worden.

Gedaan te *Batavia* op het Eiland *Java*, heden den 24sten Augustus van het jaar duizend acht honderd vijf en dertig.

De gecombineerde kommissie voornoemd,

(*w.g.*) *J. W. Spangenberg*	(*w.g.*) *N. Pluim Mentz, Voorz.*
〃 *J. F. L. Steitz*	〃 *G. C. van Rijk.*
〃 *A. A. Zuiderstroom*	〃 *J. van Slingerlandt.*

Bijlage III.

LIJST

van ingekomen boekwerken over het 2de kwartaal 1883.

Aardrijkskundig Weekblad onder redactie van A. J. ten Brink en Dr. G. J. Dozy. 1ste en 2de jaargang 1877—79. Enkhuizen. Folio en 4°.

——— (Nieuwe serie) onder redactie van Dr. G. J. Dozy. 2de jaargang 1880—81. Amsterdam 4°.

Almeida (*J. B. Ferreira d'*). A questão do meridiano universal. Parecer da secção de nautica. Lisboa 1883. 8° [Sociedade de geographia de Lisboa].

Anderson (*J.*). Catalogue and hand-book of the archaeological collections in the Indian Museum. Part 1. Asoka and Indo-Scythian Galleries. Calcutta 1883. 8° [Asiatic Soc. of Bengal].

Barbier de Meynard (*A. C.*). Dictionnaire Turc-Français. Supplément aux dictionnaires publiés jusqu'à ce jour. Vol. I. Paris 1882. [Ecole des langues Orientales vivantes].

Bastian (*A.*). Die heilige Sage der Polynesier. Kosmogenie und Theogonie. Leipzig 1881. 8°. [Auteur].

——— Völkerstämme am Brahmaputra und verwandtschaftliche Nachbarn. Reiseergebnisse und Studien. Berlin 1883. 8°. [Auteur].

Antiquarischer Catalog. 92 und 93. Theodor *Benfey's* Bibliothek. Leipzig 1883. 8°.

Berg (*N. P. van den*). De handel van Java gedurende de laatste acht jaren. Batavia 1883. 8°. [Auteur].

De *Billiton*-quaestie. De nota van den Minister van Koloniën en de artikelen daarvan in de voornaamste Nederlandsche bladen met kantteekeningen. [Overdruk uit de Indische Gids]. Amsterdam 1883. 8°.

Blumentritt (*F.*). Organisation communale des indigènes des Philippines placés sous la domination Espagnole. Traduit de l'Allemand par Hugot. Paris 8° [Soc. Acad. Indo-Chinoise].

Boehmer (*G. H.*). History of the Smithsonian exchanges. Washington 1882 [Smithsonian Institution].

Boers (*C. H. W.*). Klapper op de Algemeene Orders voor het Nederlandsch Oost-Indisch leger van en met het jaar 1831 tot en met het jaar 1877. Batavia 1878. 8°.

Boothby (*J.*). Statistical sketch of South-Australia. London 1876. 8°.

Bordes (*J. P. de*), *W. C. Hojel* en *F. J. van den Berg*. Het leven en de werken van den Generaal-majoor Dr. J. P. Delprat. 4°. [Kon. Inst. van Ingenieurs].

Broca (*M. P.*). Instructions générales pour les recherches anthropologiques à faire sur le vivant. 2e ed. Paris 1879. 8°.

Brooshooft (*P.*). Proloog bij de feestelijke opening van den schouwburg te Samarang op 29 November 1877. Ibid. 8°. [F. H. Kroon].

Burgh (*N. P.*). A treatise on sugar machinery. London 1863. 4°.

Cañamaque (*T.*). La province de Zambales de l'ile de Luçon, traduit de l'Espagnol par A. W. Taylor. Paris. 8°. [Soc. Acad. Indo-Chinoise].

Carey (*W.*). Dictionary of the Bengalee language. Vol I. 2e ed. Serampore 1818. Vol II. Ibid. 1825. 4°.

Carroll (*F. S.*). The new counties, hundreds and district Atlas of South Australia and Northern territory 1876. Together with Map of South Australia. Adelaide 1876. Folio.

Chandrakanta Tarkalankara (*Pandit*). Parasara Smriti. Bi-

bliotheca Indica. Calcutta 1883. 8°. [Asiatic Society of Bengal].

Chester (*H. M.*). New Guinea. Narrative of expeditions to New Guinea. Brisbane 1878. 8°.

The *China* Directory for 1875. Hongkong 1875. 8°.

Cockburn-Hood (*T. H.*). Was New Zealand a post glacial centre of creation? Wellington. 8°.

Terzo *Congresso* Geografico Internationale tenuto a Venezia dal 15 al 22 Settembre 1881. Volume I. Notizie e rendiconti. Roma 1882. [Societa Geografica Italiana].

Cordier (*H.*). La France en Chine au dix-huitième siècle. Documents inédits publiés sur les manuscrits conservés au Dépot des Affaires Etrangères. Tome 1. Paris 1883. 8°.

Catalogue illustré du porteur *Décauville* tout en fer et en acier, etc. Edition Novembre 1882. 4°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Eck (*R. van*). Schetsen uit het volksleven in Nederl. Oost-Indië. XIII en XIV. 8°. [Auteur].

——— Het eiland Blitong. 8°. [Idem].

Eekhout (*W.*). Het reglement op het burgerlijk regtswezen in het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, benevens het reglement op de burgerlijke regtsvordering voor den raad van justitie te Makassar, in vragen en antwoorden. Ibid. 1882. 8°.

Société *d'ethnographie*. Annuaire. Paris 1882. 8°.

Fontpertuis (*F. de*). A travers le monde. Chine, Japon, Siam, Cambodge. Paris 4°.

Fortanier (*A. P.*). Geschiedenis van het ontstaan en de ontwikkeling der Nederlandsche koloniën. Amsterdam 1869. 8°.

Friedmann (*S.*). Die Ostasiatische Inselwelt. Land und Leute von Niederländisch-Indien. 2 Bände. Leipzig 1868. 8°.

Friso Constant. Billiton debat. (Een ongevraagd advies). 's Gravenhage 1883. 8°.

Gallée (*I. H.*). De invloed van de taalstudie op het gebied der letteren en op de mythologie. Utrecht 1882. 8°.

Vaderlandsche *Gedenkstukken* opgerigt in de beide Groote Kerken te Delft. Ibid. 1829. Folio.

Zweiter Deutsche *Geographentag* zu Halle. Verhandlungen am 12, 13 und 14 April 1882. Berlin. 8°.

Gericke-Roorda. Supplement op het Javaansch-Nederduitsch handwoordenboek door P. Jansz. Samarang en Amsterdam 1883. 4°.

Gericke en *Roorda*. Javaansch-Nederduitsch Handwoordenboek vermeerderd en verbeterd door A. C. Vreede. 1ste aflev. Amsterdam 1883. 4°.

Gibert (*E.*) en *A. W. Taylor*. Carolines. Découvertes et description des Iles Garbanzos d'après le manuscrit de l'Archivo de Indias, de Séville, intitulé: Secretaria de Nueva España. Ecclesiāstico audiencia de Filipinas descubrimento y descripcion de las Islas Garbanzos por el Padre J. Antonio de Cantova de la Compañia de Jesus (1731—1734), traduit de l'Espagnol. Paris 1881. [Soc. Acad. Indo-Chinoise].

Grierson (*G. A.*). An introduction to the Maithilé language of north Bihár. Part II. Chrestomathy and vocabulary. Calcutta 1882 [Asiatic Society of Bengal].

Groneman (*J.*). Vorstenlandsche toestanden. Dordrecht 1883. 8°.

Groot (*J. J. M. de*). Eenige aanteekeningen omtrent Chineesche gerechtelijke eeden in de Nederlandsche koloniën. Een poging tot oplossing van de vraag, welke eed aldaar den Chineezen voor de rechtbanken behoort te worden afgenomen. Batavia 1883. 8°. [Auteur].

Haakman (*J. A.*). Nederland's consulaire vertegenwoordiging in Egypte. Nader adres aan de tweede Kamer der Staten-Generaal. Batavia 1878. 8°. [F. H. Kroon].

Haeckel (*C.*). Indische Reisebriefe. Berlin 1883. 8°.

Heijnen (*F. C.*). Het rijk Larantoeka op het eiland Timor in Nederlandsch-Indië. [Studiën op Godsd., Wetens. en

letterk. gebied. Jaargang VIII]. 's Hertogenbosch 1876. 8°.

Heijst (*D. F. van*). In memoriam. Gualtherus Kolff. (Leeskabinet 1881). 8°.

Huet (*C. Busken*). Het land van Rembrand. Studiën over de Noordnederlandsche beschaving in de zeventiende eeuw. Eerste deel. Haarlem 1882. 8°. [Auteur].

Imbault-Huart (*C.*). Recueil de documents sur l'Asie Centrale. I. Histoire de l'insurrection des Tounganes sous le règne de Tao-Kouang (1820—1828) d'après des documents Chinois. II. Description orographique du Turkestan Chinois, traduite du Si Yu T'ou Tché. III. Notices géographiques et historiques sur les peuples de l'Asie Centrale, traduite du Si Yu T'ou Tché. Paris 1881. 4°. [Ecole des langues Orientales vivantes].

Jaarboek van de Koninklijke Nederlandsche Zeemagt 1875-76—1880-1881. 's Gravenhage 1877/81. 8°. [Ministerie van Marine].

Jaarboekje der *Indologische* vereeniging. Delft 1883. 8°.

Jacobs (*J.*). Eenigen tijd onder de Baliërs. Eene reisbeschrijving met aanteekeningen betreffende hygiëne, land- en volkenkunde van de eilanden Bali en Lombok. Batavia 1883. 4°.

The *Japan* Herald. Annual Directory for Yokohama, Tokio, Kobe, Osaka, Hakodate, Nagasaki, and Niiga. For the year 1876. Yokohama. 8°.

Johnson (*S.*). Oriental religions and their relation to universal religion. China. Boston 1881. 8°.

Kaaden (*G. van der*). Voorlooper van taaloefeningen. Batavia 1883. 8°.

Copie brief uit de nagelatene boedel van wijlen Barend *Karsseboom*, behelzende aanmerkelijke anecdotes, zijn Hoog-Edelheid, den Heere Mr. S. C. Nederburgh, gewezen eerste Commissaris-Generaal van wegens de voormalige Nederlandsche Geoctroieerde Oost-Indische Compagnie,

bij 't retour zijner Hoog af te leggene Commissie in Europa, tot zijne elucidatie medegedeelt. Amsterdam 1804. 8°.

Kern (*H.*). Geschiedenis van het Buddhisme in Indië. Haarlem 1882. 4°.

Kerr. The Canton Guide. 2 ed. Hongkong and Canton 1880. 8°. [W. P. Groeneveldt].

Keuchenius (*L. W. C.*). Opstellen over de Billiton-Maatschappij. (Overgedrukt uit de Standaard). Amsterdam 1883. 8°.

Kielstra (*E. B.*). De toestand en de geest van het Nederlandsch-Indisch leger [Vereen. ter beoef. van de krijgswet. 1882—83]. 8°.

Kitab pengatahoewan menghoebong hoeroef. Soerabaia 1883. 12°.

Kruseman (*Mina.*). De Batjan Maatschappij met hare oprichters, bestuurders, statuten en curieuse handelingen naakt uitgekleed. Soerabaja 1883. 8°.

Maanen (*J van.*). Eenige opmerkingen over het geschrift van den Heer C. S. van Heekeren, getiteld: Ophelderingen over mijn ontslag als hoofdagent op Java der Internationale Crediet- en Handelsvereeniging „Rotterdam" en het daarover gevoerd proces. Samarang 1870. 8°. [F. H. Kroon.].

Maleisch Letterschrift. Leesoefeningen ten dienste van het onderwijs. Eerste, tweede en derde verzameling. Leiden 4°.

Marre (*A.*). Notes de philologie Malaise. Examen d'un article intitulé: Quelques notes de lexicologie Malaise. Additions au Dictionnaire Malais-Français de l'Abbé Favre et publié dans le no. de Janvier 1883 du Journal Asiatique de Paris. Extrait du Muséon. Louvain 1883. 8°. [Auteur].

Martin (*K.*) und ***A. Wichmann.*** Sammlungen des geologischen Reichsmuseums in Leiden. 3tes Heft. Wichmann. Gesteine van Timor. 4tes Heft. Martin. Neue Fundpunkte von Tertiär im Indischen Archipel. Leiden 1882. 8°. [N. I. Gouv.].

Merta Taroena (*Mas*) Tjarijos Amin sangking temboeng mladjeng sastra welandi kasanton temboeng djawi sastra djawi. Batavia 1882. (Jav. kar.) [Idem].

Metchnikoff (*L.*). L'Empire Japonais. Texte et dessins. Genève. 1881. 4°.

Meyer (*A. B.*). Jadeit- und Nephrit-Objecte. A. Amerika und Europa. Leipzig 1882. Folio. [Auteur].

Michels (*A. des*) Tam Tu kinh ou le Livre des phrases de trois caracterès. Avec le grand commentaire de Vuong tân thâng. Texte, transcription Annamite et Chinoise, explication litté'rale et traduction complètes. Paris 1882. 4°. [Ecole des langues Orientales vivantes].

Miller (*E.*) et *C. Sathas*. Chronique de Chypre par Léonce Machéras. Texte Grec et traduction Française. 2 Vol. Paris 1882. 4°. [Idem].

Moens (*J. C. Bernelot*). De kinacultuur in Azië 1854 t/m. 1882. Batavia 1882. 4°. [Vereen. tot bevord. der gen. wetens. in N. I.].

Müller (*E.*). Ancient inscriptions in Ceylon. Collected and published for the Government. London 1883. 8°.

—— —— Plates. London 1883. 8° oblong. [Government of Ceylon].

Müller (*F. Max*). India. What can it teach us? London 1883. 8°.

Oudemans (*J. A. C.*). Levenschets van Dr. P. A. Bergsma. (Jaarboek Kon. Akad. v. Wet. 1882). 8°. [Auteur].

Pali Text Society. Journal 1882. Edited bij T. W. Rhys Davids. London 1882. 8°.

———— The Ayâramga Sutta of the Çvetâmbara Jains. Edited bij Hermann Jacobi. Part I. Text. London 1882. 8°.

———— The Buddhavamsa and the Cariyâ Petaka. Edited bij R. Morris. Part I. Text. London 1882. 8°.

———— The Anguttara-Nikâya, edited bij R. Morris. Part I. Ekanipâta aud Dukanipâta. London 1883. 8°.

Pavet de Courteille (*A.*). Miradj-Nameh. Publié pour la première fois d'après le manuscrit Ouigour de la Biblio-

thèque Nationale traduite et annotée. Paris 1882. 4°. [Ecole des langues Orientales vivantes].

1883. *Post- en telegraafgids* voor Nederlandsch-Indië. Batavia 8°.

Postel (*R.*). L'Extrême Orient. Cochinchine, Annam, Tongkin. Paris 1882. 8°.

Reclus (*E.*). Nouvelle Géographie Universelle. La terre et les hommes. Tome VIII. L'Inde et l'Indo-Chine. Paris 1883. 4°.

Regenwaarnemingen in Nederlandsch-Indië. 1882 door Dr. J. P. van der Stok. Batavia 1883. 8°.

Reid (*G. H.*). An essay on New South Wales, the mother colony of the Australias. Sydney 1876. 8°.

Ritter (*W. L.*). Hulde aan de overwinnaars van Boni. Opgedragen aan Z. E. den Luitenant-Generaal van Swieten. Batavia 1860. 8°. [F. H. Kroon].

Ritter's geographisch-statistisches Lexikon über die Erdtheile etc. Mit Angabe sämmtlicher Post-, Eisenbahnen- und Telegraphen-Stationen der wichtigeren Länder, 6te Auflage. 2 Bände. Unter Redaction van O. Henne-Am-Rhijn. Leipzig 1874. 8°.

Rosny (*L. de*). Variétés Orientales historiques, géographiques, scientifiques, bibliographiques et littéraires. 3de ed. Paris 1872. 8°.

Schefer (*C.*). Sefer Nameh. Relation du voyage de Nassiri Khosran en Syrie, en Palestine, en Egypte, en Arabie et en Perse, pendant les anneés de l'Hégire 437—444 (1035—1042). Paris 1881. 4°. [Ecole des langues Orientales vivantes].

Siebold (*P. T. von*). Urkundliche Darstelling der Bestrebungen von Niederland und Russland zur Eröffnung Japan's für die Schifffahrt und den Seehandel aller Nationen. Bonn 1854. 4°.

Steck (*T. G.*). Reise nach Java, Erlebnisse auf derselben und Winke über den Militärdienst in der Holländisch-Ostindischen Armee. Darmstadt 1861. 8°.

Stolz (*C.*). Land und Leute auf die Westküste Indiens. Nach eigener Anschauung geschildert. Basel 1883. 8°.

Stoomtramweg te Atjeh. Dienstregeling A betreffende het beheer en den dienst. Dienstregeling B betreffende voorschriften en bepalingen van technischen en administratieven aard. Batavia 1883 [Dep. v. B. O. W.].

Street's Indian and Colonial Mercantile Directory for 1875—6. London 1875. 8°.

Swieten (*H. J. van*). De tabak als plant voor tuinkultuur aanbevolen, vooral op eigen, gehuurde of erfpachtsgronden. (Tijds. v. Nijv. en landb. in N. I. deel 27).

Extraits de lettres et notes d'un fabricant de *sucre*. Quatre Séries. Soerabaya 1875/76. 8°. [F. H. Kroon].

Toorn (*J. L. van den*). Pada menjatakan bererapa pekerdjaan toekang-toekang. Batavia 1883. 8°.

Udoy Chand Dutt. The Susruta-Samhita, the Hindu system of medicine according to Susruta; translated from the original Sanskrit. Calcutta 1883. 8°. [Asiatic Society of Bengal].

Vliet (*J. van der*). Danseres en koning. Malavika en Agnimitra. Tooneelstuk van Kalidasa. Uit het Sanskrit vertaald. Haarlem 1882. 8°.

Vrancken (*P. M.*). Algemeen historisch-statistisch overzigt van den tegenwoordigen toestand des Apostolischen vicariaats van Batavia in Neerlandsch Oost-Indië. (Godsdienstvriend Sept. 1866). Arnhem 8°. [F. H. Kroon].

Waal (*E. de*). Onze Indische financiën. Nieuwe reeks aanteekeningen. V. Burgerlijk Algemeen bestuur (Departementaal en Gewestelijk). Uitvoerige toevoegsels over de Buitenbezittingen. Eerste gedeelte. 's Gravenhage 1882. 8°.

Wenneker (*C. W. J.*). Een belangrijk werk over Buddhisme. (Studien op godsd., wetensch. en letterk. gebied. Jaargang XV). 's Hertogenbosch 1883. 8°. [Auteur].

Winter (*F. L.*). Geschiedenis van Djahidin in het Javaansch. Batavia 1882. 8°. [N.-I. Gouv.].

Ymer. Tidskrift utgifven af Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi 1881, 1882, 1883 Häft 1, 2. Stockholm 1881/83. 8°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Zaborowski (*S.*). Nouvelles et curiosités scientifiques. Paris 1883. 8°.

La question de *Zaire*. Droits du Portugal. Memoramdum. Edition Française. Lisbonne 1883. [Sociedade de Geografia de Lisboa]. 8°.

BIJLAGE IV.

AANWINSTEN

VAN HET

MUNT- EN PENNING-KABINET

IN

1883.

MEDAILLES.

Ned.-Indie.	Gegraveerde begrafenis-penning van G. Cristien, weduwe van J. Hustaert, gouv. van Ternate, enz. 1675. — z.	Gekocht.
	25jarig huwelijk van den gouv. gen. P. A. van der Parra, 1768. — z.	〃
Nederland.	Derde eeuwfeest van de uitvinding der boekdrukkunst, 1740. — z.	Geschenk van A. L. VAN HASSELT.
	Vierde idem, 1823. — z.	G. IN DER MAUER.
	Eeuwfeest van de Holl. maatsch. v. wet. te Haarlem, 1852. — br.	G. IN DER MAUER.
	Maskerade te leiden, 1855. — z.	Geruild.

	Prijspenning van het Utrechtsch studenten-corps (1882). — br. Idem van de Amsterdamsche universiteit (1882). — br. Idem voor een nationale wedvlugt van post-duiven (1882). — br. 75jarig bestaan van het genootschap „Kunstliefde" te Utrecht, 1882. — br.	Ned. Regering.
	Stadhuis te Amsterdam, door Wiener.	H. C. Soeters.
	Toegang-penning tot den hortus medicus te Amsterdam. — k.	Geruild.
Engeland.	Inname van Portobello, 1739. — k.	〃
Frankrijk.	Voltooijing van het Pavillon de l' horloge aan de Louvre, 1624. — k.	〃
	B. Laflecteur. — k.	P. de Lapeyrie.
Zwitserland.	Schuttersfeest te Basel, 1879. — tin.	〃
Duitschland.	Prijs-medaille van de intern. tentoonstelling van visscherij te Berlijn, 1880. — br.	Mr. W. Stortenbeker jr.

MUNTEN.

Ned.-Indie.	Hindoe periode. Koperen munt.	Gekocht.
	Gobog (14 soorten) — k.	〃

	Gulden, 1802. — z.	Mr. N. P. van den Berg.
	$^1/_8$ gulden, 1802 (varieteit) - - z.	Geruild.
	Twee stuiver (bonk), 1801, 1804, 1807. — k.	〃
	Stuiver (bonk), 1800, 1805, 1807. — k.	〃
	Duit, 1814. — tin.	A. G. Vorderman.
	Atjeh. Mas (Millies, No. 136). — g.	Geruild.
Serawak.	Dollar-cent, 1880, 1882. — k.	Gekocht,
N. Born. Co.	Dollar-cent, 1882. — k.	Read en de Lapeyrie.
Philip. eil.	Vier piasters, 1862 — 65, 1882. — g.	Gekocht.
	Twee piasters, 1861, 62, 64, 65, 68. — g.	Gekocht.
	Piaster, 1861, 1863 — 65. — g.	Gekocht.
Japan.	2 Sen. — k	Geruild.
China.	19 soorten. — k.	P. de Lapeyrie.
Hongkong.	20 cents, 1873, 74, 76, 77, 79 — 82. — z.	Gekocht.
	10 cents, 1864, 65, 73, 75-77, 79 — 83. — z.	Gekocht.
	5 cents, 1872 — 74, 76, 77, 79 — 82. — z.	Gekocht.
	Cent, 1863, 75, 77, 79—81. — k.	Gekocht.
Annam.	Sapeka (4 soorten).	P. de Lapeyrie.
Cochin-china.	Cent, 1879. — k.	Gekocht.
Siam.	Seling. — z.	Gekocht.
	Foeang. — z.	Gekocht.

Siam.	1/16 foeang. — lood.	
Trenggano.	Pitis. — tin.	Gekocht.
Patani.	Real. — z.	
	Pitis, 1880. — tin.	
Kelantan.	Real. — z.	
	Pitis. — tin.	
Pahang.	Real. — z.	
	Tampang, 1873. — tin.	
	1/2 idem, 1853. — tin.	
Kelang.	Real, 1272, — z.	
Straits-Settl.	20 cents, 1873. — z.	Gekocht.
	10 〃 1883. — z.	
	5 〃 1871, 73, 77.—z.	
	Cent, 1876, 78. — k.	
	1/4 cent, 1872. — k.	
Bengalen.	1/2 anna, 1845. — k.	P. DE LAPEYRIE.
	1/4 〃 1857, 58. — k.	
Madras.	1/8 ropij. — z.	VAN ALTENA.
Ceilon.	Stuiver, 1783. — k.	Geruild.
	1/2 stiver, 1815. — k.	Gekocht.
	5 cents, 1870. — k.	
Portug. Indië.	Ropij, 1882. — z.	Gekocht.
	1/2 idem, 1881, 82. — z.	
	1/4 〃 1881. — z.	
	1/8 〃 1881. — z.	
Bombay.	Pie, 1791. — k.	Geruild.
	1/8 anna, 1794. — k.	P. DE LAPEYRIE.
Mysore.	Hun (2 soorten). — g.	Geruild.
Lukhnow.	Ropij. — z.	P. DE LAPEYRIE.
Nepaul.	Vier koperen munten.	Geruild.
Perzië.	Dubbele toman, 1122. — g.	Geruild.
	1/2 muhr ashrafi, 1191. —g.	
〃 Taberistan.	12 munten van Ispehbed's, — z.	〃

Makala.	Klein, modern muntje. — k.	P. DE LAPEYRIE.
Nederl., prov.	Holland. Dubbeltje 1732. — Afslag in goud.	〃
	Dubbeltje, 1751, 1791. —z.	Geruild.
	Stuivertje, 1746. — Afslag in goud.	P. DE LAPEYRIE.
	Zeel. Dubbeltje 1727. — z.	Geruild.
	W. Friesland. Halve ducaton, 1773, 1780. — z.	〃
	Dubbeltje, 1724. — z.	〃
	Duit, 1702, 20, 23, 39.—k.	〃
	Utrecht. 30 stuiver-stuk, 1689. — z.	Gekocht.
	Scheepjes-schell. 1764. — z.	〃
	Dubbeltje, 1786. — z.	Geruild.
	Duit, 1671, 1747, 88, 89. — k.	〃
	Friesland. Oortje, z. j. — k.	〃
	Gelderland. Duit, 1721, 50, 59, 83, 88, 94. — k.	〃
	Overijssel. Duit, 1767 — 69. — k.	〃
Engeland.	Six-pence, 1817. — z.	P. DE LAPEYRIE.
Frankrijk.	Ecu, 1790. — z.	Geruild.
	6 livres, 1793. — z.	〃
	2 sous, 1792. — k.	J. C. VAN HASSELT.
	20 centimes, 1850. — z.	P. DE LAPEYRIE.
	10 〃 1874. — k.	Geruild.
	5 〃 1876. — k.	〃
Spanje.	Peso duro, 1744. — z.	MR. J. A. VAN DER CHIJS.
	5 pesetas, 1808. — z.	Geruild.
	Peseta, 1709, 24, 1869.—z.	〃
	〃 van Barcelona, 1811. — z.	〃

Spanje.	10 centimos, 1877-79.—k.	Geruild.
	〃 〃 de peso, 1882.—z.	〃
	5 〃 1871,77, 79.—k.	〃
	4 maravedises, 1773.—k.	P. de Lapeyrie.
Portugal.	50 reis, 1876. — z.	Geruild.
	X 〃, 1763. — k.	〃
	〃 〃 1823. — k.	P. de Lapeyrie.
Oostenrijk.	3 Kreuzer, 1800. — k.	Geruild.
Pruissen.	1/6 Thaler, 1839. — z.	P. de Lapeyrie.
	4 Groschen, 1817. — z.	
	3 Pfennige, 1856. — k.	
	Pfennig, 1868. — k.	
Saksen.	VI Flitter, 1621. — k.	Geruild.
	2 Neu-groschen, 1848.—bill.	P. de Lapeyrie.
Venetië.	Dukaat, z. j. (2 stuks) — g.	〃
Toscane.	50 centesimi, 1860. — z.	Geruild.
Denemarken.	Krone, 1876. — z.	〃
Zweden.	1/18 Rigsdaler, 1872. — z.	P. de Lapeyrie.
Noorwegen.	50 öre, 1874. — z.	Geruild.
Rusland.	5 kopekh, 1873.—k.	〃
	2 〃 1868.—k.	〃
	Kopekh, 1869,72.—k.	P. de Lapeyrie.
Finland.	5 penniä, 1865.—k.	Geruild.
Rumenië.	2 lei, 1875. — z.	〃
Turkije.	Mahmoed II, 2 piaster.—bill.	〃
	Abdoe'l Medjid, birlik. — z.	〃
	5 para. — k.	〃
	?, ırrr . — bill.	〃
Griekenland.	5 drachmen, 1876. — z.	Mr. N. P. van den Berg.
Canada.	50 cents, 1881. — z.	Geruild.
Ver. Staten.	Dollar, 1853. — g.	P. de Lapeyrie.
Haïti.	25 centimes, an 15. — z.	Geruild.
	10 〃, 1881. — z.	〃
	2 〃 1841. — k.	J. C. van Hasselt.

Deensch W. I.	10 cent, 1859. — z.	Geruild.
Eng. 〃 〃	$^1/_2$ three-pence, 1835.—z.	Geruild.
Columbia.	200 reales, 1835. — z.	〃
Braziliё.	10 reis, 1869. — k.	〃
Buenos-Ayres.	2 reales, 1861. — k.	〃
Centr.-Amer.	Piaster, 1849. — g.	〃
Uruguay.	10 centesimos, 1877. — z.	〃
	Centesimo, 1869. — k.	〃
Bolivia.	?, 1830. — z.	〃
Peru.	$^1/_5$ sol, 1866. — z.	〃
	20 centavos, 1869. — z.	〃
	Decimo, 1880. — z.	〃
	Peseta, 1880. — z.	〃
Egypte.	Tetradrachme van Ptolemaeus IV of V. — z.	〃
Mauritius.	2 en 1 Schoenfeld. — k.	〃
N. Zeeland.	Penny token, z. j. — k.	G. Landolt.

PAPIEREN GELD.

Ned.-Indië.	200 rijksdaalders, 1811.	J. E. Albrecht.
	50 〃 1784.	Mr. J. A. van der Chijs.
	Probolinggo-papier, 100 rijksdaalders.	G. H. Pannekoek.
	Kali-anam-maatsch. Gulden, 50, 25 en 10 centen.	Gekocht.
	Langkat-Besitan-maatsch. 20 centen.	Gekocht.
	Perseverance estate. 50, 20, 10 en 5 cents.	Gekocht.
	Bat.-maatsch. Gedong Djohore. 200, 100, 40, 20 en 4 duiten	P. de Lapeyrie.
Frankrijk.	Assignat de 125 livres.	Mr. A. L. C. Kleijn.
	〃 〃 500 〃	N. N.
Ver. Staten.	5 cents, 1863.	P. de Lapeyrie.

BIJLAGE V.

AANWINSTEN

VAN HET

ETHNOLOGISCH MUSEUM

IN

1883.

			Geschenk van:
Batak-landen.	Moesoe bringin.		C. H. N. LE ROUX.
	Oekat.	Karoe-karoe Batak.	C. A. KROESEN.
	Oepit belau.		
	Parpanggalahan.		
	Pakapoeran (8 stuks.)		
	Kitang.		
	Gouden armband (2 stuks).		H. HERRINGS.
	Koperen id.		S. G. IN 'T VELD.
	Kodoen-kodoen.	Toba-Batak.	DR. B. HAGEN
	Bewan.		
	Hadoeng.		
	Badjat.		
	Baloeang.		
	Kobak.		
	Sordam.		
	Badjoe.		
	Hoofd-doek ornament (3 stuks.)		

	Bronzen sirih-kalk-doos. Pakpak-Batak. Badjat. Loesan-Batak. Intra.	Dr. B. HAGEN.
	Strikken tot het vangen van herten. Val voor eekhoorns. Blaasroer van de Loeboe's.	JENTING.
Lampong.	Badjoe / Sarong } van boomschors. Hoofd-sieraad (pandan kert.) Boeboe. Koeroengan poenjoe. Koebing 〃 (2 stuks). Leker. Koeroengan manok. 〃 balang. Penepoek. Sakolal oentjang. Dadoe. Laboe (water-flesch). Kelikoek kebou. Kopia rakoep (2 stuks). Pedamaran. Tjelege rekiti (2 stuks). Model van een huis. 〃 〃 〃 wachthuisje op de ladang's. Model van een sisat. 〃 〃 〃 sapoe. Gegantoeng. Kinder-speeltuig (6 stuks). Njawan (2 stuks).	J. C. VAN HASSELT.

Atjeh.	Graf-ornamenten.	G. E. V. L. van Zuijlen.
Sum. Oostk.	Pelalawan. Vlaggen (7 stuks).	N. I. Regering.
	Kalk-doos.	Dr. B. Hagen.
	Tabaks-doos.	
	Betelnoot-doos.	
	Gambir-doos.	
	Kleedje tot het bedekken van den rijstschotel (7 stuks).	
	Versiering van een kussen (9 stuks).	
	Kussen.	
	Ornament van een geweer-foedraal.	
	Vlaggenband.	
	Deksel van een rijst-pot (2 stuks).	
	Mat.	
	Hoofdtooisel van vrouwen.	
	Toover-brief.	
	Kroon.	
	Strik voor tortelduiven.	
	〃 〃 boschhanen.	
	Fluitje om herten te lokken.	
	Visch-lans.	
	Harpoen.	
	Vogel-knip.	
	Strik voor herten.	
	Sakin.	H. Visser.
	Hals-sieraad.	
	Oorknoppen.	
	Model eener praauw (Kampar).	

	Pamidangan (2 stuks). Indragiri.	J. Boers.
	Kris pandjang (Indragiri).	
	Ani-ani. 〃	
	Doos met hanensporen. Indragiri.)	
	Franje (2 soorten). Indragiri.	
	Masagit toedoeng sanggan (Indragiri).	
	Masagit toedoeng laboe (Indragiri).	
	Kleedje voor toedoeng (Indragiri.	
	Bantal (Indragiri.)	
	Toedoeng (4 stuks) (Indragiri).	
Palembang.	Costuum eener gadis.	Gekocht.
	Ranau-district. Kleederen van boomschors.	J. A. H. Breymann.
	Sampang.	
	Tjoetar, enz. (zie bladz. 99 vlg.)	
Java.	Beeldjes, voorstellende een zittenden man en vrouw (Banjoemas).	P. M. Adèr.
	Golok.	Imam Moh. Damiri.
Born. Koetei.	Kakas tenoen.	Z. H. de Sultan van Koetei.
	Tahas.	
	Laboeng.	
	Biroe kadjang.	
	Doelang.	
	Lis.	
	Gwang pik.	
	Bing kesoen.	
	Poeio.	

	Klang. Gesoen. Pengai. Les klik. Ken pei. Sepei. Tahas. Bing sekei. Bing. Loeweng. Lebik. Koek. Pet. Toep. Njon. Plot. Segap. Tepengat.	Z. H. DE SULTAN VAN KOETEI.
Ternate.	Model van de vlag van den Sultan.	N. I. Regering.
Kei-eilanden.	Vlaggen (7 stuks)	〃
Bali.	Steenen togog.	H. VRIESMAN.
	Wajang-poppen (6 stuks).	Gekocht.
Riouw.	Koperen kanonnetje (2 stuks).	Z. H. DE ONDER-KONING.
Australië.	Salomons-eilanden. Lans. Admiraliteits- 〃 〃 (2 stuks). Nieuw-Ierland. Lans. Nieuw-Brittannië. Lans. Anachoreten-eilanden. Vrouwen-schort.	Geruild.
Varia.	Gaper, afkomstig van den	

medicinalen winkel te Batavia.	D. A. J. B. de Graaf.
Chineesch wapen.	C. H. M. le Roux.

LIJST

van ontvangen boekwerken over het 3de en 4de kwartaal 1883.

Ackersdijk (*J.*) Nederlands financiën. Nationale schuld. Amsterdam 1843. 8°.

Advies van Mrs. F. Alting Mees, J. van Gennep en H. A. des Amorie van der Hoeven over vier door de O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente (kantoor Batavia) aan hunne beoordeeling onderworpen regtsvragen. Batavia 1865.

Allah soeka kalau segala manoesjia mendapat selamat. Batavia 1883. 8°.

Javaansche *Almanak* voor 1884. Samarang. 12°.

Almanak atau rinting, andau, bulan akan njelo 1884. Bandjermasin. 12°.

Almanak (takwim) atau hitoengan, boelan, tahon orang mesehi 1884. Batavia 12°.

Andel (*H. M. van*) Een onkruidzaaier. Purmerend 1883. 8°.

Anthing (*F. L.*) Mededeeling omtrent de evangelisatie in het westelijk gedeelte van Java. Amsterdam. 8°.

Archaeological Survey of Southern India. Lists of the antiquarian remains in the presidency of Madras. Compiled bij R. Sewell. Vol I. Madras 1882. 4°.

Audebert (*J.*). Beiträge zur Kenntniss Madagaskars. I Madagaskar und das Hovareich. Berlin 1883. 8°.

Badings (*A. H. L.*) Hollandsch-Maleische en Maleisch-Hollandsche samenspraken. Harderwijk 1883. 8°.

Basset (*N.*) Guide pratique du fabricant de sucre. Paris 1861. 8°.

Bastian (*A.*) Zur Kenntniss Hawii's. Nachträge und Ergänzungen zu den Inselgruppen in Oceanien. Berlin 1883. 8°.

Bell (*A. Melville*) Visible speech, or the science of universal alphabetics. London 1867. 4°.

Berg (*N. P. van den*). De graanhandel van Britsch-Indië. Batavia 1883 8°. [Auteur].

——— en *J. A. de Gelder*. Exploitatie van Tandjong Priok. Gegevens en berekeningen. Batavia 1883. 8°. [Auteurs].

Berg (*L. W. C. van den*) Min-hâdj at-tâlibîn, le guide des zêlés croyants. Manuel de jurisprudence Musulmane selon le rite de Châfi'î. Vol. II. Batavia 1883. [N.-I. Gouvernement].

——— De beginselen van het Mohamedaansche regt, volgens de imâm's Aboe Hanîfat en Sjafi'î. 3e druk. Batavia en 's Gravenhage 1883. 8°.

Bernstein (*A.*) Van het gebruik van baden en hun invloed op het ligchaam. Naar het Hoogduitsch. Rotterdam 1858. 8°.

Beukhoff (*W.*) Het Seminarie en zijn tegenstanders. Met een woord vooraf van J. P. G. Westhoff. Amsterdam 1873. 8°.

Birnie (*G.*) Denkbeelden over onsterfelijkheid bij de Hindu's. Deventer 1883. 8°.

Block, *Guillaumin* et *Garnier*. Annuaire de l'économie politique et de la statistique. 1883 12°.

Blumentritt (*F.*) Vocabular einzelner Ausdrücke und Redensarten, welche dem Spanischen der Philippinischen Inseln eigenthümlich sind. Mit einem Anhange: Bibliotheca Philippina. Leitmeritz 1882. 8°.

——— Holländische Angriffe auf die Philippinen im XVI, XVII und XVIII Jahrhunderte. Historische Skizze. Leitmeritz 1882. 8°.

Boekoe tjerita akan mengliboerken hati. Batavia 1883. 8°.

B(om) jr. Familieziek. Oorspronkelijk blijspel in 3 bedrijven. Batavia 1883. 12°.

Booy (*J. de*). "Volgzame schildknaap of (terechtwijzing) ver-

dienende ridder?" Nadere beschouwing over de jongste brochure „Over de opportuniteit eener concessie voor de exploitatie der Priok-haven". Batavia 1883. 8°.

Bopp (*F.*). Die Sündflut nebst drei anderen der wichtigsten Episoden der Mahâ-Bhârata. Berlin 1829. 8°.

Bos (*P. R.*). De landen en volken der geheele aarde in hunne ontwikkeling en hun tegenwoordigen toestand. Groningen 1883. 8°.

Bosch (*J. Graaf van den*) Onderzoek naar de beginselen, waaraan de bezuinigingen en hoogere belastingen behooren getoetst te worden en naar doelmatige middelen die deze zouden kunnen vervangen. 's Gravenhage en Amsterdam 1843. 8°.

Brau de St. Pol Lias. Perák et les Orangs-Sakeys. Voyage dans l'intérieur de la presqu'île Malaise. Paris 1883. 8°.

Bridges (*T. D.*) Journal of a lady's travels round the world. London 1883. 8°.

Brooshooft (*P.*) Zijn meisje komt uit! Indisch drama in drie bedrijven. Soerabaja 1882. [Uitgevers].

Brons Middel (*R.*) lan *Mas Sastrâ Wardâjâ.* Hiki lajang hetoengan kanggo hing pamoelangan Djâwä. Djilidin kapisan. Batavia 1881. 8°. [N.-I. Gouv.].

Brusse (*E. Asbeck*). De plicht der dankbaarheid. Bede om hulp. Samarang 1883. 8°.

Eenige wenken op Indisch-militair gebied door den oud-hoofdofficier *Brutus.* Breda 8°.

Büchele (*G.*) Australien in der Gegenwart. Stuttgart 1856. 8°.

Bugeaud. L'Algérie. Des moyens de conserver et d'utiliser cette conquête. Paris 1842. 8°.

Bunyan (*J.*) Perdjalanan orang mentjahri slamat dari pada negri jang pri kamatiän ka-negri jang kekal. Amsterdam. 8°.

Bunyiu Nanjio A catalogue of the Chinese translation of the Buddhist Tripitaka, the sacred canon of the Buddhists in China and Japan. Oxford 1883. 4°.

Burg (*C. L. van der*) Indische spruw (aphthae tropicae). Eene menographie. Batavia 1880. 8°.

——— De geneesheer in Nederlandsch-Indië 1[e] deel. 2[e] druk. Batavia 1883. 8°.

Campbell (*G*). India as it may be; an outline of a proposed Government and policy. London 1853. 8°.

Catalogus van de levende en gedroogde planten, afbeeldingen van planten en beschrijvingen der flora uitmakende de vijfde klasse der afd. Nederl. kol. van de Intern. Kol. en Uitv. handel Tentoonstelling te Amsterdam. Leiden 1883. 8°.

The *Christian* in Singapore. Vol 1. April 1861 no. 1. Ibid. 1861. 8°.

Clercq (*P. H. Le*) Vervolging in rechten van inlandsche vorsten en hoofden op Java. Acad. proefschrift. Utrecht 1881. 8°.

Cochinchine Française. Excursions et reconnaissances No. 7—15. Saigon 1881/83. 8°.

Cordes (*J. W. H.*) Herinneringen aan Sumatra's Westkust. Bijdrage tot de kennis van de boschstreken over een gedeelte van Sumatra. 8°.

Cotteau (*M. E.*) De Paris au Japon. Paris 8°.

Couperus (*T. E.*) Het rechtswezen op Sumatra's Westkust. Acad. proefschrift. Leiden 1882. 8°.

Cruyplants (*E.*) Histoire de la participation des Belges aux Campagnes des Indes Orientales Néerlandaises sous le gouvernement des Pays-Bas (1815—1830). Bruxelles 1883. 8°.

Desaliers (*H.*) De l'habitation dans les pays chauds. Contribution à l'art de l'acclimation. Alger 1882. 3°.

Diepenheim (*M. G.*) Verzameling van circulaires en bepalingen betreffende het Departement der Burgerlijke Openbare Werken in Nederlandsch-Indië. Samaraung 1881. 8°.

Diepenhuizen (*J. S.*) Handleiding tot het voeren der administratie bij kompagniën en detachementen. 3e druk. Bijgewerkt tot 31 December 1882. Delft 1883. 8°.

Dowden (*C. B.*) the Malay Peninsula; its mineral wealth. London 1882. 8°.

Dulaurier (*E.*) Histoire universelle par Etienne Açogh'ig de Daron. Traduite de l'Arménien et annotée. Paris 1883. 4°. [Ecole des langues Orientales vivantes].

Eckart. Over de opleiding tot controleur bij het binnenlandsch bestuur in Nederl. Indie. Amsterdam 1883. 8°.

Edwardes (*H. B.*) Het volgen eener Christelijke staatkunde in Britsch-Indië als de eenige die waarborgen van veiligheid oplevert. Amsterdam 1862. 8°.

1884. *Emmanuël* Christelijke Jaarboekje. 2e Jaargang Samarang. 8°.

Erdbrink (*G. R.*) Gützlaff, de apostel der Chinezen, in zijn leven en zijne werkzaamheden geschetst. Rotterdam 1850. 8°.

Frere (*Bartle*) Engelands verantwoording. De Transvaalsche kwestie. Uit het Engelsch. Haarlem 1881. 8°.

Furrell (*J. W.*) The Tagore family. A memoir. London 1882. 8°.

Gabelentz (*G. von der*) Anfangsgründe der Chinesischen Grammatik mit Uebungsstücken. Leipzig 1883. 8°.

Verzameling van reglementen, bepalingen en voorschriften betreffende de burgerlijke *geneeskundige dienst* in Ned. Indië. Batavia 1883. 8°.

Gennep (*J. van*) Nederland en Indië. Eene financiele beschouwing. Rotterdam 1883. 8°.

Gericke en *Roorda.* Javaansch-Nederduitsch handwoordenboek, vermeerderd en verbeterd door A. C. Vreede. 2e aflev. Amsterdam 1883. 4°.

Gheyn jr. (*E. van den*) Van Oost naar West, in lichtbeelden en silhouetten. I. In het Oosten. II. In het Westen. 2 deelen. Dordrecht 1883. 8°.

Girard (*E.*). La Nouvelle Guinée [L'Explorateur no. 302—308] Paris 1882. 4°.

Gisquet (*M.*) L'Egypte, les Turcs et les Arabes. 2 tomes Paris 8°.

Goeje (*M. J. de*) Biographie de Reinhart Dozy. Traduite du Hollandais par W. Chauvin. Leide 1883. 8°.

Goeje (*M. J. de*) Bibliotheca geographorum Arabicorum. 4 Partes. Lugduni Batavorum 1870/79. 8°.

Gonggrijp (*G. P. H. H.*) en *J. J. van Oosterzee.* Pensioensbepalingen voor civiele landsdienaren, hunne weduwen en weezen. Batavia 1883. 8°.

Het zwarte suikerriet op Java en zijne doelmatige behandeling zooals zij werd toegepast en aanbevolen door wijlen den heer *J. M. Gonsalves* en diens zoon L. Th. Gonvalves, Cheribon. Amsterdam 1883. 8°.

Gonthier (*F. T. A.*) Peringatan orang beragama sebelomnja ija datang kepada perdjamoean malam maha Toehan Jesoes Kristoes. 2e druk. Batavia 1882. 8°. [Vereen. bevord. Mal. Christ. lectuur].

Annuaire diplomatique et consulaire des états des deux mondes. Supplément de l'Almanach de Gotha 1883. Ibid. 12°.

Gramberg (*J. S. G.*) Indische schetsen met zwart krijt. No. 3. De voorlaatste liefde van Mijnheer Grobbels. No. 4. Vervolg en slot van no. 3, en het diamanten muiltje. No. 5. Een huwelijk waaraan bloed kleeft. 's Hage 1883. 12°.

Groneman (*J.*) Waar of onwaar? Nieuwe Indische schetsen. 2 deelen. Dordrecht 1879. 8°.

Groves (*E.*) Pasilogia: an essay towards the formation of a system of universal language, both written and vocal etc. Dublin 1846. 8°.

Hagen (*B.*) Ueber einige Bildungen an der Hinterhauptsschuppe der Menschen. Dessertatio inauguralis. München 1880. 8° [Auteur].

Verslag der Nederlandsche *Handelsmaatschappij* over het jaar 1882. Amsterdam. 4°. [Factorij].

Harcus (W.) South Australia: its history, resources and productions. London 1876. 8°.

Harrison (*G. L.*) The remains of William Penn. Pennsylvania's plea, the mission to England, visit to the grave, letters etc. Philadelphia 1882. 8°. [Historical Soc. of Pennsylvania].

Hemert (*F. Junius van*) Eenige feiten en cijfers, tot toelichting van de ongelegenheid der O. I. Maatschappij van Administratie en Lijfrente en van de gestie van het kantoor Batavia naar aanleiding van het Amsterdamsch verslag van 5 December 1873. 8°.

Heijden (*K. van der*) Memorie naar aanleiding van het voorgevallene op 18 November 1881 in de Tweede kamer der Staten Generaal. 's Gravenhage 1882. 8°.

Heijmering (*G.*) 'Adakah tjûkop pada'ku songgoh bagi achirat? Tersâlin deri pada bahâsa Wolandâwij. Timor Koepang 1843. 8°.

Hikajat torat dan indjil. 4e druk. Batavia 1881. 8°. [Vereen. bevord. Mal. Christ. lectuur].

Hikajat sa'orang anak radja Lahore telah masok mesehi. Batavia 1883. 8°. [Idem].

Hikajat Isa, 8°. (Mal. kar.) [Idem].

Hikajat Derma Tasih dan Aboenawas. Singapore 1295. 8°. (Mal. kar).

Hikajat Poetri gal bakawali. Singapore 1296. 8°. (Mal. kar).

Hikajat Sama'oen perangnja dengan Aboe Djahal adanja. Singapore 8°. (Mal. kar).

Hochstetter (*F. von*) New Zealand, its physical geography, geology and natural history. Translated from the German original. Stuttgard 1867. 4°.

Hoelaijat of grondontginning in Nederlandsch-Indië en de regten daardoor geboren. Groningen 1866. 8°.

Hollander (*J. J. de*) Handleiding tot de kennis der Maleische taal, 9e druk. Utrecht 1882. 8°.

Hunt (*S. Leigh*) and *A. S, Kenny*. On duty under a tropical sun. London 1882. 8°.

Internationale Crediet- en Handelsvereeniging "Rotterdam". Verslag over het 19de boekjaar. Rotterdam 1883. 4°. [De vereeniging]

Jaarboek der Koninklijke Nederlandsche Zeemagt 1881 – 82. 8°. [Ministerie van Marine].

Jacolliot (*L.*) Voyage au pays du hatschisch. Paris 1883. 8⁰.

Jansen (*M. H.*) Proeve van een beginselmatige dienstregeling der Marine in Nederlandsch-Indië. Dordrecht. 1858. 8⁰.

Japarasche Vereeniging van suikerfabriekanten — Derde Jaarverslag 1882. 8⁰. [De vereeniging].

Toehan *Jesoes* menerima orang berdosa. Batavia 1882. 8⁰. [Vereen. bevord. Mal. Christ. lectuur].

The administration of *Justice* in India. Calcutta 8⁰.

Voorschrift ter vervaardiging van topographische *kaarten* betreffende de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indie 4⁰.

Koloniale *Kamerkout.* Door den schrijver van „Parasitische politiek" enz. (Overgedrukt uit de Gids). Amsterdam 1863. 8⁰.

Kan (*C. M.*) Histoire des déconvertes dans l'Archipel Indien. Leide 1883. 8⁰.

Karta Winata (*Raden*) Soendaasch-Hollandsche samenspraken onder leiding van K. F. Holle. Batavia 1883. 8⁰. [N.-I. Gouv.].

Acte van oprigting van de naamlooze vennootschap Nederlandsch-Indische *Katoenmaatschappij* 8⁰.

Kepper (*G.*) De worstelstrijd in de Vorstenlanden. Lotgevallen van Karel Bronkhorst. 's Gravenhage 1883. 8⁰.

Kern (*H.*) Van den invloed der Indische, Arabische, en Europeesche beschaving op de boeken van den Indischen Archipel. Leiden 1882. 8⁰.

Bahoewa ini *ketsah* pada menjataken perdjalanan indjil elkoedoes jang telah dimashoerken moela-moela oleh segala rasoel-rasoel Toehan Jesoes Kristoes. Batavia 1883. 8⁰. [Vereen. bevord. Mal. Christ. lectuur].

Kielstra (*E. B.*) Beschrijving van den Atjeh-oorlog. 's Gravenhage 1883. 4⁰.

Kitab peladjaran membatja behasa Melajoe no. 2. Batavia 1883. 8⁰. [Vereen. bevord. Mal. Christ. lectuur].

Kitab pengadjaran itoengan no. 2 — 4. Rotterdam 1866/68. 8⁰. [Idem].

Klinkert (*H. C.*) Aanteekeningen op de Hikajat Abdoellah bin Abdelkader Moensji. Leiden 1882. 8°.

Krakatau. 22 September 1883. Internatiale Courant. Eerste en laatste nummer. Folio.

Krama Prawira (*Mas Ngabehi*) Vijf en twintig vertellingen. Batavia 1882. 8°. [N.-I. Gouv.].

Kroschel (*C. G.*) Lierzang op de verovering van Jakatra aan zijne Hoog-Edelheid, den HoogEdelen, Grootagtbaren, Wijdgebiedenden Heere Petrus Albertus van den Parra, Gouverneur-Generaal van Nederlands India. Den 30 Maij 1771. Batavia 4°.

Landschappen en volkstypen van Nederlandsch-Indië. Haarlem 1883. 8°.

Lauw Boentjiang. Boekoe Liat kok., Hikajat Radjah negrie Tjinah djaman Seetjioe poenja ka-ada-an. Salinnan bahasa Melajoe. Batavia 1884. 8°.

Lepsius (*R.*) Das allgemeine linguistische Alphabet. Grundsätze der Uebertragung fremder Schriftsysteme und bisher noch ungeschriebener Sprachen in europäische Buchstaben. Berlin 1855. 8°.

Letternieuws Uitgegeven door de Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels onder redactie van J. F. van Someren. 3e Jaargang. Amsterdam 1883. 4°.

Literatur-Blatt für Orientalische Philologie unter Mitwirkung, von Dr. J. Klatt herausgegeben von Dr. E. Kuhn. Band I. Leipzig. 8°.

L. F. L. Openings in Ceylon. Steamer passengers edition. Galle. 8°.

Lim Ho Hien. Boekoe tjerita di negri Tjina merk Goan tiauw, tjerita Ouw Pe Tjioa dan Khouw Han Boen. Tersalin dari boekoe Tjina. Batavia 1883. 12°.

——— Boekoe tjerita di negri Tjina merk Taij Beng tiauw, bernama Ngo Bie Yan. Tersalin dari boekoe tjina. Batavia 1883. 12°.

Loftus (*A. J.*) Notes of a journey across the isthmus of Kra,

made with the French Government Survey Expedition January — April 1883. Singapore 1883. 8°.

Maine (*H. S.*) Dissertations on early law and custom chiefly selected from lectures delivered at Oxford. London 1883. 8°.

Malleson (G. B.) The decisive battles of India. From 1746 to 1849 inclusive. London 1883. 8°.

——— The founders of the Indian Empire. Clive, Warren Hastings and Wellesley. Lord Clive. London 1882. 8°.

Martin (*K.*) Wissenschaftliche Aufgaben welche der geologischen Erforschung des Indischen Archipels gestellt sind. Leyden 1883. 8°.

Matthes (*B. F.*) Eenige proeven van Boegineesche en Makassaarsche poëzie. Uitg. van wege het Kon. Inst. v. d. t. l. en v. v. N.-I. ter gelegenheid van het zesde Internationale Congres der Orientalisten te Leiden. 's Gravenhage 1883. 8°. [Het Instituut].

Meteren (*Westeronen van*) Surinaamsche planten en cultuurgewassen, boomen en houtsoorten. Amsterdam 1883. 8°.

——— La Guyane Néerlandaise. Leide 1883. 8°.

Meysenheijm Knipschaar (*A. A.*) Korte praktische en theoretische beschrijving van den electro-magnetischen schrijf- of druktelegraaf. Samarang 1859. 8°.

Michels (*A. des*) Les poèmes d'Annam. Luc vân Tiên Ca diên. Texte en caractères figuratifs. Transcription en caractères Latins et traduction. Paris 1883. 4° [Ecole des langues Orientales vivantes].

Mohnike (*O.*) Blicke auf das Pflanzen- rend Thierleben in den Niederländischen Malaienländern. Münster 1883. 8°.

Monod (*A.*) Te laat, of Gods getrouwheid, ook in zijne bedreigingen. Leerrede. Batavia 1883. 8°.

Müller (*Max*) Lectures on the science of language delivered at the Royal Institution of Great Britain 5th ed. London 1866. 8°.

——— Idem. Second series. London 1864. 8°.

Een stem uit Indië over het Indische muntwezen (Tijds. Staath. en Stat. 4ᵉ deel) Zwolle 1848. 8°.

Musée Colonial au Pavillon national près de Haarlem. Notice sur les collections du Musée pour servir de guide aux visiteurs. Haarlem 1876. 8°. [Ned. Maats. van Nijv.]

Museum van Kunstnijverheid op het Paviljoen te Haarlem. Catalogus der voorwerpen, modellen en afgietsels 1883. Haarlem. 8°. [Idem].

Neuhaus (*F. W.*) Korte handleiding tot desinfecteeren bij besmettelijke ziekten. Naar het Hoogduitsch. Batavia 1883. 8°.

Niemann (*G. K.*) Geschiedenis van Tanette. Boegineesche tekst met aanteekeningen. Uitg. van wege het Kon. Inst. v. d. t. l. en v. v. N.-I. Feestgave ter gelegenheid van het zesde Intern. Congres der Orientalisten te Leiden. 's Gravenhage 1883. 8°. [Het Instituut].

Norvill (*G.*) en *R. Bell.* Geography of Mauritius to which is appended an abstract of its history. London 1864. 8°.

Oerinj. Een koloniaal advies Z. M. den Koning aangeboden, onder de aandacht van het Nederlandsche volk gebracht. Leiden 1883. 8°.

Parker (*G. W.*) A concise grammar of the Malagasy language. London 1883. 8°.

Bijzondere *pathologie* en therapieziekte van de organen der ademhaling en van den bloedomloop 1ˢᵗᵉ deel 1ˢᵗᵉ stuk Batavia 1883. [N.-I. Gouv.].

Pelgrimsreize naar het Heilige Land gedaan in het jaar 1859. 's Gravenhage 1863. 8°.

Pengadjaran akan memboedjoek orang masok gredja. 2 druk. Batavia 1883. 8°. [Vereen. bev. Mal. Christ bestuur].

Sawatoe *penghantar* bagi orang jang membatja alkitab. Batavia 1883. 8°. [Idem.]

Penghantarnja orang berdosa kepada Allah dan kemoeliaan. 2ᵉ druk. Batavia 1882. 8°. [Idem.]

Passages from the life and writings of William *Penn*, collected

by the editor from his published works and correspondence and from the biographies of Clarkson, Lewis, and Janney, and other reliable sources. Philadelphia 1882. 8°. [Hist. Soc. of Pensylvania].

Penoendjoekan bageimana barang orang patoet meminta doä dalam segala pri halnja. 6ᵉ druk. Batavia 1882. 12°. [Vereen. bevord. Christ. Mal. lectuur].

Perojo (*José del*) La colonisation Espagnole (Conférence du 10 Septembre 1883). Amsterdam 8°.

Phillips jr. (*H.*) A brief account of American Archaeology in the United States. 8°. [Auteur].

Pincott (*F.*) The Hindî Manual. London 1882. 8°.

Pogson (*F.*) Manual of agriculture for India. London 1883. 8°.

Porcena Radja dari Itali oetara. Satoe dongeng dari orang Itali. 12°.

Posno (*M.*) Aan den heer A. S. Warmolts; naar aanleiding zijner brochure: Vrijmaking der suiker-industrie en lotsverbetering der koffijplanters. 's Gravenhage 1868. 8°.

Powell (*J. F.*) First annual report af the Bureau of Ethnology to the Secretary of the Smithsonian Institution 1879—80. Washington 1881. 4°. [Smiths. Institution].

Prijscourant van zoodanige Goude en Zilvere Muntspecien als onder primo September 1768 bij de Indiasche Negotieboeken staan verhandeld te worden enz. 8°.

Raga Atmodjo (*Mas*) Lajang prenggrendhå. Practische taaloefeningen voor eerstbeginnenden. Batavia 1881. 8°. [N.-I. Gouv.]

Rees (*Catharina F. van*) Oostersch bloed. 2 deelen. Deventer 8°.

Rees (*P. van*) Beredeneerde catalogus van houtsoorten op Java. 8°.

Officieele *reisgids* des Staatsspoorwegen op Java. Soerabaja 1883. 8°.

Renan (*E.*) Van het aandeel der Semietische volken in de geschiedenis der beschaving. Amsterdam 1862. 8°.

——— Vie de Jésus. 9ᵐᵉ ed. Paris 1863. 8°.

De *Rhijnsche* zending. Tijdschrift ter bevordering van het Christendom in Nederlandsch-Indië onder redactie van J. P. G. Westhoff en J. Posthumus Meijes. Eerste Jaargang. Amsterdam 1870.

Richards (*T.*) New South Wales in 1881: being a brief statistical and descriptive account of the colony up to the end of the year. Sydney 1882. 8°.

Riesz (*C. H. F.*) De particuliere landerijen en de geschiedenis. Eerste gedeelte. Batavia 1883. 8°.

Société des études Indochinoises de *Saigon*. Bulletin. Fasc. 1 et 2. Saigon et Paris 1883. 8°. [Het Genootschap].

Saïr Toewan Poetri Akil namanja. Singapore 8°. (Mal. kar.)

Saïr Ken Taboehan. Singapore 1290. 8°. (Mal. kar.)

Saïr Boenga ajar mawar. Bombay 1291. 8°. (Mal. kar.)

Saïr djoeragan bodo. Singapore 1296. 8°. (Mal. kar.)

Saïr sipat doea poeloeh namanja 8°. (Mal. kar.)

Saïr Iblis. Singapore. 8°. (Mal. kar.)

Saïr Poenggoek. Bombay 1291. 8°. (Mal. kar.)

Saïr Haris Fadlilah dan Siti Dzawijah. Singapore 1295. 8°. (Mal. kar.)

Saïr pri menjataken kisah negri Singapoera dan lainnja-lainnja. Singapore 1293. 8°. (Mal. kar.)

Saïr Dewa Sjahdan. Singapore 1296. 8°. (Mal. kar.)

Saïr Sri Banian. Singapore 1296. (Mal. kar.)

Saïr Teroeboek. Singapore 1291. 8°. (idem.)

Saïr Silam bahri. Singapore 1879. 8°.

Samanaca. De schipbreuk van de „Koning der Nederlanden" naar 't verhaal van ooggetuigen. Haarlem 1882. 8°.

Schlegel (*G.*) Catalogue der livres Chinois qui se trouvent dans la Bibliothèque de l'Université de Leide. Ibid 1883. 4°. [Bibliothecaris Leidsche Universiteit].

Schneider (*F.*) Beri-beri. Batavia 1883. 8°.

Schuchardt (*H.*) Kreolische Studien. II. Ueber das Indoportugiesische von Cochin. III. Ueber das Indoportugiesische von Diu. Wien 1883. 8°. [Auteur].

Bepalingen betreffende het opnemen, het onderwijs en het verblijf van kweekelingen op het *Seminarie* te Depok opgerigt den 21 Augustus 1878. Batavia 1879. 8°.

Smith (*G.*) The Student's Geography of India. London 1882. 8°.

Snouck *Hurgronje* (*C.*) De beteekenis van den Islām voor zijne belijders in Oost-Indië. Leiden 1883. 8°.

Spencer (*H.*) The principles of sociology 2 vol. New-York 1882/83 [J. J. M. de Groot].

Algemeen ***statistisch*** overzigt betreffende Nederlandsch-Indië over de jaren 1873 — 1882 Batavia. 8°. [Mr. H. Kuneman].

Stok (*N. P. van der*) Handleiding voor niet-geneeskundigen tot het verleenen van eerste hulp in dringende ziektegevallen. 3e druk. Djokdja 1883. 8°.

Samarang-Joana *Stoomtram-Maatschappij*. Verslag 1882. 's Gravenhage 1883. 8°. [De maatschappij].

Surat brasih djandji taheta. Tuhantuntang Djuru salamat ita Jesus Kristus. Amsterdam 1858. 8°. [Vereen. bevord. Mal.-Christ. lectuur].

Stuart (*A. J. Cohen*) De opportuniteit eener concessie voor de exploitatie der haven te Tandjong Priok in verband met de omtrent het scheepvaartkanaal gerezen quaesties. Batavia 1883. 8°.

——— De critiek op mijne brochure. Batavia 4°.

Sturler (*W. L. de*) Algemeene opmerkingen betrekkelijk de teelt en behandeling der koffij in Nederlandsch-Indië. Haarlem 8°.

Sundermann (*H.*) Soera-zekola-si-fofōnı Chō nononiha. Eerste schoolboekje voor den Niasser. Batavia 1882. 8°. [N.-I. Gouv].

Swettenham (*F. A.*) Vocabulary of the English and Malay languages. Vol II. Malay — English Vocabulary. Singapore 1881. 8°.

Tagore (*Sourindro Mohun*) Mani-malá or a treatise on gems. 2 parts. Calcutta 1879/81. 8°. [Auteur].

——— Roma-Poema overro breve schizzo della Storia Romana

dai primi tempi dell' autichità fino ai nostri giorni. Roma 1882. 8°. [Idem].

Tagore (*Sourindro Mohun*) Roma-ka'vya, a short sketch af Roman history from the earliest days of antiquity to the present time. In Sanskrit verse. Calcutta 1880. 8°. [Idem].

——— Tarávâti. A tale translated into English. Calcutta 1881. 8°. [Idem].

——— The five principal musicians of the Hindus. Calcutta 1881, 4°. [Idem].

——— The twenty principal Kávyakáras of the Hindus, or extracts from the works of twenty of the most renowned literati of India. Calcutta 1883. 4°. [Idem].

——— Hindu music from various authors. 2 parts. Calcutta 1883. 8°. [Idem].

Taylor (*J. Hudson*) Summary of the operations of the China inland mission, from its commencement to the year 1872. London 1872. 8°.

Taylor (*J.*) The Alphabet, an account of the origin and development of letters. 2 vol. London 1883. 8°.

Catalogus der afdeeling Nederlandsche koloniën van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel *Tentoonstelling* te Amsterdam. Leiden 1883. 8°.

Programma der *tentoonstelling* van land- en tuinbouw, paarden en pluimgedierte, te houden te Buitenzorg op 22, 23, 24 en 25 September 1883. Batavia 1883. 8°.

Tjerita dahoeloe kala di benoea negri Tjina, tersalin dari tjeritaän boekoe Samkok, terkarang oleh correspondent Hindia Nederland XX. 1ste stuk. Batavia 1883. 8°.

Tjeritera akan pentjarian dan hoekoeman dosa, serta pembaharoean hati manoesia akan mendapat kehidopan kekal. 3e druk. Batavia 1883. 8°. [Vereen. bevord. Christ. Mal. lectuur.

Tjeritera torat dan indjil. 2e druk. Utrecht 1859. 8°. [Idem].

Tollens (*L. J. A.*) Handboek voor handel en nijverheid in Nederlandsch-Indie. Batavia 1860. 8°.

Hikajat Sjech *Tsaleh* jang bernama djoega Abid Elmeseh 2ᵉ druk. Batavia 1883. 12°. [Vereen. bevord. Christ. Mal. lectuur].

Uilkens (*J. A.*) Een bezoek aan 't Paleis te Buitenzorg in den jaare 1900 en zooveel. 's Hage 1883.

V. d. H. Het voornaamste verschil tusschen de oude spelling of die van Siegenbeek en de nieuwe of die van de Vries en te Winkel. Soerabaia 1883. 12°.

Verbeek (*R. D. M.*) Barometrische hoogtetafel voor Nederlandsch Indie. Padang 4°. [Auteur].

— —— Van het voorkomen van gesteenten in de krijtformatie in de Westerafdeeling van Borneo. Amsterdam 1883. 8°. [Idem].

—— Geologische Notizen über die Inseln des Niederländisch-Indischen Archipels im Allgemeinen und über die fossilführenden Schichten Sumatra's im Bisonderen. Cassel 1881. 8°. [Idem].

—— Over de dikte der tertiaire afzettingen op Java. Amsterdam 1883. 4°. [Idem].

—— Geologische aanteekeningen over de eilanden van den Nederlandsch-Indischen Archipel in het algemeen en over de fossielhoudende lagen van Sumatra in het bijzonder. 4°. [Idem].

—— en *R. Fennema.* Neue geologische Eutdeckungen auf Java. Mitgetheilt von erstgenannten. 8°. [Idem].

—— Nieuwe geologische ontdekkingen op Java. 4°. [Idem].

Die Tertiärformation von Sumatra und ihre Thierreste. Vorwort von Director *R. D. M. Verbeek.* Cassel 1883. 4°. [Idem].

Veth (*P. J.*) Onze Transvaalsche broeders. Amsterdam 1881. 8°.

—— (*B.*) Eenige handelsprodukten van de Macassaarsche markt. Macassar. 8°. [Auteur].

Voornemann (*A. M.*) Tjampoeran. Soerabaia 1883. 8°.

Vorderman (*A G.*) Toelichting tot de vaccinekaart der residentie Krawang. Batavia 1883. 8°. [Auteur].

Vorstman (*R.*) Het burgerlijk- en het handelsregt in Neder-

land en in Nederlandsch-Indie.' In dialogischen vorm. 1ste aflev. Makassar 1883. 8°.

Vrijwillige overeenkomsten en vrije arbeid op Java. 's Gravenhage 1861. 8°.

Waal (*E. de*) Onze Indische financien. Nieuwe reeks aanteekeningen. VI. Gewestelijk bestuur. Buitenbezittingen. Tweede gedeelte. 's Gravenhage 1883. 8°.

Wagenaar (*J.*) Amsterdam in zijne opkomst, aanwas, geschiedenissen, voorregten, koophandel, gebouwen, kerkenstaat, schoolen, schutterij, gilden en regeeringe. 3 deelen. Amsterdam 1760/67. Folio. [L. F. Tuyl Schuitemaker].

Waitz (*F. A. C.*) De ziekten der kinderen in heete gewesten. Batavia 1866. 8°.

Wall (*A. F. von de*) Reglement op het regtswezen in de residentie Amboina. In het Maleisch vertaald. Batavia 1882. 8°. [N.-I. Gouv.]

——— Idem. Arabisch karakter. Batavia 1883. 8°. [Idem].

——— Reglement op het regtswezen in de residentie Ternate. In het Maleisch vertaald. Batavia 1883. 8°. [Idem].

——— Reglement op het regtswezen in de residentie Timor. In het Maleisch vertaald. Batavia 1883. 8°. [Idem].

——— Reglement op het regtswezen in het gouvernement Celebes en onderhoorigheden in het Maleisch vertaald. Batavia 1882. 8°. [Idem].

——— Reglement op het regtswezen in de residentie Menado, in het Maleisch vertaald. Batavia 1882. 8°. [Idem].

Wallace (*A. R.*) Verhaal omtrent het opsporen van paradijsvogels. Uit het Engelsch vertaald. 4°.

Weitprecht (*J. J.*) Die protestantschen Missionen in Indien mit besonderer Rücksicht auf Bengalen. Heidelberg 1844. 8°.

Tjeritra pada menjataken hal anak kontji jang terhilang dan kematian jang berslamat sa-orang anak moeda jang ber-

nama *Wensi*. 4e druk. Batavia 1883. 12°. [Vereen. bevord. Christ. Mal. lectuur].

Wilken (*G. A.*) Over de verwantschap en het huwelijks- en erfrecht bij de volken van den Indischen Archipel. Leiden 1883. 8°.

Wilkinson (*H.*) Sunny lands and seas. A. voyage in the ss. „Ceylon". Notes made during a five month's tour in India etc. London 1883. 8°.

Winckel. Ein javanesischer Hanuman (Zeitschrift für Museologie and Autiquitätenkunde 1883.) 4°. [Uitgevers].

Winter (*F. L.*) Maleische almanak. 1884. Djokjakarta. 12°.

Wintgens (*W.*) Redevoeringen in de Tweede kamer der Staten-Generaal (1882 — 1883) 's Gravenhage 1883. 8°.

Verzameling van reglementen, instructien en bepalingen betreffende het Genootschap van in- en uitwendige *zending* te Batavia en het Seminarie te Depok. Batavia 1878. 8°.

Zimmermann (*W. F. A.*) Die Wunder der Urwelt. Berlin 1855. 8°.

BIJLAGE VII.

LIJST
DER LEDEN VAN HET GENOOTSCHAP
op ultimo December 1883.

Opperbeschermheer

Z. M. WILLEM III,

Koning der Nederlanden.

Beschermheer

F. 's JACOB,

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Bestuur

Mr. T. H. der Kinderen, President.
Mr. N. P. van den Berg, Vice-President.
Mr. W. Stortenbeker.
Dr. L. W. G. de Roo.
W. P. Groeneveldt, Conservator der oudheden.
J. E. Albrecht, Bibliothekaris en redakteur van het tijdschrift.
D. Gerth van Wijk, Sekretaris, conservator der handschriften en mede-redakteur van het tijdschrift.
D. F. van der Pant.
Mr. J. A. van der Chijs, Thesaurier, redakteur der verhandelingen en conservator der ethnologische en numismatische verzamelingen.

A. Haga.

A. L. van Hasselt.

Eereleden.

Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, Koning van Siam.

Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.

Mr. J. A. van der Chijs, Batavia.

W. Gregory, 's Gravenhage.

K. F. Holle, Waspada (Preanger).

Dr. J. J. de Hollander, Breda.

Dr. H. Kern, Leiden.

Mr. J. W. van Lansberge, Nederland.

Dr. C. Leemans, Leiden.

Mr. H. D. Levyssohn Norman, Batavia.

Mr. J. Loudon, 's Geavenhave.

Dr. B. F. Matthes, Nederland.

J. D. Fransen van de Putte, 's Gravenhage.

J. T. G. Riedel.

Dr. Reinhold Rost, London.

Dr. G. Schlegel, Leiden.

L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, Leiden.

J. van Swieten, 's Gravenhage.

Dr. H. Neubronner van der Tuuk, Boeleleng (Bali).

Mr. A. J. Duymaer van Twist, Deventer.

G. H. Uhlenbeck, 's Gravenhage.

W. F. Versteeg, Amsterdam.

A. W. P. Weitzel, 's Gravenhage.

Jhr. Mr. H. C. van der Wijck, 's Gravenhage.

Correspondeerende Leden.

P. J. B. C. Robidé van der Aa, 's Gravenhage.

Louis de Backer, Parijs.

Dr. A. Bastian, Berlijn.

Marquis de Croizier, Parijs.

Dr. F. C. Donders, Utrecht.
R. van Eck, Breda.
P. Favre, Parijs.
Dr. H. L. Fleischer, Leipzig.
Dr. R. Fruin, Leiden.
Dr. J. M. de Goeje, Leiden.
Dr. H. C. van Hall, Amsterdam.
Mr. J. Heemskerk Az., 's Gravenhage.
F. von Hellwald, Cannstadt (Wurtemberg).
F. Hochstetter, Weenen.
P. Hofstede de Groot, Groningen.
Cd. Busken Huet, Parijs.
Dr. F. J. A. Junius, Tiel.
Dr. C. M Kan, Amsterdam.
Dr. A. Kuenen, Leiden.
Emile de Laveleye, Luik.
Dr. E. J. Loncq, Utrecht.
Aristide Marre, Parijs.
C. H. J. Graaf Meyners d'Estrey, Parijs.
Auguste Meulemans, Parijs.
Dr. A. B. Meijer, Dresden.
Prof. F. Max Muller, Oxford.
C. K. Niemann, Delft.
A. N. Nordenskiöld, Stockholm.
Dr. C. W. Opzoomer, Utrecht.
Dr. J. Pijnappel, Leiden
Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, 's Gravenhage.
Dr. Charles Renard, Moskou.
Dr. A. Rutgers, Leiden.
K. Scherzer, Weenen.
Dr. H. Schlegel, Leiden.
Dr. J. H. Scholten, Leiden.
Dr. G. D. J. Schotel, Leiden.
Sourindro Mohun Tagore, Calcutta.
Dr. A. Schreiber, Barmen (Pruissen).

Mr. B. W. A. E. Baron Sloet tot Oldhuis, Zwolle.
Th. Speidel, Saigon.
P. A. Tiele, Utrecht.
Mevr. A. L. E. Bosboom Toussaint, 's Gravenhage.
Mr. C. Vosmaer, 's Gravenhage.
Prof. A. C. Vreede, Leiden.
Dr. M. de Vries, Leiden.
Alfred Russell Wallace, Londen.
Dr. Th. Ch. L. Wijnmalen, 's Gravenhage.
Mr. J. P. P. Baron van Zuylen van Nyevelt, 's Gravenhage.

Gewone Leden.

F. H. P. van Alphen.
H. M. Ament.
H. M. Andrée Wiltens.
R. C. Bakhuizen van den Brink.
H. E. Beadon.
G. W. Beeger.
J. Bensbach.
Mr. W. Ch. van Benthem Jutting.
J. M. van Berckel.
H. P. J. van den Berg.
Mr. L. W. C. van den Berg.
Mr. C. G. de Beus.
F. Beijerinck.
A. H. G. Blokzeijl.
M. Bock.
W. de Boer.
K. F. Bohl.
M. J. Boissevain.
H. J. C. Bonemeijer.
E. Bosch.
L. Bosch.
H. Bos Otten.
M. J. van Bosse.
J. C. Boyle.
Mr. W. A. Brill.
A. J. ten Brink.
W. Broers.
L. Brunner.
A. de Bruijn Mz.
Mr. L. A. P. F. Buijn.
Mr. C. A. Buijs Ballot.
Mr. A. A. Buijskes.
H. D. Canne.
A. C. Claessens.
Mr. J. W. T. Cohen Stuart.
G. C. E. van Daalen.
H. V. T. Davids.
J. Dinger.
H. G. Derx.
Mr. H. van Dissel.
S. van Dissel.
J. G. L. Dücker.
Mr. W. A. Engelbrecht.
Mr. J. J. G. Enschedé.
J. Ph. Ermeling.

Mr. D. Fock.
A. H. G. Fokker.
Mr. W. Francis.
W. O. Gallois.
Mr. W. de Gelder.
Mr. J. W. van Goens.
L. F. Gonsalves.
M. A. F. Goossens.
L. W. Gribling.
D. Groeneveld.
Dr. J. G. H. Gunning.
Dr. C. Gutteling.
C. E. Haarsma.
J. Habbema.
J. C. van Hasselt.
P. H. van Hengst.
Mr. C. A. Henny.
Mr. J. E. Henny.
Mr. T. Henny.
H. Herrings.
H. P. van Heukelom.
L. G. van der Hoek.
B. Hoetink.
H. C. van den Honert.
A. A. Hoos.
Jhr. H. W. F. Hora Siccama.
Mr. U. J. Huber Noodt.
H. A. Hijmans van Anrooij.
Dr. J. l'Ange Huet.
Mr. J. Hulshoff Pol.
Mr. A. J. Immink.
W. Jacometti.
Mr. P. H. F. Junius.
F. W. G. Kemmann.
P. H. van der Kemp.
E. J. Kerkhoven.
H. der Kinderen.
F. H. Klein.
Mr. H. Klein.
J. Knebel.
P. F. Kraal.
J. C. G. S. van Kraaijenoord.
C. A. Kroesen.
J. C. Th. Kroesen.
R. C. Kroesen.
T. C. J. Kroesen.
J. C. Kummer.
J. H. J. Laats.
Mr S. J. Lagerweij.
P. F. Laging Tobias.
G. A. de Lange.
K. F. A. van Langen.
G. Lebret.
W. van der Lee.
J. J. L. van Leeuwen.
H. E. Levert.
Mr. J. N. A. Lion.
C. P. Lohr.
A. Luijmes.
Mr. P. Maclaine Pont.
Mr. P. A. Matthes.
L. Th. Maijer.
H. L. Ch. te Mechelen.
H. J. Meertens.
P. Meeter.
Mr. J. P. Metman.
A. C. de Meijier.
F. C. E. de Meijier.
Moehammad Soeleman Adil Chalifatoel Moeminin, Sultan van

Koetei.
A. E. Moll.
Mr. S. M. A. du Mosch.
F. H. C. van Motman.
J. G. Th. van Motman.
P. C. van Motman.
Th. Mounier.
G. C. T. W. Mundt.
A. Mijer.
H. A. de Nooij.
G. Oostergetel.
A. C. A. van Overstraten.
J. H. Pannekoek.
G. H. Pannekoek.
K. L. Pfeiffer.
Mr. M. C. Piepers.
Mr. A. M. Pino.
C. C. Prager.
H. E. Prins.
Raden Adipati Aria Koesoema Diningrat.
Raden Mas Ismangoon Danoe Winoto.
Raden Mas Adipati Ariä Tjondrä Negårä.
Raden Mas Toemenggoeng Ariä Soegondä.
Dr. H. M. D. van Riemsdijk.
T. Roorda van Eijsinga.
C. A. Rovers.
F. A. A. Ruitenbach.
J. A. van Rijn van Alkemade.
A. C. Schepper.
L. W. Th. Schmidt.
K. L. van Schouwenburg.
L. F. M. Schulze.
E. G. van Schuijlenburg.
W. H. Senn van Basel.
Mr. J. Sibenius Trip.
Mr. J. J. Smits.
A. Sol.
Dr. J. H. F. Sollewijn Gelpke.
Mr. A. Stibbe.
H. N. Stuart.
Mr. J. E. de Sturler.
E. C. Baron Sweerts de Landas Wijborgh.
M. A. Terwen.
J. L. van der Toorn.
Dr. M. Treub.
C. C. Tromp.
G. J. van der Tuuk.
L. F. Tuijl Schuitemaker.
F. Twiss.
Mr. W. C. Veenstra.
H. Visser.
A. G. Vorderman.
Mr. C. Voûte.
Mr. J. R. Voûte.
Mr. A. de Vries.
H. G. J. G. Vriesman.
J. H. van der Waarden.
A. F. von de Wall.
Mr. E. G. D. G. Wassink.
P. van der Weide.
R. J. L. Weijhenke.
Jhr. C. H. A. van der Wijck.
J. W. Young.
B. van Zutphen.
G. E. V. L. van Zuijlen.

Buitengewone Leden.

A. N. Clavier.
N. Graafland.
L. K. Harmsen.
J. van Kinsbergen.
F. Kramer.
J. Kreemer.
Raden Hadji Moehammad Moesa.
Raden Karta Winata.
C. A. van Ophuijsen.
C. Poensen.
H. Sundermann.
C. W. J. Wenneker.
F. C. Wilsen.

NOTULEN.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXII. — 1884.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1885.

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Januari 1884 . . . 1
Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Februari 1884 . . . 18
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 Maart 1884 . . . 25
Bestuursvergadering van Dinsdag, 1 April 1884 41
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Mei 1884 48
Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 Juni 1884 59
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Juli 1884 67
Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Augustus 1884 . . . 70
Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 September 1884. . . 87
Bestuursvergadering van Dinsdag, 14 Oktober 1884. . . 95
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 November 1884. . . 109
Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 December 1884. . . 118
Aperçu des travaux de la Société pendant l'Année 1884. . 126

Bijlagen.

I. Lijst der ingekomen boekwerken over het 1e kwartaal 1884 I
II. Lijst van ontvangen boekwerken gedurende het 2de kwartaal 1884 II
III. Lijst der ingekomen boekwerken over het 3de kwartaal 1884. XLIII
IV. Vermenigvuldiging van inscripties LV
V. Aanwinsten van het Munt- en Penning-Kabinet in 1884 LVII
VI. Aanwinsten van het Ethnologisch Museum in 1884. LXIII
VII. Lijst van ingekomen boekwerken gedurende het 4de kwartaal 1884 LXVI
VIII. Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1884 LXXII

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Januari 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. VAN DEN BERG, Wd. Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. HAGA, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 4 Dec. 1883, in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 4 Jan. jl. No. 40, waarbij machtiging wordt verleend het door den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS ondernomen werk: "De Plakaten enz. *Ned. Indië* betreffende, uit de 17de en 18de eeuw", overeenkomstig het dezerzijds gedaan voorstel (Not. 4 Dec. 1883, II, *o*) ter Landsdrukkerij te doen zetten en drukken, verlangende de Regeering 25 exemplaren kosteloos te ontvangen.

De Heer VAN DER CHIJS wordt uitgenoodigd de noodige stappen te doen, opdat aan dit besluit zoo spoedig mogelijk uitvoering worde gegeven.

b. Het renvooi van den Gouv. Sekretaris, dd. 7 Jan. jl., No. 75, ten geleide van het door den Heer W. P. GROENEVELDT aan de Regeering ingediend verslag omtrent het door hem ingesteld onderzoek naar den toestand der Hindoe-oudheden van *Java* (Not. 7 Aug. 1883, II, *a*), in handen gesteld van de Direktie om te dienen van consideratie en advies omtrent de gedane voorstellen tot het zooveel mogelijk tegengaan van verder verval dier ruïnen.

Na bespreking wordt besloten der Regeering mede te deelen, dat de Direktie zich geheel kan vereenigen met de gedane voorstellen.

c. Een schrijven van Dr. B. HAGEN, ged. 3 Dec. 1883, aan den Voorzitter Mr. T. H. DER KINDEREN, gericht, de mededeeling bevattende dat hij op dien dag de reis naar het *Toba*-meer aanvaard heeft, waarvoor hem (zie Not. 10 Okt. 1882, II, *a*) door de Regeering een subsidie van 500 dollars is toegestaan. De reis gaat van *Tandjoeng Merawa* naar *Nagasariboe*, over *Griging* naar *Silalahe* (N. W. kust van het *Toba*-meer) te voet, van daar over het meer naar *Pageh*, tot aan *Nageri* (N. en O. K. van het meer) en wellicht over *Silindoeng* naar *Siboga*.

Met belangstelling is van deze mededeeling kennis genomen.

d. Een schrijven van den Heer G. SCHERER, Ass. Res. te *Telok Semawe*, ged. *Soekaboemi*, 10 Dec. jl., mededeelende dat hij naar zijn standplaats teruggekeerd, bereid is nogmaals alle in zijn vermogen liggende middelen aan te wenden om overeenkomstig het verzoek der Direktie (z. Not. 4 Sept. 1883, IV, *b*) inlichtingen in te winnen omtrent Hindoe-oudheden te *Samoedra*; dat inmiddels blijkens vroeger genomen informatiën zich daar geen zichtbare, of liever onbedolven, Hindoe-oudheden bevinden, treffende men er alleen, naar gemeld wordt, een marmeren met Arabische karakters beschreven praalgraf van een musulman aan; dat er te *Samoedra* verder een plaats is, *Tjot Astana* (paleis-heuvel) genaamd, waar in vroeger tijd een paleis moet gestaan hebben, van hetwelk echter niets meer te zien is en alleen door opgraving wellicht overblijfselen zouden kunnen ondekt worden.

Notificatie.

e. Een schrijven van den Heer D. P. JENTING, Kontr. der 2e kl. b/h. B. B., ged. *Meester-Cornelis*, 12 Dec. jl., voor

's Genootschaps ethnologisch museum ten geschenke aanbiedende: een blaasroer, bij de Loeboe's (*Mandailing*) in gebruik; eenige rotan-strikken voor het vangen van herten en een val of klem om eekhorens te vangen, beide, strikken en val, in gebruik bij de Mandailingers.

De val wordt opgesteld midden op een lange bamboe, bevestigd aan twee klapperboomen, welke zoover van elkaar moeten staan, dat het eekhorentje niet van den eenen naar den anderen boom kan springen, maar genoodzaakt is langs de bamboe te gaan om verder te komen.

Onder dankbetuiging in de betrokken afdeeling van het museum opgenomen.

f. Een schrijven van het correspondeerend lid SOURINDRO MOHUN TAGORE, ged. *Calcutta*, 29 Nov. jl., de toezending meldende van een exemplaar van een door hem geschreven werk „Hindu Loyalty ".

Dit werk sedert ontvangen zijnde, zal den zender hiervan onder dankbetuiging worden kennis gegeven.

g. Een schrijven van het eerelid Mr. H. D. LEVYSSOHN NORMAN, ged. *Batavia*, 23 Dec. jl., aan het Gen. ten geschenke aanbiedende een verzameling boeken en handschriften, grootendeels afkomstig uit den boedel van wijlen den Heer J. P. ZOETELIEF.

Onder dankbetuiging in handen gesteld van den Heer D. F. VAN DER PANT, ten einde te gelegener tijd rapport uit te brengen omtrent den inhoud dezer verzameling.

h. Het ondervolgend antwoord van den Heer J. SILVESTRE, ged. *Saigon*, 22 Dec. jl., op het ingevolge besluit der vergadering van 6 Nov. 1883, IV, *a*, aan hem gericht schrijven.

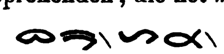
„J'ai bien reçu la lettre, en date du 20 Novembre dernier, que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, ainsi que la liste des monnaies et médailles de l' Annam qui existent au cabinet de Batavia. Je me fais un véritable plaisir de mettre

à votre disposition les quelques moyens dont je puis disposer, et vous pouvez être certains que je ne négligerai rien pour vous aider à compléter votre collection. Une occasion exceptionnellement favorable m'est justement offerte: je me rends au Tonkin, où je suis appelé à prendre la direction des services civils et des affaires indigènes, et c' est là, au coeur de l' Empire d' Annam, à la capitale des anciennes dynasties, que l' on doit nécessairement trouver les éléments métalliques de l' histoire annamite.

Les pièces de monnaie chinoise dont vous avez l' obligeance de nous proposer l' échange, sont extrêmement intéressants, mais surtout au point de vue de l' histoire de Java; c' est pourquoi il nous suffirait d' en connaître les *caractères*, pour être fixés déjà sur le point qui nous intéresse le plus. Car, — je ne sais si je m' abuse, — il me semble que Java et l' Annam ont eu, dans les temps passés et durant une longue suite de siècles des rapports constants et d' une importance telle que je ne suis pas éloigné de croire que la colonie hindoue qui a bâti les monuments de la vallée du Mé-kong, et les Malais qui ont fondé le royaume de Ciampa sont également venus, sinon de Java même, au moins de l' Archipel malais. D'un autre côté, certains faits que m' ont révélés mes recherches sur l' ancien Ciampa, tendent à établir que l' islamisme a envahi l' Indo-Chine avant de passer à Java. Au point de vue de la sûreté des déductions, j'aurai peut-être besoin, un jour, de rapprocher certaines pièces des anciennes monnaies de Java, et d' ici là j'aurai certainement pu, en satisfaisant au désir exprimé dans votre lettre, me créer des titres à votre bienveillant concours."

Wordt besloten in voldoening aan het verzoek in bovenstaanden brief gedaan den Heer Silvestre een lijst toe te zenden van de oude Chineesche munten in 's Genootschaps verzamemeling aanwezig, met opgave van de daarop voorkomende karakters.

i. Een schrijven van het eerelid. Dr. A. NEUBRONNER VAN DER TUUK, ged. *Boeleleng*, 13 Dec. jl., nader toegelicht door het ondervolgend schrijven van 17 Dec. jl.

„De zes, door den Hr. HARMSEN ingezonden, Bataksche vertellingen heb ik gelezen. De laatste komt overeen met de Tobasche *Imboeloe Man* (z. Wdb. onder *man*) en de Dairische *Saip ladang* (waarvan de tekst is uitgegeven in 't derde deel van 't Bataksch leesboek) en kan gevoegelijk achterblijven, te meer daar de Hr. VAN OPHUIJZEN mij reeds vroeger dezelfde vertelling heeft toegezonden met verzoek haar der Regeering aan te bieden. Wat de taal betreft dier vertellingen, zij is merkwaardig om den invloed van 't Maleisch, dat met den Islam, die zich, overal waar wij ons vestigen, weet uit te breiden, reeds menig Bataksch woord heeft verdrongen. De Hr. H. heeft hier en daar de Maleische woorden in Bataksche veranderd, maar naar mijn inzien soms ten onrechte, zoo b. v. heeft hij *haoel* (قول) vervangen door *baga* en *boenting* (*zwanger*) door *daloman.* Nu is het de vraag, of men in de streek, waar 't Angkolasch of Mandailingsch gesproken wordt, die Bataksche woorden wel zoo goed verstaat als de indringers. Ik voor mij zoude *haoel* boven *baga* verkiezen. Immers *haoel* heeft de bepaalde beteekenis van *gelofte* en is reeds lang in 't Mandailingsch gedrongen (z. Woordenboek, bijvoegsel), terwijl *baga* een te algemeene beteekenis heeft, tevens *belofte* beteekenende. Ook zoude ik den Hr. H. in beraad geven, de spelling niet te zeer naar de afleiding in te richten; zoo vind ik meermalen 't voorhechtsel *mar* vóór woorden die met een klinker aanvangen, afgescheiden geschreven (b. v. in pl. v. . Deze spelling is ongebruikelijk en hoogst waarschijnlijk aan 't inlandsch onderwijs te wijten. Spelt men *mar-anak* in pl. v. *maranak*, dan wordt het woord onduidelijk voor de Dairisch sprekenden, die het *marhanak* zullen uitspreken (z. in 't Wdb. *barham*). Ik vermoed dat deze spelling niet van den Hr. HARMSEN. maar van een inlandschen schoolmeester is.

De vertellingen verdienen bekend gemaakt te worden, daar

zij een goede bijdrage zijn tot de kennis van den Mandailingschen tongval, die meer en meer Maleische woorden, als b. v. *koedo* (paard), opneemt, zonder dat er behoefte aan bestaat. Dat 't Maleisch veroveringen maakt in de door ons bezette streken is niet alleen 't geval in 't Mandailingsche maar ook daar, waar Tobasch gesproken wordt. In de twee onlangs door Prof. NIEMANN uitgegeven oorlogsverklaringen (*poelas*) vindt men ook Malaismen. Zoo lezen we aan 't slot van de eerste *poelas*: molo indadong di lèan, oenang di dok toean ahoe na mangalanggar, tabit toean nami! ho pangaloean: *zoo hij* 't geld *niet geeft*, *moet gij* (moet Mijn Heer) *niet zeggen, dat ik de aanvaller ben. Dag Mijn Heer! Gij zijt de persoon, tot wien men zich met klachten heeft te vervoegen.*

In dit slot stuiten we op *mangalanggar*, dat geheel een Malaisme is, want *langgar* is onbataksch, daar in één woord geen *r* en *l* mogen te samen komen. Het moest zijn *mangaranggar* (zie Wdbk). Verder is met *tabit* het Maleische *tabiq* bedoeld en heeft de schrijver het een beteekenis gegeven, die geheel in strijd is met de ware beteekenis. 't Woord beteekent namentlijk *met uw verlof!*, ook in 't Maleisch, en de beteekenis *goeden dag!* is onder Nederlandschen invloed ontstaan. Ook *roepia* is een zeer modern woord, want het is nog zoo lang niet geleden, dat een Batak slechts Spaansche matten in ontvangst wilde nemen. Op den 2[den] regel moet *ho* (*gij*), dat onder geschreven staat, achter *toe* (*tot*) geplaatst worden. Aangaande de aanmerking van Prof. NIEMANN, die zich verwondert, dat *si* in den tweeden brief vóór *togatoelan* (een der personen, tegen wien de *poelas* is gericht) ontbreekt, heb ik te verwijzen naar de spraakkunst, bl. 256."

Wordt besloten den Heer VAN DER TUUK onder dankbetuiging voor zijne opmerkingen mede te deelen, dat het nemen eener beslissing omtrent de uitgaaf der bedoelde vertellingen, aangeboden in de vergadering van 20 Juni 1883, II, *t*, moet uitgesteld worden, tot hierover in nader overleg zal getreden zijn met den Heer HARMSEN, die binnen kort voor herstel van gezondheid naar Europa vertrekt.

k. Een schrijven van den Heer TH. SPEIDEL, ged. *Saigon*, 5 Dec. jl., zijn dank betuigende voor zijn benoeming tot correspondeerend lid en tevens de toezending meldende van een exemplaar van de 7 nog verkrijgbare deelen der Excursions et Reconnaissances (Not. 6 Nov. 1883, II, *d*), zijnde de vroegere in betrekkelijk gering getal uitgegeven en sedert lang niet meer te bekomen.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

l. Een schrijven van den Heer GUIDO CORA, ged. *Torino*, 30 Okt. 1883, in antwoord op de dezerzijds voorgestelde ruiling van edita (Not. 2 Mei 1882, VI, *d*) toezending van den Cosmos meldende, met verzoek daarvoor 's Genootschaps tijdschrift te mogen ontvangen.

Door den Bibliothekaris is aan dit verzoek voldaan, terwijl voor geregelde toezending der verder te verschijnen edita zal gezorgd worden.

m. Het ondervolgend schrijven van het Bestuur van het Aardrijkskundig Genootschap te *Amsterdam*, ged. 23 Okt. jl.

„Op de Bestuursvergadering van het Aardrijkskundig Genootschap, gehouden den 13den Oktober jl., kwam de wenschelijkheid der aanstelling van een Archivaris te *Batavia* op meer dan éénen grond ter sprake, en rees de vraag, of het Genootschap zich aangaande deze zaak tot de Regeering zoude wenden, gelijk het vroeger gemeend had zijne denkbeelden aangaande de aanstelling van een Direkteur van het Rijks Ethnographisch Museum ter kennis van die Regeering te moeten brengen.

Bij nader inzien achtte men het *niet* wenschelijk zich in dezen terstond tot de Regeering te wenden, maar meende men vooraf inlichtingen bij Uwe geachte Vereeniging te moeten inwinnen, zoowel naar den stand van het archief en de wenschelijkheid der bovengenoemde aanstelling, als naar de mogelijkheid om, zoo ook zij haar wenschelijk acht, gezamenlijk die stappen bij de Regeering te doen.

Uitvoering gevende aan het besluit der vergadering, heb ik dus de eer U beleefdelijk uit te noodigen ons in dezen de bovenbedoelde inlichtingen te willen verschaffen en van Uw gevoelen in zake de samenwerking te willen doen blijken, waardoor U het Bestuur van het Aardr. Genootschap wel zeer aan U zal verplichten."

De W[de]. Voorzitter deelt mede, dat tot voorkoming van ongewenschte vertraging de behandeling van dezen brief niet is uigesteld tot de bestuursvergadering, maar onmiddellijk daarop het hieronder opgenomen antwoord aan het genoemde Bestuur is verzonden, vergezeld van een kopie der nota door Mr. N. P. van den Berg in de vergadering van 7 Maart 1882 ingediend (Not. IV, *a*) en van het naar aanleiding dier nota door de Direktie aan de Regeering gerichte schrijven.

„In antwoord op Uwe missive van 23 October jl. hebben wij de eer mede te deelen, dat de Direktie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen de aanstelling van een Archivaris bij 's Lands-archief alhier ten zeerste zoude toejuichen.

Zooals Uw Bestuur uit het hierbij in afschrift gevoegd schrijven kan nagaan, heeft de Directie v[d]. reeds eene poging aangewend tot het doen benoemen van zoodanigen ambtenaar, welke poging tot nog toe geene, haar bekende, resultaten heeft opgeleverd. Zij mocht namelijk van de Indische Regeering ter zake geen antwoord ontvangen en de bedoelde Archivaris is niet benoemd.

Hoezeer intusschen 's Lands-archief alhier verdient onder een goed en geregeld beheer gebracht te worden, blijkt uit den sedert in het licht verschenen inventaris van dat archief, aan welk werk, naar wij vernemen, ten gevolge van belangrijke aanwinsten, eerlang een supplement zal worden toegevoegd.

Eveneens blijkt zulks uit allerlei in meerbedoeld archief ingestelde onderzoekingen, waarvan de vruchten reeds gepubliceerd zijn of weldra zullen worden, — onderzoekingen, welke vroeger onmogelijk waren, maar nu onder het tijdelijke beheer,

waarmede 's Lands-archief alhier zich tevreden moet stellen, uitvoerbaar zijn geworden.

Vroeger was het archief niet veel beter dan een chaos, waarin niemand den weg kon vinden; thans heerscht daarin orde, zoo veel en zoo goed, als men in billijkheid kan wenschen. Vroeger werd niets gedaan tot bewaring van de stukken tegen bederf, — in een tropisch klimaat vooral eene groote fout, — thans wordt al het mogelijke aangewend om de dikwerf hoogst belangrijke, soms unieke, documenten voor beschadiging te vrijwaren. Vroeger moest men zelf, meestal vruchteloos, in het archief zoeken, wat men noodig had; thans wordt veel van dat tijdroovende zoeken bespaard door de hulp, welke men in het archief vindt.

Maar al die verbeteringen zijn slechts van tijdelijken aard; want niets waarborgt, dat 's Lands-archief alhier niet tot zijn ouden, ongeredderden en onbeheerden toestand zal terugkeeren, wanneer de persoon, aan wien de zorg voor dat archief thans bij wijze eener tijdelijke kommissie is opgedragen, aan het archief ontvalt. Zekerheid voor de toekomst bestaat in dit opzicht volstrekt niet en kan eerst dan bestaan, wanneer een vaste Archivaris zal zijn aangesteld.

Wat aangaat het in Uw schrijven geopperde denkbeeld van samenwerking, hieromtrent zij het ons vergund het volgende aan te teekenen.

Terwijl Uw Bestuur zich uit den aard der zaak vermoedelijk zal wenden tot den Minister van Koloniën, is de Direktie v/h. B. G. van K. en W. verplicht (wil zij zich niet aan oneerbiedigheid schuldig maken) zich tot den Gouverneur Generaal van N. I. te wenden, — eene omstandigheid, welke een collectief adres onmogelijk maakt.

Op nieuw bij de Indische Regeering een voorstel tot benoeming van een Lands-archivaris in te dienen is voor de Direktie v/h. B. G. van K. en W. minder voegzaam, omdat zij nog geene beschikking op haar vroeger voorstel heeft ontvangen.

De Direktie v[d]. zal echter met genoegen zien, indien Uw

Bestuur kan besluiten in het eventueel aan den Minister van Koloniën te richten adres te laten invloeien, dat de Direktie v/h. B. G. van K. en W. met ingenomenheid van Uw voornemen heeft kennis genomen en nog altijd betreurt, dat N. I. een Lands-archivaris moet missen, terwijl in Nederland bij het Rijks-archief zes ambtenaren zijn bescheiden en elke stad van eenig aanbelang haren Archivaris bezit."

De vergadering betuigt haar volkomen instemming met den inhoud van dit antwoord.

n. Een schrijven van den Heer J. A. Aeckerlin, ged. *Benkoelen*, 22 Dec. jl., mededeelende dat hij twee werken heeft ontvangen, getiteld: "Introduction to the study of sign language among the North American Indians, as illustrating the gesture speech of mankind, by Garrick Mallery, Brevet. Lieut. Col. U. S. army. Washington, Govern. printing office, 1880" en "Sign language among North American Indians compared with that among other peoples by Garrick Mallery. Brevet. Lieut. Col. U. S. army. Extracted from the first annual report of the bureau of ethnology. Washington, Govern. print. office, 1880", welke hij bereid is aan het Gen. af te staan, indien dit op het bezit dier boeken prijs stelt.

Den schrijver zal gemeld worden, dat het Gen. zeer gaarne de genoemde werken, welke niet in de bibliotheek aanwezig zijn, zal ontvangen.

o. Een schrijven van het buitengewoon lid J. Kreemer, ged. *Malang*, 27 Dec. jl., eenige nummers uit 's Genootschaps verzameling Javaansche handschriften te leen verzoekende.

Wordt besloten aan dit verzoek te voldoen.

p. Een schrijven van Dr. L. W. G. de Roo, ged. *Batavia*, 1 Jan. 1884, die met het oog op de drukke werkzaamheden, aan de pas door hem aanvaarde betrekking van Direkteur van Financiën verbonden, zich verplicht ziet ontslag te verzoeken als bestuurslid van het Gen., verklarende hij zich

inmiddels bereid het toezicht te blijven houden op de uitgave der *Realia*.

Wordt besloten den Heer DE ROO, onder dankbetuiging voor de diensten door hem als lid der Direktie aan het Gen. bewezen, het gevraagde ontslag op de meest eervolle wijze te verleenen, onder aanteekening dat het toezicht over de uitgave der *Realia* hem toevertrouwd blijft, terwijl met de aanvulling der door dit ontslag ontstane vacature zal gewacht worden op de terugkomst van den Voorzitter, Mr. T. H. DER KINDEREN.

q. Het uit rondlezing teruggekomen rapport van den Heer W. P. GROENEVELDT omtrent zijne reis naar midden Java (Not. 4 Dec. 1883, II, *p*).

Wordt besloten dit stuk in het archief te bewaren.

r. De uit rondlezing teruggekomen bijdrage van den Heer C. H. F. CAMPEN, (vermeld in Not. 7. Aug. 1883, II, *k*,) zijnde een opstel over de visscherij op *Halemahera*.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat dit stuk beter op zijn plaats wordt geacht in het tijdschrift van Nijverheid en Landbouw, hetwelk veel over visscherij in N. I. bevat, dan in het tijdschrift van het Gen.

s. Een nota van den Heer J. E. ALBRECHT, de mededeeling bevattende dat hij van den Heer C. H. F. CAMPEN ontvangen heeft: 1e een door dezen vervaardigde kaart van *Halemahera*, 1ste blad, benevens een verbeterden en aangevulden overdruk van zijn in deel XXVIII van het tijdschrift opgenomen opstel over dat eiland; 2e het begin eener verhandeling over de fauna en flora van *Halemahera* en 3e een opstel over de geschiedenis van dat eiland.

Overeenkomstig het voorstel van den Heer ALBRECHT zal den Heer CAMPEN in overweging gegeven worden, de sub 1 vermelde kaart met het verbeterd opstel aan het Aardrijkskundig Genootschap te *Amsterdam* ter publiceering aan te bie-

den en de sub 2 genoemde verhandeling te voltooien en ter beoordeeling te zenden aan de Kon. Nat. Vereeniging alhier; terwijl omtrent no. 3 naar aanleiding van het advies van den Heer A. Haga den S. zal medegedeeld worden, dat de bewerking eener degelijke geschiedenis van *Halemahera* onmogelijk moet geacht worden, wanneer daarbij niet de talrijke bescheiden kunnen geraadpleegd worden, omtrent dat eiland in het oud-archief alhier aanwezig.

t. De missive van den Thesaurier, dd. Jan. jl., ten geleide van een overzicht der geldmiddelen gedurende 1883 en een concept-begrooting van ontvangsten en uitgaven voor 1884, beide vergezeld van een memorie van toelichting.

In handen gesteld van eene kommissie bestaande uit de Heeren J. E. Albrecht en A. L. van Hasselt ten fine van onderzoek.

III. De W[de]. Voorzitter deelt mede, dat hij aan de redaktie van het tijdschrift een opstel van zijne hand heeft aangeboden, getiteld: „Een conflict met den Raad van Justitie des casteels *Batavia*, 1795" en bestemd om in de eerst volgende aflevering te verschijnen.

IV. De Heer Mr. J. A. van der Chijs:

a. Legt de ondervolgende door hem ontvangen missive van den Heer P. F. Laging Tobias, Gouverneur van *Atjeh en Onderhoorigheden*, over.

„De aan Uwe Direktie gedane mededeeling van den Kolonel der artillerie A. Haga, dat er bij mij geen bezwaar zou bestaan tegen het afstaan aan het Genootschap van de, of althans van eenige der onder mijne berusting zijnde zoogenaamde *Atjehsche* rijkssieraden, is volkomen juist.

Het grootste gedeelte der voorwerpen, die hier als rijkssieraden bewaard worden, zijn mij na een nauwgezet onderzoek gebleken volstrekt geene rijkssieraden te zijn. Slechts een paar

dier voorwerpen maken hierop eene uitzondering en deze zijn voor het bestuur dan ook van waarde. Alle overige voorwerpen kunnen hier veilig gemist worden.

Daaronder bevinden zich eenige wapens en eenig zilveren huisraad, die mij voorkomen voor een ethnologisch museum eenige waarde te hebben.

Ik zal der Regeering voorstellen alles, wat stellig niet tot de rijkssieraden behoord heeft, ter beschikking Uwer Direktie te stellen. Mocht de Regeering dit voorstel aannemen, dan zal Uwe Direktie daaronder ongetwijfeld wel voorwerpen aantreffen, die ook ethnologisch geene waarde hebben, maar ik acht het beter de schifting van het al dan niet bruikbare aan Uwe Direktie zelve over te laten.

Omtrent de oudheden in de afdeeling *Telok Semawé* heb ik den Assistent Resident dier afdeeling verzocht, mij wel zoo omstandig mogelijk te willen inlichten.

ZWEdG. bevindt zich thans te *Batavia* met verlof, en hoewel hij mijn schrijven nog niet kan ontvangen hebben en dus waarschijnlijk nog geen opzettelijk onderzoek naar die oudheden zal hebben gedaan, zoo is hij wellicht toch in staat, Uwe Direktie al aanstonds het een en ander daaromtrent mede te deelen.

Binnen kort denk ik zelf mij naar *Telok Semawé* te begeven en zal op die reis mij ook met de zaak bezig houden.

Uwe Direktie kan dus in dezen nader bericht van mij te gemoet zien."

Met belangstelling is kennis genomen van deze missive, een antwoord op het dezerzijds, in gevolge het besluit vermeld in (Not. 4 Sept. 1883, IV, *b*,) aan den Gouverneur v^d^. gericht schrijven.

b. Stelt voor den Gouverneur der Cocos-eilanden ten behoeve van het museum een stel te verzoeken van de lederen munten, welke op die eilanden in omloop zijn.

Conform.

c. Idem aan Dr. LEEMANS te *Leiden* te vragen, of er mogelijkheid bestaat voor het Gen. tot het verkrijgen van afgietsels der fraaiste uit N. I. afkomstige Hindoe-beelden aanwezig in het Leidsche museum van oudheden, en, zoo ja, welke de prijs van elk dier afgietsels is.

Conform.

V. De Heer W. P. GROENEVELDT verzoekt ontheven te worden van de opdracht, hem in de vorige vergadering gedaan, advies uit te brengen omtrent de aanteekeningen van den Heer Roos betreffende de afdeeling *Kaoer*, zijnde het hem ten gevolge van talrijke andere werkzaamheden onmogelijk den noodigen tijd aan dat geschrift te wijden, om over de al of niet wenschelijkheid der uitgaaf te oordeelen.

Op verzoek van den W^den^. Voorzitter verklaart de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS zich bereid de taak van den Heer GROENEVELDT over te nemen.

VI. De Heer D. GERTH VAN WIJK biedt namens den Heer J. E. ALBRECHT twee geslepen steentjes aan, waarvan er honderden moeten gevonden zijn in den grond nabij de *Tjitaroem*, bij het leggen van de spoorwegbrug over die rivier, wordende daarij het voorstel gedaan nadere inlichtingen omtrent de vindplaats en andere bijzonderheden te vragen aan de ter plaatse aanwezige ingenieurs, hetgeen kan geschieden door tusschenkomst van den Inspekteur-Generaal der Staatsspoorwegen.

Conform.

VII. Op voorstel van den W^den^. Voorzitter wordt overgegaan tot de benoeming der kommissiën voor de opname van den toestand der verschillende verzamelingen, waarop worden aangewezen:

Voor de bibliotheek en de verzameling handschriften de Heeren Mr. N. P. VAN DEN BERG en W. P. GROENEVELDT;

Voor het museum de Heeren D. F. VAN DER PANT en A. HAGA.

VIII. Voor het Gen. werden nog de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer E. E. E. OTKEN, een zeer merkwaardige kaart van Japan, 1678. (In Japan gedrukt).

Volgens een aanteekening van Dr. J. HOFFMANN, *Leiden*, Nov. 1853: „Een soort van statistieke kaart van het Japansche rijk, uitgegeven in het 6de jaar Yen-bô (1678), 3de maand. Het is een ruwe schets van het rijk met de verdeeling in 68 provinciën. Van iedere provincie vindt men den naam opgegeven en de inkomsten, welke de vorstelijke huizen daarvan trekken. De steden, door deze bewoond, zijn alleen genoemd zonder aanduiding harer ligging."

b. Van Mr. N. P. VAN DEN BERG: een 5 drachmenstuk (Griekenland), 1876. — z.

Surinaamsch bankpapier van *f* 10.—

c. Bij missives van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 31 Dec. jl., No. 2134 en 2135: De opkomst van het Nederlandsch gezag in O. I. Deel XI, uitgegeven en bewerkt door M. L. VAN DEVENTER," en

Een exemplaar van den catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale Tentoonstelling te *Amsterdam*, 1883.

d. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 26 Nov. 1883, No. 13219, een exemplaar der zeekaart: „Staat van *Mangkasar*, blad II."

e. Bij missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 21 Dec. 1883, No. 16954, een exemplaar tekst en atlas van het werk getiteld: „Topographische en geologische beschrijving van een gedeelte van *Sumatra's Westkust*."

f. Bij missive van den Chef van den Topographischen dienst, dd. 21 Dec. 1883, No. 1466/45, een exemplaar van de photo-autographische overzichtskaart der residentie *Oostkust van Sumatra* in 40 bladen.

g. Bij missives van den Off. v. Just. te *Samarang*, dd 20 Dec. jl. No. 2947/4379 en 21 Dec. jl. No. 2952/4394, een aldaar uitgegeven brochure: „Beschouwingen naar aanleiding van de spoorweg-politiek van den Minister van Koloniën VAN BLOEMEN WAANDERS, door een Ingenieur", en een exemplaar van den te *Jogjakarta* gedrukten Maleischen almanak voor 1884.

h. Bij missive van den Insp. Gen. der Staatsspoorwegen op Java, dd. 8 Dec. jl., gedrukten betreffende dien dienst.

i. Bij missive van den Direkteur van Justitie, dd. 3 Jan. jl., een ex. van het werkje: „Woelang Rek, Teko Werdi en Soeloek, 3 zedekundige opstellen in één bundel vereenigd," waarop het auteursrecht is voorbehouden.

k. Voor de loan-collection van den Heer A. L. VAN HASSELT:

Een medaille 1ste kl., hem door het internationaal geographisch Congres te *Venetië* verleend voor zijn werk over *Sumatra.* — Brons.

Een medaille bij gelegenheid van dat Congres door de stad *Venetië* geslagen. — Brons.

IX. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer D. DE RIEMER, Notaris te *Batavia.*

Wordt weder op de ledenlijst gebracht de Heer T. PRYCE, partikulier te *Batavia.*

Van de ledenlijst worden op verzoek afgevoerd de Heeren Mr.

H. KUNEMAN, J. P. SPENGER VAN EIJK, Mr. H. A. DE GROOT en A. P. CAMERON, de laatste drie wegens vertrek naar *Europa*.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De W^d Voorzitter,

Mr. N. P. VAN DEN BERG.

De Sekretaris,

D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Februari 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. VAN DEN BERG, w[d]. Voorzitter, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 8 Jan. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 14 Jan. jl., No. 24, waarbij aan de Direktie wordt medegedeeld, dat de Regeering genegen is overeenkomstig het dezerzijds gedaan voorstel (Not. 4 Dec. 1883, II, *n*) Dr. B. HAGEN in de gelegenheid te stellen tot het doen van een wetenschappelijke reis in de aan het Ned. Ind. Gouvernement onderworpen Bataklanden, wanneer op de begrooting van 1884 daarvoor de noodige fondsen beschikbaar zijn gesteld, wordende c. q. te zijner tijd nadere volledige voorstellen te gemoet gezien.

Notificatie.

b. Het Gouv. besluit van 16 Jan. jl., No. 15, waarbij aan de Direktie de vergunning wordt verleend, om op 's Genootschaps kosten de beelden, vermeld in Not. 4 Dec. 1883, IV, herwaarts te doen overbrengen.

Den Conservator der oudheden wordt opgedragen het noodige te verrichten voor de spoedige uitvoering van dit besluit.

c. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 24 Jan. jl., No. 1077, ter opneming in het tijdschrift een Lampongsche vertaling van de Hikajat Siti Hasanah aanbiedende, zijnde deze vergezeld van een aanbevelende nota van Dr. H. N. VAN DER TUUK.

Wordt besloten den Direkteur v[d]. mede te deelen, dat een dergelijke bijdrage, zonder vertaling in het Nederlandsch of de noodige toelichtende aanteekeningen, niet geschikt is om in 's Genootschaps werken opgenomen te worden, terwijl indien het werkje overeenkomstig het advies van den Heer VAN DER TUUK bruikbaar wordt geacht voor de inlandsche scholen, de uitgaaf van schoolboekjes voor het inlandsch onderwijs, niet op den weg van het Gen. liggende, aan de Regeering of de partikuliere industrie dient overgelaten te worden.

d. De missive van denzelfden dd. 30. Jan. jl., No. 1362, ten geleide van een Hindoe-beeldje in een tegal-veld gevonden bij de desa *Bandjar Kidoel*, distrikt *Bawang*, residentie *Pekalongan*, met verzoek om mededeeling of op het bezit van dit voorwerp voor 's Genootschaps museum wordt prijs gesteld.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten, dit beeldje, een *Koevera*, voor den gevraagden prijs van *f* 1.— over te nemen. (Opgenomen in den Catalogus der oudheden onder No. 540*a*.)

e. Een schrijven van den Heer Jhr. BRANTSEN VAN RHEDEROORD, ged. *Rhederoord*, 15 Dec. 1883, de mededeeling bevattende, dat van de gouden penningen van den Gouv. Gen. JAKOB MOSSEL (Not. 2 Okt. 1883. IV, *d*) afbeeldingen zijn gemaakt, die in de Revue Royale de la Numismatique Belge zullen gepubliceerd en waarvan te zijner tijd een exemplaar aan het Gen. zal gezonden worden; mocht het gelukken galvanoplastische afdrukken of andere afgietsels van deze penningen

te maken, dan zullen ook deze aan het Gen. aangeboden worden.

Informatie.

f. Een schrijven van den Heer F. FOKKENS, Kontr. der 2de kl. b/h. B. B., ged. *Poerwakarta*, 18 Jan. jl., ter uitgave in het tijdschrift een opstel aanbiedende, zijnde de beschrijving eener beklimming van den *Dârâwati*, den hoogsten top van het *Wilis* gebergte.

Gesteld in handen der redaktie van het tijdschrift.

g. Een schrijven van het correspondeerend lid Dr. A. B, MEIJER, ged. *Dresden*, 30 Nov. 1883, photographieën en teekeningen verzoekende van de keteltrommen in het bezit van het Gen. en verder inlichtingen vragende naar de betrekkingen, die vroeger tusschen den O. Indischen Archipel en *Siam* bestaan hebben.

De conservator der oudheden deelt mede, dat Dr. MEIJER zich met het eerst omschreven verzoek ook tot Dr. v. D. BURG alhier heeft gewend en op verzoek van dezen de noodige afbeeldingen vervaardigd zijn.

Wordt besloten dit aan Dr. MEIJER te beriehten en hem voor hetgeen de betrekkingen tusschen *Siam* en dezen Archipel betreft te verwijzen naar wat daaromtrent is medegedeeld door Mr. L. C. D. VAN DIJK, „Neerlands vroegste betrekkingen met Borneo, den Solo-Archipel, Cambodja, Siam en Cochin-China," pag, 330 sqq. voor zoover het tijdperk betreft na de komst der Europeanen in den Archipel, en door Jhr. Mr. J. K. J. DE JONGE, „Opkomst enz.", deel II, pag. 90, met betrekking tot het vóór-Europeesche tijdperk.

h. Een schrijven van den Resident van *Ternate*, dd. 31 Dec. jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 5 Sept. 1882, V, *a*) bijzonderheden mededeelende omtrent door

hem op een eilandje in de *Sekar*-baai, aan den zuidkant der golf van *Mac Cleur* aangetroffen teekens (handen en andere) tegen den rotswand afgedrukt, gelijk de Heer LEON die op *Argoeni* (volgens dezen brief *Argoendie*) had waargenomen.

Wordt besloten dezen brief met de bijgevoegde teekening, de aanteekeningen van den Heer LEON en het verslag, vermeld in Not 4 Dec. 1883, II, *f*, in het tijdschrift te publiceeren.

i. De missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 26 Jan. jl., No. 1048, mededeelende dat het hierboven bedoelde rapport omtrent de op *Klein-Kei* aangetroffen merkwaardigheden de waarnemingen bevat van de Heeren W. ALLIROL, B. P. J. C. MOL, J. F. VAN SLOOTEN, alle drie Lt. t/zee 2[de] klasse, den Off. van Gez. 2[de] kl. W. MEIJBOOM en den Off. van Adm. 2[de] kl. S. J. A. DEIJL.

Informatie.

k. Een schrijven van Prof. H. KERN, ged. *Leiden*, 30 Not 1883, ten geleide van eene memorie van den Heer S. BEAL, die naar aanleiding van Chineesche historische berichten tot de conclusie is gekomen, dat in Oost Sumatra, hetzij in *Palembang*, hetzij in *Djambi*, een rijk *Shi-li-fo-shai* moet bestaan hebben en het hoogst belangrijk acht, dat daar onderzoekingen worden gedaan naar inscriptiën of overblijfselen van Boeddhistische bouwwerken, waartoe hij de medewerking van het Gen. inroept.

In handen gesteld van den Heer W. P. GROENEVELDT ten fine van advies.

l. De concept-begrooting voor het loopende jaar met het rapport daaromtrent door de Heeren J. E. ALBRECHT en A. L. VAN HASSELT uitgebracht.

Met het oog op de afwezigheid van den Thesaurier wordt besloten deze stukken in zijne handen te stellen en eerst in

de volgende vergadering een beslissing te nemen omtrent de definitieve vaststelling der begrooting.

m. Het rapport van de Heeren A. L. VAN HASSELT en Mr. J. A. VAN DER CHIJS omtrent de aanteekeningen van den Heer Roos betreffende de afdeeling *Kaoer* der residentie *Benkoelen.*

Wordt besloten den schrijver in overweging te geven zijn in vele opzichten verdienstelijk werk te herzien in verband met de kantteekeningen en met de litteratuur over het door hem behandelde onderwerp, tot welk laatste het Gen. bereid is hem door toezending van de noodige boeken de gelegenheid te verschaffen.

n. Een aantal brieven in antwoord op de circulaire, bedoeld in Not. 4 Dec. 1883, III, *d*, waarvan de inhoud voor zoover noodig zal bekend gemaakt worden, zoodra de verzameling berichten meer volledig zal zijn.

Onder deze brieven is er een van den Heer W. LINN, Ass. Res. te *Soemedang*, de mededeeling bevattende dat aldaar drie personen in het bezit zijn van een boekje met Boeddha-letters en twee pakjes lontar-bladeren met Boeddha-inscriptiën, welke de eigenaren genegen zijn voor *f* 10 per stuk af te staan.

Wordt besloten deze geschriften voor den gevraagden prijs over te nemen.

III. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer C. M. VAN DORP, eenige wapenen in gebruik bij de wilden van *Port Darwin.*

b. Van den Heer H. Th. DE MOULIN, een *Atjehsche* donderbus.

c. Bij missives van den 1sten Gouv. Sekretaris, dd. 10 Jan. jl., No. 45, en 21 Jan. jl., No. 103, de 6de afl. van het werk „Beiträge zur Geologie Ost Asiens und Australiens" van de Hoogleeraren Dr. K. MARTIN en A. WICHMANN, en Deel III, afl. 2, van Dr. SCHLEGEL's Nederlandsch-Chineesch woordenboek.

d. Bij missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 9 Jan. jl., No. 401, een ex. van het geschrift getiteld „Insulindische brieven enz." van Mr. W. C. J. VAN DER MOORE.

e. Bij missive van de Hoofd-kommissie der Jongens-weezen-inrichting te *Soerabaja*, ged. *Batavia*, 10 Jan. jl., No. 2482, het 24[ste] jaarverslag van die instelling.

f. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 12 Jan. jl., No. 420, de zeekaart: „Plannen voor ankerplaatsen in de Molukken, blad II."

g. Bij missive van den Ing. 1[ste] kl. tijdelijk belast met de leiding van den dienst der Bataviasche havenwerken, dd. 30 Jan. jl., No. 177, een exemplaar der verslagen van den havenbouw over Jan. — Dec. 1883.

h. Bij missive van den Direkteur van Just., dd. 29 Jan. jl., No. 764, en 31 Jan. jl., No. 952, een ex. van de werkjes: De partikuliere landerijen en de geschiedenis van Buitenzorg" en „De partikuliere landerijen en het eigendomsrecht op den grond, door C. H. F. RIESZ."

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

IV. Tot gewoon lid worden benoemd de Heeren W.

Meijer, Onderwijzer te *Batavia*, en J. P. Th. van Nunen, Referendaris aan het Dept. van O. E. en N.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd de Heer M. A. Terwen.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 Maart 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Mr. W. STORTENBEKER, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. Nadat Mr. N. P. VAN DEN BERG den Voorzitter, hersteld van zijn ziekte voor de eerste maal weder ter vergadering tegenwoordig, namens het bestuur heeft gelukgewenscht, worden de notulen der vorige vergadering van 5 Febr. jl., in rondlezing geweest zijnde, goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Een schrijven van den partikulieren sekretaris van Z. E. den G. G. mededeelende, dat Z. E. met het oog op haar aanstaand vertrek naar Nederland het Beschermheerschap van het Genootschap wenscht neder te leggen.

Voor kennisgeving aangenomen.

b. Een kennisgeving, dat het correspondeerend lid, de Hoogleeraar Dr. H. SCHLEGEL, te *Leiden* in den ouderdom van 79 jaar is overleden.

Wordt besloten Mevr. de Wed. SCHLEGEL 's Genootschaps deelneming te betuigen in het door haar geleden verlies.

c. De missive van den Direkteur van O. E. en N. dd. 28 Febr. jl., No. 2674, de mededeeling bevattende dat in de desa *Kaliwenang*, distrikt *Singenkidoel*, regentschap *Samarang*, een steenen *nandi* van ruim 1 M. lengte is opgedolven, die

bij het transport naar de hoofdplaats *Samarang* hier en daar geschonden is.

Wordt besloten den Direkteur vd. te verzoeken dit beeld, waarvan een teekening bij de missive gevoegd is, herwaarts te doen zenden.

d. De missive van den Kommandant der Zeemacht dd. 21 Febr. jl., No. 2207, in voldoening aan het verzoek, vermeld in Not. 6 Nov. 1883, II, *c*, drie vlaggen aanbiedende, die in 1880 aan boord van Soloksche rooversprauwen of slavenhalers in de *soengai Menoekan* (*Sambakan*, Oostkust van *Borneo*) gevonden zijn; de namen der gezagvoerders van deze prauwen zijn in de vlaggen geschreven, deelende de vlootvoogd tevens mede, dat zich overigens geene vlaggen bij zijn departement bevinden, als door het Genootschap worden bedoeld.

Onder dankbetuiging in het museum opgenomen.

e. De missive van den Resident van *Sumatra's Oostkust*, ged. *Bengkalis*, 30 Jan. jl., No. 307, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (zie Not. 6 Juni 1882, IV, *b* en 2 Okt. 1883, IV, *f*) mededeelende, dat nasporingen naar voorwerpen van antiquarischen aard, die in *Pelalawan* en andere rijkjes mochten gevonden zijn, tot geen resultaat hebben geleid; dat niet alleen in *Pelalawan* maar in alle radjaschappen ter Oostkust het als regel geldt, dat al wat van waarde door wien ook gevonden wordt, om niet aan den vorst moet afgestaan worden en alleen geld, ook oude munt, althans gedeeltelijk den vinder toebehoort, zijnde dit gedeelte verschillend naar gelang van de streek; dat inmiddels dergelijke vondsten hoogst zeldzaam zijn en zoo zij plaats hebben niet bekend worden gemaakt, uit vrees dat, bij de bestaande willekeur, de vorst zich alles zal toeëigenen, zoodat jaren geleden een Siakker, die een pot met geld opgedolven had, daarmee naar *Malaka* overstak, vanwaar hij niet meer teruggekeerd is.

Informatie.

f. De missive van den Resident van *Batavia* ged. 23 Febr. jl., No. 1105, ten geleide van een pakket van den Ass. Res. van *Soemedang* inhoudende de kropaks, vermeld in Not. 5 Febr. jl., II, *n*.

Wordt besloten deze kropaks in handen te stellen van het eerelid K. F. HOLLE.

g. Een schrijven van de Numismatic and Antiquarian Society of *Philadelphia* een exemplaar van den catalogus der numismatische afdeeling van 's Genootschaps Museum verzoekende en daarvoor ruiling van haar eigen edita voorstellende.

De bibliothekaris wordt uitgenoodigd behalve den gevraagden catalogus een exemplaar te zenden van deel XXXI der Verhandelingen „de munten van Ned. Indië door E. NETSCHER en Mr. J. A. VAN DER CHIJS, terwijl eenige der werken van het Philadelphiasche Genootschap in ruil zullen gevraagd worden.

h. Een schrijven van de Société de Géographie te *Saint-Valéry-en-Caux* van 23 Jan. jl., een ruiling van edita voorstellende.

Wordt besloten van dit voorstel aanteekening te houden in afwachting van het toegezegde Bulletin van het voornoemde Genootschap.

i. Het ondervolgend schrijven van Dr. B. HAGEN, ged. *Laboean*, 23 Febr. jl.

„Ich bin seit etwa 2 Monaten von meiner Reise an den Tobasee wieder zurück. Leider war das Nachspiel dieser Reise eine sehr schwere und langwierige Dysenterie, welche mich, kaum von den Bergen zurückgekehrt, über einen Monat an das Krankenlager fesselte. Seit einigen Tagen nun bin ich in der Reconvalescenz und benütze die ersten Kräfte, um Ihnen von meiner Reise einige vorläufige Details mitzutheilen. Den Rapport hoffe ich, wenn ich keinen Rückfall erleide, in Ende März einreichen zu können.

Ich brach am 3 Dezember 1883 von Tandjong-Merawa mit 12 Leuten (7 Batta's, 5 Malaien) auf und kam in 5 Tagemärschen nach Nagasariba an dem nördlichen Ufer des Tobasees. Mein Weg war der nämliche wie 1881. Den ziemlich bedeutenden Kampong Nagasariba machte ich zu meinem Hauptquartier, da dessen Radja, ein einflussreicher Fürst, mich in jeder Hinsicht bereitwilligst unterstützte. Ich verweilte dort 14 Tage, die ich mit Anlegen von Sammlungen, geographischen Aufnahmen des Plateaus und des Sees, ethnologischen Studien etc. ausfüllte. Grössere und kleinere Ausflüge machte ich nach allen Richtungen.

Während der ganzen Zeit war mein Bestreben darauf gerichtet, eine der grossen Prau's zu miethen, um den See befahren zu können, und den Vulcan Pusuk Buhit und die östliche und südöstliche Seite des Sees, wie mir aufgetragen war, zu besuchen. Fahrzeuge waren auch mehrere zu haben, aber kein Mensch wollte mich in den Theil des Sees rudern, wohin ich begehrte. Nur der einzige Radja von Silalahe wollte dies zur Nachtzeit wagen, verlangte aber dafür einen so unverschämten Preis (300 $), dafs ich auf dies Project verzichtete. Es blieb mir also nur der Landweg. Ich machte mich also auf und marschirte den See entlang auf der ganzen Ostseite durch das Gebiet der Orang Timor bis in das Gebiet der Orang Rajah, welche sich zwischen den Missionärstationen am See und den von mir durchforschten Gegenden ausbreiten.

Ich werde wohl der einzige Europäer sein, der je das Gebiet der Orang Rajah betreten hat; ja nicht einmal ein Malaie darf sich hineinwagen; die Rajah's sind wohl der blutgierigste, grausamste und wildeste Stamm, der gegenwärtig auf Sumatra sich befindet, dabei noch sehr eifrige Anthropophagen; sowohl Malaien als Batta's zittern schon vor dem blossen Namen. Ich hatte einen Häuptling derselben durch ein Geschenk von 50 $ bewogen, mich etwa 1 geogr. Meile weit durch das Rajahgebiet zu bringen auf einen Berg, von wo ich ein wun-

derschönes Panorama des ganzen Tobasees erwartete. Und meine Erwartung ward nicht getäuscht. Es gelang mir, den allergrossten Theil des Tobasees mit dem Kompass von da aufzunehmen, und eine flüchtige Rundsicht des ganzen Sees zu zeichnen, so dass ich nunmehr in Stande bin, eine vollständige und einigermassen verlässliche Karte des Sees zu liefern. Die Insel im See erhält eine ganz neue Gestalt.

Ich konnte auf dem interessanten Berggipfel leider nur sehr kurze Zeit verweilen, da die Bewohner der umliegenden Kampongs sehr drohende Miene machten. Durch das ganze Rajahgebiet bis zu den Missionärstationen, die ich (wenigstens die Gegend) in etwa 3—4 geogr. Meilen Entfernung sehen konnte, durchzudringen, ist heute eine pure Unmöglichkeit. Ebenso der Weg durch die Wasserstrasse. Kein Mensch war selbst gegen hohe Summen, die ich gerne aus Privatmitteln gezahlt hatte, zu bewegen, mich nach Balige zu bringen.

Ich hörte, dass der Krieg mit dem Singa Mangaradja völlig zu Ende sei, ebenso aber auch, dass die Missionäre die Ufer des Sees verlassen hätten. Der Singa Mangaradja sei wieder zuzückgekehrt, halte sich aber meist jetzt auf der grossen Insel auf. Die Gerüchte waren nur unbestimmt, nur hie und da ein einzelner Mann wusste etwas davon; man merkte dass zwischen den Landstrecken jenseits der Insel und den Gegenden, wo ich mich befand, gar kein Verkehr stattfindet. Man muss also ein Unternehmen, Balige oder irgend einen Punct der Südküste längs der östlichen Seite des Sees zu erreichen, als unausführbar bezeichnen. Ein Weg, der zum Ziele führte, wäre vielleicht, nach der Insel überzusetzen, und dort von Kampong zu Kampong zu wandern bis zur südlichen Seite, von wo sicher leicht Gelegenheit zum übersetzen auf das Festland sich böte. Dazu würden aber mehr Tausende von Dollars gehören, als mir Hunderte zur Verfügung standen.

Die Resultate meiner Reise bestehen in:

1. Einer fast vollständigen Karte des Tobasees, 1 : 200,000

2. Einer Kartenskizze des grössten Theils des Plateaus von Toba nördlich vom See, 1: 200,000.

3. Ansichtskizze der Bergkette, welche das Plateau im Norden von Deli und Langkat scheidet.

4. Ein Panorama des Tobasees. Skizze.

5. Ein Dutzend diverser Zeichnungen und Skizzen.

6. Karte meines Reiseweges.

7. Einer Menge ethnographischer Daten und Notizen, für die Ethnographie der Batta's z. Th. sehr wichtig.

8. Einer kleinen ethnographischen Sammlung, etwa 30—40 Gegenstände umfassend.

9. Einer Sammlung von einigen hundert Lepidopteren (Schmetterlingen) zum Theil wahrscheinlich neue Arten enthaltend.

10. Einer Sammlung von Coleopteren (Käfern), Schlangen etc. in Spiritus.

11. Einer Sammlung von einigen hundert getrockneter Pflanzen, vielleicht für die Flora der Hochebene sehr wichtig.

12. Einige Gesteinsproben.

Sämmtliche Gegenstände stehen zur Verfügung einer hohen Regierung, und bitte ich Ew. Hochwohlgeboren, gütigst an massgebender Stelle anzufragen, wohin ich die Sachen adressiren soll. Ich möchte mir hiebei Folgendes vorzuschlagen erlauben.

Die Sammlungen von Pflanzen, sowie die der Insecten sollten an Institute oder Sammlungen nur unter der Bedingung abgegeben werden, dass die einzelnen Gegenstände bestimmt und der Regierung ein systematisches Verzeichniss der Sammlung zugestellt wird, welches dieselbe mir behufs wissenschaftlicher Verwerthung in meinen Arbeiten überlässt.

Wenn die Sammlungen so einfach ohne diese Bedingung weggegeben werden, so liegt das ganze mühevoll von mir zusammengebrachte vielleicht jahrelang in irgend einer Sammlung,

ohne dass die Wissenschaft auch nur den geringsten Nutzen davon hat.

Es wäre vielleicht besser, wenn mir von hoher Stelle mitgetheilt würde, an welche Institute oder Sammlungen die botanische sowie die zoologische Sammlung überlassen werden sollen. Ich könnte dieselben dann direct an die betreffenden Institute absenden, aus dem Grunde, weil solche Sammlungen sehr leicht in den Tropen zu Grunde gehen, und beständiger fachkundiger Aufsicht bedürfen. Die Sammlungen wären glaube ich besser geschützt, wenn ich sie bis zur directen Abgabe an ein Institut in Obhut halten könnte.

Die Karten und Zeichnungen hoffe ich ebenfalls bis zur Beendigung meines Rapports fertig gestellt zu haben, und ich hoffe dass ich die Reise sowohl zur Zufriedenheit einer Hohen Regierung wie der Bataviaasch Genootschap ausgeführt habe."

Wordt besloten het advies van den Direkteur van 's Lands Plantentuin te *Buitenzorg* en van de Direktie der Kon. Natuur. Vereeniging alhier in te winnen, omtrent hetgeen met de verzamelingen planten en insecten behoort te geschieden en dienovereenkomstig een voorstel te doen aan de Regeering, aan welke daarbij tevens, onder mededeeling van den inhoud van Dr. Hagen's schrijven, in overweging zal gegeven worden het genoteerde onder 1 t/m 8 benevens het verwachte reisverslag aan het Gen. af te staan, zoo ter publiceering als voor zijne verzamelingen, en de mineralen bedoeld onder no. 12 te doen plaatsen in het museum van het Mijnwezen te *Batavia*.

k. Een aantal brieven in antwoord op de curculaire, bedoeld in not. 4 Dec. 1883, III, *d*, waaromtrent hetzelfde besloten wordt als in de vorige vergadering.

l. De concept-begrooting van het loopende jaar, die na eenige discussie wordt vastgesteld als volgt.

ONTVANGSTEN.

Saldo van het vorig jaar (1)	ƒ 6,744,61[5]
Gouvernements-subsidie	" 8,000.—
Contributiën	" 6,400.—
Renten hypotheek	" 1,500.—
Verkoop van edita.	" 200.—
	ƒ 22,844,61[5]

UITGAVEN.

Kosten van beheer.	ƒ 3600.—
Loon van bedienden	" 1008.—
Uitgave van werken:	
a. Verhandelingen, deel XLIV	" 2000.—
id. , id. XLV	" 2000.—
b. Tijdschrift	" 2400.—
c. Notulen	" 850.—
d. Catalogus der antiquarische verzameling .	" 1000.—
e. Catalogus der bibliotheek	" 1000.—
f. Haga, Niew-Guinea	" 2300.—
g. Realia	" 945.—
Verzendingkosten:	
a. Edita van en naar Nederland. . . .	" 300.—
b. Briefporto's enz. in Indië	" 600.—
Bibliotheek, kaartenverzameling en Varia:	
a aankoop enz	" 1600.—
b. bindwerk	" 500.—
Antiquarische verzameling.	" 750.—
Ethnologische "	" 650.—

(1) Dit saldo bestaat uit gelden, op de begrooting van het vorige jaar gebracht voor werken, die toen niet geheel gereed zijn gekomen en nu weder op de begrooting van uitgaven voorkomen.

Numismatische verzameling	*f*	400.—
Verzameling manuscripten:		
a. bediende	〃	360.—
b. aankoop, bindwerk enz	〃	200.—
Gas-rekening	〃	50.—
Onvoorziene uitgaven	〃	331,61 [5]
	f	22,844,61 [5]

III. De kommissiën benoemd in de vergadering van Januari ll. tot het opnemen der verschillende verzamelingen en van het finantieel beheer brengen de volgende verslagen uit:

a. 〃De kommissie benoemd tot onderzoek van het finantieel beheer heeft de eer daaromtrent mede te deelen, dat de administratie met zorg is gevoerd en geen aanleiding tot bijzondere bemerkingen geeft.

Zij stelt derhalve voor, den Thesaurier onder dankbetuiging voor het gevoerde beheer acquit en décharge te verleenen".

b. 〃De kommissie in de vergadering van 8 Jan. jl. benoemd tot het opnemen van den staat der bibliotheek, der handschriften en varia, heeft de eer als resultaat harer bevindingen het onderstaande mede te deelen.

De opname heeft plaats gehad op 2 Maart jl.

De bibliotheek werd bevonden in goeden staat te verkeeren en is in het afgeloopen jaar wederom zooveel mogelijk verrijkt met het voornaamste, wat op het gebied van 's Genootschaps werkkring in het licht verscheen.

Van al wat krachtens de wet op het auteursrecht van in Indië uitgegeven werken aan de Direktie van Justitie werd toegezonden, is door den Direkteur van dat Departement geregeld een exemplaar aan 's Genootschaps bibliotheek afgestaan.

In het geheel werd de bibliotheek in het afgeloopen jaar vermeerderd met 444 boeken en brochures, de tijdschriften en vervolgwerken niet medegerekend.

Aan de boekerij der Kon. Natuurk. Vereeniging werden nog eenige werken afgestaan, die zich uitsluitend op haar gebied bewegen, terwijl omgekeerd van haar eenige publicaties van wetenschappelijke genootschappen werden ontvangen, met welke de Vereeniging voor het natuurkundige deel harer edita in ruil staat, voor zoover die ook klassen voor taal-, land- en volkenkunde hebben. Wat door deze laatste afzonderlijk werd uit-uitgegeven, is naar onze bibliotheek overgebracht.

De bons voor de uitgeleende boeken werden in orde bevonden; alleen trok het de aandacht, dat er daaronder nog voorkomen voor eenige boeken van een lid, die deze bij zijn vertrek naar Europa heeft medegenomen, terwijl er een overjarige bon is van een ander lid voor een paar boekwerken, welke deze beweert niet meer te kunnen vinden. De Bibliothekaris deelde mede met beide heeren ter zake reeds in briefwisseling te zijn getreden en op teruggave of vergoeding te zullen aandringen.

De Bibliothekaris vertoonde een deel der bouwstoffen voor den bij hem in bewerking zijnden nieuwen catalogus, waarin de boeken naar de onderwerpen zullen worden gerangschikt ongeveer op dezelfde wijs, als zij thans over de kasten verdeeld zijn; elke afdeeling zal weder systematisch in onderafdeelingen gesplitst worden, die echter nog niet zijn vastgesteld. Aan het slot van den catalogus zal een alphabetische index toegevoegd worden.

Uit de bibliotheek zijn in het afgeloopen jaar 510 werken of 776 deelen geleend door 85 personen; in werkelijkheid is dit leenen echter aan een grooter aantal ten goede gekomen, daar sommige boeken niet voor de betrokken leden zelf, maar ten behoeve van anderen werden geleend, b. v. voor leerlingen der afdeeling B. van het Gymnasium Willem III. Een belangrijk grooter aantal boeken werd door tal van belangstellenden in de leeskamer geraadpleegd.

Uit het boekenfonds werd in Indië en Nederland voor een bedrag van ƒ 775,13 verkocht, — een vroeger nooit bereikt cijfer.

Nog deelde de Bibliothekaris mede uit den nieuwen catalogus

van M. Nijhoff een aantal in de bibliotheek ontbrekende boeken te hebben besteld, die eerstdaags verwacht worden.

De verzameling handschriften werd eveneens in bevredigenden toestand bevonden.

Overeenkomstig het voorstel der vorige kommissie van opname zijn de oudere kropaks elk afzonderlijk in kleine blikken trommels opgeborgen en loopen dus geen gevaar meer, door onderling stooten verder beschadigd te worden.

Belangrijke aanwinsten zijn niet te vermelden.

Elf handschriften en vijf kropaks zijn uitgeleend geworden, na daartoe van de vergadering verkregen toestemming.

De kommissie heeft de eer voor te stellen, aan den Bibliotekaris en den Conservator der handschriften den dank der vergadering te betuigen voor de zorgen besteed aan de onder hun beheer zijnde afdeelingen."

c. "De kommissie in de vergadering van 8 Jan. jl. aangewezen tot het opnemen der antiquarische, ethnologische en numismatische verzamelingen heeft de eer daaromtrent te berichten:

a. Archaeologische Verzameling.

Omtrent de afdeeling "beelden en andere voorwerpen van metaal" valt te vermelden, dat de nieuwe nummering en verschikking nog niet geheel is afgeloopen, omdat de Conservator geen voldoenden tijd voor dien vrij omvangrijken arbeid heeft kunnen vinden. In de laatste maanden is echter dit werk belangrijk opgeschoten, zoodat slechts de kleinste helft van dit onderdeel der verzameling nog niet behoorlijk geplaatst is.

Het nieuw geordende gedeelte daarentegen doet zich aanmerkelijk beter voor dan vroeger, bijzonder fraai onderlegpapier draagt daartoe bij.

Bijzondere aanwinsten zijn niet te vermelden, na hetgeen daaromtrent in de laatst verschenen aflevering der notulen is medegedeeld.

b. Ethnologisch Museum.

Eenige oude kasten zijn hersteld en geverfd. De Bantamsche gamelan, vroeger door ouderdom defect, is gerepareerd, geschilderd en, voor zooveel noodig, verguld, waardoor dit sieraad van het museum een beter aanzien heeft gekregen, dan voorheen het geval was.

Er zijn nog verscheiden voorwerpen, welke herstel vereischen, In verband met de beschikbare gelden wordt hierin door den Conservator voorzien.

De catalogus is bijgehouden.

Voor de aanwinsten vooral door geschenken en gedeeltelijk door aankoop en ruil verkregen zie achter de notulen van December 1883.

c. Numismatische Verzameling.

Deze heeft in het afgeloopen jaar op nieuw een belangrijke uitbreiding gekregen, zoowel qualitatief als quantitatief, voornamelijk door ruiling van doubletten met het correspondeerend lid den Heer P. DE LAPEIJRIE.

De catalogus is bijgehouden.

Voor aanwinsten als boven.

Het aantal bezoekers der verschillende verzamelingen bedroeg volgens de handteekeningen in het daartoe bestemde boek 2108.

De kommissie heeft de eer voor te stellen aan de Conservators der verschillende verzamelingen den dank der vergadering te betuigen voor hunne goede zorgen."

Nadat de Conservator der archaeologische verzameling nog heeft medegedeeld, dat hij op nieuw bezig is proeven te nemen voor het doen vervaardigen van den atlas, die volgens besluit der vergadering van 9 Jan. 1883, IV, *c*, bij den nieuw uit te geven catalogus zou gevoegd worden, hebbende wat tot nog toe verkregen is niet aan de verwachting voldaan, wordt overeenkomstig het voorstel der verschillende kommissiën de dank van het Gen. betuigd aan den Thesaurier, den Bibliothekaris

en de Conservatoren voor de wijze, waarop zij ook in het afgeloopen jaar weer werkzaam zijn geweest in 's Genootschaps belang.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede, dat hij in voldoening aan het besluit der vergadering, opgeteekend in Not. 8 Mei 1883, II, *c*, afbeeldingen heeft doen vervaardigen van 120 vlaggen na Jan. 1881 ontvangen, zijnde door hem aan den teekenaar daarvoor de som van *f* 150 uitbetaald.

Wordt besloten de Regeering onder aanbieding van deze door Haar verlangde teekeningen te verzoeken, machtiging te verleenen tot terugbetaling van bovengenoemde som.

b. Stelt voor den Ass. Res. van *Modjokerto*, te verzoeken 1° toezending van vier koperen platen met inscriptiën in zijn bezit, ten einde daarvan kopieën te maken; 2° toezending ten behoeve van 's Genootschaps museum van een of meer exemplaren van het antieke aardewerk enz., mede in zijn bezit.

Wordt besloten rechtstreeks de tusschenkomst der Regeering in te roepen tot het verkrijgen van een en ander.

c. Id. den Administrateur der tabaksonderneming *Tandem Ilir* (*Dĕli*) éen exemplaar te verzoeken van het voor die onderneming ingevoerde papiergeld.

Conform.

d. Wijst op het feit, dat het toezicht op den uitvoer van oudheden te wenschen overlaat, zijnde nog onlangs door een vreemdeling, onbekend met de op dit stuk bestaande bepalingen, van Soerabaja een kist naar Europa verzonden, waarop met groote letters Antiquités geschreven stond, zonder dat eenig onderzoek naar oorsprong of vergunning is ingesteld.

Wordt besloten dit feit ter kennis te brengen van den Direkteur van Financiën met verwijzing naar de bestaande bepalingen. (Staatsblad 1878, no. 146).

V. De volgende geschenken werden ontvangen:

a. Van den Heer G. H. PANNEKOEK, twee exemplaren van loten in de Staatsloterij gehouden (?) in Ned. Indië in 1822. (Eerste Javasche loterij).

b. Van den Heer A. SCASSI, Officier van het Russische leger:

Italië,	20	lire,	1882. — g.
Noorwegen,	2	kronen,	1878. — z.
		krone,	1876. — z.
Zweden,	50	öre,	1878. — z.

c. Van den Heer P. DE LAPEIJRIE:
Perzië, zes koperen munten.
Bombay, Pic, 1831 en 1833 — k.
China, amulet. — k.

d. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS: L. M. P. 'l Escole de Salerne en vers burlesques et poema macaronicum de bello Huguenotico ,Paris, 1651.
Soerabajaasch advertentie-blad, 1862, no. 41, 42, 46 en 56.
Italië, 5 lire, 1879. — z.

e. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 9 Febr. jl., no. 1687, de zeekaarten: „Ingang van de Barito rivier" en „Oostkust van Celebes, blad II."

f. Bij missives van den Direkteur van Justitie, dd. 11 Febr. jl., no. 1269, en 18 Febr. jl., 1453, 1° „Instructie in dichtmaat voor Wedono's op Java en Madoera"; 2° Hangling Darmo; 3° Takwim Sojak-sojakan.

g. Namens het bestuur der Bataviasche Leesinrichting „de Bruijn Kops" een exemplaar van den onlangs gereed gekomen catalogus van de boekerij dier inrichting.

Deze geschenken zijn onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VI. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: P. M. OCKERSE, Kolonel der Infanterie, *Soerabaja;* C. DEN HAMER, 3de ond. aan de kweekschool te *Bandjarmasin*; P. BROUWER Kapt. der Adm., *Batavia*; J. M. VAN VLEUTEN, Res. der *Preanger Regentschappen*.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd de Heer F. L. WATTENDORFF.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 1 April 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Mr. W. STORTENBEKER, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 4 Maart jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den 1[sten] Gouv. Sekretaris, dd. 6 Maart jl., No. 419, naar aanleiding van dezerzijdsch schrijven van 19 Nov. a°. p°., No. 209, (zie Not. 6 Nov. 1883, II, *e*) aan de Direktie ter kennisneming aanbiedende het rapport van den Dir. van O. E. & N., met bijlagen, omtrent den toestand der oudheden in *Kediri* en *Pasoeroean*, onder aanteekening dat aan den Resident van *Kediri* een aanschrijving is gericht om den aanleg van koffietuinen in de nabijheid van *Panataran* te staken.

Onder dankbetuiging zijn deze stukken, waarin de toestand der genoemde oudheden minder verontrustend wordt voorgesteld dan in de bovenaangehaalde Notulen, en haar verval meer aan den invloed van tijd en klimaat toegeschreven dan aan onvoldoende zorg en toezicht, na in rondlezing te zijn geweest, aan de Regeering teruggezonden.

b. De missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 21 Maart jl., No. 3726, ten geleide van een oud inlandsch wapen,

onlangs gevonden in de desa *Lampadjang*, distrikt *Kwali*. regentschap *Galoeh*, residentie *Cheribon.*

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit voorwerp, zijnde een *tjandrasa* (wapen der *boeta's*), dat bij processies gedragen werd, voor den prijs van *f* 2,50 over te nemen. (Cat. Oudh. No. 853, *a*).

c. De missive van denzelfden, dd. 22 Maart jl., No. 3789, ter overname voor 's Genootschaps museum een bronzen beeldje aanbiedende bij de desa *Benda*, onderdistrikt *Boemidjawa*, distrikt *Lebaksioe*, residentie *Tegal*, bij de bewerking van een tegalveld gevonden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit beeldje, dat fraai bewerkt, maar tengevolge van gedeeltelijke beschadiging nog niet is gedetermineerd kunnen worden, voor den prijs van *f* 2,50 aan te koopen. (Cat. Oudh. No. 644, *a*).

d. De missive van denzelfden, dd. 22 Maart jl., No. 3803, ten geleide van de 6 Bataksche verhalen, laatst vermeld in Not. 8 Jan. jl., II, *i*, door Dr. H. NEUBRONNER VAN DER TUUK teruggezonden met een dito vertelling aangeboden door den Heer C. A. VAN OPHUIJSEN, zijnde dezelfde als No. 6 der eerstgenoemde verzameling.

Wordt besloten het ms. van den Heer VAN OPHUIJSEN aan den Direkteur vd. terug te zenden en den Heer HARMSEN, onder mededeeling van de bemerkingen door den Heer VAN DER TUUK gemaakt, uit te noodigen deze verhalen te bewerken voor het Gen., dan wel van zijn verblijf in Nederland gebruik te maken om ze door het Kon. Inst. voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I. te doen uitgeven.

e. Een schrijven van den Direkteur van 's Lands Plantentuin te *Buitenzorg*, dd. 20 Maart jl., No. 154, mededeelende dat voor het Herbarium aldaar zeer veel prijs gesteld wordt op de botanische verzameling door Dr. B. HAGEN bijeengebracht,

die als een aanwinst van hooge waarde moet beschouwd worden, daar de planten tot nog toe in het genoemde Herbarium aanwezig grootendeels uit de zuidelijke distrikten der Padangsche Bovenlanden afkomstig zijn, terwijl de flora van de omstreken van het Toba meer er nog niet vertegenwoordigd is.

f. Een schrijven van het Bestuur der Kon. Nat. Vereeniging, ged. *Batavia*, 21 Maart jl., No. 11, in overweging gevende om aan de Regeering voor te stellen, de zoologische verzameling, door Dr. HAGEN van zijn reis naar het Toba meer medegebracht, zoo spoedig mogelijk naar het museum voor natuurlijke historie te *Leiden* te zenden, zijnde zij aldaar ongetwijfeld veiliger bewaard dan hier, waar dergelijke collectiën te veel van klimaat en insekten te lijden hebben.

Onmiddellijk na ontvangst van beide bovenvermelde missives is ingevolge het besluit der vergadering van 4 Mrt. jl., II, *i*, aan de Regeering een voorstel gedaan omtrent de verzamelingen van Dr. HAGEN en tevens dezen daarvan bericht gezonden.

g. Een schrijven van den Heer K. H. F. ROOS, ged. *Adiredjo* (*Banjoemas*) 4 Maart jl., zich bereid verklarende zijn aanteekeningen omtrent de afdeeling *Kaoer* (Not. 5 Febr. jl., II, *m*) waar noodig om te werken.

Naar aanleiding van dit schrijven zullen den Heer ROOS, die inmiddels naar de residentie *Ambon* is overgeplaatst, de noodige boekwerken uit de bibliotheek ter kennisneming toegezonden worden.

h. De missive van het Munt-College te *Utrecht*, ged. 12 Febr. jl., No. 703/151, de hulp van het Gen. inroepende tot het verkrijgen voor het Munt- en Penningkabinet van 's Rijks Munt van een aantal daarin ontbrekende, ten behoeve van Ned. Indië zoowel in Nederland als in Indië geslagen munten.

Gesteld in handen van den Conservator van het numismatisch kabinet met verzoek om advies omtrent de mogelijkheid

om door ruil van doubletten uit 's Genootschaps verzameling, of op andere wijze aan bovenvermeld verzoek te voldoen.

i. De missive van Dr. J. ANDERSON, Superintendent van het Indian Museum, ged. *Calcutta*, 4 Mr. jl., No. 157, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (zie Not. 6 Febr. 1883, II, *i*) mededeelende, dat het hem ten gevolge van verschillende omstandigheden onmogelijk is geweest eerder te voldoen aan het verzoek om een afdruk van de in genoemd museum aanwezige Kawi-inscriptie; dat hij thans evenwel aan den Konsul van Nederland te *Calcutta* ter verdere expeditie aan 't Genootschap een afdruk verzonden heeft, die van te meer waarde is, daar het niet mogelijk zal zijn ooit weer een zoo zuiveren te nemen, zijnde de steen ondanks de genomen voorzorgen onder de bewerking hier en daar afgeschilferd.

Zoodra de afdruk ontvangen is, zal hiervan onder dankbetuiging aan den Heer ANDERSON kennis gegeven en de afdruk aan den Heer K. F. HOLLE verzonden worden.

k. Een schrijven van den Heer C. H. KROESEN, Kontr. b/h B. B. van *Timbang Langkat*, ged. 27 Febr. jl., onder terugzending van het door hem vervaardigd opstel over het rijk van *Asahan* (zie Not. 9 Jan. 1883, II, *m*), waarin voor zooveel mogelijk de door de redaktie van het tijdschrift verlangde wijzigingen zijn aangebracht, verzoekende dat bij een eventueele publiceering van zijn werk door een noot zal bekend gesteld worden, dat het stuk, zooals het daar gegeven wordt, niet het oorspronkelijke is, zijnde belangrijke gedeelten ter Alg. Sekretarie ongeschikt voor openbaarmaking geacht en derhalve geschrapt.

Naar aanleiding van dit schrijven wordt besloten het werk van den Heer KROESEN aan de Regeering terug te zenden onder mededeeling, dat de Direktie bereid is de geschiedenis van Asahan in 's Genootschaps tijdschrift uit te geven met behoud van die passages, welke door de redaktie daarvoor geschikt

geacht worden en met weglating alleen van datgene, wa tvan minder belang is voor de geschiedenis.

l. Een schrijven van het correspondeerend lid Dr. A. B. Meijer, ged. *Dresden*, 11 Febr. jl., afteekeningen of photographieën verzoekende van de twee tontongs van *Galoeh* en *Madjapahit* afkomstig en vermeld in Not. 1865, pag. 71.

In handen gesteld van den Conservator der oudheden ten einde het noodige te verrichten om aan dit verzoek te voldoen.

m. Een schrijven van den Heer J. A. Aeckerlin, ged. *Benkoelen*, 29 Febr. jl., de toezending berichtende der in Not. 8 Jan. jl., II, *n*, vermelde boekwerken.

Van de ontvangst is onder dankbetuiging kennis gegeven en de boeken zijn in de bibliotheek opgenomen.

n. Een schrijven van Mr. N. P. van den Berg namens Ds. J. W. H. Ader een portefeuille met platen, teekeningen en kaarten aanbiedende, waaronder zich verscheiden merkwaardige teekeningen in sepia of O. I. inkt bevinden van gezichten uit het oude Batavia, vermoedelijk van de hand van den bekenden teekenaar Rach.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

o. Een aantal brieven dienende tot antwoord op de circulaire bedoeld in Notulen 4 Dec. 1883, III, *d*, waaronder meer uitvoerige van den Heer de Scheemaker, Ass. Res. van *Soekapoera Kollot*, o. a. melding makende van een koperen *piagĕm* en van geschriften op lontar en bamboe, welke zich in die afdeeling bevinden, en van den Heer W. T. L. Boissevain, Kontr. b/h B. B. te *Toempang*, teekeningen van een zevental inscripties zendende, onder toezicht van zijn voorganger, den Heer S. Collard, vervaardigd.

Wordt besloten den brief van den Heer de Scheemaker in handen te stellen van het eerelid K. F. Holle met verzoek om een onderzoek in te stellen naar de daarin vermelde schrif-

turen, terwijl de overige brieven bij de reeds ontvangene gevoegd zijn, zullende gelijk reeds vroeger genotuleerd is de inhoud voor zoover noodig bekend gemaakt worden, zoodra de verzameling berichten meer volledig zal zijn.

III. De volgende geschenken werden verder voor het Gen. ontvangen:

a. Van het gewoon lid, den Heer J. W. Young:
het model van een waterrad (*Padangsche* Bovenlanden);
het model van een suikerrietpers (id.).

b. Van den Heer D. Fraser, twee zilveren en vier koperen Britsch-Indische munten.

c. Van het gewoon lid Msgr. A. C. Claessens, Aartsbisschop van Cyrasië, drie overdrukken van opstellen over het eiland Flores en het Christendom aldaar, namens den schrijver den Eerw. Heer F. C. Heijnen, R. K. priester in Nederland, aangeboden.

d. Van den Heer Henry Phillips Jr., Sekretaris der Numismatic and Antiquarian Society of *Philadelphia*, een te zijner eere geslagen bronzen medaille, 1ste klasse.

e. Van het Munt-College te *Utrecht* bij missive van 8 Jan. jl., No. 81/23, acht bronzen afslagen van de penningen in 1883 voor het eerst aan 's Rijks Munt geslagen.

f. Van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te *Padang*, bij missive van 18 Maart jl., No. 324, een ex. van 's Kamer's brochure: Spoorweg-aanleg en Kolenmijn-ontginning ter Sumatra's Westkust.

g. Van het eerelid Prof. P. J. Veth een prachtexemplaar van den Catalogus der afdeeling Nederl. Koloniën van de Amsterdamsche koloniale Tentoonstelling.

h. Van het eerelid Dr. B. F. MATTHES, een ex, van den 2den druk der door hem uitgegeven Makassaarsche Chrestomatie.

i. Van den Heer EDMOND COTTEAU te *Parijs*, een ex. van het door hem geschreven werk „Un touriste dans l'extrême Orient."

k. Van den Heer R. D. M. VERBEEK, een ex. van het „Kort Verslag van de uitbarsting van Krakatau."

l. Bij missive van den Direkteur van O. E. & N., dd. 27 Mrt. jl., No. 4029, een ex. van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Indië, 2de deel, 1883.

Onder dankbetuiging zijn deze geschenken in de betrokken verzamelingen geplaatst.

IV. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer J. ENNEN, 2de Ond. a/d Kweeksch. te *Fort de Kock*.

Van de ledenlijst worden op verzoek afgevoerd de Heeren F. C. J. KROESEN en F. BEIJERINCK, de laatste wegens vertrek.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Mei 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Mr. W. STORTENBEKER, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 1 April jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 2 April jl., No. 20, waarbij machtiging verleend wordt tot de terugbetaling der som van *f* 150, vermeld in Not. 4 Mrt. jl., IV, *a.*

Door den Thesaurier is bereids het noodige gedaan tot het ontvangen van dit geld.

b. De missive van den 1[sten] Gouv. Sekretaris dd. 2 Mei jl., No. 782, de mededeeling bevattende, dat bij de Regeering geen bezwaar bestaat tegen de uitgave van het opstel over *Asahan* van den Heer C. A. KROESEN, in den geest als door de Direktie overeenkomstig het besluit van 1 April jl., II, *k*, is voorgesteld.

Het bedoelde verslag is in handen gesteld van de redaktie van het tijdschrift ten einde het uit te geven met weglating van datgene, wat volgens haar oordeel minder geschikt voor publicatie is.

c. Een schrijven van het eerelid Dr. C. LEEMANS ged. *Lei-*

den, 18 Mrt. jl., No. 56, in antwoord op het dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 8 Jan. jl., IV, *c*) mededeelende, dat aan het verkrijgen der verlangde gipsafgietsels van in het Rijks Museum aanwezige, uit N. I. afkomstige, hindoe-beelden groote moeilijkheden verbonden zijn, maar zich bereid verklarende, indien de Direktie na overweging der opgesomde bezwaren op het bekomen der bedoelde afgietsels gesteld blijft, zijn tusschenkomst te verleenen tot het inwinnen van de noodige gegevens voor een begrooting der daaraan verbonden kosten.

Wordt besloten Dr. Leemans onder dankbetuiging voor zijne mededeelingen te verzoeken zijn hulp te verleenen tot het verkrijgen van een begrooting als bedoeld.

d. De missive van den Dir. van O. E. en N., dd. 22 April jl., No. 5122, ten geleide van een door den Res. van *Ambon* ingedienden inventaris van de ethnologische voorwerpen vermeld in Not. 2 Okt. a. p., III, *d* en 6 Nov. a. p., II, *b*.

In handen gesteld van den Conservator van het ethnologisch museum.

e. De missive van den Konsul Generaal der Nederlanden in de *Straits Settlements*, ged. *Singapoera*, 3 April jl., No. 249, de toezending meldende van een kistje afkomstig van *Calcutta* door tusschenkomst van den Nederlandschen Konsul aldaar.

Het kistje is onder dankbetuiging ontvangen en de afdrukken, die het bevatte (vermeld in Not. 2 April jl., *i*), zijn aan den Heer K. F. Holle opgezonden, met verzoek om ontcijfering, zoo mogelijk.

f. Een schrijven van den Heer W. M. H. van Schmid, Kontr. der 1ste kl. b/h. B. B., ged. *Sekajoe* (residentie *Palembang*), April jl., in antwoord op de circulaire bedoeld in Notulen 4 Dec. 1883, III, *d*, mededeelende dat in zijne afdeeling wel is waar geene inscriptiën gevonden worden, maar dat het hem gelukt is van de hoofden der *doesoen Tanah-Abang* in der *marga Epil* den tijdelijken afstand ten behoeve van het

Gen. te verkrijgen van twee het schrijven vergezellende koperen *pijagĕms*, oorkonden uit den Sultans-tijd, de vaststelling van grenzen bevattende.

Wordt besloten deze *pijagĕms*, waarvan het niet gelukt is afdrukken te nemen, in handen van den Heer K. F. HOLLE te stellen, zullende zij zoo spoedig mogelijk onder dankbetuiging aan den Heer VAN SCHMID teruggezonden worden, vergezeld van de door hem namens de eigenaren verzochte kopie en vertaling.

g. Een schrijven van den Heer T. M. HARTHOORN, Ambtenaar ter beschikking van den Kommissaris voor de veepest te *Pandeglang*, een teekening aanbiedende, waarop 27 verschillende vormen van karbouwenhoorns met opgaaf van hun benamingen in *Bantam*.

Gesteld in handen van den Heer D. F. VAN DER PANT met verzoek om praeadvies omtrent de al of niet wenschelijkheid der uitgave in 's Genootschaps tijdschrift.

h. Een gedrukte kennisgeving van het overlijden op 15 Maart jl. van den Heer QUINTINO SELLA, President der R. Accademia dei Lincei, vergezeld van een afdruk van het verslag der zitting van het Italiaansche Parlement op dien dag, waarin door verschillende sprekers hulde is gebracht aan de groote verdiensten van den afgestorvene op staatkundig en wetenschappelijk gebied.

Met deelneming is van dit sterfgeval, waardoor aan Italië een van zijn verdienstelijkste en meest geachte burgers is ontvallen, kennis genomen.

i. Een kennisgeving van den Heer F. ESCARD, Bibliothekaris van Prins ROLAND BONAPARTE, namens dezen aan het Gen. aanbiedende een portefeuille met photographieën van de 3 Hindoes te *Amsterdam* bij gelegenheid van de Koloniale Tentoonstelling aanwezig; een id. met de photographie van een Atjeher, bij dezelfde gelegenheid vervaardigd; een id. met de photo-

graphieën der in den Acclimatatie-tuin te *Parijs* aanwezige Roodhuiden; een id. met de photographieën der Kalmukken, die zich in denzelfden tuin bevinden.

Wordt besloten onder dankbetuiging voor dit geschenk Prins ROLAND BONAPARTE het correspondeerend-lidmaatschap van het Gen. aan te bieden.

k. Een schrijven van den Resident van *Ternate*, dd. 1 Apr. jl., No. 488, de mededeeling bevattende dat de handen door hem op rotsen op een eilandje in de *Sekar*-baai waargenomen (zie Not. 5 Febr. jl., II, *h*), van iets meer dan natuurlijke grootte waren en klaarblijkelijk die van volwassenen en kinderen moesten voorstellen en dat overigens *Argoendie* een schrijffout is, zijnde de ware naam *Argoenie.*

Voor kennisgeving aangenomen.

l. Een schrijven van 's Genootschaps gewoon lid P. F. LAGING TOBIAS, Gouverneur van *Atjeh en Onderh.*, dd. 25 Maart jl., ten geleide van de ondervolgende door den Ass. Res. ter *Noord- en Oostkust van Atjeh* ingediende korte beschrijving van eenige oudheden in *Blangmeh* (*Pasei*).

„Op ongeveer 500 meters van het strand, dicht bij de monding en op den linkeroever der Pasei rivier vindt men een kunstmatig heuveltje van circa 12 voet hoog en circa 40 meter lang en 20 meter breed. De Atjehers noemen dezen heuvel *Tjot Astana* (*Paleisheuvel*). De daarvoor benoodigde aarde heeft men verkregen door een breede gracht om het geheel te graven en die aarde te gebruiken tot ophooging van het binnengedeelte.

De heuvel met geboomte begroeid is thans onbewoond, doch voor een gedeelte tot Atjehsche benteng ingericht en door lieden van *Blangmeh* bezet.

Op eenige diepte moet men niets anders dan baksteenen aantreffen en beweren de Atjehers, dat zich vroeger een steenen woning op die heuvel heeft bevonden. Zoodra de toestand het eenigszins toelaat, 't geen ik hoop dat binnen kort het geval

zal zijn, is het mijn plan ter plaatse eenige opgravingen te bewerkstelligen, ten einde omtrent een en ander zekerheid te bekomen.

In de nabijheid wijst men nog een grooten platten steen aan, die vroeger tot een van de neuten voor een houten huis heeft gediend.

Op circa 100 schreden oostwaarts van dezen heuvel vindt men eene begraafplaats. Deze is een langwerpig vierkant van circa 10 op 6 meter. Niet geheel in het midden verheffen zich 2 grafgesteenten van middeneeuwschen vorm, circa $1^{3}/_{4}$ meter breed en 1 meter hoog, van roodachtig grofkorrelig marmer. Het zijn graven van een man en van eene vrouw, die van den man is het meest oostelijk gelegen.

Verder vindt men nog een honderatal grootere en kleinere grafsteenen in gemelde ruimte, echter allen van mahomedanen, zooals blijkt uit de spreuken van den koran, welke op die steenen gebeiteld zijn. Van hindoe-oudheden of graven is niets gevonden en ook niets bekend.

Namen en data zijn door ons op deze grafsteenen niet gevonden, hoewel wij een kundigen Arabier hadden meêgenomen. Alleen gelukte het hem op het graf van den man bovengenoemd, behalve een groote menigte spreuken uit den koran, ook nog te lezen:

Sulthan *Al Hin*, ibn Sulthan *Al Abid*, ibn Sulthan *Mohammad*, ibn Sulthan *Mohammad*, ibu *Malek Saleh.*

Het schijnt dus, dat dit de graven zijn van Sulthan *Al Hin* en van zijne echtgenoote, wier naam door ons niet is gevonden, daar de genoemde graven al in gedelabreerden toestand zijn en men de stukken behoorlijk zoude moeten schoonmaken en ordenen, om alles te kunnen ontcijferen. Misschien dat de Direktie uit deze korte genealogie, eenige zekerheid omtrent den doode en den tijd waarin hij leefde, kan verkrijgen.

Te *Samoedra*, dat circa 20 minuten gaans van *Tjot Astana* ligt in eene zuidelijke richting en op den zelfden oever der rivier, vindt men nog eenige eenvoudige lange en korte graf-

steenen van Mahomedanen, waaronder een die in eere gehouden wordt, als bedekkende het graf van *Tengkoe di Samoedra*.

Verder valt er niets omtrent oudheden in de *Pasei* streek mede te deelen, behalve dat men spreekt van een *Kota Batoe*, aan den voet van het gebergte, 4 à 5 uren van het strand, waar ook inschriften van hooge oudheid moeten voorkomen. Zoodra ik zulks kan doen, zal ik trachten mij door eigen aanschouwing daarvan te overtuigen."

Met belangstelling is van deze mededeeling kennis genomen.

m. Een schrijven van den Heer S. M. Curl, M. D., dd. *Rangitikei*, *New-Zealand*, 1 Febr. jl., zijn dank betuigende voor de hem overeenkomstig het besluit der vergadering van 4 Dec. a°. p°., II, *i*, toegezonden tabel van alphabetten en zich aanbevelende voor het ontvangen van wat op palaeographisch gebied alsnog in 's Genootschaps bezit mocht komen.

Informatie.

n. Een schrijven van de firma E. J. Brill te *Leiden*, dd. Febr. jl., berichtende dat het 2[de] deel der Wajangverhalen (Verhandelingen Dl. XXIV) hoogst waarschijnlijk einde Juni of begin Juli a. s. te Batavia zal zijn, strekkende deze mededeeling tot antwoord op de dezerzijds gevraagde inlichting omtrent den stand der uitgaaf van genoemd werk. (Zie Not. 6 Nov. a°. p°. IV, *c*).

Notificatie.

o. Een dankbetuiging van de Oberhessische Gesellschaft für Natur und Heilkunde te *Giessen* voor het blijk van belangstelling bij gelegenheid van haar 50jarig bestaan op 1 Aug. a. p. ook van het Gen. ontvangen, ten geleide van een ex. van het feestgeschrift ter herinnering aan dat jubileum uitgegeven.

p. Het ondervolgend advies van den Conservator van het numismatisch kabinet in voldoening aan de opdracht, vermeld in Not. 1 Apr. jl., II, *h*.

„De munten, welke het Munt-College te Utrecht verlangt, behooren nagenoeg alle tot de zeldzame N. I. munten.

Eenige daarvan (n°s 7, 10, 11, 18, 24, 28, 49, 51^a. en 95) zijn zóó zeldzaam, dat het Genootschap die nog niet voor zijne verzàmeling heeft kunnen machtig worden.

Wat de overige nummers aangaat, hiervan bezit het Genootschap doubletten, wat betreft n°. 4, 20^c, 25, 29, 37^b (1805 en 1806), 45, 46, 47, 48, 61, 64, 70 en 72.

No. 23 is gebleken eene munt te zijn, geslagen te *Point de Galle.*

Ik geef mitsdien in overweging:

onder mededeeling van het vorenstaande en onder toezending van een exemplaar van den (zeer onvolledig geworden) catalogus van 's Genootschaps numismatische verzameling, aan het Munt-College te verzoeken eene opgave van de medailles of munten, welke het in ruil voor bovenbedoelde doubletten zoude kunnen zenden."

Overeenkomstig dit voorstel besloten.

III. De Voorzitter:

a. Stelt voor den nieuw opgetreden Gouverneur-Generaal, Z. E. den Heer O. VAN REES, het Beschermheerschap van het Gen. aan te bieden.

Conform.

b. Deelt mede, dat hij van den President der Kommissie voor het afnemen van het groot-ambtenaarsexamen in dit jaar het verzoek heeft ontvangen om op nieuw, gelijk dit in de laatste jaren steeds gebeurd is, te mogen beschikken over de lokalen van 's Genootschaps gebouw tot het houden der zittingen van genoemde Kommissie, en de gevraagde vergunning onder nadere goedkeuring der vergadering heeft verleend.

De vergadering geeft gaarne de verlangde nadere goedkeuring.

c. Biedt namens Ds. J. W. Ader de volgende boekwerken aan:

Intreerede tot de gemeente Gods te d'Elmina 16 Sept. Anno 1764 gehouden door Gerardus Verbeek, voorheen Predikant te Banda.

François Valentijn, afscheidsrede tot de gemeente van Dordrecht, 8ste lentemaand 1705.

Tweehonderdjarig jubelfeest der Nederlandsche Vrijheid, uitgesproken te Veere den 3den van bloeimaand 1772 door Josua van Iperen (later Predikant te Batavia).

Bedestonden gehouden door Jacob Caspar Metzlar, weleer Predikant te Batavia, 1787.

Uitgewrochte predikatiën enz. gedaan door Jacobus Elisa Capitein, *Afrikaansche Moor*, beroepen Predikant te d'Elmina. 1742.

W. Hogerwaart's afscheidsrede tot de gemeente op Batavia, enz. 1732.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

IV. De Heer Mr. J. A. van der Chijs, doet de volgende mededeelingen:

a. Het eerelid K. F. Holle verzoekt aanteekening in de Notulen:

1°. dat zijn woordenlijst (Not. 4 Apr. 1882, II, *a*) door Prof. Kern is goedgekeurd, behoudens aanvulling van eenige volzinnen bij de voorzetsels; dat hij dien geleerde nogmaals verzocht heeft om medewerking bij het stellen van een reeks vragen ter verkrijging van een kort beprip der grammatica van de te behandelen talen en dat na ontvangst daarvan de lijst zal gedrukt worden.

2°. Van het ondervolgend uittreksel uit een schrijven van Prof. Kern, ged. *Leiden*, 4 Mrt. jl.

„Ik ben U ten hoogste verplicht voor de toezending van 't uitmuntend geslaagde afdruksel der belangrijke inscriptie, dat ik vóór een paar dagen ontvangen heb. Het stuk dagteekent

van den jare 654 Çaka, 13 der maand Karttika, op Maandag, en vermeldt de opstelling van een Lingga op den berg (niet genoemd), door koning Sṛñjaya. Na eene uitvoerige verheerlijking van Çiwa, en eene kortere van Wishnu volgt de vermelding dat op het heerlijke eiland, Java (Yawa) genaamd, uitmuntend in vruchtbaarheid en rijk aan goudmijnen, lang en voorspoedig koning Sanna, (ook Sannâha geheeten) geheerscht had, wiens zoon Sṛñjaya was. Deze schijnt niet onmiddellijk zijn vader opgevolgd te hebben, want er staat, ongelukkig op eene plaats waar eenige lettergrepen onleesbaar zijn geworden: "zijner zuster.... heerscht hij rechtmatiglijk". Misschien is in te vullen "bij of na den dood", maar er zou ook iets anders kunnen gestaan hebben.

De leemte komt voor in den 3den regel van onderen. De gansche regel luidt, in transcriptie:

gwidikkhyâtalakshmîs sûnus Sannâhanâmnas *swasur* (d. i. zuster)...nyâyata çâsti râjyamyasmiñ châsa (tisâga — in te vullen).

Jammer is het, dat de steen aan den rechter benedenkant beschadigd is, zoodat van de laatste acht regels, als ook van r. 14, 15 en 16 v. b. telkens een twee- of drietal lettergrepen ontbreken. Zou ik U mogen verzoeken, op kosten van 't Kon. Instituut in den Haag, een nieuw afdruksel te laten vervaardigen? Ik heb mij voorgenomen de inscriptie, zoo mogelijk in de volle grootte, uit te geven en er bij te voegen — behalve natuurlijk de vertaling — eene tabel van de lettervormen, ingericht op de wijze van de door Burnell opgemaakte tabellen in zijn S. I. Palaeography. Zulk eene tabel zal menigeen welkom zijn, want de type wijkt in menig punt van de Wenggische af en komt volmaakt overeen met de Cambodjasche uit den tijd van koning Bhavavarman, wiens inscriptie te Hanh Khei in der tijd eerst door mij, later door Baret te Parijs is uitgegeven. De tabel zal tamelijk volledig zijn, daar de inscriptie veel langer is dan de stukken van Wenggi, Cera, enz., die Burnell te zijner beschikking had. Daarenboven zijn

de karakters zoo fraai, dat ze als typisch mogen beschouwd worden."

b. Dezelfde stelt voor:

1°. Het lid Dr. GUNNING te verzoeken de inscriptie van *Brambanan*, aanwezig bij den Rijksbestierder, te lezen of daarvan een Abklatsch te maken; idem van de Sanskrit-inscriptie in het bezit van den Heer KLÄRING, beide met nagari-karakter.

Conform.

2°. Hem te machtigen een der twee onlangs uit Britsch Indië ontvangen Abklatschen (de Sanskritsche) aan Prof. KERN ter ontcijfering te zenden.

Conform.

c. Dezelfde verzoekt opgave van de vindplaats van den steen met inscriptie, waarvan sprake is in het schrijven van Prof. KERN.

De Conservator der oudheden neemt op zich de verlangde inlichting te verstrekken.

B. Stelt voor den Heer H. P. A. BAKKER te verzoeken alsnog een onderzoek in te stellen naar den beschreven steen, waarvan sprake is in zijn opstel over *Sanggau*, opgenomen in het tijdschrift, deel XXIX, pag. 368 en zoo mogelijk aan het Gen. een afdruk der inscriptie te doen toekomen.

Conform.

V. Voor het Gen. werden alsnog de volgende geschenken ontvangen:

a. Van de gezamenlijke Officieren aan boord van het Oostenrijksche oorlogschip *Albatros:*

Napels. Ferdinand IV, 120 grani, 1790. — z.

Oostenrijk. Ferdinand II, Thaler. 1651. — z.

Frans Josef I, 2 Florinen, 1881. — z.

Kreuzer, 1881. — k.

Gulden (papiergeld) 1882.

Hongarije. Florin, 1869 en 83. — z.
Kreuzer, 1881. — k.
Rumenië. 50 Baai, 1873. — z.

b. Van den Heer F. H. KROON:

E. H. von HEGADUS, schets van de troepenbewegingen, enz. op Bali, 1868.

c. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

Samarangsch Advertentieblad, 1846—48, 1853.

Soerat kabar, Soerabaja, 1856.

Bataviaasch Advertentieblad, 1851 (incompleet).

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VI. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: J. A. AECKERLIN, Sekretaris der Res. *Benkoelen;* W. J. M. MICHIELSEN, Ass. Res., *Medan;* Mr. H. L. E. DE WAAL, Hoofdkommies aan het Dept. van Just., *Batavia;* T. M. HARTHOORN, Ambt. ter besch., *Pandeglang.*

Worden weder op de ledenlijst gebracht de Heeren: Mr. J. H. BERGSMA en J. A. SCHRÖDER.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heeren: Mr. J. N. A. LION en D. GROENEVELD.

Naar aanleiding van een mededeeling van den Thesaurier wordt besloten den Heer Mr. J. W. T. COHEN STUART van de ledenlijst af te voeren.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 Juni 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Mr. W. STORTENBEKER, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 6 Mei jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht.

a. Een schrijven van den Lt. Kolonel, Adj. Int. der Gouvernements-hotels, ged. *Buitenzorg*, 18 Mei jl., kennis gevende dat Z. E. de G. G. met genoegen het Beschermheerschap van het Genootschap heeft aanvaard.

Gaarne vernomen en besloten hiervan aanteekening te houden.

b. Het Gouv. besluit van 6 Mei jl., No. 14, waarbij o. a. bepaald wordt, dat het gebouw van het Gen., hiertoe door de Direktie beschikbaar gesteld, is aangewezen voor het afnemen van het zoogenaamd groot-ambtenaarsexamen.

Informatie.

c. Het Gouv. besluit van 24 Mei jl., No. 30, waarbij machtiging verleend wordt tot het afstaan aan het Gen. van de in 's Lands kas aanwezige ongangbare en oude muntstukken, bedoeld in Not. 4 Dec. a. p., III, *a.*

De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS heeft de verzameling n ontvangst genomen en in het Muntkabinet gedeponeerd.

d. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 2 Mei jl., No. 5650, ten geleide van een pakket inhoudende 360 oude Chineesche koperen munten, in China zelf een waarde hebbende van *f* 2,25 de 1200 stuks en waarvoor volbloed Chineezen op Java *f* 2,50 de 1800 stuks betalen, aan de zuidzijde der desa *Soegihmanik*, distrikt *Singenkidoel*, regentschap *Samarang*, in den grond gevonden, wordende mededeeling verzocht of op die muntstukken voor 's Genootschaps museum wordt prijs gesteld.

Gesteld in handen van den Heer W. P. GROENEVELDT ten einde na te gaan, of bij de collectie ook voor het Gen. belangrijke munten aanwezig zijn.

e. De missive van denzelfden, 7 Mei jl., No. 5870 ten geleide van een bronzen beeldje, opgedolven in de desa *Doekoehwaroe*, distrikt *Doekoehwringin*, regentschap *Tegal*.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit beeldje, zijnde een Bodhisatwa, ofschoon geschonden voor de antiquarische verzameling over te nemen voor *f* 2,50.

f. De missive van denzelfden, dd. 3 Juni, No. 6988, ten geleide van de hieronder vermelde door een inlander uit de desa *Timboean*, distrikt *Goenoeng Kendeng*, afdeeling *Lamongan*, bij het bewerken van den grond op zijn erf gevonden.

a. Een koperen doos.

b. Vier gouden armbanden.

c. Twee gouden ringen.

d. Elf stuks zilveren armbanden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten hiervan voor het museum over te nemen de koperen doos, twee der gouden en twee der zilveren armbanden tegen vergoeding der getaxeerde waarde van *f* 46,50 en aan den Direkteur voornd. in overweging te geven het overige, dat voor het Gen. niet gewenscht wordt, weder ter beschikking te stellen van den vinder.

g. De missive van het Bestuur der Kon. Natuurk. Vereeniging alhier, dd. 13 Mei jl., No. 20, ten geleide van den catalogus der verzameling gipsmaskers van volkeren uit deze gewesten of daaraan verwant door Dr. O. FINSCH te *Bremen*, in den handel gebracht.

Onder dankbetuiging voor de mededeeling gedeponeerd.

h. Een schrijven van den Heer G. DE WAAL, Kontr. der 2e kl. b/h B. B., ged. *Kota Baharoe*, 28 April jl., ten geleide van een opstel, mededeelingen bevattende omtrent de rijstkultuur op sawahs in de onderafdeeling *Limapoeloeh kota* der residentie *Padangsche Bovenlanden*.

In handen gesteld der redaktie van het tijdschrift ter publicatie.

i. Een schrijven van Dr. HUGO SCHUCHARDT, ged. *Graz*, 12 April jl., de toezending meldende van eenige monographieën over Indo-Portugeesch van *Mangalore*, Malaio-Spaansch der *Philippijnen* en dergelijke en tevens nadere inlichtingen verzoekende omtrent het Portugeesch jargon van *Flores*.

Onder dankbetuiging voor de toegezonden studiën zal den schrijver worden medegedeeld, dat het der Direktie nog niet is mogen gelukken de reeds ten vorigen jare verlangde opgaven te verkrijgen, maar thans pogingen zullen aangewend worden om door tusschenkomst van den Pastoor van *Larantoeka* in het bezit te geraken van gegevens, die hem in zijne studiën van dienst kunnen zijn.

k. Een schrijven van den Heer J. BOERS, Kontr. der 1en kl. b/h B. B., ged. *Ringat*, 26 April jl., de mededeeling bevattende, dat zich, naar verteld wordt, op den top van een berg, *Poepoetan Kling* genaamd en gelegen op de grenzen van *Djambi* en *Indragiri*, ruïnen uit het Hindoe-tijdperk bevinden, waaromtrent het hem echter niet mogelijk is geweest nadere bijzonderheden te vernemen, daar de plaats waar die oudheden aanwezig zijn *poeaka* (ontoegankelijk als zijnde bewoond door

booze geesten) is en geen inlander haar durft naderen; dat hij echter, zoodra de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, voornemens is zich persoonlijk van den aard dier oudheden te overtuigen en hij alsdan de Direktie in kennis zal stellen van zijn bevindingen; dat hij verder bezig is ethnologische voorwerpen te verzamelen, welke te zijner tijd aan het Gen. zullen aangeboden worden en eindelijk meent nog eenige vlaggen ontdekt te hebben, die in *Indragiri* in gebruik en nog niet in het bezit van het Gen. zijn, verzoekende hij derhalve inlichting omtrent die, welke in der tijd door den Resident van *Riou* opgezonden zijn.

Den schrijver zal bericht worden, dat met belangstelling zijne mededeelingen omtrent de oudheden op den *Poepoetan Kling* te gemoet gezien worden en ook de ethnologische voorwerpen benevens de eventueel nog ontbrekende vlaggen hoogst welkom zullen zijn.

l. Een schrijven van Dr. J. C. W. van Nooten, Sekretaris der jongste Buitenzorgsche Tentoonstelling, ged. *Buitenzorg*, 19 Mei jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 6 Nov. a. p., IV, *b*) voor 's Genootschaps Munten Penning-kabinet een prijs-medaille aanbiedende, zooals bij gelegenheid der genoemde Tentoonstelling uitgereikt zijn geworden.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

m. Een schrijven van den Heer F. W. Spandaw, administrateur der onderneming *Tandem* (*Dĕli*), ged. 10 Mei jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 4 Maart jl., IV, *c*) twee exemplaren van het aldaar in gebruik zijnde papiergeld aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

n. Een kennisgeving van het Bestuur der Deutsche Morgenländische Gesellschaft, ged. *Halle a/S*, 19 Febr. jl., dat de

dezerzijds in ruil gezonden munten (Not. 4 Juli 1882, III, *b*) behoorlijk en onder dankbetuiging ontvangen zijn.

Informatie.

o. Eenige brieven in antwoord op de circulaire, No. 234, bedoeld in Not. 4 Dec. a. p., III, *d*, welke bij de reeds vroeger ontvangene gevoegd zijn.

III. De Voorzitter biedt namens den Heer C. H. D. MONOD DE FROIDEVILLE, Kontr. der 1ste kl. b/h B. B., een *gendi* aan, zijnde de uitgeholde vrucht van de *lèdjèt* of *koekoek* (een klimplant) in *Zuid-Bantam* in gebruik, waar aarden waterkruiken nagenoeg onbekend zijn.

Onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

IV. De Heer Mr. W. STORTENBEKER:

a. Deelt mede, dat ter verzending naar de Koloniale Tentoonstelling ten vorigen jare te Amsterdam gehouden een veel grooter aantal vlaggen van de buitenbezittingen ontvangen zijn, dan het Gen. tot nog toe in zijn bezit heeft en stelt derhalve voor de hoofden van gewestelijk bestuur te verzoeken, een duplicaat lijst aan de Direktie te doen toekomen van alle vlaggen voor de genoemde Tentoonstelling door hen bijeenverzameld.

Conform.

b. Biedt voor de numismatische verzameling twee fransche muntstukken aan, zijnde een *sou* en een dubbele *sou* van Lodewijk XVI, 1790.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

V. De Heer J. E. ALBRECHT stelt voor het Marine departement te verzoeken ingevolge Gouv. besluit van 14 Maart 1882 no. 12 een exemplaar te zenden der van wege het Hy-

drographisch bureau uitgegeven hydrographische mededeelingen en gidsen, sedert de uitvaardiging van dat besluit uitgekomen.
Conform.

VI. De Heer D. F. VAN DER PANT brengt ingevolge de opdracht hem in de vorige vergadering gedaan advies uit over de bijdrage van den Heer T. M. HARTHOORN (Not. 6 Mei jl., II,) en geeft in overweging dezen zijne bezwaren mede te deelen tegen de opvatting, als zouden de verschillende benamingen der buffelhoorns (zijnde gewoonlijk adjectieven, die meestal een hoedanigheid van den stand der hoorns te kennen geven) de uitspraak van T. ROORDA bevestigen, waarin deze geleerde op de eigenaardigheid van het Javaansch (trouwens van alle *Polynesische* talen) wijst, dat het overeenkomstig den trap van ontwikkeling van den Javaan den zin mist voor het algemeene.
Wordt dienovereenkomstig besloten.

VII. De Heer W. P. GROENEVELDT deelt mede, dat de nandi vermeld in Not. 4 Maart jl., II, *c*, ontvangen is.
Notificatie.

VIII. Voor het Gen. werden nog de volgende geschenken ontvangen:

a. Bij missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 6 Mei jl., No. 5827*a*, het derde en laatste deel der door Mr. L. W. C. VAN DEN BERG bewerkte uitgaaf over het Mohamedaansch recht, getiteld „*Minhadj at talibin.*"

b. Bij missive van den Kommandant der Zeemacht, dd. 12 Mei jl., No. 5617, de zeekaart *Kleine Soenda* eilanden en aangrenzende vaarwaters, blad IV.

c. Bij missive van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 13 Mei jl., No. 870, afl. 7 en 8 van het werk der Hoogleeraren Dr.

K. MARTIN en A. WICHMANN, getiteld „Beiträge zur Geologie Ost Asiens und Australiens."

d. Bij missive van den Direkteur van Justitie: 1° 1884. Post- en Telegraafgids voor Nederlandsch Indië „en 2°". „Koloniale geldverspillingen van verstokte agressie", waarop het auteursrecht is voorbehouden.

e. Bij missive van den Insp. Gen. der Staatsspoorwegen op Java een ex. van de tijdtafels van den loop der treinen op de Westerlijnen.

In de betrokken verzamelingen opgenomen.

IX. Van de ledenlijst wordt op verzoek wegens vertrek naar Europa afgevoerd de Heer H. P. J. VAN DEN BERG.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Juli 1884.

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

Het eerelid K. F. HOLLE en het gewoon lid Dr. J. G. H. GUNNING wonen de vergadering bij.

I. De notulen der vorige vergadering van 3 Juli jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 1 Juni jl., No. 8, waarin bepaald wordt, dat met de verzamelingen door Dr. B. HAGEN gehandeld zal worden overeenkomstig het voorstel der Direktie (Not. 4 Mrt. jl., II, *i*), verlangende de Regeering dat de voorwerpen van ethnographischen aard, die niet noodig zijn tot aanvulling van 's Genootschaps museum, weder te harer beschikking zullen gesteld worden.

b. Een schrijven van den Heer MAIJILL alhier, dd. 25 Juni ll., een collectie Perzische munten voor 's Genootschaps numismatisch kabinet ten geschenke aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

c. Een schrijven van den Heer E. BLOK, ged. *Neira*, 11 Juni jl., mededeelende dat hij in het bezit is van een waar-

schijnlijk te *Singapore* gesteendrukt, door een Atjeher vervaardigd gedicht op de Atjeh-expeditie, waarvan hij bereid is zoo verlangd een vertaling voor het tijdschrift te bewerken.

Wordt besloten den schrijver te verzoeken het bedoelde gedicht voor 's Genootschaps bibliotheek af te staan, dan wel het ter kennisneming aan de Direktie toe te zenden.

d. De missive van den Hoofdingenieur, Chef der afdeeling Mijnwezen, dd. 20 Juni jl., No. 205, namens den Heer C. J. van Schelle, Ing. der 1ste kl. b/h Mijnwezen in N. I., twee steenen ertshamers aanbiedende, zooals die bij de Dajaks in de goudmijnen der Westerafdeeling van *Borneo* in gebruik zijn.

Onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

e. Het ondervolgend schrijven van Dr Hugo Schuchard, ged. *Graz*, 24 Mei jl.

„Der verstorbene Sanskritist Dr. Burnell theilte mir einmal mit, dass, zufolge einer von ihm selbst gemachten Erfahrung, das in Südasien so weit verbreitete *portuguez creoulo* oder *castico* oder *indo-portuguez* auch in Batavia existire. Ich erkundigte mich bei anderen Personen danach, welche Batavia gut kennen. Niemand wollte Etwas davon wissen. Jetzt finde ich im *Boletim da Sociedade de geographia de Lisboa*, 1883, S. 277, eine Stelle welche die Existenz jenes verdorbenen Indoportugiesich in Batavia auf's Bestimmteste bezeugt.

.... a existencia em Batavia de um bairro denominado *Jambata-dua* (cuja traducção é — „o bairro das duas pontes") habitado por descendentes portuguezes e que, não sendo abastados, têem comtudo a sua egreja catholica, e não estão ali de todo abandonados os usos e costumes, f a l l a n d o o p o r t u g u e z, a i n d a q u e m u i t o e s t r o p i a d o. Ha dez annos passados que o padre que ali havia lhes fazia as praticas em portuguez; presentemente são ellas feitas em malaio e hollandez.

Wie Sie wissen, sammle ich aus allen Theilen Asiens wo Indo-

portugiesisch im gebrauch ist, Specimina dieses überall in anderer Nüance auftretenden Idioms. Es wäre mir ungemein erwünscht solche auch von dem im Batavia gesprochenen (sowie überhaupt Nachrichten über dasselbe) zu erhalten, und würde ich Ihnen sehr verbunden sein, wenn sie mir hierbei in einer oder der anderen Weise behülflich sein wollten."

De heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS deelt hierop mede, dat hij onlangs van den heer H. M. LA CHAPELLE, ambtenaar ter Algemeene Sekretarie, het volgende Indo-portugeesche gedicht heeft ontvangen, in 1883 door den inlander Smadoe opgeschreven.

Zesta verra manisfestado
Olla dansoe sortiadoe
Giadoor kong alegriea
Toedoe brienkoe kong versadoe.

Oree na esta wiedoe
Orij orij te sang
Esta tienja esquildoe
Koema gieadoor die kapietang.

Alleweeng noos kapietang
Empe diantie die kaferinjo
Vooi arma boosso jeentie
Da intra contra kamienjo.

Omoor de torkie
Permais de allentie
Espada na mienja seentie
Logo tiera boos gargantie.

Kabeljeroe de poento brangko
Oendie boos kere atrega
Tjega porta de allegriea
Boos Cabessa logo tiera.

Herculus ommie baleentie
Soa palaber moetoe ardeentie
Siekie teeng aniemaal die tjang
Asie lieang koma seerpentie.

Koppa die oroe kieja kebra
Noonting jeentie per konserla
Voela moegrie ja spella
Noonting jeentie per panja.

Zee labei zee
Mienja sangie kere bebe
Maredoe joega door
Mienja soya lawa beende.

Kaferinjo teeng kansadoe
Kie nompodie maio bala
Pedie eskoeja sinjoor die kajoe
Toedoe mooi kere anda.

Kaferinjo teeng kansadoe
Soea peo bate-bate
Piedie eskoeja sinjoor die kajoe
Tiera tolban vajie tabe.

Wordt besloten afschrift van dit gedicht aan Dr. SCHUCHARDT te zenden en den heer CHAPELLE te verzoeken aan de Direktie mededeeling te willen doen van wat hem verder op het gebied van Indo-portugeesch niet alleen, maar van al wat hem merkwaardigs omtrent oud Batavia bekend mocht zijn.

f. Een schrijven van den heer A. M. JOEKES, kontr. der 1ste kl. b/k. B. B., ged. *Boea*, 28 Mei jl., in antwoord op de circulaire van Dec. 1883 berichtende, dat in de onderafdeeling *Lintang Boea* geen inscriptiën aanwezig zijn; dat in de *Laras*

Lintang op ± 4 paal van *Boea* een plaats is *Batoe bersoerat* geheeten, waar tot voor weinige jaren een steen met Hindoe inscriptie aanwezig moet geweest zijn; dat hij een geldelijke belooning heeft uitgeloofd op het vinden van dien steen, maar tot nog toe zijn pogingen om iets naders daaromtrent te vernemen vruchteloos zijn geweest en dat, mocht de steen alsnog ontdekt worden, hij de Direktie daarmede in kennis zal stellen.

De heer A. L. VAN HASSELT deelt omtrent dien steen het volgende mede:

„Tijdens mijn verblijf in de Padangsche Bovenlanden kwam mij het gerucht van het bestaan van bovenbedoelden steen ter oore en deed ik aanstonds moeite er iets naders van te vernemen.

„Het bericht, dat ik kreeg, luidde, dat de steen was overgebracht naar *Moeara Lamboe* aan de *Koeantan*, waar de gewezen Jang Pitoean Soembahjang van *Boea* verblijf houdt.

Of dat bericht waarheid behelst, heb ik niet kunnen onderzoeken."

Wordt besloten van deze mededeeling kennis te geven aan den heer JOEKES ter voorkoming van verdere vergeefsche nasporingen.

g. Een schrijven van den heer SCHOT, Kontr. der 1ste kl. b/h. B. B. te *Singkarak*, ged. 30 Juni jl., o. a. mededeelende dat in zijne onderafdeeling geen spoor van overblijfselen gevonden wordt van oudheden met inscriptiën.

Notificatie.

h. Een schrijven van den heer W. P. D. DE WOLFF VAN WESTERRODE, Kontr. der 2de kl. b/h. B. B., ged. *Karang-Kobar* (*Banjoemas*), 8 Juni jl., o. a. mededeelende dat hij bij eenige inlanders heeft aangetroffen een gouden zegelring, een bronzen beeldje van ± 10 c. M. en een bronzen ornament, welke voorwerpen de eigenaars genegen zijn tegen een billijke vergoeding aan het Gen. af te staan.

Wordt besloten dit schrijven in handen te stellen van den Heer W. P. GROENEVELDT ten fine van advies.

i. Een uitnoodiging van de Akademie van Natuurwetenschappen te *Philadelphia*, dd. 31 Maart jl., aan het Gen. tot het bijwonen van of zich doen vertegenwoordigen op haar jaarlijksche bijeenkomst, die den 3den September a. s. aldaar zal plaats hebben.

Onder dankbetuiging zal aan de genoemde Akademie medegedeeld worden, dat het Gen. tot zijn leedwezen niet van de uitnoodiging om deel te nemen aan de bedoelde bijeenkomst zal kunnen gebruik maken, hetzij door afvaardiging van een of meer leden, hetzij door personen te *Philadelphia* te machtigen het te vertegenwoordigen, bezittende het aldaar geen correspondenten, aan wie het een daartoe strekkend verzoek zou kunnen doen.

k. Een schrijven van het gewoon lid den Heer W. J. M. MICHIELSEN, Ass. Res. te *Medan*, ged. 3 Juni jl., toezending meldende van een verzameling stempels, die gediend hebben tot het vervaardigen van valsche billetten der Chartered Bank of India, Australia and China te *Singapore* en ter bovengenoemde plaats bij een Palembangschen hadji zijn achterhaald, benevens eenige daarmee vervaardigde valsche bankbilletten.

Van de ontvangst van het toegezondene zal den schrijver onder dankbetuiging kennis gegeven worden, zullende omtrent het gebruik van de stempels te maken door den Conservator van het Numismatisch kabinet worden beslist.

l. Een schrijven van den Heer HENRIJ PHILLIPS, Sekretaris der Numismatic and Antiquarian Society of *Philadelphia*, den dank overbrengende van genoemd lichaam voor de door het Gen. ten geschenke aangeboden werken (Not. 4 Maart jl., II,*g*) en toezending meldende van eenige zijner geschriften.

De Bibliothekaris deelt mede, dat de bedoelde boeken nog niet ontvangen zijn.

m. De ondervolgende missive van den Resident van *Soerabaja*, dd. 10 Mei jl.

„Wegens mijn aanstaand vertrek van deze plaats neem ik de vrijheid Uw genootschap aan te bieden een brief van den Directeur van het Königl. Zoologisches und Anthropologisch-Ethnographisches Museum te *Dresden* met de resultaten van het onderzoek naar aanleiding van dat schrijven ingesteld.

Wanneer die resultaten van genoegzaam belang zijn, heb ik de eer de verdere behandeling der zaak aan Uw genootschap over te laten.

Hierbij wordt nog aangeteekend, dat de potten of vazen, vroeger toebehoord hebbende aan den Heer Wardenaar, thans in het bezit zijn van den Majoor der Chineezen, die ze op eene vendutie gekocht heeft.

Volgens Wardenaar Jr. heeft hij de teekeningen van die vazen en vertaling van de opschriften in der tijd toegezonden aan Uw Genootschap, en is hem daarvoor eene dankbetuiging geworden.

Die vazen zijn dus wetenschappelijk bekend."

De brief van Dr. A. B. luidt als volgt:

„In der Tijdsch. v. Ind. taal-, land- en volkenkunde V. (N. S. II) 1856, p. 151, wird berichtet von 2 Martevanen (grosse Urnen) ein Besitze des Hrn. J. W. B. Wardenaar (gep. ambt.) in Sourabaja, mit Aufschriften. Es lage mir sehr daran Copien dieser Aufschriften zu erhalten und Skizzen oder Photographien der Urnen. Ich würde mich selbst an Hrn. W. wenden, wenn ich nicht vermuthete er sei schon todt, da ich seinen Namen nicht im Reg. Alm. und in der Naamlijst finde, und nicht wiess welche der noch vermeldeten Wardenaars in Sourabaja seine Erben sind.

Zugleich steht an der angezogenen Stelle, dasz sich in Grissee bei dem Grabe von Malik Ibrahim ähnliche Urnen finden."

De boven medegedeelde missive is verder vergezeld van een schrijven van den Ass. Res. van Grisee en van den Kontr. dier afdeeling, waaruit blijkt dat zich bij het graf van Malik Ibrahim geen urnen bevinden, maar voor het graf van Toe-

menggoeng Djimat Raden Poesponegoro drie martavanen (waarvan 2 geheel aan elkander gelijk) staan, van welke door den genoemden Kontroleur, den Heer WATSON, teekeningen naar de natuur zijn gemaakt, die bij zijn brief gevoegd zijn.

Wordt besloten al deze stukken in handen te stellen van den Conservator der Oudheden met verzoek om nadere inlichting en daarna een en ander aan Dr. MEIJER te doen toekomen.

n. Een schrijven van het gewoon lid, den Heer J. A. AECKERLIN, het verzoek bevattende om toezending, des verlangd tegen betaling, van deel XXVIII van het tijdschrift, waarin het 1ste gedeelte voorkomt van het door Mr. J. A. VAN DER CHIJS bewerkte opstel over Kapitein Jonker.

De bibliothekaris deelt mede, dat aan het verzoek reeds is voldaan.

o. Een opstel van den Heer C. F. H. CAMPEN over de godsdienstbegrippen der Halemaherasche Alfoeren, ter plaatsing in het tijdschrift aangeboden.

In rondlezing.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS deelt mede:

a. Dat de Heer H. E. BEADON bij zijn vertrek naar Europa de in Not. 4 December 1883, V, *o*, vermelde in de loan-collection gedeponeerde munten weder in ontvangst heeft genomen.

Informatie.

b. Stelt voor bij den Gouverneur van *Atjeh* inlichtingen in te winnen aangaande de stappen, die gedaan zijn om aan het Gen. de regalia ter bewaring af te staan, waarvan sprake is in Not. 8 Januari jl., IV, *a*.

Conform.

c. Idem aan de Regeering te verzoeken de rijks-insigniën,

die zich in het bezit bevonden van den onlangs te *Soerabaja* overleden titulairen Sultan van *Bantam*, in 's Genootschaps museum bij de andere voorwerpen van dien aard ter bewaring te deponeeren.

Conform.

IV. De Heer A. L. van Hasselt wijst op het betreurenswaardige, maar onloochenbare feit, dat er nog geen werkelijk deugdelijk boek bestaat over de Land- en Volkenkunde van Indië. Wel is er veel en zeer veel goeds te vinden in het bekende Handboek van Prof. J. J. de Hollander, maar ook dit werk is in vele opzichten onvolledig en bevat daarenboven tal van onjuistheden. Zijns inziens zou het alleen mogelijk zijn een geheel aan zijn bestemming voldoend werk over Indische ethnologie te verkrijgen, indien aan ambtenaren van het B. B., als zijnde uit den aard van hun werkkring het best in de gelegenheid de vereischte onderzoekingen te doen, een ex. werd verstrekt van het reeds genoemde Handboek van Prof. de Hollander, met verzoek om ieder voor zijn afdeeling of voor de streek, waar hij werkzaam is, daarin aan te teekenen wat ontbreekt of minder juist is opgegeven.

Hij stelt derhalve voor aan de Regeering te verzoeken een vijftigtal exemplaren van de Hollander's Handboek, dat voor rekening van de koninklijke Milt. Akademie is uitgegeven, ter beschikking van de Direktie te stellen, ten einde door deze aan Ambtenaren van het B. B. in de verschillende deelen van den Archipel verstrekt te worden met de opdracht, om daarin de vereischte aanvullingen en verbeteringen op te teekenen.

Conform.

V. De Heer K. F. Holle deelt mede:

a. Dat hij een transscriptie heeft gemaakt van de in Not. 6 Mei jl., II, *f*, vermelde uit *Palembang* ontvangen *pijagĕms*, waarvan hij een vertaling als bijdrage voor het tijdschrift in bewerking heeft.

b. Dat hij op nieuw een zeventigtal Indische alphabetten heeft verzameld, die te gelegener tijd als vervolg op de reeds door het Gen. gepubliceerde zullen uitgegeven worden.

c. Dat hij binnen kort hoopt te kunnen aanvangen met het drukken van de woordenlijst, tot de uitgaaf waarvan met de ondersteuning der Regeering in de vergadering van 4 April 1882 besloten is.

Met belangstelling is van deze mededeelingen kennis genomen.

VI. De Heer Dr. J. G. H. Gunning:

a. Legt eenige afschriften van inscripties op steenen over, door hem in voldoening aan het verzoek, vermeld in Not. 6 Mei 1884, te *Soerakarta* bijeengebracht.

Bij onderzoek blijkt, dat deze inscriptiën reeds in 's Genootschaps bezit zijn, waarom de Heer Gunning op zich neemt een nader onderzoek in te stellen, of er wellicht bij den Rijksbestierder of elders nog andere te vinden zijn.

b. Verzoekt de babad Gijanti, welke hij onder de door den Heer Mr. H. D. Levijssohn Norman aangeboden manuscripten heeft aangetroffen, naar *Soerakarta* te mogen medenemen, zijnde hij voornemens dezen babad voor het Gen. te bewerken.

De gevraagde vergunning wordt gaarne verleend.

VII. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen.

a. Van den Heer J. J. van Oosterzee: prijsmedaille der tentoonstelling te *Buitenzorg*, 1883. br.

b. Van de dames van den Berg: Twee Romeinsche di-

nari. — z. Griekenland, 50 lepto, 1874. — z. Een Sassanidisch muntje. — z.

c. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS: Jeton van Mr. C. P. K. WINCKEL. — br. Pruissen, $^1/_{24}$ Thaler, 1783. — bill. Spanje, 4 maravidises, 1824. — k. Eenige kaarten.

d. Van den Kommandant der Zeemacht, bij missive van 7 Juni jl., No. 6654, een exemplaar van de zeekaart "Karimata eilanden", en bij missive van 21 Juni jl., No. 7336, een exemplaar van al de tot nu toe door het Hydrographisch Bureau uitgegeven Hydrographische mededeelingen, — het laatste in voldoening aan een dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 3 Juni jl., V).

e. Van den Insp. Gen., Chef v/d dienst der Staatsspoorwegen op Java, bij missive van 19 Juni jl., No. 2442, gedrukten op dien dienst betrekking hebbende.

f. Bij missive van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 22 Juni jl., No. 1162, de 9de afl. van het werk "Beiträge zur Geologie Ost Asiens und Australiens".

g. Van den Direkteur van Justitie bij missive van 23 Juni jl., No. 6094, "De rechtsbedeeling onder inlanders enz. door Mr. W. A. P. F. L. WINCKEL" en bij missive van 4 Juli jl., No. 6451, "De partikuliere landerijen en het erfpachtsrecht door C. H. F. RIESZ", op beide welke werken auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankbetuiging zijn deze geschenken in de betrokken verzamelingen geplaatst.

VIII. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer J. A. DE GELDER, lid i/d Raad van N. I., *Batavia*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de H. H. A. F. von de Wall en H. E. Beadon, de laatste wegens vertrek naar Europa.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Augustus 1884.

Tegenwoordig de heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 8 Juli jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den 1ste Gouv. Sekretaris, dd. 22 Juli jl. No. 1317, ten geleide van de navolgende voorwerpen, toebehoord hebbende aan den titulairen Sultan van *Bantam*, MOHAMAD SAFIOEDDIN, onlangs te *Soerabaja* overleden.

a. Een kris met gouden scheede en versierd met diamanten;
b. een sabel met scheede van *soeasa;*
c. een gouden buikband van 9 schakels in 3 stukken;
d. een naar gissing zilveren plaat;
e. negen stukken goudgeld van *f* 10,—;
f. twee stukken goudgeld van *f* 5,—;
g. een ring met een diamant;
h. een ring met drie diamanten;
i. zeventien kabaja-knoopen met juweelen en
k. twee kraboe's met juweelen.

Van de ontvangst dezer voorwerpen, ter bewaring in 's Ge-

nootschaps museum afgestaan en dezelfde, die in Not. 8 Juli jl. III, *c*, bedoeld zijn, zal aan de Regeering worden kennis gegeven onder aanteekening, dat de sub *a* genoemde krisscheede niet van goud maar van koper is.

b. De missive van den Direkteur van O. E. en N. van 16 Juli jl., No. 8942, namens de Regeering den afstand der lokalen van 's Genootschaps gebouw verzoekende tot het afnemen der aanstaande onderwijzers-examens.

Aan den Direkteur is onder mededeeling van de bezwaren, die tegen den afstand der bedoelde lokalen bestaan, bericht gegeven dat aan het hiertoe strekkende verzoek niet kan voldaan worden.

c. De missive van denzelfden, dd. 4 Aug. jl., No. 9936, ten geleide van een gouden sieraad, bij de doekoeh *Karangsari*, nabij de desa *Serang*, distrikt *Sapoerun*, afd. *Ledok*, res. *Bagelen*, gevonden en voor den prijs van *f* 25 ter overname aangeboden.

Op voorstel van den Conservator der archaeologische verzameling wordt besloten dit voorwerp, dat zeer fraai bewerkt is, voor den gevraagden prijs over te nemen.

d. Een schrijven van het lid den Heer J. A. AECKERLIN, ged. *Benkoelen*, 30 Juli jl., ten geleide van een Redjangsch gedicht op bamboe in het dialekt van *Lembah delapan* (*Soengai hitam*), met transscriptie in Latijnsch karakter en Maleische vertaling, beide vervaardigd door twee geboren Redjangers, die niet van elkander wetende een zoo gelijkluidend werk geleverd hebben, dat aan de juistheid der overzetting niet getwijfeld behoeft te worden.

Onder dankbetuiging is het origineel op bamboe in de verzameling mss. opgenomen, terwijl aan de redaktie voor het tijdschrift is opgedragen het stuk, zoo mogelijk ook in Redjangsch karakter, te publiceeren.

e. Een schrijven van de Canadian Institute, ged. *Toronto*, 29 Mei jl., een ruil van edita met het Genootschap voorstellende.

Wordt besloten het genoemde Instituut mede te deelen, dat het Gen. gaarne aan het gedane verzoek zal gevolg geven.

III. De heer Mr. N. P. VAN DEN BERG deelt mede, dat in overleg met den heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS de stempels en valsche billetten, waarvan sprake is in Not. 8 Juli jl., II, *k*, door hem aan den Agent der Chart. Bank alhier zijn ter hand gesteld.

IV. De heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Stelt voor den heer P. ZEIJDEL te herinneren aan het verzoek hem indertijd gedaan (zie Not. 10 Okt. 1882, II, *o*), om voor het Gen. *Madoereesche* voorwerpen, die nog niet in het museum aanwezig zijn, bijeen te brengen, aan welk verzoek tot nog toe niet voldaan is.

Conform.

b. Deelt mede, dat een door hem van den heer Mr. VON WINCKEL gekochte gouden medaille ter gedachtenis van C. V. QUAELBERG, Raet Ext^{s}. v. India, overleden 3 Febr. 1687, door genoemden heer v. W. beschreven is in de Berliner Münzblätter, Febr. 1884, No. 42.

c. Id. dat uit *Probolinggo* nog een som van *f* 250 en uit *Pasoeroean* van *f* 90 aan achterstallige contributiën moet ontvangen worden en stelt voor de beide residenten te verzoeken de nog niet betaalde, bij hen berustende kwitantiën terug te zenden.

Conform.

d. Verzoekt machtiging tot de uitgaaf van een nieuwen

catalogus der ethnologische afdeeling, waaraan ten gevolge van de belangrijke aanwinsten vooral in de laatste paar jaren door het Gen. gedaan groote behoefte bestaat.

De gevraagde machtiging wordt verleend.

V. De heer J. E. Albrecht deelt mede, dat van den heer Henrij Phillips Jr., Sekretaris der Numismatic and Antiquarian Society of *Philadelphia*, de boekwerken ontvangen zijn, waarvan melding gemaakt is in Not. 8 Juli jl., III.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

VI. De Heer W. P. Groeneveldt:

a. Brengt de volgende rapporten uit.

1°. In voldoening aan Not. 1 April jl., II, *l.*

„De door den Heer A. B. Meijer bedoelde tontong van *Galoeh* is afgebeeld in Kinsbergen's oudheden van Java (No. 72) waarvan een ex. in het museum te *Dresden* aanwezig is; daar Dr. Meijer tot die verzameling photographieën stellig toegang heeft, wordt het niet noodig geacht er hem nog eene te zenden.

Het Gen. bezit 5 van deze metalen tontongs (catalogus No. 968—972). Het zijn ronde of achtkante metalen buizen, aan beide uiteinden gesloten en aan den bovenkant meestal van een knop of handvat voorzien, dat bij enkele ontbreekt, vermoedelijk omdat het is afgebroken. Op zij bevindt zich een lange snede of opening. Zij gelijken dus geheel op de houten tontongs, die men thans in de inlandsche wachthuizen aantreft, alleen zijn zij kleiner; die in het museum varieeren, wat de lengte betreft, van 21 tot 41 c.M.

De bedoelde tontong van *Galoeh* is de grootste der verzameling; knop of handvat is afgebroken, zij heeft twee inscriptiën in gefigureerde letters, die door den Heer Holle zijn afgebeeld in Tijdschr. XXIV, pag. 583 volgg.

De vier overige zijn afkomstig uit Oost Java, drie uit *Modjokerto* en één uit *Probolinggo*."

2°. In voldoening aan Not. 8 Juli jl., II, *m*.

„De beide afgebeelde martavanen, tempajan's of potten zijn vermoedelijk van trachiet; de voetstukken, volgens mededeeling van den Heer WATSON van metselwerk en dus van later tijd, kunnen buiten beschouwing worden gelaten. De opschriften moeten vermoedelijk als 1386 en 1645 gelezen worden.

Het Gen. bezit twee zulke potten, in den catologus der oudheden beschreven onder No. 390 en 391.

Het eerstgenoemde nummer is hoog 61 c M., de grootste middellijn is lang 71 c.M. en de middellijn der opening 27 c.M. Hierop komt een tweeregelige nog niet ontcijferde inscriptie voor.

Het tweede is hoog 47 c.M., de grootste middellijn is 56 c.M., de opening 20 c.M. Om den mond is een rand van lotusbladeren en daaronder staan de cijfers 103 (?), terwijl er geen vierde schijnt geweest te zijn.

Beide zijn van trachiet, hebben den vorm van de pot op de teekening gemerkt A en zijn afkomstig uit de collectie Scheepmaker, dus eveneens uit *Soerabaja* of omstreken.

Uit andere deelen van Java zijn mij zulke potten niet bekend.

In de verzameling teekeningen enz. door den Heer WARDENAAR aan het Gen. geschonken, Not. 12 Okt. 1880, III,*b*, zijn de afbeeldingen der vazen, noch de vertaling der opschriften, bedoeld in het schrijven van den Resident van *Soerabaja*, aanwezig."

Wordt besloten de beide bovenstaande berichten met de twee teekeningen aan Dr. MEIJER te doen toekomen.

3°. In voldoening aan Not. 8 Juli jl., II, *h*.

„De Kontroleur van *Karang Kobar* deelt mede, dat bij drie voorwerpen van antiquarischen aard op het spoor gekomen is,

nl. een gouden ring met inscriptie, een vrouwenbeeldje en een bronzen ornament, niet zeer duidelijk beschreven, maar dat mij doet denken aan de groote klokken met een leeuwtje er op, zocals er verscheidene in de verzameling zijn.

De ring heeft voor het Genootschap weinig waarde, daar wij er reeds eenige hebben, waaronder ook met geheel hetzelfde motto.

De twee andere voorwerpen kunnen van belang zijn, vooral het laatste, in het geval het wat anders is, dan ik mij voorstel, omdat het dan iets nieuws zou wezen.

De Kontroleur meent, dat wij die twee voorwerpen wel zouden kunnen krijgen, als wij aan de bezitters eenige rijksdaalders vereerden, een prijsbepaling, die wel wat vaag is en vermoedelijk ver zou overtreffen, wat voor zulke zaken wordt besteed.

Het komt mij wenschelijk voor den Kontroleur omtrent den prijs dezer voorwerpen nadere inlichting te vragen, waarbij hem zou kunnen medegedeeld worden, dat het Gen., steeds bereid voldoende te betalen om het aanbrengen van oudheden aan te moedigen, zich tevens van noodelooze opdrijving der prijzen moet onthouden.

Ook acht ik het niet geheel overbodig hem te wijzen op de verplichting, om in gouvernementsgrond gevonden oudheden bij het bestuur te brengen en op de gunstige bepaling, dat de vinders de geheele waarde krijgen, als zij de voorwerpen ter beschikking van de Regeering stellen."

Wordt besloten den Kontroleur vd. in bovengemelden geest te schrijven.

b. Deelt mede, dat de beelden vermeld in Not. 4 Dec. 1883, IV, 1°, uit *Bagelen* ontvangen en in de verzameling opgenomen zijn.

VII. Voor het Gen. werden verder ontvangen:

a. Van den heer A. L. G. VISSCHER, 2[de] Lt. der Mil. Adm. 5 Japansche munten.

b. Van den Chef van den Topographischen dienst bij missive van 23 Juni jl., no. 567/45, een exemplaar der kaart van de afdeeling *Banjoewangi*.

c. Van den Kommandant der Zeemacht bij missive van 8 Juli jl., no. 7916, een ex. van de zeekaart „Reede van Nieuw-Anjer."

d. Van den Resident van *Batavia* bij missive van 9 Juli jl., no. 4359, 44 ten zijnen bureele ontvangen drukwerken.

e. Van den Direkteur van Justitie bij missive van 12 Juli jl., No. 6644, Menak No. 3, Kitab Oemoel Brahin en Boekoe petangen enz. en bij missive van 29 Juli jl., no. 7111, „The money market and paper currency of British India by N. P. VAN DEN BERG L. L. D., President of the Java Bank", op al welke werken het auteursrecht is voorbehouden.

f. Van het Comité van Bestuur der N. I. Spoorweg Maatschappij het verslag dier Maatschappij over 1883.

g. Bij missive van den 1[en] Gouv. Sekretaris dd. 25 Juli jl., no. 1412, Deel III, afl. 3, van het Nederl. Chineesch woordenboek van Dr. SCHLEGEL en bij renvooi van 26 Juli jl. het jaarboek der Ned. Marine van 1883.

h. Van den Hoofd-Ingenieur, Chef van den dienst der Bataviaasche Havenwerken, twee photographieën voorstellende, de een, een vogelvlucht gezicht van de haven van *Tandjong Priok* en, de andere, specimen van een blok koraal in 1883 bij het baggeren aldaar naar boven gehaald.

Deze geschenken zijn, voor zoover noodig onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VIII. Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heer F. A. A. RUITENBACH.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 Sept. 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. der Kinderen, Voorzitter, Mr. N. P. van den Berg, Mr. J. A. van der Chijs, Mr. W. Stortenbeker, J. E. Albrecht, W. P. Groeneveldt, D. F. van der Pant, A. L. van Hasselt en D. Gerth van Wijk, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 5 Aug. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 13 Aug. jl., No. 10, waarbij aan het Genootschap ter uitgave in zijn tijdschrift, voor zooverre daartoe geschikt, een opstel wordt afgestaan bevattende een beschrijving van de *Kei* eilanden, bewerkt door den Heer A. Langen, industrieel te *Kei Toeal*.

In rondlezing.

b. De missive van den Direkteur van O. E. en N., dd. 12 Aug. jl., No. 10242, ten geleide van een bronzen klok en een dito beeldje, te *Poeloeng*, afd. *Ponorogo*, res. *Madioen*, opgedolven en met verzoek om bericht of het Gen. op het bezit dezer voorwerpen prijs stelt.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten zoowel het beeldje, ofschoon als zeer geschonden weinig waarde hebbende, als de klok, die nog weinig beschadigd een

belangrijke aanwinst voor 's Genootschaps verzameling moet geacht worden, voor de som van *f* 20 over te nemen.

c. De missive van denzelfden, dd. 13 Aug. jl., No. 10257, ten geleide van twee woordenlijsten der Moasche en Kissersche dialekten, met verzoek om mededeeling of het Gen. genegen is deze uit te geven.

In handen gesteld van den Heer D. GERTH VAN WIJK om advies.

d. De missive van denzelfden, dd. 24 Aug. jl., No. 10382, ter overname, indien gewenscht, twee gouden oorknoppen aanbiedende bij de desa *Djamboe*, distrikt *Benangoen*, afdeeling *Rembang*, in een *oro-oro* veld (woeste grond) gevonden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Dir. vd. in overweging te geven deze oorknoppen weder ter beschikking te stellen van den vinder, daar zij geene waarde bezitten voor het Gen, in welks verzameling reeds exemplaren van hetzelfde model aanwezig zijn.

e. De missive van denzelfden, dd. 19 Aug. jl., No. 10599, de kennisgeving bevattende, dat last is gegeven het van de Koloniale Tentoonstelling teruggekomen model van het waterkasteel en bijbehoorende gebouwen binnen het gebied van den Kraton te *Jogjakarta*, noordelijk en zuidelijk gedeelte, naar 's Genootschaps museum over te brengen.

De Conservator van het ethnologisch museum deelt mede, dat het bedoelde model, overeenkomstig de toezegging vermeld in Not. 7 Nov. 1882, II, *c*, het geheele waterkasteel voorstellende, weer in de verzameling is opgenomen.

f. De missive van denzelfden, dd. 29 Aug. jl., No. 10964, ter overname voor het museum, zoo verlangd, aanbiedende 5 gouden ringen nabij de desa *Berta Poerwaredja*, distrikt *Poerwaredja*. res. *Banjoemas*, in den grond gevonden.

Overeenkomstig het voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Dir. vd. in overweging te geven deze ringen weder ter beschikking te stellen van de vinders, als hebbende geen waarde voor het Gen.

g. De missive van den Dir. van 's Rijks Museum van Oudheden te *Leiden*, ged. 21 Juli jl., No. 133, in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek, zie Not. 6 Mei jl., II, *c*, een opgave bevattende van de kosten verbonden aan de vervaardiging van een tiental gipsafgietsels van in het genoemde museum aanwezige hindoe-beelden. Blijkens deze missive zou het verkrijgen der verlangde afgietsels een uitgaaf vereischen van *f* 2220, ongerekend de werkplaatshuur en de transport kosten van *Leiden* herwaarts.

Wordt besloten onder dankbetuiging aan den Heer LEEMANS voor de verstrekte inlichtingen met het oog op 's Genootschaps finantiën voorloopig af te zien van het doen vervaardigen der bedoelde afgietsels.

h. Een schrijven van den Heer H. P. A. BAKKER, ged. *Sanggau*, 27 Juli jl., naar aanleiding van dezerzijdsch schrijven, zie Not. 6 Mei jl., IV, B, mededeelende, dat het in 's Genootschaps tijdschrift uitgegeven opstel over *Sanggau* reeds in 1876 werd geschreven en het sedert is gebleken, dat op den daarin vermelden steen bij de *Koeala Kembajan* zich geen inscriptie bevindt; dat er evenwel aan de oevers der *Melawi*, dicht bij *Serawei* een steen aanwezig moet zijn, die misschien tot het Hindoe tijdperk behoort en volgens de legende een versteend echtpaar met kippen voorstelt.

Wordt besloten den Heer LIEBER, Kontr. b/h B. B. te *Nangga Pinoeh*, te verzoeken zoo mogelijk eenige inlichtingen omtrent laatstgenoemden steen in te winnen en aan de Direktie te doen toekomen.

i. De missive van het Munt-College, ged. *Utrecht*, 8 Juli

jl., No. 1440/699, in antwoord op dezerzijdsch schrijven, zie Not. 6 Mei jl., II, *p*, een lijst aanbiedende van munten en penningen, die in ruil kunnen aangeboden worden voor die, welke het Gen. blijkens het aangehaalde schrijven genegen is af te staan.

In handen gesteld van den Conservator van het munt- en penningkabinet.

k. Een schrijven van Prins ROLAND BONAPARTE, ged. *St. Cloud*, 11 Juli jl., zijn dank betuigende voor zijn benoeming tot correspondeerend lid en tevens de toezending belovende van een ethnographisch werk over Suriname, dat eerstdaags gereed zal zijn en een dito over Insulinde, dat weldra zal volgen.

Informatie.

l. Een schrijven van den Heer C. C. Ross, dd. 7 Aug. jl., namens den Heer G. C. Ross, Gouverneur der *Cocos-eilanden*, eenige specimens van de aldaar in gebruik zijnde perkamenten munt voor 's Genootschaps kabinet aanbiedende en dit in voldoening aan het verzoek opgeteekend in Not. 8 Jan. jl., IV, *b*.

Onder dankbetuiging in de numismatische verzameling opgenomen.

m. De missive van den Resident van *Ambon*, dd. 24 Juli jl., No. 2524, in antwoord op het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 13 Maart 1883, III, *b*) mededeelende, dat, blijkens de ter zake ontvangen berichten van de betrokken afdeelingshoofden, de regenten noch de bevolking van *Manipa* in het bezit zijn van het nationaal-epos *Legoe Toemalehoe*, ja zelfs niet bekend zijn met het bestaan van een dergelijk gedicht, terwijl een onderzoek op de Hitoesche kust evenmin tot eenig resultaat heeft geleid.

De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS geeft in overweging

den Heer G. W. W. C. Baron van Hoëvell, Kontr. der 1ste kl. b/h B. B. te *Kajoe Tanam*. van wien het bericht omtrent dat gedicht afkomstig was, onder mededeeling van het bovenstaande te vragen, of hij een middel weet om het machtig te worden.

Dien overeenkomstig besloten.

n. Eenige Ternataansche pantoens door den Ternataanschen prins Abdoel Mali, die te *Soe soeppoe*, distrikt *Sakoe*, op *Halemakera* verblijf houdt, bijeengebracht en door den Heer C. F. H. Campen voorzien van een vertaling, als bijdrage voor het tijdschrift aangeboden.

In rondlezing.

o. De uit rondlezing terug ontvangen bijdrage van den Heer Campen over de godsdienstbegrippen der Halemaherasche Alfoeren (zie Not. 8 Juli jl., II, *o*), tot uitgave waarvan in het tijdschrift besloten wordt.

III. De Heer Mr. J. A. van der Chijs:

a. Biedt namens den Heer A. Haga, die door ongesteldheid verhinderd is de vergadering bij te wonen, om als bijdrage in het tijdschrift te worden opgenomen aan het rapport van H. Zwaardecroon en C. Chasteleijn betreffende de reis naar *Nieuw-Guinea*, in 1705 ondernomen door Jacob Weyland.

In handen der redaktie van het tijdschrift gesteld.

b. Deelt mede, dat de Heer Mr. H. Kuneman voor de loan-collection een verguld exemplaar heeft afgestaan van de prijsmedaille der internationale, koloniale en uitvoerhandel tentoonstelling te Amsterdam, 1883.

c. Stelt voor, den Konsul der Nederlanden te *Manilla*, J.

Ph. HENS, te verzoeken het Gen. behulpzaam te zijn in het bijeenbrengen van munten, speciaal geslagen voor de Philippijnsche eilanden, te weten:

gouden munten ouder dan 1861, zoo deze bestaan (de gouden munten geslagen sedert 1861 zijn reeds in 's Genootschaps bezit);

zilveren munten, zoo van ouderen als van jongeren datum (Bekend is het, dat onder de regeering van Isabella II in Spanje (?) zilveren munten zijn geslagen, waarop o. a. voorkomt het woord „Filipinas". Het Gen. bezit alleen een peso van 1828, vermoedelijk noodmunt);

koperen munten. (Het Gen. bezit Quarto's van 1826 en 1828, maar er bestaan ook dergelijke munten van 1782, 1783, 1807, 1820, 1827, 1829, 1830, alsmede stukken van 2 en 4 Quarto's van 1835).

Mocht er mogelijkheid bestaan tot het verkrijgen van onwaardige specimens van Philippijnsch papiergeld, dan houdt het Gen. zich ook daarvoor aanbevolen.

De kosten zullen gaarne vergoed worden. Mochten deze in verband met de metaalwaarde onverhoopt buitensporig hoog zijn, dan zal het Gen. gaarne vooraf een opgave ontvangen.

Conform.

d. Idem, den eerst aanw. Ingenieur der B. O. W. te verzoeken den oprid naar 's Genootschaps gebouw in orde te doen maken.

Conform.

e. Verlangt te vernemen hoe het staat:

1° met de Kedirische beelden, waarvan sprake is in Not. 1880, bl. 74 en 1882, bl. 164 en 183;

2° met de Palembangsche, Not. 1881, bl. 130;

3° met de Javaansche hss., Not. 1882, bl. 146 en

4° de Atjehsche taalstudiën van den Heer K. T. H. VAN LANGEN.

De Conservator der oudheden antwoordt op het eerste punt, dat blijkens later ontvangen berichten de mededeeling omtrent de beelden vermeld in Not. 1880, bl. 74, onjuist was, terwijl de in Not. 1882, bl. 183 gevraagde photographieën nog niet ontvangen zijn, waarschijnlijk omdat de gelegenheid tot photographeeren er van zich nog niet heeft aangeboden. Op het tweede punt deelt dezelfde mede, dat van den Heer FORBES sedert niets is vernomen.

Wat de Jav. hss. betreft, bericht de Heer VAN DER PANT, dat deze gebleken zijn dezelfde te wezen, die reeds in deel XLIII der Verhandelingen uitgegeven zijn.

Van den Heer VAN LANGEN eindelijk zijn tot nog toe geene verdere bijdragen op het gebied van Atjehsche taalstudiën ontvangen.

IV. Voor het Genootschap werden ontvangen:

a. Van den Kommandant der Zeemacht bij missive van 31 Juli jl., No. 8960, een ex. van de zeekaart „Westkust Borneo, mond der Padang Tikar rivier."

b. Van den Insp. Gen., Chef v/d dienst der Staatsspoorwegen op Java, bij missive van 20 Aug. jl., No. 3688, een ex. van het jaarverslag van dien dienst over 1883.

c. Van den Dir. van O. E. en N., bij missive van 13 Aug. jl., No. 10294, een ex. Hollandsche tekst van het 1ste gedeelte van het werk getiteld „Krakatau."

d. Van den Dir. van Just., bij missive van 16 Aug. jl, No. 7571, een ex. van het boekwerk Poestaka radja poerwa, 1ste deel, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

V. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren A. VAN

DER GON NETSCHER, Res. van *Tegal* en J. H. F. TER MEULEN, Kontr. der 2de kl. b/h B. B., *Pasoeroean.*

Wordt weder op de ledenlijst gebracht de Heer J. FAES, oud res.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heer R. J. L. WEIJHENKE en T. PRIJCE, de laatste wegens vertrek naar Europa.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 14 Oktober 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. W. STORTENBEKER, W. P. GROENEVELDT, J. E. ALBRECHT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT, A. HAGA en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 2 Sept. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 29 Sept. jl., no. 16, waarbij machtiging verleend wordt om aan het Gen. af te staan 61 stuks ongangbare en oude munten (Oostenrijksche thalers), bij 's Lands kas te Batavia aanwezig.

Deze muntstukken zijn door den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS in ontvangst genomen en in het munt- en penningkabinet geplaatst.

b. De missive van den Direkteur van O. E. N. van 9 Sept. jl., no. 12285, mededeeling verzoekende of ook voor het dienstjaar 1886 het gewone Gouv. subsidie noodzakelijk is.

Den Direkteur vd. is kennis gegeven, dat in 's Genootschaps finantieelen toestand geen verandering is gekomen en derhalve het Gouv. subsidie ook voor 1886 onmogelijk zal kunnen gemist worden.

c. De missive van denzelfden dd. 16 Sept. jl., no. 12629, ten geleide van een klok bij het uitgraven van een waterleiding

in de nabijheid der desa *Panoenggalan*, distrikt *Tjahijana*, residentie *Banjoemas*, gevonden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten deze klok, de eerste van een inscriptie voorziene die aan het Gen. aangeboden is, voor den prijs van *f* 10 over te nemen.

d. De missive van denzelfden dd. 14 Okt., no. 13788, ten geleide van de ministerieele dépêche van 12 Aug. jl., l[a] A[i], no. $52/_{1738}$, handelende over de taak op te dragen aan den ter beschikking van Z. E. den G. G. gestelden ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, Dr. J. L. A. Brandes.

Uit deze dépêche blijkt, dat aan de studiën van genoemden taalgeleerde door de Hoogleeraren Kern, Veth en de Goeje een zoodanige richting is gegeven, dat hij de noodige voorbereiding bezit om onmiddellijk de taak te aanvaarden van ambtenaar voor de beoefening van Java's oudheid, waarom het wenschelijk wordt geacht hem voorloopig Batavia als standplaats aan te wijzen, waar hij in de gelegenheid zal zijn grondig bekend te worden met de rijke verzamelingen van het Gen., ten einde later nog onbekende oudheden op Java en Bali te kunnen opsporen en een vernieuwd onderzoek in te stellen naar thans nog gebrekkig of onvolledig verklaarde documenten uit vroeger eeuwen.

Nog wordt in deze dépêche melding gemaakt van een aanstaand Doctor in de Indische taal- en letterkunde, den Heer H. Jonker, die zich toelegt op de studie van het Makasaarsch en Boegineesch, en mededeeling verzocht of de beschikbaarstelling te zijner tijd van dezen taalgeleerde voor de beoefening der talen van Zuid-Celebes gewenscht wordt.

Wordt besloten den Direkteur vd. mede te deelen, dat de Direktie van het Gen. met de grootste belangstelling heeft kennis genomen van de aangehaalde ministerieele dépêche en de daarbij gevoegde nota van de Hoogleeraren Kern, Veth, en de Goeje; dat zij zich geheel kan vereenigen met de wenken,

daarin gegeven omtrent den aan Dr. BRANDES aan te wijzen werkkring, wien met het oog op zijn voorafgaande studiën meer bepaald de beoefening van het oud Javaansch of Kawi tot zaak dient gesteld te worden, terwijl in verband daarmede wellicht de instructie van Dr. GUNNING zoodanig zou kunnen gewijzigd worden, dat dezen opgedragen wordt zich hoofdzakelijk bezig te houden met het nieuwere Javaansch; dat eindelijk de Direktie er hoogen prijs op zal stellen te gelegener tijd mededeeling te ontvangen van het door den Direkteur gevraagd advies van den Gouverneur van *Celebes* omtrent de wenschelijkheid van het aanwijzen van een ambtenaar voor de beoefening der talen van dat gewest.

e. Een schrijven van het gewoon lid, den Heer P. F. LAGING TOBIAS, Gouverneur van *Atjeh* en *Onderhoorigheden*, ged. reede *Boetoen*, 25 Aug. jl., meldende dat de voorwerpen stellig niet behoorende tot de rijkssieraden van het Atjehsch Sultanaat ter verzending aan het Dep. van B. B. gereed zijn en eerstdaags te Batavia zullen aankomen.

f. De missive van den Dir. van B. B. dd. 16 Sept. jl., no. 6727, mededeeling verzoekende of op het bezit der sedert alhier ontvangen sub *e* bedoelde voorwerpen voor het Gen. prijs wordt gesteld, zullende in dat geval aan de Regeering het voorstel gedaan worden ze ter bewaring in het museum af te staan.

Aan den Direkteur vd. is geantwoord, dat door het Gen. gaarne alle voorwerpen zullen ontvangen worden, die door den Gouverneur van *Atjeh* herwaarts gezonden zijn.

g. Een schrijven van den Heer R. D. M. VERBEEK, ged. *Buitenzorg*, 4 Sept. jl., ten geleide van een plattegrond en een beschrijving van het Waterkasteel te *Jogjokarta*, door Dr. GROVEMAN aldaar naar twee Javaansche manuscripten bewerkt, en

vergezeld van een nota, behoorende bij de genoemde teekening, door den Heer VERBEEK opgesteld.

Wordt besloten onder dankbetuiging aan de inzenders een en ander in het tijdschrift te publiceeren.

h. Een schrijven van den Heer A. SPEIDEL, Konsul der Nederlanden te *Saigon*, ged. 7 Sept. jl., de toezending meldende der Nrs. 16 en 17 van de Excursions et Reconnaissances.

Onder dankbetuiging zijn deze sedert ontvangen werken in de bibliotheek geplaatst.

i. Een schrijven van Dr. A. B. MEIJER, ged. *Dresden*, 12 Aug. jl., de toezending meldende van een ex. van zijn werk over de oudheden van den O. I. Archipel.

Het sedert ontvangen werk is onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

k. Een schrijven van Dr. HUGO SCHUCHARDT, ged. *Graz*, 18 Aug. jl., zijn dank betuigende voor de inlichtingen hem dezerzijds reeds verschaft omtrent het Indo-Portugeesch in dezen Archipel en zich voor verdere mededeelingen aanbevolen houdende.

De Heer D. GERTH VAN WIJK deelt hierop mede, dat hij zich gewend heeft tot den Heer J. BEUKHOF, hulpprediker te *Depok*, met verzoek om inlichtingen aangaande het voortbestaan van het Portugeesch te *Toegoe*. Het antwoord luidt, dat de Christenen aldaar nog altijd in het dagelijksch leven de Portugeesche taal gebruiken, maar boeken van den tegenwoordigen tijd in die taal, welke zij Hoog-Portugeesch noemen, niet kunnen lezen.

De Heer BEUKHOF heeft verder beloofd te zullen trachten geschreven Portugeesch van *Toegoe* machtig te worden.

De Heer W. P. GROENEVELDT heeft zich mede in betrekking gesteld met den Heer BEUKHOF en van dezen twee opstellen ontvangen, het eene over de padi, het tweede over de

kampong *Toegoe*, door een Christen aldaar in het Portugeesch opgesteld met Maleische vertaling daarnaast. Verder biedt hij namens den Heer BEUKHOF voor de bibliotheek aan een gedeelte van het Oude Testament in het Portugeesch, te Batavia gedrukt in 1748, en een in dezelfde taal eveneens te Batavia in 1723 verschenen verhandeling over het H. Avondmaal; beide werken hoogst geschonden.

Nog is binnengekomen een schrijven van den Heer F. HESLINGA, Pastoor te *Larantoeka*, ged. 21 Sept. jl., wiens hulp overeenkomstig het besluit vermeld in not. 3 Juni jl., II, *i*, was ingeroepen tot het verkrijgen van gegevens omtrent het Portugeesch *jargon* op *Flores*. In dit schrijven komt het volgende voor:

„Daar er bij de bevolking van Flores hoegenaamd niets bestaat, wat op den naam van Literatuur kan aanspraak maken, volgt hieruit van zelf dat de taaleigenaardigheden hier te lande alleen uit den omgang met inboorlingen geput en inlichtingen als de gevraagde niet dan na eenig tijdsverloop kunnen gegeven worden.

Om reeds bij voorbaat eenig licht over dat onderwerp te verspreiden diene 't volgende.

De bergbewoners of lieden van 't binnenland spreken 't Soloreesch, een der Polynesische talen. Op Soemba, Soembawa, westelijk Flores en Timor, ja misschien zelfs op Guinea vindt men sporen in de verschillende talen, die op éénen oorsprong wijzen.

In de strandkampongs is voor ruim 200 j. door volkplantingen uit Malaka, wier afstammelingen nog heden ten dage zijn aan te wijzen, de taal van Malaka gebracht. Deze taal, waarin toen misschien reeds vele Portugeesche woorden waren opgenomen, is in de strandkampongs langs straat Flores de algemeene geworden.

Het Maleisch hier, zooals 't nu gesproken wordt, laat hoegenaamd geen achtervoegsels toe. Wat de voorvoegsels aangaat deze zijn over 't algemeen bepaald tot *be*, *ber* en *te* of *ter*.

De lijdende vorm *di* is hier ook geheel onbekend. — Door den invloed der Portugeezen van Timor werd dit Maleisch nog met een menigte Portugeesche woorden verrijkt, die of soms alleen, of elders naast het synonieme Maleische woord gebruikt worden. Een Portugeesch jargon, zooals de voorbeelden van Dr. Schuchard aangeven, is hier niet te vinden, tenzij men daarvoor neme de Portugeesche godsdienstleer en gebeden, die bij afwezigheid der Toewan Padri werden gezongen, en ook nu nog zij 't dan met corrupties in gebruik zijn. In de spreektaal vindt men echter zoo iets niet.

Om de Direktie van het Bataviaasch Genootschap zooveel mogelijk ter wille te zijn, zal ik langzamerhand een min of meer volledige lijst der Portugeesche woorden hier in gebruik trachten op te maken en die zooveel mogelijk door voorbeelden in hun verband met Maleisch ophelderen".

Wordt besloten van bovenstaande berichten kennis te geven aan Dr. Schuchardt, onder toezending van de beide Portugeesch-Maleische opstellen.

l. Een schrijven van Prof. M. J. de Goeje, Sekr. van het 6de internationale congres der Oriëntalisten, ged. *Leiden*, 31 Juli jl., de hulp van het Gen. inroepende voor de verzending aan de leden in N. I. van het verslag en de werken van het genoemde Congres, zijnde het eerstgemelde reeds naar Indië rgeovemaakt.

Aan het verzoek van Prof. de Goeje is bereidwillig voldaan, zoodat de inteekenaren op dat Congres in N. I. het verslag dier wetenschappelijke bijeenkomst ontvangen hebben.

m. Het ondervolgend schrijven van het eerelid, den Heer K. F. Holle, ged. *Waspada*, 26 Aug. jl:

„Met betrekking tot papierafdrukken ontvangen van twee steenen in het museum van *Calcutta* aanwezig en bedoeld bij 's Genootschaps schrijven dd. 28 Mei jl., no. 91 heb ik de eer het volgende bekend te stellen.

Die der inscriptie in Sanskrit zond ik aangeteekend aan Prof. KERN in de hoop, dat die geleerde ten minste den hoofdinhoud der inscriptie zal kunnen uitvinden en dit over den ouden tijd weêr eenig licht zal geven.

Ik acht het nog steeds van belang, dat omtrent de herkomst dezer steenen nadere inlichting wordt verkregen en stel voor die per brief te vragen voor het geval de heer ANDERSON *Batavia* niet mocht aandoen.

Daarbij kan tevens een tweede Abklatsch worden gevraagd op de wijze door den heer GROENEVELDT aangegeven, die den steen niet of minder zal beschadigen, vooral als die vóór het maken van de Abklatsch wordt gedrenkt (door middel van een zachte kwast) met door terpentijn verdunde lijnolie, desnoods eenige keeren, en de oppervlakte van den steen zoodoende na drooging der olie genoegzaam is verhard.

Een Engelsche vertaling der korte handleiding van den heer GROENEVELDT en bijgaande handleiding voor het maken van positieve Abklatschen zal wellicht in Br. Indië met genoegen worden ontvangen, terwijl ik voorstel den Nederlandschen tekst der laatste in het Tijdschrift dan wel als bijlage der Notulen op te nemen.

De Abklatsch van de tweede inscriptie laat niet toe ze geheel te ontcijferen; zooveel blijkt er evenwel uit, dat wij te doen hebben met een gewone praçasti voor een stuk grond, uitgereikt door of namens een Vorst met name Çrî Lokeçwaradharma Wança air langgânanta wikra Motoengga dewa, dezelfde als bedoeld in no. V der kawi-oorkonden van Cohen Stuart, welke oorkonde moet zijn gevonden in de ruines van *Madjapahit*, waarop ook des Vorsten bijnaam Oetoengga dewa wijst.

De taal der inscr. is het Kawi der reeds bekende oorkonden en het jaartal 963 van Çaka, of 18 jaren later dan no. V der kawi-oorkonden van Cohen Stuart.

De paats, waar de geschonken dan wel afgestane grond lag, is onleesbaar en schijnt de inscriptie meer een bevestiging te zijn van een oorkonde, dateerende van 929 van Çaka.

Voor de geschiedenis is er zoo heel veel niet aan verloren,

dat de inscriptie zoo goed als onontcijferbaar is en is gelukkig de Sanskrit-inscriptie in iets beteren staat.

Hoe deze naar alle waarschijnlijkheid op Java te huis behoorende steenen naar *Calcutta* zijn gedwaald, is mij niet recht duidelijk.

Waren daar de Abklatschen gemaakt, zooals hier geschiedt en voorzichtig, dan zouden denkelijk niet alleen de steenen niet afgesplinterd zijn, maar zouden contra-abklatschen hebben kunnen worden gemaakt, die de ontcijfering zouden hebben vergemakkelijkt.

Het doet mij genoegen te kunnen mededeelen, dat door den laatst ontvangen Abklatsch van den steen te *Bekasih*, ik in staat ben geweest een goed f. s. van de inscriptie aan Prof. KERN te zenden. Deze inscr. is ook daarom belangrijk, omdat er een tijdsopgave in voorkomt en wij nu te weten komen wanneer Poêrna Warma, wiens vroomheid hier wordt geroemd, heeft geleefd.

Van Toekoe Panglima Tiban en Toekoe Moehammad bin Moebarak vernam ik, dat er in Atjeh steenen zijn beschreven met Indische karakters, wellicht zijn dit dezelfde als die bedoeld bij Notulen 6 Mei 84 II *l*. fo. 53.

Ik geef in overweging dit te onderzoeken.

Als de fss. bedoeld bij Notulen 1 April 84 II *o*. vrij duidelijk zijn, beveel ik mij aan voor inzage en evenzoo van andere fss., als die naar aanleiding van de bewuste ciculaire ontvangen zijn.

Uit Notulen 6 Mei II *f* en 3 Junij II *k* zie ik met genoegen, dat die circulaire althans niet geheel zonder effect is gebleven.

In verband met het besprokene in de vergadering, die ik onlangs bijwoonde, geef ik in overweging den Direkteur van het Museum te *Leiden* een kopie te zenden van de handleiding voor het maken van positieve Abklatschen. Niet alleen van de van hier gezondene Abklatschen, voor zoo ver die vrij gaaf en duidelijk zijn, maar ook van steen -- inscripties, die niet in

het museum des Genootschaps aanwezig zijn, zouden positieve Abklatschen kunnen worden gevraagd, in ruil met dergelijke van fraaije steen — inscripties hier. Zoo wascht de eene hand de andere."

Aan de in dit schrijven gedane voorstellen zal voldaan worden.

n. Het uit vondlezing terugontvangen opstel over de *Kei* eilanden, zie Not. 2 Sept. jl., II, *a*.

Wordt besloten dit opstel aan de Regeering terug te zenden onder mededeeling, dat na weglating van hetgeen bepaald ongeschikt is om in 's Genootschaps tijdschrift gepubliceerd te worden, het weinig of niets bevat op ethnologisch gebied, dat niet reeds elders is bekend gemaakt.

o. De uit voortlezing terug ontvangen Ternataansche pantoens, zie not. 2 Sept. jl., II, *n*.

Wordt besloten tot de uitgave in het tijdschrift van den Ternataanschen tekst dier pantoens met de Hollandsche vertaling en de verklaringen.

III. De Heer J. E. Albrecht deelt mede, dat hij ten gevolge van vermeerderde ambtsbezigheden tot zijn leedwezen verplicht is zijn betrekking van Redakteur van het tijdschrift, die hij gedurende 6 jaar heeft waargenomen, neder te leggen.

Onder dankbetuiging voor de wijze, waarop hij de betrekking van Redakteur zoolang heeft vervuld, wordt den Heer Albrecht het gevraagde ontslag op de meest eervolle wijze verleend, terwijl de Heer A. L. van Hasselt zich bereid verklaart de taak van den Heer Albrecht over te nemen.

IV. De Heer A. L. van Hasselt deelt mede, dat hij aan den Heer Mr. J. A. van der Chijs ter opneming in de loan collection van het munt- en penningkabinet een vergulde medaille heeft ter hand gesteld door de N. I. Maatschappij van

Nijverheid en Landbouw bij gelegenheid van de Amsterdamsche koloniale tentoonstelling ontvangen.

V. De Heer A. Haga wijst er op, dat de Resident van *Ternate* geregeld reizen maakt naar Nieuw Guinea en bij die gelegenheden ook bezoeken heeft afgelegd aan de *Walckenaers* en *Sadipi* baaien, terwijl hij onlangs de tot nu toe onbekende *Amberno* opnam. Hij acht het waarschijnlijk, dat op die reizen min of meer belangrijke verzamelingen van ethnologischen aard kunnen gemaakt worden en stelt derhalve voor, den Resident van Braam Morris uit te noodigen aan het Gen. te willen toezenden al zulke voor het museum waarde hebbende voorwerpen, als het hem mogelijk zal zijn in verschillende deelen van Nieuw Guinea machtig te worden. Een zelfde verzoek wenscht hij gedaan te hebben aan den Lt. ter Zee 2de kl. E. O. Kerkhoven en den off. van Gen. 2de kl. Dr. J. G. E. van Pée, die de reis naar de *Amberno* hebben medegemaakt.

Conform.

VI. De Heer D. F. van der Pant biedt, in voldoening aan de opdracht hem gedaan in de vergadering van 8 Jan. jl., de ondervolgende lijst aan van handschriften, die aan het Gen. geschonken zijn door het eerelid Mr. H. D. Levyssohn Norman.

1. Babad Gijanti.
2. Serat sedjarahipoen kandjeng nabi Soeleman mawi sekar matjapat.
3. Serat manik maja tanpa sekar.
4. Serat paniti sastra djarwa mawi sekar matjapat.
5. Serat paniti sastra kawi kadjarwan.
6. Serat paniti sastra kawi djarwa.
7. 〃 〃 〃 miring sekar ageng.
8. 〃 garebeg maoeloed Taoen dhal ing nagari *Soerakarta*.
9. 〃 Ardjoena Widjaja.

10. Serat tjariossipoen kandjeng Soenan bangoen tapa tatkala wonten ing nagari Ambon.

11. Serat babad ing nagari Ngajogjakarta.

12. Serat Dasanama.

13. Hikajat pelandoek djinaka.

14. 〃 tjarita radja Boni dan radja Kotaringin.

15. 〃 Soeltan Ibrahim.

Daarenboven bevinden zich bij de collectie een negental kropak's en eenige Balische woordenlijsten.

Hij stelt voor de hss. in 's Genootschaps verzameling op te nemen, de Balische woordenlijsten aan den Heer Dr. H. N. VAN DER TUUK te zenden met verzoek om advies, of zij eenige waarde hebben en derhalve bewaard dienen te blijven, en de kropak's in handen te stellen van den eerlang hier verwachten ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, Dr. J. L. A. BRANDES.

Conform.

VII. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a. Biedt namens den Heer A. G. VORDERMAN voor 's Genootschaps munt- en penningkabinet een vergulde medaille van de Amsterdamche koloniale tentoonstelling aan.

Onder dankbetuiging ontvangen.

b. Legt het ondervolgend schrijven van den Heer W. VAN GELDER over, ged. *Bandoeng*, 12 Okt. jl.

〃In Maart van dit jaar is op de kina-onderneming *Tjikapoendoeng*, gelegen in de Residentie *Preanger Regentschappen*, afd. *Bandoeng*, distr. *Oedjoeng Broeng Wetan*, in erfpacht toebehoorende aan den Heer E. VAN LENNEP, een voor de kennis der oudheden in de Soendalanden niet onbelangrijke vondst gedaan.

Genoemd erfpachtsperceel, eerst sedert Januari 1881 in ontginning, is gelegen op omstreeks 1400 Meter boven den zee-

spiegel in de niet groote komvormige hoogvlakte, die ten Noorden en Westen door den *G. Boekit Toenggoel*, ten Oosten door den *G. Pangparang* en ten zuiden door den *G. Palasari* begrensd wordt.

Voor den aanvang der ontginning was het perceel met zwaar bosch bedekt.

Toen in Maart jl., de werklieden op een 100 Meter ten Noorden van de administrateurswoning bezig waren met het maken van terrassen, stiet een hunner met de spade op een voorwerp van steen, dat weldra bleek een afgodsbeeld te zijn. De volgende dagen werden op even weinig diepte onder den grond bijna op dezelfde plek nog 15 andere beelden gevonden.

Bij nadere beschouwing van het terrein werd op eenige Meters afstand noordelijk van de vindplaats bovengenoemd een terras ontdekt van 12 Meter in het vierkant, waarop hier en daar steenen in een rechte lijn in den grond waren gelegd. Waarschijnlijk is dit een offerplaats, zooals er door Junghuhn meer op bergtoppen in den omtrek van den *Boekit Toenggoel* gevonden zijn. Het uitgraven van den grond tot op een paar voeten diepte bracht niets bijzonders aan het licht, waarop wel eenige hoop bestond, daar niet ver van deze plaats een oud mes gevonden is met een zeer goed afgedraaid bronzen hecht.

De Heer VAN LENNEP heeft de welwillendheid gehad dit mes aan het Genootschap af te staan.

Van de 16 gevonden beelden is het grootste 0,8 Meter hoog. De hierbij gevoegde schetsen zijn afbeeldingen van de voornaamste typen, de overige zijn slechts herhalingen met kleine wijzigingen in grootte van de hierbij afgebeelde. Een der beelden, slechts 0,36 Meter hoog, stelt een rhinoceros voor, echter zeer ruw bewerkt.

Het best afgewerkte beeld is in de teekeningen 1 en 2 van voren en van ter zijde voorgesteld.

De beide gevouwen handen omklemmen een rondachtig voorwerp, waarop een viertal letters, waarschijnlijk in Javaansch cijferschrift het jaartal 1263.

De andere beelden zijn zonder opschrift.

Zoo het blijken mocht, dat deze beelden eenige oudheidkundige waarde bezitten en nog niet in het Museum vertegenwoordigd zijn, is de Heer VAN LENNEP volgaarne bereid eenige daarvan aan het Genootschap af te staan".

Wordt besloten den Heer E. VAN LENNEP mede te deelen, dat het Gen. hoogen prijs stelt op het ontvangen van eenige der beelden, nader door den Conservator der oudheden aan den Heer VAN GELDER op te geven.

VIII. De Heer D. GERTH VAN WIJK:

a. Doet voorlezing van een schrijven van den Conservator van het munt- penningkabinet aan het Munt-College te *Utrecht*, vergezeld van een opgave der munten en medailles, welke door het Gen. in ruil kunnen afgestaan worden en van die, welke het Gen. gaarna ontvangen zal, dienende dit schrijven tot voldoening aan de opdracht vermeld in Not. 2 Sept. jl., II, *i*.

b. Biedt namens den Heer C. A. VAN OPHUIJSEN een tweede vijftigtal Bataksche raadsels aan ter opname in het tijdschrift.

Gesteld in handen der redaktie van het tijdschrift.

c. Deelt mede, dat hij in voldoening aan de opdracht vermeld in Not. 2 Sept. jl., *e*, de Moasche en Kissersche woordenlijsten aandachtig heeft nagegaan; dat onbekendheid met beide talen het hem onmogelijk maakt de deugdelijkheid dier lijsten te beoordeelen, maar hij er woorden in heeft aangetroffen, die voor taalvergelijking ontegenzeggelijk belang hebben; dat hij derhalve de publiceering wenschelijk acht en dit in overeenstemming met het bij de missive van den Dir. van O. E. N. gevoegde advies van DR. H. N. VAN DER TUUK, die zich bereid verklaard heeft, in geval het Gen. tot de uitgave mocht besluiten, zich met de correctie der drukproeven te belasten en het werk met aanteekeningen van zijne hand te verrijken.

Wordt besloten de bedoelde lijsten in het tijdschrift uit te geven.

d. Bericht, dat van den Heer Mr. H. Kuneman ten geschenke ontvangen is een kaart van Java en Madoera, aantoonende o. a. de distrikten bij de koffiekultuur ingedeeld in de streken voor die kultuur gereserveerd.

In dank ontvangen.

IX. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: J. J. Poortman, Lt. ter zee, 2de kl., *Batavia* en Dr. J. K. Jacobs, Off. van Gen., 1ste kl, *Padang.*

Worden verder op de ledenlijst gebracht de Heeren L. J. J. Michielsen, Lid i/d Raad van N. I. en H. L. Frank, Referendaris bij het Dept. van O. E. en N.

Van de ledenlijst worden afgevoord op verzoek de Heeren H. M. Ament en B. van Zulphen, de laatste wegens vertrek naar Europa, en Mr. P. A. Matthes wegens overlijden.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,

T. H. DER KINDEREN.

De Secretaris.

D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 November 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. N. P. VAN DEN BERG, W[d]. Voorzitter, J. E. ALBRECHT, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

De Heer Dr. J. L. A. BRANDES woont op uitnoodiging der Direktie de vergadering bij.

I. Na verwelkoming van den Heer BRANDES door den W[den] Voorzitter worden de notulen der vorige vergadering van 14 Okt. jl., in rondlezing geweest zijnde, goedgekeurd.

II. De volgende stukken werden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 10 kt. jl., no. 14, waarbij de ondervolgende den voormaligen Sultan van *Atjeh* toebehoord hebbende voorwerpen, die geen deel uitmaken van de werkelijke rijkssieraden, aan het Gen. ter bewaring worden afgestaan.

Twee paar gouden armbanden afkomstig van Sultan Mandsjoer Sjah [werden door zijne vrouwen en dochters gedragen].

Een gouden knoop van Pangeran Dzamal Abidin [Toeankoe Tjoet] zoon van Sultan Mandsjoer Sjah.

Gouden kopjah-omboordsel van Sultan Machmoed.

Gouden tabakdoos van Sultan Machmoed.

Idem 〃 Id.

Soeasa kalkdoos 〃 Id.

Een gouden gambirdoos met deksel van Id.

Gouden kalkdoos 〃 Id.

Pinangschaar met gouden heft 〃 Id.

Mesje met gouden heft	〃	Id.
Zilveren sirihdoos met deksel	〃	Id.
Idem	〃	Id.
Idem	〃	Id.
Idem	〃	Id.
Twee gouden armbanden [sawé]	〃	Id.

Zilveren bakje in 4 vakjes, met deksel, verdeeld.
Vijf zilveren lepels met ivoren heften.
Een soeasa en een zilveren eetlepel, 1 zilveren theelepel en 1 idem vork.
Een zilveren bakje.
Een soeasa 〃
Een zilveren juweeldoosje met deksel.
Een zilveren glaasje.
Een gouden vingerring met steentjes.
Drie gouden knoopen met juweelen.
Een zilveren beursje en eenige steentjes.
Een djimat.
Twee tjaps en zilveren ketting.
Een soeasa weegschaal in ivoren doos.
Een zilveren reukwater-flesch.
Een glazen melkpot met zilveren deksel.
Een stuk passement.
Een zilveren waterkan met deksel.
Een zilveren blad [rond].
Een klein zilveren blad [rond].
Een zilveren blad [ovaal].
Een zilveren blad [vierkant].
Drie olifants tanden den Sultan geschonken door Panglima Polim.
Een zilveren sirihbak.
Zeven vergulde theekopjes.
Een roode tulband met goud doorweven.
Een slendang met goud doorweven.
Een sarong met goud doorweven [Atjehsch maaksel].

Een sarong met goud doorweven.
Twee witte zakdoeken.
Een kain pandjang met goud doorweven.
Een hoofddoek met goud doorweven.
Een lang baadje met goud doorweven.
Een sarong met goud doorweven [Atjehsch maaksel].
Een kain pandjang met goud doorweven [Idem].
Een kain pandjang.
Een stuk gewoon satijn voor baadjes.

b. De missive van den Dir. van B. B. dd. 1 Nov. jl., no. 7834, mededeelende, dat de bovengenoemde goederen zich bij den algemeenen pakhuismeester ter beschikking van de Direktie bevinden.

c. De missive van den algemeenen pakhuismeester dd. 3 Nov. jl, no. 1342, onder aanbieding van den sleutel der kist, waarin bovengenoemde voorwerpen opgeborgen zijn, mededeelende dat de gemelde kist tegen afgifte van reçu door de Direktie in ontvangst kan genomen worden.

De Sekretaris neemt op zich voor de verdere behandeling dezer aangelegenheid te zorgen.

d. Het Gouv. besluit van 17 Okt., jl., no. 2, waarbij is goedgevonden dat overeenkomstig het voorstel der Direktie (zie Not. 8 Juli jl., IV) aan den Min. van Kol. de uitzending zal verzocht worden van een vijftigtal exemplaren van Dr. J. J. de Hollander's handboek voor Indische Land- en Volkenkunde, ten einde ter verdere verdeeling aan ambtenaren in de verschillende gewesten van den Archipel aan de Direktie te worden verstrekt.

e. De missive van den Dir. van O. E. & N. dd. 29 Okt. jl., no. 14407, ten geleide van 4 beschreven koperen platen en 2 aarden gendi's, de eerste in Dec. a°. p°. in een tegalvelp

bij de desa *Sidoteko*, distrikt *Modjokasri*, afd. *Modjekerto*. de laatste in de maand Juni jl. bij de desa *Semboeng* gevonden, hebbende de toezending van een en ander plaats ingevolge een dezerzijds aan de Regeering gedaan verzoek (Not. 4 Mrt. jl., IV. *b*).

Wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat het Gen. de gendi's wenscht over te nemen voor *f* 2,50 het stuk en de koperen platen voor *f* 5 ieder, en tevens zijne tusschenkomst in te roepen tot het zoo mogelijk verkrijgen der aan de serie ontbrekende platen.

f. De missive van denzelfden, dd. 31 Okt. jl., no. 14506, ter overname desverlangd voor 's Genootschaps museum een aarden schotel aanbiedende in een koffietuin *Lobang Posong*, desa *Babadan ageng*, distrikt *Keboemen*, res. *Pekalongan* gevonden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit voorwerp voor den verlangden prijs van *f* 1 over te nemen.

g. De missive van denzelfden, dd. 4 Nov. jl., no. 14640, ten geleide van een bronzen voorwerp in een riettuin bij de desa *Tlogowoengoe*, distrikt *Solowesi*, regentschap *Pati*, residentie *Japara*, gevonden.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit voorwerp, zijnde hoogstwaarschijnlijk een gedeelte van een lamp, voor den prijs van *f* 5 over te nemen.

h. De missive van denzelfden dd. 4 Nov. jl., no. 14642, ten geleide van een kist met ethnologische voorwerpen door Dr. B. HAGEN op zijne reis naar het *Toba* meer verzameld en bij Gouv. besluit van 1 Juni jl., no. 8, ter opneming in het museum aan het Gen. afgestaan, wordende tevens een systematische beschrijving van de bedoelde voorwerpen verzocht, ten einde aan Dr. HAGEN toegezonden te worden ten gebruike bij zijnen verderen wetenschappelijken arbeid.

De Conservator der ethnologische verzameling zal bij zijn terugkomst van zijn binnenlandsch verlof tot herstel van ge-

zondheid uitgenoodigd worden aan het bovenvermeld verzoek te voldoen.

i. Een schrijven van den Chinees TJOA TJOE KWAN, ged. *Soerakarta*, 9 Sept. jl., mededeelende dat een zijner vrienden Chineesche spreekwoorden verzameld, in het Maleisch vertaald en van verklaring voorzien heeft en inlichting verzoekende, of en op welke voorwaarde deze en andere opstellen in 's Genootschaps werken kunnen opgenomen worden.

De schrijver zal uitgenoodigd worden de Chineesche spreekwoorden enz. hierheen ter beoordeeling te zenden en hem tevens medegedeeld worden, dat aan inzenders van opstellen, die in 's Genootschaps werken opgenomen worden, 25 ex. van de gedrukten worden afgestaan.

k. Het ondervolgend schrijven van de Ned. Maatschij. ter bevordering van Nijverheid, ged. *Haarlem*, 17 Sept. jl., No. 720.

„Het zal U niet onbekend zijn, dat onze Maatschappij met haar Eeuwfeest in 1877 nevens haar Koloniaal Museum een Museum van Kunstnijverheid heeft gevestigd.

Dit Museum, waaraan sedert 1879 een teekenschool voor Kunstnijverheid verbonden is, heeft ten doel de kunst in het handwerk te doen herleven en onze nijveren aan te moedigen om door ontwikkeling van kunstzin en smaak den ouden roem van Nederland op dit gebied te herwinnen.

De Raad van Bestuur van genoemd Museum heeft in hare jongste jaarlijksche vergadering geoordeeld, dat dit doel zich niet alleen over Nederland maar ook over zijne overzeesche Koloniën moet uitstrekken.

Uit de verzamelingen van kunstvoorwerpen uit Nederlandsch Oost- en Westindië, hier te lande in museums en bij particulieren bewaard, blijkt overtuigend dat kunstzin en smaak nog ingeweven zijn in het leven der inlanders, en deze nog heden, gelijk voorheen onze vaderen, met voorliefde sommige vakken van kunstnijverheid beoefenen.

Volgens meedeelingen van bevoegde zijde geraakt in onzen tijd die oorspronkelijke kunstzin bij de inlanders meer en meer op den achtergrond, vooral door de goedkoope verspreiding der Europesche fabriekgoederen en de meerdere gelegenheid den inlander aangeboden om het voor den aankoop daarvan benoodigde geld te verdienen.

Een groot nadeel hiervan is, dat vele van de goedkoopere Europesche artikelen, die meestal niet uitmunten door goeden smaak, bij de inlanders wansmaak en onverschilligheid voor kunst doen geboren worden, twee gebreken, wier bestrijding het hoofddoel is van ons Museum.

De Raad van Bestuur van ons Museum heeft ons daarom uitgenoodigd, een onderzoek te doen naar den toestand der inlandsche kunstvlijt in de Nederlandsche Overzeesche Bezittingen en Koloniën en de middelen om die Kunstvlijt aan te moedigen en voor verval te bewaren, en voor dit onderzoek Uwe welwillende tusschenkomst in te roepen.

De Raad is van oordeel dat sommige voortbrengselen van inlandsche kunst en huisvlijt groote waarde hebben ook voor Europa, zooals de weefsels met goud en zilverdraad, de voorwerpen van fijn bewerkt goud en zilver, en het snijwerk in hout, ivoor en parelmoer. Naar ons inzien kunnen daarbij ook genoemd worden het vlechtwerk van rottan en bamboe, en de kunstig bewerkte bloemen uit vogelvederen.

In Britsch-Indië zijn vele artikelen van inlandsche kunstvlijt sinds jaren belangrijke uitvoerartikelen geworden. Daar schijnt ook de inlandsche kunst meer aanmoediging te genieten dan in Nederlandsch Indië. Wij durven echter, als niet door eigen ervaring met den toestand bekend, geen oordeel uit te spreken en voldoen daarom gaarne aan het verzoek van den Raad, door Uwe voorlichting en medewerking in te roepen.

Is de bewering juist, dat de oorspronkelijke kunst bij de inlanders achteruitgaat, dan zou door gepaste maatregelen, hetzij tentoonstellingen en wedstrijden, hetzij de vestiging van vaste verzamelingen en teekenscholen in de groote

plaatsen wellicht veel ten goede kunnen gedaan worden. Daarbij zou het rijke Museum van Uw genootschap een middenpunt kunnen vormen, vanwaar nieuw leven in de Indische kunst kan uitgaan.

Wij bevelen deze aangelegenheid met warmte in Uwe gewaardeerde overweging aan en verklaren ons gaarne bereid om van onze zijde mede te werken door de aandacht van alle belangstellenden op de oorspronkelijke Indische kunst te vestigen, waartoe onze beide Museums zulk eene voortreffelijke gelegenheid aanbieden."

Wordt besloten dit stuk in handen te stellen van een commissie, bestaande uit de H. H. VAN DER CHIJS, VAN HASSELT en GROENEVELDT, ten einde naar aanleiding van het door hen uit te brengen advies aan de Direktie der bovengenoemde Maatschappij te kunnen mededeelen, in hoever het Gen. in de gelegenheid is mede te werken tot bereiking van het in boven aangehaald schrijven voorgestelde doel.

l. Een schrijven van den Sekretaris der zich onlangs te *Havre* gevormd hebbende Maatschij. voor Handelsaardrijkskunde, ged. 22 Sept. jl., onder toezending van een ex. van het eerste bulletin dier Mij. aan het Gen. het verzoek richtende om in ruil van edita te treden.

Wordt besloten aan de genoemde Mij. mede te deelen, dat het Gen. genegen is aan het gedane verzoek gevolg te geven en den Bibliothekaris dienovereenkomstig opgedragen is voor de toezending voor 's Genootschaps edita het noodige te verrichten.

III. De Heer D. GERTH VAN WIJK:

a. Deelt mede, dat hij van het lid, den Heer J. HABBEMA, als bijdrage voor het tijdschrift een opstel ontvangen heeft, getiteld **Fragmenten uit een Maleisch Handschrift**, welk hand-

schrift, Radja Periangan kawin kanegeri Atjas, zich in 's Genootschaps verzameling mss. bevindt.

In handen gesteld der redaktie van het tijdschrift.

b. id. dat hij het gedicht over de eerste Atjeh-expeditie, waarvan melding gemaakt is in Not. 8 Juli, jl., II, *c*, van den Heer Blok ontvangen en dezen uitgenoodigd heeft een vertaling daarvan in het Hollandsch voor het tijdschrift te bewerken.

Inf.

IV. De W[de]. Voorzitter stelt voor den Heer Dr. Brandes, die den wensch heeft te kennen gegeven als lid tot het Gen. toe te treden, uit te noodigen zitting te nemen als lid der Direktie en in die hoedanigheid zich te belasten met het toezicht op en het onderhoud van 's Genootschaps zoo belangrijke verzameling handschriften.

Dit voorstel vindt eenparige instemming, waarop de Heer Brandes zich bereid verklaart als lid der Direktie te doen, wat in zijn vermogen is om bij te dragen tot den bloei van het Gen.

V. Voor 's Genootschaps bibliotheek werden ontvangen:

a. Bij missive van den Gouv. Sekr, dd. 15 Okt. jl., no. 1937, een ex. van het verslag door Prof. Dr. E. H. von Baumhauer ingesteld scheikundig en mineralogisch onderzoek nopens den op 3 Okt. 1883 in Miden-Java gevallen meteoriet.

b Bij renvooi van den Gouv. Sekr., dd. 17 Okt. jl., no. 20510, de afl. 265 en 266 van de Flora Batavia.

c. Bij missive van den Dir. van O. E. en N., dd. 30 Sept. jl., no. 13290, een ex. van het jaarboek van het mijnwezen in Ned. Indië, 1884, deel I.

d. Bij missive van den Dir. van Justitie, dd. 24 Okt. jl., no. 9293: Onze jongens, door K. van Bergen en Takwim Sojak-sojakan voor 1885, en bij missive van 1 Nov. jl., no. 9491: Tjerita dahoeloe kala dari Lamijoe Wakang, op al welke werkjes het auteursrecht is voorbehouden.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Wd. Voorzitter,
Mr. N. P. VAN DEN BERG.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 December 1884.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W[d]. Voorzitter, W. P. GROENEVELDT, J. E. ALBRECHT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Sekretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 4 Nov. ll., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Gouv. Sekretaris, dd. 17 Nov. jl., no. 2078, ter publiceering in 's Genootschaps tijdschrift aanbiedende het verslag van Dr. B. HAGEN omtrent de door hem in het vorige jaar gedane reis naar het oostelijk en zuid-oostelijk gedeelte van het *Toba* meer, met de daarbij behoorende kaarten en schetsen.

Gesteld in handen van den Heer A. HAGA met verzoek om advies uit te brengen hoofdzakelijk omtrent de kaarten.

b. De missive van denzelfden dd. 19 Nov. jl., no. 2086, ten geleide van een bronzen bijltje, gevonden bij het graven van het *Serang* kanaal in de afdeeling *Demak.*

In de betrokken verzameling opgenomen.

c. De missive van denzelfden dd. 21 Nov. jl., no. 2106, ter publiceering in 's Genootschaps tijdschrift aanbiedende een door den kontr. der 1[ste] kl. b/h B. B., H. A. HIJMANS VAN ANROOIJ, samengestelde nota betreffende het rijk *Siak Sri*

Indrapoera ter oostkust van *Soematra*, met een daarbij behoorende kaart.

Wordt besloten den schrijver inlichtingen te verzoeken omtrent de bronnen door hem gebruikt bij de bewerking dezer zeer uitvoerige nota, vooral ook omtrent de bijgevoegde kaart, alvorens een beslissing te nemen aangaande de uitgaaf van een en ander.

d. De missive van denzelfden dd. 24 Nov. jl., no. 2116, eveneens ter uitgave aanbiedende het verslag eener reis van *Siak* naar *Kota Baroe* door den Kontr. der 2ste kl. b/h B. B., J. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE.

Gesteld in handen van den Heer A. L. VAN HASSELT met verzoek om advies uit te brengen omtrent de wenschelijkheid der uitgave van dit verslag.

e, De missive van den Direkteur van O. E. & N. dd. 20 Nov. jl., no. 15355, ten geleide van een bronzen beeldje bij het graven van een waterleiding in de desa *Randoedongkol*, distrikt *Mandiradja*, afd. *Pamalang*, res. *Tegal*, gevonden.

Op voorstel van den Conservator der ondheden wordt besloten dit beeldje voor den prijs van *f* 10 voor het museum over te nemen.

f. De missive van denzelfden dd. 22 Nov. jl., no. 15405, ten geleide van eene nota ingediend door Dr. J. L. A. BRANDES omtrent de bestemming te geven aan stukken uit de nalatenschap van wijlen Dr. A. B. COHEN STUART, welke op het Dept. van O. E. & N. aanwezig zijn, en met verzoek om mededeeling van het gevoelen der Direktie aangaande de voorstellen in die nota gedaan.

Wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat de Direktie zich gaarne vereenigt met de voorstellen van Dr. BRANDES, zullende dienovereenkomstig alle stukken, welke daarvoor geschikt geacht worden, in 's Genootschaps verzameling handschriften ter bewaring worden opgenomen.

g. Een schrijven van den Heer W. P. D. de WOLFF VAN WESTERRODE, Kontr. der 2[de] kl. b/h B. B., ged. *Karang Kobar*, 31 Okt. jl., de mededeeling bevattende, dat hij in het bezit is gekomen van de bronzen voorwerpen, vermeld in Not. 8 Juli jl, II, *h*, en deze aan het Gen. ten geschenke aanbiedt.

Onder dankbetuiging zijn deze twee voorwerpen in de betrokken verzameling opgenomen.

h. Een schrijven van Dr. EMIL RIEBECK, ged. *Berlijn*, 29 Okt. jl., toezending meldende van een ex. van een door hem uitgegeven plaatwerk, de afbeeldingen bevattende der te *Berlijn* in 1883 door hem tentoongestelde voorwerpen van ethnologie en industrie, die hij op zijn reis in Oost Azie heeft verzameld.

Het sedert ontvangen werk is onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

i. Een schrijven van Dr. A. B. MEIJER, ged. *Dresden*, 26 Okt. jl., zijn dank betuigende voor de verstrekte inlichtingen en de toegezonden teekeningen (zie Not. 5 Aug. jl.; VI, *a* 1° en 2°).

Not.

k. Een opstel van den Heer M. VON FABER, getiteld „Herwijnen, bijdrage tot de geschiedenis van het middelbaar onderwijs in N. I.", ter uitgave in 's Genootschaps tijdschrift aangeboden.

In handen gesteld van de heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, J. E. ALBRECHT en W. P. GROENEVELDT.

l. Een schrijven van den Heer A. SNACKEIJ ter opneming in 's Genootschaps tijdschrift aanbiedende „Berichten en Mededeelingen."

Gesteld in handen van den Heer D. GERTH VAN WIJK ten fine van advies.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Wd. Voorzitter, doet de volgende mededeelingen:

a. „Ingevolge besluit der vergadering van 5 Aug. jl., IV, *c*, is aan de Residenten van *Pasoeroean* en *Probolinggo* verzocht de nog niet betaalde bij hen berustende kwitantiën wegens contributie terug te zenden.

De Resident van *Pasoeroean* heeft sedert achterstallige contributiën overgemaakt en inlichtingen verzocht omtrent het bedrag, dat alsnog verschuldigd bleef; de Resident van *Probolinggo* echter heeft niets van zich laten hooren.

De drie leden, welke het Genootschap thans in de residentie *Probolinggo* telt, zijn allen met de betaling der contributie 1½ jaar ten achteren".

Wordt besloten deze drie leden uit te noodigen op te geven, welke contributiën reeds door hen voldaan zijn en het nog verschuldigde rechtstreeks aan den Thesaurier te doen toekomen.

b. „Ingevolge het Gouv. besluit van 1 Juni 1884, no. 8 (Not. 8 Juli jl., II, *a*) moet de Direktie weder ter beschikking van de Regeering stellen de Bataksche voorwerpen behoorende tot de collectie HAGEN, welke niet noodig zijn tot aanvulling van 's Genootschaps museum.

Bij onderzoek is gebleken, dat zich in deze verzameling, waarvan de ontvangst vermeld is in Not. 4 Nov. jl., II, *h*, geene doubletten bevinden van in het museum aanwezige voorwerpen en alle derhalve daarin dienen opgenomen te worden".

Wordt besloten van deze bevinding aan de Regeering mededeeling te doen.

c. „Nopens de Duitsche vertaling van het eerste deel van 's Genootschaps Verhandelingen heb ik onlangs aangeteekend gevonden, dat die vertaling gemaakt is door J. C. BIESTER en in 1782 te *Leipzig* bij Weijgand in 8° is uitgegeven."

Inf.

d. „In de vergadering van 2 Mei 1882 deelde ik mede, dat op een publieke vendutie alhier, te gelijk met een aantal andere penningen en munten, verkocht was een zilveren exemplaar van 's Genootschaps prijsmedaille, gegraveerd door H. SCHEPP, welk voor het Gen. vooral merkwaardig stuk mij toenmaals wegens niet te overwinnen concurrentie ontgaan is.

Sedert bespeurde ik uit het Bijblad op de Vervolgen van VAN LOON's werk, dat aan de samenstellers dier Vervolgen slechts een afdruk in lak van die medaille bekend is geweest.

Hoogstwaarschijnlijk is derhalve het hier verkochte exemplaar een uniek exemplaar, in der tijd als proef herwaarts gezonden, maar om onbekende redenen door de toenmalige Direktie van het Bat. Gen. niet goedgekeurd, althans niet in groot aantal bij den graveur besteld.

Dank zij de welwillende en onbaatzuchtige tusschenkomst van 's Genootschaps Correspondeerend lid, den Heer P. DE LAPEIJRIE, is het Gen. onlangs in het bezit gekomen van het bewuste exemplaar, dat voortaan een sieraad van het numismatisch kabinet zal uitmaken."

Wordt besloten den Heer DE LAPIJERIE den bijzonderen dank der Direktie te betuigen voor zijne bemoeiingen in deze aangelegenheid.

e. „Bij het bewerken van den nieuwen catalogus der ethnologische verzameling is mij weder in handen gekomen de nota, door den Kontr. WIGGERS bij zijn in 1880 aan het Gen. geschonken collectie gevoegd.

In die nota wordt telkens verwezen naar een stuk over de afdeeling *Kadjang* van denzelfden Kontroleur, wat mij aanleiding gaf dat stuk, zoo mogelijk, te raadplegen.

Ik zocht daarnaar in Tijdschrift en Verhandelingen te vergeefs, maar mocht na lang zoeken uit de Notulen ontwaren, dat in de vergadering van 12 Okt. 1880 besloten is het stuk van den Heer WIGGERS in handen te stellen der redaktie van

het tijdschrift om er het noodige gebruik van te maken (Not. 1880, bl. 140).

Gaarne zou ik de redenen vernemen, waarom dat stuk in 4 jaar niet gepubliceerd is".

De Heer J. E. ALBRECHT deelt hierop mede, dat het bedoelde opstel over *Kadjang*, na door de redaktie te zijn omgewerkt, aan den schrijver is gezonden met verzoek om nadere inlichtingen omtrent sommige punten, maar niet is terugontvangen.

IV. De Heer A. HAGA vestigt, naar aanleiding, van eene mededeeling hem gedaan door den Heer A. C. UIJEE de aandacht op den achteruitgang der inlandsche industrie op de *Sangi* en *Talaur* eilanden, die vroeger zeer belangrijk, maar meer en meer verdrongen door voortbrengselen der Europeesche nijverheid, geheel dreigt te verdwijnen; hij acht het wenschelijk te trachten voor het ethnologisch museum voorwerpen te verkrijgen, welke een voorstelling kunnen geven van die industrie, en verder ethnologische gegevens omtrent die eilanden te verzamelen; daartoe stelt hij voor de tussschenkomst in te roepen van den Heer J. F. KELLING, Zendeling te *Tagoelandang*, *Sangi* eilanden, en van den Heer E. L. VAN ROUVEROIJ VAN NIEUWAAL, Kontroleur b/h B. B., thans in die afdeeling geplaatst.

Dienovereenkomstig besloten.

V. De Heer D. GERTH VAN WIJK:

a. Deelt mede dat hij van den Heer J. J. TEN SIETHOFF, Kapt. v/d Gen. Staf alhier, een opgave ontvangen heeft van de kosten, die de reproductie der kaart van het Waterkasteel te *Jogjakarta* (zie Not. 14 Okt. jl. II, *g*) zal bedragen, zijnde met inbegrip van het papier, zoo de druk in 5 kleuren geschiedt, ruim *f* 300.

Wordt besloten den bedoelden plattegrond alleen in zwart

te doen drukken, waardoor de kosten belangrijk minder zullen zijn.

b. id. dat hij de brieven, binnengekomen naar aanleiding van de circulaire bedoeld bij Not. 4 Dec. 1883, III, *d*, ter hand heeft gesteld aan Dr. J. L. A. BRANDES, die op zich genomen heeft deze te vergelijken met de reeds vroeger ontvangen berichten omtrent inscriptiën in den Archipel en van zijne bevinding aan de vergadering kennis te geven.

VI. Voor de verzamelingen van het Gen. zijn ontvangen:

a. Van den Heer K. F. HOLLE een ex. van het eerste Soendasche boekje, dat in Indië gedrukt is.

b. Van den Heer R. D. M. VERBEEK een ex. van een door hem bewerkt opstel „Over de tijdsbepaling der grootste explosie van *Krakatau* op 27 Aug. 1883," overgedrukt uit de Versl. en Meded. der Kon. Akad. van Wet., afdeeling Natuurkunde.

c. Van den Heer F. W. G. KEMMAN, „De inlandsche Christengemeente op de Ambonsche eilanden", overgedrukt uit de Meded. van wege het Ned. Zend. genootschap.

d. Bij renvooi van den Gouv. Sekretaris dd. 10 Nov. jl., no. 22078, een ex. der tot heden verschenen 12 deelen van het werk „Report en the scientific results of the voyage of H. M. S. CHALLENGER during the years 1873—76", zijnde dit ex. een geschenk van de Britsche Regeering aan het Gen.

e. Bij missive van den Chef v/d. Topogr. dienst dd. 8 Nov. jl., no. 965/45, een ex. van de in kleurendruk gereproduceerde overzichtskaart van de residentie *Preanger-Regentschappen*.

f. Bij missive van den Kommandant der zeemacht in N. I.

dd. 14 Nov. jl., no. 13129, een ex. van de zeekaart „Oostkust *Soematra* van de *Boenja* banken tot de *Karimon* eilanden."

Onder dankbetuiging voor zoover noodig in de betrokken verzamelingen opgenomen.

VII. Worden weder op de ledenlijst gebracht de Heeren D. A. Hooijer, boekhandelaar, *Batavia*; Jhr: J. C. W. D. A. van der Wijk Ass.-Res. te *Gorontalo* en A. C. Uljee, Ass.-Res. te *Tusik Malaja*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heeren Dr. M. Treub, A. J. ten Brink, Mr. A. A. Buijskes, P. F. Kraal, P. Meeter en Mr. P. H. F. Junius en wegens overlijden de Heer G. J. van der Tuuk.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

de Wd. Voorzitter,
Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
De Sekretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

APERÇU

DES

TRAVAUX DE LA SOCIÉTÉ

PENDANT

L'ANNÉE 1884.

Quoique comparées avec les dernières années les acquisitions du musée archéologique n'aient pas été très-nombreuses cette collection a pu cependant être augmentée de quelques intéressants objets antiques, tous trouvés dans l'île de Java.

Un Kuvera en bronze, assez endommagé, mais dont les détails sont plus distincts que d'ordinaire, les dimensions de cette statuette étant plus grandes que celles de ce dieu trouvées jusqu'ici.

Un Nandi en pierre, qui bien que mutilé est en meilleur état que les exemplaires déjà présents dans le musée.

Un grand anneau en or, fort joliment ciselé; vraisemblablement une boucle d'oreille

Un Vishnu en pierre assis et ayant quatre bras; les attributs du dieu sont très-distincts et la statue est mieux conservée que celles de ce dieu, que la Société possédait déjà.

Une Durga à quatre bras, tandis que d'ordinaire cette déesse est représentée ayant six ou huit bras. (La Durga et le Vishnu sus-nommés étaient placés près du comptoir du Sous-résident de *Wonosobo* et sont probablement originaires du *Dièng*).

Une cloche en bronze de très-belle forme et élégamment exécutée; elle est surmontée d'un nandi couché dans un

anneau, destiné à suspendre la cloche; nul autre exemplaire orné de cette manière n'avait été offert jusqu'ici à la Société.

Un Buddha en pierre envoyé de *Moentilan* (*Kadu*), très-peu mutilé.

Une cloche en bronze, destinée à être suspendue au cou d'un éléphant et munie d'une inscription en lettres ornées, représentant le mot *sahati* dont la signification n'est pas connue encore; la seule cloche avec une insription connue jusqu' à présent.

Un Bodhisatwa en bronze entièrement intact et remarquable par sa ressemblance avec les représentations de ce dieu dans le Népaul.

Il est à regretter que plusieurs des trouvailles faites ne viennent pas à la connaissaece de la Société; grand nombre d'objets précieux pour l'ancienne histoire de ces îles sont dispersés dans tous les musées de l'Europe, et comme souvent on ne sait plus les lieux où ils ont été trouvés, il devient plus difficile de déterminer leur signification ou le but auquel ils ont servi. Ainsi, comme tout le monde sait, il se trouve en Ecosse une pierre envoyée de Java par Raffles à Lord Minto. De même le musée de *Calcutta* possède deux pierres avec inscriptions en anciennes lettres Javanaises, probablement aussi envoyées à Calcutta par Raffles. Mr. le Dr. J. Anderson, Surintendant de l'Indian Museum, a en réponse à une demande de notre part eu la bonté de nous procurer un cliché de ces deux inscriptions, dont on ne s'était jamais encore occupé; ces clichés, dont l'un contient un texte sanscrit, ont été adressés à Mr. le Prof. H. Kern à *Leide*, qui à ce qui nous a été mandé a déchiffré l'inscription sanscrite.

Ce n'est que par hasard que nous avons appris, que près d'un village du district *Modjokerto* dans la résidence de *Soerabaja* une inscription en cuivre a été trouvée, dont il y a quelques semaines seulement nous avons reçu quatre lames: cette inscription remarquablement bien conservée, mais évidemment incomplète, date de l'an 1323 de notre ère; des démarches ont

été faites pour retrouver les lames qui manquent et nous avons lieu d'espérer que ces démarches ne seront pas infructueuses.

Le musée ethnologique n'a pas été plus heureux que celui des antiques; très-peu d'objets sont venus enrichir cette collection. Cependant elle a reçu quelques articles qui lui manquaient encore; de M. JENTINK, une sarbacane en usage chez les *Lubus* de *Mandailing*, quelques lacs de rotan servant à prendre des cerfs et un trébuchet pour attraper des écureuils; de M. VAN DORP, une petite collection d'armes des indigènes de *Port-Darwin;* de M. YOUNG, le modèle d'une roue hydraulique et celui d'une machine à presser la canne à sucre, en usage chez les indigènes de l'intérieur de *Padang;* de M. VAN SCHELLE, deux marteaux en pierre dont se servent les *Dayaks* dans les mines d'or de l'ouest de *Bornéo;* une collection d'objets rassemblés par M. le Dr. HAGEN lors de son dernier voyage au lac de *Toba;* enfin des armes et autres ayant appartenu au dernier Sultan (titulaire) de *Bantam* et aux Sultans d'*Atjeh*.

La plus intéressante acquisition du cabinet numismatique a été une médaille d'honneur en argent, gravée par H. SCHEPP pour la Société, médaille peut-être unique, en tout cas très-rare, et qui nous a été procurée par le membre correspondant M. DE LAPEYRIE. Les collections des monnaies des Indes Orientales Néerlandaises, dont le complétement ainsi que de celles des pays adjacents ayant eu en ayant encore des relations commerciales et historiques avec notre Archipel est le principal but de nos efforts, celles de la Cochinchine, de l'Inde anglaise, du Ceylan et de la Perse ont pu être augmentées soit par échange ou achat, soit en grande partie par des cadeaux de personnes s'intéressant à nos travaux. Quant aux collections des monnaies européennes, ce qu'elles ont gagné est presqu'entièrement dû à des dons. Nos tentatives pour nous procurer une série des monnaies frappées pour les colonies françaises et espagnoles en Asie n' ont pas porté de fruits encore.

La Société continue de récevoir règulièrement les cartes

publiées par les bureaux hydrographique et topographique établis à *Batavia*.

Une liste complète des livres reçus ou achetés pour la bibliothéque est publiée après le résumé des séances de chaque trimestre.

La Société a publié le 22ᵉ tome du bulletin des séances de la direction; le tome XLIV des traités, contenant la deuxième partie des textes du wayang, dont l'édition a été soignée par M. le Prof. Vreede à *Leide;* un ouvrage en deux tomes, intitulé la Nouvelle Guinée et les Papous depuis 1500 jusqu'à nos jours, par M. le Colonel A. Haga; les livraisons 3, 4, 5 et 6 du tome XXIX et 1 et 2 du tome XXX du Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde, contenant „Un conflit entre le Gouvernement et la Cour de Justice du chateau de Batavia, 1795", par M. van den Berg; le royaume de Sanggau (dans la partie occidentale de Bornéo) par M. Bakker; voyage aux établissements dans la partie méridionale d'Atjeh, par M. Goossens; description du district Salem et en particulier du hameau Goenoeng Segara, par Raden Ario Tjondro Negoro; vocabulaire Lubu, par M. van Ophuijsen; le territoire fluvial du Kateman (dans la partie orientale de Sumatra), par M. Schot; inpressions de mains et autres figures sur des rochers près de la Nouvelle Guinée; l'histoire du Capitaine Jonker, suite et fin, par M. van der Chijs.

Les mesures nécessaires sont prises par le Gouvernement pour l'entretien des monuments antiques, qui se trouvent principalement dans le centre et la partie orientale de Java.

Un assez grand nombre de lettres a été reçu contenant des notices sur les inscriptions en pierre découvertes dans différentes parties de l'Archipel; ces notices donneront lieu à de nouvelles recherches et seront d'une grande utilité pour la composition du Corpus Inscriptionum que la Société se propose depuis longtemps de publier.

BIJLAGE I.

LIJST

van ingekomen boekwerken over het 1ste kwartaal 1884.

Albertis (*L. M. d'*) La Nouvelle- Guinée. Ce qui j' y ai fait, ce qui j' y ai vu. Paris 1883. 8°.

Allan (*F.*) Aardrijkskunde van Nederlandsch Oost- Indië. Sneek 1870. 8°.

Javaansche *Almanak* over de jaren 1853, 1854, 1856 en 1858. Samarang. 8°.

Tableau statistique des iles d'*Amboine* et de Bande, suivi des remarques générales sur les îles des Epices (Annales des voyages 1810). 8°.

Anderson (J.) Catalogue and hand-book of the archaeological collections in the Indian Museum. Part. II. Gupta and Inscription Galleries. Calcutta 1883. 8°. [Auteur].

Annales de l'Association Internationale pour le progrès des sciences sociales. 3e session. Congrès d'Amsterdam. Bruxelles et Paris 1865. 8°.

Assey (*C.*) On the trade to China and the Indian Archipelago. London 1819. 8°.

Avalle (*E.*) Notices sur les Colonies Anglaises. Paris 1883. 4°.

B.....r (*Julius van*) Atchin. Driemaal begraven. Een oorspronkelijk verhaal uit de tweede expeditie tegen de Atchineezen. Deventer. 8°.

Baak (*E. M. C.*) De wenschelijkheid van de krachtdadige uitbreiding der particuliere stoomvaart in Neêrlands Oost-Indië. Haarlem 1867. 8°.

Bake (*R. W. J. C. de Menthon*) La question d'Orient et sa portée coloniale. La Haye 1874. 8°.

Bange (*J. J. H.*) Levensbeeld van J. F. Riedel uit de Minahassa, naar het Hoogduitsch. Veendam. 8°.

Bastian (*A.*) Zur naturwissenschaftlichen Behandlugsweise der Psychologie durch und für die Völkerkunde einige Abhandlungen. Berlin 1883. 8°. [Auteur].

Beschreibung und Geschichte der Hauptstadt in dem holländischen Ostindien *Batavia*, aus dem holländischen übersetzt von J. J. Ebert. 4 Theile. Leipzig 1785/86. 8°.

Beek (*A. W. K. ter*) De vier eerste jaren van den Atjeh-oorlog. 's Gravenhage 1883. 8°.

Belcher (*E.*) Narrative of the voyage of H. M. S. Samarang during the years 1843—46, employed surveying the islands of the Eastern Archipelago. 2 vol. London 1848. 8°.

Berg (*N. P. van den*) Een conflict tusschen de Regeering en den Raad van Justitie des kasteels Batavia. Ibid. 8°. [Auteur].

Beschouwingen van de suikercontracten, het kultuurstelsel en het stelsel van vrijen arbeid op Java. 's Gravenhage 1867. 8°.

Bickmore (*A. S.*) Travels in the East Indian Archipelago. London 1868. 8°.

Biot (*E.*) Le Tschou-li ou Rites des Tscheou. Traduit du Chinois. 2 tomes et tableau analatique. Paris 1851. 8°. [Kon. Nat. Vereen.]

Bird (*I. L.*) The Golden Chersonese and the way thither. London 1883. 8°.

Blankenheym (*C. M.*) Geschiedenis van de Compagnie van Ostende. Leiden 1861. 8°.

Blumentritt (*F.*) Spanien und die Insel Borneo. 8°.

Boekoe peladjaran boewat anak-anak bergoena aken mengenal letter ollanda, 4e druk. Batavia 1883. 8°.

Boers (*C. H. W.*) en *B. W. C. G. de Vries*. De tarieven behoorende bij de verschillende administratie-reglementen voor het leger in N.-I. 's Gravenhage 1883. Folio.

Notice sur le *Borneo* Proper. Extraite du Sincapore Chronicle. 8°.

Bottoni (*A.*) Da Genova a Batavia. Milano 1878. 8°.

Bouchenröder (*F. von*) Verhandeling over den handel en scheepvaart op de reeds bestaande landbouwende koloniën in het algemeen enz. 's Gravenhage 1816. 8°.

Bowring (*J.*) Recollections of Java. 8°.

Bradshaw's through route overland Guide to India. London 1878. 8°. [J. E. Albrecht].

Brink (*A*) Pengadjâran jang pendekh âkan segala kabenaran agama Mesehhy, tersâlin deri pada bahâsa wolandâwy kapada bahâsa Malâjuw awleh J. Akersloot. Roterdam 1839. 8°.

Brink (*R. C. Bakhuizen van den*) Isaac le Maire. Amsterdam 1865. 8°.

Brine (*L.*) The Taeping rebellion in China. London 1862. 8°.

Bronkhurst (*H. V. P.*) The colony of British Guyana and its labouring population. London 1883. 8°.

Bruin (*C. de*) Reizen over Moskovie door Persie en Indie. Amsterdam 1711. Folio [J. Reerink].

Brumund (*I. F. G.*) Schetsen op een Indische mailreis. Leiden 1872. 8°.

Burns (*R.*) The Kayans of the North-West of Borneo. 8°.

Caird (*J.*) India: the land and the people. London, Paris and New York 1883. 8°.

Catalogue des livres Arabes, Turcs et Persans edités à l'imprimerie Arabe d'El-Djewaïba. Constantinople. Janvier 1884. [Mr. L. W. C. van den Berg].

Catalogus van de boekerij der Bataviasche Leesinrichting, „de Bruyn Kops". Batavia 1884. 4°. [Het bestuur].

Charter voor de Asiatische bezittingen van de Bataafsche Republiek. Folio.

Cola (*P. R.*) How to develope productive industry in India and the East. London 1867. 8°.

Collingwood (*C.*) Rambles of a naturalist on the shores and waters of the China sea. London 1868. 8°.

Recherches sur le *commerce* ou idées relatives aux intérêts des différents peuples de l'Europe. 2 tomes. Amsterdam 1778/84. 8⁰.

Connell (*S. K.*) The economic revolution of India and the public works policy. London 1883. 8⁰.

Conscience (*H.*) Batavia. Traduction. Paris 1859. 8⁰.

Cora (*G.*) Cenni intorno all' attuale indirizzo degli studi geografici. Torino 1881. 8⁰. [Auteur].

Cordeiro (*L.*) La question du Zaire. Lisbonne 8⁰. [Sociedad de geografia de Lisboa].

Cotteau (*E.*) Un touriste dans l'Extrême Orient. Paris 1884. 8⁰. [Auteur].

Couto (*D. do*) Observações sobre as principaes causas da decadencia dos Portuguezes na Asia. Lisboa 1790. 8⁰.

Crisp (*M. J.*) Relation sur les isles Pogghy près de Sumatra. Traduite de l'Anglais. 8⁰.

Het oordeel van het Bataviaasch Handelsblad over de *cultuurwet.* Amsterdan 1866. 8⁰.

Verzameling van *dagorders* uitgevaardigd in het leger van Nederlandsch Oost-Indië, van 1818-- 1852. Breda 1853. 8⁰.

Brief van Sir George *Dallas* aan Sir William Pulteney over het verschil tusschen de Oost-Indische Compagnie, en den vrijen handel in Engeland. Uit het Engelsch door D. van Hogendorp. 's Hage 1802. 8⁰.

Dalrymple (*A.*) Topographie de l'ile de Balambangan au nord de celle de Borneo. 8⁰.

Damião de Goes. Chronica do serenissim senhor rei D. Manoel. Lisboa 1749. 4⁰.

Dampier (*W.*) A voyage to New-Holland, in the year 1699. 2ᵈ edition. London. 1709. 8⁰.

——— A new voyage round the world. 2 vol. London 1699. 8⁰.

Dedem (*W. K. van*) Eene bijdrage tot de studie der opiumquestie op Java. De officieele litteratuur. Amsterdam 1881. 8⁰.

Delaporte. Le voyageur François ou la connaissance de l'ancien

et du nouveau monde. Tome 4 (les îles Maladives, l'isle de Sumatra, de Java, de Borneo, de Macassar, les Mollucques etc.) Paris 1766. 8°.

Deschamps (*M. L. A.*) Moeurs, amusements et spectacles des Javanois. Extrait d'un voyage inédit dans l'intérieur de Java. 8°.

Dirks (*J. J. Backer*) De Nederlandsche zeemagt, in hare verschillende tijdperken geschetst. 4 deelen. Nieuwediep 1865/76. 8°.

Dresselhuis (*J. Ab. Utrecht*) Oostindische voyage der drie eerste Zeeuwsche Compagnieschepen. 12°.

Dru (*L.*) Projet de percement de l'isthme de Krau. Paris 1882. 8°.

Dykstra (*A.*) Populair maleische taalgids. Rotterdam. 8°.

'*Elkha wlù-'l djadîd*, ija îtu, segala sûrat perdjandjîan bahâruw. Amsterdam 1731. 4°.

Elst (*A. van der*) Beknopte handleiding der physiologie ten gebruike bij het onderwijs aan de school voor inlandsche geneeskundigen. 1ste deel met atlas. Batavia 1881. 4°. [N.-I. Gouv.].

Ausführliche Nachricht von der Octroyrten königlich Preusischen Asiatischen Compagnie in *Embden*. Den ersten July im Jahr 1751. 8°.

Engelbronner (*C. C. E. d'*) en *J. van Gigch.* Tijdschrift voor buitenlandsche en koloniale wetgeving en regtspraak. 1e Jaargang. Amsterdam 1856. 8°.

Enslin (*T. C. F.*) Bibliothek der Handlungswissenschaft oder Verzeichniss der vom Jahre 1750 bis zu Anfang des Jahres 1845 in Deutschland erschienenen Bücher über alle Theile der Handlungskunde und deren Hülfswissenschaften. Leipzig 1846. 8° [Kon. Nat. Vereen.].

Beschouwingen over het wetsontwerp tot regeling der uitgifte in *erfpacht* van gronden in Nederlandsch Indië, door een wachtende. 8°.

L' *Escholle* de Salerne en vers burlesques et Poema Ma-

caronicum, de bello Huguenotico. Paris 1653. 4°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Etablissementen der Nederlanders in den Indischen Archipel. 8°.

Evelyn (*J.*) Navigation and commerce, their original and progress. London 1674. 8°.

De expeditie tegen Bandjar-Bali, Sept. — October 1868 beschreven door een Balinees. (uit het Balineesch) 8°.

F. A. C. CXXVI Tableaux démontrant le commerce de l'ile de Java avec 38 différents pays, tant pour les importations que les exportations, de 1825 à 1845. Batavia 1847. Folio.

Faris El-Shidiac. A practical grammar of the Arabic language. With interlineal reading lessons, dialogues and vocabulary. London 1856. 8°.

Ferguson (*A. M.*) The Ceylon directory for 1871—72. Colombo 1871. 8°.

Memoria histórico-estadistica sobre la enseñanza secundaria y superior en Filipinas escrita con motivo de la Exposicion Colonial d'Amsterdam per encargo de la subcomision de estas islas. Manila 1883. 4° [J. E. Albrecht].

Florian. Don Quichotte de la Manche. Traduit de l' Espagnol. 4 tomes. Paris 1835. 12° [Kon. Nat. Vereen.]

Foore (*Annie*) De van Sons. Een verhaal uit Indië. 2 deelen. 's Gravenhage 1881. 8°.

Francis (*E.*) Beschouwingen over de ontwerp-cultuurwet. Delft 1865. 8°.

Frank (*M. C.*) Souvenirs van Jacob Stilleven, gepensioneerd O. I. ambtenaar. Amsterdam 1881. 8°.

—————— Eenige jonge dames. Leiden 1880. 8°.

—————— Dwalende harten en kinderen van één vader. Leiden 1879. 8°.

Het eerste boek van Mozes *Genesis* in het Maleisch. Batavia 1756. 8°.

Gericke en *Roorda.* Javaansch-Nederduitsch handwoordenboek, vermeerderd en verbeterd door A. C. Vreede. 3de aflev. Amsterdam 1885. 4°.

Gervaise (*N.*) Histoire naturelle et politique du Royaume de Siam. Paris 1688. 4°.

Goblet d'Alviella. L'évolution religieuse contemporaine chez les Anglais, les Américains et les Hindous. Paris 1884. 8°.

Gogh (*H. J. Eerlich van*) De kampong op de tentoonstelling. Amsterdam 1883. 4°.

The *Gospels* and Acts in Malay; revised edition. 2 parts. Singapore 1831. 8°.

Graaf (*N. de*) Voyages aux Indes Orientales, et en d'autres lieux en Asie. Amsterdam 1719. 8°.

Graafland (*N.*) Bahuwa inilah, suling ija itu: barapa kidong jang disampeikan kapada segala orang-orang mudah di tanah Minahassa. Batavia 1871. 8°.

Gubernatis (*A. de*) Storia dei viaggiatori Italiani nelie Indie Orientali. Livorno 1875. 8°.

Haan (*R. W. de*) De toekomst der Gouvernements-koffiecultuur op Java, Sumatra en Menado. Leeuwarden 1870. 8°.

Halliwel (*J. O.*) The Voiage and Travaile of Sir John Maundevile kt. which treateth of the way to Hierusalem; and of Marvayles of Inde, with other ilands and countryes. Reprinted from the edition of A. D. 1725. London 1883. 8°.

Artikelen van overeenkomst voor de Nederlandsche *Handel-Maatschappij*, zoodanig als dezelve zijn vastgesteld by Z. M. besluit van den 22 Juny 1827 no. 85 enz. 's Gravenhage 1831. 8°.

Verslag van den *handel*, de scheepvaart en de inkomende en uitgaande regten op Java en Madura over de jaren 1827, 1830, 1832 — 1839. Batavia 1828/40. 4°.

Hangling Darmo. Samarang 1884. 8°. [Directie van Justitie].

Haren (*Onno Zwier van*) Agon, sulthan van Bantam. Treurspel in vijf bedrijven. Leeuwarden 1769. 8°.

Harmsen (*L. K.*) Bahoewa ini kitab edja jaitoe pada menjatakan permoelaan beladjar membatja. 3e druk. Batavia 1882 8°.

Herberts Zee- en lant — reijse, na verscheijde deelen van Asia en Africa.. Uit het Engels door L. V. Bosch. Dordrecht 1658. 4°.

Herrera (*A. de*) Description des Indes Orientales, Translatee d'Espagnol en François. Amsterdam 1622. 4°.

Herwerden (*J. D. van*) Reorganisatie en toekomst der Gouvernements koffij-cultuur. 's Gravenhage 1873. 8°.

Heijmering (*G*) Akan ka'ontôngan jang benar. Timor Kupang 1837. 12°.

——— Akan gombâla jang bâjik. Kupang 1837. 12°.

——— Akan pergi masokh crejdja. Timor Kupang 1837 12°.

——— Kabangonan âkan berbowat kardja 'agama di-rumah. Timor Kupang 1838. 12°.

——— Anugarah deri pada peng'asêhan jang Mesêhhy bagi ânakh r. 2 stukken. Timor Kupang 1828/39 8°.

——— Hhikâjet akan Jusof bagi anakh. Kitab jang pertama. Timor Kupang 1839. 8°.

——— Jesus jang Thâbib, ija itû, Dûkon bagi segala 'awrang jang sakit. Timor Kupang 1841. 12°.

Hoek (*I. H. J.*) Adres aan de Tweede kamer der Staten-Generaal betreffende de uitgifte in huur van woeste gronden in Nederl. Indië. 's Gravenhage 1875 4°.

Hoëvell (*W. R. van*) Sjair Bidasari, een oorspronkelijk Maleisch gedicht, uitgegeven en van eene vertaling en aanteekeningen voorzien. 8°.

Hogendorp (*W. van*) Description de l'ile de Timor. Traduit du Hollandais par M. Depping. 8°.

Hollander (*J. J. de*) Aardrijksbeschrijving van Nederlandsch Oost-Indië. Nieuwe titeluitgave. Amsterdam 1876. 8°.

Horsburgh (*J.*) Zeemans- gids naar, in en uit Oost- Indiën, China, Japan, Australiën enz. Uit het Engelsch door G. Kuiper. Amsterdam 1841. 4°.

Horsfield (*Th.*) Essay on the cultivation and manufacture of tea in Java. London 1841. 8°.

Hucht (*I. P. van der*) Betoog tot aanprijzing eener kolonisatie

van Nederlanders naar Java. Amsterdam 1844. 8°.

Huwelijks-groet aan den Heere Pieter Cos, en Mejuffrouwe Cornelia Roos, te zamen in den echt vereenigd op Batavia den 21sten Junij 1758. Folio.

A view of the present state of the Dutch Settlements in the East *Indies* containing a true and circumstantial account of their Government etc. London 1780. 8°.

Instructie in dichtmaat voor wedono's op Java en Madura. Samarang 1884. 8°. (In het Javaansch) [Direktie van Justitie].

Nederland- *Insulinde.* Gedenkblad ten voordeele van de ongelukkigen op Java. Utrecht. Folio.

Jacobi (*H.*) Sthavira' vali' Charita or Paris Ishtapawan being an appendix of the Trishastis'ala' Kapurushacharita by Hemachandra. (Bibliotheca Indica). Calcutta 1883. 8°. [Asiatic Soc. of Bengal].

Jacobson (*J.*) Het koffiij-veiling-stelsel in Nederland ontvouwd. Rotterdam 1869. 8°.

Sur l'état actuel de l'ile de ***Java***, communiqué à la Société d' Emulation de l' Ile de France. 8°.

Jonge (*J. K. J. de*) De opkomst van het Nederlandsche gezag in Oost Indie. 11de deel uitgegeven en bewerkt door M. L. van Deventer. 's Gravenhage 1883. 8°. [N.-I. Gouv.].

Jukes (*J. Beete*) Narrative of the surveying voyage of H. M. S. Fly in Torres-Strait, New Guinea and other islands of the Eastern Archipelago, during the years 1842—1846. 2 vol. London 1847. 8°.

Jung (*K. E.*) Deutsche Kolonien. Leipzig und Prag 1884. 8°.

Kam (*J.*) Rewâjat peng'ingatan. Ambon 1883. 8°.

Kan (*C. M.*) De Nederlandsche expeditie naar de Boven-Djambi en Korintji-vallei. Utrecht 1876. 8°.

Kappler. Nederlandsch Guyana: Vertaald door F. L. Postel. Winterswijk 1883. 8°.

De Nederlandsche *katoen-industrie* en het Indisch tarief. Almelo. 8°.

Kastagnede. D'Indiaensche historie der Portugeezen, onder de Regeeringe van vijf Portugeesche koningen; of anders, het vervolg der Historie van Don Emanuel, koning van Portugael, sedert het jaer 1521 tot op het jaer 1610. Uit het Francois. Rotterdam 1670. 12°.

Kern (*H.*) Geschiedenis van het Buddhissne in Indië. 2e deel. Haarlem 1884. 4°.

Kitâb njânjiran âkan dipâkejkan dâlem midras r. Rotterdam 1850. 8°.

Kley (*Th.*) Verzoekschrift aan zijne Exc. den Commandant van het Leger. Batavia 1884. 8°.

Koloniale geldverspillingen en roekeloos regeeringsbeleid. Overdenkingen van een belasting betalend patriot. Amsterdam 1884. 8°.

Nederlandsche *Koloniale* Vereeniging. Circulaire dd° 20 October 1883 en Prospectus. 8°.

Kollewijn (*A. M.*) Beknopte Geschiedenis der Nederlandsche bezittingen. 3e druk. Groningen 1881. 8°.

Koppen (*H.*) Nederlandsch-Indisch leger. Regeling van de bevordering, het ontslag en het op nonactiviteit stellen van de Europesche officieren enz. Breda 1882. 8°.

——— Nederlandsch-Indisch leger. Handleiding voor allen, die belast zijn met het voeren van correspondentie en het opmaken van requesten, rapporten, klachten, procesverbaal en marschorders. Breda 1882. 8°.

Koster (*J. P.*) Administratief handboekje voor onder-officieren en minderen bestemd naar Oost-Indie. 's Hertogenbosch 1866. 8°.

Rotterdam 1883. *Krakatau.* Uitgegeven van wege de Dilettanten-Club te Rotterdam. Ibid. Folio.

Holland-*Krakatau.* Uitgegeven ten voordeele der slagtoffers van de ramp op Java. 's Gravenhage. Folio.

Verslag van het Centraal-Comité voor de noodlijdenden door

de uitbarsting op *Krakatau.* 1ste stuk. Batavia 1884. 4°. [Het Comité].

Kriens (*M. J. E.*) Kweekschool voor zeevaart ter opleiding van inlandsche onderofficieren voor de Nederlandsche en Gouvernements-Marine en Oost-Indië. Nieuwediep 1883. 8°.

Kruyff (*J. de*) Zegezang, ter eere der Nederlandsche helden op Palembang. 's Gravenhage 1821. 8°.

Krijgskundige mengelingen, meerendeels bijeengebracht uit de vroegere jaargangen van den Militairen Spectator. 5 deelen. Breda 1856/60. 8°.

Stemmen uit Indië over de *kultuurwet.* Batavia 1866. 8°.

L. W. Wagner en de Parsefal (Overdruk uit het Alg. Handelsblad van 8—12 Sept 1882). 8°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Labilladière. Relation du voyage à la recherche de la Pérouse pendant les années 1791, 1792, et 1re et 2e année de la République Française. 2 Tomes. An VIII de la Rép. Franç. Paris 4°. Avec Atlas. Folio.

Leemans (*C.*) Oudheidkundige onderzoekingen en ontdekkingen op Java. Berigt omtrent de onderzoekingen van Dr. R. H. Th. Friederich. 8°.

Lenting (*E.*) Schets van het Nederlandsch Staatsbestuur en dat der koloniën. 5e uitgave bewerkt door Mr. P. H. Pekelharing. 's Gravenhage 1884. 8°.

Leschenault de la Tour. Description de la ville de Coupang et de ses environs. 8°.

Lillie (*A.*) The popular life of Buddha, containing an answer to the "Hibbert Lectures" of 1881. London 1883. 8°.

Lion (*H. J.*) Het wetsontwerp op de kultuurondernemingen in Nederlandsch-Indië. Batavia 1862. 8°.

Kitab Indjil dikarang koe *Loekas.* Rotterdam 1866. 4°.

Lowe (*W. H.*) Muntakhab-ut-tawa'rikh by Abd-al-qadir bin Maluk sháh. Translated from the original Persian (Bibliotheca Indica). Calcutta 1884. [Asiatic Soc. of Bengal].

Ludeking (*E. W. A.*) Natuur- en geneeskundige topographische schets van de afdeeling Agam. 8°.

Lûkhá (*R.*) Risâlet pada menjatâkan lazâmet 'âkan mâsakh, dân dengan sahârosnja santap, perdjamuwan asja mahâ tûhan kâmy isaj' elmêsehh. Amsterdam 1734. 8°.

Lummel (*H. J. van*) Lief en leed uit de zending onder de Heidenen. Verhalen. Deel I Verhalen uit Borneo. Deel II Verhalen uit Afrika en China. Utrecht 1882. 8°.

Historie der Deensche, Fransche, Oostendesche en Zweedsche Oostindische *Maatschappijen*, benevens die van het Zuijdelijk vaste land. Uit het Engelsch. Amsterdam1781. 4°.

Nederduits, *Macassaars*, Bonys en Balies woordenboek. 8°.

Mallery (*G.*) Introduction to the study of sign language among the North American Indians as illustrating the gesture speech of mankind. Washington 1880. 4°. [J. A. Aeckerlin].

— ——— Sign language among North American Indians compared with that among other peoples and deaf-mutes. Washington 1880. 4°. [Idem].

Marin la Meslée (*E.*) L' Australie Nouvelle. Préface de J. Simonin. Paris 1883. 8°.

Het Evangelie van *Markus* overgezet uit de Nederduitsche in de Papoesch-Noefoersche taal. Utrecht 1870. 8°.

Marre (*A.*) Huit lettres inédites du P. Claude Jaquemet de l' Oratoire. Rome 1883. 4°. [Auteur].

——— Congrès International des Orientalistes de Leyde. Compte rendu présenté à la Société Académique Indo-Chinoise de Paris dans sa séance d' Octobre 1883 [Auteur].

——— Une révolution à Malaka en l'an 1334 de J. C. 8°. [Auteur].

Marsden (*W.*) The history of Sumatra. London 1783. 4°.

Indjil jang tersoerat oleh *Mataj*. 8°.

Matthes (*B. F.*) Makassaarsche Chrestomathie. 2e druk. 's Gravenhage en Amsterdam 1883. 4°. [Auteur].

Tafsir indjil *Mattheus*, atau pengartian indjil Mattheus, jang terhubong pada saswatu ajatnia. Batavia 1841. 4°.

Melanges Orientaux. Textes et traductions publiés par les professeurs de l'Ecole Spéciale des langues orientales vivantes á l'occassion du sixième Congrès International des Orientalistes à Leyde. Paris 1883. 4°. [Ecole Spéciale des langues orientales vivantes].

Meulen (*R. van der*) Brinkman's catalogus der boeken, plaat- en kaartwerken, die gedurende de jaren 1850 — 1882 in Nederland zijn uitgegeven of herdrukt. Aflev. 1 — 4. Amsterdam. 8°.

Meyer (*H. F.*) Atjeh van 26 December 1875 tot 4 September 1876. De offensieve handelingen der Guerilla. Breda 1883. 4°.

Meyer (*G. van Overbeek de*) Over den invloed van zeereizen en het verblijf in warme luchtstreken op de ontwikkeling en het verloop van tubercolis pulmonum. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1865. 8°.

Millard (*J.*) Het wets-ontwerp ter nadere regeling van de op hoog gezag ingevoerde suikerkultuur. Amsterdam 1869. 8°.

Molenbroek (*W. H.*) Academisch proefschrift, over tropische dysenterie. Delft 1876. 8°.

Molenaere (*A. de*) Huwelijken onder en zonder de wet in Nederlandsch Oost- Indië. Leiden 1876. 8°.

Money (*J. W. B.*) Java ou comment on gouverne une colonie. Paris 1866. 8°.

Moore (*W. C. J. van der*) Insulindische brieven over de herziening van 't Regeerings-reglement van 1854. Soerabaja 1883. 8°.

Morel (*O. J.*) Nieuw Nederlandsch—Laagmaleisch woordenboekje. Haarlem 1879. 8°.

Müller (*J*) Beschreibung der Insel Java nach den Berichten Kussendragers und andern neuen Quellen aus dem holländischen. Berlin 1865. 8°.

Müller (*J.*) Die wissenschaftliche Vereine und Gesellschaften Deutschlands in neunzehnten Jahrhundert. Bibliographie

ihrer Veröffentlichungen seit ihrer Begründung bis auf die Gegenwart. Berlin 1883. 4°.

Multatuli. Max Havelaar or the coffee auctions of the Dutch Trading Company. Edinburgh 1868. 8°.

——— Max Havelaar oder die Holländer auf Java. Berlin 1875. 8°.

——— Max Havelaar. Traduction de Nieuwenhuis et Casafulli. Rotterdam 1878. 8°.

Uijtrekening van de goude en silvere *muntswaardije*, inhout der maten en swaarte der gewigten in de respective gewesten van Indiën. Middelburg 1691. 4°.

Mijer (J. D.) Decauville's transportmiddelen. · Rapport van de exploitatie der stoom- en transportabele tram gedurende het oogstjaar 1882 op de suikeronderneming Pangka. 8°.

Mijer (P.) Levensberigt van J. C. Baud. Leiden 1860. 8°.

——— Geschiedenis der Nederlandsche O. I. Bezittingen onder de Fransche heerschappij. 8°.

Historiale Beschrijvinghe, inhoudende een waarachtich Verhael van de reijse ghedaen met acht schepen van Amsterdam, onder 't beleijdt van den kloechmoedighen Admirael Jacob Cornelisz *Neck* ende Wybrant van Warwyck Vice- Admirael, van 't gheue haer op de zelfde reyse is bejeghent ende weder-vaaren. Amsterdam 1619. 4° oblong.

Nederland en Java. Viertiendaagsche courant der Maatschappij tot nut van den Javaan. 1872—1873.

Olivier jz. (J.) Tafereel van Oost-Indië, voor jonge lieden van beiderlei kunne. 2 deelen. Amsterdam 1840. 8°.

——— Eerste handleiding tot de handleiding tot de aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië. Amsterdam 1830. 8°.

Oost en West. Staat- en letterkundig Weekblad 1878—1880. Folio.

Sawatu *panggilan* kapada sagala awrang Mesihhij akan minta doa kapada Allah sopaja ija menuwang Rohhnja jang khúdús ka-atas sakalijen manusija. London 1831. 8°.

Bijzondere *pathologie* en therapie. Ziekten der organen van de ademhaling en van den bloedsomloop. 1ste deel, 2de stuk. Batavia 1883. 4°. [N. I. Gouv.].

Peacock (*R. A.*) Saturated steam the motive power in volcanoes and earthquakes; great importanee of electricity. 2[d] ed. Londen and New York. 1882. With supplement. London 1883. 8°. [Auteur].

Pengadjaran akan menjatakan perkara anak Allah didalam doenja dan apa sebabnja anak Allah soedah masoek didalam doenja itoe. Amsterdam 1855. 12°.

Peratoran sambaijang pada pagi dan petang hari etc. Singapore 1882. 12°.

Perelaer (*M. T. H.*) Nederlandsch-Indië. Buitenzorg. Teekeningen van Jhr. J. C. Rappard. Leiden 1882. Folio.

——— Idem. Java. Teekeningen van idem. Leiden 1883. Folio.

——— Idem. De Buitenbezittingen. Teekeningen van idem. Leiden 1883. Folio.

——— Een kwart eeuw tusschen de keerkringen. Naar den Equator. Met een voorspel: van pastoor soldaat. Rotterdam 1884. 8°.

Permintaan salâmat kapada tâhon bahâru. Ambon 12°.

Pfyffer de Neueck. Esquisses de lîle de Java et de ses divers habitants. Traduit de l'Allemand. Bruxelles 1837. 8°.

The East-India *Pilot*, or Oriental Navigator. New edition. London 1802. Folio.

Phayre (*A. P.*) History of Burma, from the earliest time to the end of the first war with British India. London 1883. 8°.

Piddington (*H.*) An English Index to the plants of India. Calcutta 1832. 8°. [Kon. Nat. Vereen.].

Pompe (*A.*) Geschiedenis der Nederlandsche Overzeesche bezittingen. Idem 2° druk. Schoonhoven 1872. 8°.

Pontanus (*J. J.*) Rerum et urbis Amstelodamensium Historia. Amsterodami 1611. Folio.

Posthumus (*N. W.*) Onze bezittingen in andere werelddeelen. 2e druk. Tiel 1883. 8°.
Puji pujian ijang dinijanijikan pada ketika sembaijang. Singapore 1882. 12°.
Quarles van Ufford (*J. K. W.*) In memoriam. Mr. S. C. J. W. van Musschenbroek. 8°. [Auteur].
——— In memoriam. Jhr. M. E. F. Elout van Soeterwoude 8°. [Idem].
Raedt (*J. A.*) Onderzoek naar de voormalige en hedendaagsche politieke uitzetting in het Moederland en in Nederlandsche-Indië. Academisch proefschrift. Rotterdam 1875. 8°.
Rees (*W. A. van*) Nederlandsch-Indië. Batavia. Teekeningen door Jhr. J. C. Rappard. Leiden 1881. Folio. Zie *Perelaer*.
Programma voor de ontvangst van zijne Excellentie den Heere *O. van Rees*, benoemd tot Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië. Batavia 1884. 8°.
Rees (*Mr. O. van*) Het cultuurstelsel en het batig slot. 8°.
Hertog Bernhard van Saxen Weimar. Uit het Hoogduitsch met een voorwoord van *W. A. van Rees*. Arnhem 1863. 8°.
De zes *regeringsreglementen* van Nederlandsch-Indië van 1815, 1818, 1827, 1830, 1836 en 1854 met verwijzing naar de gelijkluidende artikels. 3e druk. 's Gravenhage 1883. 8°.
Regtsgeding tegen de 22 Maleijers, schepelingen aan boord van het koopvaardijschip Twenthe, beschuldigd van wederspannigheid jegens hunne meerderen in rang, enz. Behandeld voor het Prov. Geregtshof in Zuidholland. 's Gravenhage 1857. 8°.
Relation ou journal d'un voyage fait aux Indes Orientales, contenant l'etat des affaires du païs, et les établissemens de plusieurs nations, qui s'y sont faits depuis quelques années. Paris 1677. 8°.
Renan (*E.*) L'Islamisme et la science. Paris 1883. 8°.
Riesz (*C. H. F.*) De particuliere landerijen en het eigendomsrecht op den grond. Batavia 1884. 8°.

Riesz (*C. H. F.*) De particuliere landen en de geschiedenis van Buitenzorg. Batavia 1884. 8°.

———— De Geschiedenis. Nawoord. 8°.

Rochussen. Du régime des Colonies Hollandaises. Bruxelles 1864. 8°.

Roorda van Eysinga (*P. P.*) Algemeen Nederduitsch en Javaansch Woordenboek in de Kromo-, Ngoko-, Modjo en Kawische taal. Kampen 1834. 8°.

Rooy (*E. W. de*) Geschiedenis van den Nederlandschen handel. Amsterdam 1856. 8°.

Rosny (*L. de*) La civilisation Japonaise. Paris 1883. 8°.

Ross (*J. F.*) Lyk-reden op het noodlottig afsterven en ter vereerende gedagtenis van den zeer verdienstelijken en roemruchtigen Heer Mr. Pieter Gerardus van Overstraten, Gouverneur Generaal in Indië enz. Batavia 1801. 4°.

Routledge (*T.*) Bamboo, considered as a paper-making material. London and New York 1875. 8°.

Roy (*J. J. E.*) Quinze ans de séjour à Java et dans les principales îles de l' Archipel de la Sonde. Tours 1861. 4°.

Rueb (*J.*) Is het tractaat tot regeling der suikerbelasting geteekend tusschen Nederland, België, Engeland en Frankrijk in het ware belang van Neêrlands handel en koloniën? Rotterdam 1865. 8°.

Rynenberg (*J.*) Eerste beginselen der aardrijkskunde van den Oost-Indischen Archipel. Samarang 1867. 8°.

Sainsbury (*W. Noël*) Calendar of State papers, colonial series, East Indies, China, and Japan 1513—1616 preserved in Her Majesty's Public Record Office and elsewhere. London 1862. 4°.

Overzigt des handels te *Samarang* gedurende het jaar 1866. Ibid 8°.

Bericht über die Verwaltung der königlichen *Sammlungen* für Kunst und Wissenschaft zu Dresden in den Jahren 1880 and 1881. Dresden 1883. 4°. [A. B. Meijer].

Sauzet (*J. Fr. du*) Ter bruylofte van den E. agtbaren heer Mr. Theodorus van Reverhorst, ordinair lid in den achtbaren Raad van Justitie des Casteels, en Jongkvrouwe Agneta Maria Crielaart; in den echt vereenigd binnen Batavia, op den laatsten van Lentemaand des Jaars 1748. 4°.

Schadenberg (*A.*) Ueber die Negritos der Philippinen. 8°.

Schefer (*C.*) Chrestomathie Persane. Tome I. Paris 1883. 4°. [Ecole Spéciale des langues Orientales vivantes].

Scheffer (*C.*) Plan tot daarstelling van eene geregelde driemaandelijksche pakketvaart voor passagiers en stukgoederen tusschen Nederland en Java met ijzeren schroef-stoomschepen. 's Gravenhage 1852. 8°.

Scherzer (*K. von*) Bernhard Freiherr von Wüllerstorf. Ein Blatt pietätvoller Erinnerung. München 1883. 8°.

Schreiber (*A.*) Zweiter Besuch auf Sumatra. Barmen 1883. 8°.

Schuh (*B.*) De zending op het eiland Java. Schetsen uit mijn leven. Rotterdam 1864. 8°.

Schuchardt (*H.*) Ueber die Benguelasprache. Wien 1883. 8°. [Auteur].

——— Kreolische Studien. IV. Ueber das Malaio-spanische der Philippinen. V. Ueber das Melaneso-Englische. Wien 1883. 4°. [Idem].

Schuurman (*L. N.*) en *P. H. Jordens*. Wetten en verordeningen omtrent Nederlandsch Indië, Suriname en Curaçao 2e druk. Zwolle 1884. 8°.

Selberg (*E.*) Reise nach Java und Ausflüge nach den Inseln Madura und St. Helena. Oldenburg und Amsterdam 1846. 8°.

Serrurier (*L.*) Catalogus der ethnographische afdeeling van de Internationale Koloniale en Uitvoer-handel Tentoonstelling. Leiden 1883. 8°.

——— Korte gids voor den bezoeker van het Rijks Ethnographisch Museum te Leiden. Ibid 1883 8°.

Sewell (*R.*) A sketch of the dynasties of Southern India. Madras 1883. 4°. [Auteur].

Sjair segala mazmur Dâ'ûd, dán púdji ʳ an jang lâjin. Am-Amsterdam 1735. 4°.

Iets betrekkelijk den verkoop van het landgoed *Soekaboe-mie* gelegen op Java, in de Preanger-regentschappen. 8°.

Sonnerat's Reise nach Neu-Guinea Aus dem Französischen übersetzt von J. P. Ebeling. Leipzig 1777. 4°.

Spoorweguanleg en kolenmijnontginning ter Sumatra's Westkust. Adres van de kamer van Koophandel en Nijverheid te Padang aan Z. E. den Gouverneur Generaal van N. I. Padang 1883. 8°. [Adressante].

Beschouwingen naar aanleiding van de *spoorwegpolitiek* van den Minister van koloniën van Bloemen Waanders door een Ingenieur. Samarang 1883. 8°.

Algemeen reglement voor de *spoorwegdiensten* en N. I. Batavia 1884. 8°.

Concessie tot het aanleggen van eenen *spoorweg* van Samarang over Soerakarta naar Djokdjokarta. Folio.

Stanley's first opinions. Portugal and the slave-trade. Lisbon 1883. [Soc. de geogr. de Lisboā].

Statements of exports from Java and Madura for as many articles of trade, being mostly, if not all, the produce of Netherland's India with indication of countries whereto; from the beginning of 1825 to the end of the year 1845. 4°.

Stavorinus (*J. S.*) Voyage par le Cap de Bonne-Espérance et Batavia, à Samarang, à Macassar, à Amboine, et à Surate, en 1774, 75, 76, 77 et 78. Traduit du Hollandais. 2 tomes. Paris 8°.

Stieler (*A.*) Handatlas über alle Thiele der Erde und über das Weltgebäude. 95 Karten. Gotha. Folio.

Stieltjes (*T. J.*) Eenige beschouwingen over spoorwegen op Java, opgesteld naar aanleiding van de artikelen van den heer de Bordes in het „Vaderland". Rotterdam 1874. 8°.

Straits Settlements. Papers relating to the protected Malay Sta-

tes. In continuation of [C. 1410] July 1879. London 1881. Folio.

Stuart (*A. B. Cohen*) Geschiedenis van Baron Sakèndhèr, een Javaansch verhaal, van vertaling, aanteekeningen en alphabetische woordenlijst voorzien. Batavia 1850. 8°.

Stubbe (*H.*) A. further justification of the present war against the United Netherlands. London 1673. 4°.

Verslag der voorloopige werkzaamheden voor de algemeene vergadering van *Suiker-fabriekanten*. Samarang 1859. 8°.

Sturler (*W. L. de*) Catalogue descriptif des espèces de bois de l' Archipel de Indes Orientales (Collection de Sturler) exposées à l' Exposition Internationale de 1867 à Paris. Leide 1867. 8°.

Verslag over de vermoedelijke gevolgen der doorgraving van de landengte van *Suez* voor den handel en de reederijen van Nederland. 's Gravenhage 1859. 4°.

De *suikerindustrie* op Java, door een voorstander van vooruitgang en een belanghebbende bij de goede regeling van belastingstelsels. 8°.

Memorie betreffende den tegenwoordigen toestand der *suikerindustrie* op Java, behoorende bij een rekest van 5 December 1862, aan Z. Exc. den Minister van koloniën. Amsterdam 1863. 8°.

Sûrat segala mazmûr tersji'r bârang pudji r an jang lâjin; dan ta'lîmu-ldîni-'l mesêhhiji lâgi bârang sombahjong dan fatsel mesêhhy. Haarlem 1824. 8°.

Swaving (*C.*) Een woord van de plaatsing van het krankzinnigengesticht te Buitenzorg op Java. 8°.

Tagore (*Sourindro Mohun*) Hindu loyalty: a presentation of the views and opinions of the Sanskrit authorities on the subject of loyalty. Calcutta 1883. 8° [Auteur].

Tarif des droits d' importation, d' exportation et de transit pour les Indes Orientales Néerlandaises. Rotterdam 1865. 8°.

Moeten Neêrlands handel, scheepvaart, scheepsbouw, nijverheid en onze eigene commissiehuizen in Indië te gronde

gaan? Eene vraag, beantwoord naar aanleiding van het voorloopig ontwerp-*tarief* voor Oost-Indië, dezer dagen aan de kamers van Koophandel en Fabrieken, door den Minister van Koloniën ter beoordeeling toegezonden. Amsterdam 1861. 8°.

Memorie handelende over het ontwerp van wet tot vaststelling der *tarieven* van in-, uit- en doorvoer van Nederlandsch-Indië, gerigt aan de Regering door de Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw. Batavia 1865. 8°.

Ta'lîmu — 'l tahhkhîkh, ija itu, pang'adjâran kabenâran jang pohon 'ibâdet. Amsterdam 1732. 8°.

Idem Batavia 1788. 8°.

Templer (*J. C.*) The private letters of Sir James Brooke K. C. B. Rajah of Sarawak, narrating the events of his life. 3 vol. London 1853. 8°.

Catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel *Tentoonstelling* te Amsterdam. Prachtuitgave. Leiden 1883. 4° [P. J. Veth].

Testa (*A. F. E.*) Specimen juris inaugurale de conjugiis jure Moslemico. Lugduni Batavorum 1843. 8°.

Memorie behoorende bij het rekest van ***thee-fabriekanten*** op Java, gedagteekend 20 Mei 1865. Batavia 8°.

Thunberg (*C. P.*) Travels in Europe, Africa and Asia. Performed between the years 1770 and 1779. London 8°.

Tiele (*P. A.*) Bouwstoffen voor eene bibliographie van Nederlandsche reisbeschrijvingen (Bibliographische Adversaria 1873/74.) 12°.

——— Het kaartboek van Abraham Ortelius (Bibliographische Adversaria 1876) 12°.

Tjaraka Welanda, mail courant voor Nederlandsch-Indië 1855/56. 's Gravenhage. Folio.

Tjebbes (*A. C.*) De Chinesche muil. Amsterdam 4°.

Boekoe ***tjerita*** di negri Tjina tempo Hongtee Han Boetee merk Han Tiauw. Jang terseboet Samhap Bengtjoe

Pokiam. Tersalin dari boekoe Tjina. 7 stukken. Batavia 1883. 12°.

Boekoe *tjerita* di negri Tjina merk Taij Tjeng Tiauw dari hongtee Kian Liong Koen. Tersalin dari boekoe tjina. 10 stukken. Batavia 1883. 12°.

Tjeritera hhikâjet 'îsáj 'elmesêhh jang 'ânakh Allah dan Muchalits segala 'awrang berdawsa. Rotterdam 1839. 12°.

Tollens (*L. J. A.*) De Indische Secretaris. 3e druk. Batavia 1874. 8°.

Ullmann (*L.*) Der Koran. Aus dem Arabischen wortgetreu neu übersetzt. Crefeld 1840. 12°.

Verbeek (*R. D. M.*) Topographische en geologische beschrijving van een gedeelte van Sumatra's Westkust. Batavia 1883. 4°. Met Atlas Folio. [N.-I. Gouv.].

Verdediging der regten van Nederland tegen de aanmatigingen van Groot-Brittanniën, met betrekking tot het traktaat van 17 Maart 1824. Amsterdam 1836. 8°.

Vermeer (*T.*) Adriana Johanna Bake, Douarière van zijne Hoog-Edelheid, den Hoog-Edelen Heere P. A. van der Parra, Gouverneur Generaal van Neerlands Indië, op Haar Landgoed Wel te Vreede, overleeden den 18den Februarij 1787. Harlingen 1794. 8°.

——— 't Oppergezag der Godheid in het afsterven van aardsgrooten verheerlijkt, of Leer-rede bij geleegenheid van het afsterven van zijne Hoog Edelheid, den Hoog Edelen, Groot Agtbaaren en Wijdgebiedenden Heere Jeremias van Riemsdijk, Gouverneur Generaal van Nederlands Indië etc. Batavia 1777. 4°.

De Gedenkwaerdige Voijagie van Gerrit *Vermeulen* naar Oost-Indien, in 't jaar 1668 aangevangen en in 't jaar 1674 voltrokken. Amsterdam 1677. 8°.

Verne (*G.*) I viaggi di Marco Polo. Unica versione originale fedelmente riscontrata sul codice Magliabeccano e sulle opere de Charton per cura di Ezio Colombo. Milano 1878. 8°.

Veth (*P. J.*) De cultuurwet. (Gids 1866). 8°.

Vorstenlanden. Reglement op de huur en verhuur van gronden voor den landbouw in Soerakarta en Djokdjakarta. (Staatsblad 1884 no. 9) Samarang 8°.

Vreede (*A. C.*) Handleiding tot de beoefening der Madoereesche taal. 2e deel. Leiden 1884. 8°. [Auteur].

Wagardus (*J.*) Gedagtenisse der hulpe Godts opgerecht. Op den Algemeenen boet- dank- vast- en beden- dag, over het gelukkig ontkomen van het gesmeed verraad der Chineesen; plegtig gehouden binnen de stad Batavia in de Nederduitsche kerke dier stad op den 23 November 1740. Amsterdam. 8°.

Wenijatutu makakapurij ida ponawatutu rije makawajowe poksarang. Batavia 1834. 12°.

Wester (*H.*) Kitab sombahjang jang bergûna àkan depakejkan didâlam midras ʳ dan rûmah ʳ awrang Mêsehhij. Tersalin kapada bahâsa Malâjuw 'awleh G. Heijmering. Kupang 1837. 8°.

——— Bârang hhikâjet ʳ jang terlebéh bergûna deri dâlam 'Elkitab; ijâ 'itu segala sûrat ʳ perdjandji'an lâma dán bahâruw. Batâwijah 1828. 8°.

Wheeler (*J. Talboys*) Early travels in India, being reprints of rare and curious narratives of old travellers in India, in the 16th and 17th centuries. First series, comprising "Purchas's Pilgrimage" and the "Travels of Linschoten" Calcutta 1864. 8°.

Wilken (*G.*) Het matriarchaat bij de oude Arabieren. Amsterdam 1884. 8°.

——— Over de verwantschap en het huwelijks- en erfrecht bij de volken van het Maleische ras. Amsterdam 1883. 8°.

Willer (*T. J*) Verzameling der Battaksche wetten en instellingen in Mandheling en Pertibi. 8°.

Winter (*F. L.*) De uitbarsting van Krakatau. In het Javaansch. Soerakarta 1884. 8°.

——— Avonturen van Baron van Munchhausen in 't Javaansch Djokdja 1883. 8°.

Woelang Réh, Tèko werdi eñ Soeloek, 3 zedekundige werkjes in één bundel vereenigd. Semarang 1884. 8°.

Wolfs (*J. C.*) Reizen naar Ceilon, nevens een volledige beschrijving van dat eiland, en van Jafanapatnam. Amsterdam 1796. 8°.

Relation des malheurs et de la captivité, pendant deux ans et cinq mois, du Capitaine David *Woodard* et de quatre de ses compagnons, dans l'île de Célébes. Paris 1805. 8°.

Wullings (*H. E.*) Nêerlandsch Indië met een kort overzicht onzer bezittingen in andere werelddeelen. Zalt-Bommel 1870. 12°.

Wurffbain (*L.*) Reisz-Beschreibung welche er in Namen und Wegen der höchlichen in Niderland geordneten Ost-Indianischen Compagniae de Anno Christi 1632, in dem Monat Aprill dahin fürgenommen, und in dem Monat Juni desz 1646 vollendet hat. Nurnberg 1646. 4°.

Wynmalen (*Th. Ch. L.*) Deportatie naar Oost- en West-Indië. Rede uitgesproken in het Indisch Genootschap te 's Gravenhage. Ibid 1875. 8°.

La question du *Zaïre*. Le Portugal et la traite des noirs. Lisbonne 1883 [Soc. de Geogr. de Lisboâ].

Zakboekje voor landhuurders, administrateurs en geëmploijeerden. Soerakarta 1868. 8°.

Gedenkschriften van het Nederlandsche *Zendeling-Genootschap*. 2 deelen. Rotterdam 1801/5. 8°.

Eene *zendingpers* op Java. Oude Wetering 1883. 8°.

1858—1883. Gedenkschrift bij gelegenheid van het vijf- en twintig jarig bestaan der Nederlandsche *Zendingsvereeniging*. Rotterdam 1883. 8°. [De vereeniging].

Zimmermann (*W. F. A.*) Die Inseln des indischen und stillen Meeres. 3 Theile. Berlin und Leipzig 1863. 4°.

Bijlage II.

LIJST

van ontvangen boekwerken gedurende het tweede kwartaal 1884.

Alof. Atchin en de Atchineezen. Kampen 1873. 8°.

Arnold (*E*). Het licht van Azië, leven en leer van Buddha. Naar het Engelsch door Dr. H. U. Meijboom. Amterdam 1881. 8°.

——— The Light of Asia or the Great Renunciation (Mahâbhinishkramana). Being the life and teaching of Gautama, Prince of India and founder of Buddhism. 15th Edition. London 1884. 8°.

Beknopt overzigt van proeven en oefeningen, welke in de jaren 1879—81 hebben plaats gehad bij het wapen der *Artillerie* van het Nederlandsch Oost-Indisch leger. Batavia 1884. Folio. [N.-I. Gouv.].

The *Asiatic* Annual Register or, a view of the history of Hindustan and of the politics, commerce and literature of Asia for the years 1799 and 1800. 2d Edition. London 1881. 8°.

Reizen van *Australië* naar Java. (Uitgegeven door het Nederl. Meteor. Inst.) 2e druk. Utrecht 1872 4to.

Badings (*A. H. L.*). Nieuw Hollandsch-Maleisch en Maleisch-Hollandsch woordenboek, zoo gemakkelijk mogelijk ingerigt. 4e druk. Schoonhoven 1884. 8°.

Balen (*J. Hendrik van*). Avontuurlijke reizen door alle werelddeelen. De roode paradijsvogel. Eene handelsreis naar Nederlandsch Nieuw-Guinea. Rotterdam. 8°.

Behrens (*Th. H.*). Beiträge zur Petrographie des Indischen Archipels. 2 Stücke. Amsterdam 1880. 4to.

Berg (*Mr. L. W. C. van den*). Minhâdj at-tâlibîn, le guide des zélés croyants. Manuel de jurisprudence Musulmane selon le rite de Châfi'î. Texte Arabe, avec traduction et annotations. 3e volume. Batavia 1884. 4to. [N.-I. Gouv.].

Bergen (*H. van*). Onze jongens. Versjes voor de middelste klasse der Ned. Ind. schooljeugd. Semarang 1884 12°.

Bergsma (*E.*). De Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij. Eene finantieele studie. Rotterdam 1883. 8°.

Bers (*L. G.*). Poerwå sastrå ikanggé hing pamoelangan djawi. Soerabaja. 8° [N.-I. Gouv.].

Biccard (*F. L. C.*). Dissertatio inauguralis medica de regionum tropicarum morbis. Lugduni-Batavorum 1834. 8°.

Bizemont (*H. de*). L'Indo-Chine Française. Basse Cochinchine. Annam. Tong-King. Paris 1884. 12°.

Blume (*C. L.*). Enumeratio plantarum Javae et insularum adjacentium minus cognitarum vel novarum ex herbariis Reinwardtii, Kuhlii, Hasseltii et Blumii. Fasc. I et II. Hagae 1830. 8°.

——— Naamlijst van Oost-Indische en bepaaldelijk Javaansche gewassen, welke ten behoeve van de Koninkl. Nederl. Maats. tot aanmoediging van den tuinbouw aangekweekt worden enz. 8°.

Bode (*J. de*). Nieuwe handleiding om de Maleische taal door zelfonderricht spoedig te leeren lezen, schrijven en spreken. Amsterdam 1884. 8°.

Boot (*J. C. G.*). Levensbericht van H. C. Millies. Amsterdam 1869. 8°.

Soerat atoeran aken mendjalanken hoekoem dalam Residensie

Borneo bahgian sebelah barat. Batawi 1883 8°. [N.-I. Gouv.].

Commerce des *Boughis*. [Extrait d'une lettre de Sincapour]. 8°.

Algemeene voorschriften voor de *bouwwerken* onder het beheer van het Departement van Oorlog in N. I. Nota van wijzigingen. Batavia 1871. 8°.

Bradshaw (*J.*). New Zealand as it is. London 1883. 8°.

Brandes (*J. L. A.*). Bijdrage tot de vergelijkende klankleer der Westersche afdeeling van de Maleisch-Polynesische taalfamilie. Utrecht 1884. 8°. [Auteur].

Official and secret papers relating to the sale of lands and other subjects during the *British* administration of Java. The Hague 1883. Folio.

Brouwer (*P. A. S. van Limburg.*). De wijze van het Hemelsche Rijk en zijne school. (Gids 1872). 8°.

Buddingh (*S. A.*). Dagboek mijner overland-mailreis van Batavia naar Nederland, via Triest in 1857. 8°.

Bussche (*K. I. van den*). De rechtsmacht der zeekrijgsraden in Oost-Indie. Haarlem 1879. 8°.

Instructie wegens de teelt van de nopalplant en de chochenille van America, door *Cabrera*. 8°.

Capitein (*J. E. J.*). Uitgewrogte predikatien zijnde de trouwhertige vermaaninge van den apostel der Heydenen Paulus, aan zijnen zoon Timotheus, uit 2 Timotheus II vers 8. Alsmede de voornaamste goederen van de Opperste Wijsheid, uit Spreuken VIII vers 18. In twee predikatien. Amsterdam 1742. 8°. [Ds. J. W. H. Adèr].

Carons (*F.*) und *J. Schouten*. Wahrhaftige Beschreibungen zweyer mächtigen Königreiche Jappan und Siam. Nürnberg 1663 8°.

Report on the *census* of British India, taken on the 17th February. Vol I and III. London 1883. Folio.

The Indian Empire. Census of 1881. Statistics of popu-

lation. Vol II. Calcutta 1883. Folio. [Gouv. van Britsch-Indië.]

A Lexilogus of the English, Malay, and *Chinese* languages; comprehending the vernacular idioms of the last in the Hok-Keen and Canton dialects. Malacca 1841. 4to.

Actes du *Congrès* International de botanistes, d'horticulteurs, de négociants et de fabricants de produits du règne végétal tenu à Amsterdam, en 1877. Leide 1878. 8°.

Courret. (*Ch.*). A l'Est et à l'Ouest dans l'Océan Indien. Sumatra. La côte du poivre. Massacre de la mission Wallon à Atjeh. Zanzibar. Nossi-bé. Mozambique. Quelimane. Le Zambèse et la route des grandes mers intérieures. Paris 1884. 8°.

Verzameling van *dagorders* uitgevaardigd in het leger van Nederlandsch Oost-Indië van 1883. 8° [N.-I. Gouv]

Diest (*P. van*). De kolenrijkdom der Padangsche Bovenlanden en de mogelijkheid van voordeelige ontginning. Amsterdam 1871. 8°.

Djaja Sepoetra. Tjarriossipoen Ngabdoellah. Batavia 1883 8°. [N.-I. Gouv.]

A reply of Sir George *Downing* to the remarks of the Deputies of the Estates-General upon his memorial of December 20. 1664. London 1665. 8°.

Eland (*K.*). Veldversterkingskunst met atlas. 5e druk. Breda 1882. 8° en Folio. (Met een bijvoegsel voor N.-I.)

[*Engelhard* (*I. F. D.*)] Beschouwingen over de regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europesche officieren der in Nederlandsch Indië aanwezige landmagt. 's Gravenhage 1864. 8°.

Fausböll (*V.*). Buddhist birth stories; or, Jātaka tales. The oldest collection of folk-lore extant: being the Jātakatthavannanā, for the first time edited in the original

Pāli. Translated bij T. W. Rhys Davids. Volume I. London 1880. 8°.

Fergusson (J.). The Rock-cut temples of India. Illustrated by seventy-four photographs taken on the spot by Major Gill. London 1884. 8°.

Figueroa (Don José Emilio Pardo de). Algunos escritos ordenados et anotados por el Doctor Thebussem. Madrid 1873. 8°.

Analyse de quelques mémoires Hollandais sur l'ile de *Formosa*. 8°.

Friederici (K). Bibliotheca Orientalis oder eine vollständige Liste der im Jahre 1883 in Deutschland, Frankreich, England und den Colonien erschienenen Bücher, Broschüren, Zeitschriften, u. s. w. über die Sprachen, Religionen, Antiquitäten, Literaturen, Geschichte und Geographie des Ostens. Leipzig, 8°.

Geiseler. Die Oster-Insel. Eine Stätte prähistorischer Kultur in der Südsee. Berlin 1883. 8°.

Glaukus. Ergerlijk of middelmatig? Naar aanleiding van „de Lidewijde" van Cd. Busken Huët. Rotterdam 1868. 8°.

Godwin-Austen (H. H), F. R. S. J. Knox Laughton and Douglas W. Freshfield. Hints to travellers, scientific and general. 5th edition. London 1883. 8°.

Gray (J. E. and G. R). Catalogue of the mammalia and birds of New-Guinea in the Collection of the British Museum. London 1859. 8°.

Groot (J. J. M. de). Buddhist masses for the dead at Amoy. 8°. [Auteur].

Gueynier (F). Vocabulaer, ofte woorden-boeck, nae ordre van het alphabeth, in 't Duytsch ende Mallays. Batavia 1708. 4to.

Hagiosimandre. Max Havelaar! Een beroep op de Nederlandsche vrouwen. Amsterdam 1861. 8°.

Hamaker (H. A). Over den invloed der Engelsche magt in

Indië, en der Fransche omwenteling op de Oostersche letterkunde. 8°.

Harmsen (*L. K*). Ilmoe boemi. Batavia 1879. 8°. [N.-I. Gouv.].

Hasselt (*J. L. van*). Allereerste beginselen der Papoesch-Mefoorsche taal. Utrecht 1868. 8°.

Helfrich (*C*). De dysenterie in de tropische gewesten. Leiden 1872. 8°.

Henschel (*A. G. Ed. Th*). Vita G. E. Rumphii, Plinii Indici. Accedunt specimen materiae Rumphianae medicae clavisque Herbarii et Thesauri Amboinensis. Vratislaviae 1833. 8°.

Heynen (*F. C*). Het Christendom op het eiland Flores in Nederlandsch-Indië. 8°. [Mgr. A. S. Claessens].

——— Schetsen uit de Nederlandsch-Indische missie. De kerkelijke statie op Flores. 's Hertogenbosch 1876. 8°. [Idem].

Hikajat doenia. Singapore 1843. 8°.

Hine-Moa; A Maori love story. How Hine-Moa swam to the Island of Mokoia. Auckland 1881. 8°.

Hofstede (*N*). Verdediging zijner bestuursdaden als Assistent-Resident van Montrado. 8°.

Hogendorp (*W. van*). Sophronisba of de gelukkige moeder door de inëntinge van haare dochters. Europeesche geschiedenis, ter leezinge voorgesteld aan de moeders van Batavia. Ibid 1779. 8°.

Hogerwaart (*W*). Afscheids-reden tot de gemeinte op Batavia, daar nog bij komt, Professor Hoornbeeks sorg en raad, aangaande de Evangelie-prediking, in Oost- en West-Indiën. 's Gravenhage 1732. 4to. [Ds. J.W.H. Adér].

Holle. (*K. F*). Nota betreffende de verbetering der padi-kultuur, aan de Regeering ingediend. Batavia 1874. 8°.

Holle (*G. van Beest*). Verslag van een gehouden plaatselijk onderzoek omtrent de kultuur en bereiding van indigo

door partikulieren in de residentie Djokjokarta. Ibid. 1858. 8°.

Holloway (*C. P.*) Tabular statements of the commerce and shipping of Singapore, during the years 1840—41, 1841—42, 1842—43 and 1843—44. Singapore 1845. Folio.

Houtsma (*M. Th*). Ibn-Wādhih qui dicitur Alja'qubī, Historiae. Pars prior historiam anti-islamicam continens dedit indicesque adjecit. Pars altera historiam Islamicam continens. Lugduni Batavorum 1883. 8°. [Warnersche legaat].

Huët (*Cd. Busken*). Het land van Rembrand. Studiën over de Noordnederlandsche beschaving in de zeventiende eeuw. Tweede deel, 1ste helft. Haarlem 1883. 8°. [Auteur].

Nederlandsch Oost-Indië. *Hydrografische* mededeelingen 1882 en 1883. no. 1—10, 1884 no. 1—4. [Marine-dep.]

Jaarboekje der *Indologische* vereeniging. 1884. Delft. 8°.

In 't Veld (*S. G.*). Aanteekeningen omtrent het Rijk van Borneo. 8°. [Auteur].

Iperen (*J. van*). Tweehonderdjarig jubel-feest der Nederlandsche vrijheid of plegtige redenvoeringe, ter gedagtenisse der afwerpinge van het Spaansche juk. Middelburg 1772. 8°. [Ds. J. W. H. Adèr].

——— Historische redenvoering, bij het ontdekken der gedenknaalde, opgericht ter eere van Joannes van Miggrode, den eersten en voornaamsten kerkhervormer van Zeeland op den 1sten December 1773. Amsterdam 1774. 8°. [Idem].

——— Afscheid van de classis van Walcheren en de gemeente Ter Veere, nevens de eerste leerrede op het Oost-Indisch compagnie-schip Europa. Amsterdam 1779. 8°. [Idem].

——— Intrede te Batavia; nevens eene inleidings-redevoering tot de openbaare lessen, over de wijsgeerte en fraaije letteren. Amsterdam 1780. 8°. [Idem].

Jacolliot (*L*). Trois mois sur le Gange et le Brahmapoutre. Paris 1875. 8.

Javaansche spraakkunst voor de Javaansche scholen, vervaardigd op last van de Nederlandsch-Indische Regering. (Eerste gedeëlte). Derde druk. Batavia 1877. 8°. [N.-I. Gouv.].

Joest (*W*.). Das Holontalo. Glossar und grammatische Skizze. Berlin 1883. 8°.

Jooris (*J*). Aperçu politique & économique sur les Colonies Néerlandaises aux Indes Orientales. Bruxelles et Amsterdam 1884. 8°.

Jung (*K. E.*) Deutsche Kolonien. Ein Beitrag zur besseren Kenntniss des Lebens und Wirkens unserer Landsleute in allen Erdteilen. Leipzig und Prag 1884. 8°.

Junghuhn (*F. W.*). Licht- en schaduwbeelden uit de binnenlanden van Java. Verhalen en gesprekken der gebroeders Dag en Nacht. 7de druk. Amsterdam 3°.

——— Catalog der geologischen Sammlung von Java. Oder Verzeichniss der Felsarten gesammelt zur Erläuterung des geologischen Baues dieser Insel. 's Gravenhage 1854 4to.

——— Java, seine Gestalt, Pflanzendecke und innere Bauart. Nach der zweiten, verbesserten Auflage des holländischen Originals in's Deutsche übertragen von J. K. Hasskarl. 3 Theile. Leipzig 1854/57. 8°.

Ontwerp der statuten van de Nederlandsch-Indische *Juristen*-Vereeniging. Folio.

Kaaden (*G. van der*). Rekenboek voor de lagere scholen in Nederlandsch-Indië. 6 stukjes. Batavia 1883. 12°. [G. Kolff & Co].

Verzameling van verordeningen en instructiën betreffende den *Kadastralen* dienst in Nederlandsch-Indië. Batavia 1883. Folio. [F. Verstijnen].

Karta Winata (*Raden*). Reis van den kapitein Willem Ysbrandszoon Bontekoe. Batavia 1874. 8°. [N.-I. Gouv].

Karta Winata (*Raden*). Mitra noe tani. (De vriend van den Javaanschen landman, zamengesteld door K. F. Holle, vertaald in het Soendaasch. Deel 6 en 7) Batavia 1879. 8°. [Idem].

Keuchenius (*Mr. L. W. C.*) Brief aan eenen kiezer. Leiden 1868. 8°.

Nota betreffende de behandeling van *kinaplanten*. Batavia 1870. 8°.

Kläring (*K. H. E.*). Echo's of weerklanken van een reglement op de huur en verhuur van gronden voor den landbouw. Samarang 1884 8°.

Kloos (*I. H.*). Die vulkanische Eruption und das Seebeben in der Sundastrasse im August 1883. Karlsruhe 1884. 8°.

Krajenbrink (*J. A.*) Nota over de oorzaken der toenemende schaarschte en de hooge prijzen der rijst alsmede over de middelen tot herstel. 2e druk. Batavia 1869. 8°.

Kroon (*A. W.*). Levensschets van Franz Wilhelm Junghuhn. 4to.

Algemeen verslag wegens den staat van den *landbouw*, over het jaar 1828. Batavia 1829 8°.

Lane's Arabic-English lexicon. Edited by Stanley Lane-Poole. Vol. VII fasc. 1—3. London 1881/84. 4to.

Leent (*F. J. van*). Geneeskundig-topographische opmerkingen betreffende Batavia, hare reede en het eiland Onrust. 's Gravenhage 1868. 8°.

Leger (*L*). Chronique dite de Nestor. Traduite sur le texte Slavon-Russe avec introduction et commentaire critique. Paris 1884. 8° [École Spéciale des langues Orientales vivantes]

Lenting (*L. E. I.*). Schets van het Nederlandsch Staatsbestuur en dat der Overzeesche Bezittingen. 5de uitgave bewerkt door Mr. P. K. Pekelharing. 's Gravenhage 1884. 8°.

Leupe (*P. A.*). Besognes der Hooge Regeering te Batavia

gehouden over de commissie van Paravicini naar Timor. 8°.

Beschrijving van Nederlandsche historie-penningen, ten vervolge op het werk van *Mr. G. van Loon*. 6de—10de stuk. Amsterdam 1861/69. Folio.

Lorber (*J. C.*). Bismillarrahhmannirrahimi. Grammatica Malaica tradens praecepta brevia idiomatis linguae in India Orientali celeberrimae ab indigenis dictae Malayo, succincte delineata. Vinariae 1688 12°.

Low. (*J.*) A dissertation on the soil & agriculture of the British Settlement of Penang, or Prince of Wales Island, in the Straits of Malacca; including Province Wellesley on the Malayan Peninsula. Singapore 1836 8°.

Nederduitsch, *Macassaars*, Bonys en Balies woordenboek 8°.

Macassaarsche zang-stukjes. Macassar 1883. 8°.

Mac Farlane (*C.*). Japan; an account, geographical and historical. London 1852. 8°.

Macquarie (*J. L.*). Voyage à Madagascar. Paris 1884. 8°.

Presqu'ile de *Malaie* [Sincapour Chronicle 1825] 8°.

Korero *Maori*. First lessons in Maori conversation by a Pakeha-Maori. 3d edition. Auckland, New-Zealand. 12°.

Hoe werden onze *maritieme* middelen in Nederlandsch-Indië door Regeering en Vertegenwoordiging besproken bij de behandeling der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1884, 's Gravenhage 1884. 8°.

Mees (*F. Alting*). De Indische groothandel en de Chineesche lijnwaadhandel. 8°.

Meiss (*J. H.*). Eenige bijdragen tot de kennis van den inwendigen toestand van Nederl.-Indië onder het bestuur van den Gouv.-Gen. J. J. Rochussen (1845—1851). Leiden 1883. 8°.

Metzlar (*J. C.*). Bede-stonden gehouden te Batavia. 2 deelen. Utrecht 1787/88. 8°. [Ds. J. W. H. Ader.]

Millard (*J.*) en *A. Baron Sloet van Oldruitenborgh*. Het wetsontwerp betreffende den suikeraccijns, in verband be-

schouwd tot de belangen der suikerindustrie op Java. 's Gravenhage 1865. 8°.

Millard (*J.*) en *A. Baron Sloet van Oldruitenborgh*. De werking van den suikeraccijns beschouwd naar aanleiding der wijziging van eenige bepalingen in de overeenkomst ter regeling dier belasting. Amsterdam 1870. 8°.

Monod de Froideville (*L.*). Bijdragen tot de kennis van de nopal-kultuur en van de cochenille-teelt op Java. Batavia 1847. 8°.

Morel (*C. I.*). Nederlandsch-Maleische gesprekken ten dienste van hen, die met de spreektaal der inlanders van den Indischen Archipel wenschen bekend te worden. Leiden 1874. 8°.

Mossel (*J.*). Aanmerkingen over Batavia's gesteldheit, in voldoening van de vrage der Heeren Meesters na de oorzake der grote sterfte aldaar, en wat tot redresse en afwending dier plaage zoude konnen dienen. Batavia 1753. Folio.

Koloniaal *Museum*. Beschrijvende Catalogus tevens handleiding tot de kennis der voortbrengselen van de Nederlandsche Overzeesche Gewesten. Afdeeling: Voortbrengselen van de groote cultuur in Nederlandsch Oost-Indië. III Cacao en Vanielje door K. W. van Gorkom. IV Kina door idem. V Suiker door idem. VI Specerijen door idem. VII Tabak door idem. Haarlem 1883. 8°.

Mulder (*I. F.*). Onze planeet. Kantteekeningen op het officieele verslag over de uitbarsting van Krakatau. Batavia 1884 8°.

Müller (*D.*). De causis quare ingens Europaeorum multitudo praematura morte Bataviae pereat; et de mali huius remediis. Gottingae 1798. 12°.

Musschenbroek (*Mr. S. C. J. W.*) Dagboek van Dr. H. A. Bernstein's laatste reis van Ternate naar Nieuw-Guinea, Salawati en Batanta, 17 October 1864-19 April 1875. 's Gravenhage 1883. 8°.

Nellie. Bloemensprookjes. Eerste en tweede twaalftal. Batavia 1883. 8°. [G. Kolff & Co]

N (*iclou*) (*H. A. A.*). Koloniale geldverspillingen als gevolg van verstokte agressie. Aanteekeningen op: Koloniale geldverspillingen en roekeloos regeerings „beleid" door een niet veel belasting betalend patriot. Batavia 1884. 8°.

Norman (*C. B.*). Tonkin or France in the Far East. London 1884. 8°.

Obdeijn. Natuurlijke leesleerwijze voor Indische kinderen. 1ste—6e stukje. Batavia 1883. 8°. [G. Kolff & Co.]

Javaansche vertaling van Staatsblad 1872 No 99. Reglement voor het inlandsch *onderwijs.* Batavia 1878. 8°.

Orders voor de kavallerie. 1883. 8°. [N.-I. Gouv.]

Verzameling der *orders* voor de genie, uitgevaardigd door den Chef van het wapen der genie. 1883. Batavia 1883. 8°. [Idem.]

Orders voor de militaire geneeskundige dienst. 1883. Batavia 1883. 8° [Idem.]

Orders voor de militaire administratie. 1883. Batavia 8°. [Idem.]

Orders voor den Generalen Staf. 1883. Batavia 8°. [Idem.]

Verzameling van algemeene *orders* voor het Nederlandsch Oost-Indisch leger, uitgevaardigd door het Departement van Oorlog 1883. Batavia 8°. [Idem.]

Verzameling der *orders* voor de Artillerie van het Nederlandsch Oost-Indisch leger, uitgevaardigd op last van het Departement van oorlog. 1883 Batavia 8°. [Idem].

Oudemans (*J. A. C.*). Ilmoe alam of wereldbeschrijving voor de inlandsche scholen. 4e stukje. Batavia 1883. 8°. [Idem].

Kwartaalsgewijs *Overzicht* van den loop der prijzen van de voornaamste uitvoerproducten, van den stand der wisselkoersen te Batavia, en den stand van het rentetarief der Javasche bank. Folio.

Oyen (*A. A. Vorsterman van*). Dictionnaire Nobiliaire Répertoire des généalogies et des documents généalogiques, qui se trouvent dans la bibliothèque, les collections et les archives de—. La Haye 8°. [Auteur].

Pagès (*de*). Reisen um die Welt und nach den beiden Polen zu Lande und zur See in den Jahren 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1773, 1774 und 1776. Aus dem Französischen übersetzt. Frankfurt und Leipzig 1786. 8.

Pangajar agama Kristan man inik inik pakata: dipilih, doau kitab Jubata blaka. Singapura 1847. 8°.

Hikajat *Pantja-tandaran*. Batavia 1878 8°. [N.-I. Gouv.].

Passavant (*C*). Craniologische Untersuchung der Neger und der Negervölker. Basel 1884. 8°.

Roepa-roepa *peladjaran* pada memboekakan anak-anak poenja akal. 2e druk. Batavia 1881. 8°. [N.-I. Gouv.].

Perelaer (*M. T. H*). De spoliatie (wederrechtelijke toeëigening) gepleegd door de Nederlandsch Indische Regeering ten opzichte van het particulier landbezit op Java. Rotterdam 1884. 8°.

Poensen (*C.*). Paulus Tô-Sari. 2 stukken 8°. [Auteur].

——— Johannes. Paq-Dasimah. 2 stukken 8°. [Idem].

——— Javaansche liederen. Rotterdam 1883 8°. [Idem].

Posewitz (*T.*). Unsere geologischen Kenntnisse von Borneo. Budapest 1882. 4to.

Post- en telegraaf gids voor Nederlandsch-Indië. Tweede uitgaaf. Batavia. 8°.

Pijnappel (*J.*). Maleisch-Hollandsch woordenboek. 3e uitgaaf. Haarlem en Amsterdam 1884. 8°.

Queljoe (*E. de*). Timpalan sair mengimpi dan sair boeroeng. Batavia 1884. 8°.

Realistus. Multatuli's Minnebrieven, enz. aan de rede getoetst. Helder 1861. 8°.

Reisig (*E. A*). „Kruimpjes". Leesboek met spreek- en taaloefeningen en plaatjes, voor de lagere klassen der

scholen in N.-I. 2 stukjes. Batavia 1883. 8°. [G. Kolff & Co].

Rekenboekje over de benoemde getallen, de in de Soendalanden gebruikelijke maten en gewigten en het Nederlandsche maten- en gewigten-stelsel. Batavia 1867. 8°. [N.-I. Gouv.].

Riemsdijk (*J. J. W. E.*). Leverettering in de tropische gewesten. Utrecht 1873. 8°.

Rochussen (*H*). Levensberigt van Dr. F. W. Junghuhn. 8°.

Sadjarah Malajoe of de Maleische kronieken. Naar de uitgave van Abdoellah bin Abdelkader Moensji. Leiden 1884. 8°.

Sandick (*R. van*). Le désastre de Krakatau. 8°. [Auteur].

Sastro Darmo (*Raden Arjo*). Beschrijving van Batavia. 2 deelen Batavia 1877 8°. [N.-I. Gouv.]

Schäfer (*C.*). De militaire bureaukratie en mijn ontslag. Zutphen 1884. 8°.

Schreiber. Die Battas auf Sumatra. Ihre Mohamedanisirung und Christianisirung. 8°.

——— Besuch auf Sumatra. Barmen 1877. 8°.

Schuchardt (*H*). Kreolische studien. I Ueber das Negerportugiesische von S. Thomé (West-Afrika). IV Ueber das Malaiospanische der Philippinen. V Ueber das Melaneso-Englische. VI Ueber das Indoportugiesische von Mangalore. Wien 1882/84 8°. [Auteur].

Snortland (*E.*). Maori religion and mythology. London and Auckland 1882 8°.

Schuitemaker (*L. F. Tuijl*). Beginselen der rekenkunde en vormleer in vragen en voorstellen. Soerabaia 1884. 8°. [N.-I. Gouv.]

Sédillot (*L. Am*). De l'astronomie et des mathématiques chez les Chinois. Rome 1868. 4to.

Formation of the *Singapore* institution A. D. 1823. Malacca 1823. 8°.

Sonndorfer (*R*). Handel und Verkehr mit Niederländisch Indien. Eine handelspolitische Studie mit Rücksicht

auf den Osterreichischen Handel und die Triestiner Schifffahrt. Wien 1884. 8°.

Soerat peladjaran betjik. Batavia 1880. 8°. [N.-I. Gouv.]

Ned. Ind. *Spoorweg*. Algemeen dienstreglement. No. 1, 2, 3 en 4. Algemeene instructie voor de stationschefs, stationsklerken en conducteurs. Samarang 1867. 12°.

Algemeen reglement voor de spoorwegdiensten in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1866 no. 132) Samarang 12°.

Nederlandsch-Indische *spoorweg*. Algemeen reglement no. 2, 3, 5, 6 en 7. Samarang 1867. 12°.

——— Algemeen reglement no. 4. Hollandsch en Javaansch. Samarang 1867. 12°.

——— Algemeen reglement no. 1, 3 en 4. Hollandsch en Maleisch. Samarang 1867. 12°.

Notulen van de gecombineerde Vergadering van *suikerfabriekanten* gehouden te Tagal, den 24, 25 en 26 Januari 1883. 's Gravenhage 1884. 8°.

Sundermann (*H.*). Zeritera moroi ba zoera gamaboe'oela li si fofôna. Biblische Historien des alten Testaments (nach Zahn) übersetzt ins Niassische. Elberfeld 8°. [Auteur].

——— Zeritera moroi ba zoera gamaboe'oela li si bohou. Biblische Historien des neuen Testaments (nach Zahn) übersetzt ins Niassische. Elberfeld. 8°. [Idem].

Sundermann (*H.*). Evangelium Matthäi. Toeria zomoeso dôdô nisoera Mataio. Elberfeld 1883. 8°. [Idem].

Tahlil jang dinjanji orang mesehi, tatkala ija memoedji Allah. Serampore 1820. 8°.

Temple (*R.*). Oriental experience: a selection of essays and addresses delivered on various occasions. London 1883. 8°.

Programma der *tentoonstelling* van voortbrengselen van eenige takken van nijverheid en kunst, te houden in de maand October 1884 in den Planten- en Dierentuin te Batavia. Ibid 1884. 8°.

Internationale *tentoonstelling* te Calcutta. Lijst van bekrooonin-

gen toegekend aan inzendingen uit Nederlandsch-Indië. Batavia 8°.

Rapport nopens de vreemde *Thee* door de Oost-Indische Compagnie deezer landen niet ingevoert. Folio.

Teuscher (*U.*) Korte handleiding voor de teelt van groenten in Indië. 3^e^ druk. Batavia 1883. 8°.

Kitab Alkudus; iija itu injil Isa Almasih tuhan kami. The new *Testament* of our Lord and saviour Jesus Christ, in Malay, Singapore 1853. 8°.

Techner (*F.*) Internationale Zeitschrift für allgemeine Sprachwissenschaft. Band I Heft I. Leipzig 1884. 4to.

Tjondro Negoro (*Ario Soero*). Rekenboekje, waarbij de vier hoofdregels in toepassing worden gebragt. 2^e^ druk. Semarang 1876. 8°. [N.-I. Gouv.].

Toorn (*I. L. van der*) en *L. K. Harmsen*. Pada menjatakan segala hal-ahwal ilmoe bilangan jang boleh habis di bahagi dan lain sabagainja. Batawi 1879. 8°. [Idem].

Valentijn (*F.*). Afscheids-rede tot de Aanzienelijke, en bij hem zeer geliefde gemeijnte van zijne geboorte-stad Dordreght. Over Handel. XX vers 24. Dordreght 1705. 8°. [Ds. J. W. H. Adèr].

Valk (*T. A. F.*). Leekekritiek. Amsterdam 1864. 8°.

Voorloopig voorschrift op den *velddienst* voor het Nederlandsch-Indisch leger. 's Gravenhage 1883. 8°.

Verbeet (*G.*). Intree-reede tot de gemeijnte Gods te d'Elmina op de cust van Guine. Amsterdam 1764 4to. [Ds. J. W. H. Adèr].

Veth (*P. J.*). Nekrologie van H. C. Millies. 8°.

Algemeene *voorwaarden* bevattende voorschriften en bepalingen voor de uitvoering en het onderhoud bij aanneming der werken onder beheer van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken in Nederlandsch-Indië. Batavia 1871. 8°.

Voûte en Richard. Handleiding tot de cultuur van Europeesche groenten in Nederlandsch Indië. Zeist 1884. 8°.

Wachter (*H.*). Lijk- en lof-rede op den wel Eerwaarden en zeer Geleerden Heere Josua van Iperen. Amsterdam 1781. 8°. [Ds. J. W. H. Adèr].

Descriptive handbook to the *Waikato;* its condition and resources. The hot Lakes, Province of Auckland, New Zealand. Ibid 1880. 8°.

Waitz (*F. A. C.*). Ziekten der kinderen binnen heete gewesten. Amsterdam 1843. 8°.

— —— Praktische Beobachtungen über einige javanische Arzneimittel. Leipzig und Brussel 1829. 8°.

Wall (*A. F. von de*). Doewa belas tjeritera dan peroepamaän terkarang pada bahasa melajoe. 2e druk. Betawi 1882. 8°. [N.-I. Gouv.].

——— Hikajat Robinson Crusoë terkarang pada bahasa Melajoe dengan mengikoet karangan bahasa Wolanda. 3e druk. Batavia 1883. 8°. [Idem].

Warmolts (*A. S.*). Meer koffij en suiker van Java. 's Gravenhage 1868. 8°.

Warren (*E. de*). Engelsch-Indië in 1843, naar het Fransch door E. van der Maaten. 2 deelen. Deventer 1845. 8°.

Wilkens (*H. K. H.*). De vriend van den landman. 2e druk. Batavia 1876. 8°. [N.-I. Gouv.].

Winckel (*Mr. W. A. P. F. L.*) De rechtsbedeeling onder de inlanders en daarmede gelijkgestelden op Java en de Buitenbezittingen. 1e stuk. Batavia 1884. 8°. [Directie van Justitie].

Winter (*K. F.*) Darma wasito. Zedeleer. Vertaald uit het Nederlandsch en Engelsch in het Javaansch. Batavia 1875. 8°. [N.-I. Gouv.].

Winter (*F. L.*) Hamong tani, de vriend van den Javaanschen landman. Batavia 1876. 8°. [Idem].

X. De expeditie naar Samalangan in 1877. Batavia 1884. 8°.

Young (*F.*) On the political relations of mother countries and colonies. London 1883. 8°.

Zimmer. Erinnerungen an Borneo. 3e Auflage. Barmen 1869. 8°.
——— Lebensgeschichte einer alten Dajakkin. Eine Geschichte aus Borneo. Barmen 1874. 8°.
——— Ein dajakkisches Mädchen, das gerne eine Christin werden wollte und auch wurde. Barmen 1876. 8°.
Zollinger (*H.*) Ueber Pflanzenphysiognomik im Allgemeinen und diejenige der Insel Java ins Besondere. Zurich 1855. 8°.

LIJST

der ingekomen boekwerken over het 3e kwartaal 1884.

accijnswet. Soerabaia 1884. 8°.

manak van Nederlandsch Indië, voor het jaar 1826. Batavia. 8°.

dreae (*V.*) und *J. Geiger*. Bibliotheca Sinologica. Uebersichtliche Zusammenstellungen als Wegweiser durch das Gebiet der Sinologischen Literatur. Paris, Frankfurt a. M. und London. 1864. 8°.

nalen der Hydrographie und Maritimen Meteorologie. 4ter Jahrgang 1876. 4°.

ago (*J.*). Promenade autour du Monde, pendant les années 1817, 1818, 1819 et 1820, sur les corvettes du Roi l'Uranie et la Physicienne, commandées par M. Freycinet. 2 Tomes. Paris 1822. 8°.

ljoenå Såsråbaoe. Samarang 1880. 8° (Javaansch).

-iens (*W. A.*). De bezuiningen van den nieuwen Minister van Koloniën ook uitgestrekt tot de Zeemacht in Oost-Indiën. den Haag 1884. 8°.

.pen der *Artillerie*. Ranglijst, emplacements- en formatiestaat voor de officieren van het wapen. Soerabaia 1884. 8° oblong.

ker (*J. R.*). Old and new style fixed dates calendars and

the principles and results of emendations. Philadelphia 1881. 8°. [H. Phillips jr.].

Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van elders afkomstige werklieden op de ondernemingen van landbouw of nijverheid op de *Banda-eilanden.* (Ord. 20 febr. 1884. Stbld. N.-I. No. 28a) Makassar. 8°.

Idem. Maleische vertaling. Makassar. 8°.

Bas (*F. de*). La cartographie et la topographie des Indes Orientales Néerlandaises. Leiden 1884. 8°.

Bastian (*A.*). Indonesien oder die Inseln des Malayischen Archipel. I° Lieferung. Die Molukken. Berlin 1884. 8°.

Over het *batikken* van Javaansche kleedjes, in het bijzonder die van Soerakarta. Samarang 1884. 8° (Javaansch).

Don Cesar de *Bazan.* Soerakarta 1884. 8° (Javaansch).

Bebel (*A.*). Die Mohammedanisch-Arabische Kulturperiode. Stuttgart 1884. 8°.

Berg (*N. P. van den*). The money market and paper currency of British India. Batavia 1884. 8°. [Auteur].

Bierhaus (*J. G. G.*). Kitab pada menjataken segala kabenaran agama orang Kristen. Batawie 1853. 8°.

Boer (*F. de*). De wiskunde der Indiërs. Leiden 1884. 8°.

Alle de wercken van *Mr. Pieter Bort*, Advocaet voor de respective Hoven van Justitie in Hollandt, begrepen in ses tractaten, 's Graven-hage. 1681. Folio. [J. Mondriaan].

Brakel (*D.*). Handboek voor onderofficieren en korporaals der Infanterie van het Nederlandsch Indisch leger. 2e druk. Arnhem 1884. 8°.

Brau de Saint-Pol Lias. De France à Sumatra par Java, Singapour et Pinang. Les anthropophages. Paris 1884. 8°. [Auteur].

——— Ile de Sumatra — Chez les Atchès — Lohong. Paris 1884. 8°.

Brink (*P. B. van Staden ten*). Zuid Celebes. Bijdragen tot

de krijgsgeschiedenis en militaire geographie van de zuidelijke landtong van het eiland Celebes. Utrecht 1884. 8°.

k (J. ten). Ostindische Damen und Herren. Aus dem Holländischen von W. Berg. 4 Theile. Leipzig 1868. 8°.

ton (D. G.) The books of Chilan Balam, the Prophetic and Historic Records of the Mayas of Yucatan. (Num. and Antiq. Soc. of Philadelphia) 8°. [H. Phillips jr.].

shooft (P.). Zijn meisje komt uit! Oorspronkelijk Indisch tooneelspel in drie bedrijven. 's Gravenhage 1884. 8°.

s Ballot. Klimatologie van onze koloniën en aardmagnetisme. Leiden 1883. 8°.

m Government regulations A. D. 1822. Folio. [Mr. J. A. van der Chijs].

:oe petangan di atas tanda dengan garis kaliatan di tangan (*Cheromantie*) serta dengan kartoe. Samarang 1884. 8°.

s (P. O. van der). Monnaie des Tai-Ping, les rebelles en Chine [Extrait de la Revue de la numismatique Belge. Tome I, 4e Série. 8°. [Mr. J. A. van der Chijs.]

—Het munt- en penningkabinet der Leidsche Hoogeschool in 1867. Leiden 1867, 8°. [Idem].

ɔ *Congresso* Geografico Internazionale tenuto a Venezia dal 15 al 22 Settembre 1881. Vol II. Communicazioni e memorie. Roma 1884 8°. [Società Geografica Italiana].

enson (G. de). Chine et Extrême-Orient. Paris 1884. 8°.

ea (G.). Lendas da India publicadas sob a dirrecção de Rodrigo José de Lima Felner. 4 Tomi. Lisboa 1858/66 4to [Kon. Nat. Vereen].

m (J. S.) and E. J. Payne. Colonies and dependencies. Part I, India by J. S. Cotton. Part II, The Colonies by E. J. Payne. London 1883. 8°.

ual Report of the Comptroller of the *Currency* to the se-

cond session of the forty-seventh Congress of the United States. December 4, 1882. Washington 1882. 8°. [Smithsonian Institution].

Damar Woelan. Samarang 1881 8°. (Javaansch).

Djojosoepono (*Ngabehi*). Bahoewa ini permoelaän ilmoe kodrat jang bergoena sekali di batja oleh sekalian anak anak dalem midrasah. Soerakarta 1884. 8°.

Beteekenis van sommige *droomen.* Samarang 1883. 8°. (Javaansch).

Druffel (*A. van*). Monumenta Tridentina. Beiträge zur Geschichte des Concils von Trient. Heft I. Januar-Mai 1545. München 1884. 4to [K. b. Academie].

Eeden (*F. W. van*). De koloniën op de Internationale Tentoonstelling te Amsterdam in 1883. Haarlem 1884. 8°.

Eijdman (*F. H.*). Suikerwinning uit melasse. Soerabaia 1884. 8°.

———Rietsuikerbereiding op Java. Over suikerwinning uit ampas en uit melasse. Soerabaia 1884. 8°.

Eijk (*J. C. van*). Een woord over „Nederland en Indie," met een begeleidend schrijven van Mr. J. van Gennep. Haarlem 1884. 8°.

Felner (*R. J. de Lima*). Subsidios para a historia da India Portugueza. Lisboa 1868. 4°. [Kon. Nat. Vereen.]

Fraenkel (*S.*). Beiträge zur Erklärung der mehrlautigen Bildungen im Arabischen. Leiden 1878. 8°.

————De vocabulis in antiquis Arabum carminibus et in Corano peregrinis. Dissertatio inauguralis. Lugduni Batavorum 1880. 8°.

Over *gelaatkunde* en de kenteekenen van goede en kwade vrouwen. Samarang 1883. 8°. (Javaansch).

Gericke (*J. F. C.*) en *T. Roorda.* Javaansch-Nederduitsch Handwoordenboek vermeerderd en verbeterd door A. C. Vreede. 4e afl. Amsterdam 1883. 4°.

Gondowerdojo. Samarang 1870 (Javaansch). 8°.

Graafland (*N.*). Bahuwa inilah Din-Hari ja-itu: kitab pada gu-

na segala anak jang tahu batja sedikit. Rotterdam 1884. 8°. [Ned. Zed. Gen.].

Handelskaart van Nederlandsch Indië met aanwijzingen en statistische gegevens. Leiden 1884. 8°.

Harzfeld (*S. K.*). On the falsifications of ancient coins. A paper read before the Numismatic and Antiquarian Society of Philadelphia. April 3 1879. Ibid 1879. 4to [H. Philips jr.].

Hauri (*J.*). Der Islam in seinem Einfluss auf das Leben seiner Bekenner. Leiden 1882. 8°.

Heyde (*H. C. van der*). Kijkjes in de Oost. Een leesboek voor de volksschool. Met een voorrede van Prof. P. J. Veth. I. Java. II. De Buitenbezittingen. Groningen 1875/77. 8°.

Hoezoo (*W.*). Tjarakan hanjar. Samarang 1884. 8°.

Hoëvell (*W. R.*). Aus dem Indischen Leben. Aus dem Holländischen von W. Berg. Leipzig 1868. 8°.

Howell (*M. S.*). Grammar of the classical Arabic language, translated and compiled from the works of the most approved native or naturalized Authorities. The Introduction: and Part I. The Noun. Allahabad 1883. 8°. [Gouv. v Britsch-Indië].

Hue (*F.*) en *G. Haurigot*. Nos petites Colonies. Saint Pierre et Miquelon. Le Gabon. La Côte d'or. Obock. Mayotte. Nossi-Bé. Sainte-Marie de Madagascar. Etablissements Français dans l'Inde. Taïti et ses dépendances. Les Marquises. Les Tuamotu. Les Gambier. Paris et Poitiers 1884. 8°.

Jordan jr. (*F.*). The remains of an aboriginal encampment at Rehoboth Delaware. Philadelphia 1880. 8°. [H. Philips jr.].

Justus. Bekrompenheid of kwade trouw? Bijdrage tot de kennis van de tegenwoordige positie en de vooruitzichten van den Oost-Indischen ambtenaar. Nijmegen 1884. 8°.

Over de kenteekenen van goede en kwade *katten*. Samarang 1883. 8⁰. (Javaansch).

Kemp (*P. H. van der*). Ook een hervormer! 8⁰. [Auteur].

Kenteekenen van goede en kwade *kemphanen*. Samarang 1881. 8⁰. (Javaansch).

Boekoe tjerita Siauw Soat *Kim Kouw Ki Koan* tersalin dari boekoe Tjina tjerita jang enak-enak. Batavia 1884. 8⁰.

Neerlands Gymnasiasten *Krakatau*. Arnhem. Folio.

Krom (*C. C. N.*) en *Aug. Sassen*. Oorkonden betreffende Helmond. 's Hertogenbosch 1884. 8⁰. [Prov. Gen. van Kunsten en Wet. in Noord-Braband].

Het nieuwe reglement op de *landverhuur* in de Vorstenlanden in het Javaansch vertaald. Soerakarta 1884. 8⁰.

De pasangrahan *Langenhardjo*. Soerakarta 1884. 8⁰. (Javaansch).

Leemans (*C.*). Het rijks museum van oudheden gedurende de jaren 1882/83. 8⁰. [Auteur].

Leitner (*G. W.*). Section 1, of linguistic fragments discovered in 1870, 1872 and 1879. Relating to the dialect of the Macadds and other wandering tribes, the arcots of thieves, secret trade-dialects and systems of native cryptography in Kabul, Kashmir and the Punjab. (Selection from the Records of the Punjab Government). Lahore 1882. Folio. [Gouv. v. Britsch-Indië].

——— Appendix to „Changars" and Linguistic fragments. Words and phrases illustrating dialects of the Samé and Mé as also of dancers, mirásis and dôms. (Selections from the Records of the Punjab Government). Lahore 1882. Folio. [Idem].

——— A collection of specimens of commercial and other alphabets and handwritings as also of multiplication tables current in various parts of the Punjab, Sind and the North West Provinces. Part A. Lahore. Folio. [Idem].

Lesson (*P*.). Voyage autour du Monde. Entrepris par ordre

du Gouvernement sur la corvette la Coquille. 2 Tomes. Paris 1838/39. 9°.

Lim Ho Hin. Tjerita Hong Kiauw Litan tempo hongte Lie Sie Bin merk Tong Tiauw. Tersalin darie boekoe Tjina [Goan Hoat & Co] No. 1—4. Batavia 1884. 12°.

Lith (*P. A. van der*). Livre des Merveilles de l'Inde. Texte Arabe publié d'après le manuscrit de Constantinople. Traduction Française par L. Marcel Devic. Leide 1883. 4°.

The *London* Gazette. Eenige nummers der jaren 1812 en 1814. Folio. [Mr. J. A. van der Chijs].

Louter (*J. de*). Handleiding tot de kennis van het staats- en administratief recht van Nederlandsch Indië. 3° uitgave. 's Gravenhage 1884. 8°.

Overzigt van den handel en de scheepvaart te *Macassar* over de jaren 1847, 1848 en 1849. Folio. [Mr. J. A. van der Chijs.]

Mahé de la Bourdonnais (*A.*). La route Française au Tonkin. Canal de Malaca. Avant-projet de percement de l'isthme de Kra ou de Malaca. Paris 1883. 8°.

Mangaradja-Goenoeng Pandapotan. Parsipodaan taringot toe parbinotowan tano on, di bagasan hata Mandailing. Batavia 1884. 8°. [N.-I. Gouv.].

Ménak I. Samarang 1883. 8°. (Javaansch).

Ménak III. Samarang 1884. 8°. (idem).

Merto Di Redjo (*Raden*). Boekoe pasatohan. Samarang 1882. 8°. (idem).

Millies (*H. C.*). Onderzoek van eene verzameling Oostersche munten 8°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Müller (*A.*). Ibn Abi Userbia. Caïro und Königsberg 1884. 8°.

Museum van Kunstnijverheid op het Paviljoen te Haarlem. Catalogus der boeken en plaatwerken 1884. Haarlem 8°. [Ned. Maats. Nijv.].

Beschrijvende Catalogus tevens handleiding tot de kennis der voortbrengselen van de Nederlandsche Overzeesche Ge-

westen. Koloniaal *Museum*. Afdeeling: Voortbrengselen van de groote cultuur in Nederlandsch Oost-Indië. VIII. Rijst door K. W. van Gorkom. Haarlem 1884. 8°.

Musschenbroek (*S. C. J. W.*). Iets over de inlandsche wijze van katoen-verven (roodverven, bruinverven, blauwverven, enz.) op midden Java, en over de daarbij gebruikte grondstoffen. Naar Javaansche bronnen bewerkt en met aanteekeningen voorzien. Leiden 1877. 8°.

Nellie. Brieven aan Minette. Met een voorwoord van Gerard Keller. 's Gravenhage 1884. 8°.

Netherlands No. 1. Correspondence respecting the wreck of the „*Nisero*" and the detention of her crew by the Rajah of Tenom. (Presented to both Houses by Command of Her Majesty. 1884. No. 1—4). London. Folio.

Noer (*F. A. de*). L'Empereur Akbar. Un chapitre de l'histoire de l'Inde au XVI siècle. Traduit de l'Allemand par C. Bronet Maury. Leide 1883. 8°.

Nomina Geographica Neerlandica. Geschiedkundig onderzoek der Nederlandsche aardrijkskundige namen. 1ste deel. Amsterdam en Utrecht 1884. 4to [Ned. Aardr. Gen.].

Kitab *Oemmoel Brahien*. Semarang 1884. 8° (Javaansch).

Over de kenteekenen van goede en kwade *paarden* benevens de behandeling van zieke paarden. Samarang 1883. 8°. (Javaansch).

Parindu ja itu: bĕbĕrapa pantun dan kidong, pada menjukakan hati segala anak Midras dan orang muda. Rotterdam 1884. 8°. [Ned. Zend. Gen.].

Pasindèn. Samarang 1873. 8°. (Javaansch).

Bijzondere *pathologie* en theraphie. 2° deel 1ste stuk. Batavia 1884. 4to. [N.-I. Gouv.].

A Code of the *pay* regulations of the various military establishments, under the Presidency of Fort William. Kidderpore. Folio. [Mr. J. A. van der Chijs].

Pengadjaran akan djalan selamat ija itoe djalan ka-ampoenan dosa. Batavia 1853. 8°.

Pengadjaran akan piara dan bertambah koeda-koeda jang baik. Batavia 1863. 8°.

Perelaer (*M. J. H.*). Een kwart eeuw tusschen de keerkringen. In het land der zon. Rotterdam 1884. 8°.

Kenteekenen van goede en kwade *perkoetoet's*. Samarang 1884. 8°. (Javaansch).

Phillips jr. (*H.*). On a supposed Runic inscription at Yarmouth, Nova Scotia. 8°. [Auteur].

Pynappel Gz. (*J.*). Atlas van de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indie. 3e druk. Amsterdam 1884. Folio.

Poestâkâ râdjâ Poerwâ. Eerste deel. Djokjakarta 1884. 8°. (Javaansch).

Peratoeran hoekoeman *Policie* jang oemoem atas orang bangsa djawa dan sebrang di tanah Hindia Nederland. Menoeroet salinan jang soedah kaloewar dari kandjeng Goebernement, dengan di pindahken kapada hoeroef Ollanda. Herdruk. Samarang. 8°.

Pontjo Drijo. Samarang 1884. 8° (Javaansch).

Raders (*H. van*). Handleiding voor den havenmeester. Makassar 1884. 8°.

Riesz (*C. H. F.*). De particuliere landerijen en het erfpachtsrecht. Batavia 1884. 8°.

Soerat *Romo.* Samarang 1882. 8°. (Javaansch).

Schefer (*Ch.*). Le discours de la navigation de Jean et Raoul Parmentier de Dieppe. Voyage à Sumatra en 1529. Description de l'isle de Sainct-Dominigo. Paris 1883. 4to.

Schlegel (*G.*). Mai yu lang toú tchen hoa koueï. Le vendeur d'huile qui seul possède la reine-de-beauté ou splendeurs et misères des courtisanes Chinoises. Roman Chinois traduit pour la première fois sur le texte original. Leyde et Paris 1877. 8°.

Sekar Kawie. 2e druk. Batavia 1879. oblong. (Javaansch).

Serrurier. Verslag omtrent het Ethnographisch Museum te Leiden. Ibid. 1883 8°. [Auteur].

Het Leidsche Oriëntalisten congres. Indrukken van een Arabisch congreslid vertaald en ingeleid door Dr. *C. Snouck Hurgronje*. Leiden 1883. 8°.

Algemeen reglement voor de *spoorwegdiensten* in Nederlandsch-Indië, benevens Algemeen reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen voor publiek verkeer in Ned. Indië enz. 's Gravenhage 1884. 8°.

Spoorwegen op Java. Nota over den ontworpen spoorweg Tagal-Balapoelang met zijtak Bandjaran-Pangka in de Residentie Tegal (eiland Java). 8°.

Staunch. Drie artikelen over de Zeemacht in Oost-Indië. den Haag 1884. 8°.

Sterndale (*R. A.*). Natural history of the mammalia of India and Ceylon. Calcutta 1884. 8°.

Struyck (*N.*). Vervolg van de beschrijving der staartsterren, en nader ontdekkingen omtrent den staat van 't menschelijk geslagt, benevens eenige sterrekundige, aardrijkskundige en andere aanmerkingen. Amsterdam 1753. 4to.

Bebrapa *tahlil* jang terpilih dari pada soerat tahlil jang besar. 8°. (Arab. karakter).

Tiele (*P. A.*). Nederlandsche bibliographie van land- en volkenkunde. Amsterdam 1884. 4to.

———Frederick de Houtman te Atjeh. [Ind. Gids 1881]. 8°.

Tjerita dahoeloe kala di benoea negri Tjina, tersalin dari tjeritaän boekoe Samkok, terkarang oleh correspondent Hindia Nederland. XX. No. 1, 2. Batavia 1883/84.

Uilkens (*J. A.*). Indische vertoogen. 1ste serie. No. 1—4. Amsterdam 1884. 8°.

———(*Th. F.*) Verhalen uit het dagelijksche leven, alle op waarheid gegrond. 8°.

Munt-kabinet van 's Rijks munt te *Utrecht*. Catalogus der gouden, zilveren en koperen speciën van de Republiek der Vereenigde Nederlanden. Geslagen sedert de Pacifica-

tie van Gent tot het einde der 18de eeuw. Utrecht 8°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Vedova (*J. Dalla*). Note préliminaire sur le 2me volume des Actes du 3me Congrès International de Géographie. Roma 1884 8°. [Soc. de Geogr. Italiana].

Verbeek (*R. D. M.*). Krakatau. 1e gedeelte. Batavia 1884. 8°. [N.-I. Gouv.].

Uitgezogte *verhandelingen* uit de nieuwste werken van de Societeiten der Wetenschappen in Europa en van andere geleerde mannen. 3e deel. Amsterdam 1758. 8°.

Waal (*E. de*). Onze Indische financiën. Nieuwe reeks aanteekeningen. VII. Gewestelijk Bestuur. 2e vervolg van deel V. Riouw, Palembang, Bangka, Billiton. 's Gravenhage 1884. 8°.

Warren (*E. de*). L'Inde Anglaise en 1843. 6 Tomes. Bruxelles 1844. 12°.

Weijers (*H. E.*). Nieuwe proeve om al de Arabische letters en verdere schrijfteekens door het gewoon Europeesche karakter onderscheidenlijk uit te drukken. Leiden 1840. 4°.

Challenger-Briefe von Rudolf v. *Willemoes Suhm* 1872—1875. Leipzig 1877. 8°.

Wilsen (*F. C.*). Uit de Koningin van het Oosten. Verhaal uit Batavia. 2 deelen. Leiden 1873. 8°.

Winter (*C. F.*). Vertaling van een vijftigtal fabelen, 3e druk. Batavia 1882. 8°. (Javaansch). [N.-I. Gouv.].

———(*F. L.*) Serat tjarijossipoen. Samarang 1880. 8°. (Javaansch).

———Serat tjarijos aneh. Samarang 1879. 8°. (Javaansch).

Wood (*W. Martin*). „Things of India" made plain; or, a journalist 's retrospect. Part 1. London, Calcutta, Bombay and Madras 1884. 8°.

Wijck (*H. C. van der*). Causeries politiques. La Haye. 8°.

———De Nisero-zaak. 's Gravenhage 1884. 8°.

Yo Tian Soeij. Boekoe tjerita Hoen Tjeng Lauw tempo hong-

tee Kian Tek Koen merk Taij Tong Tiauw. Batavia 1883. 8°.

———Tjerita Hoen Tjeng Lauw tempo hongtee Kian Tek Koen merk Taij Tong Tiauw. Batavia 1884. 12°.

Y. P. S. en *O. H. T.* Boekoe tjerita di negri Tjina dari Tek Tjeng Ngo Houw tjiang nama Ngo Houw Peng se merk Song Tiauw tempo hongtee Song Djin Tjong. No. 1—3. Batavia 1884. 8°.

Vermenigvuldiging van inscripties.

Er is een gemakkelijke en goedkoope wijze, om inscripties op steen en ook op koperen platen, als de letters diep ingegrift zijn, weêr te geven en wel door van de papierafdrukken contra-papierafdrukken te maken.

Soms zijn zulke contra-afdrukken zelfs duidelijker dan het origineel, als men namelijk, vóór het vernissen, de wat flauwe lijnen met een zacht potlood wat aanzwart, daargelaten nog, dat zoo'n papier-inscriptie zich bij de ontcijfering gemakkelijker hanteeren laat dan een op steen en dus van alle kanten belicht en bekeken kan worden.

Ook voor de vulling van musea en onderlingen ruil zijn deze contra-afdrukken zeer geschikt, ook om de weinige kansen van beschadiging bij verzending.

Ik acht het daarom de moeite waard, hieronder kortelijk te vermelden hoe die afdrukken vervaardigd worden.

Men gebruikt daarvoor zacht papier, liefst chineesch. Vóór men den contra-afdruk begint, op de wijze als door den Heer Groeneveldt in Bijlage VIII, Not. 1880, beschreven is voor het vervaardigen van afdrukken van steen, wordt de afdruk met stijfsel (van rijst, sago of arrowroot) bestreken en als dit droog is, vernist met lijnolie, waarin $^1/_4$ terpentijn.

Is dit droog, dan met wat zeepwater bestreken en als dit droog is, op de gewone wijs abklatschen.

Is die abklatsch droog, dan de goede kant met stijfsel bestreken en als dit droog is, met een zachte breede kwast geverfd.

Dit verwen heeft een tweeledig doel:

1° om het papier een steenkleur te geven;

2° om de letters beter te doen uitkomen, hetgeen gebeurt doordien de verf in de diepere gedeelten weêr samenvloeit en daar dus donkerder wordt.

Daarom ook moet de verf heel dun zijn.

Ik gebruik daartoe zwartsel, krijt, geel en blauw, dat goed fijn gewreven wordt en daarna met veel water aangelengd.

De menging der kleuren richt zich naar de kleur van den steen, doch in geen geval mag de verf dik zijn, want in dat geval gaat de doorzichtigheid en dus de duidelijkheid verloren.

Is de tint te licht en zijn de letters nog niet duidelijk genoeg, dan tinte men voor een tweede keer.

De praktijk zal hier spoedig den weg wijzen.

Is de verf droog, dan werke men met zacht potlood bij, des noodig den Abklatsch raadplegende en als men het schrift kent en de taal, kan men zoo noodig ook de ontbrekende letters aanvullen, waaromtrent in den tekst geen twijfel over is en zoo de inscriptie, als zij niet te veel geschonden is, zoo volmaakt mogelijk teruggeven.

Zijn de letters bijgewerkt dan vernist men met copal-vernis, wat aangelengd met lijnolie in terpentijn ($^1/_3$ vernis, $^1/_3$ lijnolie en $^1/_3$ terpentijn) en de contra-afdruk is klaar en behoeft alleen nog maar op een houten raam gespijkerd te worden, om een getrouw namaaksel van de steen-inscriptie te vertoonen.

Maakt men koperen platen na, dan geve men den afdruk een koperkleur en plakke de afdrukken later op bordpapier hetzij met een vóór- en achterkant, hetzij onder elkaar naar de volgorde der bladzijden.

Vóór het opspannen van steen-afdrukken op een houten raam is het goed den achterkant in grondverf te zetten, tegen insecten en vochtigheid.

BIJLAGE V.

AANWINSTEN

VAN HET

MUNT- EN PENNING-KABINET

IN

1884.

MÉDAILLES.

Ned. Indië.

Begrafenis-penning van C. VAN QUAELBERG, raad van Indië, 1687. — g.	Gekocht.
Prijs-medaille van het Bat. Genootschap van K. en W. door H. SCHEPP. — z.	"
Idem van de Tentoonstelling van tuin- en landbouw te Buitenzorg, 1883. — z. en br.	Geschenk van de comm. der Tent. en van J. J. VAN OOSTERZEE.
Jeton van Mr. C. P. K. WINCKEL, 1884. — br.	Mr. J. A. v. D. CHIJS.

Nederland.

Prijs-medaille van de internationale, kol. en uitvoerhandel Tentoonstelling te Amsterdam, 1883. — br.	N. I. Maatsch. v. Nijv. en Landb., Mr. H. KUNEMAN en A. G. VORDERMAN.

Prijs-medaille van de vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerk-nijverheid te Rotterdam. — br. Idem van de commissie voor volksvermaak, afd. Floralia, bij de nat. tuinbouw-tentoonstelling te Harlingen, 1883. — br. Idem van het museum van kunst-nijverheid te Haarlem. — br. Idem van de scherpschutters-vereeniging Doesborgh en omstreken. — br. Idem van de Franeker kaats-partij. — br. Draag-penning van de zeil- en roei-vereeniging Hollandia te Oudshoorn. — br.	Ned. Reg.
Brandspuit-penning van de O. I. Compagnie, kamer Amsterdam, z. j. — k.	P. DE LAPEIJRIE.

Italië.

Medailles, geslagen bij gelegenheid van het internationaal geographisch congres te Venetië (2 stuks). — br.	Depositum van A. L. VAN HASSELT.

Ver. Staten v. N. Amerika.

E. K. Price, president van the numismatic and antiquarian society of Philadelphia, 1879. — br.	Geschenk van E. K. PRICE.

China.

Amulet. — k.	P. DE LAPEIJRIE.

MUNTEN.

Ned. Indië.

Dubbele duit (Duyt Javas), 1764. — k.	Mr. J. A. v. D. CHIJS.
Duit, 1797. — tin.	Gekocht.
Stuiver (bonk), 1818. — k.	P. DE LAPEIJRIE.
Atjeh, mas, g. (2 stuks).	N. I. Reg.

Haantjes-duiten, verschillende soorten. — k. Mr. J. A. v. d. Chijs.

Cochin-China.

Sapeka (?), 1879. — k. Geruild.

Britsch-Indië.

Madras, fanam, 1807. — k. Gekocht.
Bombay, pie, 1831, 1832. — k. P. de Lapeijrie.
Hyderabad, gouden en zilveren muntjes. Idem en D. D. Fraser.
Onzekere, koperen munten (2 stuks). D. D. Fraser.

Ceilon.

Stuiver, 17: — k. P. de Lapeijrie.
Idem, z. j. — tin. Gekocht.
? z. j. — tin. "

Perzië.

Sassanidisch muntje. — z. Dames v. d. Berg.
Stel munten, jongste muntslag. — g. z. en k. Mayill.
Onzekere, koperen munten (6 stuks). P. de Lapeijrie.

Nederland.

Prov. Holland. Halve dukaton, 1766, 67, 70, 72, 73, 75, 80, 88—90. — z.
" W. Friesland, Dukaton, 1786. — z.
1/2 id, 1764, 70—74, 76, 79, 80, 84, 86, 91. — z.
Driegulden, 1714. — z.
Gulden, 1705. — z.
" Zeeland. Dukaton, 1759, 74, 91. — z.
1/2 id., 1766, 68, 72, 73, 75, 90. — z. Rijksdaalder, 1785. — z.
" Utrecht. Dukaton, 1755, 82. — z.
1/2 id. 1761, 75, 80, 84—86, 88, 90. — z.

} N. I. Reg.

Prov. Gelderland. Dukaton, 1790. — z. ½ id. 1766, 67, 73, 85.—z. Gulden, 1738. — z. 〃 Overijssel, Dukaton, 1736. — z. Gulden, 1724, 63. -- z.	N. I. Reg.
Duit, 1764.— k.	Mr. J. A. v. d. Chijs
Nijmegen, 28 stuiverstuk, (16) 86.— z.	Gekocht.

Engeland.

Elisabeth, halve shilling. 1574. — z.	Gekocht.
Jacobus I, sovereign, z. j. — g.	〃
Six-pence, 1844, 79. — z.	N. I. Reg.

Spanje.

Peso duro, 1763, 73, 89, 90, 97, 1800, 4—7, 12, 13, 15—23, 25, 50—52, 55—57, 59, 61—63, 68. — z. Escudo, 1853, 54, 63—65. — z. Peseta, 1793. — z.	N. I. Reg.
8 maravedises, 1800. — k.	P. de Lapeijrie
4 〃 1824. — k.	Mr. J. A. v. d. Chijs.

Duitschland.

Pruissen ½ 4 Thaler. 1783.— bill. Bentheim, 3 Pfennig, 1760.— k. Hanover, 2 〃 1824.— k. Munster 3 〃 1736.— k. Schaumburg, Pfennig, 1806.— k.	Mr. J. A. v. d. Chijs.
Brunswijk. Lunsburg, IIII Mariëngroschen, 1704. — z.	Gekocht.

Oostenrijk.

Ferdinand III, Thaler, 1651. — z.	Etat-major oorlogschip Albatros.
Frans I, 〃 1750, 53—55, 58, 59, 61, 63, 64. — z.	N. I. Reg.

Maria Theresia, Thaler, 1749, 50, 52—66, 69—78, 80. — z.	N. I. Reg.
Jozef II, 〃 1766, 67, 82. — z.	
Frans II, 〃 1818, 20, 22. — z.	
Frans-Jozef, 2 Florinen, 1881. — z.	Etat-major oorlogschip Albatros.
Kreuzer, 1881. — k.	
Hongarije, Florin, 1869, 83. — z.	
Kreuzer, 1881. — k.	

Italië.

Rom. dinarii, — z. (2 stuks).	Dames v. d. Berg.
Mantua, double tournois, 1636. — k.	Mr. J. A. v. d. Chijs.
Toscane, 3 quattrini, 1741. — k.	
Napels, 120 grani, 1790. — z.	Etat-major oorlogschip Albatros.
Kon. Italië, 20 lire, 1882. — g.	A. Scassi.
5 〃 1879. — z.	Mr. J. A. v. d. Chijs.

Zweden.

50 öre, 1878. — z.	A. Scassi.

Noorwegen.

2 Kroner, 1878. — z.	〃
Krone, 1876. — z.	

Rusland.

5 kopekh, 1838. — k.	P. de Lapeijrie.

Rumenië.

50 bani, 1873. — z.	Etat-major oorlogschip Albatros.

Griekenland.

50 lepta, 1874. — z.	Dames v. d. Berg.

Brazilië.

960 reis, 1820. — z.	Mr. J. A. v. d. Chijs.

PAPIERGELD.

Ned. Indië.

Sumatra. Tandem-estate, 5 en 10 cents. F. W. SPANDAN.

Kokos-eilanden.

3, 2, 1, $^1/_2$ en $^1/_4$ rupee copper. G. C. ROSS.

Oostenrijk.

Gulden, 1882. Etat-major oorlogschip Albatros.

Suriname.

10 gulden. Mr. N. P. VAN DEN BERG.

Lokaal-geld van de thee-ondernemingen in de Preanger-Reg.

Waspada, 10, 5 en 1 cent. — k. K. F. HOLLE.

Parakan-salak, 10, 5, 2 $^1/_2$, 1 en $^1/_2$ cent. — k. HOFFSTEDE.

Tjirohami (Moendjoel), 10,5, 1 en $^1/_2$ cent. — bamboe. A. HOLLE.

Bijlage VI.

AANWINSTEN

VAN HET

ETHNOLOGISCH MUSEUM

IN

1884.

Pad. Bovenl.	Model van een waterrad.	Geschenk van J. W. Young.
	〃 〃 〃 suikerriet-pers.	
Atjeh.	Gouden armbanden (3 stellen).	Afkomstig van Sultan's van Atjeh en van leden der Sultan's familie. — Depositum van de N. I. Regeering.
	〃 knoopen (4 stuks).	
	〃 omboordsel eener kopiah.	
	〃 tabaksdoos (2 stuks).	
	〃 gambirdoos.	
	〃 kalkdoos.	
	〃 vingerring.	
	Soeasa id.	
	Pinang-schaar met gouden heft.	
	Mesje, als voren.	
	Zilveren sirih-doos (4 stuks).	
	〃 reukwater-flesch.	
	〃 bakje (2 stuks).	
	〃 waterkom.	
	〃 lepels (5 stuks).	
	〃 sirih-bak.	
	〃 juweel-doosje.	
	〃 presenteer-blad.	
	〃 roemer.	
	〃 ketting.	

	Items	Herkomst	Inzender
	Soeasa bakje. Beursje van zilver-draad. Djimat. Haven-tjap (2 stuks). Weegschaal in ivoren doos. Olifants-tanden (3 stuks). Koperen doosje. Draagband voor kris van goud-draad. Sekin. Kist met zilveren beslag. Doek voor tulband met goud-draad. Slendang, doorweven 〃 〃 Sarong 〃 〃 〃 (3 stuks). Kain pandjang 〃 〃 〃 (3 stuks). Hoofd-doek 〃 〃 〃 Badjoe 〃 〃 〃 Zakdoek (2 stuks). Gebloemd satijn voor badjoe.	Afkomstig van Sultan's van Atjeh en van leden der Sultan's familie	Depositum van de N. I. Regeering.
	Donderbus.		H. Th. DE MOULIN.
Batak-landen.	Zilveren haarnaald. Houten afgodsbeeldje. Bamboe kokertje. Kam. Pandan zakje. Zilveren versiering van den hoofd-doek. Vuur-staal. Zilveren oorring. Bijteltje tot het afbijtelen der tanden. Hamer, hierbij behoorende.	Collectie Hagen.	N. I. Reg.

	Voorwerp	Herkomst	Inzender
	Vinger-ring. Mes. Baloet sirih. Doosje van een goudsmid. Tabak-koker. Potje. Haar-wrong met zilveren kettingen. Omslag-doek (2 stuks). Sarong (5 stuks). Hoofd-doek.	Collectie Hagen.	N. I. Reg.
Java.	Kris, met diamanten, versierd. Sabel. Gouden buikband. Ring met diamanten (2 stuks). Kabaja-knoopen met juweelen (17 stuks). Kraboe met juweelen (2 stuks). Zilveren plaat.	Afkomstig van de Bantamsche Sultan's.	N. I. Reg.
	Gendi.		C. H. D. MONOD DE FROIDEVILLE.
	Peti penganten met toebehooren.		Gekocht.
W. afd. v. Borneo.	Steenen ertshamers.		C. J. VAN SCHELLE.
Solok.	Zeeroovers-vlaggen (3 stuks).		MARINE DEP.
Australië. Port-Darwin.	Lans. Houten voorwerp om steenen te slingeren (?)		C. M. VAN DORP.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 4de kwartaal 1884.

Voorschriften, welke ter voorkoming van *aanvaringen* door stoom- of andere schepen en vaartuigen, varende of ten anker liggende, moeten worden in achtgenomen (St. 1880 No. 192). Batavia. 8°.

Tjerita *Aboe Nawas* dengan Rădja Haroen Arrasid di negri Bagdad. Batavia 1877. 8°.

Adresboek van Nederlandsch Indië voor den handel. Rotterdam 1884. 8°.

Albrecht (*J. E.*) Klapper op de Wetboeken en het Staatsblad van N. I. benevens op het Bijblad op dat Staatsblad van 1816—1883. 2e editie. Leiden 1884. 4°.

Javaansche *Almanak* voor 1885. Samarang. 12°.

Javaansche *Almanak*. Onder redactie van F. L. Winter. Eerste jaargang 1885. Soerakarta. 12°.

Almeida (*J. F. d'*). Do Velho Testamento o primeiro tomo que contèm os S. S. Livros de Moyses, Josua, Juizes, Ruth, Samuel, Reys, Chronicas, Esra, Nehemias & Esther. Traduzidos em Portuguez. Batavia 1748. 8°.

Arriëns (*W. A.*). Het Personeel der Zeemacht in Nederland en Indië. Opmerkingen en beschouwingen. I. Het korps zeeofficieren. Den Haag 1884. 8°.

Baumhauer (*E. H. von*). Sur la météorite de Ngawi tombée le

3 Octobre 1883, dans la partie centrale de l'île de Java (Extrait des Archives Néerlandaises). 8⁰. [Auteur].

Boekoe bergoena boewat anak-anak ketjil njang baroe maoe beladjar perkataän Olanda serta artinja didalem bahasa Melajoe. Batavia 1884. 8⁰.

Bordier (*A.*). La colonisation scientifique et les colonies françaises. Paris 1884. 8⁰.

Buckland (*C. T.*) Sketches of social life in India. London 1884. 8⁰.

Actes du Sixième *Congrès* International des Orientalistes, tenu en 1883 à Leide. Première partie. Compte-rendu des séances. Leide 1884. 8⁰.

Coolsma (*S.*). Soendaneesch-Hollandsch Woordenboek. Leiden. 8⁰. [Auteur].

Dammerboer (*J.*) Parsiadjaran ni anak sikola. Batavia 1884. 8⁰. [N. I. Gouv.]

Daniell (*Clarmont*). The gold treasure of India. An enquiry into its amount, the causes of its accamulation and the proper means of using it as money. London 1884. 8⁰.

Doorn (*M. C. van*). Gids voor het bevaren van Staat Karimata (Hydrographisch Bureau te Batavia). Ibid. 1884. 8⁰. [Marine-dep.]

Singapore Sixty years ago; including Journal by Mr. Walter Scott *Duncan*, February to June 1824. Reprinted from the Strait Times. Singapore 1883. 8⁰. [W. Maxwell.]

Société de *Géographie* Commerciale du Havre. Bulletin no 1 Havre 1884. 8⁰.

Catalogue of the valuable library, formed by the late *Dr. A. J. C. Geerts*, Yokohama, comprising many works in Japanese, English, French, German and Dutch on subjects relating to China and Japan. Yokohama. 8⁰.

Haga (*A.*). Nederlandsch Nieuw-Guinea en de Papoesche eilanden. Historische Bijdrage 2 deelen ± 1500—1883. Eerste deel ± 1500—1817; 2ᵉ deel 1818—1883. Batavia en 's Hage. 1884. 8⁰.

Hagen (*B.*). Ueber Körpergrösse und Wachsthumsverhältnisse der Süd-Chinesen (Versl. en Med. Kon. Akad. v. Wet. Afd. Nat. 2de reeks deel 20). Amsterdam 1884. 8°. [Auteur].

Hakvoord (*B.*). A Sancta Cea de Jesu Christo Senhor, e Salvador Nosso proposta em sua verdadeira preparaçaô, actual uso e exercicis despois de seu uso por hum soliloquio com a alma, e aplicada a os animos dos membros da Igreja Reformada. Traduzeda par J. Op den Akker. Batavia 1723. 8°.

Hill (*J. Spencer.*). The Indo-Chinese opium-trade, considered in relation to its history, morality and expediency and its influence on Christian missions. London 1884. 8°.

Holtzmann (*A.*). Grammatisches aus dem Mahabharata. Ein Anhang zu W. Dwight Whitney's indischer Grammatik. Leipzig 1884. 8°.

The French in *Indo-China*. With a narrative of Garnier's Explorations in Cochin-China, Annam and Tonquin. London 1884. 8°.

Kemmann (*T. W. G.*). De inlandsche Christengemeenten op de Ambonsche eilanden. (Med. Nederl. Zend. Gen. deel 26 en 28). 8° [Auteur].

Kemp (*P. H. van der*). Ook een hervormer! [Auteur].

————————— Het goed recht mijner beschouwing van Mr. J. C. van Eijk. 8°. [Idem].

Kläring (*K. A. E.*). Een vermakelijk Djocjasche Ronzebons naar Djojca's beeld en gelijkenis. Samarang 1884. 8°.

Koa Tek ie. Ini kitab namanja „Tjoe In Giok Lik" dari titahnja toehan kita njang mendjadiken bermoelahan doenia, sekalian nabi menerangken seksa didalem Acherat. Aken bergoena sekalian pembatja. Batavia 1884. 8°.

————— Ini kitab dari Nabi-Nabi Boen Tjiong Tekoen dan Taij Sian Koen, aken di tjeritaken dari oemat di doenia jang berboeat kedosa-an. Batavia 1884. 12°.

De Generaal *J. H. B. Köhler.* Eene nalezing van feiten tijdens

de eerste expeditie tegen het Rijk van Atjeh. Rotterdam 1884. 8°.

Barang rahsia dari astana *Konstantinopel*. Riwaijat waktoe sekarang. Tersalin dari kitab Wolanda. 1. Batavia 1884. 8°.

Lajang tjarakan Djawa. Soerakarta 1884. 8°. (Javaansch).

Langendijk (*P.*). Register van merkwaardige en uitmuntende gedenkpenningen, uit verscheide kabinetten vergaderd, en door eene nieuwe uitvinding op het allerkeurlijkst afgedrukt. Haarlem. 8°.

Javaansche vertaling van het reglement op de *landverhuur*. Soerakarta 1884. 8°.

Catalogue descriptif des monnaies, médailles et papier-monnaies des Indes Orientales Néerlandaises composant le Cabinet Numismatique de L. A. P. de Lapeyrie. Soerabaija 1884. 8°.

Lie Kim Hok. Siti Akbari. 1. Batavia 1884. 8°.

Magalhães (*C.*). Le Zaire et les contrats de l'Association Internationale. Lisbonne 1884. 8°. [Soc. de Geogr. de Lisboã]

Meijer (*A. B.*). Königliches Ethnographisches Museum zu Dresden. IV. Alterthümer aus dem Ostindischen Archipel und Angrenzenden Gebieten, unter besonderer Berücksichtigung derjenigen aus der Hinduischen Zeit. Leipzig 1884. Folio. [Auteur].

Morris (*R.*). The Puggala-Paññati. Part I. Text. London 1883. 8°. [Pali Text Society].

O. H. T. en *IJ. P. S.* Boekoe tjerita hongtee Lie Si Bin tempo Lo Tong Tjeng Souwpak. Batavia 1884. 12°.

——— Boekoe tjerita dahoeloe kala di negri Tjina tempo Ong Tjiauw Koen nama Siang Hong Kie IJan merk Han Tiauw hongtee Han Ong. Batavia 1884. 12°.

——— Boekoe tjerita doeloe kala di negri Tjina koetika IJo Boen Kong pegi prang poekoel negri Lam Ban merk „Taij Song Tiauw" tempo hongtee Song Djin Tjong. Batavia 1884. 12°.

Oldenberg (*H.*) en *R. Pischel.* The Thera and Therê-Gâthâ: Stanzas ascribed to elders of the Buddhist order of recluses. London 1883. 8°. [Pali Text Society].

Parâmâjogâ. Soerakarta 1884. 8°. (Javaansch).

Perkara *passar* jang ada terseboet di dalem Staatsblad tahon 1829 no. 111. 8°.

Piepers (*M. C.*). Macht tegen Recht. De vervolging der justitie in Nederlandsch-Indië. 1ste gedeelte. Batavia 1884. 8°.

Mededeelingen uit 's lands *Plantentuin.* J. W. Burck. Rapport omtrent een onderzoek naar de getah-pertja produceerende boomsoorten in de Padangsche Bovenlanden. Batavia 1884. 4°.

Posewitz (*T.*). Das Goldvorkommen in Borneo. Budapest. 8°. [Auteur].

——————— Geologische Mittheilungen über Borneo I. Das Kohlenvorkommen in Borneo II. Geologische notizen aus Central-Borneo. Budapest. 8°. [Idem].

Rekest van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Batavia dd. 27 October 1884, gericht aan de Regeering van N.-I. betreffende de financieele politiek der Indische Regeering. Batavia. Folio.

Serat Radja Sastrâ. Soerakarta 1884. 8°. (Javaansch.)

Tan Tiauw Pan. Boekoe peringatan tersalin dari kitab tjina aken menarangken sekalian manoesia jang selagi hidoep di doenia aken tjari kabae-an. Dengan ke-slematan. Batavia 1884. 8°.

Soerat perentah aken hal mendiriken *roemah* di Betawi, Bogor, Mester-Cornelis dan Tangerang. Batavia 1882. 8°.

Tscheng-Ki-Tong. Les Chinois peints par eux-mêmes. 5e ed. Paris 1884. 8°.

Thomson (*C. Wyville*) and *J. Murray.* Report on the scientific results of the Voyage of H. M. S. Challenger during the years 1873—76. Narrative vol. II. Physics and Chemistry vol. I, Zoology vol. I—IX. London, Edinburgh and Dublin 1880/84. 4°. [Britsche Regeering].

Valdès (*D. E. T. Menendes*). Descripcion de las Islas que constituyen el Grupo de Siassi y su comandancia P. M. Sus habitantes, organizacion y estado actual. Manila 1884. 8°. [Auteur].

Verbeek (*R. D. M.*). Over de tijdsbepaling der grootste explosie van Krakatau op 27 Augustus 1883. (Versl. en Med. K. Akad. Wet. Afd. Nat. 3e reeks deel 1). Amsterdam 1884. 8°. [Auteur].

Verzameling van bepalingen, strafreglementen, wetten en verschillende andere verordeningen ten dienste van den Indischen militair. Samarang 1884. 8°.

Vreede (*A. C.*). Drie teksten van tooneelstukken uit de Waijang Poerwå 2e deel. [Verh. Bat. Gen. deel XLIV]. 's Gravenhage en Leiden 1884. 4°.

Tjerita dahoeloe Lamijoe *Wakong*, ja itoe wakong poenja mata ada bertamba lagi satoe dimanah tenga djidatnja, djadi tiga matanja, maka dimana oedara atawa boemi, djika ada beroepa barang jang baik atawa jang tiada baik dia bole dapat taoe. Batavia 1884. 8°.

Wall (*A. F. von de*). Hikajat Djahidin terkarang pada bahasa Wolanda oleh J. A. Uilkens di karangken pada bahasa Melajoe. 2e druk. Batavia 1884. 8°.

Geïllustreerde Encyclopaedie. Woordenboek voor wetenschap en kunst, beschaving en nijverheid. Onder hoofdredactie van *A. Winkler Prins*. 2e druk 1ste deel. Rotterdam 1884. 8°.

Wilken (*G. A.*). Het animisme bij de volken van den Indischen Archipel. 1ste stuk. Amsterdam 1884. 8°.

Wintgens (*Mr. W.*). Redevoeringen in de Tweede kamer der Staten-Generaal (1883—1884). 's Gravenhage 1884. 8°.

Reglement voor de Europeesche wijkmeesters in de residentie Batavia. Ibid 1884. 8°.

LIJST
DER LEDEN VAN HET GENOOTSCHAP
op ultimo December 1884.

Opperbeschermheer

Z. M. WILLEM III,

Koning der Nederlanden.

Beschermheer

O. VAN REES,

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Bestuur.

Mr. T. H. der Kinderen, President.
Mr. N. P. van den Berg, Vice-President.
Mr. W. Stortenbeker.
W. P. Groeneveldt, Conservator der oudheden.
J. E. Albrecht, Bibliothekaris.
D. Gerth van Wijk, Sekretaris en mede-redakteur van het tijdschrift.
D. F. van der Pant.
Mr. J. A. van der Chijs, Thesaurier, redakteur der verhandelingen en conservator der ethnologische verzamelingen.
A. Haga.

A. L. van Hasselt, redakteur van het tijdschrift.
Dr. J. L. A. Brandes, Conservator der manuscripten.

Eereleden.

Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, Koning van Siam.
Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.
W. Gregory, 's Gravenhage.
K. F. Holle, Waspada (Preanger).
Dr. J. J. de Hollander, Breda.
Dr. J. H. Kern, Leiden.
Mr. J. W. van Lansberge, Nederland.
Dr. C. Leemans, Leiden.
Mr. H. D. Levyssohn Norman, 's Gravenhage.
Jhr. Mr. J. Loudon, 's Gravenhage.
Dr. B. F. Matthes, Nederland.
J. D. Fransen van de Putte, 's Gravenhage.
J. T. G. Riedel, Nederland.
Dr. Reinhold Rost, London.
Dr. G. Schlegel, Leiden.
L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, Leiden.
J. van Swieten, 's Gravenhage.
Dr. H. Neubronner van der Tuuk, Boeleleng (Bali).
Mr. A. J. Duymaer van Twist, Deventer.
G. H. Uhlenbeck, 's Gravenhage.
W. F. Versteeg, Amsterdam.
Dr. P. J. Veth, Leiden.
A. W. P. Weitzel, 's Gravenhage.
Jhr. Mr. H. C. van der Wijck, 's Gravenhage.

Correspondeerende leden.

P. J. B. C. Robidé van der Aa, 's Gravenhage.
Louis de Backer, Parijs.

Dr. A. Bastian, Berlin.
Prins Roland Bonaparte.
Marquis de Croizier, Parijs.
R. van Eck, Breda.
P. Favre, Parijs.
Dr. H. L. Fleischer, Leipzig.
Dr. R. Fruin, Leiden.
Dr. J. M. de Goeje, Leiden.
F. von Hellwald, Constadt (Wurtemburg).
F. Hochstetter, Weenen.
Cd. Busken Huët, Parijs.
Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. A. Kuenen, Leiden.
P. de Lapeyrie.
C. H. J. Graaf Meyners d'Estrey, Parijs.
Aristide Marre, Parijs.
A. Meulemans, Brussel.
Dr. A. B. Meijer, Dresden.
Dr. F. Max Müller, Oxford.
G. K. Niemann, Delft.
A. N. Nördenskiôld, Stokholm.
Dr. J. Pijnappel Gzn., Leiden.
Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, 's Gravenhage.
Dr. Renard, Moscou.
K. Scherzer, Weenen.
Dr. J. H. Scholten, Leiden.
Dr. G. D. J. Schotel, Leiden.
Dr. A. Schreiber, Barmen.
Rajah Tagore, Calcutta.
P. A. Tiele, Utrecht.
Mevr. A. L. G. Bosboom Toussaint, 's Gravenhage.
Mr. C. Vosmaer, 's Gravenhage.
A. C. Vreede, Leiden.
Dr. Th. C. L. Wijnmalen, 's Gravenhage.
Mr. J. P. P. Baron van Zuijlen van Nyevelt, Parijs.

Gewone leden.

J. A. Aeckerlin.
F. H. P. van Alphen.
R. C. Bakhuizen van den Brink.
W. H. Senn van Basel.
G. W. Beeger.
J. Bensbach.
J. M. van Berckel.
Mr. L. W. C. van den Berg.
Mr. J. H. Bergsma.
Mr. C. G. de Beus.
A. H. G. Blokzeijl.
W. de Boer.
M. Bock.
K. F. Bohl.
H. J. C. Bonemeijer.
E. Bosch.
S. F. R. S. van den Bossche.
L. Bosch.
M. J. van Bosse.
J. C. Boijle.
P. Brouwer.
W. Broers.
L. Brunner.
A. de Bruijn Mzn.
Mr. L. A. P. F. Buijn.
Mr. C. S. Buijs Ballot.
H. D. Canne.
A. C. Claessens.
G. C. E. van Daalen.
H. V. T. Davids.
J. Dinger.
H. G. Derx.
Mr. H. van Dissel.
S. van Dissel.
J. G. L. Ducker.
Mr. W. A. Engelbrecht.
J. Ennen.
Mr. J. J. C. Enschedé.
J. Ph. Ermeling.
J. Faes.
Mr. D. Fock.
A. H. G. Fokker.
Mr. W. Francis.
H. L. Frank.
W O. Gallois.
Mr. W. de Gelder.
J. A. de Gelder.
Dr. J. H. F. Sollewijn Gelpke.
Mr. J. W. van Goens.
L. F. Gonsalves.
M. A. F. Goossens.
L. W. Gribling.
Dr. J. G. H. Gunning.
Dr. C. Gutteling.
J. Habbema.
C. den Hamer.
T. M. Harthoorn.
J. C. van Hasselt.
Mr. C. A. Henny.
Mr. T. Henny.
Mr. J. E. Henny.
H. P. van Heukelom.
L. G. van der Hoek.
B. Hoetink.
H. C. van den Honert.
A. A. Hoos.

D. A. Hooijer.
Dr J. l'Ange Huët.
H. A. Hijmans van Anrooij.
Raden Mas Ismangoen Danoe Winoto.
Mr. A. J. Immink.
W. Jacometti.
Dr. J. K. Jacobs.
Mr. W. Ch. Benthem Jutting.
F. W. G. Kemmann.
P. H. van der Kemp.
E. J. Kerckhoven.
W. der Kinderen.
Mr. H. Klein.
F. H. Klein.
J. Knebel.
J. C. G. S. van Kraaijenoord.
C. A. Kroesen.
J. C. Th. Kroesen.
R. C. Kroesen.
J. C. Kummer.
J. H. J. Laats.
Mr. S. J. Lagerweij.
G. A. de Lange.
K. F. A. van Langen.
G. Lebret.
W. van der Lee.
J. L. L. van Leeuwen.
H. E. Levert jr.
C. P. Lohr. jr.
A. Luijmes.
L. Th. Maijer.
H. L. Ch. te Mechelen.
H. J. Meertens.
Mr. J. P. Metman.
F. C. E. Meijer.
W. Meijer.
A. C. de Meijier.
W. J. M. Michielsen.
L. J. J. Michielsen.
A. E. Moll.
Mr. S. M. A. du Mosch.
F. H. C. van Motman.
J. G. Th. van Motman.
P. C. van Motman.
Th. Mounier.
G. C. T. W. Mundt.
A. Mijer.
Mr. U. J. Huber Noodt.
H. A. de Nooij.
J. P. Th. van Nunen.
A. van der Gon Netscher.
P. M. Ockerse.
G. Oostergetel.
A. P. A. van Overstraten.
J. H. Pannekoek.
G. H. Pannekoek.
K. L. Pfeiffer.
Mr. M. C. Piepers.
Mr. A. M. Pino.
J. J. Poortman.
C. C. Prager.
Mr. J. Hulshoff Poll.
Mr. P. Maclaine Pont.
H. E. Prins.
J. D. de Riemer.
Dr. H. M. D. van Riemsdijk.
T. Roorda van Eijsinga.
Dr. L. W. G. de Roo.
J. A. van Rijn van Alkemade.

L. W. Th. Schmidt.
A. C. Schepper.
K. F. Schouwenburg.
J. A. Schröder.
E. G. Schuilenburch.
L. T. Tuijl Schuitemaker.
L. T. M. Schulze.
Jhr. H. W. F. Hora Siccama.
Mr. J. J. Smits.
A. Sol.
Mr. A. Stibbe.
H. N. Stuart.
Jhr. Mr. J. E. de Sturler.
E. C. Baron Sweerts de Landas Wijborgh.
P. F. Laging Tobias.
J. H. T. Ter Meulen.
J. L. van der Toorn.
Mr. J. Sibenius Trip.
F. Twiss.
A. C. Uljée.
Mr. W. L. Veenstra.
H. Visser.
J. M. van Vleuten.
A. G. Vorderman.
Mr. J. C. Voûte.
Mr. C. Voûte.
Mr. A. de Vries.
H. G. J. G. Vriesman.
Mr. H. L. E. de Waal.
H. L. van der Waarden.
Mr. E. G. D. G. Wassink.
P. van der Weide.
M. Willemstijn.
H. M. Andrée Wiltens.
Jhr. C. H. A. van der Wijck.
Jhr. J. C. W. D. A. van der Wijck.
J. W. Young.
G. E. V. L. van Zuijlen.
Raden Adipati Ario Koesoema Daningrat.
Raden Mas Toemenggoeng Aria Soegondo.
Raden Mas Adipati Aria Tjondro Negoro.

Buitengewone leden.

N. Graafland.
J. van Kinsbergen.
F. Kramer.
J. Kroemer.
Raden Hadji Moehamad Moesa.
C. Poensen.
C. A. van Ophuijsen.
H. Sundermann.
F. C. Wilsen.
C. W. J. Wenneker.
Karta Winata.

NOTULEN.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXIII. — 1885.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1886.

INHOUD.

	Bladz.
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Januari 1885	1
Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Februari 1885 . . .	25
Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 Maart 1885	37
Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 April 1885.	49
Bestuursvergadering van Dinsdag, 12 Mei 1885.	62
Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 Juni 1885.	73
Bestuursvergadering van Dinsdag, 21 Juli 1885.	85
Bestuursvergadering van Dinsdag, 11 Augustus 1885 . . .	99
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 September 1885 . . .	109
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 October 1885. . . .	133
Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 November 1885 . . .	145
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 December 1885 . . .	162
Aperçu des travaux de la Société pendant l'année 1885 . .	173
BIJLAGEN:	
I. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het eerste kwartaal 1885	I
II. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het tweede kwartaal 1885	VIII
III. Reorganization of the archaeological survey department.	I
IV. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het derde kwartaal 1885.	VII
V. Aanwinsten van het Munt- en Penningkabinet in 1885.	XXVII
VI. Aanwinsten van het Ethnologisch musem in 1885.	XL
VII. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het vierde kwartaal 1885	XLIV
VIII. Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1885	LVII

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Januari 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, A. HAGA en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heer Mr. W. STORTENBEKER heeft schriftelijk kennis gegeven, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 9 Dec. ll., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Directeur van O. E. en N., dd. 18 Dec. jl., no. 16544, de mededeeling bevattende, dat volgens bericht van den Resident van *Soerabaja* vergeefs gezocht is naar de koperen platen, die ontbreken aan de serie der onlangs uit *Modjokerto* ontvangene (zie Not. 4 Nov. 1884 II, *e*).

b. De missive van denzelfden, dd. 3 Jan. jl., no. 62, ten geleide van 6 koperen platen, die sedert het hierboven vermeld schrijven in de nabijheid van dezelfde desa *Sidoteko* gevonden zijn, en met verzoek om bericht, of het Gen. ook deze wenscht over te nemen.

Wordt besloten deze zes platen, die bij onderzoek gebleken zijn met de sub *a* bedoelde een volledige serie uit te maken, eveneens voor den prijs van *ƒ* 5 het stuk aan te koopen, zullende van den inhoud dezer hoogst merkwaardige inscriptie zoo spoedig mogelijk mededeeling gedaan worden.

c. De missive van denzelfden, dd. 22 Dec. jl., no. 16626, de mededeeling bevattende, dat de Regeering vergunning heeft verleend om bij het plaatselijk drukken van tijdschriften en andere uitgaven der alhier gevestigde wetenschappelijke genootschappen uit den voorraad van 's Lands drukkerij zeldzame en weinig voorkomende drukletters, wanneer die niet in het bezit zijn der partikuliere drukkers, op aanvraag tijdelijk ten gebruike af te staan.

Inf.

d. De missive van denzelfden, dd. 27 Dec. jl., no. 16787, ten geleide van eene groote collectie oude koperen muntstukken bij de desa *Tjioedian*, district *Batoewangi*, afd. *Soekapoera kollot*, res. *Preanger*, gevonden en met verzoek om bericht of het Gen. deze tegen de getaxeerde waarde wenscht over te nemen.

In handen gesteld aan den Heer W. P. GROENEVELDT ten fine van rapport.

e. De missive van denzelfden, dd. 3 Jan. jl., no. 62, ter kennisneming aanbiedende de missive van den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden*, dd. 20 Dec. jl., no. 1011J/Z, waarin onder erkenning, dat tegenwoordig nagenoeg alle onder zijn bestuur werkzame ambtenaren zich op de kennis van ten minste ééne der in *Zuid-Celebes* gesproken talen toeleggen, de noodzakelijkheid aangetoond wordt der benoeming van een ambtenaar voor de beoefening der in het genoemde gewest inheemsche talen, wordende het gemis van leiding en voorlichting van een deskundige sedert het vertrek van Dr. B. F. MATTHES maar al te zeer gevoeld.

Wordt besloten den Directeur voornoemd mede te deelen, dat de Directie zich geheel vereenigt met de beschouwingen van den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden* en de benoeming van een ambtenaar voor de wetenschappelijke beoefening der talen van *Zuid-Celebes*, waarvoor in *Nederland* reeds een candidaat aanwezig is, ten zeerste zal toejuichen.

f. Een schrijven van Prof. HUGO SCHUCHARDT, ged. *Graz*, 20 Okt. jl., onder dankbetuiging voor het hem toegezonden Indo-Portugeesche gedicht (zie Not. 8 Juli a°.p°., II, *e*), inlichtingen verzoekende omtrent een en ander daarin voorkomende.

Wordt besloten dit schrijven in handen te stellen van den Heer H. M. LA CHAPELLE, door wiens tusschenkomst dit gedicht ontvangen is, met verzoek om zoo mogelijk de verlangde inlichtingen te verstrekken.

g. Het ondervolgend schrijven van 's Genootschaps eerelid Dr. G. SCHLEGEL, ged. *Leiden*, 4 Nov. jl.

„In mijne bijdrage „Iets over de betrekkingen der Chineezen met Java vóór de komst der Europeanen aldaar, Batavia 1870" vindt men vermeld, dat de koning van *Modjopahit* aan den gordel een kort zwaard droeg, *Pou-la-teou* (不 刺 頭) geheeten. Ik was toen niet in staat het inlandsche woord, dat achter deze transcriptie schuilt, terug te vinden, en kon mij evenmin vereenigen met de lezing van vader AMYOT en den heer MAYERS als „Niet - raak - het - hoofd." De heer GROENEVELDT, in zijne „Notes on the Malay Archipelago and Malacca" (Verh. Bat. Gen. v. K. en W. Deel XXXIX pag. 46, note 3) is niet gelukkiger geweest. Hij houdt de eerste twee woorden *Pou la* voor eene transcriptie van het inl. woord *Badik*, naam van een zeker wapen, en het derde woord *teou* voor het in vele Chineesche zelfstandige namen van gereedschappen voorkomende suffix.

Ook deze verklaring bevredigde mij niet, daar ik uit ondervinding weet hoe accuraat gewoonlijk door Chineezen vreemde namen getranscribeerd worden.

In een gesprek, dat ik onlangs omtrent deze kwestie met den thans naar Java vertrokken O. I. ambtenaar Dr. J. BRANDES had, maakte deze mij er op attent, dat er feitelijk een Maleisch woord bestaat, 't welk op deze Chineesche transcriptie, die volgens de uitspraak van het *Tsiang-tsioe* dialect *Poe-lah-than* klinkt, gelijkt. Dit is het woord *Bĕladau*, volgens

het Wd. van VON DE WALL (ed. VAN DER TUUK), "eene soort van korten dolk, dien men gewoonlijk verborgen (in den buikgordel, de mouw enz) draagt, om er kwaad mede te doen"; en, volgens Prof. PIJNAPPEL, i. v. *bĕladau*, "een korte dolk met een breed lemmer, dien de Panglima's in het haar verborgen dragen."

De andere transcriptie 鈀鑞頭 *Pa-lah-* (niet *Pa-lak*, zooals de heer GROENEVELDT schrijft) *thau* vindt evencens in het Maleische *bĕladau* hare verklaring, en gelooven wij dan thans ook gerust te mogen aannemen, dat de Chineesche schrijver dit woord bedoeld heeft.

Het toeval, of liever een nauwgezet onderzoek naar oud-inlandsche woorden, zal wellicht later nog eens opheldering geven van de andere nog twijfelachtige Chin. transcripties, zooals b.v. *Na-tsse-ki* of *Na-lah-ki* (volgens de Tsiang-tsioe uitspraak *Na-thsi-kik* of *Na-lat-kik* of *Na-tsi-käh*, *Na-lah-käh*) voor het Javaansche *Senĕnan* of steekspel; *Naï-li*, een schepel of andere inhoudsmaat, als ook de namen der oude Indische vorsten of regenten. Daartoe is echter de medewerking noodig van *degelijke* kenners der indische talen, die het niet buiten hun werkkring achten ook de Chineesche bronnen voor de geschiedenis van onzen Archipel te bestudeeren, en die zich niet, au premier abord, laten afschrikken door de *in hun oor* geringe overeenstemming tusschen de Chineesche transcriptieklanken en de inlandsche namen."

De Heer W. P. GROENEVELDT doet omtrent dit onderwerp eenige mededeelingen, die nader door hem aldus worden geformuleerd.

"Met *bĕladau* als origineel van *pa-lah-thau* of *pu-lah-thau* kan ik mij geheel vereenigen. Dr. BRANDES heeft ook mijne aandacht op dit woord gevestigd en het kwam mij dadelijk voor, dat het juist was. De door mij vermelde omstandigheid (zie Notes pag. 46), dat de Kheh-Chineezen ter Westkust van Borneo tegenwoordig het woord *pa-lak-theoe* voor het gewone inlandsche zwaard of *parang* gebruiken, welke mij er toe bracht

theoe als een suffix te beschouwen, levert geen bezwaar op: die Chineezen toch hebben vermoedelijk ook het woord *bĕladau* van de Dajaks gehoord, ten minste wordt bij dezer stamgenooten in het zuid-oosten van het eiland *baladau* gebruikt voor "ein kleiner zweischneidiger Dolch", zie HARDELAND, Dajaksch-Deutsches Wörterbuch, Amsterdam, Frederik Müller. 1859. Hoe de Chineezen aldaar er toe gekomen zijn, den naam *bĕladau* aan den *parang*, een geheel ander wapen te geven, kan ik niet nagaan, maar vermoedelijk is dit te wijten aan hunne onvoldoende bekendheid met de inlandsche taal.

Het woord *ná-li* (SCHLEGEL, iets over de betrekkingen der Chineezen met Java, pag. 19), of *nai-li* (Notes, pag. 53) is niet geheel onbekend. Bij G. K. NIEMANN, Bloemlezing uit Maleische geschriften, 1e stuk, 1870, vindt men daaromtrent op pag. 58 der Aanteekeningen het volgende: "*Nalih*, drooge maat van 16 gantangs, is wel het Tamil *nali*, a cornmeasure of 8 marcals, dat weer eene verbastering is van het Sanskritsche *náḍí*, the stalk or culm of any plant."

NIEMANN vermeldt niet, aan welke bron hij deze opgave ontleend heeft en blijft in gebreke, de waarde der door hem vermelde maten nader te bepalen. Dit laatste is ook mij niet mogen gelukken. In verschillende werken over Britsch-Indië heb ik te vergeefs naar het woord *nali* gezocht en ik heb het slechts aangetroffen in de "Dictionnaire universel des poids et mesures anciens et modernes par Horace Doursther, Bruxelles, M. Hayer 1840", als "Hali ou Nali, poids en usage à Quéda, côte occidentale de Malacca = 14.51 kilogrammes." Hier is dus *nali* een gewicht, terwijl in hetzelfde werk de *mercal* of *marcal* vermeld wordt als eene in Britsch-Indië op verschillende plaatsen gebruikte maat, die van ruim 4 tot ruim 14 liters varieert. In elk geval komt men langs dezen weg tot eene veel grootere waarde voor de *nali*, dan wat onze Chineesche bron daarvoor geeft en de vraagt rijst of Niemann's opgave, nali = 8 marcals, wel juist is. De door mij uit de Chineesche opgave afgeleide

waarde van de *nali* = 14.91 liters, schijnt eer met het bovenvermelde gewicht van 14.51 K. G. overeen te komen.

Wat *na-tsse-ki* of *na-lah-ki* betreft, moet ik de beoefenaars der Indische talen aanraden daarnaar niet te zoeken, daar dit woord slechts het aanzijn te danken heeft aan eene onjuiste vertaling der beschrijving van het oud-Javaansche steekspel op pag. 17 van Dr. SCHLEGEL's meergenoemde bijdrage. Ik heb dit betoogd op pag. 50 mijner Notes en uit de omstandigheid, dat het woord *na-lah* in den aldaar door mij vertaalden Chineeschen tekst tweemaal achter elkaar herhaald wordt, zoodat het een uitroep moet zijn en geen naam wezen kan, blijkt voldoende dat *na-tsse-ki* of *na-lah-ki* onhoudbaar is. Want voor den door mij vertaalden tekst moet ik meer gezag eischen dan voor dien van Dr. SCHLEGEL, daar ik de Chineesche bronnen over het onderwerp bijeengebracht heb, terwijl hij slechts beschikte over een slordig opstelletje door een onbekenden Chinees uit het eene of andere boek van lateren tijd, vermoedelijk niet eens getrouw, afgeschreven. Het verwondert mij wel eenigszins, dat Dr. SCHLEGEL aan die vroegere vergissing blijft vasthouden, omdat de zaak voor geen twijfel meer vatbaar is, als men den door mij vertaalden tekst raadpleegt, terwijl ik hem daarenboven indertijd een afschrift der bedoelde passage heb gezonden. Om nu onze vakgenooten in de gelegenheid te stellen de zaak volledig te beoordeelen, laat ik die passage hier volgen.

瀛涯勝覽。爪哇國。年例有一竹鎗會●但以十月爲春首●國王令妻坐一塔車于前●自坐一車于後●其塔車高丈餘●四面有窻●下有轉軸●以馬前拽而行●至會所兩邊擺列隊伍●各執竹鎗一根●其竹鎗實心無鐵刃●但削尖而甚堅利●對手男子各攜妻奴在彼●各妻

手執三尺短木棍立於其中。聽鼓
聲緊慢爲號。二男子執鎗進步
抵戳。交鋒三合。二人之妻各持
木棍格之曰那剌那剌則退散。
設被戳死。其王令勝者與死者
家人金錢一箇。死者之妻隨勝者
男子而去。如此勝負爲戲。

Of mijne gissing juist is, dat de uitroep *narah-narah* of *larah-larah* eene transcriptie is van het Javaansche *larak* en dan zou beteekenen: *trek ze terug!* moet ik aan de beoordeeling der beoefenaars van Indische talen overlaten en gaarne vereenig ik mij met Dr. SCHLEGEL's aan hen gerichte uitnoodiging om het uit Chineesche bronnen bijeengebrachte materiaal, zoo wat namen als feiten betreft, te toetsen aan en te vergelijken met wat hier kan worden gevonden; waar de gegevens zoo gering zijn, kan het van weerskanten aangebrachte slechts op die wijze tot zijne werkelijke waarde komen."

h. Een schrijven van de firma E. J. BRILL, ged. *Leiden*, 11 Nov. jl., bericht verzoekende of het 2e deel der Wajangteksten ontvangen is en de nota der kosten aan de uitgaaf verbonden, ad ƒ 2265,35, aanbiedende.

De aangeboden nota is onmiddellijk voldaan.

i. Het ondervolgend schrijven van 's Genootschaps gewoon lid, den Heer J. A. AECKERLIN, ged. *Benkoelen*, 19 Dec. jl.

"Het zal Uwe Directie bekend zijn, dat door artikel 26 van het reglement van het rechtswezen in het gewest van *Benkoelen* (Stsbl. 1880 no. 32) de toen ter hoofdplaats bestaande *hakim ketjil* of raad van kleine zaken gehandhaafd werd; maar dat daarbij bepaald werd, dat "de zaken betreffende huwelijken, boedelscheidingen en dergelijke daaraan onderworpen blijven op den voet van het bepaalde bij art. 3 van het reglement op de

rechterlijke organisatie en het beleid der justitie in Nederlandsch-Indië en de art. 78 en 83 van het reglement op het beleid van Ned.-Indië."

Het zou mij te ver voeren en het is momenteel ook niet mijn doel een overzicht van de geschiedenis van het rechtswezen van vóór de invoering van het thans vigeerend reglement te schrijven. Naar aanleiding van een door de Regeering verlangd rapport ben ik — op last van den Resident — bezig gegevens te verzamelen voor de samenstelling van zoodanig overzicht. De deplorabele toestand, waarin het gewestelijk archief verkeert, doet mij echter wanhopen aan een voldoend resultaat en ik vrees dat veel zal moeten worden vermeld, wat alleen op mondelinge mededeelingen van ouden van dagen berust.

Intusschen is het volgende met zekerheid bekend omtrent de *hakim ketjil*. Oorspronkelijk was die raad waarschijnlijk hetzelfde, wat in de *oeloe*- streken de *rapats* waren, dat is eene vergadering van de hoofden der kampongs, waarin in alle zaken volgens hadat of godsdienst werd recht gedaan.

De Engelschen hielden dien raad in stand, doch beperkten zijne bevoegdheid tot die zaken, welke niet tot de rechtsbevoegdheid van den door hen ingestelden pangerans-raad behoorden en die rechtspraak in alle zaken, alle inwoners, inclusief de Europeanen, betreffende. De rechtspraak van de hakim ketjil werd en bleef onderworpen aan appèl op den pangerans-raad. Het hoofd der vreemdelingen te *Benkoelen*, een ambtenaar die met den maleischen tekst van Kapala orang dagang de politie enz. ter hoofdplaats uitoefende, werd president van de hakim ketjil en de 8 datoe's van de 8 passers, waaruit de hoofdplaats, die thans in den mond van het volk nog steeds Kota-selapan (*selapan* is de Benkoeleesche uitspraak of benaming van *delapan*) heet, bestond, benevens de hoofdpriester van de groote masdjid werden de leden. Die hoofdpriester voert hier den titel van kadli.

Bij de overgave van het bestuur door de Nederlanders bleven èn pangeran-raad en hakim ketjil bestaan, eerst in 1844 werd een Residentie-gerecht ingesteld, aan welks uitspraak

Europeanen (bij overtredingen en in civiel), vreemde oosterlingen en in enkele gevallen ook de landskinderen werden onderworpen.

Het hoofd der vreemdelingen werd ontslagen en een afzonderlijk persoon tot president van die hakim ketjil benoemd. Het aantal leden werd verminderd tot drie: de kadli en twee datoe's. Het appèl op dien pangerans - raad bleef bestaan als ook de rechtsbevoegdheid van de hakim ketjil in civiele zaken van inlanders (landskinderen) onderling. Waar de grens lag tusschen de bevoegdheid van beide rechtbanken is niet na te gaan; men zegt, dat die in civiele zaken niet bestond en dat de hakim ketjil kon rechtspreken in alle civiele zaken de inheemsche bevolking van de hoofdplaats, alsmede in alle zaken hadat en godsdienst betreffende, maar dat ook van alle zaken appèl was toegelaten op den pangerans - raad.

Thans is door art. 26 voornoemd de bevoegdheid van de hakim ketjil beperkt tot de in dit artikel genoemde zaken en wordt zijn rechtspraak beheerscht door de daarin genoemde wetsvoorschriften. De hakim ketjil is dus thans hetzelfde, wat op Java de priesterraden zijn, hoewel zij voor een groot deel uit leeken is samengesteld, nl. een president die bezoldigd wordt, doch tevens lid van den landraad is, twee datoe's en slechts één geestelijke, nl. den kadli.

De hakim ketjil spreekt recht in zuiver godsdienstige zaken volgens de voorschriften van den koran of althans wat zij daarvoor houdt, doch daar de hadat alhier in zaken van huwelijk enz. boven den koran gaat, volgt zij in de meeste gevallen de voorschriften van de hadat.

Die voorschriften zijn gecodificeerd en in 1821 te samen gedrukt. Er is slechts één exemplaar alhier voorhanden en de president van de hakim ketjil, aan wien het behoort, wenscht het niet af te staan; het is getiteld: „A code of laws as etablished by the Pangerans court at Fort Marlborough, collected by Robert Henri Lewis Esq. of the Bencoelen civil service and late Magistrate."

Het bleek mij uit een ingesteld onderzoek, dat in de afdee-

lingen van dit gewest die hadat-voorschriften onbekend zijn en dat zij dus uitsluitend van toepassing geacht worden op de inlanders van de hoofdplaats.

Het doel van dit schrijven is Uwe Directie te vragen, of er een exemplaar van die code in de bibliotheek van het Genootschap is en zoo niet, of zij prijs stelt op de ontvangst van een afschrift. Zoo ja, dan zal ik er een doen maken en haar aanbieden.

Wanneer het thans nog onderhanden hierbovenbedoeld onderzock tot eenig voldoend resultaat leidt, zal ik — als het Genootschap althans daarop prijs stelt — met toestemming van de Regeering een opstel over dit onderwerp bewerken."

Wordt besloten den schrijver onder dankbetuiging voor zijne mededeeling te verzoeken zooveel in zijn vermogen is te trachten het bovengemelde hoogst zeldzame werk door aankoop voor het Gen. machtig te worden, zullende dan aan den President van de hakim ketjil gaarne een voor 's Genootschaps rekening te maken afschrift daarvan aangeboden worden.

k. Een schrijven van den Heer J. H DE GROOT, ged. *'s Hage*, 11 Nov. jl., in antwoord op dezerzijdsch schrijven van 22 Sept. jl., no. 170, mededeelende dat de letter O der *Realia* thans is afgedrukt en overeenkomstig het verlangen der Directie alsnu het 2[de] deel van dat werk, bevattende de letters G — O, zal verschijnen, kunnende dan de overige letters voor het 3[de] deel blijven.

Inf.

l. Een schrijven van den Heer S. COOLSMA, ged. *Rotterdam*, 20 Okt. jl., voor 's Genootschaps bibliotheek een exemplaar aanbiedende van het onlangs door hem uitgegeven Soendaasch-Hollandsch woordenboek.

Onder dankbetuiging aan den schrijver is dit werk, een belangrijke aanwinst voor de beoefening der Soendasche taal, in de boekerij opgenomen.

m. Een schrijven van den Heer L. VAN HENGEL, Ass.-Res. van *Banljarnegara*, dd. 11 Dec. jl., in antwoord op de circulaire van Dec. 1884, no. 234, een facsimilé aanbiedende van een opschrift op een ten N. O. van de pasanggrahan *Diëng* loodrecht opgerichten steen.

In handen te stellen van den Heer Dr. J. L. A. BRANDES, ten einde bij de overige brieven over inscripties gevoegd te worden.

n. Het ondervolgend schrijven van het eerelid K. F. HOLLE.

a. "Ik stel voor een brief aan de Société Asiatique in den volgenden geest te schrijven.

"Zoo als uit het Journaal van dat geleerd Genootschap blijkt, is in de laatste jaren veel gedaan aan de ontcijfering der Cambodjasche inscripties.

Was Prof. KERN, onze landgenoot, een der eersten, die eene in het Sanskrit gestelde inscriptie verklaarde, de Fransche geleerden hebben met woeker hun schade ingehaald en ook het te bestudeeren materiaal is in de laatste jaren belangrijk toegenomen.

Met de meeste belangstelling sloeg het Bat. Gen. de met zulk een gunstigen uitslag bekroonde pogingen der geleerden gade en die belangstelling was te grooter, omdat ook N. Indië bij dien arbeid belang heeft.

Zoo als o. a. uit de door het Gen. uitgegeven Tabel van Oud- en Nieuw-Indische alphabetten en de mededeelingen van Prof. KERN kan blijken, moet een der meest verspreide Oud-Javaansche alphabetten van uit Cambodja zijn aangebracht, welk land evenzoo het zijne kan hebben bijgedragen tot de richting, welke de godsdienstige denkbeelden, vooral op Java, hebben gevolgd, zoo als trouwens reeds uit de bereids verklaarde Camb. teksten kan worden opgemaakt, die o. a. wijzen op eene samensmelting van het Sivaïsme en Boeddhisme, even als dit op Java heeft plaats gehad. Ook in Oud-Jav. inscripties en Oud-Soend. mss. wordt meermalen het land *Khmer* genoemd.

Het is er echter nog verre af, dat wij eenige zekerheid

hebben omtrent den tijd, waarop Cambodja en Java in verbinding zijn gekomen.

Behalve door het meer bekend worden van den historischen en godsdienstigen inhoud der Camb. inscripties kan ook de palaeographie tot de opheldering van dit vraagstuk bijdragen.

Van groot belang zou het daarom zijn voor de geschiedenis dezer gewesten (daargelaten haar nut uit anderen hoofde), als een tabel kon worden geraadpleegd, waarop de Cambodjasche alphabetten en cijferteekens in chronologische volgorde voorkomen, en het zal het Gen. verheugen, wanneer het door op zoodanig werk te wijzen, en de medewerking der Société Asiatique te hebben ingeroepen, tot het tot standkomen van zoo'n werk mocht hebben bijgedragen."

b. Ik stel verder voor, onder mededeeling van de gelukkige resultaten, welke Prof. KERN verkreeg met de inscr. museum Calcutta, aan Straits Branch nog eens te schrijven over inscriptiën daar aanwezig of op te sporen."

Wordt besloten aan het eerste voorstel gevolg te geven en wat het tweede aangaat, den Heer HOLLE mede te deelen dat na de herhaalde, steeds onbeantwoord gebleven, brieven der Directie aan de Straits Branch het niet voegzaam geacht wordt opnieuw aan die Vereeniging te schrijven.

o. Het rapport van de Commissie in de vergadering van 4 Nov. jl., benoemd om advies uit te brengen in zake de missive van het Hoofdbestuur der Mij. ter bevordering van Nijverheid te *Haarlem*, strekkende de conclusiën van dit rapport om aan het genoemde Hoofdbestuur mede te deelen, dat de Directie kopie van de bedoelde missive heeft gezonden aan den Indische Mij. van Nijverheid en Landbouw, tot wier werkkring meer eigenaardig behoort het opsporen van middelen tot aanmoediging en ontwikkeling der inlandsche industrie.

Conform besloten.

p. De missive van den Thesaurier dd. 8 Jan. jl., daarbij aanbiedende:

a. een overzicht over de geldmiddelen gedurende 1884;

b. een concept-begrooting van ontvangsten en uitgaven voor 1885;

c. een tienjarig overzicht van de ontvangsten en uitgaven ten behoeve van het Genootschap, loopende over de jaren 1875 tot en met 1884.

In rondlezing.

q. Een schrijven van de firma G. KOLFF & Co. alhier, dd. 15 Dec. jl., zich naar aanleiding der annonce van de firma W. BRUINING & Co., waarbij deze hare drukkerij te koop aanbiedt, aanbevelende als drukkers en verkoopers van 's Genootschaps edita en den wensch te kennen gevende om daaromtrent in onderhandeling te treden.

Wordt besloten dit schrijven in petto te houden tot van de firma BRUINING bericht zal ontvangen zijn omtrent den verkoop harer drukkerij.

III. De Voorzitter doet voorlezing van een uittreksel uit een schrijven van den Heer G. A. SCHOUTEN, Contr. der 1[de] kl. bij het B. B., ged. *Banding Agoeng* (*Palembang*), 26 Nov. jl., luidende als volgt:

„Gisteren in de doesoen Djapara zijnde zag ik daar een behouwen steen liggen en op mijne vraag, van waar die afkomstig was, zeide men mij dat er niet ver vandaar een geheele verzameling dergelijke steenen was. Mij naar de aangewezen plaats begevende, vond ik er dan ook werkelijk een groot aantal van bij elkaar liggen en daar ik er iets meer van wilde zien, liet ik het terrein in den omtrek een weinig van gras en struiken zuiveren. Toen dat gedaan was, kwamen nog meer steenen voor den dag en bleek het, dat ze afkomstig zijn van een gebouw, hetwelk daar gestaan heeft. Er waren er onder, die minstens een meter lang waren en 0,40 × 0,40 breed en dik. Zij zijn niet gemetseld geweest, doch sloten op elkaar met pen en gat. Bijna alle steenen, die ik er gezien

heb, zijn zuiver afgewerkt en nog zeer gaaf. Ik had geen maat om den omtrek van het gebouw op te meten, doch voor zoover ik kan nagaan, is het 5 Mr. breed en 6 Mr. lang. Binnen den omtrek der muren is de grond veel hooger dan er buiten; ik veronderstel, dat een gedeelte der muren naar binnen is gestort, doch kon het niet nagaan, daar eenige zware boomen alles met hunne wortels bedekt hebben. Een ingang aan de westzijde is nog herkenbaar aan een paar steenen trappen.

Op een afstand van 25 meter van de ruïne lagen nog eenige steenen en daaronder een die een menschenhoofd voorstelt, dat naar gissing 0,60 mr. hoog en 0,40 × 0,40 breed en lang is. Ik sluit hierbij in een vluchtige schets van dien kop en van een der steenen van het gebouw. De kop is alleen uitgehouwen tot en met de bovenkaak en verder loopt de steen recht af. In de bovenbaak zijn zeven tanden en links en rechts daarvan een slagtand, veel langer dan de snijtanden. Tanden en oogen, welke laatste onnatuurlijk groot zijn en sterk uitpuilen, zijn zeer goed geconserveerd, doch de trens, die diep in het gelaat staat, heeft eenigzins geleden evenals de hersenpan, wel waarschijnlijk door den invloed van de lucht. Onderaan is een vierkante pen gehouwen, die wel waarschijnlijk in een gat gepast heeft van een anderen steen. Men vertelde mij nog van steenen kisten, die zeer mooi uitgehouwen moeten zijn, doch ik kon ze in het dichtbegroeide bosch niet vinden. Ik heb last gegeven om de boomen, die binnen den omtrek der muren staan, om te kappen en den bovengrond te zuiveren, doch streng verboden de steenen te verplaatsen of te beschadigen. Verder vernam ik nog, dat er een steenen olifant moet bestaan, doch ik ben nog niet naar de plaats geweest, waar hij staat, daar de weg daarheen zeer lastig is en ik reeds een zwaren tocht achter mij had.

Het vorenstaande deel ik UHEdgestr. mede met beleefd verzoek mij te willen melden, of het bij de Directie van het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen bekend is, dat die

ruïne bestaat en of het haar belangrijk genoeg voorkomt om er verder onderzoek naar te doen, in welk geval het mij aangenaam zal zijn zooveel in mijn vermogen is, daartoe mede te werken. Een korte opgave van een en ander dat het Genootschap wenscht te weten, zoude mij tot leiding kunnen dienen. Den kop hiervoren bedoeld heb ik in de doesoen Djapara laten opbergen en onder bewaring gesteld van het hoofd der Marga.

Van den oorsprong van het gebouw konden de inlanders mij niets mededeelen; bij hen bestaat een sage, dat die steenen *gadis* (jonge meisjes) geweest zijn, die tegen den zin van een vorst of godheid wilden huwen en toen voor straf in steen zijn veranderd. Hoe zij er aan komen, begrijp ik niet; want er is niet één steen bij, die de minste gelijkenis heeft op een vrouwelijk wezen."

Wordt besloten den schrijver onder dankbetuiging voor zijn belangrijke mededeeling te verzoeken, opgave te willen doen van de afmetingen van het grondvlak der ruïne met vermelding der plaatsen, waar zich beelden of andere byzondere voorwerpen bevinden.

IV. De Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG biedt voor 's Genootschaps bibliotheek een exemplaar aan van zijne brochure „Over grondcrediet en hypotheekbanken in N. I.", overgedrukt uit het tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in N I.

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

V. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Biedt een exemplaar aan van het door hem bewerkte, onlangs afgedrukte 1ste Deel van het N. I. Plakkaatboek, tot de uitgave waarvoor met medewerking der Regeering van N. I. in de vergadering van 4 Dec. 1883 was besloten.

Onder dankbetuiging ontvangen.

b. Deelt mede, dat de kopie van den nieuwen catalogus van het ethnologisch museum gereed is en eerstdaags met het drukken een aanvang zal gemaakt worden.

Met belangstelling is kennis genomen van dit bericht.

c. Wijst er op, dat blijkens partikuliere berichten herhaaldelijk, vooral ook in de Vorstenlanden, belangrijke vondsten gedaan worden van oude voorwerpen, die niet alleen, in partikuliere verzamelingen bewaard, grootendeels voor Indië verloren gaan, maar waarvan het Gen. zelfs geen mededeeling ontvangt.

Hij stelt voor de medewerking in te roepen van den Pangeran Prang Wedono, den Pangeran Pakoe Alam en de rijksbestierders van *Soerakarta* en *Jogjakarta* om bericht van dergelijke vondsten te ontvangen, met opgave en zoo mogelijk afstand tegen betaling van de gevonden voorwerpen, zullende op die wijze allicht een en ander behouden blijven, wat voor de kennis der oude geschiedenis van Java belangrijk kan zijn. Tevens wenscht hij den Heer F. Vogel, Inspecteur der koffie-ondernemingen van Pangeran Prang Wedono, inlichtingen te vragen omtrent een collectie gouden voorwerpen omstreeks 1880 in de nabijheid van de desa *Mĕtésé* gevonden. Verder acht hij het wenschelijk in de Locomotief driemaandelijks een advertentie te plaatsen van den volgenden inhoud:

„De Directie van het Bat. Gen. bespeurende, dat meermalen vooral in Midden-Java oudheden gevonden worden, waarvan zij geen bericht ontvangt, verzoekt beleefd mededeeling van elke dergelijke vondst, hoe gering ook."

Conform besloten.

VI. De Heer A. Haga doet de volgende mededeelingen.

a. „In de vorige vergadering werd in mijne handen gesteld, het rapport van Dr. Hagen betreffende zijne jongste reis naar de *Batak*-landen, hoofdzakelijk om de kaarten en andere geographische gegevens daarin voorkomende met de bij den Generalen staf voorhandene données te vergelijken.

Na kennis genomen te hebben van de resultaten verkregen, bij een voorloopig onderzoek aan het Topographisch bureau ingesteld door den majoor van den Generalen staf F. C. E. MEIJER, Chef van den Topographischen dienst heb ik de overtuiging gekregen, dat de gezamenlijke gegevens, waarover thans beschikt kan worden, gelegenheid aanbieden eene schets van het *Toba meer* te ontwerpen, die de waarheid meer nabij zal komen, dan met de tot nog toe gepubliceerde kaarten het geval is.

Het zal natuurlijk eenigen tijd kosten om de nieuwe kaart met toelichtende nota te vervaardigen en het zal zelfs wenschelijk zijn inmiddels aan DR. HAGEN een exemplaar der kaart van de residentie *Oostkust* van *Sumatra* toe te zenden, met verzoek daarop zijne geographische gegevens in te schetsen.

Ik meen dat de zaak belangrijk genoeg is om over het bezwaar, dat de uitgave van het rapport op deze wijze eenige weken vertraagd zal worden, heen te stappen en geef daarom der Directie in overweging bovenvermeld verzoek aan DR. HAGEN te doen en in verband daarmede de uitgave uit te stellen tot dat de nieuwe kaart gereed zal zijn, om deze alsdan gelijktijdig met het rapport te publiceeren."

b. "In de bestuursvergadering van den 2den Mei 1812 [Z e Notulen van dien datum sub VII], werd een drieledig voorstel van mij aangenomen, behelzende in substantie:

1°. om de Conservators van de ethnologische en antiquarische verzamelingen uit te noodigen een onderzoek in te stellen naar de voorwerpen, afkomstig uit de doodengrotten van *Kaimani Bira* en *Saleier*;

2°. te trachten nadere inlichtingen te bekomen omtrent de doodengrotten van *Saleier* en *Bonérate*;

3°. dezelfde poging aan te wenden ten opzichte van de grotten van *Bira* en het beeld, dat in een dier grotten aangetroffen zoude zijn.

Daar het sub 1 bedoelde onderzoek nog niet is afgeloopen

en de pogingen, waarvan sprake sub 2 en 3, nog niet met eenig resultaat bekroond zijn, acht ik het zeer nuttig de aandacht te vestigen op de „Mededeelingen over het eiland *Saleier* door H. E. D. ENGELHARD," voorkomende in het 3de stuk van het 8ste deel der „Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van *Nederlandsch-Indië*."

De doodengrotten van *Bira* en *Saleier* worden daar in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld, hetwelk belangrijke bijzonderheden bevat, die grootendeels, voor zoo ver ik weet, nog onbekend waren.

De grot of spelonk, welke zich volgens de meening van den posthouder F. W. A. OOSTHOEK op *Bonérate* zoude bevinden, is echter door den heer *Engelhard* niet bezocht (pag. 371).

In de door hem bezochte holen of grotten te *Bira* heeft de schrijver, „niettegenstaande zeer nauwkeurig onderzoek" geen spoor kunnen ontdekken van het sub. 3 bedoelde beeld (pag. 379).

Hij komt tot de conclusie, dat de doordengrotten waarschijnlijk herkomstig zijn van Moluksche vreemdelingen, die veelal in de zeerooverij een bestaan gevonden hebben (pag. 381 en v. v.).

Intusschen blijft er nog zeer veel te onderzoeken over, alvorens men volkomene zekerheid zal hebben omtrent de in den archipel voorkomende doodengrotten, en hare beteekenis voor de geschiedenis.

Voor zoover een onderzoek in 's Genootschaps museum licht zal kunnen verspreiden over deze vraag, zullen wij weldra niet meer in onzekerheid verkeeren, daar beide bovenvermelde Conservators, die de instelling van dat onderzoek op zich genomen hebben, ongetwijfeld wel rekening zullen willen houden met de thans gepubliceerde mededeelingen en stellingen van den heer ENGELHARD.

Van het grootste belang blijft het inmiddels in de eerste plaats te onderzoeken, binnen welke grenzen doodengrotten worden aangetroffen.

Blijkens het medegedeelde op pag. 582/596 van deel XXIX

van ons Tijdschrift vindt men dergelijke grotten niet alleen in de baai van van *Sekaar*, naar ook op de *Kei*-eilanden, terwijl haar bestaan in de bocht van *Kaimani*, te *Bira*, op *Saleier* en *Bonérate* (?) reeds vroeger bekend was.

Voorts is bij onze notulen van 3 Augustus 1880, sub VI der bijlagen, opgenomen een extract van een rapport van Zr. Ms. Stoomschip *Batavia*, waarin men vermeld vindt, dat op het eiland *Dawelara*, behoorende tot de *Bakker*-groep, de dooden met hunne wapens, gereedschappen en levensmiddelen in een halve sampan gelegd worden en dit alles in eene grot in de rots wordt opgehangen.

Bakker-groep is een drukfout en moet de *Babber*-groep zijn, waartoe o. a. de eilanden *Daweloor* en *Dawelaar* of *Dawera* behooren.

Deze groep ligt even bewesten de *Tenimber*-eilanden.

Wij bezitten dus thans reeds eenige gegevens, die wijzen op eenige overeenkomst in de wijze van begraven, gedeeltelijk vroeger, gedeeltelijk thans nog in gebruik, op de west- en zuidkust van *Nieuw-Guinea* van de baai van *Sekaar* in de *Mac Cluers*-golf tot aan *Kapia*, en voorts op de *Kei*- en de omstreken der *Tenimber*-eilanden, de eilanden tot de afdeeling *Saleier* behoorende en *Bira* op den Z. O. hoek van het Zuidwestelijkst schiereiland van *Celebes*.

Niet onmogelijk schijnt het dus, dat ook op de eilanden benoorden *Timor* en op de noordkust van *Flores* en van de oostelijk daarvan gelegen eilanden nog sporen van een dergelijk gebruik aan het licht zullen komen.

Een onderzoek op de *Aroe*-eilanden en op de zuidkust van *Nieuw-Guinea* beoosten *Lakahia* zou moeten uitmaken, of wij reeds bekend zijn met de oostelijkste limiet, waarbinnen het begraven in grotten in gebruik was of nog is.

Voorts is het zeker van belang, ook in noordelijke richting naar vertakkingen te zoeken.

Wat de heer ENGELHARD op pag. 388 zegt, zou zelfs aanlei-

ding kunnen geven, dat onderzoek tot de *Sangi-* en *Talaur-*eilanden uit te strekken.

Nu de doodengrotten eens de aandacht getrokken hebben, acht ik het van belang op den ingeslagen weg, die aanvankelijk niet zonder resultaat gebleven is, voort te gaan.

Ik geef derhalve in overweging:

1°. De Conservators van de ethnologische en antiquarische verzamelingen, te verzoeken bij het voorzetten van het onderzoek, bedoeld sub VII der notulen van 2 Mei 1882, rekening te willen houden met de mededeelingen van den heer ENGELHARD.

2°. Den Commandant der Zeemacht, den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden*, benevens de residenten van *Amboina*, *Ternate*, *Menado* en *Timor*, onder vermelding der redenen, waarom dit geschiedt, uit te noodigen zooveel mogelijk gegevens te laten verzamelen omtrent het bestaan van doodengrotten, waarbij in 't bijzonder prijs gesteld zal worden op de opzending van voorwerpen, die daarin gevonden mochten worden en op de mededeeling, of die grotten nog als begraafplaatsen gebruikt worden dan wel sedert welken tijd men meent, dat dit niet meer het geval is.

3°. Eene dergelijke uitnoodiging te richten aan de personen, van wie men kan veronderstellen, dat zij reeds terstond eenige inlichtingen zouden kunnen verschaffen, waaronder ik nu reeds meen te mogen rangschikken den Heer F. W. A. OOTHOEK, posthouder te *Bonérate*, den Heer A. LANGE, chef van eene Engelsche nederzetting te *Toeal* op *Klein Kei*, en de zendelingen op de noordkust van *Nieuw-Guinea*, de *Sangi-* en *Talaur*-eilanden.

4°. In de notulen onzer vergaderingen aanteekening te houden van hetgeen- voor zoover ons bekend- over de doodengrotten en hetgeen daarmede in verband staat, gepubliceerd is.

Thans reeds kan daaromtrent worden verwezen naar:

Mededeelingen over het eiland Saleier door H. E. D. ENGELHARD, voorkomende in de IV^de^ volgreeks 8te deel, 3de stuk

der „*Bijdragen*" van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I.;

de *Notulen* van het *Bataviaasch Genootschap* van 6 April (pag. 69), 3 Augustus (pag. 114, 117/118 en XLIII) en 14 September (pag. 128) van 1880;

4 October (pag. 106) van 1881;

7 Februari (pag. 18) 2 Mei (pag. 91/95) en 5 September (pag. 144/146) van 1882;

5 Februari (pag. 20 en 21) en 6 Mei (pag. 51) van 1884; *Het Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap* deel XXVII (noot op pag. 436) en deel XXIX (pag. 588-596).

Overeenkomstig de gedane voorstellen besloten, terwijl de Heer VAN DER CHIJS al aanstonds de aandacht vestigt op een artikel voorkomende in de Revue des Deux Mondes, Nov. 1883, p. 122, de volgende mededeeling bevattende; „Dernièrement on signalait à la Société d'Anthropologie de Londres les *rock-paintings* de la Nouvelle Zélande".

VII. De Heer W. P. GROENEVELDT deelt mede, dat door tusschenkomst van den Heer W. VAN GELDER te *Bandoeng* 3 der beelden ontvangen zijn, waarvan sprake is in Not. 14 Okt. 1884, VII, *b*.

Twee dezer beelden zijn gebrekkige voorstellingen van menschen of goden, overeenkomende met de beelden van Polynesische type, vrij van allen Hindoe-invloed, zooals het Genootschap er reeds verscheidene bezit; een dezer twee is merkwaardig omdat het op een vierkant voorwerp, dat het in de handen tegen de borst houdt, in Kawi-cijfers het jaartal 1263 draagt. Het derde beeld stelt een liggenden rhinoceros voor.

VIII. De Heer D. GERTH VAN WIJK:

a. Deelt mede, dat hij de berichten en mededeelingen van den Heer A. SNACKEY, vermeld in Not. 9 Dec. II, *l*, heeft nagegaan en deze voor opneming in het tijdschrift aanbeveelt

voorzien van een enkele opmerking, welke door de redactie omtrent eenige woordverklaringen zal moeten gemaakt worden.

b. Idem, dat hij van den Heer C. DEN HAMER te *Bandjarmasin* als bijdrage voor het tijdschrift heeft ontvangen een opstel over het *tatoueeren* of *toetang* bij de *Biadjoe* stammen in de Z. O. Afd. van *Borneo.*

In handen gesteld der redactie van het tijdschrift.

IX. Op voorstel van den Voorzitter wordt overgegaan tot benoeming der Commissiën voor de opname van 's Genootschaps finantieel beheer over het afgeloopen jaar en van den toestand der verschillende verzamelingen, waarop worden aangewezen:

Voor het onderzoek van het finantieel beheer de Heeren Mr. N. P. VAN DEN BERG en W. P. GROENEVELDT;

Voor de bibliotheek en de verzameling mss. de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN en A. HAGA;

Voor het museum de Heeren D. F. VAN DER PANT en A. L. VAN HASSELT.

X. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen.

a. Van den Heer Jhr. J. Th. HORA SICCAMA:

Opbrengst der Opuimpacht en van alle andere Gouvernements verpachte middelen op *Java* en *Madoera* van 1830 t/m 1848, zoomede staten van In- en uitvoer van Opuim van 1825 t/m 1847. *Batavia*, LANGE & Co., 1848.

Commerce de l'île de *Java.*

Tableaux des importations et exportations générales de 1825 à 1847, démontrant aussi la valeur de la consommation dans cette île de marchandises provenant de l'Europe etc. par F. A. E(mbrechts). LANGE & Co.. 1849.

CXXVI Tableaux démontrant le commerce de *Java* avec 38 différents pays tant pour les importations que les exportations de 1825 à 1845, par F. A. E. 1847. Imprimerie de la Soc. Bat. des Arts et des Sciences.

b. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

Melvill van Carnbée, zeekaart van *Java* en omliggende eilanden, 1842, vel 1 en 2.

Zeekaart van het zuidelijkst gedeelte van straat *Makasar*. Batavia. Zonder jaartal.

Verzamelingsblad der schoolkaart van N. O. I. in XIV bladen. Batavia. Z. j.

J. W. A. ROESSNER, stad- en voorsteden van *Soerabaja*. 1866.

c. Van Dr. A. G. VORDERMAN, drie tinnen munten in gebruik bij de Chineesche kongsi's der tinmijnen van *Malaka*.

d. Van den Heer W. V. FRANS, te *Batavia*, een Bataviasche aarden gendi uit de vorige eeuw.

e. Van de firma THOOFT en KOLFF te *Solo* de Jav. almanak van 1885.

f. Bij missive van den Commandant der Zeemacht dd. 11 Dec. jl. no. 14185, een ex. der zeekaart *Sermata* en *Tanimbar* of *Timor Laoet* eilanden en bij missive van denzelfden dd. 29 Dec. jl. no. 14760, een ex. van de „Gids voor het bevaren van Straat *Karimata*."

g. Bij missive van den Chef v/d. dienst der Staatsspoorwegen op Java dd. 20 Dec. jl., no. 5814, gedrukten dien dienst betreffende.

h. Bij missive van den Res. van *Batavia*, dd. 23 jl., no. 8046, een collectie van 104 ten zijnen bureele ontvangen drukwerken.

i. Bij missive van den Gouv.-Gen. dd. 25 Dec. jl., no. 2247, de 10de afl. van Dr. K. MARTIN en A. WICKMANN, Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens.

k. Bij missive van de Hoofdcommissie der Jong. Weez.

Inricht. te *Soerabaja*, dd. 25 Dec. jl., no. 2627, een ex. van het 25ste jaarverslag dier liefdadigheidsinstelling.

l. Van den Heer B. C. DE JONG, Gids voor den Indischen Archipel.

Onder dankbetuiging voor zoover noodig in de verschillende verzamelingen opgenomen.

XI. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: H. L. JANSSEN VAN RAAIJ, Dir. v/h. Dept. van B. O. W.; P. J. A. SPAAN, Res. van *Cheribon*; E. A. ENGELBRECHT, Res. van *Bantam*; A. G. G. PELTZER, Res. der *Preanger-Regentschappen*: Mr. L. J. SELLEGER, Res. van *Banjoemas*; A. J. SPAAN, Res. van *Soerakarta*; J. H. G. VOSMAER, Ass.-Res. van *Billiton*; D. F. VAN BRAAM MORRIS, Gouv. van *Celebes en Onderhoorigheden* en H. J. E. TENDELOO, Controleur der 2de kl. B. B, *Oostkust van Sumatra*.

Worden weder op de ledenlijst gebracht de Heeren: B. C. DE JONG, M. J. BOISSEVAIN, F. S. A. DE CLERCQ.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heeren: M. BOCK, A. C. DE MEIJJER, P. F. LAGING TOBIAS en C. C. PRAGER en tijdelijk de Heeren Mr. P. MACLAINE PONT en E. G. VAN SCHUIJLENBURG.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Februari 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Mr. W. STORTENBEKER, W. P. GROENEVELDT, J. E. ALBRECHT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG heeft schriftelijk kennis gegeven, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 6 Januari ll., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Directeur van O. E. en N., dd. 9 Jan. jl., no. 302, ten geleide van een gouden sieraad, wellicht het middenstuk van een borst- of halsketen, gevonden in de desa *Penamoer*, district *Melambong*, afd. *Tasik Melaja*, res. *Preanger*.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten dit voorwerp voor *f* 10 voor het Gen. over te nemen.

b. De missive van denzelfden dd. 16 Jan. jl., no. 630, namens de Regeering ten behoeve van het numismatisch kabinet drie zeer gehavende zilveren rijders van de jaren 1772, 1773 en 1780 (Prov. Holland) aanbiedende, die bij het verwijderen der wortels van een boom op het terrein te *Tandjoeng Prioek* gevonden zijn.

In de betrokken verzameling opgenomen.

c. De missive van denzelfden, dd. 20 Jan. jl., no. 729, spoedige indiening van 's Genootschaps bijdrage voor het Koloniaal verslag verzoekende.

Aan dit verzoek is door den Secretaris voldaan.

d. De missive van denzelfden, dd. 6 Febr. jl, no. 1445, namens de Regeering een ex. aanbiedende van het eerste gedeelte van den Franschen tekst van het werk *Krakatau* van den mijningenieur R. D. M. VERBEEK.

In de bibliotheek opgenomen.

e. Een schrijven van het eerelid den Heer K. F. HOLLE, ged. *Waspada*, 29 Jan. jl., ten geleide van een proefdruk van een artikel van Prof. H. KERN, den tekst met vertaling bevattende van de Sanskrit-inscriptie, die het Gen. in het vorige jaar van Dr. J. ANDERSON ontvangen heeft (zie Not. 6 Mei 1884, II, *e*), en dat volgens de meening van den Heer HOLLE tot bijdrage voor 's Genootschaps tijdschrift bestemd is.

Den Heer HOLLE zal medegedeeld worden, dat het bedoelde artikel blijkbaar in een Nederlandsch tijdschrift is uitgegeven en derhalve niet door het Gen. kan overgenomen worden.

f. Een schrijven van den Heer H. SUNDERMANN, ged. *Dahana* (*Nias*), 13 Jan. jl., ten geleide van een proefvel van een Duitsch-Niasch wordenboek, dat ongeveer 10,000 woorden zal bevatten en waarschijnlijk in den loop van dit jaar gereed zal komen, tevens mededeeling verzoekende of het Gen. genegen is het werk in den aangegeven vorm het licht te doen zien.

Wordt besloten, alvorens in dezen een beslissing te nemen, de terugkomst van Dr. BRANDES van *Bali* af te wachten en de proeve aan diens oordeel te onderwerpen.

g. Een schrijven van den Heer J. L. WINTER, ged. *Soerakarta*, 5 Febr. jl., voor 's Genootschaps bibliotheek twee Javaansche werkjes aanbiedende, zijnde een levensbeschrijving

van den Rijksbestierder SOSRO NAGORO van *Soerakarta* en een verhaal van de uitbarsting van *Krakatau* in 1883.

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

h. Een schrijven van den Heer H. A. HIJMANS VAN ANROOIJ, ged. *Asahan*, 22 Jan. jl., in antwoord op dezerzijdsch gedaan verzoek (zie Not. 9 Dec. 1884, II, *c*), mededeelende, dat de bedoeling, waarmede de nota omtrent *Siak Sri Indrapoera* werd samengesteld, was een voorstelling te geven van den inwendigen toestand van genoemd landschap; dat de schrijver daarin alleen heeft opgeteekend, wat hem door plaatselijk onderzoek in het land zelf was bekend geworden en daarbij alleen heeft kunnen raadplegen enkele officieele in het archief te *Bengkalis* en te *Siak* berustende stukken, benevens het door het Gen. uitgegeven bekende werk van wijlen den Heer E. NETSCHER „De Nederlanders in Siak en Djohor" (Verh. dl. XXXV); dat hij behalve voor het historische gedeelte zijn inlichtingen uitsluitend verkregen heeft van allerlei inlanders in *Siak* van den hoogsten tot den laagsten rang en hij blijkens het slot zijner historische inleiding zijne nota slechts beschouwd wenscht te zien als een eerste proeve om den tegenwoordigen toestand te schetsen, waarbij getracht is hier en daar de oorzaken op te sporen, waarvan die toestand een gevolg is; dat eindelijk de bij de nota gevoegde kaart, wat betreft den vorm des lands, den loop der rivieren en de ligging der plaatsen een kopie is van de nieuwe, onlangs door den Topografischen dienst vervaardigde.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat na de gegeven inlichtingen de Directie bereid is de bedoelde nota, doch zonder de kaart, in het tijdschrift op te nemen.

i. Een schrijven van het eerelid, Dr. J. J. DE HOLLANDER, ged. *Breda* 21 Dec. 1884, de toezending meldende ten behoeve van 's Genootschaps bibliotheek van een ex. der onlangs verschenen nieuwe uitgave van zijne Handleiding voor de Land- en

Volkenkunde van N. I., 2de deel en tevens zijn dank betuigende voor het door de Directie genomen besluit (zie Not. 8 Juli 1884, IV) om te beproeven door middel van de ambtenaren bij het B. B. inlichtingen te bekomen, waardoor verbeteringen in zijn werk zouden kunnen aangebracht worden, houdende hij zich overigens aanbevolen voor mededeeling van de resultaten der pogingen van de Directie.

Wordt besloten den schrijver te berichten, dat door de Regeering aan den Min. van Kol. de uitzending van een vijftigtal exemplaren der Handleiding voor de L. & V. kunde van N. I. is gevraagd (Not. 4 Nov. 1884, II, *d*), welke door tusschenkomst van de Direktie aan de ambtenaren bij het B. B. zullen verstrekt worden, met verzoek om aanvulling en verbetering van het ontbrekende of minder nauwkeurige en dat het de bedoeling der Direktie is de te ontvangen aanteekeningen in handen te stellen van den schrijver, ten einde dienst te kunnen doen bij een nieuwe uitgaaf van zijn werk.

k. De missive van het Munt College, ged. *Utrecht*, 12 Dec. jl. no. 2048/1216, mededeelende, dat de door het Gen. verlangde 38 stuks munten en medailles aan den Heer M. NIJHOFF te *'s Gravenhage* ter verdere expeditie herwaarts verzonden zijn en zich aanbevelende voor de doubletten, welke 's Genootschaps munt- en penningkabinet kan afstaan.

In handen gesteld van den Conservator van genoemd kabinet ten fine van rapport en voorstel.

l. Een schrijven van den Heer L. MONIOD, ged. *Parijs*, 2 Jan. jl., berichtende dat hij van den Heer M. CRUIS, Directeur van het Observatorium te *Rio de Janeiro*, ter verzending aan het Gen. ontvangen heeft het 2de deel der Annalen van genoemd Observatorium; dat hij indien het 1ste deel van dat werk nog niet in 's Genootschap bezit mocht zijn, zijne tusschenkomst tot het bekomen daarvan aanbiedt en eindelijk inlichting verzoekende omtrent de expeditie herwaarts.

Wordt besloten dit schrijven aan de Kon. Nat. Ver. alhier te doen toekomen, voor welke het wellicht bestemd is.

m. Een schrijven van het Correspondeerend lid Sourindro Mohun Tagore, ged. *Calcutta*, 15 Jan. jl., de ontvangst erkennende van 's Genootschaps jongste edita en toezending meldende ten behoeve van de bibliotheek van een ex. van het onlangs door hem uitgegeven werk „The musical scales of the Hindus."

Het sedert ontvangen werk is onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

n. Een schrijven van Dr. Hugo Schuchardt ged. *Graz*, 28 Dec. jl., onder dankbetuiging voor de hem toegezonden proeven van Toegoesch Portugeesch zich aanbevelende voor verdere mededeelingen dezerzijds zoowel omtrent Toegoe als vooral ook omtrent de Molukken.

Wordt besloten de hulppredikers op *Noesa Laoet* en *Kisser* uit te noodigen aan de Directie mede te deelen, wat hun van sporen van Portugeesch in de spreektaal der bevolking bekend is en voor inlichtingen omtrent Toegoe nogmaals de hulp in te roepen van den Heer J. Beukhof, hulpprediker te *Depok*.

o. Een schrijven van de Directie der Société de Physique et d'Histoire naturelle de *Genève*, dd. 8 Jan. jl., toezending meldende van deel XXVIII, 2de ged., harer Mémoires en tevens een opgaaf bevattende der haar ontbrekende deelen van 's Genootschaps edita op welker bezit te meer prijs wordt gesteld, daar de genoemde Vereeniging alle werken, welke zij ontvangt, afstaat aan de bibliotheek der stad *Genève*, de eenige boekerij aldaar waar 's Genootschaps werken zich bevinden.

Wordt besloten aan bovengenoemde Direktie mede te deelen, dat ofschoon het Gen. ingevolge vroegere kennisgeving zijn betrekkingen heeft afgebroken met wetenschappelijke lichamen, die zich uitsluitend met wis- en natuurkundige studiën bezighouden, gaarne aan het verzoek om aanvulling van de ontbre-

kende werken, voor zoover dit althans mogelijk is, zal voldaan worden.

p. Een schrijven van den Heer G. W. W. C. BARON van HOËVELL, Contr. der 1ste kl. b/h B. B., ged. *Kajoetanam*, 10 Jan. jl., mededeelende dat hij na het ontvangen der missive van de Directie (zie Not. 2 Sept. 1884, II, *m*) nog, maar te vergeefs, pogingen heeft aangewend om de *Legoe Toemalehoe* machtig te worden, waarin de overrompeling der benteng aldaar door Sengadji Kawasa en de latere heldendaden van Kapitein Jonker bezongen worden, en verder ter plaatsing in het tijdschrift een paar mededeelingen aanbiedende.

Deze laatste in handen der redactie van het tijdschrift gesteld.

q. Een kennisgeving namens het Correspondeerend lid PRINS ROLAND BONAPARTE, ged. Parijs, 1 Jan. 1885, de toezending meldende van een onlangs door hem voltooid werk „Les habitants de Surinam."

Het sedert ontvangen werk is onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

r. Een schrijven van het Correspondeerend lid, den Heer Th. SPEIDEL, Consul der Nederlanden te *Saigon*, toezending meldende van het 19de deel der Excursions et Reconnaissances.

Na ontvangst onder dankbetuiging in de bibliotheek op te nemen.

s. De missive van den Res. van *Batavia*, dd. 17 Jan. jl., no. 292, ten geleide van eenige ten zijnen bureele ontvangen boekwerken.

Van de behoorlijke ontvangst is kennis gegeven, terwijl de werken in de bibliotheek zijn opgenomen.

t. Een circulaire van den Raad van Bestuur der Polytechnische school te *Delft*, dd. 10 Dec. 1884, no. 464, de 1ste afl. aan-

biedende van een tijdschrift, dat verschijnen zal onder den titel van Annales de l'Ecole Polytechnique de Delft, en toezending belovende van de volgende afleveringen naar gelang zij zullen verschijnen.

Onder dankbetuiging ontvangen en in de bibliotheek opgenomen.

u. De missive van den Hoofd-Ingenieur, Chef v/d dienst der Bat. Havenwerken, dd. 30 Jan. jl., no. 164, ten behoeve van 's Genootschaps bibliotheek een ex. aanbiedende der verslagen van den Havenbouw over de maanden Januari t/m December 1884.

Als boven.

v. Een schrijven van den Heer G. SCHERER, gew. Ass.-Res. in *Atjeh* en ondertusschen ben. Ass.-Res. van *Gorontalo*, ged. *Batavia*, 30 Jan. jl., ten geschenke voor 's Genootschaps ethnologisch museum twee amuletten aanbiedende, zijnde bamboezen kokers door den Radja van *Pasangan* voor veel geld gekocht en waaraan de kracht werd toegeschreven, dat zij de Nederlanders zouden dwingen *Atjeh* te verlaten en den genoemden vorst op zijn vijanden de overwinning doen behalen; in de kokers bevinden zich stukken doek met Arabische karakters beschreven, die gedeeltelijk vervloeid zijn, tengevolge van het smelten van het zout, waarmee de kokers gevuld waren.

Onder dankbetuiging ontvangen en in de ethnologische verzameling geplaatst.

w. Het rapport der commissie benoemd in de vergadering van 9 Dec. 1884 (zie Not. II*k*), omtrent de bijdrage getiteld „Herwijnen", strekkende de conclusiën van dit rapport om het opstel in het tijdschrift op te nemen.

Conform besloten.

x. De uit rondlezing teruggekomen concept-begrooting voor

het loopend jaar, die wordt aangenomen en vastgesteld als volgt:

Ontvangsten.

Saldo van het vorig jaar (1)	*f* 4198.60⁵
Gouvernements-subsidie	〃 8000.—
Contributiën.	〃 6500.—
Rente-rekening	〃 1700.—
Verkoop van edita	〃 200.—
	f 20,598 60⁵

Uitgaven.

Kosten van beheer	*f* 3600.—
Loon van bedienden.	〃 1008.—
Uitgaven van werken:	
a. Verhandelingen deel XLV.	〃 2000.—
b. Tijdschrift	〃 2400.—
c. Notulen.	〃 850.—
d. Realia	〃 945.—
e. Catalogus der antiquarische verzameling . .	〃 1000.—
f. 〃 〃 bibliotheek	〃 1300.—
g. 〃 〃 ethnologische verzameling . .	〃 1000.—
h. Plakkaatboek, deel II	〃 400.—
Verzendingskosten:	
a. Van edita van en naar *Nederland*. . . .	〃 300.—
b. briefporten enz. in *Indië*	〃 600.—
Bibliotheek, kaarten-verzameling en varia:	
a. Aankoop enz.	〃 1600.—
b. Bindwerk	〃 500.—
Antiquarische verzameling	〃 750.—
Ethnologische 〃	〃 650.—
Numismatische 〃	〃 800.—

(1) Dit saldo bestaat uit gelden, die in vorige jaren op de begrooting werden gebracht voor werken, die toen niet geheel gereed konden komen en nu weder op de begrooting van uitgaaf staan.

Verzameling manuscripten:

a. bediende	*f*	360.—
b. aankoop, bindwerk enz.	„	200.—
Gas-rekening.	„	50.—
Onvoorziene uitgaven	„	285.60[5]
	f	20,598.60[5]

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede dat in de residentie *Kediri* 2 steenen beelden gevonden zijn en stelt voor den Heer H. FOCK, adm. der fabriek *Pesantren*, inlichtingen daaromtrent te vragen.

Conform.

b. Stelt voor den Heer Dr. J. H. F. SOLLEWIJN GELPKE te verzoeken aan het Gen. afdrukken te bezorgen van de opschriften op de koperen platen, die zich in het bezit zijner familie te *Breda* bevinden.

Conform.

c. Herinnert dat ingevolge besluit der vergadering van 13 Maart 1877 aan 's Genootschaps bedienden een gratificatie is toegekend van *f* 50, voor het vernummeren der voorwerpen in het ethnologisch museum en stelt voor hun ook nu een dergelijke som te schenken, zoodra de nieuwe nummering, waaraan zij thans reeds sedert een paar maanden bezig zijn, zal voltooid zijn, bedragende het aantal voorwerpen, die van nieuwe nummers moeten voorzien worden naar gissing ± 10,000.

Conform.

d. Stelt voor den eerst aanwezenden Ingenieur nogmaals te wijzen op den treurigen toestand, waarin 's Genootschaps erf verkeert, met verzoek daarin te doen voorzien.

Conform.

IV. De Heer A. HAGA:

a. Doet de volgende mededeeling:

"Het Top. bureau heeft de gegevens betreffende het *Toba* meer, welke Dr. HAGEN noodig heeft om de vragen te beantwoorden, die hem ingevolge het in de vorige vergadering genomen besluit zouden gedaan worden, rechtstreeks aan zijn adres verzonden. Tot die gegevens behoort ook een kaart, waarop de verschillende liggingen van het *Toba* meer volgens de thans bekende bronnen zijn ingeschetst.

Een blik op die kaart, waarvan ik bij dezen een kopie voor 's Genootschaps kaartenverzameling aanbied, zal zeker de overtuiging geven, dat het niet overbodig is pogingen aan te wenden, om meer zekerheid te erlangen ten opzichte van de juiste ligging van het genoemde meer.

Wellicht zal ik spoedig in de gelegenheid zijn meer vertrouwbare gegevens mede te deelen omtrent de ligging van een of meer punten aan den zuidelijken oever ten opzichte van *Siboga*, welke plaats geographisch bepaald is."

Inf.

b. Vestigt de aandacht op een bericht, oorspronkelijk voorkomende in de Soerakartasche Courant, volgens hetwelk in een Hindoetempel te *Brambanan* door een Europeaan een gouden beker zou gevonden zijn, naar schatting van een inlandschen goudsmid een waarde hebbende van *f* 4000, en stelt voor omtrent dat voorwerp nadere inlichtingen in te winnen.

Wordt besloten den redakteur der genoemde Courant te verzoeken aan de Directie mede te deelen, wat hem omtrent den gevonden beker bekend is.

c. Biedt voor de bibliotheek afdrukken aan van de volgende door hem vervaardigde werken: *a*. Alphabetisch register op de Verhandelingen van het Bat. Gen.; *b*. de Mardijkers van Timor; *c*. De slag bij Pemfoeij; *d*. Het rapport van Zwaardecroon en Chasteleijn.

Onder dankbetuiging ontvangen en in de bibliotheek geplaatst.

V. De Heer W. P. GROENEVEDT deelt mede, dat het hem gelukt is een gipsafgietsel te verkrijgen van de buitengewoon fraaie kris van den Heer Ch. KNAUD, welk afgietsel geheel gekleurd en versierd is als het oorspronkelijke, en stelt voor genoemden Heer 's Genootschaps dank te betuigen voor de bereidwilligheid, waarmede hij de bedoelde kris ter namaking heeft afgestaan.

Conform.

VI. Voor 's Genootschaps verzamelingen werden ontvangen:

a. Van den Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG, twee eerediploma's en een bronzen medaille van de jongste tentoonstelling te Calcutta.

b. Van den Heer P. AGANOOR, een aantal oude koperen Perzische muntstukjes.

c. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, de N. Rott. Courant, mail-editie, 1884.

d. Bij missive van den Gouv. Secretaris dd. 10 Jan., jl., no. 38, deel I, afl. 1, van Dr. SCHLEGEL's Nederlandsch-Chineesch Woordenboek.

e. Bij missive van denzelfden dd. 27 Jan. jl., no. 133, deel XII van de opkomst v/h Nederl. gezag in O. I.

f. Bij missive van den Dir. van Just. dd. 7 Jan. jl., no. de brochure: Suspecte geleerdheid enz. door F. N. KNOCH.

g. Bij missive van den Commandant der Zeemacht dd. 16 Jan. jl., no. 541, de zeekaart „Oostkust Belitoeng."

h. Bij missive van denzelfden dd. 26 Jan. jl., no. 918, de zeekaart: „Moluksche archipel, blad II."

i. Bij missive van denzelfden dd. 5 Febr. jl., no. 1379, de zeekaart „Moluksche archipel, blad III."

Deze geschenken zijn, voor zoover noodig onder dankbetuiging, in de betrokken verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer Mr. W. Vrolik, Ambt. bij de rechterlijke macht in N. I.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek de Heer W. H. Senn van Basel.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 Maart 1885.

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heeren Mr. W. STORTENBEKER, J. E. ALBRECHT en A. HAGA hebben bericht gezonden, dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 10 Febr. ll., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht.

a. Het renvooi van den Gouv. Secretaris dd. 13 Febr. jl., no. 2832, ten geleide van deel X van het werk: "Report on the scientific results of the voyage of H. M. S. CHALLENGER."
In de bibliotheek opgenomen.

b. De missive van den Gouv. Secretaris dd. 21 Febr. jl., no. 261, ten geleide van een ten behoeve van 's Genootschaps bibliotheek ten geschenke aangeboden ex. van den Catalogus der boeken en kaarten uitmakende de bibliotheek van het Dept. van Koloniën.
Als boven.

c. De missive van den Resident van *Batavia*, dd. 16 Febr. jl., no. 1002, mededeeling verzoekende of de lokalen van 's Genootschaps gebouw beschikbaar kunnen gesteld worden voor

het afnemen van het zoogenaamd klein ambtenaars-examen op 20 April a. s. en volgende dagen.

Wordt besloten den Resident vd. mede te deelen, dat de lokalen van 's Genootschaps gebouw zich niet eigenen voor het doel, waarvoor hun beschikbaarstelling gevraagd wordt.

d. Een schrijven van het gewoon lid, den Heer J. A. Aeckerlin, ged. *Benkoelen*, 10. Febr. jl., het ex. van de „Code of Laws enz." vermeld in Not. 6 Jan. jl., II, *i*, voor 's Genootschaps bibliotheek ten geschenke aanbiedende en tevens toezending verzoekende van werken handelende over *Benkoelen*, welke hij wenscht te raadplegen bij het samenstellen eener ethnographische en historische beschrijving van het genoemde gewest.

Het ex. der Code of Laws is onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst, terwijl aan het verzoek van den schrijver gaarne zooveel mogelijk zal voldaan worden.

e. De missive van den Commandant der Zeemacht, dd. 28 Febr. jl., no. 2322, mededeelende dat ingevolge dezerzijds gedaan verzoek (z. Not. 6 Jan. jl., VI, *b*) de Stations-Commandant van *Menado* en de *Molukken* uitgenoodigd is, telkens wanneer zich de gelegenheid daartoe aanbiedt, onderzoek te laten doen naar de zoogenaamde doodengrotten.

Met genoegen vernomen.

d. Een schrijven van den Heer Albrecht, ged. *Batavia*, 28 Februari, kennisgevende dat hij de zaak van de firma W. Bruining & Co., heeft overgenomen en verzoekende de relatiën, die het Gen. gedurende zoovele jaren met genoemde firma heeft onderhouden, op hem over te dragen.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat er bij de Directie geen bedenkingen bestaan om hem de uitgave en het debiet van 's Genootschaps werken op te dragen, doch dat, alvorens daartoe een definitieve overeenkomst gesloten wordt,

de Directie gaarne opgave van voorwaarden zal ontvangen zoowel wat het drukken en brocheeren als het verzenden der edita betreft, benevens proeven van letters voor de verschillende werken.

e. Een schrijven van den Heer G. DE WAAL, ged. *Kota baharoe*, 10 Febr. jl., ter opname in 's Genootschaps tijdschrift een opstel aanbiedende over den ladangbouw in de onderafdeeling *Pangkalan* en *Kampar*.

In rondlezing.

f. Het rapport van den Heer A. L. VAN HASSELT omtrent het verslag eener reis van *Siak* naar *Kota baharoe* van den Heer J. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE (zie Not. 9 Dec. 1884, II*d*.)

Wordt besloten overeenkomstig de conclusiën van dit rapport het bovengenoemde verslag in het tijdschrift op te nemen.

III. De Commissiën benoemd in de vergadering van 6 Jan. jl., tot opname der verschillende verzamelingen en van het finantieel beheer brengen de volgende verslagen uit:

a. „De Commissie benoemd tot onderzoek van het finantieel beheer heeft de eer daaromtrent mede te deelen, dat de administratie met zorg is gevoerd en geen aanleiding tot bijzondere bemerkingen geeft.

Zij stelt derhalve voor den Thesaurier onder dankbetuiging voor het gevoerde beheer acquit en décharge te verleenen."

b. „De Commissie in de Bestuursvergadering van 6 Januari 1885 aangewezen tot opneming van de boekerij en van de verzameling handschriften en varia heeft de eer het volgende als hare bevinding mede te deelen.

De boekerij bevindt zich in goeden staat en is in het afgeloopen jaar weder zooveel mogelijk verrijkt met alle boekwerken gedurende den afgeloopen tijdkring in Ned.-Indië verschenen

en in Nederland en elders uitgegeven welke over deze gewesten handelen, terwijl bovendien menig ander in vorige jaren verschenen nog in de verzameling ontbrekend boekwerk betrekkelijk onderwerpen, die tot den werkkring des Genootschaps behooren, hetzij ten gevolge van schenking, hetzij door aankoop eene plaats in de boekerij heeft bekomen.

De vermeerdering bedroeg 765 boeken en brochures, niet medegerekend de tijdschriften en vervolgwerken en de uitgaven van verschillende geleerde genootschappen en wetenschappelijke instellingen, waarmee het Genootschap in betrekking staat.

Onder de ten geschenke bekomen werken verdient onder anderen in het bijzonder genoemd te worden het van de Britsche Regeering ontvangen „Report on the scientific results of the vogage of H. M. S. CHALLENGER during the years 1873—76," in elf deelen in 4to.

Uit den in het laatst van 1883 verschenen nieuwen Catalogus van M. NIJHOFF (Bibliotheca Neerlandico-Indica) werden een aantal oude werken over de Indische bezittingen aangekocht.

Gebrek aan voldoende fondsen noopte den bibliothecaris echter zich tot de minder kostbare te bepalen; daaronder verdienen bijzonder vermelding: WURFFBAIN, Reisz-beschreibung Nürnberg 1646; WOLF's Reizen naar *Ceylon*, Amsterdam 1796; Voyagie van G. VERMEULEN naar Oost-Indiën, Amsterdam 1677; PONTANUS, Rerum et urbis Amstelodamensium Historia, 1611; etc.

De bibliothecaris houdt in een afzonderlijk boekje aanteekening van alle boekwerken, Nederlandsch-Indië betreffende, die in de boekerij ontbreken. Daaruit blijkt dat er nog een groot aantal ontbreekt, waarvan vele bij de antiquarische boekhandelaren in Nederland verkrijgbaar zijn en het voornemen bestaat telkens eenige van die werken aan te koopen, voor zooverre de fondsen, die voor de bibliotheek kunnen worden toegestaan, het gedoogen.

De Directeur van Justitie ging getrouw voort met de aanbieding van een exemplaar van alle werken, die krachtens de wet op het auteursrecht aan het Dep. v. J. worden gezonden.

De geregelde toezending der drukwerken, die krachtens het Reglement op de drukwerken in handen komen van hoofden van plaatselijk bestuur en van officieren van Justitie, liet weder veel te wenschen over; alleen de Resident van *Batavia* voldeed getrouwelijk aan de ter zake bestaande Regeeringsaanschrijving.

In het afgeloopen jaar werd tot ruiling van werken overeengekomen met den Heer GUIDO CORA te *Turin*, uitgevers van „de Cosmos," een Italiaansch geographisch tijdschrift, en met de Société de Géographie Commerciale du Havre.

De bibliothecaris deelde ons mede, dat het 1ste vel van den nieuwen Catalogus der boekerij is afgedrukt; hij verwacht dat deze nog in het loopend jaar zal kunnen verschijnen.

In het afgeloopen jaar zijn uitgeleend 958 werken of 1185 boekdeelen aan 82 personen. Het aantal gebruikers is echter grooter, daar vele boeken worden geleend door leden van het Genootschap ten behoeve van niet-leden.

Bij de examinatie der bons van uitgeleende werken bleek ons, dat een herziening der bepalingen betrekkelijk het uitleenen van boeken wenschelijk is.

Volgens het Reglement van orde kunnen de boeken in den regel voor geen langer termijn dan eene maand worden uitgeleend, terwijl hij die de boeken langer noodig heeft, elke maand het bewijs van ontvangst moet vernieuwen.

Volgens deze bepaling kunnen boeken dus jaren lang uit de bibliotheek verdwenen zijn, als slechts de bons telkens vernieuwd zijn.

Natuurlijk is dit wel nooit de bedoeling geweest, maar de ondervinding leert dat sommige leden geleende boeken gedurende verscheidene jaren aanhouden.

Niet alleen zijn hierdoor andere leden niet in de mogelijkheid die te raadplegen, maar er bestaat ook gevaar, dat de bibliotheek belangrijke verliezen lijdt, die niet altijd herstelbaar zijn.

Het is ons gebleken, dat de bibliothecaris al het mogelijke gedaan heeft om de sedert lang uitgeleende boeken terug te

bekomen, maar die pogingen zijn slechts ten deele met een gunstigen uitslag bekroond.

Wij hebben ons voorgenomen ter zake een voorstel aan het Bestuur te doen.

Wijders kan met opzicht tot de uitleening van boekwerken nog worden medegedeeld, dat het lid dat, volgens het vorig verslag, bij zijn vertrek naar *Europa* eenige boeken had mede genomen, deze op drie na heeft ingeleverd bij 's Genootschaps agent M. Nijhoff te *'s Gravenhage*, en dat de bibliothecaris dezen verzocht heeft de drie ontbrekende weder aan te koopen ten koste van den nalatige.

In *Indië* en in *Nederland* werd voor een gezamelijk bedrag van *f* 368,20 verkocht.

De collectie *Varia* werd onder anderen niet onbelangrijk verrijkt door een verzameling teekeningen in sepia en Oost-Indische inkt van gezichten in *Oud-Batavia*, geschonken door den Heer J. W. H. Adèr (zie Notulen 1884 pag. 45).

Vermelding verdient nog dat de bibliothecaris onze aandacht vestigde op de verbazende toeneming der uitgaven betreffende Indische onderwerpen in *Nederland* en op de vermeerderde productie der Indische drukpers, vergeleken met weinige jaren geleden. Aangezien de meeste dier werken alleen door aankoop te verkrijgen zijn, valt het, zoo deelde hij ons mede, den bibliothecaris hoe langer hoe moeielijker bij zijn aankoopen binnen de grenzen der begrooting te blijven, terwijl uit het daarbij voor de bibliotheek uitgetrokken bedrag ook nog het abonnement op een aantal tijdschriften moet worden voldaan; daardoor wordt het onmogelijk de begrooting niet te overschrijden, ten ware men, hetgeen niet wenschelijk zou zijn, zich mocht willen onthouden van ook omvangrijke werken, die belangrijke sommen kosten aan te koopen, hoezeer zij in eene goede boekerij van werken betrekkelijk Ned.-Ind. op het door het Genootschap bewerkt gebied niet mogen ontbreken.

De verzameling handschriften werd door ons mede in goeden staat bevonden.

Uitgeleend, na daartoe van het bestuur verkregen toestemming, zijn in het afgeloopen jaar zeven handschriften.

Een belangrijke aanwinst vond de verzameling in de door des Genootschaps Eerelid Mr. H. D. Levijssohn Norman geschonken collectie van wijlen den Heer Zoetelief, vermeld in de Notulen van 1884 pag. 104.

Ten slotte hebben wij de eer voor te stellen den Bibliothecaris en den Conservator der handschriften dank te zeggen voor de zorgen in het afgeloopen jaar door hen aan de onder hun beheer zijnde afdeelingen besteed."

c. »De Commissie, aangewezen tot het opnemen der antiquarische, ethnologische en numismatische verzamelingen, heeft de eer daaromtrent het volgende te berichten:

a. Archaeologische Verzameling.

De vernummering volgens den nieuwen catalogus is afgeloopen; er zijn thans 2024 nummers tegen 1490 vroeger.

De aanwinsten werden reeds vermeld in het Fransche overzicht, door den Secretaris samengesteld en openbaar gemaakt in de Notulen van 1884, 4e afl.

b. Ethnologisch Museum.

Gelegenheid tot aankoop van voorwerpen heeft in het vorige jaar zoo goed als geheel ontbroken, hoewel meermalen getracht is haar in het leven te roepen.

Geschenken zijn ook niet talrijk geweest, zoodat de aanwinsten hoofdzakelijk hebben bestaan uit wat van de Regeering afkomstig is. Zie lijst achter de Notulen van 1884.

Behalve voor gewoon onderhoud, zijn de beschikbare fondsen gebruikt tot het herstellen van ettelijke voorwerpen, tot het verven van eenige kasten, die dit zeer zeer noodig hadden, tot het laten drukken van nummers in verband met den nieuwen catalogus, enz. enz.

In de goudkamer is eene nieuwe kast gezet. Eene andere dergelijke bergplaats kan met veel moeite nog een plekje vinden in de zaal achter de leeskamer; maar dan zal de laatste voor kasten beschikbare ruimte benut zijn.

Het vernummeren der voorwerpen volgens een nieuw stelsel is voor $^{3}/_{4}$ gedeelte voltooid.

Met het drukken van de vierde, veel vermeerderde en verbeterde uitgave van den catalogus is nog geen begin gemaakt wegens de hangende kwestie nopens het voortbestaan van de drukkerij Bruining & Co. Verscheidene voorwerpen van zwakke samenstelling beginnen door ouderdom onbruikbaar te worden. In het bizonder is dit het geval met de verzameling zonneschermen.

Zeer wenschelijk is eene herstelling van de Bandjarmasinsche gamelan; maar de groote onkosten, daaraan verbonden, hebben den Conservator tot nog toe teruggehouden.

c. Numismatische Verzameling.

Zoowel door aankoop, als door geschenken en ruiling, is deze collectie gedurende het afgeloopen jaar weder belangrijk vermeerderd. Zie lijst als voren.

De van 1877 dagteekenende gedrukte catalogus wijst dan ook bij lange na niet aan, wat thans in deze verzameling aanwezig is.

Meermalen werd den Conservator naar een volledigen catalogus gevraagd vooral door personen buiten Nederlandsch-Indië woonachtig, aan welke aanzoeken hij natuurlijk niet heeft kunnen voldoen. Wellicht verdient het daarom overweging in 's Genootschaps verhandelingen een nieuwen catalogus uit te geven. Bijzondere onkosten zou dit niet vereischen, terwijl door overdrukken in de behoefte aan losse exemplaren zou kunnen worden voorzien.

De koperen munten zijn schoongemaakt en hebben daardoor een veel beter aanzien gekregen.

Het aantal bezoekers der verschillende verzamelingen, voor

zoover zij van hun bezoek blijk gaven door hunne namen in het daarvoor bestemde boek in te schrijven, bedroeg 2285.

De commissie stelt voor:

1°. Zoo mogelijk, 's Museums Conservator te machtigen tot het doen herstellen der Bandjarmasinsche gamelan en van het in de voorgallerij geplaatste scherm.

2°. Een volledigen catalogus van het Numismatisch Kabinet te doen uitgeven in 's Genootschaps Verhandelingen met bepaling, dat de noodige overdrukken in de behoefte aan losse exemplaren zullen voorzien.

3°. Aan de beheerders der verzamelingen den dank der vergadering te betuigen voor de vele en goede zorgen aan de hun toevertrouwde afdeelingen besteed."

Naar aanleiding der conclusiën van deze rapporten wordt de dank van het Gen. aan den Thesaurier, den Bibliothecaris en de Conservatoren betuigd voor hunne goede zorgen, terwijl de Conservator van het ethnologisch museum wordt uitgenoodigd een raming op te maken der kosten, welke de reparatie van de Bandjermasinsche gamelan en het schutsel zullen veroorzaken. Tevens wordt besloten, dat de nieuwe catalogus der numismatische verzameling in de Verhandelingen van het Gen. zal opgenomen worden.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Legt in voldoening aan de opdracht, vermeld in Not. 10 Febr. jl., II, *k*, een conceptbrief over aan het Munt College te *Utrecht*, vergezeld van 3 zilveren en 7 koperen N. I. munten benevens een chèque van *f* 18,51, bestemd om aan het genoemde College gezonden te worden.

b. Deelt mede, dat zekere inlander Bapa Sari te *Petamboeran* in het bezit is van koperen platen met inscripties, kropaks en andere en stelt voor den eigenaar uit te noodigen

deze in leen af te staan aan de Directie, ten einde er kopieën van te laten nemen.

Conform.

V. De Heer W. P. GROENEVELDT biedt namens den Heer J. BEUKHOF te *Depok* een schrift aan met Portugeesch, zooals het daar door de zoogenaamde Portugeesche christenen gesproken wordt, voorzien van een Maleische vertaling.

Wordt besloten afschrift hiervan aan Dr. SCHUCHARDT te zenden.

VI. Voor het Genootschap werden ontvangen.

a. Van den Heer A. L. VAN HASSELT: „Het Landrecht van Drenthe. Meppel, 1718."

b. Van het Uitkeerings fonds „Help u zelf," bij schrijven ged. *Batavia*, 14 Febr. jl., een ex. der door die Vereeniging verspreide gedrukten.

c. Bij missives van den Dir. van Just. van 21 Febr. jl., no. 1165, en van 2 Not. jl., no. 1399, de volgende werken 1 Menak, no. 4; II Verzameling van Maleische woorden en uitdrukkingen door P. VAN LAWICK VAN PABST, Kapt. der Inf.; III Agrarische verordeningen in N. I, door A. MIJER, Lid v/d Alg. Rekenk. in N. I., 3[de] herz. en vermeerd. druk, op al welke werken het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: H. DEMMENI, Colonel der Inf., Civiel & Mil. Gouverneur van *Atjeh* en *Onderhoorigheden* en W. F. SIKMAN, Resident van *Benkoelen*.

Wordt weder op de ledenlijst gebracht de Heer Mr. J. H. ABENDANON, Lid in den R. v. J. te *Batavia*.

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de Heeren A. C. A. van OVERSTRATEN, G. OOSTERGETEL en J. J. POORTMAN, de laatste twee wegens vertrek naar Europa.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 April 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 3 Maart jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 9 Maart jl., no. 2714, ten geleide van een gouden voorwerp gevonden in de kampong *Tjiboeroei kidoel*, desa *Tjimareme*, district *Melambong*, afd. *Tasik Melaja*, res. *Preanger*, met verzoek om bericht of op het bezit daarvan voor het Gen. prijs gesteld wordt.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat dit voorwerp geene kunstwaarde hoegenaamd hebbende niet voor het Gen. wordt verlangd en derhalve weder in het bezit van den vinder kan gesteld worden.

b. De missive van denzelfden dd. 10 Maart jl., no. 2823, ten geleide van een schrijven van Dr. J. L. A. BRANDES, gd. *Boeleleng*, 20 Febr. jl., waarin inlichtingen gevraagd worden omtrent photogrammen van inscriptiën, door den Heer A. C. VREEDE vermeld in zijne redevoering bij gelegenheid der aanvaarding van het Hoogleeraarsambt in de Javaansche

taal- en letterkunde aan de Rijks Univeriteit te *Leiden* den 11en Okt. 1877 gehouden.

Wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat de Directie, niet wetende welke photogrammen bedoeld worden, het raadzaam acht den Heer BRANDES te verwijzen naar Prof. VREEDE, die zeker het best in staat zal zijn de verlangde inlichtingen te geven.

c. De missive van denzelfden, dd. 4 April jl., no. 4103, ten geleide van een schrijven van den Heer W. W. HUNTER te *Simla* (*Bengalen*), die, bezig aan een geschiedenis van Indië, waarin hij ook den invloed der oude Indische beschaving op Java en de andere eilanden van dezen Archipel wenscht te beschrijven, opgave verzoekt van Fransche of Duitsche werken over dit onderwerp handelende, zijnde hij onbekend met het Nederlandsch en derhalve niet in staat geschriften in deze taal te raadplegen.

Den Dir. vd. zal in overweging gegeven worden den Heer HUNTER er op te wijzen, dat uit den aard der zaak het hoofdzakelijk Nederlanders zijn, die nasporingen gedaan hebben omtrent de vroegere geschiedenis der bewoners van den Archipel, en een grondige behandeling van het door hem bedoelde onderwerp derhalve moeilijk kan plaats hebben zonder ernstige studie van datgene wat in het Nederlandsch daarover geschreven is, maar dat hij in het werk van Dr. A. BASTIAN „Reisen im Indischen Archipel" en dat van den Heer W. P. GROENEVELDT „Notes on the Malay Archipel and Malacca", wellicht een en ander zal aantreffen, wat hem van dienst kan zijn.

d. Een schrijven van den Heer G. F. M. LIEBERT, Contr. der 2 kl. b/h. B. B., ged. *Nangga Pinoh* (*Sintang*), 20 Mrt. jl., in voldoening aan dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 2 Sept. 1884, II, *h*,) de teekening aanbiedende van de steengroep te *Nangga Serawei*, die volgens de legende bestaat uit een tafel en bijbehoorendenden poot, een versteend echtpaar, een id.

timmerman en inktkoker en waaraan de Dajaksche bevolking een bovennatuurlijke macht toeschrijft, zoodat verwijdering den toorn der *antoe's* opwekken en mislukking van den rijstoogst veroorzaken zou.

Blijkens de teekening zijn de poot en de tafel een *linggam* en een *joni*, terwijl de andere steenen geene overeenkomst hoegenaamd vertoonen met wat zij volgens de legende moeten voorstellen, noch eenig kenmerk dragen van door menschenhanden bewerkt te zijn.

De legende is wat de hoofdzaken, het huwelijk van moeder en zoon en de wijze van ontdekking hiervan, betreft geheel gelijk aan het Javaansche verhaal van den vorst van *Giling Wesi*, vermeld in de Babad tanah djawi en luidt als volgt.

„In overoude tijden leefde dicht bij *Nangga Serawei* aan de overzijde der *Melawi* de prinses Daramoening. Eens zich bezig houdende met het weven van een sarong ontviel haar de spoel en toen haar zoon Boedjangmoening zich niet genoeg haastte om die voor haar op te rapen, gaf zij hem met een stuk hout een slag op het hoofd. Boedjangmoening vertoornd over deze straf, die hij een vernedering achtte, ontvluchtte het land en liet niets meer van zich hooren. Jaren later kwam te *Serawei* een vreemde koopman, die door zijn rijkdommen en schoonheid het hart der inmiddels weduwe geworden prinses veroverde en weldra met haar in het huwelijk trad. Op zekeren dag, toen de prinses het hoofd van haar echtgenoot van ongedierte reinigde, ontdekte zij op zijn achterhoofd een groot lidteeken. Zij vroeg naar den oorsprong daarvan en weldra bleek nu, dat zij met haar eigen zoon gehuwd was.

Tot delging hunner schuld zouden Daramoening en Boedjangmoening een groot feest geven. Reeds waren tal van gasten verschenen en Boedjangmoening legde de laatste hand aan de versiering van de tafel (de bovenvermelde *joni*), toen de beitel uit zijn hand viel en hem een gevaarlijke wond toebracht.

Nauwelijks had hij dit met een kreet van schrik en pijn aan zijn moeder medegedeeld, of er verhief zich een hevige

storm en de prinses met haar zoon in de armen, de slaven en gasten veranderden in steen. Later is het echtpaar, misschien wel door de *antoe's*, onthoofd geworden."

De teekening is onder dankbetuiging in handen gesteld van den Conservator der oudheden.

e. Een gedrukte kennisgeving van het overlijden van Prof. Dr. E. H. VAN BAUMHAMER te *Haarlem*, op 18 Jan. 1885.

Met deelneming vernomen.

f. Een schrijven van den Heer G. A. SCHOUTEN, Contr. der 1ste kl. b/h B. B., ged. *Banding Agoeng* (*Palembang*), 23 Mrt. jl., in voldoening aan dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 6. Jan. jl. III) de teekeningen met de ondervolgende beschrijving der door hem ontdekte ruïne te *Djapara* aanbiedende.

"Deze ruïne is gelegen in de nabijheid der doesoen *Djapara* (marga *Pematang Riboe*, onderafdeeling *Ranau*-distrikten) op omstreeks 600 passen in westelijke richting van die doesoen. De afstand der ruïne van het *Ranau*-meer is een halve paal en van dien kant zonder veel moeite te bereiken.

Toen ik haar de eerste maal bezocht, was er niet veel meer te zien dan een kleine ophooging van den grond, waaruit hier en daar eenige behouwen en ruwe steenen staken; voor het overige was de grond door een weligen plantengroei met boomen en planten bedekt.

De boomen en planten werden weggeruimd en toen kwam een vierhoekig aarden platform te voorschijn, dat voor het grootste gedeelte door een muur van behouwen steen is omgeven.

Deze muur lang 9.60 en breed 8.10 M. is gemaakt van groote stukken behouwen steen, men vindt er die 1.50 M. lang zijn. De muur bestaat uit drie lagen, die op elkaar passend gemaakt en door geen kalk of cement verbonden zijn, maar alleen met pen en gat op elkaar sluiten.

De onderste twee lagen met de daaronder als fundament

liggende ruwe steenen liggen nog in bijna dezelfde positie als waarin ze door den bouwmeester gelegd zijn, doch van de bovenste laag, die uit de grootste steenen bestaat, zijn de steenen, wel waarschijnlijk door de werking van de wortels der boomen, naar buiten gevallen. Aan laatstbedoelde steenen ontbreken er eenige.

Aan de oostzijde is een trap van vier treden, waarmede men op het platform komt en aan den voet daarvan ligt een ruwe platte steen.

Op het platform werden drie steenen gevonden.

Voor de trap liggen twee steenen palen, die wel waarschijnlijk boven aan de trap hebben gestaan en daar gediend hebben, in verbinding met andere steenen, als hek.

Dat die steenen met andere verbonden zijn geweest, is zichtbaar aan het uitstekend gedeelte aan de achterzijde, dat in de gleuf of het gat van een anderen steen moet gepast hebben.

Verder lag voor de trap nog een steen, waarschijnlijk een van de vier die met hun vieren een cirkel gevormd hebben en eindelijk twee steenen koppen, waarvan de eene met een rij snij- en slagtanden voorzien, mij voorkomt een mannelijk en de andere, die kleiner en zonder tanden is, een vrouwelijk persoon te moeten voorstellen.

Deze koppen hebben aan de onderzijde een pen, waarmede zij in de gleuf of het gat van een voetstuk geplaatst zijn geweest. De kleine kop is zeer ruw bewerkt en men kan ternaauwernood den vorm van een gezicht eruit herkennen; de oogballen en de mond ontbreken er geheel aan.

De steenen zijn zeer zuiver bewerkt en het moet met de gebrekkige werktuigen, waarvan de vervaardigers wel waarschijnlijk gebruik hebben gemaakt, zeer veel tijd vereischt hebben om dit werk tot stand te brengen.

Over het algemeen zijn de steenen weinig beschadigd en wel waarschijnlijk zullen de ontbrekende niet ver in den omtrek te vinden zijn. Een vond ik er in de doesoen *Djapara* en die is dan ook de aanleiding geweest tot de ontdekking der ruïne;

een andere lag op een vijftigtal passen afstand in het bosch.

In het midden van het platform heb ik een gat laten graven om te onderzoeken, of het als begraafplaats gediend heeft, doch vond niets dat aanleiding geeft om dit te veronderstellen.

Waartoe dit platform gediend heeft en uit welken tijd het afkomstig is, waag ik niet te beslissen."

De teekeningen zijn onder dankbetuiging in handen gesteld van den Conservator der oudheden.

g. De missive van het eerelid den Heer Dr. C. LEEMANS, ged. *Leiden*, 11 Dec. 1884, no. 216, in antwoord op een schrijven van 's Genootschaps Bibliothecaris de toezending meldende van eenige verslagen omtrent het Rijks Museum van Oudheden, tevens mededeelende dat aan het verzoek om een catalogus van het genoemde Museum niet kan voldaan worden, daar deze niet voor rekening of met ondersteuning van het Museum of de Regeering uitgegeven en derhalve niet ter beschikking voorhanden zijn.

Onder dankbetuiging zijn de verslagen in de boekerij opgenomen.

h. Een schrijven van den Heer HENRI DE RUDDER, technisch agent op Java voor de Belgisch-Nederlandsche handelsvereeniging Luik, ged. *Samarang*, 24 Maart jl., meldende dat hij voor 's Genootschap Museum een ijzeren haak, gedamasceerd of verguld, zooals de ruiters te *Soerakarta* en te *Jogjakarta* gebruikten om bij het boogschieten de teugels van hun paard vast te haken, wenscht aan te bieden, indien het Gen. nog niet in het bezit van zulk een voorwerp mocht zijn.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat op het ontvangen van zulk een haak zeer veel prijs zal gesteld worden.

i. Een schrijven van Dr. A B. MEIJER, ged. *Dresden*, 1 Maart jl., inlichting verzoekende of op het in Not. 1882, pag. 110, beschreven aardewerk, en waarvan een ex. is afgebeeld in des schrijvers werk „Alterthümer aus dem Ostindi-

schen Archipel," letterteekens te herkennen zijn en of uit het karakter der voorwerpen, die met dit aardewerk gevonden zijn, de vermoedelijke ouderdom van dit laatste bij benadering kan gegist worden.

Aanleiding tot dit verzoek is de bewering van een Hoogleeraar te *Weenen* in het „Tijdschrift voor het Oosten" 1885, No. 2, pag. 34, dat de bovenste rij der ornamenten op dit aardewerk de woorden رسول الله zou voorstellen in karakters, zooals zij voorkomen op Mohammedaansche gedenkteekens in Achter-Indië en de westelijke eilanden van den Archipel, zoodat hier geen sprake zou zijn van Chineeschen oorsprong, terwijl de ouderdom niet hooger zou klimmen dan de vorige eeuw.

Gesteld in handen van den Conservator der oudheden met verzoek om voorlichting.

k. Een schrijven van den Heer F. Vogel, ged. *Soerakarta*, 9 Mrt. jl., in antwoord op dezerzijds gevraagde inlichtingen omtrent in de nabijheid voor de desa *Mĕtese* gevonden oudheden (zie Not. 6 Jan. jl., V, *c*) mededeelende, dat hem van dergelijke vondsten niets bekend is, maar dat hij bereid is. wanneer het een of ander van antiquarischen aard ontdekt mocht worden op de door hem geadministreerde landen, hiervan aan de Directie kennis te geven.

Not.

l. Een schrijven van de Société Géographique, ged. *Parijs*, 11 Febr. jl, de mededeeling bevattende dat in hare bibliotheek een aantal van 's Genootschaps werken ontbreken en het verzoek om toezending van deze, waartegenover zij bereid is aan het Gen. hare edita sedert 1821, het jaar harer stichting, voor zooverre die niet in de boekerij aanwezig zijn, aan te bieden.

Aan dit verzoek zal zooveel mogelijk voldaan worden.

m. Een schrijven van het eerelid, den Heer K. F. Holle,

ged. *Waspada*, 9 Maart jl., voorstellende de transscriptie der door de bemoeiingen van het Gen. uit *Calcutta* ontvangen Sanskrit-inscriptie (Not. 1 Apr. 1884, II, *i* en 6 Mei 1884, IV, *b*, 2°) door Prof. KERN in de Bijdragen van het Kon. Inst. voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I., 4[de] Volgreeks, deel X, 1[ste] stuk, uitgegeven, aan het Museum aldaar te zenden met verzoek om met behulp van een inlandschen geleerde te doen nagaan, of het ontbrekende door vergelijking met den steen kan worden aangevuld.

Wordt besloten den Heer HOLLE mede te deelen, dat aangezien de uitgave dezer inscriptie geheel buiten het Gen. om door Prof. KERN heeft plaats gehad, ook de verdere behandeling dezer aangelegenheid aan hem dient te worden overgelaten en hij zelf wel, indien hem dit wenschelijk of noodzakelijk voorkomt, de noodige stappen zal gedaan hebben om opheldering van het onduidelijke of aanvulling van het ontbrekende te verkrijgen.

n. Een schrijven van den Heer F. L. WINTER, ged. *Soerakarta*, 28 Febr. jl., twee onder zijn redactie in het Jav. en Mal. bewerkte almanakken voor 's Genootschaps bibliotheek ten geschenke aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

o. Een schrijven van de firma E. J. BRILL, ged. Leiden 19 Febr. jl. kennisgevende, dat de hem toegezonden wissel groot *f* 2265,35 behoorlijk is ontvangen.

Gesteld in handen van den Thesaurier.

p. Een schrijven van de K. K. Geographische Gesellschaft in *Wien*, ged. 29 Jan. jl., een ruil van edita met het Gen. voorstellende.

Wordt besloten aan de genoemde Vereeniging mede te deelen, dat het Gen. gaarne het voorstel aanneemt.

q. Een circulaire onderteekend door Dr. W. PLEIJTE, ged.

Leiden Jan. jl., van het Genootschap een bijdrage verzoekende voor een wetenschappelijk werk, hetwelk uitgegeven zal worden als huldeblijk aan Dr. C. Leemans, bij gelegenheid dat deze geleerde op 3 Dec. a. s. gedurende 50 jaar de betrekking van Directeur van het Museum van Oudheden te Leiden zal hebben bekleed.

De Heer W. P. Groeneveldt neemt op zich voor de verlangde bijdrage te zorgen.

r. Een schrijven van den Heer Mr. W. Stortenbeker mededeelende, dat hij van de lijst der leden van het Gen. wenscht afgevoerd te worden en in verband daarmede zijn ontslag verzoekende als lid der Directie.

Het gevraagde ontslag wordt den Heer Stortenbeker op de meest eervolle wijze verleend.

s. De uit rondlezing terugontvangen nota over de rijstcultuur in de Padangsche bovenlanden van den Heer G. de Waal (zie Not. 3 Maart jl., II).

Wordt besloten deze nota in het tijdschrift op te nemen.

III. De Heer Mr. J. A. van der Chijs.

a. Vestigt de aandacht op vier courantenberichten omtrent gevonden oudheden; 1° Pembrita Batawi, 28 Mrt. jl., een zilveren ketting in het distrikt *Galoeh;* 2° Alg. Dagbl. van N.-I., 30 Mrt. jl., een bericht overgenomen uit het Indisch Vaderland omtrent klachten over bestuurszaken door eenige inlanders uit *Tegal*, van welke klacht door den betrokken Controleur zou werk gemaakt worden op voorwaarde, dat hem Hindoe oudheden geleverd werden, terwijl na ontvangst van deze aan de zaak geen verder gevolg werd gegeven; 3° Locomotief, 1 Apr. jl., een bericht uit *Jogjakarta* van 3 Maart jl., dat de Heer P., opziener eener indigo-onderneming in het Klattensche, een klomp heeft gevonden zoo groot als een men-

schenhoofd, geheel overtogen met goud, met welke vondst hij de politie in kennis heeft gesteld; 4° Locomotief, 31 Maart, nadere bijzonderheden omtrent den gouden beker, die in de ruïnen van *Prambanan* is gevonden (zie Not. 10 Febr. IV, *b*).

Nadat de Secretaris heeft medegedeeld, dat omtrent dit laatste voorwerp inlichtingen zijn gevraagd maar nog niet ontvangen, wordt besloten de tusschenkomst der Residenten van *Cheribon*, *Tegal*, *Soerakarta* en *Jogjakarta* in te roepen ten einde iets naders omtrent de juistheid dier berichten te vernemen.

b. Deelt namens den Heer K. F. HOLLE mede, dat de woordenlijst, laatst vermeld in Not. 8 Juli 1884, V, *c*, na nadere raadpleging met Dr. J. L. A. BRANDES bij diens terugkomst van *Bali* zal worden ingediend.

Inf.

c. Stelt voor den Heer M. COUVÉE, Civiel-ingenieur te *Soerabaja*, gewezen president van het 3de Indische landbouwcongres een zilveren ex. te verzoeken van de prijs-medaille van dat congres.

Conform.

d. Herinnert dat bij missive van den Commandant van het Leger, dd. 20 Mei 1873, no. 11, aan het Gen. op zijn verzoek een ex. is toegezonden van: 1° het onderscheidingsteeken voor langdurigen dienst als officier, en wel dat voor XV jaren; 2° het eereteeken voor bijgewoonde belangrijke krijgsbedrijven met de gespen: *Borneo*, 1859—1861,— *Boni*, 1859—*Borneo*, 1850—1854,— *Bali*, 1846, 1848 en 1849 en stelt voor aan den Commandant vd. een ex. te verzoeken van: 1° het onderscheidingsteeken voor XX, XXV en XXX jaren en, kan het zijn, ook die bestemd voor officieren van de schutterij en wat meer hierbij behoort; 2° de ontbrekende sedert bijgekomen gespen.

Conform.

e. Id. dat het Gen. bij missive van den Commandant der Zeemacht, dd. 9 April 1875, no. 3770, ontvangen heeft exemplaren van de gouden medailles, bedoeld bij Ind. Staatsbl. 1861, no. 84, en stelt voor den Commandant voornoemd een ex. te verzoeken van de zilveren en bronzen medailles.

Conform.

IV. De Heer W. P. Groeneveldt biedt namens het lid den Heer W. Meijer een teekening en plattegrond van den *Tjandi Mendoet* en een photographie van den *Tjandi Sělŏ Grijŏ* aan.

De teekeningen enz. zijn onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

V. De Heer D. Gerth van Wijk:

a. Deelt mede dat voor de bibliotheek van het lid den Heer D. A. Hooijer ten geschenke ontvangen is het werk: „The good old days of the Hon. John Company etc. (1600—1858), by W. H. Careij. Simla 1882," in 2 deelen.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

b. Id. uit een brief van Dr. J. L. A. Brandes, ged. *Boeleleng*, 8 Mrt. jl., dat het dezen en Dr. H. N. van der Tuuk gelukt is drie Oud-Javaansche *praçâsti's* op koper in handen te krijgen, waarvan zij afschrift genomen hebben. Deze drie oorkonden, bijeengevonden in een grot in het bosch *Blantik* onder *Bangli*, tijdens dit laatste door *Boeleleng*, voor de geregelde vestiging van het Nederlandsch gezag aldaar, veroverd werd, behooren bij elkaar en zijn van verschillenden omvang en datum.

De grootste, tevens de oudste, bestaat uit 9 bladen en is van het Çaka-jaar 980. De kleinste, die slechts 3 bladen telt, is van Çaka 987 en de derde, 5 bladen, van 1020, welke data beantwoorden aan 1067, 1074 en 1107 van onze jaartelling.

Hun inhoud is geheel van plaatselijk-Balineeschen aard, handelende zij over privilegiën, geschonken door een vorstin (?), die in de eerste en tweede oorkonde niet anders wordt aangeduid dan met *pâduka haji, anak wungsu nira kâlih bhaṭâri lumâh i burwan, bhaṭâra dewatâ lumâh ri bañu wka* (d. i. Hare Majesteit, het jongste kind van de Bhaṭâri, die rust te Burwan en den Bhaṭâra dewatâ, die rust te Yeh anakan); de 3de oorkonde noemt *çrî mahârâja çrî çakalendakiringecâna guṇadharmmalakṣmidhara wijayottungga dewî.*

De oorkonde van 980 is geschreven in het merkwaardige overgangsschrift van No. VI der Kawi-oorkonden, door wijlen Dr. A. B. COHEN STUART in het licht gegeven.

De Heer BRANDES stelt zich voor deze oorkonden te gelegener tijd in hun geheel te publiceeren.

Met belangstelling is van deze mededeeling kennis genomen.

c. Id. dat hij van den Heer E. BLOK een schrijven ontvangen heeft, ged. *Banda*, Maart jl., ten geleide van de Hollandsche bewerking van het in Not. 8 Juli 1884, II, *c*, vermelde Maleische gedicht, biedende de schrijver tevens voor 's Genootschaps bibliotheek het gesteendrukte origineel en een eveneens te *Singapore* gesteendrukt Maleisch gedicht op de uitbarsting voor *Krekatau* ten geschenke aan.

De beide werkjes zijn onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen, zullende het vertaalde gedicht in rondlezing gezonden worden.

d. Id. dat hij van de firma ALBRECHT & Co. verschillende proeven van drukletters ontvangen heeft, welke zij voornemens is ten behoeve van 's Genootschaps werken te laten uitkomen.

Op voorstel van den Voorzitter worden de Redacteur der Verhandelingen, die van het Tijdschrift en de Secretaris in commissie gesteld om een overeenkomst met de genoemde firma

voor de levering van drukwerk enz. te treffen, nader aan de goedkeuring der Directie te onderwerpen.

VI. Voor het Gen. werden ontvangen:

a. Van Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Ymer, 7de en 8ste afl.

b. Van den Heer F. KROON, de Dames-bode, 1876, 2 en 3 Sept.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren: J. DE BOOIJ, Ingenieur der 2de kl. te *Poerworedjo* en J. K. H. DE ROO VAN ALDEWERELD, civiel Gezaghebber op *Soemba*.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heer G. W. BEEGER.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 12 Mei 1885.

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heer Dr. J. L. A. BRANDES heeft schriftelijk kennis gegeven, dat hij door ongesteldheid verhinderd is de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 7 April jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. De missive van den Gouv. Secretaris, dd. 20 Apr. jl., no. 589, waarbij namens de Regeering ten behoeve van 's Genootschaps ethnologisch museum een Balisch waterpasinstrumentje, tevens hellingmeter, *gegandjing* genaamd, wordt aangeboden, van welk werktuigje een beschrijving is gegeven in het tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in N. I., Deel XXX, afl. II.

In de betrokken verzameling geplaatst.

b. Het Gouv. besluit van 21 Apr. jl., no. 4, waarbij o. a. het gebouw van het Gen. is aangewezen als de plaats, waar dit jaar het groot ambtenaarsexamen zal afgenomen worden.

De Voorzitter deelt in verband met dit besluit mede, dat hij onder nader goedkeuring der vergadering, evenals dit reeds gedurende verscheiden jaren heeft plaats gehad, 's Ge-

nootschaps lokalen voor het bovenvermeld doel heeft beschikbaar gesteld.

De gevraagde goedkeuring wordt verleend.

c. De missive van den Resident van *Tegal*, dd. 2 Mei jl, no. 1480/25, in antwoord op dezerzijdsch schrijven, zie Not. 7 Apr. jl., III, *a*, mededeelende, dat hij opgave heeft verzocht van de daarbij bedoelde oudheden en te zijner tijd aan de Directie nadere inlichtingen daaromtrent zal verstrekken.

Inf.

d. De ondervolgende missive van den Commandant van het Leger, dd. 5 Mei jl., no. 13.

„In antwoord op Haar schrijven dd. 29 April jl. no. 119, heb ik de eer uwe Directie het volgende mede te deelen. Het Koninklijk besluit van den 18 November 1844, no. 46 [*Nederlandsche* staatscourant van 6 December 1844, no. 221], houdende instelling van een onderscheidingsteeken voor de officieren van de landmacht, die zich door een eervollen langdurigen diensttijd hebben gekenmerkt, werd bij Koninklijk besluit van den 28 December 1844, no. 64, *mutatis mutandis* toepasselijk verklaard op de officieren, dienende of gediend hebben in de overzeesche bezittingen. In verband met het Gouvernements besluit dd. 11 Januari 1846, no. 26, waarbij deze beschikking ter kennisse van het voormalig Militair Departement werd gebracht, werd toen eene concept algemeene order voor het *Indische Leger* opgemaakt, waarbij deze aangelegenheid volledig werd geregeld, welk concept, nadat het bij Gouvernements besluit dd. 12 Februari 1846, no. 4, was goedgekeurd, als order no. 2 van dat jaar werd uitgevaardigd."

Bij punt *m* dier order nu is het volgende bepaald:

„De uitreiking van het onderscheidingsteeken zal de eerste „maal geschieden voor rekening van den lande en hetzelve „den officier in eigendom toebehooren, doch de verwisseling „der cijfers zal hij zelf, na verkregen machtiging van het

„militair departement, voor eigen rekening doen bewerkstel-„ligen, of, desverkiezende een nieuw onderscheidingsteeken „bij het officiers-kleedingmagazijn aanvragen tegen betaling „van het kostende."

Daar deze bepaling werd gehandhaafd bij het Koninklijk besluit van 30 December 1866, no. 33 [Gouvernements besluit d. d. 10 Mei 1867, no. 40, staatsblad no. 65 van dat jaar], waarbij de *vorm* van het onderscheidingsteeken, zoo wel voor de officieren der Land- en Zeemacht, als voor die der schutterijen, werd gewijzigd, zoodat de officieren der Landmacht evenals voorheen het cijfer der dienstjaren zelf moeten verwisselen—hetgeen, in verband met de opheffing van het officiers-kleeding magazijn, niet anders kan geschieden dan door aankoop in den handel — zijn bij het Departement van Oorlog geen onderscheidingsteekenen voor XX, XXV en XXX jarigen dienst aanwezig, in verband waarmede, voor zooverre de Landmacht betreft, aan het sub 1 van Uw schrijven gedaan verzoek geen gevolg kan worden gegeven.

Wat de schutterijen betreft, worden de onderscheidingsteekenen voor langdurigen officiersdienst *niet* door het Departement van Oorlog, maar door dat van Binnenlandsch Bestuur, verstrekt [artikel 15 van het Koninklijk besluit van 5 December 1851, Gouvernements besluit dd. 15 April 1852, no. 1, staatsblad no. 27].

Daar echter het Departement van Oorlog toevallig in het bezit is van enkele dier eereteeken, gaat een 15 jarig dienstkruis hierbij.

Eereteekenen met het cijfer XX, XXV en XXX zijn echter niet beschikbaar, en vermits bij artikel 13 van het zooeven aangehaalde Koninklijk besluit ook ten opzichte der schutterijen is bepaald, dat „de kosten, vallende op het verwisselen van „eereteekenen, bedoeld bij artikel 10, en op het verwisselen „der cijfers in het eereteeken voor officieren bestemd, ten laste „van den belanghebbende komen", moet worden aangenomen,

dat een beroep op den Directeur van Binnenlandsch Bestuur mede geen resultaat zou opleveren.

Ten aanzien van het sub 2 gedane verzoek, worden hierbij toegezonden de gespen *Deli* 1872, *Atjeh* 1873—1874, *Atjeh* 1873—1876, *Samalangan* 1877, en *Atjeh* 1873—1880, bedoeld bij de staatsbladen 1873 no. 137, 1875 no. 91, 1876 no. 208, 1878 no. 323 en 1881 no. 165, waaraan ik nog toevoeg de bij Koninklijk besluit van 12 Mei 1874, no. 9, [Gouvernements besluit van den 30 Juni d. a. v. no. 2, staatsblad no. 171] ingestelde *Atjeh* medaille, waarover nog handelen de staatsbladen 1875, no. 14 en 148, en wel omdat, voor zooverre dit door mij kan worden nagegaan, ook deze medaille zich niet in 's Genootschaps munt- en penningkabinet bevindt.

Onder mededeeling van het vorenstaande teeken ik ten slotte aan, dat ik — het belang van dit kabinet, vooral voor de toekomst, begrijpende — voor het geval Uwe Directie genegen mocht zijn om tot de aanschaffing der cijfers XX, XXV en XXX— die zoowel voor de officieren der schutterij als voor die der Land- en Zeemacht, van *verguld zilver* zijn [staatsblad 1867 no. — 65] over te gaan, gaarne nog een drietal van elk dezer onderscheidingsteekenen voor langdurigen dienst ter Harer beschikking zal stellen."

Wordt besloten den Commandant van het Leger onder dankbetuiging voor de toegezonden medailles mede te deelen, dat de Directie gaarne van zijn aanbod zal gebruik maken om nog een drietal onderscheidingsteekenen voor langdurigen dienst ten behoeve van het num. kabinet beschikbaar te stellen, zullende de cijfers XX, XXV en XXX daarop voor 's Genootschaps rekening gemaakt worden.

e. Een schrijven van de firma Thooft en Kolff, ged. *Solo*, 25 April jl., een ex. van het bij haar uitgegeven en gedrukte Javaansche werkje „de Wonderlamp" aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek opgenomen.

f. Een schrijven van den Heer J. L. WINTER, ged. *Soerakarta*, 28 April jl., een ex. aanbiedende van een door hem in het Javaansch bewerkt boekje, bevattende de „Beschrijving en Statuten der Nederlandsche ridderorden" met platen.

Als boven.

g. Een schrijven van den Heer M. COUVÉE, ged. *Soerabaja*, 5 Mei jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek, zie Not. 7 April jl., III, *c*, een verguld zilveren, een zilveren en een bronzen medaille van het 3de Ind. landbouw-congres voor 's Genootschaps numismatisch kabinet aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de genoemde verzameling opgenomen.

h. Een schrijven van het correspondeerend lid den Heer J. J. F. NOORDZIEK, ged. *'s Gravenhage*, 9 Maart jl., ten behoeve van 's Genootschaps boekerij een ex. aanbiedende van: 1° den Systematischen catalogus der bibliotheek van de tweede Kamer der Staten Generaal, 1882—1883, 2 deelen 8°, en 2° den Alphabetischen catalogus derzelfde inrichting met twee bijlagen, 1879—1884.

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

i. Een schrijven van den Heer HENRIJ PHILLIPS, ged. *Philadelphia*, 13 Febr. jl., voor 's Genootschaps munt- en penningkabinet eenig Noord-Amerikaansch papiergeld uit de jaren 1862 en 1863 aanbiedende.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen, terwijl tevens besloten wordt den Heer PHILLIPS uit erkentenis voor de reeds herhaaldelijk van hem ontvangen bewijzen van belangstelling het correspondeerend lidmaatschap van het Gen. aan te bieden.

k. Een schrijven van den Heer H. F. FOCK, ged. *Pesantren*, 7 Mei jl., omtrent een der beelden, waarvan sprake is in Not. 10 Febr. jl., III, *a*, mededeelende, dat het staat in

een tamelijk diepe kuil op ongeveer een paal afstand van de desa *Koenir*, district *Goerat*; dat bij een vroegere gelegenheid, toen in overleg met het bestuur pogingen zijn aangewend om het uit de kuil te trekken, een der armen gebroken is, zijnde het overigens zeer goed geconserveerd; dat het in half zittende houding is met een knie naar boven opgetrokken, de beide handen in de zijden, terwijl om den hals een snoer is uitgebeiteld bestaande uit doodshoofden, die van achteren naar voren steeds grooter worden, en eindelijk dat de schrijver, zoodra dit hem eenigszins mogelijk is, aan de Directie uitvoeriger inlichtingen zal verschaffen.

Wordt besloten den Heer FOCK 's Genootschaps dank te betuigen voor de verstrekte inlichtingen, houdende de Directie zich aanbevolen voor verdere mededeelingen.

l. Een schrijven van den Heer HENRI DE RUDDER, ged. *Poerwodadi*, 9 Mei jl., berichtende dat hij in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek bij zijn terugkomst te *Samarang* voor 's Genootschaps ethonologische verzameling de haak zal zenden, waarvan melding gemaakt is in Not. 7 Apr. jl., II, *h*.

Inf.

m. De missive van den eerst aanwezenden Ingenieur der B. O. W. alhier van 12 Mei jl., no. 611, mededeeling bevattende dat aan het verzoek der Directie, zie Not. 10 Febr. jl., III, *d*, om het erf van het museum in orde te maken, is voldaan.

Voor kennisgeving aangenomen.

n. Een schrijven van den Heer C. POENSEN, ged. *Kediri*, 9 Apr. jl., als bijdrage voor het tijdschrift het vervolg aanbiedende zijne bewerking van Deel XL, III der Verhandelingen, nl. de lakon Djålådårå-rabi.

In handen gesteld van de redactie om in het tijdschrift opgenomen te worden.

o. Een schrijven van den Heer Dr. J. L. A. BRANDES, waaruit het volgende wordt aangeteekend:

„De hiernevens gaande munten uit *Egypte* (*Misr*) werden mij door een N. N. voor 't Genootschap ter hand gesteld. Dat zij van veel waarde voor de verzameling zullen zijn, is wel niet waarschijnlijk, daar het nog gangbare, zeer gewone zijn.

Van *Bali* bracht ik mede een *pĕkoe* (Holl. waarde *f* 2,50) *kèpèngs*, in de meening dat deze in de ethnographische verzameling wel ontbreken zou, daar het iets zoo alledaagsch is, dat men er niet om denken zou. Gelijk bekend is, zijn *kèpèngs* (doorboorde Chineesche munten) en Holl. rijksdaalders de eenige gangbare munt op *Bali*. De verpakking is Bal.; 5 risten ieder van 200 stuks (= *f* 0,50). Ieder dezer risten is in tweeën gevouwen en 't alles te zamen gebonden. Deze *pĕkoe* (eigentlijk dus 1000 *kèpèngs*) is ge-*long*-d, d. w. z. er ontbreken eenige *kèpèngs*, die men 't recht heeft bij betaling van iedere *aṭak* (d. i. zoo'n rist) achter te houden."

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

p. Het concept-contract met de firma ALBRECHT & Co voor de uitgave enz. van 's Genootschaps werken.

In rondlezing.

q. De uit rondlezing terugontvangen, door den Heer E. BLOK aangeboden Hollandsche bewerking van het Mal. gedicht over de 1ste *Atjeh* expeditie (Not. 7 Apr. jl., V, *c*).

Wordt besloten dit stuk als bijdrage in het tijdschrift op te nemen.

III. De Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG biedt voor de bibliotheek een ex. aan van de onlangs uitgegeven brochure van zijne hand „Debet of Credit?"

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede, dat hij in de gelegenheid geweest is de

voorwerpen te bezichtigen waarvan melding gemaakt is in Not. 3 Mrt. jl., IV, *b*, en bevonden heeft dat deze grootendeels voor het Gen. geen waarde hebben; dat hij uit de verzameling eenige lontar-bladen ter ontcijfering aan den Heer K. F. HOLLE heeft gezonden; dat naar hij vernomen heeft zekere HADJI DJAMAARI in de kampong *Tjipamingkis*, *Buitenzorg*, in het bezit moet zijn van belangrijke oude gouden en andere voorwerpen, op het bezit waarvan waarschijnlijk door het Gen. prijs zou gesteld worden.

Hij stelt voor de tusschenkomst van den Resident van *Batavia* in te roepen, ten einde een en ander ter bezichtiging te bekomen.

Conform besloten.

b. Legt de ondervolgende kopie over van het opschrift op de gebroken zerk, thans dienende om de voeten af te wasschen, bij de put voor de masdjid te *Petamboeran*, zijnde deze kopie hem ter hand gesteld door Mr. M. C. PIEPERS.

Hyer Legt Begraven Diogo
Fernandes Van Boodij in sijn
Leven eerste Capiteyn van een
Compag. Mardicker Is gestor
ven den P^{imo} April A^{0} 1652
Dese Graf — Kelder es ?
Wederom Herbouwd
Door Desselfs Soons
Soon Diogo Sleem
Oud Capitain Der
Inlandsche Burge
rye op Primo Maart
1731.

c. Stelt voor den Heer G. VALETTE, Contr. der 2de kl. b/h B. B. in de residentie *Palembang* te verzoeken, de Directie behulpzaam te zijn in het verzamelen van ethnologische voorwerpen uit de afdeeling, waarin hij geplaatst is.

Conform.

d. Verzoekt namens den Heer Dr. F. C. L. Wijnmalen geregelde toezending per mail aan het Kon. Inst. voor Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I. van 's Genootschaps edita.

Wordt besloten in beginsel vast te stellen, dat in den vervolge de reciprociteit zal in acht genomen worden tegenover alle Genootschappen, die hun werken per mail zenden.

e. Deelt mede, dat hij onder nadere goedkeuring voor het Gen. een Arabischen atlas heeft gekocht door een zekeren Said Mosman alhier geteekend en gedrukt.

De gevraagde goedkeuring wordt verleend.

f. Stelt voor den prijs van het door hem bewerkte en onlangs door het Gen. uitgegeven 1ste deel van het N. I. Plakkaatboek te bepalen op *f* 3.

Conform.

V. De Heer D. F. van der Pant biedt als bijdrage voor het tijdschrift eenige door hem bewerkte Javaansche gesprekken aan.

In handen gesteld der redactie van het tijdschrift ter opname.

VI. De Heer W. P. Groeneveldt deelt in voldoening aan de opdracht hem in de vorige vergadering gedaan (Not. 7 Apr. jl., II, *i*) het volgende mede.

„Het in den brief van Dr. A. B. Meijer bedoelde potje (Catalogus No. 1920), waarvan grootte, vorm en voorkomen juist zijn aangegeven, draagt om het ondergedeelte een krans van grillig gebogen lijnen, zooals die bij de Chineezen gebruikelijk zijn om wolken aan te duiden; om het bovengedeelte ligt een Chineesche draak, met de zon voor den geopenden muil en naast de zon zijn eenige vlammen, zooals de schets vrij nauwkeurig weergeeft. Die vlammen zijn door den Weener Hoogleeraar voor Arabische letters aangezien. Alles is echter geheel duidelijk zooals bovenvermeld, zoodat de Weener hy-

pothese, hoe scherpzinnig ook, moeilijk zal kunnen worden volgehouden.

Het potje is zonder eenigen twijfel van Chineesch fabriekaat en naar vorm, teekening en uitvoering te oordeelen van vroegeren tijd, maar ik ben niet voldoende op de hoogte der Chinesche ceramiek om zelfs ook maar een tijd te durven gissen. De andere voorwerpen, waarmede dit potje gevonden is, vermeld in Not. 1882, pag. 110, geven ten deze evenmin licht".

Wordt besloten bovenstaande opmerkingen ter kennis te brengen van Dr. MEIJER.

VII. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer F. KROON, Adresboek voor Soerabaja, 1872.

b. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS: 1° Statuten van de Ned. Ind. Landbouw Mij; 2° Verslag van het Collegie van diakenen der Evangelische gemeente over 1884; 3° Catalogue du Cabinet Numismatique de P. O. VAN DER CHIJS, 1870.

c. Van den Heer A. HOLLE een zilveren ex. van de prijsmedaille der *Calcutta* international exhibition, 1883/4.

d. Bij missive van den Dir. van Just. dd. 8 Mei jl., No. 2974, „Doekoen Djawa oleh Njonja VAN BLOKLAND," waarop het auteursrecht is voorbehouden.

VIII. Wordt weder op de ledenlijst gebracht Mr. A. D. H. HERINGA, Lid i/d. R. v. J. te *Soerabaja.*

Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek de HH. H. V. T. DAVIDS en L. W. GRIBLING, de laatste wegens vertrek naar Europa, terwijl de Heer F. H. P. VAN ALPHEN

heeft kennis gegeven, dat hij eerstdaags naar Nederland terugkeert.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 Juni 1885.

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, A. L. VAN HASSELT, Dr. J. L. A. BRANDES en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 12 Mei jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 14 Mei jl., no. 20, waarbij aan het Gen. ter bewaring worden afgestaan twee in het archief der Weeskamer te Batavia aanwezige zilveren platen, die in gebruik zijn geweest voor den 1sten en 2den bode van het voormalige College van Boedelmeesteren aldaar.

b. De missive van de Weeskamer alhier dd. 6 Juni jl., no. 576/2058, de bovenbedoelde platen aanbiedende.

De platen zijn in de betrokken verzameling geplaatst.

c. Het renvooi van den Gouv. Secr. van 23 Mei jl., no. 9593, ten geleide van het door tusschenkomst van den Minister van Kol. voor het Gen. ontvangen 11de deel van het werk „Report on the scientific results of the voyage of H. M. S. CHALLENGER."

Het werk is in de bibliotheek opgenomen.

d. De missive van den 1sten Gouv. Secretaris dd. 25 Mei jl., no. 440/c, mededeelende dat bij den Civielen en Militairen Bevelhebber der *Westerafdeeling van Borneo* eenige voorwerpen

berusten aan de Chineesche kongsi *Lanfong* te *Mandor* behoord hebbende en van welke de Regeering een gedeelte aan 's Genootschaps Museum wenscht af te staan, zullende een gelijke hoeveelheid aan het Ethnographisch Museum te Leiden worden aangeboden.

Wordt besloten den 1sten Gouv. Secretaris te schrijven, dat alvorens aan de Regeering kan medegedeeld worden op welke der bedoelde voorwerpen voor het Gen. wordt prijs gesteld, het wenschelijk is een en ander in oogenschouw te nemen en de Directie zich derhalve aanbevolen houdt voor kennisgeving van de aankomst dier voorwerpen te Batavia.

e. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 20 Mei jl., no. 5887, ten geleide van een gouden krisgreep door een inlander in de rivier *Tjilapar* bij de desa *Bantarbolang*, district *Randoedangkal*, res. *Tegal*, gevonden, en mededeeling verzoekende, of op het bezit van dit voorwerp, waarvan de waarde op *f* 50 getaxeerd is, voor het museum wordt prijs gesteld.

Wordt besloten den Directeur vd. te berichten, dat de krisgreep hoogstens *f* 20 waard is en het Gen. genegen is ze tegen dien prijs over te nemen.

f. De missive van denzelfden, dd. 20 Mei jl., no. 5888, de toezending meldende van een Ganesa, in de doekoeh *Krangkong*, ressorteerende onder de desa *Djoemo*, district *Singenkidoel*, res. *Samarang*, opgedolven.

Wordt besloten dit beeld, dat niet uitmunt door fraaie bewerking, over te nemen voor *f* 5.

g. De missive van denzelfden, dd. 23 Mei jl., no. 6009, ten geleide van de ondervolgende op een in erfelijk individueel bezit aan een inlander van de desa *Sodjopoero*, district *Kalialang*, afd. *Ledok*, res. *Bagelen*, toebehoorend tegalveld gevonden voorwerpen.

1°	Een gouden kom, getax.	*f* 336.—
2°	〃 〃 〃 〃	〃 240.—
3°	〃 〃 〃 〃	〃 232.—
4°	Een paar gouden armbanden, get. . . .	〃 223.—
5°	Een gouden sieraad met 4 robijnen vermoedelijk gediend hebbende als ketting, get. .	〃 184.—
6°	Een id. id. met 3 robijnen, get.	〃 180.—
7°	〃 gouden ring, get. . , ...	〃 80.—
8°	〃 〃 knop, 〃	〃 41.—
	Totaal	*f* 1516.—

Uit de sedert bij renvooi van denzelfden van 8 Juni jl., no. 13590, ontvangen missive van den Ass. Res. van *Wonosobo* aan den Res. van *Bagelen* blijkt, dat tot deze oorspronkelijk geheim gehouden, doch door de politie ontdekte vondst nog behoorden een gouden ketting, een id. ring, een id. lepel ter grootte van een rijstlepel en een id. voorwerp, vermoedelijk gediend hebbende tot versiering van den hals van een gendi, welke inmiddels gebruikt zijn om er krisscheden, armbanden enz. van te maken.

Wordt besloten, aangezien 's Genootschaps financiën niet veroorloven tot den koop der genoemde voorwerpen over te gaan, de Regeering voor te stellen ze over te nemen en gedeeltelijk aan het museum van het Gen., gedeeltelijk aan het Rijks-museum te *Leiden* af te staan.

h. De missive van denzelfden dd. 9 Juni jl., no. 6567, ten geleide van 8 zilveren muntstukken (*real batoe*), een paar zilveren armbanden, een zilveren ring, twee kleine balansen en eenige (gebroken) kommetjes in de desa *Tadjoeng*, res. *Japara* in den grond gevonden.

Wordt besloten van deze voorwerpen alleen de twee balansen voor *f* 0,25 over te nemen en den Directeur van O. E. & N. in overweging te geven het overige weder ter beschikking te stellen van de vindster.

i. De missive van den Commandant der Zeemacht in N. I. van 7 Mei jl., No. 4921, in voldoening aan het dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. 7 April jl., III, *e*) voor 's Genootschaps numismatisch kabinet een zilveren en een bronzen medaille aanbiedende, bedoeld bij Ind. Staatsbl. 1861, no. 84.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

k. Het ondervolgend schrijven van het lid J. A. Aeckerlin, ged. *Benkoelen*, Mei jl.

„Het kwam mij dezer dagen ter oore, dat een der afstammelingen van den laatsten Pangeran van *Selebar*, die in December 1831 overleed, in het bezit is van een *oendang-oendang* van een der oude Sultans van *Bantam*.

Veronderstellende dat het Genootschap op dat manuscript prijs stelt, deed ik het mogelijke om het in eigendom te krijgen; zelfs een hoog bod bleek echter niet voldoende daartoe. De man wil het niet missen, het wordt als een *poesaka* in zijn familie bewaard en hij is zeker er van, dat hij en zijn geheele familie ongelukkig zouden worden, als het stuk uit hun bezit geraakte.

Al wat ik gedaan kon krijgen was, dat hij het mij voor een paar uren afstond.

Ik deed in dien tijd van het manuscript een afschrift of liever teekening maken, die ik de eer heb hierbij aan te bieden. De zwarte lijn is de omtrek van de koperen plaat, de twee stippen bovenaan zijn twee daarin aangebrachte gaatjes. Bij het overschrijven is zoowel boven en beneden als aan de zijden de juiste afstand van den rand der plaat tot aan het schrift naauwkeurig in acht genomen. Ook werd op de eene zijde van het papier juist geschreven, wat op de bovenzijde van de plaat staat en op de andere zijde de rest, op dezelfde wijze en plaats, waarop het op de plaat voorkomt.

De letters zijn in de plaat, die van geel koper (*koeningan*) is, klaarblijkelijk gedreven met een stomppuntig werktuig en zijn zeer duidelijk en sierlijk. Het gedeelte dat aan beide zijden is

beschreven laat echter, wat duidelijkheid betreft, wel wat te wenschen over, daar de letters van de keerzijde op het bovenvlak en relief in spiegelschrift zichtbaar zijn. De vervaardiger droeg echter zorg, dat de regels van de keerzijde vielen tusschen die van den voorkant.

Ik noteer uit „*Benkoelen* in 1833 E. A. FRANCIS" (Tijdschrift van N. I., 4° jaargang, eerste deel):

„Tijdens de Sultans van *Bantam* hun gezag tot aan deze „kust deden gelden, was *Sillebar* de zetel der *djenangs* of ge„gemachtigden dier vorsten, die een zekeren invloed uitoefenden „tot *Mocco-Mocco* toe. Doch sedert het verval van den invloed „van *Bantam* hebben de *Pangerans* van *Sillebar* van lieverlede „hun vroeger aanzien verloren, zoodat de laatste Pangeran van „dit landschap, die in de maand December van het jaar 1831 „overleden is, zoodanig achteruitgegaan was, dat niet alleen de „weinige hem nog overgeblevene districten onder het bestuur „van *Radja Daing Mabella* waren gesteld, maar dat hij ook van „een gering pensioen, dat door het Gouvernement hem gegeven „werd, ad *f* 50 's maands moest leven."

Dit komt overeen met de inlichting die ik ter zake verkreeg.

De eigenaar van de *oendang-oendang* is een afstammeling van de vroegere pangerans, niet van *Daing Mabella*, die klaarblijkelijk van Makasaarsche afkomst is en door de Engelschen werd aangesteld. De tegenwoordige afdeeling *Hoofdplaats* behoorde toenmaals nog onder *Selebar*. Vroeger toen de pangerans (de *oendang-oendang* noemt hem chalipa) nog gezag voerden, strekte *Selebar* zich uit over de tegenwoordige hoofdplaats en een groot deel der tegenwoordige afdeelingen *Ommelanden*, *Seloema* en *Lais*. In 1833, dus kort na de overgave van *Benkoelen* door de Engelschen, bestond het nog slechts uit de landschappen *Andelas*, *Pagaragoe* en *Selebar*, met een bevolking van 6962 zielen verdeeld over 50 doesoens en pasars. Tegenwoordig is *Selebar* slechts een marga, gelegen aan en bij de rivier van dien naam. De afstammelingen van de pangeran's of chalipa's zijn tegenwoordig doodarm en volstrekt niet in aanzien. Enkele der

radja's, dit is de titel dien de meeste afstammelingen voeren, verdienen den kost als koeli of als pedativoerders.

Uit de *oendang-oendang* blijkt, dat de Sultans van *Bantam*, in naam althans, volstrekt gezag op deze kust uitoefenden; waar zij toch konden vaststellen, wie de rechters van de bevolking zouden zijn, moet hun gezag, naar mij dunkt, toch direct gewerkt hebben.

Dat aan de rechtzoekenden de keuze was gelaten tusschen de rechtspraak van de „*Prawatin chalipa Selebar*" en den Sultan zelf, toont, naar het mij voorkomt, aan dat de communicatie tusschen *Benkoelen* en *Bantam* levendig, althans niet zeldzaam was.

Uit het bepaalde omtrent het in beslag nemen van de vaartuigen die peper wilden vervoeren naar andere plaatsen dan *Bantam* blijkt, dat de Sultan zich het monopolie van den handel in die specerij voorbehield."

Den schrijver zal 's Genootschaps dank betuigd worden voor zijne mededeeling en de *oendang-oendang* in het tijdschrift gepubliceerd.

l. De missive van den Resident van *Japara*, dd. 22 Mei jl, no. 419/1, berichtende dat in het onderdistrict *Poetjakwangi*, district *Bogorame*, afd. *Pati*, bij het bewerken van den grond 10 stuks bronzen *bonangs*, behoorende tot een *gamĕlan*, zijn gevonden en mededeeling verzoekende of het Gen., prijs op die voorwerpen stellende, opzending daarvan naar Batavia verlangt.

Wordt besloten den Res. vd. kennis te geven, dat in 's Genootschap museum reeds verscheiden *bonangs* aanwezig zijn en de bovenbedoelde derhalve ter beschikking van de vinders kunnen gelaten worden.

m. De missive van den Resident van *Soerakarta*, dd. 22 Mei, no. 2259, in antwoord op dezerzijds gevraagde inlichtingen (Not. 7 April jl., III, *a*) mededeelende dat het bericht, als zou in of bij de ruïnen van *Prambanan* een gouden, fraai geciseleerde beker gevonden zijn, geheel uit de lucht gegrepen is: dat een dergelijke vondst niet heeft plaats gehad en ver-

moedelijk aanleiding tot dat bericht heeft gegeven het opgraven van een vrij vormeloos stuk metaal zonder eenige waarde, wellicht vroeger gediend hebbende als versiering van den top van een tempel of als vorm om klokken te gieten.

Not.

n. De missive van den Res. van *Jogjakarta*, dd. 29 Mei, no. 1629, eveneens in antwoord op dezerzijds gevraagde inlichtingen (zie bovenaangehaalde Notulen), het volgende mededeelende:

„Er schijnt door een inlander een stuk metaal (vormlooze klomp) gevonden te zijn. Deze wilde hiervan kogels gieten en schijnt een stuk van den klomp daartoe reeds gebezigd te hebben. Een ingezetene van *Jogjakarta*, is dit te weten gekomen en door zijn tusschenkomst moet het gevondene, dat geheel waardeloos is, gezonden zijn aan den Resident van *Soerakarta*. Het overtogen zijn met goud is naar mijn overtuiging niets dan een illustratie."

Not.

o. Een schrijven van het lid P. H. VAN DER KEMP, ged. *Batavia*, 21 Mei jl., voor 's Genootschaps bibliotheek een afdruk aanbiedende van zijn opstel over de Veepestgeschiedenis (overgedrukt uit het tijdschrift voor Landbouw & Nijverheid), vergezeld van al de in dat opstel aangehaalde stukken.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

p. Een schrijven van het lid Mr. A. J. IMMINK, ged. *Batavia*, 21 Mei jl., voor 's Genootschaps boekerij een ex. aanbiedende van het ter behandeling op de eerste algemeene vergadering der N. Indische Juristen-Vereeniging door den schrijver uitgebracht praeadvies betrekkelijk de gestelde vragen: „Hoe werkt de instelling van het Op. Min. bij de inlandsche rechtbanken op Java en Madoera in strafzaken" en „Welke gebreken kleven haar aan en wat kan tot verbetering worden aanbevolen?"

U. s.

q. Een schrijven van het lid G. LEBRET, ged. *Pasoeroean*, 4 Juni jl., een opgaaf bevattende van voorwerpen, eenige voeten onder den grond op het landgoed *Kedawoeng* gevonden, zonder eenige metaalwaarde en niet uitmuntende door sierlijken vorm, tevens mededeeling verzoekende of het Gen. op het overnemen ervan gesteld is.

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat de Directie van de bedoelde voorwerpen alleen de koperen lamp voor het museum belangrijk acht en hem te verzoeken deze herwaarts te zenden.

r. Een schrijven van den Heer T. ZAAIJER, ged. *Leiden*, 10 April jl., namens Mevr. de Wed. A. M. A. SCHOLTEN het overlijden berichtende van 's Genootschaps correspondeerend lid Dr. J. H. SCHOLTEN.

Wordt besloten aan Mevr. de Wed. SCHOLTEN een brief van rouwbeklag namens het Gen. te zenden.

s. Een schrijven van de Geographische Gesellschaft te *Bremen*, ged. 17 April jl., een ex. verzoekende van het ten vorigen jare door het Gen. uitgegeven werk „Nieuw-Guinea en de Papoes door A. HAGA."

Wordt besloten aan de genoemde Gesellschaft onder toezending van het verlangde werk een ruil van edita voor te stellen.

t. Een schrijven van het correspondeerend lid SOURINDRO MOHUN TAGORE, ged. *Calcutta*, 25 April jl., toezending ten behoeve van 's Genootschaps bibliotheek berichtende van twee onlangs door hem uitgegeven werken „The Caste system of the Hindous" en „The orders of Knighthood."

Van de ontvangst dezer werken zal aan den schrijver onder dankbetuiging kennis gegeven worden.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede dat van den Heer Mr. H. Kuneman, Resident van *Krawang*, een in die residentie gevonden, zeer gave agaten beitel is ontvangen.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling geplaatst.

b. Brengt ter tafel de photographie van een der basreliefs van den *Boroboedoer* door den Heer Kinsbergen volgens een nieuw procédé, platino-typie, uitgevoerd en niet onderhevig aan verzwakking van kleur.

Wordt besloten den Heer Kinsbergen te verzoeken om opgaaf van kosten aan de bewerking van een Boroboedoer-atlas volgens dit procédé verbonden.

c. Wenscht aangeteekend te hebben, dat tot besparing van kosten de expeditie van 's Genootschaps edita in het vervolg niet meer door tusschenkomst van den drukker zal plaats hebben.

d. Wijst er op, dat ook na het verlies van vrijdom van port de Kon. Academie van Wetenschappen te *Amsterdam* nog steeds van 's Genootschaps tusschenkomst gebruik maakt tot verzending van hare werken aan de leden in Indië, komende hierdoor het port ten laste van het Gen., en wenscht aan de Academie te verzoeken in den vervolge hare edita zelve rechtstreeks aan de leden te doen toekomen.

Conform.

e. Stelt voor den Resident der *Preanger Regentschappen* te verzoeken op te geven, of het Gen. door zijne tusschenkomst in het bezit zou kunnen geraken van een volledige collectie der *toedoeng's*, welke de hoofden in de genoemde residentie als onderscheidingsteekenen dragen, en zoo ja, hoeveel de aanmaak van zoodanige colletie moet kosten.

Conform.

IV. De Heer Dr. J. L. A. Brandes:

a. Biedt namens Dr. H. N. VAN DER TUUK voor 's Genootschaps verzameling een Bal. ms. aan handelende over de Bandjarsche expeditie.

Onder dankbetuiging in de verzameling geplaatst.

b. Bericht ook namens het eerelid K. F. HOLLE, die hem bij dat onderzoek heeft bijgestaan:

dat uit een onderzoek van de als antwoord op de circulaire dd. Dec 1884, no. 234, ingekomen brieven is gebleken, dat de poging van de Directie om langs dien weg nauwkeuriger kennis te krijgen van het al dan niet voorkomen van inscriptiën in de verschillende streken van den Archipel niet geheel onvruchtbaar kan worden genoemd, hoewel de uitslag niet is geweest, zooals men had mogen wenschen en verwachten. Ettelijke der verzonden circulaires toch bleven onbeantwoord, zooals b. v., om slechts enkele te noemen, het geval is met die, welke gezonden zijn naar *Jogjakarta* en *Madioen*, waar incriptiën toch werkelijk niet ontbreken.

De ingekomen berichten evenwel, gevoegd bij de reeds elders te vinden opgaven, kunnen wederom het hunne bijdragen om dengene, die zich tot taak zal stellen opschriften op te sporen en zooveel mogelijk te verklaren, dien arbeid te vergemakkelijken. Aan wie zich beijverd hebben te voldoen aan 's Genootschaps verzoek om opgave van in hunne afdeelingen voorkomende beschreven steenen, verdient daarvoor hier ter plaatse dank te worden gezegd. Het mag wenschelijk geacht worden het aangevangen onderzoek niet te staken. Voorkeur verdient het echter, dit thans meer in bijzonderheden voort te zetten, weshalve ref. voorslaat den bedoelden bundel brieven af te dragen aan den ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, speciaal belast met een onderzoek naar het voorkomen en den inhoud van inscripties van oude dagteekening in den Archipel (d. i. den referent zelf), ten einde ook deze berichten te gebruiken bij de samenstelling van een gespecifieerde tafel van in den Archipel aangetroffen beschreven oudheden.

Conform deze conclusie besloten.

V. De Voorzitter:

a. Verzoekt voor den Heer J. E. ALBRECHT, die tot herstel van gezondheid naar Nederland vertrokken door ziekte verhinderd is geworden dit persoonlijk te doen, ontslag als lid der Directie en als Bibliothecaris. Hij stelt voor het gevraagde ontslag op eervolle wijze te verleenen onder dankbetuiging aan den Heer ALBRECHT voor de diensten door hem aan het Gen. bewezen.

Conform.

b. Stelt voor over te gaan tot de keus van een nieuw lid ter aanvulling der vacature in de Directie ontstaan door het vertrek van den Heer ALBRECHT en tevens een nieuwen Bibliothecaris te benoemen.

Met algemeene stemmen wordt besloten den Heer Mr. H. VAN DISSEL uit te noodigen zitting te nemen in de Directie en wordt de Heer BRANDES benoemd tot Bibliothecaris.

De Heer BRANDES verklaart zich bereid deze betrekking op zich te nemen.

VI. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer G. T. L. CADET, Lt. ter Zee, 1ste kl., een Makassaarsche Dinara van Hassanoe'ddin (omstreeks 1660), goud. (Millies, no. 285).

b. Van den Heer D. A. HOOIJER een ex. van „De ziekten der kinderen in heete gewesten door Dr. F. A. C. WAITZ. M. D." (3de druk) en „Leerboek over Algebra door F. GRASSHOFF-JACOBS."

c. Bij missive van den Chef van den Topographischen dienst, dd. 20 Mei jl., no. 438/45, een ex. der kaart van de Afdeeling *Deli* (Residentie Sumatra's Oostkust).

d. Bij missives van den Dir. van Justitie van 22 Mei jl., no. 3271 en 3272, en van 2 Juni, no. 3471 en 3472, eenige boekwerken, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankbetuiging voor zoover noodig in de betrokken verzamelingen opgenomen.

VII. Worden weder op de ledenlijst gebracht de Heeren C. F. E. PRAETORIUS, Res. van *Tapanoeli* en H. E. D. ENGELHARD, Contr. der 1ste kl. b/h B. B.

Tot gewone leden worden benoemd de Heeren M. C. H. G. COENEN, Ass.-Res. van *Demak* en J. H. POELMAN, 2de Commies aan het Dept. van B. B.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd wegens vertrek naar Nederland de Heer J. C. Th. KROESEN.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,

Mr. T. H. DER KINDEREN.

De Secretaris,

D. GERTH VAN WIJK.

Bestuurversgadering van Dinsdag, 21 Juli 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL SZN., en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

I. De Voorzitter heet den Heer Mr. H. VAN DISSEL SZN., die bij schrijven van 26 Juni jl. de benoeming tot lid in het bestuur van het Genootschap heeft aangenomen, welkom in de vergadering.

II. De notulen der vorige vergadering van 9 Juli jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

III. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het renvooi van den Gouv. Secretaris van 9 Juli jl., no. 10664, ten geleide der missive van den Min. van Kol. aan Z. E. den G. G., dd. 30 April jl., Lett. G., no. 29/822, en der missive van den Gouverneur der Kon. Mil. Academie te Breda aan den Min. van Kol., van 10 Jan. jl., no. 14, in welk laatste schrijven wordt medegedeeld, dat ofschoon het denkbeeld der Dir. v/h Bat. Gen. om, met de Handleiding ter beoefening der O. I. Land- en Volkenkunde van Dr. DE HOLLANDER tot grondslag, gegevens te doen verzamelen om dit werk aan te vullen en te verbeteren toejuiching verdient, het te betwijfelen is of van die gegevens gebruik zal kunnen gemaakt worden voor een nieuwe uitgave van genoemde handleiding, aangezien de pas verschenen editie zeker niet binnen 12 jaar uitgeput zal zijn.

Naar aanleiding hiervan wenscht de Min. van Kol. te vernemen of desniettemin op de ontvangst der aangevraagde 50 exemplaren van DE HOLLANDER's handleiding wordt prijs gesteld. (Not. 1884, pag. 75 en 111).

Wordt besloten aan Z. E. den G. G. te schrijven, dat al mocht er ook geen uitzicht bestaan op een spoedige nieuwe uitgaaf van Dr. DE HOLLANDER's handleiding, dit geen reden kan geacht worden waarom niet nu reeds pogingen zouden worden aangewend om de gegevens te verzamelen, welke aan dit ver dienstelijke werk de gewenschte volledigheid kunnen geven; dat het daarenboven uit den aard der zaak een geruime tijd kan duren voor die gegevens bijeengebracht zijn en in ieder geval niets verhindert ze voorloopig hetzij rubrieksgewijze in 's Genootschaps werken, hetzij in hun geheel als supplement het licht te doen zien, kunnende zij dan toch later bij een eventueelen herdruk van het bedoelde handboek gebruikt worden, en dat derhalve de Directie op haar verzoek om een vijftigtal ex. der Handleiding tot harer beschikking gesteld te zien blijft aandringen.

b. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 6 Mei jl., no. 5351, ten geleide van de Kissersche woordenlijst, waarvan sprake is in Not. 1884, pag. 88 en 107, en die thans met een aanhangsel verrijkt door den samensteller, den hulpprediker N. RINNOOIJ, ter publiceering in 's Genootschaps werken is afgestaan.

De Heer Dr. J. L. A. BRANDES neemt op zich voor de uitgaaf te zorgen.

c. De missive van denzelfden dd. 7 Juli jl., no. 7499, mededeelende dat de samensteller der Moasche woordenlijst (Not. 1884, pag. 88 en 107), de onderwijzer aan de openbare inlandsche school te *Manipa* E. O. M. LATUASAN, deze ter uitgave in 's Genootschaps werken heeft afgestaan.

U. s.

d. De missive van denzelfden, dd. 14 Juli jl., no. 7706,

met referte aan de missive der Directie van 23 Juni 1883, no. 117 (Not. 1883, pag. 72), de mededeeling bevattende dat de Regeering meent voorshands te moeten afzien van het treffen van bijzondere voorzieningen om het verder verval der Hindoe-oudheden in Midden-Java te voorkomen.

Wordt besloten de missive met retroacta in rondlezing te zenden, ten einde op een volgende vergadering behandeld te worden.

e. Een schrijven van het buitengewoon lid den Heer J. KREEMER, ged. *Kediri*, 24. Juni jl., ter uitgave in het tijdschrift aanbiedende een transscriptie van een Balineesch (?) ms. van de hand des Heeren J. WIGGELENDAM.

In handen gesteld van den Heer Dr. J. L. A. BRANDES ten fine van praeadvies.

f. Een schrijven van het Comité international permanent ornithologique, ged. *Weenen*, 31 Mrt. jl., een uitnoodiging bevattende aan het Gen. om medewerking op het gebied der ornithologie.

Wordt besloten dit schrijven te doen toekomen aan de Kon. Nat. Vereeniging alhier.

g. Een schrijven van Dr. B. HAGEN, ged. *Laboean*, 31 Mei jl., de kaart van Sumatra's Oostkust terugzendende, waarop naar aanleiding van het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 6 Jan. jl., VI, *a*) zijne geographische gegevens ingeschetst zijn. Tevens belooft de schrijver eerlang een opstel over oudheden en volkslegenden in Deli ter uitgave in 's Genootschaps werken te zullen aanbieden.

Wordt besloten dit schrijven met de bijbehoorende kaart in handen te stellen van den Chef v/d Top. Dienst en Dr. HAGEN onder dankbetuiging voor de genomen moeite mede te deelen, dat de Directie zich voor toezending van bovenvermeld opstel aanbevolen houdt.

h. Een schrijven van den Heer A. LANGEN, ged. *Kei* eilanden, 18 Juni jl., in voldoening aan het dezerzijds gedaan ver-

zoek (Not. 6 Jan. jl., pag. 20) mededeelende, dat naar hem na nauwkeurig onderzoek gebleken is, grotten door de bewoners der Kei eilanden niet gebruikt werden als begraafplaatsen; dat de oude gewoonte der inboorlingen medebracht de lijken in de open lucht zonder bedekking te laten; dat alleen bij epidemieën (het laatst ca. 15 jaar geleden) lijken geplaatst werden in kleine holen en wel kinder-, vrouwen- en mannenlijken afgezonderd en dat, waar geene holen aanwezig waren, de lijken naar naburige onbewoonde eilandjes werden overgebracht.

Bij het schrijven is een afschrift gevoegd van een bericht aan de Anthropologische und Ethnologische Gesellschaft te *Berlijn*, een beschrijving bevattende der druipsteengrotten op de Kei eilanden aanwezig en van afbeeldingen der figuren, die daarop zichtbaar zijn.

In rondlezing.

i. Een schrijven van den Resident van *Timor*, ged. *Koepang*, 30 Mei jl., mededeelende dat naar hem gebleken is in het door hem bestuurde gewest geen sporen voorkomen van het begraven der dooden in grotten.

Inf.

k. De missive van den Commandant van het Leger, dd. 10 Juni jl., no. 13, ten geleide van 3 stuks onderscheidingsteekenen voor langdurigen dienst als Officier bij het Leger en zulks in voldoening aan het verzoek opgeteekend in Not. 12 Mei jl., *d.*

Onder dankbetuiging in het munt- en penningkabinet opgenomen.

l. Een schrijven van den hulpprediker N. Rinnooy, ged. *Soerabaja*, 16 Mei jl., mededeelende dat voor zoover hem bekend noch op *Kisser*, noch op een der andere eilanden van den *Zuid-Westergroep* afstammelingen van Portugeezen aangetroffen worden; dat op *Kisser* wel twee negorijen zijn, waarvan de inwoners niet tot de oorspronkelijke bevolking behooren; dat

die van de eene, *Kota Lama*, afstammelingen zijn van Hollanders, wier type is bewaard gebleven, doch in hun taal volstrekt niet afwijken van die, welke door de oorspronkelijke bevolking wordt gesproken; dat de bewoners der andere negorij, *Oirata* genaamd, van *Timor* afkomstig zijn, in voorkomen niet van de lieden van *Kisser* verschillen, maar een voor deze onverstaanbare taal spreken; dat volgens het gevoelen van den schrijver deze taal geen Portugeesch kan zijn, aangezien hem bij zijn nasporingen omtrent het verleden van *Kisser*, noch in de daar bestaande volksoverleveringen ooit ter oore gekomen is, dat de lieden van *Oirata* van Portugeeschen oorsprong zouden zijn, maar zij beschouwd worden als van *Timor* te zijn overgekomen.

m. Een schrijven van den Heer J. Beukhof, ged. *Depok*, 17 Juni jl., waaruit het volgende wordt overgenomen:

„Te *Toegoe* wordt bij het schrijven niet meer op het accent gelet, maar in het spraakgebruik is het niet geheel verloren gegaan. Ik hoop in de volgende opstellen de lettergreep der werkwoordsvormen, waarop de klemtoon valt, door een accent te kunnen aangeven. Door het accent in dit opstel gebruikt heeft de schrijver de korte en lange uitspraak willen aanwijzen; b. v. in de woorden op bladz. 3: „Bij Santah na kadèra, bij bébé kòvi, téng brót; moet men lezen bijna alsof er staat: „Kaderra, bij beebee koffie, teeng broot."

Van de geschiedenis van Toegoe zijn mij slechts brokstukken bekend, die ik nog niet kan verbinden. — Uitgezonderd eenige stukken grond, behoort Toegoe tot het land Tjilintjing en ik denk, dat in de oude koopbrieven van dat land wel een en ander van Toegoe zal voorkomen. Ik heb daarover reeds met den As. Resident van Mr. Cornelis gesproken. Op Toegoe zelf berust niets, dat betrekking op de gemeente heeft. Dit is te vreemder, omdat die gemeente vroeger eigen leeraars en zendelingen heeft gehad.

Van het oudste moedertje uit de gemeente aldaar weet ik,

dat zij als onderwijzers heeft gehad: 1e Minggoe; 2e Laansrot; 3e Arnold (allen Amboneezen); 4e Bah (van Batavia); 5e Tonie (van Ambon). Tot dusver werd alle onderwijs op school in de Portugeesche taal gegeven.

6e. Salomons; 7e Andries; 8e Braune (allen Toegoeneezen); 9e. Simauw; 10e Sivalet (Amboneezen); 11e Quiqo (van Toegoe); en 12e. weder Simauw (Ambonees). Van no. 6 af is het onderwijs op de school in de Maleische taal gegeven. — Maar de jaren waarin deze onderwijzers geleefd- en gewerkt hebben, zijn mij — uitgezonderd van Simauw — niet bekend.

Te Toegoe zijn mij bekend 12 Maleische vrouwen, waarvan nog 9 in leven en 2 Chineesche vrouwen, waarvan nog ééne in leven en 2 Christen meisjes van Depok, allen met Portugeesche afstammelingen gehuwd en aldaar woonachtig. Deze allen leeren zeer spoedig het Toegoesche Portugeesch spreken, vooral — zoo zegt men — als ze eenmaal gedoopt zijn.

Mocht het mij dit jaar gelukken, de brokstukken van de geschiedenis van Toegoe in mijn bezit te kunnen verbinden, dan zal ik die aan het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te Batavia indienen."

Dit schrijven evenals het hiervoren genotuleerde is een antwoord op het verzoek der Directie, aangeteekend in Not. 10 Febr. jl., II, *n*.

n. Het ondervolgend schrijven van den Heer H. M. La Chapelle:

"Naar aanleiding van haar schrijven van 25 Januari jl. heb ik de eer der Directie van het Bataviaasch Genootschap van K. en W. het volgende mede te deelen.

Het vroeger aan Professor Schuchardt toegezonden exemplaar van het bij evengenoemd schrijven bedoeld Indo-Portugeesch liedje is een copie van een handschrift van het jaar 1833, dat ik indertijd in de oude stad heb aangetroffen.

Daar echter in de benedenstad, behalve door eenige van *Toegoe* afkomstige lieden, die daar nochtans niet voor vast

wonen, in het geheel geen Portugeesch meer wordt gesproken — zooals mij uit een nauwgezet onderzoek is gebleken — heb ik mij tot het verkrijgen der door den Professor verlangde inlichtingen gewend tot den Cathechiseermeester van *Toegoe*. Deze deelde mij mede dat hij het lied wel kende en dat het ook nu nog met begeleiding van de guitaar (*krontjong*) op *Toegoe* gezongen werd, doch dat het eenigszins anders luidt dan het door mij in de stad gevonden handschrift. Op mijn verzoek heeft hij het toen opgeschreven.

Een getrouw afschrift van zijne lezing, voorzien van eenige der door den Professor gevraagde toelichtingen, benevens een afschrift van een op *Toegoe* bekend kerstlied, gaat hiernevens.

Ten aanzien van de geschiedenis van *Toegoe* houd ik mij met een onderzoek bezig, doch ben er nog niet veel van te weten gekomen. Het is echter zeker, dat de gemeente reeds in 1744 bestond, want in dat jaar werd aan Drossaart VINK vergund om op *Toegoe* een steenen kerk te bouwen, denkelijk dezelfde die er nog staat. De oudste Toegoeneezen kunnen zich van de stichting niets herinneren.

De bijlagen van het in hoofde genoemd schrijven uwer Directie gaan hierbij terug.

Ik benuttig deze gelegenheid tevens om het Genootschap aan te bieden een mede uit *Toegoe* afkomstig gezangboek in de Portugeesche taal, ter plaatsing in de boekerij."

Wordt besloten onder dankbetuiging aan de schrijvers afschrift van het van den Heer BEUKHOF ontvangen opstel en van het door den Heer LA CHAPELLE aangeboden gedicht aan Prof. SCHUCHARDT te zenden en dezen tevens mededeeling te doen van den inhoud van 's Heeren RINNOOY's schrijven.

o. Een schrijven van den Heer G. OLIERHOEK, ged. *Oengaran*, 28 Juni jl., mededeelingen bevattende omtrent door hem in de omstreken van *Oengaran* gevonden oudheden.

In handen gesteld van den Conservator der oudheden met verzoek om praeadvies.

p. Een schrijven van den Heer G. A. SCHOUTEN, ged. *Banding Agoeng*, 6 Juni jl., meldende dat hij bereid is de twee koppen, waarvan sprake is in Not. 7 Apr. jl., pag. 53, ten behoeve van 's Genootschaps museum herwaarts te zenden, zoodra daartoe van de Regeering de vereischte toestemming verkregen is.

Wordt besloten, dat de toestemming der Regeering door de Directie zal worden gevraagd.

q. Een schrijven van Raden Adipati SOSRONOGORO, ged. *Soerakarta*, 18 Juni jl., ten geleide van 6 zilveren muntstukken (*real batoe*) door een bewoner der desa *Semowo* bij het opgraven van arrowroot in Nov. a°. p°. gevonden, strekkende dit schrijven tot voldoening aan het verzoek opgeteekend in Not. 5 Jan. jl., pag. 16

Onder dankbetuiging in de verzameling opgenomen.

r. De missive van het Munt-College, ged. *Utrecht*, 13 Jan. jl., no 83/44, ten behoeve van 's Genootschaps numismatisch kabinet een bronzen afslag aanbiedende van de twee in 1884 voor het eerst van 's Rijks munt geslagen penningen, zijnde: 1e groote prijspenning van het Korps Kon. Scherpschutters te Rotterdam; 2e kleine d°.

In de betrokken verzameling opgenomen.

s. De missive van hetzelfde College, ged. *Utrecht*, 12 Mei jl., no. 484/360, de ontvangst meldende der toegezonden munten en chèque (Not. 3 Maart jl., IV, *a*), tevens zich aanbevelende voor toezending van eenige andere muntstukken, zoo hiervan doubletten in 's Genootschaps verzameling aanwezig zijn.

In handen gesteld van den Conservator van het num. kabinet.

t. Een schrijven van de firma THOOFT & KOLFF, ged. *Soerakarta*, 4 Juli jl., een exemplaar aanbiedende van het door haar gedrukte en uitgegeven Javaansche werkje „Babad Gianti."

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

u. Een schrijven van het buitengewoon lid C. POENSEN, ged. *Kediri*, 29 Juni jl., drie overdrukjes voor de bibliotheek aanbiedende.

U. s.

v. Een schrijven van den Heer W. M. H. VAN SCHMID, ged. *Kepajang*, 2 Juli jl., de Directie in herinnering brengende, dat hem een afdruk beloofd is van het artikel door den Heer K. F. HOLLE te bewerken naar aanleiding der uit *Sekajoe* toegezonden twee koperen *piagĕms*, doch tot nog toe de bedoelde afdruk niet door hem ontvangen is, ofschoon hij daarop zeer veel prijs stelt, wijl de eigenaars der *piagĕms* hem herhaaldelijk om inlichting verzocht hebben.

Wordt besloten, alvorens dit schrijven te beantwoorden, den Heer HOLLE te verzoeken mede te deelen, wanneer het door hem beloofde artikel kan verwacht worden.

w. Een schrijven van de Société Asiatique, ged. *Parijs*, 8 Mei jl., naar aanleiding van het door de Directie gedaan verzoek (Not. 6 Jan. jl.. II, *n*.) de mededeeling bevattende, dat binnen eenige maanden de eerste aflevering zal verschijnen van een werk uitgegeven onder het toezicht van de heeren SENART, BERGAIGNE en BARTH, den tekst in facsimilé, met vertaling en commentaar, bevattende van alle tot nog toe in *Cambodja* verzamelde inscripties; dat waarschijnlijk de eigenlijk gezegde *Khmer*'*sche* spoedig zullen volgen na de terugkomst van den Heer AYMONIER, die bezig is zijn archaeologische onderzoekingen in *Khmer* te eindigen en dat derhalve nu de wetenschappelijke wereld eerlang de geheele polaeographie van *Cambodja* in handen zal hebben, de samenstelling van een tafel voor alphabetten onnoodig kan geacht worden, te meer daar deze gevaar zou loopen onvolledig te zijn.

Wordt besloten van dit schrijven kennis te geven aan den Heer HOLLE.

IV. De Voorzitter deelt mede, dat tegen de bewerking van den nieuwen catalogus der bibliotheek gewichtige bedenkingen zijn gerezen, waarom hij last gegeven heeft voorloopig de verdere uitgaaf te staken en stelt voor de Heeren Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS en Dr. J. L. A. BRANDES, onlangs tot bibliothekaris verkozen, in commissie te benoemen om verslag uit te brengen over den bedoelden catalogus.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

V. De Heer Mr. J. A. VAN DEN CHIJS:

a. Deelt mede, dat de nieuwe catalogus der ethnologische verzameling gedrukt is en stelt voor, evenals dit vroeger geschied is, dien voor de leden op aanvraag gratis en voor niet-leden tegen betaling van *f* 1 verkrijgbaar te stellen.

Conform besloten, terwijl tevens bij monde van den Voorzitter den Heer VAN DER CHIJS hartelijk dank wordt betuigd voor den belangrijken arbeid, dien hij wederom ten behoeve van het Gen. door het samenstellen van dezen catalogus heeft verricht.

b. Id. dat hij onder nader goedkeuring een Maleisch handschrift over het sembahjang voor den prijs van *f* 1 ten behoeve voor Genootschaps verzameling heeft aangekocht.

De gevraagde goedkeuring wordt verleend.

c. Stelt voor den Consul van Frankrijk alhier uit te noodigen zijne tusschenkomst te verleenen tot het verkrijgen van Cambodjasche munten, ouder dan 1860,— des verlangd, in ruil tegen Ned. Indische munten.

Conform.

d. Idem aan den Consul Generaal der Nederlanden te *Rio de Janeiro*, den Heer F. PALM, mede te deelen dat volgens bericht van den Heer K. F. VAN DELDEN LAËRNE het Rijks Museum te *Rio* genegen is zich in aanraking te stellen met wetenschappelijke inrichtingen in N. I.; dat het Bat. Gen. van K. en W. dergelijke aanraking gaarne zal zien en mitsdien zijne

tusschenkomst inroept om de verzekering te erlangen, dat genoemd museum in ruiling wil treden: 1° van wederzijdsche edita, 2° van doubletten, speciaal munten en penningen, b. v. Braziliaansche en Amerikaansche tegen Ned. Indische en andere Aziatische; dat voor het geval het Rijks Museum tot een ruiling als sub 2° bedoeld kan overgaan, een lijst van de Amerikaansche munten en penningen thans in het bezit van het Gen. dit schrijven vergezelt; dat wederkeerig een opgave noodig voorkomt: *a* van de Ned. Indische en andere Aziatische munten en penningen, reeds aanwezig in 's Rijks Museum te *Rio*; *b* van de munten en penningen, welke in ruil kunnen worden aangeboden, met opgave van de waarde, die daaraan door het Rijks Museum wordt toegekend; zullende na ontvangst van de opgaven bedoeld sub *a* en *b* dezerzijds eene lijst van doubletten met vermelding van prijzen ter beoordeeling en eventueele goedkeuring aan het Rijks Museum worden aangeboden.

Conform.

e. Id. aan 's Genootschaps agent te *'s Gravenhage*, den boekhandelaar M. NIJHOFF, te verzoeken:

1°. toezending van kisten aan het Gen. in den vervolge steeds te doen plaats hebben met de Rotterdamsche Lloyd;

2e. in die kisten niet in te pakken pakketten, niet bestemd voor het Genootschap;

3°. de bewuste kisten niet grooter te doen zijn, dan volstrekt noodzakelijk is.

Conform.

f. Id. eenige door hem als Thesaurier reeds bij herhaling aangeschreven leden nogmaals te herinneren aan de voldoening hunner achterstallige contributie.

Conform.

g. Verzoekt aanteekening, dat in de Annales du musée Guinet een vertaling is opgenomen van de GROOT's, door het

Gen. uitgegeven, werk over de jaarlijksche feesten der Emoij-Chineezen.

VI. De Heer A. L. VAN HASSELT:

a. Verzoekt een drietal exemplaren van den nieuwen catalogus der ethnologische afdeeling ter toezending aan ambtenaren b/h B. B., die daardoor in de gelegenheid zullen zijn nategaan, welke belangrijke voorwerpen uit hunne afdeelingen nog aan 's Genootschaps verzameling ontbreken en van wier bereidwilligheid om te trachten deze voor het Gen. te verkrijgen hij overtuigd is.

De beschikking over de gevraagde exemplaren van den catalogus wordt gaarne verleend.

b. Stelt voor aan de Regeering te verzoeken een ouden zilveren inktkoker, afkomstig uit den Compagnie's tijd, vroeger bij den Raad van N. I. in gebruik, ter bewaring aan het Gen. af te staan.

Conform.

c. Idem den custos van 's Genootschaps gebouwen, W. C HOOGHWINKEL, een gratificatie van *f* 50 toe te kennen voor zijne ijverige bemoeiingen in het belang der bibliotheek tijdens de langdurige ziekte en afwezigheid van den afgetreden Bibliothecaris.

Conform.

d. Verzoekt aanteekening, dat, naar hij met de firma ALBRECHT & Co. heeft afgesproken, in den vervolge geen extra-correctie voor het tijdschrift meer in rekening zal gebracht mogen worden.

VII. De Heer Dr. J. L. A. BRANDES deelt mede, dat blijkens een door hem voor Prof. KERN ontvangen schrijven de door Dr. H. N. VAN DEN TUUK sedert lang aangevraagde letters voor het Kawi-Balineesche woordenboek binnen kort hier verwacht

kunnen worden en met het drukken van het genoemde lexicon derhalve weldra zal kunnen begonnen worden.

Met genoegen is van deze mededeeling kennis genomen.

VIII. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van den Heer K. E. VAN DELDEN LAËRNE:

1° een ex. van zijn werk: „Brazilië en Java".

2° de ondervolgende Braziliaansche munten;

2000 reis , 1875, z.
1000 „ , 1866, z.
500 „ , 1867, z.
200 „ , 1866, z.
„ „ , 1871, nikkel.
100 „ , „ , „
40 „ , 1873, k.
20 „ , 1869, k.
10 „ , „ , k.

b. Van den Heer W. P. GROENEVELDT:

Decoratie v/d Metalen kruis, 1830/1.
Japan, 10 sen. — z.
Hongkong, 10 cents, 1868, z.
„ cent , 1876, k.
„ mil , 1863, k.
Straits settl., 10 cents, 1874, z.
„ , cent , 1862, k.
Djambi, tinnen munt.
Ver. St. v. N. Am., dime, 1856, z.

c. Van den Heer N. VON FABER een ex. van zijn opstel over *Transcendentale* voorstellingen der Chineezen, overgedrukt uit de Ind. Gids. Apr. 1884.

d. Van den Heer Mr. J. A. VAN DEN CHIJS een ex. der brochure: Gegevens en beschouwingen omtrent de haven van

Tandjong Prioek naar aanleiding van het verhandelde in de vergaderingen van het Ind. Gen. en het Kon. Inst. van Ing. van 12 Nov. 1884 en 10 Febr. 1885 door M. J. VAN BOSSE, Hoofd-ingenieur, Chef van den dienst der Bataviasche havenwerken. (Niet in den handel).

e. Van Said OSMAN een werkje over de rechtspleging bij de priesterraden door hem in het Mal. opgesteld.

f. Bij verschillende missiven van den Dir. van Just. 5 verschillende werken, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

g. Bij missive van den Dir. van O. E. & N., van 1 Juli jl., No. 7340, een ex. der Hollandsche editie van het werk „Krakatau" door R. D. M. VERBEEK, met bijbehoorende portefeuille met platen en koker met kaarten.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

IX. Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek: L. G. VAN DER HOEK, F. H. KLEIN en H. D. CANNE, de laatste wegens vertrek naar Nederland.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. M. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 11 Augustus 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, A. L. VAN HASSELT, Dr. L. A. BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL SZN. en D. F. VAN DER PANT, Wd. Secretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 21 Juli jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het renvooi van den Gouv. Secr., dd. 10 Aug. jl., no. 14718, ten geleide van een voor het Gen. bestemd exemplaar van het werk: „Report on the scientific results of the voyage of H. M. S. Challenger. Narative." Vol. I.

Het werk is in de bibliotheek opgenomen.

b. De missive van den Directeur van O. E. en N., dd. 20 Juli jl., no. 7973, ten geleide van 3 pakketten met Javaansche handschriften, afkomstig van de opgeheven kweekschool voor inlandsche onderwijzers te *Magelang*, met verzoek om bericht of de Directie deze mss., dan wel eenige daarvan in 's Genootschaps verzameling wenscht op te nemen.

Aan den Directeur vd. zal medegedeeld worden, dat de Directie gaarne al de aangeboden mss. bij 's Genootschaps verzameling zal voegen.

c. De missive van denzelfden dd. 7 Aug. jl., no. 8395, de mededeeling bevattende dat de vinder der in Not. 9 Juni jl., II, *e*, vermelde krisgreep genegen is deze over *f* 20 af te staan.

Wordt besloten de krisgreep tegen dien prijs over te nemen.

d. De missive van den Gouv. Secr., dd. 4 Aug. jl., no. 1184, ten geleide van een ex. van Dr. SCHLEGEL's Nederlandsch-Chineesch woordenboek, deel I, afl. 2.

Het werk is in de bibliotheek opgenomen.

e. Een schrijven van het gewoon lid J. A. AECKERLIN, ged. *Benkoelen*, 27 Juli jl., inlichting verzoekende omtrent het jaartal voorkomende op de in Not. 9 Juni jl., II, *k*, vermelde *oendang-oendang;* verder mededeelende dat hij in de gelegenheid is het Gen. bamboezen met Redjangsche karakters beschreven kokers te verschaffen, algemeen gebruikt als sigaren- en tabakskokers; een op papier geschreven Redjangsch opstel getiteld „Bitono Pilasik" en eenige van *Enggano* afkomstige voorwerpen; eindelijk toezending verzoekende van het 1ste deel der Realia.

Den schrijver zullen de gevraagde inlichtingen omtrent het jaartal gegeven worden en zal hem tevens medegedeeld worden, dat het Gen. zeer veel prijs stelt op de toezending zoowel der banboezen kokers als van het Redjangsche verhaal en de voorwerpen van *Enggano.* Aan zijn verzoek om een ex. van het 1ste deel der Realia zal voldaan worden.

f. Een schrijven van het eerelid K. F. HOLLE, ged. *Waspada*, 27 Juli jl., meldende dat het zijne bedoeling niet is geweest, gelijk in Not. 10 Febr. jl., II, *e*, aangeteekend staat, de aldaar vermelde sanskrit-inscriptie met vertaling van Prof. Kern in 's Genootschaps tijdschrift uit te geven; verder terugzending verzoekende van den bedoelden sanskrit-tekst en eindelijk de aandacht der Directie vestigende op een bericht voorkomende in de Locomotief omtrent het vinden van oudheden bij het graven van een put in *Madioen.*

De eerste mededeeling is voor kennisgeving aangenomen; aan het verzoek om terugzending van den sanskrit-teks zal voldaan

en tevens opgave verzocht worden van het Nr. der Locomotief, waarin het bericht omtrent oudheden in *Madioen* is opgenomen, daar dit geen der leden van de Directie onder de oogen is gekomen.

g. Een schrijven van de Firma BRILL, ged. *Leiden*, 17 Jan. jl., ten geleide van het manuscript der in deel XLI en XLIII van 's Genootschaps verhandelingen uitgegeven Wajangverhalen.

Het handschrift is weder in 's Genootschaps verzameling opgenomen.

h. Het rapport der in de vorige vergadering benoemde commissie omtrent den nieuwen catalogus der bibliotheek.

Overeenkomstig de conclusiën van dit rapport wordt besloten geen verdere uitvoering te geven aan het drukken van den genoemden catalogus, zullende een tiental exemplaren worden ingenaaid en afgestaan aan den Bibliothecaris ten gebruike bij een nieuwe bewerking, die met het oog op de tegenwoordige drukke werkzaamheden van den titularis voorloopig wordt uitgesteld.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Legt een door hem van den Vice-President der Directie van het Gen. ontvangen afschrift over van een mededeeling uit de Times of India, getiteld „Reorganization of the Archaeological Survey department."

Dit stuk, hetwelk als bijlage achter de Notulen zal geplaatst worden, te voegen bij die welke overeenkomstig het besluit van 21 Juli jl., II, *d*, in rondlezing zijn gezonden.

b. Biedt voor het tijdschrift een bijdrage aan getiteld: „Hoe men in de 17de eeuw Gouv. Gen. werd."

Onder dankbetuiging in handen der redactie gesteld.

c. Deelt mede, dat van den Heer J. C. VAN HASSELT de ondervolgende voorwerpen uit de *Lampongs* ontvangen zijn:

1. *Kĕpèk.* — Een koffertje, zooals zij ook in verschillende grootte in *Palembang* gebruikt worden. Dit ex. heeft gediend tot het bewaren van gouden versierselen.

2. Een koker met twee stalen sporen voor vechthanen.

3. Een kogelgieter van zandsteen gemaakt.

4. *Kĕlĕla*, mand van rotan om een kleinen *gong* in te bewaren of te vervoeren.

5. *Kĕtjĕndang*, vischkorfje.

6. *Oesap tangan*, een hanger met daaraan bevestigden handdoek van Lampongsch weefsel; bij feesten als servet gebruikt.

7. Drie waterkannen van de vrucht van een kalabas-soort.

8. *Koekoer kĕlapa*, klapperrasp.

9. *Tanggoek*, schepmand om vischjes te vangen.

10. *Bĕlanga tanah*, pan van klei uit de Soekadana rivier gebakken; wordt evenals

11. *Raja tanah*, steenen pot, uitsluitend door vrouwen vervaardigd.

12. *Taboe koemboeng*, vrucht van een reusachtige slingerplant, waarvan de rank de dikte van een dijbeen heeft; het zaad met vliesvormig omhulsel is uit deze rijpe opengebarsten vrucht reeds verwaaid. De schil van deze vrucht wordt gebruikt tegen hardlijvigheid bij jonge kinderen; daartoe wordt zij geroost, gestampt en met water tot een papje gemengd. Ook wordt van die gerooste en gestampte vruchtschil een aftreksel gedronken als zweetuitdrijvend middel.

De leege vruchtschil dient ook wel als mandje om kleinigheden in te bewaren.

13. *Toedoeng*, deksel van nipahbladeren, door vrouwen gemaakt en gebruikt om de *talam* met spijzen te bedekken. Bij feesten wordt er dan nog een gekleurde doek overgelegd.

14. *Kembang patjar*. Deze met geknipt papier versierde stokjes worden op een *oebi* of *kĕtèla* gestoken, die geplakt is op een lange dunne bamboelat, eveneens met oranje en wit papier omwoeld. Bij feestelijke gelegenheden aan het hoofd van

den optocht gedragen. Soms hangen aan de stokjes nog gekleurde eieren, of wel zijn ze door eierschalen gestoken.

Eigenaardig is het, dat deze versierselen door mannen worden vervaardigd. Waarschijnlijk zijn zij van Palembangschen oorsprong.

Onder dankbetuiging zijn deze voorwerpen in het ethn. museum opgenomen.

d. Biedt voor de verzameling varia aan een ex. „Algemeene bepalingen van Provisie enz., nader herzien op den 12den Oct. 1818."

In de verzameling op te nemen.

e. Doet het volgende voorstel:

In 's Genootschaps mannuscripten-verzameling bevinden zich eenige stukken, die ongetwijfeld beter op hun plaats zijn in het Oud-Archief en ook eerder daar ter raadpleging zullen gezocht worden. Ik geef in overweging bedoelde stukken, na vooraf van 's Genootschaps zegel voorzien te zijn, tegen behoorlijk reçu in het Oud-Archief te deponeeren, onder voorwaarde dat zij ten allen tijde ter beschikking van het Gen. blijven.

Dienovereenkomstig besloten.

IV. De Heer Dr. J. L. A. Brandes:

a. Deelt mede dat voor de bibliotheek eenige boekwerken van den Heer Mr. H. van Dissel Szn. ten geschenke ontvangen werden.

In dank ontvangen.

b. Id. dat in de verzameling een handschrift over Cornelis Houtman en de eerste Compagnie is gevonden, waarvan niet blijkt, waartoe het bestemd is.

In rondlezing.

c. Brengt nogmaals ter tafel het (vgl. Not. XXIII bl. 11) door den Assistent-Resident L. van Hengel te *Bandjarnegara*, (*Banjoemas*) naar aanleiding der circulaire van Dec. 1883 No. 234,

toegezonden (zoogenaamd) facsimilé van een opschrift op een ten N. O. van de pasanggrahan Diëng loodrecht opgerichten steen, — welk facsimilé door tusschenkomst van Dr. H. N. VAN DER TUUK reeds vroeger in handen van den Heer BRANDES was gekomen, — te gelijk met een door hem in de verzameling abklatschen van het Genootschap gevonden abklatsch van datzelfde opschrift benevens een door hem gemaakt afschrift, plus eene transcriptie, ten einde de Directie een duidelijk voorbeeld te geven hoe nauwkeurig zulke abklatschen zijn, hoe gemakkelijk en zeker zij zijn te lezen, terwijl zulk een door een niet-deskundige gemaakt afschrift zoo goed als onleesbaar blijkt te wezen.

Wordt besloten van deze mededeeling aanteekening te houden.

d. Heeft ontvangen van 's Genootschap eerelid K. F. HOLLE een proef-taalkaart van het eiland Sumatra en de eilanden ten westen daarvan, welke hier der Directie ter inzage aangeboden wordt. De proefkaart behoeft nog eenige correctie, als wanneer zij in het net kan worden geteekend. Zij s samengesteld naar de gegevens aan de hand gedaan door meer dan 100 taalproeven van het genoemde gedeelte van den Oost-Indischen archipel, grootendeels verschaft door de ambtenaren van het B. B., wien voor hunne hulpverleening een woord van dank wel toekomt. De Heer HOLLE ontveinst zich niet, dat tot op zekere hoogte de door hem vervaardigde taalkaart gebrekkig zal blijken te zijn, daar het toegankelijke en gebruikte materiaal deels nog onvolledig is, deels niet ten volle vertrouwen zal mogen verdienen, als men het streng wetenschappelijk zou willen keuren. Waar echter de bronnen slechts zeer schaars vloeien, begint men met het weinige dat men meester worden kan te bezigen om zich een denkbeeld te vormen van den staat van zaken, om zoo doende te weten te komen op welke wijze men zijn kennis zal kunnen verrijken, zekerheid zal kunnen krijgen omtrent twijfelachtige punten en nauwkeuriger zijne resultaten zal kunnen vaststellen. In vergelijking van

wat te dezen opzichte vroeger werd geleverd is deze schetskaart reeds een groote schrede vooruit. De Heer HOLLE heeft den referent verzocht de taalproeven te willen vergelijken ten einde zoo mogelijk uit te maken, hoevele talen er worden gesproken op het genoemde gebied en in welke dialecten zij ieder opzichzelf zullen kunnen worden gesplist. Voorshands is het wat de minder bekende talen aangaat veiliger eene nadere splitsing op te schorten tot later. Doch belangrijk mag men het reeds achten eindelijk eenige meerdere zekerheid te kunnen verkrijgen omtrent het aantal talen, dat op het genoemde gebied wordt aangetroffen. Het resultaat op die proeven gegrond en getoetst aan wat verder de betrekkelijke litteratuur leert, is het volgende:

Ten westen van Sumatra vindt men

1°. op de eilanden Si Maloer en de Banjak-eilanden het Si Maloersch;

2°. op Nias en de Batoe-eilanden het Niasch;

3°. ten zuiden daarvan het Mentaweisch;

4°. op Enggano ten slotte het Engganoosch.

Op het eiland Sumatra-zelf:

5°. te Singkel, en langs het noordelijkste gedeelte der west- en der oostkust het Atjehsch, dat als het ware omvat houdt

6°. het Gajausch;

7°. ten zuiden van deze beide het Bataksch in zijn verschillende dialecten;

8°. aan de oostkust tot hoog in het noorden, aan de westkust minder noordelijk, loopt langs dat Bataksch een strook Maleisch, dat verder het middengedeelte van Sumatra inneemt. Westelijk heeft het Menangkabausch, oostelijk het Riouw Lingga Maleisch de bovenhand. Het gebied van het Maleisch strekt zich naar het zuiden uit tot aan Palembang. Zuidelijker evenwel vindt men, zoowel van de oost- als aan de westkust, op dezelfde wijze als in het noorden een strook aan de kust, — in't oosten de Palembangsche laaglanden, in het westen Benkoelen

tot in de afdeeling Kaoer, — waar het Maleisch de bovenhand heeft. Hierbij is te gelijk gerekend

9°. een strook in de onafhankelijke landen zooals Korintji; over de taal van deze landen valt vooralsnog uit onkunde niets te zeggen. Dan volgt:

10°. het Redjangsch en wat daarbij behoort. Dit strekt behalve over noord-westelijk Palembang zich ook uit over oostelijk Benkoelen, terwijl het

11°. door de taal van Ogan en Pasemah, die nader nog moet worden onderzocht, gescheiden wordt van

12°. het Lampongsch, waartoe ook het Kommeringsch schijnt te behooren. Aan de westkust wordt Lampongsch gesproken tot in het gebied van Nasal.

Men vergelijke het weinige hier gereleveerde met hetgeen reeds bekend was, en men zal zelf een oordeel kunnen vellen omtrent de vorderingen die men door middel van deze taalproeven, ten opzichte van juiste kennis omtrent het aantal en de geographische verbreiding der talen van het eiland Sumatra en de ten westen daarvan gelegen eilanden heeft kunnen maken.

e. Heeft van den Heer HOLLE evenzoo ontvangen belangrijke bijdragen tot de kennis van de talen van Kisser, Moa en Letti, met de vrijheid daarover te beschikken en er gebruik van te maken bij 't uitgeven en bewerken van de in een vroegere vergadering ter tafel gebrachte Kissersche en Moasche woordelijsten.

Met belangstelling is van deze beide mededeelingen kennis genomen.

V. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a. Stelt in voldoening aan de opdracht hem in de vorige vergadering gedaan voor (Not. 21 Juli jl., II, *o*) den Heer OLIERHOEK onder dankbetuiging voor zijne mededeelingen te verzoeken zoo mogelijk een teekening van de door hem be-

zochte beelden te zenden, ten einde te kunnen nagaan wat zij voorstellen.

Conform.

b. Verzoekt machtiging tot den aankoop van een collectie oude munten, op een waarde van *f* 200 geschat.

Conform.

c. Vraagt inlichting of den Heer E. VAN LENNEP 's Genootschaps dank betuigd is voor de aan het museum geschonken beelden, (Not. 6 Jan. jl., VII), zijnde, naar hij vernomen heeft, door den Heer v. L. geen nader bericht daaromtrent ontvangen.

Den Heer VAN LENNEP zal een duplicaat van den hem in Jan. jl., toegezonden brief aangeboden worden.

VI. De Heer D. F. VAN DER PANT deelt namens den Secretaris mede, dat de koperen lamp vermeld in Not. 9 Juni, II, *q*, dezer dagen ontvangen is.

Onder dankbetuiging aan den Heer G. LEBRET in de antiquarische verzameling opgenomen.

VII. Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek de Heer L. BOSCH.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 September 1885. (1)

Tegenwoordig de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. L. VAN HASSELT, Dr. J. L. A BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL Szn. en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG heeft schriftelijk kennis gegeven, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 11 Aug. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

---

(1) Deze vergadering, die den 1sten dezer moest plaats hebben, werd om eene buitengewone reden eerst op den 8sten gehouden. Op eerstgenoemden datum toch was het juist 25 jaar geleden, dat de Heeren Mr. T. H. DER KINDEREN en Mr. J. A. VAN DER CHIJS zitting namen in de Directie van het Genootschap.

Den 1sten Sept. 1860 trad de Heer Mr. T. H. DER KINDEREN voor het eerst op als lid van het bestuur, vervulde van 1861 tot 1864 de betrekking van Secretaris, daarna die van Onder-Voorzitter en sedert 1868 die van Voorzitter van het Genootschap.

Op dezelfden dag nam de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS voor het eerst deel aan de werkzaamheden van het bestuur; weinige maanden later tot Bibliothecaris enz. verkozen bleef hij dit tot 1864; later vervulde hij de betrekking van Onder-Voorzitter en na zijn terugkeer van een anderhalfjarig verlof wegens ziekte naar Nederland in 1879 neemt hij weder volijverig deel aan de werkzaamheden der Directie als Thesaurier en Directeur der ethnologische en numismatische verzamelingen.

De overige leden der Directie besloten een vooral in Indië, het land bij uitnemendheid van komen en gaan en bijgevolg van voortdurende verwisseling van personen, zoo werkwaardigen herrinneringsdag feestelijk te vieren en den jubilarissen een blijk te geven van waardeering hunner langdurig onvermoeide werkzaamheid in 's Genootschaps belang.

Ten huize van den Heer W. P. GROENEVELDT vereenigde de Directie zich aan een den jubilarissen aangeboden feestmaal, terwijl de gewone maandelijksche bijeenkomst een week werd uitgesteld.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 3 April jl., no. 6, waarbij naar aanleiding van het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 21 Juli jl., VI, *b*) een zilveren inktkoker uit den tijd der O. I. Compagnie ter bewaring aan het Gen. wordt afgestaan.

De inktkoker is in de betrokken verzameling opgenomen.

b. Het door den Directeur van O. E. & N. aangeboden afschrift van het Gouv. besluit van 29 Juli jl., no. 4/c, waarbij aan den Heer B. van Baak, Resident van Jogjokarta, vergunning is verleend tot den uitvoer van 4 Hindoe beelden door hem ten behoeve van een der musea in Frankrijk aan den Heer Brau de Saint Pol Lias geschonken.

Voor kennisgeving aangenomen.

c. De missive van den Directeur van O. E. & N., dd. 15 Aug. jl., no. 8902, mededeeling verzoekende of ook voor het dienstjaar 1887 het gewone Gouv. subsidie noodzakelijk is.

Den Dir. vd. is kennis gegeven, dat aangezien in 's Genootschaps financieelen toestand geen verandering is gekomen, ook voor 1887 het gewone Gouv. subsidie onmogelijk zal kunnen gemist worden.

d. De missive van denzelfden, dd. 18 Aug. jl., no. 8971, ten geleide van een bronzen zodiakbeker, met eenigszins beschadigden deksel, gevonden bij het bewerken der slooten van de Gouv. suikerriettuinen bij de desa *Wonodjojo*, district *Soekoredjo*, res. *Kediri*, en waarin zich de navolgende voorwerpen bevonden:

1 gouden haarspeld (*karangmèlok*),

2 paar zilveren armbanden,

1 verguld ringetje van het handvatsel van een kris.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat het Gen. den zodiak-

beker en de haarspeld voor den prijs van *f* 25 wenscht over te nemen.

e. De missive van denzelfden, dd. 2 Sept. jl., no. 9392, aanbiedende een koperen doos, waarin 2 paar zilveren armbanden, 2 gouden ringen, 1 zilveren ring en 3 *real batoe*, gevonden bij het maken van plantgaten in den koffietuin *Bintang*, nabij de desa *Babatan*, district *Wlingi*, afd. *Blitar*, res. *Kediri*.

Op voorstel van den Conservator der oudheden wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat het Gen. genegen is de doos voor de som van *f* 2.50 over te nemen, hebbende de andere voorwerpen geen waarde voor de antiquarische verzameling, waarin reeds verscheiden exemplaren daarvan aanwezig zijn.

f. De missive van denzelfden, dd. 3 Sept. jl., no. 9421, een lijst aanbiedende van 37 nummers oudheden door den Heer J. J. Meijer, gewezen Controleur van *Boemi ajoe*, res. *Tegal*, verzameld en die hij bereid is aan het Gen. ten geschenke af te staan.

Wordt besloten den Dir. vd. mede te deelen, dat het Gen. gaarne de geheele verzameling zal ontvangen met uitzondering van de in de lijst vermelde gebroken aarden potten.

g. De missive van den Commandant der Zeemacht, dd. 15 Aug. jl., No. 9171, ten geleide van het ondervolgend schrijven van den Kapitein-Luitenant ter zee, Commandant van Z. M. Stoomschip Merapi, D. G. Brand.

»Voldoende aan het verzoek, mij door den Schout-bij-Nacht, Adjudant des Konings in buitengewonen dienst, Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in *Nederlandsch Indië* gedaan, om bij eventueele reizen een onderzoek naar het bestaan enz. van doodengrotten in te stellen en alzoo het verlangen van Uw Genootschap, uitgedrukt in missive

no. 50 dd. 20 Februari 1885, te bevredigen, heb ik de eer het onderstaande te Uwer kennis te brengen.

Zr. Ms. Stoomschip *Merapi* deed in Juni en Juli 1885 eene reis naar de *Kei*, *Aroe*, *Zuid-Ooster* en *Zuid-Wester* eilanden en bood zich alzoo de gelegenheid aan, om informatiën naar deze begraafplaatsen te nemen.

Werd hun bestaan op de *Kei* eilanden geconstateerd, ook op *Babbar* is er vermoedelijk één aanwezig, en wel nabij de kampong *Letwoerong*, terwijl de geruchten het eiland *Delewware* of *Kebir* als de plaats noemen, waar men eveneens zulk eene grot aantreft.

Op de *Aroe* eilanden worden ze, naar de berichten, niet gevonden.

Eindelijk. zou, naar het zeggen der bewoners, een groote holle steen, die zich in de nabijheid van de kampong *Wattidal* (eiland *Larat*) bevindt, wel eens voor het begraven van lijken gebruikt zijn geworden.

De wijze waarop de inboorlingen hunne dooden ter aarde bestellen, in nauw verband staande met de godsdienstige gebruiken, die zij voor den vreemdeling steeds in een geheimzinnig waas hullen, maakt, wanneer men bovendien de taal niet machtig is, het onderzoek naar de geschiedenis en de ethnologische beteekenis der doodengrotten hoogst moeielijk.

Wanneer men haar bestaan kent, ze aanschouwt en alleen verneemt, dat vele lijken afkomstig zijn van menschen, die aan besmettelijke ziekten overleden, verspreidt dit geen licht over hare historie, en neemt men eenvoudig aan, dat doodengrotten dienen om bij epidemieën als begraafplaatsen te worden gebruikt, dan is men misschien verre van de waarheid verwijderd.

Op de *Aroe* eilanden is het begraven op stelling gebruikelijk, eveneens op de *Tenimber* eilanden; aldaar worden echter de lijken ook boven op rotsen neêrgelegd, terwijl slechts ten aanzien van menschen, die komen te overlijden zonder eene bepaalde ziekte te hebben gehad, en bijvoorbeeld door een val,

door een geweerschot enz. het leven verliezen, op Europeesche wijze gehandeld wordt.

Het begraven onder den grond is op *Babbar* meer in gebruik dan elders en waarschijnlijk te wijten aan den invloed der zendelingen, die voorheen hier werkzaam waren.

Nergens worden de lijken op een kerkhof gebracht, iedereen begraaft waar het hem goeddunkt.

De doodengrot op de *Kei* eilanden, waaromtrent de Luitenant ter Zee der 2e klasse E. O. KERKHOVEN nevensgaand verslag uitbracht, is gelegen op het eiland *Klein-Kei*, aan den voet van den berg *Gelanit*, en zijn aldaar volgens de verhalen nog meer zulke begraafplaatsen te vinden.

Of deze Indische stammen wellicht onder doodengrotten grotten verstaan, waarin de geesten der afgestorvenen zweven, en volgens het bijgeloof hun aanwezen kenbaar maken door de vreemde geluiden, die als een gevolg van de werking van den wind op de druipsteenpijpen worden voortgebracht, moet uit gebrek aan kennis onbeslist blijven.

Voorwerpen afkomstig uit de bewuste grot, zijnde:

een doodshoofd,
een schelp,
twee lepels (houten),
een kleine parang, en
een tempat sirih,

worden hiernevens toegezonden, zoo ook een kistje inhoudende voorwerpen, welke door den Heer A. LANGEN op de *Kei* eilanden verzameld zijn, met begeleidend schrijven." —

Het in dit schrijven vermelde rapport van den Luitenant ter zee der 2de klasse E. O. KERKHOVEN luidt als volgt:

„De grot van *Soesoewok* ligt op kleinen afstand van het water dicht bij den berg *Gelanit* op het eiland *Klein-Kei* en is geheel verscholen achter het overhangende struikgewas, zoodat we in een kleine baai moesten aanleggen, die eene uitmuntende ligplaats aanbood, en waarin we geheel van de buitenwereld lagen afgesloten.

Ik stapte nu aan wal en zag al zeer spoedig, dat ik omringd was van een achttiental doodkisten, die aldaar in de grot neergelegd en opgestapeld waren en van eene menigte beenderen en voorwerpen van allerlei aard, als huisraad, manden, flesschen etc., die in wilde wanorde over den grond verspreid lagen. Deze grot bestond uit 2 deelen. In het linker gedeelte telde ik 14 kisten behalve eene massa losse schedels, bekkens en beenderen, in het rechter gedeelte slechts 4 kisten. Deze kisten waren meest uitgeholde boomstammen, enkele intusschen van *gaba-gaba* vervaardigd.

De grot schijnt niet voor speciale dooden gebruikt te worden, ten minste men zeide mij dat alle lijken daar neergelegd werden, wanneer er geen handen tot begraven aanwezig zijn.

In geval van epidemische ziekten stel ik me dus voor, dat er veel gebruik van gemaakt wordt, daar dan het grootste gedeelte der bevolking de negorijen verlaat en zich naar het binnenland verplaatst. Het idee van *pamali* is er niet aan verbonden. Het bijgeloof intusschen schijnt toch grooten invloed te hebben op de bevolking, daar deze voor het meerendeel zich niet binnen de opening der grot wilde begeven en in het geheel niet deze kisten wilde aanraken. Aangezien ik meerdere zekerheid wilde hebben omtrent de wijze, waarop de lijken in deze kisten neergelegd en bewaard worden, was ik wel genoodzaakt, eigenhandig, na *eindelijk* verkregen toestemming van den orangkaja Fair, van de negorij *Fitnaas*, waaronder deze grot ressorteert, eene kist te openen, welke het dichtst bij stond en er het laatst neergezet scheen te zijn.

Het lichaam was geheel met rood katoen omwonden en werd gesteund door een zestal borden van aardewerk, een onder het hoofd, een op de veeten, en twee aan iedere zijde ter hoogte van schouder en knie, vermoedelijk in de eerste plaats tot steun, en in de tweede plaats tot gebruik hiernamaals. Dat dit het lijk van een man was, bleek dadelijk o. a. uit den *parang*, die zich ter hoogte van de rechterhand in de kist bevond. Ik schat, dat dit lijk ± $1^1/_2$ jaar oud was.

Allerlei voorwerpen daaromheen en op de kist — ook patatters en vruchten, flesschen sagoeweer etc. — bewezen dat in het slechte jaargetijde de dooden nog van allerlei voedsel en gemakken worden voorzien; ik geloof intusschen meer uit vrees dan uit liefde, hetgeen ik opmaak uit hunne buitengewone haast om de grot te verlaten, toen eene aanraking het half vergane geraamte eenige beweging deed maken. Ze weigerden dan ook later dichterbij te komen.

Als voorzorg voor alle mogelijke gevallen had ik een flesch carbol medegenomen, die me goede diensten bewees. De kleinste der twee grotten bevatte eene spelonk, die ik ± 20 Meter diep onderzocht en welke vele gaten bevatte, doch zonder geraamten. Ik zag van een verder onderzoek af, vooreerst omdat de spelonk zeer nauw werd en ten tweede omdat de soort steen me zeer broos toescheen en ik het daarom gevaarlijk achtte, verder dóór te dringen.

De naam van de grot in de Keineesche taal is, zooals ik reeds zeide, *Soesoewok*, hetgeen, voor zoover ik door herhaald vragen te weten kon komen, vermoedelijk „zandsteen" beteekent. Een afzonderlijke naam bestaat intusschen niet.

't Was mij niet mogelijk, meerdere bijzonderheden omtrent deze grot van den orangkaja te vernemen. Hij zeide, dat hij ze thans voor de eerste maal van zijn leven bezocht". —

In het kistje, door den Heer A. LANGEN gezonden, bevonden zich eenige ethnologische voorwerpen uit graven op een der *Kei* eilanden op een oude verlaten begraafplaats verzameld. Daaronder komen voor eenige borden, zooals die waarvan in het bovenstaande rapport is melding gemaakt, eenige potjes en een glas.

Verder zendt de Heer LANGEN twee looden armringen, zooals door meisjes op de rotsen der geestenholen geofferd werden om de godheid verzoenend te stemmen, als er een misstap was begaan en wel om haar te bidden zwangerschap te voorkomen, of althans haar toorn niet te laten gevoelen aan het verwachte, buiten echt verwekte kind.

Ook bevindt zich in het kistje een stukje ijzererts, dat naar de Heer LANGEN vermoedt, gebruikt werd om de figuren te teekenen, waarvan in Not. 21 Juli jl., II, *h*, gesproken is.

In het uit rondlezing teruggekomen bericht over de druipsteengrotten op de *Kei* eilanden (zie bovenaangehaalde Notulen) deelt de Heer LANGEN als zijn gevoelen mede, dat de daarop voorkomende figuren, hoofden, handen en menschen, uit drie verschillende perioden zijn. De oudste zijn donker bloedrood en dagteekenen volgens hem uit het begin der 14de eeuw; die van de 2de periode zijn helderder gekleurd en zouden omstreeks het midden der 16de eeuw na de komst der Portugeezen vervaardigd zijn. De jongste eindelijk zouden door Bandaneezen geteekend zijn, die in het begin der 17de eeuw door KOEN van *Banda* verdreven en op *Ceram* en andere eilanden geen gelegenheid vindende om zich te vestigen, eindelijk een schuilplaats zochten in de grotten van de *Kei* eilanden.

Volgens de volkslegenden moeten de figuren uit het 1ste en 2de tijdperk een vreeselijken strijd voorstellen, waarbij de eilanders vele dooden verloren, maar de overwinning aan hun kant bleef; de geesten der gesneuvelden zouden de figuren geteekend hebben. De teekeningen van het 3de tijdperk zouden haar ontstaan te danken hebben aan een vrouw, Tewaheroe geheeten, die de macht bezat om zoowel met geesten (de afgestorvenen) als met levende menschen te verkeeren. Toen zij echter eens een levenden man geholpen had zijn doode vrouw terug te bekomen, doordien zij hem het geheim verried om den geest aan het lichaam terug te geven, werd zij door de vertoornde geesten in een zwarten vogel veranderd, wiens gekrijsch tot op den huidigen dag de voorbode van een aanstaand sterfgeval is. Sedert heeft er geen tusschenpersoon tuschen geesten en menschen meer bestaan en komen ook geen nieuwe teekens meer op de rots te voorschijn.

Eindelijk merkt de Heer LANGEN op, dat de grotten wel als verblijfplaatsen der geesten heilig waren, doch vroeger niet tot begraafplaatsen dienden en alleen in later tijden onder

buitengewone omstandigheden, zooals epidemieën, gebruikt werden om er de lijken te deponeeren. De weinige voor enkele grotten gevonden looden ringen en stukken koperen *gong*'s schijnen offers geweest te zijn, die aan de geesten gebracht werden. Tegenwoordig wordt er niet meer geofferd en zelfs wisten de eilanders niets van het bestaan dier ringen enz. af.

Volgens de oude gewonte werd na afloop van het doodenfeest, dat 15 dagen duurde, gedurende welken tijd de geest zich gereed maakte om in de heilige geestenstad te trekken, het lijk in de nabijheid der woning in een doodkist binnen een omheinde ruimte neergelegd. De rijkeren bouwden er een houten dak over. De doode kreeg de vermelde borden, messen, sirihdoozen, sirih en een flesch palmwijn mee voor zijn reis.

Dezelfde gewoonte bestaat nog bij de niet-Islamiten. —

De uit de grotten afkomstige voorwerpen zijn in de ethnonologische verzameling opgenomen, zullende 's Genootschaps dank betuigd worden aan de Heeren BRAND, KERKHOVEN en en LANGEN voor hunne bemoeiingen in deze.

h. Het ondervolgend schrijven van den Heer F. W. A. OOSTHOEK, posthouder te *Laboean Dedi* (*Tontoli*), ged. *Tontoli*, 16 Juli jl.

„Ofschoon ik sinds twee en een half jaar *Bonerate* verlaten heb, om mijne nieuwe bestemming, *Tontoli*, te volgen, zoo zij het mij toch vergund, aan de opdracht, vervat in uw schrijven van 22 Februari jl., no. 56, eergisteren door mij ontvangen, zooveel naar mijn vermogen gevolg te geven.

Te *Sangiang*, gelegen op het slechts door eene zeer smalle vaart van *Bonerate* afgescheiden eiland *Kalao* bevindt zich een grot, wier naam, bij de bevolking van *Bonerate* en *Kalao* zeer goed bekend, mij nu ontschoten is en waar, bedriegt mijn geheugen mij niet, *vijf* geschonden doodkisten met doodsbeenderen worden aangetroffen.

Behalve deze zijn er geene andere voorwerpen aanwezig.

Vergis ik mij niet, dan heb ik destijds op mondelinge

uitnoodiging van den Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden*, den HoogEdelGestrengen Heer TROMP, een van die doodkisten met doodsbeenderen den Controleur van *Saleier* den HoogwelGeboren Heer baron QUARLES DE QUARLES gezonden.

Naar mijn bescheiden oordeel kan zéér moeielijk worden aangenomen, dat die grot tot begraafplaats heeft gediend; omdat in de doodkisten, waarvan de grootste geen meter lengte en geen twintig duim breedte hebben kan, doodsbeenderen van volwassenen werden gevonden.

Wanneer uwe Directie gelieft na te gaan:

1e. Van geloofbare oude ingezetenen van *Bonerate* vernam ik dat *Sangiang* in vroegere jaren door niemand anders dan door zeeroovers werd bewoond, wier afkomst zij niet weten, maar van wier tuinvelden men nog de sporen aantreft. Trots alle moeite kon ik daar maar geene oude grafplaatsen evenals die op de hoofdplaatsen van de eilanden *Bonerate* en *Kalao* vinden.

2e. De inwoners van *Kalao* hebben mij wel is waar verklaard, dat die doodkisten en doodsbeenderen van hunne voorouders afkomstig zijn en op grond daarvan hechten eenigen er ook een zeker bijgeloof aan, — b. v. bij het aanleggen van een tuin of bij den oogst van het padigewas gaan zij daar offeren — maar zij kunnen hunne verklaring niet met bewijzen bevestigen, althans zij bepalen zich alleen tot gissingen.

3e. De inwoners van de eilanden *Bonerate* en *Kalao* stammen af van die van *Boeton*, *Kalidoepa*, *Binangko*, *Makasar*, *Manggarai*, *Saleier*, *Bima* en *Boni*; maar zij hebben, en volgens informatiën hadden ook hunne voorouders, geene opmerkelijk platte voorhoofden als die, welke men in die doodkisten aantreft.

4e. Zooals het uwe Directie ook wel bekend is, heeft in vroegere jaren de inheemsche bevolking van het rijk *Tontoli* (*Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden*) het zeerooversbedrijf uitgeoefend.

Zoowel daar als in het daaraan grenzende rijk *Bwool* (*Residentie Menado*) kan men nog hunne afstammelingen met opmerkelijk platte voorhoofden aantreffen, geenzins door de natuur gevormd, maar kunstmatig door hunne ouders in hunne kindsche jaren bewerkstelligd, ter opvolging der gewoonte hunner voorouders, die, naar men zegt, van *Mangindano* afkomstig waren.

Hoeveel moeite ik ook gedaan heb, om zoowel van den Radja als van de hadat en voorname ingezetenen van het rijk *Tontoli* hunne overlevering te weten te komen, is zij tot heden vruchteloos gebleven; men schijnt hieromtrent de striktste geheimhouding te willen bewaren.

5e. In de maand October van het jaar 1882 ging de oudste zoon van den tegenwoordigen Radja van *Tontoli* Hadji Abdul Hamid ten handel naar *Singapoera*, waar hij tengevolge van de pokziekte overleed en begraven werd.

In de maand Januari dezes jaars werden zijne doodsbeenderen herwaarts overgevoerd en in een kist in den vorm van de doodkisten te *Sangiang* ter aarde besteld en

6e. Eenige *Bonerateesche* woorden hebben dezelfde uitspraak en beteekenis als die van de *Tontolische*, een gelijkheid hoogstwaarschijnlijk ontstaan door het langdurig verkeer te *Bonerate*,—

dan veroorloof ik mij de vrijheid uwe Directie bij deze beleefd in overweging te geven: of het niet aannemelijker is, dat die doodkisten afkomstig zijn van de destijds te *Sangiang* gevestigde zeeroovers, hoogstwaarschijnlijk van het rijk *Tontoli*, die hunne dooden behoorlijk ter aarde besteld, op het punt van hun terugkeer naar hun geboorte grond de doodsbeenderen opgegraven en in die kisten verzameld hadden om ze mede te voeren, hetgeen door omstandigheden werd belet.

Ten slotte teeken ik hierbij aan, dat tot op den huidigen dag onder de voorname ingezetenen van het rijk *Tontoli* de gewoonte nog bestaat, om hunne afgestorvenen in een *doeni* (lijkkist) ter grootte van het lijk maar volgens den trant van de doodkisten te *Sangiang* ter aarde te bestellen."

Den schrijver zal 's Genootschaps dank betuigd worden voor zijne mededeeling.

i. Een schrijven van den Heer J. JOUSLAIN, Consul van Frankrijk alhier, ged. 20 Aug. jl., in antwoord op het dezerzijds gedaan verzoek (Not. 21 Juli jl., V, *c*) mededeelende, dat hij van de eerste mailgelegenheid gebruik zal maken om de hulp in te roepen van den vertegenwoordiger van het Fransche protectoraat over *Cambodja*, den Generaal BEGIN, Gouverneur ad interim van *Cochinchina*, ten einde de door het Gen. verlangde munten te verkrijgen, stellende hij inmiddels de doubletten uit zijne eigene verzameling ter beschikking van 's Genootschaps munt- en penningkabinet.

Onder dankbetuiging voor zijn welwillende medewerking zal den Heer JOUSLAIN verzocht worden eene opgave te willen doen van zijne doubletten, nemende de Heer W. P. GROENEVELDT op zich te onderzoeken welke Chineesche, Japansche en Annamitische daarvan voor het Gen. gewenscht werden.

k. Een schrijven van 's Genootschaps eerelid K. F. HOLLE, ged. *Waspada*, 26 Aug. jl., de vraagde transscriptie en vertaling der Palembangsche piagëms aanbiedende (not. 21 Juli II, *v*), tevens mededeelende dat het hem nog niet is mogen gelukken de juiste beteekenis der *tjandra sangkala* te vinden, terwijl hij bovendien twijfel koestert omtreut enkele plaatsnamen; hij geeft derhalve in overweging: 1° transsciptie en vertaling te zenden aan de Heer VAN SCHMID met verzoek om nadere inlichting, voor zoover de mededeeling van den inhoud aan inlanders geen aanleiding kan geven tot twistgeding; 2° den Resident van *Palembang* te vragen, of bij oude, eenigszins geletterde inlanders niets bekend is omtrent de wijze, waarop men vroeger het jaartal in woorden uitdrukte (*tjandra sangkala*), daar er verschil schijnt te bestaan met de hier gevolgde wijze, terwijl het niet zonder belang kan geacht worden daaromtrent iets naders te vernemen; tevens acht hij

het wenschelijk zich bij den Resident vd. aan te bevelen voor mededeeling zoo mogelijk van de geschriften in het Javaansch, zoowel oude als nieuwe, die thans in Palembang, vooral ter hoofdplaats, worden gelezen en bewaard.

Onder dankbetuiging voor de toezending zal den Heer HOLLE bericht worden, dat de Directie gaarne gevolg zal geven aan zijne voorstellen.

l. De missive van den Resident van *Batavia*, dd. 3 Sept. jl., no. 5180, ten geleide van de sedert Jan. jl., te zijnen bureele ontvangen drukwerken.

Onder kennisgeving van ontvangst in de boekerij opgenomen.

m. Een schrijven van den Heer GEORGE LINGKE, boekhandelaar te *Leipzig*, ged. 7 Juli jl., zich aanbevelende voor de levering van oude en nieuwe boekwerken, photographieën enz.

Dep.

n. Een schrijven van den Heer HENRY PHILLIPS, ged. *Philadelphia*, 27 Juli jl., zijn dank betuigende voor zijn benoeming tot correspondeerend lid en de toezending meldende van zijn portret ten behoeve van 's Genootschaps album.

Naar aanleiding van het laatste stelt de Voorzitter voor te trachten de photographieën der leden van het Gen. te bekomen, zullende hij gaarne een album ten geschenke aanbieden om de te ontvangen portretten in te verzamelen.

Met ingenomenheid zal dit geschenk aanvaard worden, terwijl pogingen zullen aangewend worden om de photographieën der leden te bekomen.

o. Een gedrukte circulaire van den Heer E. HIRTH, ged. *Shanghai*, 1 Aug. jl., ten geleide van een door hem uitgegeven werk, getiteld: „China and the Roman Orient. Researches into their ancient and medlaeval relations as represented in old China records. Leipzig en Munich, Shanghai en Hongkong 1885".

In de boekerij opgenomen.

p. Een circulaire van den Directeur van het Comité Géologique te *Petersburg*, ged. 26 Juni jl., onder toezending van de reeds verschenen nummers der Bulletins van het Comité een ruil van edita aan het Gen. voorstellende.

Wordt besloten de circulaire met de Bulletins aan de Kon Nat. Vereeniging alhier te zenden, in wier biblioheek die werken beter op hun plaats zijn dan in die van het Gen.

q. De uit rondlezing teruggekomen missive van den Dir. van O. E. N. met retroacta, handelende over de instandhouding der Hindoe-oudheden in Midden-Java. (Not. 21 Juli jl., II, *d*.)

Naar aanleiding van de door de leden der Directie gemaakte aanteekeningen wordt na eenige discussie besloten aan de Regeering? onder aanbieding van een afschrift van de Reorganization of the archaeological survey (zie Bijlage III), te schrijven: dat de Directie met leedwezen heeft kennis genomen van het besluit om voorshands af te zien van het treffen van bijzondere maatregelen om het verval der Hindoe oudheden in Midden-Java te voorkomen; dat zij het haar plicht acht de Regeering eerbiedig te wijzen op het hooge belang van het onderwerp en te trachten haar te doen terugkomen op een besluit, welks onvermijdelijk gevolg zal zijn de geheele ondergang der merkwaardige overblijfselen van Java's vroegeren bloeitijd, overblijfselen tot welker instandhouding nog zoo weinig gedaan is en waarvan vele dan ook sedert jaren reeds in zulk een treurigen toestand verkeeren, dat zoo geen spoedige halp wordt aangebracht er weldra niets dan onherkenbare, voor de wetenschap nagenoeg waardelooze puinhoopen van zullen aanwezig zijn; dat terwijl juist in onzen tijd meer dan ooit getracht wordt door de studie van wat uit vroeger eeuwen gespaard is een zuiverder kennis van het verleden te verkrijgen, — terwijl in verschillende landen onderzoekingen plaats hebben naar wat uit de oudheid nog terug te vinden is en het gevondene het telkens doet betreuren, dat door vernielzucht en onverschilligheid zooveel is verloren gegaan, geen Regeering,

en dus ook de Ned.-Indische niet, zich mag onttrekken aan den plicht om te helpen behouden, wat nog bestaat; dat de Directie de aandacht der Regeering wenscht te vestigen op hetgeen blijkens het aangeboden afschrift in Britsch-Indië in dit opzicht door de Regeering wordt gedaan en al waagt zij het niet onder de bestaande omstandigheden iets dergelijks voor Ned.-Indië te vragen, meent er bij de Regeering op te moeten aandringen als nog de noodige maatregelen te nemen, opdat in het onderhoud der Hindoe oudheden op Java bij voortduring kunne voorzien worden.

III. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Deelt mede, dat de restauratie van de gamelan van *Bandjermasin* afkomstig en in 's Genootschap ethnologisch museum aanwezig *f* 900 zal kosten. (Not. 3 Mrt. jl., pag. 45)

Angezien deze gamelan het eigendom van den Staat is en 's Genootschaps financiën een dergelijke belangrijke uitgaaf niet veroorlooven, stelt hij voor de Regeering machtiging te verzoeken om de restauratie voor rekening van den Lande te doen plaats hebben.

Conform.

b. Biedt een kleine bijdrage tot kenschetsing der waardeering van Ned. Indië in de vorige eeuw als bladvulling voor het tijdschrift aan.

In handen gesteld der redactie.

c. Klaagt er over dat sedert lang geen kopie voor de *Realia* ontvangen is, terwijl het hoogst wenschelijk is, dat aan dat werk, hetwelk reeds zooveel jaren op de begrooting van uitgaven prijkt, een einde komt.

De persoon met de kopie belast zal aangeschreven worden op te geven, wanneer hij met dat werk gereed kan zijn, zul-

lende in geval de termijn van te langen duur is een ander met het maken van het afschrift belast worden.

d. Leest uit een brief van een Contr. bij het B. B. op Java een passage voor, waarin de schrijver zich beklaagt over de verregaande verwaarloozing der oudheden, het weghalen van beelden en steenen enz.

De Controleur zal onder dankbetuiging voor zijn belangstelling gewezen worden op de besluiten der Regeering, waarbij het wegvoeren van beelden enz. verboden is.

IV. De Heer Dr. J. L. A. Brandes:

a. Deelt mede dat het ex. van 's Genootschaps werken, hetwelk het laatst op de tentoonstelling te *Amsterdam* is geweest, terug ontvangen is, doch dat er 2 deelen van de Verhandelingen aan ontbreken.

Inf.

b. Verzoekt inlichting omtrent den prijs, die vastgesteld is voor het werk: „Nieuw-Guinea en de Papoe's van den Kol. A. Haga" en van het 2de deel der *Realia*.

De prijs van het eerste werk is bepaald op *f* 10, van het tweede op *f* 6.

c. Biedt voor het tijdschrift de transscriptie aan van 4 oud-Javaansche oorkonden op koper, gevonden op het eiland *Bali*, bewerkt door Dr. H. Neubronner van der Tuuk en Dr. J. L. A. Brandes. (Not. 7 Apr. jl., V, *b*).

Onder dankbetuiging gesteld in handen der redactie.

V. De Heer D. Gerth van Wijk:

a. Deelt mede, dat van den Heer E. O. Kerkhoven de vol-

de geschenken ten behoeve van het ethnologisch museum vangen zijn:

Cerom; *Amahei:* tjidako,
tjikaléle-schild en zwaard,
boog en pijlen.

Salaur eilanden; negorij *Lizong*:
3 staatsiestokken van hoofden, niet aangesteld door het Gouvernement,
vischnet van koffo.

Tenimber eilanden; *Oostkust* van het eiland *Jamdena*:
werpspietsen (5 stuks),
lans,
sarong,
gordelversiersel,
kam met veeren versierselen,
7 paarlemoeren lepels,
sirihkalkdoosje.

Eiland *Larat*, neg. *Ritabel:*
oepoelére, afgodsbeeld.

〃 〃 neg. *Kaliobar*:
sirihzak,
schelp, waarvan lepels gemaakt worden
menschenschedel.

〃 *Babber*: pagaaien (2 stuks),
schildpadden sirihdoos,
oorringen van karbouwenbeen,
een nieuwe sarong.

〃 *Dawelaar*: sirihzak.
oepoelére.

N. *Guinea*; *Dorei*: 2 sagolepels,
pagaai,
kammen (2 stuks),
borstband,
3 ai ma moem (amuletten),

N. Guinea; *Amberno* (*Mamberonmo*) rivier, negorij ***Mawa:***

sagolepel,

sagowasscher,

boog en pijlen voor kinderen,

vischelgers (2 stuks).

halsversiersel.

" " negorij *Pauwi:*

pagaaien (2 stuks),

djambceng (afgodsbeeld),

boog met lange en korte pijlen.

" " negorij *Koekoendoeri*.

voorhoofdversiersel van varkenstanden met daarbij behoorenden krans van kazuarisveeren,

halsketen van schelpen,

taschje,

oorversiersel,

3 neusversierselen,

1 krokodillentand (eveneens versiersel, maar onbekend waarvan).

" , *Kleine-Geelvink baai*: tjidako.

Bij dit geschenk is gevoegd de ondervolgende mededeeling omtrent land en volk.

"Voor zoover ik kennis maakte met de bewoners van de *Mamberonmo* of *Amberno*, bleek het mij dat de meesten groote gelijkenis bezaten met het negerras, zwart van kleur, dikke lippen en kort, zwart, kroeshaar, terwijl enkelen onder hen, doch verreweg het kleinste deel, meer aan de Doreiers deden denken. Verscheidene gevallen van albino's kwamen er onder voor, veelal met gevlekte huid.

De woningen waren hoogst primitief ingericht. De hutjes, die wij onderweg ontmoetten en die, zooals ik reeds aanteekende, vermoedelijk tot tijdelijke verblijfplaatsen dienden, ingeval zij op vischvangst of roof uit waren, waren niet meer dan

zeer ruwe afdakjes, bestaande uit vier takken van ± 2 meter hoogte, waarop wat verdroogde bladeren gelegd waren en waarin van kruiselings gelegde takken eene soort vloer gemaakt was. Ze waren zeer moeielijk te onderscheiden van het omringende struikgewas. In de kampongs zelf waren de woningen iets beter, 't welk echter verminderde, naarmate men verder de rivier opkwam.

Te *Teba* waren het een zes- of zevental vierkante gebouwen avn ± 8 à 9 meter in het vierkant, welker wanden gesloten e n die met eene soort van atap gedekt op palen aan den oever opgeslagen waren. Te *Pauwi* getuigden de woningen al van minder zorg en waren meer primitief. Enkele waren gesloten, andere geheel open, zijnde dan een dak van bladeren of atap op vier palen staande en waarin eene vloer van gespleten bamboe was aangebracht.

Te *Mawa*, slechts weinig hoogerop de rivier gelegen, was er geen enkel gesloten huis meer, evenmin als te *Koekoendoeri*, waar de bevolking, zooals ik reeds vermeld heb, nog veel woester en onbeschaafder was.

Omtrent leefwijze en gewoonte ben ik weinig kunnen te weten komen. Sago, gedroogde visch en dèndèng van varkensvleesch — (ik zag dit te *Pauwi* waar men mij onder meer een gedroogden varkenspoot ter ruiling aanbood) — was met eenige weinige vruchten, als pisang en eene soort kalebas, het eenige voedsel, zoover ik bemerken kon. De wijze, waarop ze varkens weten machtig te worden, is mij niet bekend. In de kampongs zag ik ze niet, honden in groote massa's waren de eenige dieren, die men er aantrof. De kampong *Mawa*, waar ik me aan wal begaf, zag er zéér onzindelijk uit. Mijn gids bracht me met gebaren op de hoogte van veel, wat me belang inboezemde. Tot het schieten van paradijsvogels en ook tot oefening voor de kinderen, die de zware bogen niet kunnen hanteeren, gebruiken zij een kleiner en lichter soort boog van ± 3 à 4 voet lengte met pijltjes, gemaakt van de hoofdnerf

van een groot blad, waaraan bij wijze van vleugeltjes 2 stukjes van het groen van het blad gelaten zijn. Eenige proeven van hunne groote behendigheid in het schieten daarmede, deden mij verbaasd staan. Daar mijn gids zag met hoeveel attentie ik zijne bewegingen volgde, gaf hij me 2 stel dier bogen met pijlen ten geschenke, waarvoor ik hem met eenige kleinigheden natuurlijk dubbel schadeloos stelde.

't Was een vreemdsoortig gezicht ons daar te zien rondloopen tusschen die nagenoeg geheel naakte natuurkinderen.

De vrouwen droegen alleen een tjidako van eene dunne soort boomschors en eene van haar gaf mij haar tjidako ten geschenke, terwijl zij verder geheel ongekleed bleef rondloopen. De aard en inborst der menschen was zeer goedaardig. Als voorbeeld moge onder anderen dienen dat, toen we de sloep naar de Havik terugzonden ten einde eenige geschenken te halen en deze daarmede terugkwam, ze zeer verontwaardigd waren, toen een paar van hen dadelijk naar de sloep vlogen om maar spoedig een mes of een pedang te bekomen. Door bewegingen werd hun beduid, dat ze bij elkander moesten gaan staan en afwachten tot ze wat kregen, wat ze met van blijdschap stralende gezichten deden. Verscheidene vrouwen en meisjes gaven mij door teekens en door mij aan den arm te trekken te kennen, dat ik aan eene jonge vrouw, die blijkbaar kort geleden bevallen was en nu achteraf in een der hutjes zat, ook wat moest geven. Ik deed dit, en dit verwierf de algemeene goedkeuring. Ze wezen op mijn borst en knikten daarbij ten teeken van goedkeuring. Veel moeite hadden we om eene behoorlijke photografie van hen te maken. Eerst waren ze bang, doch toen een van hen voor den toestel ging staan en ze een voor een in de donkere kamer keken, was hun heel gauw te beduiden, wat ze doen moesten. Bij onze landing met de sloep was mij ook eene bijzonderheid opgevallen, veel gelijkende op de vriendschappelijke plechtigheid die te *Koekoendeeri* plaats had. Onze gids, de majoor Srawan van *Ansoes* ging het eerst aan wal en sloeg met de platte

hand op een steen, welk voorbeeld door de kampongbewoners gevolgd werd, ten bewijze dat ze van onze vriendschappelijke gezindheid overtuigd waren. (We hadden hun grond lief, beteekende dit.) Toen we weer naar boord terugkeerden, werden we door zeker een twintig tal prauwtjes onder een vervaarlijk gehuil geëscorteerd.

Aan boord komen wilden ze intusschen geen van allen.

Te *Pauwi*, waar de Papoea Angari aan boord kwam, werd deze door het schip rondgeleid en toonde men hem verschillende dingen, die ten hoogste zijne verbazing en soms zijne vrees opwekten, zooals o. a. ons laatst overgebleven sapi, dat dien middag geslacht zoude worden. De kippen, eene kat, flesschen, glazen etc. vielen zeer in zijn smaak en alles wilde hij wel ten geschenke hebben." —

Den Heer KERKHOVEN zal 's Genootschaps bijzondere dank aangeboden worden voor dit belangrijke geschenk, waardoor het museum in het bezit is gekomen van voorwerpen uit streken, die het tot nog toe niet in de ethnologische verzameling vertegenwoordigd waren.

b. Brengt het verzoek over van Dr. C. J. VAN DEN BURG, dat eenige werken over Geneeskunde, thans in 's Genootschaps boekenmagazijn opgeborgen, als depositum aan de boekerij der Geneeskundige Vereeniging alhier zullen afgestaan worden.

Wordt besloten deze werken eerst afzonderlijk te doen catologiseeren en een beslissing omtrent hun verdere bestemming vooreerst in advies te houden.

c. Vestigt de aandacht der Directie op de volgende passage voorkomende in een schrijven van Dr. SERRURIER, Direkteur van het Rijks Ethnographisch Museum te *Leiden*, opgenomen in de maileditie der N. R. Courant, 24 Juli jl., no. 40, pag. 1562:

„Nog ligt mij versch in het geheugen, dat Dr. BASTIAN de dubbelen der ethnologica van het Bat. Gen. voor het mu-

seum te *Berlijn* verkreeg, hoewel mijn ambtsvoorganger te vergeefs daarom verzocht had."

Hij stelt voor ter voorkoming van verkeerde gevolgtrekkingen, welke uit deze *onjuiste* mededeeling zouden kunnen gemaakt worden, hieromtrent het volgende in de Not. aan te teekenen.

In de bestuursvergadering van 4 Juni 1872 werd het voorstel gedaan en aangenomen "om ter plaatswinning de in het museum van het Gen. aanwezige dubbelen aan het Rijks Ethnographisch Museum af te staan, nadat daartoe in de eerstvolgende algemeene vergadering de toestemming der leden zou verkregen zijn".

Het bleek echter den Heer VAN DER CHIJS reeds spoedig, nadat hij het beheer der ethnologische verzameling van het Gen. op zich genomen had, dat dit voorstel een uitvloeisel was geweest van verkeerde opvatting van zijn voorganger aangaande het begrip "doublet" en er geene of nagenoeg geene dubbelen aanwezig waren. Het denkbeeld van afstand aan het Rijks Museum verviel hiermede van zelf.

Sedert heeft het Gen. inderdaad enkele dubbelen in zijn bezit gekregen; zorgvuldig werden deze bewaard, om wanneer zich de gelegenheid daartoe aanbood ze te ruilen tegen voorwerpen, die aan 's Genootschaps verzamelingen ontbraken. Immers, gelijk den Heer SERRURIER bij dezerzijdsch schrijven van 28 Oct. 1882, waarin de Directie zich gaarne bereid verklaarde om mede te werken tot uitbreiding der ethnographische verzameling in het Rijks Museum, herinnerd werd, de dubbelen mogen volgens 's Genootschaps reglement zonder bijzondere machtiging der leden noch ten geschenke gegeven, noch verkocht worden, maar moeten uitsluitend dienen voor ruilingen.

In 1880 nu zijn een dertigtal dier dubbelen aan Dr. BASTIAN afgestaan en heeft het Gen. *in ruil daarvoor ontvangen* een zeer fraai gipsafgietsel van een Mandsjoesri, een der schoon-

ste indertijd van Java weggevoerde beelden, dat zich thans in het Kon. Museum te *Berlijn* bevindt. Bezit het Gen. helaas het origineel niet, het afgietsel is toch een der sieraden zijner antiquarische verzameling.

Van het verkrijgen door Dr. BASTIAN van dubbelen, die vroeger te vergeefs voor het Rijks Museum gevraagd waren, is dus geen sprake, althans in den zin door Dr. SERRURIER bedoeld; er is niets aan een vreemde *geschonken*, er heeft eenvoudig *ruil* plaats gehad.

Overigens zij nog opgemerkt, dat Dr SERRURIER tot nu toe geen antwoord heeft gegeven op het door de Directie in haar bovenvermeld schrijven van Oct. 1882 gedane voorstel om opgave van de voorwerpen, die het Rijks Museum wenscht te bekomen en van de som, die tot aankoop daarvan beschikbaar kan gesteld worden; evenmin ontvingen wij de bij dezelfde gelegenheid gevraagde lijst van voorwerpen, die het Rijks Museum eventueel in ruil zou kunnen aanbieden.—

Overeenkomstig het voorstel besloten.

VI. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen.

a. Van den Heer O. VENEMA een boekwerk getiteld: „Uijtrekening van de goude en zilvere muntswaardije, inhoud van maten en zwaarte der gewigten in de respective gewesten van Indiën. Middelburg, 1691." kl. 4°.

b. Van den Heer F. H. KROON, diverse Indische drukwerken.

c. Van het lid H. E. D. ENGELHARD twee tinnen medailles op de herdenking van Nederland's verlossing in 1813, 1863.

d. Van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

Een ex. van den Atlas van Ned. O. Indië, samengesteld door W. J. HAVENGA. Batavia, G. Kolff & Co. 1885.

Het 7de jaarverslag der Vereeniging tot voorbereidend onderricht aan kinderen van minvermogenden in Ned. Indië, 1885.

Kamoes ketjil. Batawi 1885. Terboeat oleh OSMAN BIN ABDALLAH BIN AKIL.

Adaboel insân Batawi, 1885.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VII. Tot gewone leden worden benoemd de Heeren J. W BINKES, Commandant der Zeemacht in N. I. en J. JOUSLAIN, Consul van Frankrijk te Batavia.

Van de ledenlijst worden op verzoek afgevoerd de Heeren. J. H. T. TER MEULEN en Mr. H. L.-E. DE WAAL.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergådering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 October 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, A. L. VAN HASSELT, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL Szn. en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

I. De notulen der vorige vergadering van 8 Sept. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Afschrift der dépêche van Z. E. den G. G. aan Z. E. den Minister van Koloniën, van 10 Sept. jl., waarin naar aanleiding van dezerzijdsch schrijven (zie Not. 21 Juli jl., II, *a*) verzocht wordt alsnog gevolg te geven aan het voorstel tot uitzending van een vijftigtal exemplaren van Dr. J. J. DE HOLLANDER's Handleiding bij de beoefening der Land- en Volkenkunde van N. I.

Voor notificatie aangenomen.

b. Het renvooi van den Gouv. Secretaris dd. 30 Sept. jl., no. 17932, ten geleide van „Report on the scientific results of the voyage of H. M. S. CHALLENGER, Botany. Vol. I.

Het werk is in de bibliotheek opgenomen.

c. De missive van den Directeur van O. E. en N. dd. 2 Oct. jl., no. 10371, ten geleide van een kistje, waarin zich

eenige oude koperen, grootendeels waardelooze, in de afd. ***Pa-tjitan*** gevonden voorwerpen bevinden.

Op voorstel van de Conservator der oudheden, die in het kistje slechts twee met een ketting aan elkaar verbonden koperen schaaltjes heeft aangetroffen, welke in aanmerking komen om onder de antiquaria opgenomen te worden, wordt besloten aan den vinder voor den geheelen inhoud van het kistje een vergoeding van *f* 1 toe te kennen.

d. Het ondervolgend schrijven van den Heer J. W. Yzerman, ged. *Jogjokarta*, 16 Sept. jl.

„Een onlangs alhier opgerichte Vereeniging, die zich ten doel stelt het verzamelen van gegevens, belangrijk voor de studie van de Oudheidkunde, de geschiedenis en de land- en volkenkunde der Vorstenlanden, heeft met vergunning van den Resident van Jogjokarta, het middenvertrek van den hoofdtempel van Loro Djonggrang ontbloot, door een massa van ongeveer 500 M^3 zware steenen naar buiten te brengen.

De Vereeniging stelt zich voor, later Uw genootschap een uitvoerige beschrijving te doen toekomen van den geheelen tempelgroep bij Prambanan, vergezeld van een nauwkeurigen plattegrond en de noodige doorsneden en architectonische détails.

Voorloopig bepaalt zij zich tot de mededeeling, dat zich in den gang, die naar het middenvertrek voert, twee wachters bevinden en in het vertrek zelf een zwaar beschadigd Siwa beeld van 3 Meters hoogte, staande met zijn lotuskussen op een fraai bewerkte joni. Dat beeld is vierarming, heeft een kroon met doodshoofd en halve maan, het derde oog in het voorhoofd, de cobra over den linker schouder, een tijgerhuid om de lendenen, een bidkrans, een vliegenwaaier en een drietand. Het gelaat is baardeloos

Voor de joni is een die[illegible] put, die nog niet ontgraven werd.

Daar deze vondst zeer [illegible]angrijk is, omdat ze het uitsluitend Siwaïtisch karakter van den tempelgroep bewijst, en om-

dat ze een helder licht werpt op de beteekenis van den ouden man met baard in een der zijvertrekken, haast zich het bestuur onzer Vereeniging Uw genootschap daarvan reeds terstond kennis te geven."

De Voorzitter deelt mede, dat voorloopig 's Genootschaps dank is betuigd voor dit hoogst belangrijk bericht.

e. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 3 Oct. jl., no. 10411, ten geleide van een door de Regeering met verzoek om consideratiën en advies in zijne handen gestelde missive van den Resident van *Jogjokarta*, waarin deze aan Z. Exc. den G. G. kennis geeft dat zich aldaar een Vereeniging heeft gevormd voor de Oudheid-, taal-, land- en volkenkunde der Vorstenlanden, waarvan door den Resident vd. het hem aangeboden beschermheerschap is aanvaard; dat deze Vereeniging met zijne toestemming een onderzoek in den hoofdtempel van Loro Djonggrang heeft begonnen door ontgraving en wegruiming der daarin gestorte steenmassa; dat hij het evenwel, alvorens aan de Vereeniging toe te staan hare onderzoekingen en opgravingen op eenigszins uitgebreide schaal voort te zetten, noodzakelijk acht de vergunning der Regeering daartoe te verzoeken.

Omtrent de al of niet wenschelijkheid om van Regeeringswege de gevraagde vergunning te verleenen verlangt de Dir. vd. het gevoelen der Directie van het Gen. te vernemen.

De Heer Groeneveldt deelt hierop mede, dat hij reeds eenige belangrijke berichten van den Heer IJzerman omtrent diens onderzoekingen heeft ontvangen, o. a. dat naar het hem gebleken is de vorm van den Boroboedoer oorspronkelijk rijziger was, dan zooals hij zich nu vertoont; dat toch de buitenomgang van dien tempel eerst later is aangebracht, vermoedelijk om uitwijking van het gebouw te verhinderen, dat overigens de inlichtingen, die hem verstrekt zijn omtrent de wijze van werken der Vereeniging onder het toezicht van den Heer IJzerman, hem de overtuiging hebben geschonken, dat

de aangevangen opgravingen tot een gewenscht doel zullen leiden en er dus naar zijn inzien geen reden bestaat om de gevraagde toestemming tot voortzetting der onderzoekingen te weigeren.

Naar aanleiding hiervan wordt besloten: 1e den Directeur vd. mede te deelen, dat zoolang de Vereeniging zal blijken te streven naar herstelling en onderhoud der oudheden, welke het doel harer onderzoekingen uitmaken, hare werkzaamheden alleszins aanmoediging verdienen en het derhalve wenschelijk is, dat haar van Regeeringswege vergunning verleend worde om de aangevangen op- en uitgravingen voort te zetten; 2e aan de bedoelde Vereeniging te schrijven, dat met belangstelling is kennis genomen van de mededeeling harer oprichting en den voorloopigen uitslag harer werkzaamheden; dat naar de Directie inmiddels hoopt er van den kant der Vereeniging steeds samenwerking met het Gen. zal bestaan, zijnde dit laatste bereid de resultaten der onderzoekingen van de Vereeniging zooveel mogelijk in zijne werken te publiceeren; dat de Vereeniging reeds terstond zou kunnen trachten een belangrijk werk te verrichten door het samenbrengen der talrijke verzamelingen van beelden en andere antiquarische voorwerpen, die zich in het bezit van Jogjasche ingezetenen bevinden, in één gebouw, waardoor Jogjokarta een Indisch oudheden-museum zou rijk worden, dat een uitstekende gelegenheid zou opleveren tot lokaal bestudeeren van Java's vroegere geschiedenis en de godsdiensten, die op dat eiland geheerscht hebben; eindelijk dat de Directie zich aanbevolen houdt voor toezending der beloofde kaarten en verdere berichten.

f. Een schrijven van het lid L. F. M. Schulze, ged. *Batavia* 18 Sept. jl., vergunning verzoekende om gebruik te maken van voorwerpen, die zich in het ethnologisch museum bevinden, bij het photographeeren van inlanders uit verschillende deelen van den Archipel, zijnde het zijn voornemen een zoo volledig mogelijke verzameling te maken van inlandsche

typen (in groot formaat); tevens vergunning vragende om photographische opnemingen in 't Museum zelf te doen.

Nadat de Heer VAN DER CHIJS, heeft medegedeeld, dat hij deze zaak voorloopig mondeling met den Heer SCHULZE behandeld heeft, wordt besloten dezen mede te deelen dat er bij de Directie geen bezwaren bestaan om hem de gevraagde vergunning te verleenen, mits steeds in overleg met den Directeur der Musea en verder op voorwaarde dat van elke genomen photographie één exemplaar aan het Gen. worde afgestaan.

g. De missive van den Resident van *Batavia*, dd. 18 Sept. jl., no. 5486, met bijbehoorende missives van den Ass. Res. van *Buitenzorg* en den ambtenaar v/d. Burg. Dienst J. F. HOEDT, waaruit blijkt dat het op verzoek der Directie (zie Not. 12 Mei jl., IV, *a*) door het bestuur ingesteld onderzoek naar antiquarische voorwerpen in het bezit van Hadji DJAMAARI tot nog toe vruchteloos is geweest, zijnde genoemde inlander in het betang van zijn handel op reis, terwijl het niet bekend is, waar hij zich op het oogenblik ophoudt. Van den uitslag van een nader in te stellen onderzoek zal aan de Directie terstond kennis gegeven worden.

Not.

h. Een schrijven van den Heer C. F. H. CAMPEN, ged. *Gombong*, 20 Sept. jl., ter plaatsing in het tijdschrift aanbiedende een tweede reeks Ternataansche pantoens benevens een vroeger door hem uitgegeven, maar thans verbeterd opstel over zeden en gewoonten der Alfoeren van Halemahera.

Wordt besloten de pantoens in het tijdschrift op te nemen en het opstel over de Alfoeren in rondlezing te zenden, alvorens daaromtrent een beslissing te nemen.

i. Een schrijven van den Heer W. J. WINTER ged. *Batavia*, 29 Sept. jl., kennis gevende, dat hij van de kopie der

Realia de letters U en V aan den Thesaurier heeft verzonden en het overige binnen eene maand volgen zal.

Inf.

k. Een schrijven van Dr. M. LINDEMAN, ged. *Bremen*, 3 Sept. jl., namens het bestuur der Geographische Gesellschaft aldaar onder dankbetuiging de ontvangst erkennende van het toegezonden werk „Nieuw-Guinea en de Papoes door A. HAGA" en mededeelende, dat de voorgestelde ruil van edita gaarne aangenomen wordt (Not. 9 Juni jl., II, *s*).

De Bibliothecaris wordt uitgenoodigd voor geregelde toezending van 's Genootschaps werken aan de genoemde Gesellschaft te zorgen.

l. Een schrijven van den Chinees TJOA TJOE KWAN, ged. *Soerakarta*, 1 Oct. jl., ten vervolge op zijn schrijven genotuleerd 4 Nov. 1884, II, *i*, een opstel over de Chineesche feestdagen ter uitgave in 's Genootschaps werken aanbiedende.

In handen gesteld van den Heer W. P. GROENEVELDT met verzoek om praeadvies.

m. Een gedrukte mededeeling, ged. *Kopenhagen*, 20 Aug. jl., van het overlijden van den Heer J. J. A. WORSAAË, Vice-president der Kon. Ver. van oudheidkundigen aldaar.

Met deelneming vernomen.

III. De Heer M. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Stelt voor den Consul der Nederlanden te *Bangkok* mede te deelen: dat volgens informatie Z. M. de 1ste Koning van *Siam* nu en dan aan dezen en genen medailles ten geschenke geeft; dat een exemplaar dier medailles volkomen op zijne plaats zou zijn in het (voor zoo verre bekend) eenige publieke munt- en penningkabinet, dat in Oost Azië bestaat, t. w. dat van het Bat. Gen. van K. & W.; reden waarom beleefd zijn tus-

schenkomst wordt ingeroepen tot het verkrijgen, zoo mogelijk, van een ex. dier medailles ten behoeve van bedoelde verzameling, onder herinnering dat Z. M. tijdens H. Deszelfs verblijf te Batavia het museum van het Gen. heeft bezocht, daaraan bereids eene niet onbelangrijke collectie Siameesche munten heeft geschonken en eerelid van het Gen. is.

Conform.

b. Id. den Heer TH. M. ROEST te *Utrecht* als bewijs van waardeering der belangrijke diensten, die hij gedurende vele jaren met de meeste bereidvaardigheid aan het Gen. heeft bewezen ter aanvulling en verrijking van het munt- en penningkabinet, tot Correspondeerend lid te benoemen.

Conform.

IV. De Heer Dr. J. L. A. BRANDES:

a. Brengt verslag uit over de in zijne handen gestelde transscriptie van een Balineesch (?) ms. (Not. 21 Juli, jl., III, *e*), strekkende de conclusiën van zijn rapport om dit stuk, zijnde een fragment van een dier oud-Javaansche geneeskundige werken, welke gewoonlijk *oesada* genoemd worden, en waarvan de taal sterk vermengd is met Balineesche woorden niet in s' Genootschaps werken uit te geven.

Dienovereenkomstig wordt besloten den Heer KREEMER de bedoelde transscriptie volgens zijn verzoek terug te zenden.

b. Doet het volgende voorstel:

»In het begin van het jaar 1874 werden den Heer R. VAN ECK, toenmaals te Boeleleng gevestigd, op zijn verzoek de trommels met *kropak's* No. 1 en 2 toegezonden, waarvan hij den inhoud voor het Gen. onderzoeken wilde. Tot zijn niet geringe teleurstelling moest hij echter al dadelijk tot de ontdekking komen, dat alle — op een enkele uitzondering na — in zoogenaamd Boedha-schrift zijn opgesteld. Hij liet evenwel

de gelegenheid niet ongebruikt voorbijgaan om te onderzoeken in hoeverre de Balineezen met bedoeld verouderd schrift bekend zijn. Als resultaat van dat onderzoek kon de Heer v. E. mededeelen, dat op Bali enkele exemplaren van deze van Java afkomstige *lontar's* gevonden worden. De letters behooren echter tot een schrift, dat niemand der Balineezen, priester noch leek, kan lezen. Bedoelde exemplaren worden dan ook niet bewaard om hun inhoud, maar eenvoudig als *poesaka*. Zoo vond de Heer v. E. er een van ± 80 bladen in het bezit van den bekenden Ida K'toet Anom. (Not. XII, pag. 62).

Ik geef in overweging naar de juistheid dezer mededeeling van den Heer v. E. te onderzoeken."

Wordt besloten den Heer Dr. H. N. VAN DER TUUK te verzoeken omtrent deze aangelegenheid, zoo mogelijk, inlichtingen te willen verstrekken.

c. Deelt mede, dat van de geneeskundige werken waarvan deponeering in de bibliotheek der Geneeskundige Vereeniging alhier gevraagd is (zie Not. 8 Sept. jl., V, *b*.), een geschreven catalogus is vervaardigd.

Wordt besloten dezen catalogus in rondlezing te zenden alvorens een beslissing te nemen, welke der daarin voorkomende werken aan de Gen. Ver. in bruikleen zullen afgestaan worden.

Not.

V. De Heer W. P. GROENEVELDT deelt mede: *a*, dat de talrijke pogingen die hij heeft aangewend om tegen eenigszins billijken prijs illustraties te bekomen voor den antiquarischen catalogus, tot welks uitgaaf reeds ten vorigen jare besloten is, tot nog toe vruchteloos zijn geweest; hij geeft derhalve in overweging voorloopig den catalogus zonder afbeeldingen te doen drukken en met de uitgaaf van den bijbehoorenden geïllustreerden atlas te wachten tot zich daartoe een geschikte gelegenheid voordoet tegen een prijs, die 's Genootschaps financieele krachten niet te boven gaat.

Wordt besloten een oplaag van 800 van den antiquarischen catalogus te laten drukken, zullende hiermede onmiddellijk een aanvang gemaakt worden.

b. Id. dat hij in voldoening aan Not. 7 Apr. jl., II. *q*, namens het Genootschap eene bijdrage aan Dr. W. PLEIJTE te *Leiden* heeft gezonden, handelende over de onlangs plaats gehad hebbende ontdekking van het Siwa beeld in den tempel van Loro Djonggrang te *Prambanan*.

Met genoegen vernomen.

VI. De Heer D. GERTH VAN WIJK brengt ter tafel de van den Chef van den Topogr. dienst terugontvangen teekeningen en photographieën, behoorende bij het reisrapport van Dr. HAGEN (zie Not. 9 Dec. 1884, II, *a*), opgave verzoekende welke daarvan het Gen. bij het bedoeld rapport wenscht uit te geven.

De teekeningen enz. zullen aan de leden der Directie gezonden worden om daaruit een keuze te doen.

VII. De volgende geschenken werden voor het Gen. ontvangen:

a. Van den Heer Mr. T. H. DER KINDEREN:

1. Een model nieuwerwetsch huis uit de *Minahasa*. De neuten in het model van hout zijn in werkelijkheid van steen. Voor het overige is het model een trouwe navolging der werkelijkheid.

Als de beste houtsoorten voor den bouw van huizen worden in de bovenlanden der Minahasa aangemerkt *tjampaka hoetan*, *warotan*, *roripoenjoe*, *marama*, *kamerii* enz.

Voor dakbedekking gebruikt men de bladeren van den sagopalm.

Uitgezonderd aan de woningen van eenige hoofden worden geene glasramen gebruikt.

2. Een vlerkprauw met zeil en roeispaan uit de ***Minahas***
Deze prauwen worden algemeen aan de strandplaatsen ge
bruikt voor de vischvangst.

De werkelijke lengte varieert tusschen 5 en 6 meter; d
breedte is zelden meer dan een halve meter.

Zij worden meestal vervaardigd van ***tjampaka hoelan*** of ***ka
joe koeëli.***

Naar gelang van de grootte en de deugdelijkheid der hout
soort is de prijs dezer prauwen van *ƒ* 6 tot *ƒ* 26.

3. Een model eener prauw in gebruik op het meer va
Tondano.

De lengte dezer prauwen verschilt van 3 tot 10 meter, d
breedte van $^1/_2$ tot 1 meter.

Alleen de kleinste soort wo[illegible]or de vischvangst gebruikt
de grootere dient tot vervoer van personen, producten en ar
dere zaken.

De uiteinden dezer prauwen worden gewoonlijk afgeslote
met klei.

In deze vaartuigen zijn geen banken; zij worden staand
geroeid of liever geschept met roeispanen van 5 à 6 vt. lang
Zij worden vervaardigd van *tjampaka hoetan* of *tombawa*
De prijs verschilt van *ƒ* 5 tot *ƒ* 50.

4. Een model van een harpoen in gebruik op het mee
van *Tondano.*

De gewone lengte is 10 tot 12 vt.

De prijs verschilt van *ƒ* 2 tot *ƒ* 7, naar gelang der lengt
van het ijzer (de eigenlijke harpoen).

5. Een kleed van geklopte boomschors, gemaakt van ***ka
joe moömo.***

Zulke kleedingstukken zijn in de ***Minahasa*** nog in gebrui
bij zwaar werk in de bosschen of aan de wegen.

6 Een kleedingstuk van de schors van den *hahendong* boom
meer gewild dan het voorgaande.

7. Een kleedingstuk uit de schors van den *masawoekoe*-boom
deze schors wordt in de *Minahasa* als de beste aangemerkt

8. Mandjes van *silar*-bladeren vervaardigd en dienende tot berging van lichte voorwerpen (3 stuks).

9. Twee doosjes vervaardigd van *silar*-bladeren en het binnenste van den sagopalm en dienende ter bewaring van naaiwerk en andere kleinigheden.

No. 8 en 9 uit *Menado*.

b. Van het correspondeerend lid P. DE LAPEYRIE het volgende papiergeld:

Java. *Besoeki*, bandjir-kanaal 12,5 cent;

Sumatra. *Tandem hilir*, 10 en 5 cents;

〃 *Rimboen*, dollar, 5, 2 en 1 cents (oude en nieuwe uitgifte);

〃 *Lingga*, als voren.

c. Van het gewoon lid A. G. VORDERMAN een houten vecht-instrument, zoogenaamde krakeling.

d. Van het gewoon lid Jhr. H. W. F. HORA SICCAMA de volgende medailles:

1. Op de plechtige viering te *Rotterdam* van het sluiten van het alliantie-tractaat met Frankrijk, 1786. — z.

2. Op de onthulling van het standbeeld van Z. M. Koning Willem II te 's Gravenhage, 1854. — z. en br.

3. Op het van stapel loopen van het schip the Great Britain, 1843. — tin.

4. Op de opening van the Royal Exchange te London, 1844. — tin,

5. Een draagpenning van het Genootschap van Waterloo. — k. en verder een Oostenrijksche thaler, 1694. — galv. afdruk.

e. Van het gewoon lid W. O. GALLOIS:

Een medaille ter eere van Prof. G. J. MULDER. — br.

f. Van den Heer D. D. FRASER:

1. C. VAN BIJNKERSHOEK, opera omnia, Lugd. Bat., 1767. Fol.

2. A. VINNIUS, in quatuor libros Institutionum imperialium commentarius academicus et forensis, recen. J. G. HEINECCIUS. Lugd. Bat. 1726. Quarto.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

VIII. Tot gewoon lid wordt benoemd de Heer G. L. WEIJNSCHENK, te *Jogjokarta*.

Van de ledenlijst wordt afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heer G. A. DE LANGE.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 November 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. N. P. VAN DEN BERG, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL Szn. en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heer A. L. VAN HASSELT, heeft schriftelijk mededeeling gedaan, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen.

I. Nadat de Voorzitter den Heer A. HAGA, die na eenige maanden als Civiel en Militair Bevelhebber ter Westkust van Borneo te hebben doorgebracht voor het eerst weer in de vergadering tegenwoordig is, heeft verwelkomd, worden de notulen der vorige vergadering van 6 Oct. jl., in rondlezing geweest zijnde, goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Het Gouv. besluit van 23 Oct. jl., no. 3, waarbij overeenkomstig het voorstel der Directie (Not. 9 Juni jl., II, *g*) goedgevonden is machtiging te verleenen tot het overnemen voor rekening van den Lande der te *Kalialang* gevonden voorwerpen, zullende die bedoeld onder No. 1, 5, 8 benevens een der twee onder No. 4 omschreven aan het Gen. worden afgestaan ter bewaring in zijn museum, terwijl de overige voor het Rijksmuseum van oudheden te *Leiden* bestemd zijn.

De conservator der archeologische verzameling deelt mede

dat deze voorwerpen reeds door hem in ontvangst genomen en in de verzameling geplaatst zijn onder de nummers 1263[b], 1556[a], 1558[a], 1715[a].

b. Het Gouv. besluit van 25 Oct. jl., no. 4, waarbij machtiging verleend wordt tot het beschikken over eene som van hoogstens *f* 900 voor de restauratie van de gamelan in het museum aanwezig en behoord hebbende tot de rijkssieraden van den Sultan van Bandjermasin (zie Not. 8 Sept. jl., III, *a*).

De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS neemt op zich het noodige te verrichten voor de uitvoering van dit besluit.

c. De missive van den Gouv. Secretaris dd. 13 Oct. jl., no. 1578, mededeeling bevattende dat de Gouverneur Generaal er in toestemt de tot 's Genootschaps verzameling behoorende manuscripten, bedoeld in Not. 11 Aug jl., III, *e*, in het Oud-Archief der Algemeene Secretarie te deponeeren.

De bedoelde handschriften zullen voorzien van 's Genootschaps zegel tegen reçu aan het Oud-Archief ter bewaring afgestaan worden.

d. Het renvooi van den Gouv. Secretaris dd. 14 Oct. jl., no. 18747 ten geleide van de afleveringen 269 en 270 van het werk „Flora Batavia."

Het werk is in de bibliotheek opgenomen.

e. Het renvooi van denzelfden dd. 15 Oct. jl., no. 18889, ten geleide van een ex. van het werk „Papyri Graeci Musei antiquarii publici Lugduni Batavi."

U. s.

f. De missive van den Dir. van O. E. en N., dd. 13 Oct. jl., no. 10696, ten geleide der bij Gouv. besluit van 22 Sept. jl., no. 17, aan het Gen. ten gebruike afgestane handschriften en andere papieren, afkomstig uit de nalatenschap van wijlen Dr. A. B. COHEN STUART.

De manuscripten enz. zijn door den Conservator in ontvangst genomen.

g. De missive van denzelfden dd. 17 Oct. jl., no. 10844, de mededeeling bevattende dat bij Gouv. besluit van 6 Oct. jl., no. 13, machtiging is verleend de in Not. 11 Aug. jl. II, *b*, vermelde manuscripten ter bewaring en ten gebruike aan het Gen. af te staan.

U. s.

h. Het ondervolgend schrijven van het eerelid Dr. H. N. VAN DER TUUK, ged. *Boeleleng*, 5 Oct. jl.

„De boeken van wijlen den Heer VRIESMAN sorteerende vonden wij er zeer kostbare onder, zooals Pollen's Fauna van Madagascar, Schlegel's Vogels en Slangen, Raffles' History of Java (oorspronkelijke uitgave; in de 2de uitgave door Raffles' weduwe bezorgd, zijn de woordenlijsten verminkt) en Memories, een deel van de zeldzame Malayan Miscellanies, Rumphius' Herbarium met Auctarium (6 deelen), Rumphius Rariteitskamer, een volledig Tijdschr. voor N. I. en meerdere geschriften, waarvan 't Genootschap misschien wel eenige zou willen overnemen. Ik weet natuurlijk niet, welke werken reeds in de boekerij van 't Gen. aanwezig zijn.

Onder de lontar's vonden we maar één werk, dat zeldzaam is, namentlijk de *anggoeli prawèsa* (een obscoen boek).

De 2 overige waren met roodgeverfde deksels en bevatten wetboeken. Misschien hooren zij bij elkander, zij zijn ongemeen dun en schijnen incompleet te zijn.

Verder is er een bundel bij van zeer korte lontarbladen, bevattende brieven en misschien ook andere stukken.

De verzameling handschriften is dus niet groot en de 4 genoemde, voor er een nader onderzoek heeft plaats gehad, moeielijk aan te koopen; daar ik de *anggoeli prawèsa* en vele wetboeken zelf bezit, zou ik voor de 4 lontar's niet meer durven geven dan *ƒ* 10; 't Genootschap zou *ƒ* 20 kunnen

bieden, namentlijk zoo het niet reeds in 't bezit is van genoemde geschriften. Mevrouw de weduwe VRIESMAN gaat zich te Soerabaja vestigen; 't Genootschap kan zich dus tot haar wenden, wanneer het een agent heeft te Soerabaja. Van de 4 lontar's — ik vroeg dit er uitdrukkelijk bij — is misschien gebruik te maken bij de vergelijking met geschriften van denzelfden inhoud. Op zich zelve kunnen zij voor het Genootschap wegens hunnen onbeduidenden omvang weinig waarde hebben. Van den inhoud kan ik geen goed begrip geven, omdat mij de tijd ontbrak ze in hun geheel te lezen. Toen de Hr. VRIESMAN alhier nog Assistent-resident was, zag ik in zijn bezit een Banjoewangisch handschrift op papier van de Sri Tandjoeng met Javaansche teekeningen; dit handschrift hebben wij gisteren niet gezien. Het is dus mogelijk, dat er nog meer lontar's en handschriften in de nalatenschap zijn."

Nadat de voorzitter heeft medegedeeld, dat onmiddellijk, toen het bericht van het overlijden van den Hr. VRIESMAN hier ontvangen was, aan zijne weduwe over zijne nagelaten manuscripten enz. geschreven is, ten einde deze zoo mogelijk voor het Gen. te verkrijgen, wordt besloten haar voor te stellen de bedoelde handschriften herwaarts te zenden, kunnende, zoo aan dit verzoek voldaan wordt, daaruit dan datgene gekozen worden, wat voor het Gen. waarde heeft.

i. Een schrijven van Prof. HUGO SCHUCHARDT, ged. *Graz*, 5 Sept. jl., zijn dank betuigend voor de hem toegezonden proeven van Toegoesch Portugeesch (Not. 3 Mrt jl., V), tevens mededeelende dat hij in het bezit gekomen is van een handschrift, hetwelk een paar honderd Maleische en Creoolsch Portugeesche pantoen's bevat en inlichting verzoekende of hier meer dergelijke verzamelingen bestaan.

Wordt besloten den Heer SCHUCHARDT te verzoeken afschrift van die pantoen's over te zenden, kunnende daarna wellicht onderzocht worden of hier meer dergelijke Portugeesche bekend zijn.

k. Een schrijven van den Heer J. WIGGELENDAM, ged. *Wonreli* (*Kisser*), 17 Sept. jl., evenals de Heer N RINNOOIJ (zie Not. 21 Juli, jl. II, *l*) mededeelende dat er geen sprake is van het bestaan van een Portugeesch jargon op *Kisser*, waar alleen in de negorij *Kota Lama* afstammelingen van Europeanen aangetroffen worden, die geen andere taal spreken dan het Kissersch.

Onder dankbetuiging is deze mededeeling, die ter kennis zal worden gebracht van Prof. HUGO SCHUCHARDT, vernomen.

l. Een schrijven van het lid J. A. AECKERLIN, ged. *Benkoelen*, 5 Oct. jl., o. a. de mededeeling bevattende dat hij aan 's Genootschaps adres een kistje verzonden heeft met de volgende voorwerpen:

1 hoofdtooisel voor bruid. — *Enggano.*

1 badjoe } van boomschors } *Redjang, Ommelanden van Benkoelen.*
1 gordel }
2 beschreven kokertjes (tabaksdoozen) }

3 sigarenkokers — *Moko Moko* (*Seblat*).

1 *sipit djanggoet* van zilver, wordt aan de punt van den zakdoek gedragen;

1 *dodong*, staatsiewapen (behoort tot de kleeding van een bruidegom);

1 paar *anting anting gadis* (*mas moeda*), oorsieraden voor maagden;

1 model *perioek*;

1 „ *pasoe;*

1 „ *belangga*;

1 schrift met twee Redjangsche verhalen; de laatstgenoemde 7 van de hoofdplaats *Benkoelen.*

Onder dankbetuiging in de betrokken verzamelingen opgenomen.

m. Een schrijven van den Heer T. W. VAN EEDEN, Directeur van het Koloniaal Museum, ged. *Haarlem*, 23 Sept. jl., N°. 625, zoowel namens de Ned. Maatschij. ter bevordering

van Nijverheid als namens den Heer DE SCALA, Directeur van het Orientalisch Museum te *Weenen*, de hulp van het Gen. inroepende tot het verkrijgen van een verzameling Indische *batik's*, geschikt om een volledig overzicht te verkrijgen van de *batik*-industrie en hare producten, kunnende deze verzameling waarschijnlijk gevormd worden uit doubletten in 's Genootschaps museum.

Wordt besloten den schrijver te antwoorden, dat hoe gaarne het Gen. de genoemde Maatschappij van dienst wil zijn in het uitbreiden van het Kol. Museum, het onmogelijk is aan het gedane verzoek te voldoen, tenzij tot het aankoopen der verlangde *batik's* een vrij belangrijke som beschikbaar wordt gesteld; dat toch de verzameling in 's Genootschaps museum zelve verre van volledig is en geene doubletten bevat, zoodat daaruit niets kan afgestaan worden; dat evenwel de Directie bereid is haar hulp te verleenen tot het aankoopen van *batik's* zoowel voor de Maatschappij als voor het Weener Museum, zoodra zij bericht ontvangen heeft van de hoegrootheid der som, welke daarvoor besteed kan worden.

n. Een schrijven van den Heer J. L. VAN HASSELT, ged. *Mansinam* (*N. Guinea*), 24 Aug. jl., waaruit het volgende wordt overgenomen:

„Persoonlijk zijn mij, en voor zoo ver ik weet ook mijnen medezendelingen, geene zoodanige grotten bekend; ik moet mij dus onder voorbehoud refereeren aan de mededeeling dienaangaande van een christenpapoea, wiens waarheidsliefde ik geene reden heb te verdenken. Deze mededeeling komt hierop neer: de bewoners van het eiland Béak, begraven hunne dooden aan den zeeoever op eene onbewoonbare plaats; slechts langs een smal pad kan men de rotsen bereiken, in welker holten de lijken gezet worden. Het moeten holten zijn door de natuur gevormd. Als na tijdsverloop 't vleesch vergaan is, wordt 't hoofd van den ramp gescheiden, om dan geplaatst te worden in een houten beeld met een naar evenredigheid monsterachtig hoofd.

Het doodshoofd in de daarvoor bestemde opening geplaatst dient nu als beschermgod van de achtergebleven familiebetrekkingen des overledenen. Een paar dezer beelden (doch zonder doodshoofd), toevalligerwijze in mijn bezit gekomen, verzond ik naar het Museum der Utrechtsche Zendings-Vereeniging.

In 1872 een dienstreis doende en varende langs de kust van 't eiland Amberpoon, zagen mijn medereiziger en ik in een tusschen twee rotsen eng besloten ruimte eene menigte schedels en beenderen. Op navraag vernamen we van onze roeiers, dat dit de overblijfselen van vermoorden waren, niet alleen door de bewoners van Amberpoon maar ook van andere stammen aldaar afgemaakt. Gelegenheid tot onderzoek was er niet, daar de inboorlingen verlegen en niet zonder bijgeloovige vrees waren voor dit verschrikkelijk oord."

Wordt besloten den schrijver 's Genootschaps dank te betuigen voor de gedane mededeeling en hem te verzoeken te trachten voor het Gen. eenige der in zijn schrijven bedoelde houten beelden te verkrijgen, zoo mogelijk met de doodshoofden erin, zijnde het Gen. natuurlijk bereid de eventueel te maken kosten te vergoeden.

o. Een gedrukte circulaire van den Heer RODRIGO DE BOAVENTURA MARTINS PERREIRA te *Lissabon* ten geleide van een ex. van een door hem vervaardigde verhandeling over „Omwenteling en kromlijnige beweging", tevens een openhartige beoordeeling van dat werk verzoekende.

Wordt besloten circulaire en boekwerk aan het Bestuur der Kon. Natuurk. Vereeniging alhier te zenden met verzoek om beide als aan haar gericht te beschouwen.

p. Een schrijven van den Heer F. L. WINTER, ged. *Soerakarta*, 8 Oct. jl., voor 's Genootschaps boekerij een ex. aanbiedende van het door hem uitgegeven Javaansche werk, getiteld: „Het nut van iets geleerd te hebben".

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

q. Een schrijven van het lid J. W. Young, tolk voor de Chineesche taal, ged. *Batavia*, 27 Oct. jl., ter opneming in 's Genootschaps tijdschrift aanbiedende een verhandeling over het Versterfrecht, de Adoptie, enz. bij de Chineezen.

In handen gesteld van den Heer W. P. Groeneveldt met verzoek om advies aangaande de uitgave van deze verhandeling in 's Genootschaps werken.

r. Een schrijven van het correspondeerend lid. Dr. A. B. Meijer, ged. *Dresden*, 28 Sept. jl., toezending meldende van een ex. van het 5de deel der publicaties uit het ethnographisch Museum te Dresden.

Zoodra dit werk ontvangen zal zijn onder dankbetuiging in de bibliotheek op te nemen.

s. Het schrijven van de Kon. Academie van Wetenschappen, ged. *Amsterdam*, 1 Oct. jl, no. 35, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (zie Not. 9 Juni jl., III, *d*.) het Gen. dank zeggende voor de tot nog toe verleende tusschenkomst tot verzending der werken van genoemde Academie aan hare leden in N. I., van welke tusschenkomst in den vervolge geen gebruik meer zal gemaakt worden.

Inf.

t. Een schrijven van den Heer A. Langen, ged. *Batavia*, 22 Oct. jl., zijn dank betuigende voor zijne benoeming tot buitengewoon lid.

u. De uit rondlezing teruggekomen catalogus van geneeskundige werken (Not. 6 Oct. jl., IV, *c*).

Wordt besloten deze werken, met uitzondering van die welke in Indië uitgegeven zijn, tegen reçu en voorzien van 's Genootschaps stempel aan de Geneeskundige Vereeniging alhier in bruikleen af te staan.

III. De Voorzitter:

Biedt voor s' Genootschaps bibliotheek een ex aan der tweede uitgave van het Wetboek van Strafrecht voor Inlanders, met toelichting, en van het Alg. Policiestrafreglement, met toelichting, beide door hem bewerkt.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Brengt ter tafel een voor *ƒ* 2.50 uit Nederland te koop aangeboden cachet van den Raad der Aziatische bezittingen.

Wordt besloten dit cachet tegen den gevraagden prijs voor de sphragistische verzameling over te nemen.

b. Biedt namens den Heer F. H. KROON voor 's Genootschaps bibliotheek het daarin ondanks alle gedane moeite tot nog toe ontbrekende werk van 's Genootschaps stichter Mr. J. C. M. RADERMACHER aan, getiteld „Naamlijst der planten, die gevonden worden op het eiland Java enz." Batavia 1780/2. 4°.

Onder bijzondere dankbetuiging is dit nagenoeg eenige exemplaar in de bibliotheek opgenomen, terwijl op voorstel van den Voorzitter met algemeene stemmen besloten wordt, den Heer KROON als erkenning voor de vele belangrijke diensten gedurende een aantal jaren aan het Genootschap bewezen tot Eerelid te benoemen.

c. Verzoekt aanteekening van de ondervolgende passage, voorkomende in het Verslag van den staat der Hooge, middelbare en lagere scholen over 1883—1884, bl. 47:

„Van de in 1876 door tusschenkomst van het bestuur van het Bat. Gen. van K. en W. ontvangen afdruksels in papier van Kawi-opschriften op 29 over Java verspreide gedenkteekenen, werden met gunstigen uitslag afgietsels in gips vervaardigd, die thans het bezwaar verwijderd hebben, dat aan het ontcijferen der teksten in omgekeerde richting der teekens ver-

bonden was" en stelt voor te trachten thans de oorspronkelijke afdruksels voor het Gen. terug te bekomen.

Conform besloten.

d. Wijst er op, dat het drukken van den nieuwen catalogus der numismatische verzameling in de Verhandelingen, gelijk in de vergadering van 3 Maart jl., III, *c*, besloten was, deze uitgaaf belangrijk duurder zal maken dan noodig is en stelt derhalve voor hem in het gewone formaat der catalogussen uit te geven.

Conform besloten.

e. Deelt mede, dat van den Heer HENRI DE RUDDER de haak ontvangen is, waarvan melding is gemaakt in Not. 7 April jl., II, *h*.

Onder dankbetuiging in de ethnologische verzameling opgenomen.

V. De Heer D. F. VAN DER PANT biedt voor het tijdschrift een Javaansche vertelling met aanteekeningen aan, getiteld „De gladde Weduwe."

Onder dankbetuiging in handen der redactie gesteld.

VI. De Heer A. HAGA biedt namens den Heer H. F. VERHELST, Ass. Res. van *Montrado* eenige Chineesche munten van de kongsie Thaikong aan.

Onder dankbetuiging in het munt- en penningkabinet opgenomen.

VII. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a. Deelt mede, dat hij onder de oude Chineesche munten, vermeld in Not. 6 Jan. jl., II, *d*, er geene heeft aangetroffen, die niet reeds in 's Genootschaps bezit zijn en stelt derhalve voor de collectie terug te zenden.

Conform besloten.

b. Brengt het ondervolgend rapport uit omtrent het in zijn handen gestelde Maleische geschrift van den Chinees TJOA TJOE KWAN (Not. 6 Oct. jl., II, *l*).

„Dit geschrift bevat eene uitvoerige beschrijving van de Chineesche feesten, naar de volgorde waarin zij jaarlijks voorkomen, en voornamelijk van de wijze, waarop zij te Soerakarta worden gevierd.

De beschrijving is getrouw en uitvoerig en levert tal van bijzonderheden, die alleszins wetenswaardig zijn.

Uit dit oogpunt beschouwd verdient het stuk zeker gepubliceerd te worden.

Daarentegen wordt het door zeer grove gebreken ontsierd. In de eerste plaats is het geschreven in een wanhopig slecht Maleisch. Ik zie niet in, hoe dit zou kunnen verholpen worden, tenzij een der Chineesche tolken genegen mocht bevonden worden het in het Nederlandsch te vertalen en de schrijver daarmee genoegen mocht willen nemen.

Ten tweede is de transcriptie der vele Chineesche woorden en namen zoo slecht, dat ze meestal niet te herkennen zijn, tenzij men de Chineesche teekens raden kan. Dit is echter geen overwegend bezwaar, als slechts de Chineesche karakters bijgevoegd worden. Vindt de schrijver het goed, dan ben ik wel bereid de transscriptie daarnaar in orde te brengen.

Daar waar de schrijver Chineesche verzen, gebeden of passages uit Chineesche boeken vertaalt, zou hem eveneens moeten gevraagd worden het Chineesch bij te voegen.

Ondanks deze gebreken meen ik toch tot opname in het tijdschrift te moeten adviseeren, mits, gelijk boven aangegeven, de Chineesche teekens worden bijgevoegd, terwijl ik den schrijver alleen nog in overweging zou willen geven, of liever als voorwaarde stellen, dat hij de 11 bladzijden van het begin weglaat, welke een onjuist en onduidelijk overzicht der oudste geschiedenis van China bevatten en met den verderen inhoud van het boek in geen verband staan.

Als het stuk wordt uitgegeven, stel ik voor 500 afzonder-

lijke afdrukken te laten maken voor den verkoop; ik denk dat het onder de Chineezen nog al aftrek zal vinden."

Wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat het Gen. genegen is zijn werk uit te geven met weglating van de inleiding, op voorwaarde dat de verlangde teekens eerst door hem ingevuld worden.

c. Doet de volgende mededeelingen omtrent de archeologische opgravingen door de nieuwe Jogjasche Vereeniging onder leiding van den heer YZERMAN ondernomen:

„De Heer YZERMAN heeft mij van tijd tot tijd bericht gezonden omtrent zijne onderzoekingen van enkele Hindoe-ruïnen van Midden-Java, met vergunning daarvan voorloopige mededeeling aan het Genootschap te doen, als ik dat wenschelijk achtte. De zeer verrassende resultaten, die de Heer YZERMAN heeft verkregen, maken dat ik gaarne van zijne vergunning gebruik maak.

Aan Boroboedoer heeft de Heer YZERMAN ontdekt, dat de voet van het monument, die van den buiten-omgang (1e omgang van Dr. LEEMANS) naar de eerste bas-reliefs oploopt en als het ware den verderen bovenbouw draagt, vroeger een ander beloop heeft gehad; de oorspronkelijke vorm bleef ver binnen den tegenwoordigen en is vervolgd tot 3,16 M. beneden den vloer van den buiten-omgang; aan het benedengedeelte zijn bas-reliefs aangetroffen, omtrent welke geene nadere mededeelingen zijn gedaan, terwijl het wel waarschijnlijk, maar nog niet met zekerheid vastgesteld is, dat de voet daar eindigt. De oorspronkelijke vorm is onbeschadigd gebleven en zoowel de tegenwoordige voet met zijn groot ojief, als de geweldige steenmassa die den buiten-omgang vormt, zijn later er omheen gestapeld, vermoedelijk om het gebouw te steunen, nadat zich uitwijkingen aan de massa waren beginnen te vertoonen. Boroboedoer heeft dus vroeger op een hoogen voet gestaan, ongeveer in den geest als de tempel van Mendoet vertoont.

De middentempel van Loro Djonggrang bij Prambanan, die

zoodanig ingestort was, dat alleen de buiten-nissen met de beelden van Çiva (als *rishi* of *goeroe*), Doergâ en Ganeça waren blijven staan, is door den Heer YZERMAN ontgraven. In de hoofdkamer is gevonden een vierarmige Çiva, hoog 3 M. en staande op een voetstuk in den vorm eener joni van 1 M. hoog; het zeer beschadigde maar duidelijk herkenbare beeld heeft vier armen, in de kroon doodshoofd met halve maan, het derde oog in het voorhoofd, slang als oepavîta, tijgervel om de lendenen; de voorhanden ontbreken, in de achterhanden bidsnoer en vliegenwaaier, tegen het achterstuk de triçoela.

In den gang werden twee kleinere beelden gevonden, waarschijnlijk Çiva als goeroe en als kâla.

Vóór het groote Çiva-beeld bevindt zich een put, 1,85 M² en 13 M. diep, waarin onder anderen op 5.75 M. diepte een steenen urn is aangetroffen, 0,40 M² en 0,50 M. hoog, inhoudende 12 gouden plaatjes, waarvan 8 met letterteekens voorzien — en 2 respectievelijk in den vorm van slang (nâga) en schildpad, benevens vermoedelijk wat lijkenasch.

Met de ontgraving voortgaande, is verder nog het volgende gevonden: rechts een tempel aan Brahmâ gewijd, met *één* groot en drie kleine beelden van dien god; links een Vishnoe-tempel waarin, behalve het hoofdbeeld, nog twee kleinere, namelijk een Narasingha en vermoedelijk een Krishna; eindelijk vóór den Çiva-tempel een klein gebouw met den heiligen stier erin.

Van al wat gevonden werd, is nauwkeurig aanteekening gehouden en de resultaten van het onderzoek worden uitvoerig beschreven en zooveel noodig door teekeningen toegelicht. Die beschrijving zal eene buitengewoon belangrijke bijdrage tot de kennis der Java-oudheden zijn, want we hebben hier te doen met tempels die — de inhoud van den put vóór het Çiva-beeld toont het aan — ingestort zijn in een tijd toen ze nog in gebruik waren, zoodat ze niet, gelijk alle andere beter bewaarde ruïnen, vooraf van een deel huns inhouds beroofd zijn geworden."

Met belangstelling is van deze mededeelingen kennis genomen.

VIII. De Heer D. GERTH VAN WIJK deelt, ook namens den Heer A. L. VAN HASSELT, mede dat toen de redactie van het tijdschrift het verslag eener reis van *Siak* naar *Kota baharoe* tot de uitgave waarvan in de vergadering van 3 Maart jl. (Not. pag. 39) besloten was, in de 6de afl. van deel XXX wilde doen opnemen, zij dit stuk reeds geplaatst vond in het Tijdschrift van het Ned. Aardrijksk. Genootschap.

De redactie veronderdelt, dat dit stuk in afschrift bij mailrapport aan den Minister van Koloniën gezonden, door dezen aan het Aardr. Gen. is afgestaan en acht het daarom wenschelijk de Regeering in overweging te geven om bij de aan het Opperbestuur te zenden afschriften van dergelijke rapporten bekend te stellen of deze reeds aan het Bat. Gen. ter opname in het Tijdschrift zijn gegeven.

Conform.

IX. Voor het Gen. werden nog de volgende geschenken ontvangen:

1°. Deel I en II van de Verhandelingen van de Nederlandsch-Indische Juristen Vereeniging, van de Vereeniging.

2°. Van den Heer J. L. DE DIEU STIERLING, oud-resident, ter aanvulling van het in de boekerij aanwezige exemplaar van den Almanach de Gotha, de jaargangen 1826 t/m. 1828; 1831 t/m. 1832; 1836; 1841; 1844 t/m. 1846; 1848 t/m. 1852; 1854; 1856 t/m. 1859; 1861 t/m. 1863; 1866; 1869 t/m. 1870 en 1872.

3°. KATER (C.), Rekest aan zijne Majesteit den Koning. Batavia 1885. 8°. (Niet in den handel), van den adressant.

4°. Van den Heer P. A. TIELE, te Utrecht. The Voyage of John Huyghen van Linschoten to the East-Indies. From the old English Translation of 1598. The First book,

containing his description of the East. 2 vols. London 1885. Edited for the Hakluyt Society by A. C. BURNELL and P. A. TIELE.

5°. Van de firma ALBRECHT & Co. de door haar uitgegeven onderstaande boekjes:

a. Boekoe Tjerita Ban Hoa Lauw, tempo Hongte Song Tjin Tjong merk Taij Sang Tiauw tempo Tek Tjeng masi ketjil, terkarang oleh Lim Ho Hin. No. M. Batavia 1885. 12°.

b. Tjerita Sampo Toa Lang, tersalin dari boekoe Tjina Sampo Khaij Kang. No. 1. Batavia 1885. 8°.

c. Peratoeran Pak Apioen di tanah Djawa dan Madoera (Staatsblad Taon 1874 No. 228) Bat. 1885. 8°.

d. Satoe Persenan boeat langganan Pembrita Betawi. Salinan soerat peratoeran hal membikin dan membongkar roemah-roemah di residensi Betawi, jang di briken oleh toean Resident Betawi, dan di batja di dalem soerat kabar Javasche Courant, tanggal 19 December 1884 No. 101. Batavia 1885. 8°.

e. Statuten der gymnastiek vereeniging „Weltevreden" te Batavia. Batavia 1885. 12°.

6°. Van den Heer F. H. KROON eenige in Indië uitgekomen boekjes, nl.:

a. Soerabaija Bibliotheek. Catalogus van Hollandsche schrijvers. 1883. 8°.

b. Catalogus der maç.·. bibliotheek van CHS. KOCKEN. Soerabaia 1876. 8°.

c. Catalogus van Indische Brochures. CHS. KOCKEN. Soerabaia.

d. Catalogus van een groote collectie leerboeken en prenteboeken voor kinderen, enz. verkrijgbaar bij RAVENSWAAY & Co. Samarang. 12°.

e. Nadere beschouwingen betreffende de plantwijze in de ruit vergeleken moet die in het vierkant, ten behoeve van de koffiecultuur. Choribon 1884. 8°.

f. Een verzameling Rebus indertijd als Zaterdagsch Bijvoegsel verschenen bij de Java-Bode, enz.

Eenige kaarten, te weten:

a. Itineraire en algemeene postkaart van het koningrijk Holland 1810. Vereenigd met het Fransche rijk.

b. Europa naar de beste bronnen vervaardigd onder toezigt van J. VAN WIJK ROELANDSZN. Nadeszelfs dood geheel nieuw geteekend en gegraveerd volgens de nieuwste, staatkundige veranderingen door J. JAEGER Groningen, 1854.

c. Spoorwegschets van Samarang over Tempoeran en Soerakarta naar Djocjokarta met eenen zijtak van Tempoeran over Toentang tot Willem I. Schaal 1 à 200,000.

d. Kaart van het op 1 Juli 1876 bezette terrein te Groot Atjeh. Schaal 1 à 50000. Harderwijk.

e. Kaart van de kust van Atjeh, van af Poeloe Toean tot kaap Pedir. Op de schaal van 1: 20000.

7°. Van den Heer J. F. KOOMAN:

a. Oendang-oendang Palembang, manuscript;

b. 〃 pasar nan ditetapkan didalam negeri Saloema, als voren;

c. 〃 Simboer tjahija (Benkoelen), als voren;

d. Aanteekeningen betrekkelijk de instellingen, zeden en gebruiken der Palembangsche Bovenlanden, als voren.

8°. Van den Heer E. DUNLOP:

1 lira (papiergeld), Italië, 1874.

9°. Van den Heer Dr. J. L. A. BRANDES:

a. $^1/_{16}$ gulden N. 1., 1802. — z.

b. Utrecht, duit, 1792. — z.

c. Frankrijk, 5 centimes, 1854. — k.

Onder dankbetuiging in de verschillende verzamelingen opgenomen.

X. Tot gewoon lid worden benoemd de Heeren A. H. GIJSBERS, Resident der Wester-afdeeling van *Borneo* en J. W IJZERMAN, Hoofding. der Staatspoorwegen, *Jogjokarta.*

Wordt weder op de ledenlijst gebracht de Heer E. Th. van Delden, Ass. Res. te *Pontianak.*

Van de ledenlijst wordt op verzoek wegens vertrek naar Europa afgevoerd de Heer Jhr. Mr. J. E. de Sturler.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,

Mr. T. H. DER KINDEREN.

De Secretaris,

D. GERTH VAN WIJK.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 December 1885.

Tegenwoordig de Heeren: Mr. T. H. DER KINDEREN, Voorzitter, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, W. P. GROENEVELDT, D. F. VAN DER PANT, A. HAGA, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. H. VAN DISSEL Szn, en D. GERTH VAN WIJK, Secretaris.

De Heeren Mr. N. P. VAN DEN BERG en A. L. VAN HASSELT hebben bericht gezonden, dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen.

I. De notulen der vorige vergadering van 3 Nov. jl., in rondlezing geweest zijnde, worden goedgekeurd.

II. De volgende stukken worden ter tafel gebracht:

a. Een schrijven van den Heer F. H. KROON, ged. *Batavia*, 6 Dec. jl., zijne erkentelijkheid te kennen gevende voor de onderscheiding hem te beurt gevallen door zijne benoeming tot Eerelid van het Gen.

Not.

b. Het Gouv. besluit van 28 Nov. 1885, no. 14, waarbij bepaald is dat van de voorwerpen, afkomstig van de voormalige kongsi Lanfong te *Mandor*, aan het Gen. ter bewaring als Gouvernements-eigendom in zijn museum worden afgestaan 4 staatsieborden, 5 kongsi-stempels en twee schilden.

c. De missive van den Directeur van O. E. & N., dd. 5 Dec. jl., no. 12479, ten geleide van de in bovengenoemd besluit genoemde voorwerpen.

In de ethnologische verzameling opgenomen.

d. Het Gouv. besluit van 29 Nov. jl., no. 25, waarbij aan de Directie van het Gen. vergunning wordt verleend tot het doen overbrengen op hare kosten naar 's Genootschaps museum van twee steenen koppen, gevonden in de doesoen *Djapara*. (Zie Not. 7 Apr. jl., pag. 53).

Wordt besloten den Heer G. A. SCHOUTEN te verzoeken de bedoelde koppen herwaarts te zenden.

e. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 18 Nov. jl., no. 11840, afschrift aanbiedende der missive van den Gouv. Secretaris dd. 9 Nov. jl., no. 1719, waarbij aan den Resident van *Jogjokarta* wordt medegedeeld, dat bij den G. G. geen bedenkingen bestaan tegen de voortzetting der archaeologische opgravingen in het onder zijn bestuur staand gewest (zie Not. 6 Oct., II, *e*), wordende omtrent de beschikking over de daarbij wellicht te vinden voorwerpen van oudheidkundige waarde nadere berichten en zoo noodig voorstellen te gemoet gezien.

Not.

f. Het ondervolgend schrijven van het Bestuur der Vereenigiug voor de Oudheid-, taal-, land- en volkenkunde der Vorstenlanden, ged. *Jogjokarta*, 10 Nov. jl.

„Op de algemeene vergadering van 8 November jl. werd, naar aanleiding van Uw gewaardeerd schrijven van den 12 October, no. 233 besloten, de thans over de hoofdplaats *Jogjokarta* en omstreken op en bij particuliere erven verspreide beelden zoo veel mogelijk te verzamelen.

Daartoe werd door de welwillende medewerking van den Resident de beschikking verkregen over een terrein, gelegen tusschen het bijgebouw der residentswoning en de protestantsche kerk.

Er zal getracht worden, zooveel mogelijk wetenschap te verkrijgen van de plaats van herkomst der bijeen te brengen beelden.

Onze vice-president de Hr. GRONEMAN heeft het aanhouden van den catalogus en het maken van een beschrijving van alle verzamelde beelden op zich genomen.

Onze vereeniging verwacht, dat deze beschrijving van de noodige photographieën vergezeld een belangrijke bijdrage zal leveren tot de kennis van het Boeddhisme in deze streken en rijke stof tot vergelijking met dat van Nepal.

Aan de oprichting van een gebouw kan zonder hulp van buiten niet gedacht worden, daar de benoodigde fondsen voorloopig ontbreken. Het bestuur onzer Vereeniging zal echter het oog op deze belangrijke aangelegenheid gevestigd houden en van een mogelijk voorkomende gelegenheid gebruik trachten te maken."

Not.

g. De missive van den Dir. van O. E. & N., dd. 26 Nov. jj., no. 12124, een stel koperen staven van een *saron* aanbiedende in een nabij de desa *Bebet*, district *Pĕlĕm*, afd. *Bodjonegoro*, res. *Rembang*, gevonden en volgens den Regent van *Bodjonegoro* afkomstig uit den tijd van het rijk Modjopahit.

Wordt besloten deze vondst, waarvan de ouderdom nog moeielijk te bepalen is, maar waaromtrent onderzoekingen ingesteld worden, voor de som van *f* 10 over te nemen.

h. De missive van den Hoofd-Inspectenr, Chef v/d Post- en Telegraafdienst, dd. 7 Dec. jl., no. 2049, mededeelende dat hem is opgedragen een terrein-onderzoek te laten doen om te kunnen oordeelen over de uitvoerbaarheid en de kosten van aanleg eener telegraaflijn van *Padang Sidempoean* door de afdeeling *Padang Lawas* naar *Tandjong Balai* (*Asahan*) en van daar naar *Medan* (*Dĕli*); dat evenwel bij het ontmoeten van ernstige bezwaren in de door de Regeering aangegeven richting het wenschelijk kan blijken meer noordelijk langs het *Toba*-meer een verbinding tusschen *Siboja* en *Dĕli* tot stand te brengen, waarom hij aan de Directie verzoekt hem in de gelegenheid te

stellen kennis, c. q. kopie, te nemen van de in 's Genootschaps bezit zijnde nieuw ontworpen kaarten van dat gedeelte van Sumatra.

Wordt besloten den Hoofd-Inspecteur vd. te antwoorden, dat de Directie hem gaarne gelegenheid wil geven om kennis en zoo noodig kopie te nemen van de bedoelde kaart, welke zich bij den chef van het Topogr. Bureau bevindt, op voorwaarde evenwel dat die kopie niet publiek gemaakt worde, aangezien de kaart zelve zeer binnen kort door het Gen. zal uitgegeven worden; 2e den chef van den Topogr. Dienst van het bovenstaande kennis te geven.

i. De missive van den Resident van *Batavia*, dd. 25 Nov. jl., no. 6819, ten vervolge op zijne missive van 18 Sept. jl. mededeelende, dat, gelijk uit een bijgevoegd afschrift van het schrijven van den Ass. Resident van *Buitenzorg*, dd. 18 Nov, jl., blijkt, tot nog toe omtrent de verblijfplaats van Hadji Djamaari, ook Hadji Maqsoed af Markoem genoemd, niets bekend is.

Not.

k. Een schrijven van Prof. Hugo Schuchardt, ged. *Graz*, 25 Oct. jl., zijn dank betuigende voor de hem toegezonden proeven der te *Toegoe* gesproken verbasterd-Portugeesche taal en verdere inlichtingen verzoekende omtrent de Portugeesche kerk te Batavia.

Wordt besloten den schrijver te verwijzen naar Ds. Troostenburg de Bruin, die wellicht beter dan iemand anders in staat zal zijn de verlangde inlichtingen te verstrekken.

l. Een schrijven van het gewoon lid W. F. Sikman, ged. *Benkoelen*, 15 Nov. jl., ten geleide van een Lampongsch manuscript met transscriptie in Latijnsch karakter benevens een woordelijke en een vrije vertaling in het Maleisch.

Onder dankbetuiging aan den Heer Sikman is dit ms., be-

helzende een *hiwang* (klaaglied) door een jongeling geschreven bij gelegenheid dat een meisje hem afgewezen heeft, in handen gesteld van den Heer Dr. J. L. A. BRANDES met verzoek om advies omtrent de wenschelijkheid der uitgave.

m. Een schrijven van den Secretaris van het Canadian Institute, ged. *Toronto*, 1 Oct. jl., meldende dat tot nog toe geen van 's Genootschaps werken ontvangen is, ofschoon ten vorigen jare blijkens het schrijven der Directie tot ruil van edita besloten was. (Not. 5 Aug. 1884, II, *e*).

Gesteld in handen van den Bibliothecaris ten einde na te gaan, of aan het bovenvermeld besluit door zijn voorganger gevolg is gegeven en zoo niet, het verzuim ten spoedigste te herstellen.

n. Het ondervolgend schrijven van het Eerelid Dr. H. N. VAN DER TUUK.

„In antwoord op Uw schrijven van 23 Oct.:

Er is hier één handschrift, waarvan 't schrift door de Balineezen niet kan gelezen worden, maar of de karakters overeenkomen met die der fragmenten, door U vroeger aan den zendeling VAN ECK toegezonden, weet ik niet te zeggen, daar ik gemelde fragmenten nooit heb gezien. 't Genoemde handschrift is in 't bezit van den priester IDA KTOET ANOM en is niet compleet. De inhoud was van zeer weinig belang en de taal zeer modern. Dat 't schrift der koperen platen voor de Balineezen onleesbaar is, zal U bekend zijn uit wijlen FRIEDRICH's verslag. Om 't schrift zou genoemd handschrift misschien eenige waarde hebben. Door tusschenkomst van den Resident van Bali en Lombok zoudt Gij het wel *te leen* kunnen krijgen.

Aangaande de boeken en handschriften, nagelaten door den Heer VRIESMAN, heb ik u reeds 't noodige meêgedeeld. Ik voeg er nog dit bij: daaronder bevindt zich een exemplaar van VETH's Java, waarin van de hand van den Heer VRIESMAN zeer belangrijke aanteekeningen voorkomen. Belangrijk zijn ze, omdat

de Heer V. in verschillende streken op Java geweest is en dus veel heeft kunnen opmerken, waarvan partij te trekken is. Vijf kisten waren nog ongeopend, toen ik U. over 't geen de Hr. V. heeft nagelaten iets mêedeelde; heeft 't Gen. niemand te Soerabaja, om bij Mevrouw VR. onderzoek te doen, naar 't geen zij zou willen overdoen?

Bijv. 't eerste deel van Dr. VAN DER BURG's *De geneesheer in N. I.* bevatte aanteekeningen, die belangrijk genoeg zijn om er partij van te trekken.

De hier aanwezige handschriften zijn in één schrift geschreven, en zeer zeldzaam zijn die, waarin anders gevormde letters voorkomen. Die anders gevormde letters bepalen zich tot een drie- of 4 tal, namelijk een andere *djnja* (op de Jav. wijze), een lange *rĕ* en een *djha*, die de Balineezen verwarren met 't teeken voor *ai* dat zij *èr* uitspreken, van daar *Maerpahit* in pl. v. *Madjhapahit* (zie de Notes on the kawi language, waarvan ik U een afdruk heb toegezonden). De 4de andere vorm is de *pasangan* van *gha*, die zoo geschreven is, dat men er *gya* uit leest (zie mijn brieven aan Prof. KERN. in de Bijdragen van 't Koninglijk Instit. van T. L. en Volkenk. v. N. I.). Een handschrift van de *Soemanasântaka* heeft een letter voor *kha* (de letter die in 't Jav. een kapitaal is geworden)."

Wordt besloten onder dankbetuiging aan den schrijver voor de verstrekte inlichtingen de tusschenkomst van den Resident van *Bali* in te roepen, ten einde het ms. van IDA KTOET ANOM te leen te bekomen, en van 's Genootschaps lid Jhr. C. H. A. VAN DER WIJCK, Resident van *Soerabaja*, ten einde iets te vernemen omtrent de bestemming der door den Heer VRIESMAN nagelaten handschriften enz., zijnde de brieven der Directie aan Mevr. de Wed. VRIESMAN tot nog toe onbeantwoord gebleven.

o. Een schrijven van het Eerelid Dr. C. LEEMANS, ged. *Leiden*, 7 Oct. jl., toezending meldende als geschenk voor 's Genootschaps boekerij van een ex. der onlangs door hem be-

werkte en voor rekening van de Nederlandsche Regeering uitgegeven "Beschrijving van de Indische Oudheden van het Rijks Museum van Oudheden te *Leiden*, 1885."

Onder dankbetuiging in de boekerij opgenomen.

p. Een schrijven van het Eerelid K. F. HOLLE, ged. *Waspada*, 14 Nov. jl., ter opneming in het tijdschrift aanbiedende een "Bijdrage over de devotie der Naqsjabendijah in den Ned. Ind. Archipel."

Wordt besloten deze bijdrage, welke reeds in rondlezing geweest is, in het tijdschrift te publiceeren.

q. Het uit rondlezing teruggekomen verbeterd opstel van den Heer C. F. H. CAMPEN over de zeden en gewoonten der Alfoeren van Halemahera (Not. 6 Oct. jl., II, *h*).

Overeenkomstig de verschillende adviezen wordt besloten den schrijver mede te deelen, dat het Gen. geene reeds in andere tijdschriften uitgegeven bijdragen, al zijn zij ook omgewerkt, in zijne werken opneemt en hem in overweging te geven de bijvoegingen op zijn oorspronkelijk artikel als aanteekeningen aan het tijdschrift van N. I. aan te bieden.

r. Het rapport der reis van Dr. B. HAGEN met bijbehoorende kaarten en teekeningen, nogmaals aan den Heer A. HAGA na zijn terugkomst van Borneo's Westerafdeeling in handen gesteld, met verzoek om advies omtrent de uitgaaf dier kaarten en een begrooting der daaraan verbonden kosten.

Overeenkomstig dat advies wordt besloten zoo spoedig mogelijk het rapport met de kaarten van het *Toba* meer en eenige der teekeningen in het tijdschrift te publiceeren en het gewoon lid, den Majoor van den Gen. Staf F. C. E. MEIJER, Chef v/d Top. dienst, te verzoeken als inleiding daarbij een historisch overzicht van de wording dier kaart te voegen.

III. De Voorzitter biedt voor het museum 6 steenen bijlen aan, gevonden in de afdeeling *Galoeh*.

Onder dankbetuiging in de betrokken verzameling opgenomen.

IV. De Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS:

a. Biedt namens het Eerelid F. H. KROON ten behoeve van 's Genootschaps boekerij een pakket in Indië gedrukte brochures en andere aan.

Onder dankbetuiging in de bibliotheek geplaatst.

b. Deelt mede, dat hij de geschiedenis bewerkt heeft van de „Vestiging van het Ned. gezag op de Banda eilanden", welke hij ter uitgave in 's Genootschaps werken aanbiedt.

Onder dankbetuiging aan den schrijver wordt besloten dit geschiedverhaal als afzonderlijk werk uit te geven.

V. De Heer D. F. VAN DER PANT:

a. Biedt een in de afdeeling Meester Cornelis gevonden *djimat* ten behoeve van 's Genootschaps verzameling aan.

Onder dankbetuiging ontvangen.

b. Deelt mede, dat hij voornemens is in de maand Januari a. s. met verlof naar Europa te vertrekken en biedt in verband daarmede zijn ontslag als lid der Directie aan.

Nadat de Voorzitter den Heer VAN DER PANT 's Genootschaps dank betuigd heeft voor de diensten als lid van het bestuur bewezen, wordt hem het gevraagde ontslag op de meest eervolle wijze verleend.

VI. De Heer Dr J. L. A. BRANDES:

a. Deelt mede, dat hij de mss. door wijlen Dr. A. B. COHEN STUART nagelaten heeft ontvangen, maar het voor het behoud van een 27 tal daaronder voorkomende geschriften wenschelijk acht ze te doen inbinden.

Wordt besloten den Dir. van O. E. & N. machtiging te verzoeken om de bedoelde mss. voor rekening van den Lande op de Landsdrukkerij te doen inbinden.

b. Id. dat de vloer in de bibliotheek onder de boekenkasten op verschillende plaatsen belangrijke verzakkingen vertoont, die dringend herstel vereischen.

Wordt besloten den Eerst Aanw. Ingenieur v/d. B. O. Werken hiermede in kennis te stellen met verzoek om voor de reparatie het noodige te willen doen verrichten.

c. Id. dat de *kropak*, welke onder no. 92 in den inventaris van Dr. A. B COHEN STUART vermeld staat als zijnde een *Bhâratayuddha kawi*, hem gebleken is te zijn de oud-Javaansche proza-vertaling van het *Sabhaparwa*. Het is bekend dat dit *parwa* op Bali niet is gevonden.

Met belangstelling vernomen.

d. Biedt namens het buitengewoon lid H. SUNDERMANN ter opname in het tijdschrift eenige Niassche vertellingen aan.

In rondlezing.

VII. De Heer W. P. GROENEVELDT:

a. Doet het volgende voorstel:

„In Friedrich's bericht omtrent zijne reizen over Java (Tijdschrift, Deel XXIII) komt de mededeeling voor, dat hij eenige beelden uit de nabijheid der ruïnen op het Oengaran gebergte heeft doorgezonden naar Bodja met de bedoeling, dat zij later naar 's Genootschaps museum zouden overgebracht worden, hetgeen echter niet geschied is.

Onder die beelden komt een Kâlâ voor in een vorm, die in het museum niet vertegenwoordigd is, terwijl ook de andere belangrijk zijn en wij, voor zoover bekend, niets van die tempels bezitten.

Reeds eenige jaren geleden heb ik een onderzoek naar die beelden ingesteld, doch zonder resultaat; onlangs evenwel heb ik er op nieuw over geschreven aan den tegenwoordigen Controleur van Bodja en deze deelt mij mede, dat niet alleen het bovenvermelde Kâlâ beeld, maar ook vier andere zich op het erf van het koffiepakhuis bevinden.

Ik stel voor aan de Regeering vergunning te vragen om die beelden naar het museum te doen overbrengen."

Conform besloten.

b. Brengt rapport uit over de in zijne handen gestelde bijdrage van den Heer J. W. Young (Not. 3 Nov. jl., II, *q*), voor de opname in het tijdschrift waarvan hij adviseert, ofschoon naar zijne meening het stuk beter op zijn plaats zou zijn in een rechtsgeleerd tijdschrift.

In handen gesteld der redactie van het tijdschrift.

VII. Voor het Gen. werden de volgende geschenken ontvangen:

a. Van het lid D. A. Hooijer een boekwerk getiteld „Lettres de Java". 1829.

b. Van het lid L. F. M. Schulze een collectie van 17 photographieën, verschillende Indische typen voorstellende.

c. Bij missives van den Directeur van Justitie van 6 Nov. jl., no 6969 en no. 6970 en van 29 Dec. jl., no. 7453, drie boekwerkjes getiteld „Dongeng Monjet dengan Koera-Koera," A. F. von de Wall; „Een Woord over de rechten der eigenaren van particuliere landen", door E. P. C. Sol; „de Particuliere Landerijen en de Cultures", door C. H. F. Riesz, op welke het auteursrecht is voorbehouden.

d. Bij missive van den Insp. Gen., Chef v/d dienst der

Staatsspoorwegen op Java, dd. 1 Oct. jl., no. 4742, een ex van het jaarverslag van dien dienst over 1884.

e. Van den Vertegenwoordiger in N. I. der Billiton Maatschappij, bij missive van 21 Nov. jl., no. 144, een ex. van het jaarverslag over het boek- en oogstjaar 1884—1885 dier Maatschappij.

VIII. Van de ledenlijst worden afgevoerd op verzoek wegens vertrek naar Europa de Heeren: L. Brunner, J. P. Th. van Nunen en D. F. van der Pant.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Voorzitter,
Mr. T. H. DER KINDEREN.
De Secretaris,
D. GERTH VAN WIJK.

APERÇU

DES

TRAVAUX DE LA SOCIÉTÉ

PENDANT

L'ANNÉE 1885.

Lorsque, dans notre aperçu de l'année passée, nous faisions mention d'une incsription trouvée dans le district *Modjokerto* et dont une partie seulement avait été expédiée à Batavia, nous n'osions nous flatter de l'espoir que quelques semaines plus tard déjà nous serions en possession de l'inscription complète. En effet, les six lames qui manquaient aux quatre que nous avions reçues, nous furent envoyées au commencement de Janvier. M. le Dr. J. L. A. Brandes, depuis une demi-année bibliothécaire de la Société, s'occupe d'une notice historique sur les origines de l'empire de Modjopahit dans laquelle le contenu de cette intéressante inscription sera communiqué.

Depuis longtemps déjà il était connu que dans le *Sintang* (partie occidentale de Bornéo) on retrouve des traces de l'influence Hindou-Javanaise; toutefois, les voyages n'étant pas faciles dans ces contrées, nos efforts pour nous procurer des renseignements plus positifs n'avaient jamais eu de résultats satisfaisants. Il y a quelques mois M. Liebert, fouctionnaire de l'administration à *Nangga Pinoh*, nous a envoyé le dessin d'un groupe de pierres à *Nangga Serawai*, représentant selon la croyance populaire une table, uue reine et son mari pétrifiés avec leurs hôtes. L'ais de la table est en réalité une *yoni*, el

pied un *linggam*; quant aux autres pierres, toutes informes, elles n'offrent aucune ressemblance avec ce que l'imagination des indigènes croit y reconnaître.

La légende attachée à ces pierres est la vieille histoire d'un fils qui épouse sa mère, histoire qui se retrouve aussi dans les chroniques Javanaises. Un jour la princesse Daramuning, occupée à tiser un sarong, frappa son fils Budjangmuning de sa navette et lui fit une profonde blessure à la tête. Le jeune prince s'enfuit du pays, et personne n'entendit plus parler de lui. Après bien des anneés un marchand étranger arriva à Serawai et par sa beauté et ses richesses gagna le coeur de Daramuning, devenue veuve. Le marchand épousa la princesse, qui un jour en nettoyant la tête à son mari y trouva une large cicatrice, ce qui mena à la découverte de leur parenté. Pour expier leur crime, ils préparèrent une grande fête à l' occasion de laquelle eux-mêmes avee les convives déjà arrivés furent transformés en pierres par les dieux.

Les Dayaks attribuent une puissance surnaturelle à ces pierres et sont convaincus qu'en les éloignant on exciterait la colère des *an'u* (esprits) et occasionnerait une épidémie, une mauvaise récolte ou quelque autre calamité.

M. E. VAN LENNEP a eu la bonté de céder à notre collection trois statues trouvées dans son exploitation *Tjikapoendoeng* à quelques lieues de *Bandong*; deux de ces statues sont des images de dieux ou d'hommes et sont du type polynésien; l'une des deux a dans les mains un objet quadrangulaire portant en caractères kawi la date 1203; la troisième représente un rhinocéros couché.

Un Ganésa trouvé dans la résidence *Samarang* a été acheté pour la collection ainsi que quelques ornements en or (anneaux, fragments de collier) et un gobelet en bronze (*perasèn*) orné des signes du zodiaque; ces gobelets sont encore en usage dans quelques cérémonies religieuses des habitants du *Tĕnggĕr*.

La collection des armes de pierre a été augmentée d'une très-belle hache d'agate trouvée dans le *Krawang* et de six autres déterrées dans le district *Galoeh*.

A *Jogjokarta* une Société vient de se former qui s'est donné pour but l'étude de l'ethnologie et surtout des nombreuses antiquités qui se trouvent dans les principautés de Sourakarta et de Jogjokarta. Les résultats de ses explorations seront publiés dans les oeuvres de notre Société. Déjà elle a entrepris des fouilles dans les ruines de *Prambanan*, où elle a déterré un temple de Siva contenant une statue de ce dieu, haute de 3 mètres. Aux pieds de cette statue il ya un puits dans lequel on a trouvé une douzaine de petites plaques d'or, dont 8 pourvus de caractères non déchiffrés encore. En continuant les fouilles on a découvert, à droite un temple de Brahma contenant une grande statue et trois petites de ce dieu; à gauche un temple de Vishnu avec la statue de ce dieu, une de Narasingha et une troisième vraisemblement un Krishna; enfin en face du temple de Siva un petit édifice au milieu duquel le taureau sacré.

La découverte de ces temples est surtout intéressante, parcequ'ils se sont évidemment écroulés à une époque où le vieux culte n' avait pas encore été supplanté pas le mahométisme, et que par conséquent ils n'ont pas été dépouillés d'une partie de leur contenu comme d'autres ruines en apparance mieux conservées.

Le musée ethnologique a reçu de M. G. SCHERER deux amulettes, étuis de bambou, provenant d'Atjeh; de M. J. C. VAN HASSELT plusieurs objets de ménage et autres dont on se sert dans les districts *Lampong*.

M. D. G. BRAND, commandant du Merapi, a pendant son voyage dans les îles Moluques fait visiter par M. E. O. KERKHOVEN la grotte Susuwok (Klein Kei), où l'on a trouvé nombre de cercueils de bois; un de ces cercueils ayant été ouvert on a pu examiner la manière dont les morts y sont déposés. Le cadavre était enveloppé de coton rouge et soutenu par six assiettes de faïence dont l'une sous la tête, une autre sur les pieds et deux de chaque côté à la hauteur de la tête a et des genoux; près de la main droite un *parang* (coutelas).

Dans la grotte on remarquait des fruits, des bouteilles de vin du palmier etc., prouvant que là aussi on pourvoit les morts de nourriture et des autres nécessités de la vie. Quelques objets, des cuillers de bois, un petit coutelas, une boîte à bétel, emportés de cette grotte ont été offerts à notre musée. M. A. LANGEN, industriel établi dans l'île nommée ci-dessus y a ajouté deux bracelets de plomb, que les jeunes filles ayant fait un faux pas sacrifiaient aux dieux pour les disposer en leur faveur, en les suppliant de détourner les conséquences de leur imprudence, ou de ne pas faire sentir leur colère au moins au fruit de leurs amours illicites.

M. KERKHOVEN a en outre fait cadeau à la Société d'un grand nombre d'objets qu'il avait eu l'occasion de se procurer à *Céram*, dans les îles *Tenimber* ou *Timorlaut* et dans la *Nouvelle Guinée*; ce cadeau est d'autant plus précieux, puisqu'il contient plusieurs articles, une idole, des foènes, des ornements, provenant d'une partie de la Nouvelle Guinée qui n'avait pas été visitée encore par des Européens.

D'autres présents ont été offerts par M. le Président de la Société — des modèles de maisons et d'embarcations de *Menado;* par M. J. A. AECKERLIN — des habits et des ornements de *Bencoulen* et d'*Enggano*; par M. W. V. FRANS, une cruche (*gendi*) du siècle passé; par M. H. DE RUDDER un crochet dont se servaient les cavaliers de Sourakarta et de Jogjokarta pour accrocher les rènes du cheval quand ils tiraient de l'arc.

Parmi les nombreuses acquisitions du cabinet numismatique les plus intéressantes sont une médaille commémorative du malheureux voyage de VEYSELAAR et SILLEMAN, 1695; une de la paix de Munster, 1648; une frappée à l'occasion des noces d'argent de M. VAN DISHOEK, 1733, et de celles de M. VAN CITTERS, 1738; dix-neuf différents *gobog* de la période hindoue; un ducat de Java, 1746; un double denier (Duyt Javes), 1783, un florin (ropy) de Bencoulen, 1784; deux kèpèngs (deniers) d'Atjeh, 1151; plusieurs pièces de monnaie de Madras, de Tranquebar, de Goa, de Bombay et du Ceylan, tou-

tes de la fin du siècle passé et du commencement de celui-ci; enfin une pièce de trois florins du Surinam.

La collection des manuscrits a été enrichie d'un écrit de Bali, d'un autre dans la langue Redjang, d'un troisième, un *hiwang* (lamentation d'un amant refusé), en Lampong.

Comme toujours une liste complète des livres reçus ou achetés pour la bibliothèque a été publiée après le résumé des séances de chaque trimestre.

La Société a publié le 23e tome du bulletin des séances du Conseil; la première partie du tome XLV des traités, contenant l'histoire de Mandjau Hari, texte malais avec traduction de M. J. L. VAN DER TOORN; la première partie du Recueil d'ordonnances des Indes Neerlandaises par Mr. J. A. VAN DER CHIJS; les livraisons 3, 4, 5 & 6 du tome XXX du Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde, contenant: Rapport de H. ZWAARDECROON et C. CHASTELIJN concernant le voyage à la Nouvelle Guinée entrepris en 1705 par JACOB WEIJLAND, communiqué par M. A. HAGA; Siak sri Indrapoera par M. H. A. HIJMANS VAN ANROOIJ; annotations concernant la culture du riz sur les *sawah* dans le district Limapoeloeh Kota (intérieur du Gouvernement de Padang) par M. G. DE WAAL; annotations concernant la culture du riz sur les *ladang* (rizières défrichées dans la forêt) dans les districts Pangkalan Kota Baharoe et XII Kota Kampar (intérieur du Gouvernement de Padang) par le même; le Château d'Eau à Jogjokarta, par M. J. GRONEMAN, avec une note de M. R. D. M. VERBEEK; les idées religieuses des Alfoures de Halémahéra; traditions populaires communiquées par M. C. F. H. CAMPEN; pièces de poésie populaire (*pantun*) de Ternate, deux séries, avee traduction de M. C. F. H. CAMPEN; le tatouage des Biadjou, dans la partie Méridionale de Bornéo, par M. C. DEN HAMER; énigmes bataques par M. C. A. VAN OPHUIJSEN; fragments d'un manuscrit malais, traduits par M. J. HABBEMA; quelques échantillons de la langue Redjang; quelques pages de Javanais, échantillon de la langue populaire

parlée à Sourakarta, par M. D. F. VAN DER PANT et RADEN PADMA SOESATRA; Herwijnen, mémoire pour servir à l'histoire de l'enseignement secondaire dans les Indes Neerlandaises, par M. M. VON FABER; l'ascension du Darawati par M. F. FOKKENS Jr.; poème sur la première expédition à Atjeh (1873), traduit du malais par M. E. BLOK; comment on devenait Gouverneur Général au 17me siècle, par M. J. A. VAN DER CHIJS; transcription de quatre documents en Javanais ancien trouvés dans l'île de Bali par M. le Dr. H. N. VAN DER TUUK et Mr. le Dr. J. L. A. BRANDES; informations et communications par M. ARNOLD SNACKEY; questions et communications par M. G. W. W. C. BARON VAN HOËVELL.

Encore a paru uwe nouvelle édition du catalogue du musée ethnologique, contenant à peu près 4000 numéros.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het eerste kwartaal 1885.

anak atawa rinting andau, bulan akan njelo 1885. Bandjermasin. 12°.

eische *Almanak* onder redactie van F. L. WINTER. 9e jaargang. Djokjokarta 1885. 8°. [Auteur].

anak (takwim) atau hitoengan hari boelan tahon orang meselii 1885 Batavia. 12°.

old (*E.*). Indian Idyls. From the Sanskrit of the Mahâbhârata. London 1883. 8°.

—— Pearls of the faith or Islam's Rosary being the ninety nine beautiful names of Allah (Asmâ-el-Husnâ). 3th ed. London 1884. 8°.

il (*A. d'*). L'Arabie contemporaine avec la description du pèlerinage de la Mecque. Paris 1868. 8°.

i (*N. P. van den*). Over grondcrediet en hypotheekbanken in Nederlandsch-Indië. Batavia 1884. 8°. [Auteur].

k (*J. A. van den*). Verzameling van Javaansche brieven, briefkaarten, processtukken, rekesten en zoo voorts, voornamelijk uit den laatsten tijd en bij voorkeur niet uit de Vorstenlanden. 1ste deel, 2de stuk. Residentiën Semarang en Djepara. Delft 1884. 8°.

nen. Opéra-comique en 4 actes. Batavia 1885. 8°.

logus van de boeken en kaarten, uitmakende de bibliotheek van het Departement van Koloniën. 's Gravenhage 1884. 8°. [Ministerie van Koloniën].

nagh (*O.*). Reminiscences of an Indian official. London 1884. 8°.

Chijs (*Mr. J. A. van der*). Nederlandsch-Indisch Plakaat-boek, 1602—1811. 1ste deel, 1602-1642. Batavia en 's Hage 1885. 8°.

Coolsma (*S.*). Soendaneesch-Hollandsch woordenboek. Leiden 1884. 8°. [Auteur].

Deckert (*E.*). Die Kolonialreiche und Kolonisations objecte der Gegenwart. Kolonialpolitische und kolonial geographische Skizze. Leipzig 1884. 8°.

Delden Laërne (*K. F. van*). Brazilië en Java. Verslag over de koffiecultuur in Amerika, Azië en Afrika (Bijdr. t. l. en v. v. N. I. 4e volgr. deel IX). 's Gravenhage 1885. 8°. [Kon. Inst.].

Eenige *denkbeelden* over den toestand op Java. Utrecht 1884. 8°.

Dennys (*N. B.*). The folk-lore of China, and its affinities with that of the Aryan and Semitic races. London and Hongkong 1876. 8°.

Pengadjaran akan menerangken kebenaran Alkitab bergoena bagei anak-anak. Terkarang pada bahasa wolanda oleh ***J. H. Donner*** dan di salinken pada bahasa Melajoe. Batavia 1883. 8°.

Dozy (*R. P. A.*). Dictionnaire détaillé des noms des vêtements chez les Arabes. Amsterdam 1845. 8°.

East India (Financial Statement). Return to an address of the House of Commons for copy of Major Baring's financial statement 1883. London. Folio.

——— (Financial statement 1884-85). Return to an address of the House of Commons for copy of the Indian financial statement for 1884-85. London. Folio.

Catalogue de la Section des Colonies Néerlandaises á l'*Exposition* Internationale Coloniale et d'Exportation Générale, tenue du 1 Mai au 31 Octobre 1883 á Amsterdam. Leyde 1883. 8°.

T. A. E. CXXVI tableaux, démontrant le commerce de l'île de Java avec 38 différents pays, tant pour les importations que les exportations, de 1825 à 1845. Batavia 1847. Folio

Ferguson (*A. M.*). Ceylon common-place-book; summary of useful information, and Plantation Gazetteer for 1859. Colombo 1859. 8°.

——— Idem.; directory, rood-book, and compendium of useful information for 1861. Colombo 1861. 8°.

——— The Ceylon Directory; calendar and compendium of useful information for 1862. Colombo 1862. 8°.

Fritze (*L.*). Pantschatantra. Ein altes indisches Lehrbuch der Lebensklugheit in Erzählungen und Sprüchen. Aus dem Sanskrit neu übersetz. Leipzig 1884. 8°.

Gids voor reizigers met de booten van de Nederlandsch-Indische Stoomvaartmaatschappij. 1884. 8°. [N.-I. Stoomvaartmaats.].

Almanach de *Gotha* 1885. 12°.

Graafland (*N.*). Bahuwa inilah pengaturan pada beladjar kenal dan berindahkan segala suratpan jang kudus. Rotterdam 1885. 8°.

Hoeven (*H. van der*). Onze militaire strafwetgeving. Geschiedenis harer wording en vaststelling. Leiden 1884. 8°.

Hollander (*J. J. de*). Handleiding bij de beoefening der land- en volkenkunde van Nederlandsch Oost-Indië. 4e uitgave 2e deel. Breda 1884. 8° [Auteur].

Huët (*Cd. Busken*). Het land van Rembrand. Studiën over de Noordnederlandsche beschaving in de 17de ceuw. 2e deel, 2de helft. Haarlem 1884. 8°. [Auteur].

Jackson (*J. J.*). Tableau de diverses vitesses exprimées en mètres par seconde. Paris 8°.

Janssen (*C. W.*). Holländische Kolonialpolitik in Ost-Indien. Eine Skizze. Berlin 1884. 8°.

Jilla (*D. J.*). Exposition Internationale Coloniale et d'Exportation Générale. Amsterdam 1883. V Section. Congrès Internationaux. Rapport sur les congrès. IIe partie. Questions Coloniales. Amsterdam 1884. 4°.

Prospectus der op te richten Kali-Anam Maatschappij. Batavia 1883. 8°.

Kesteren (*C. E. van.*). De Nisero-kwestie en de Gouverneur-Generaal Loudon (Indische Gids). Amsterdam 1884. 8°.

Knoch (*F. N.*). Suspecte geleerdheid en vergrijpen tegen de wetenschap. Batavia 1884. 8°.

Verslag van het Centraal Comité voor de noodlijdenden door de uitbarsting op *Krakatau*. 2de stuk. Batavia 1885. 4°. [Het Centraal-Comité].

Handleiding voor het *landmeten*. Batavia 1844. 8°.

Lawiek van Pabst (*P. van*). Verzameling van Maleische woorden en uitdrukkingen, die in den omgang met den niet-Europeeschen militair te pas komen. 1ste bundel. Recrutenschool en bajonet-vechten. Samarang 1885. 8°.

Lee (*G.*). History of Ceylon presented bij Captain John Ribeyro to the King of Portugal, in 1685, translated from the Portuguese by the Abbé Le Grand. Retranslated from the french edition, Colombo 1847. 8°.

Matthes (*B. F.*). Einige Eigenthümlichkeiten in den Festen und Gewohnheiten der Makassaren und Buginesen. Leiden 1884. 8°. [Auteur].

Meteterkamp (*R.*). Handleiding tot de kennis der geschiedenis van de Nederlandsche koloniën in Oost-Indië. Zwolle 1884. 8°.

Moreu (*H. H.*). Lesboekje (Aardrijkskundig gedeelte). 2^{e} druk. Batavia 1885. 8°. [Uitgevers].

——————— Idem (Geschiedkundig gedeelte). 2^{e} druk. Batavia 1885. [Idem].

——————— — Leerboekje der aardrijkskunde van Nederlandsch Oost-Indië. 2^{e} druk. Batavia 1885. 8°. [Idem].

Myer (*A.*) De Agrarische Verordeningen in Nederlandsch-Indië van aanteekeningen en een alphabetisch register voorzien. 3^{e} druk. Batavia 1885. 8°.

Netherlands n° 5 and 6 (1884). Further correspondence respecting the wreck of the „*Nisero*" and the detention of her crew bij the Rajah af Tenom. London. folio.

Nijhoff (*M.*) Oude en nieuwe boekhandel. Fondscatalogus 1853-1884. 's Gravenhage 1884. [Uitgever].

Catalogus der munt- en penning-verzameling van wijlen den heer *H. Bos Otten*. Batavia 1885. 8⁰. [Weeskamer van Batavia].

Patzig (*C. R*). Deutsche Kolonial-Unternehmungen und Postdampfer-Subventionen. Hannover 1884. 8⁰.

Perelaer (*M. T. H.*) Een kwart eeuw tusschen de keerkringen. Op snêe verguld. Rotterdam 1884. 8⁰.

Peringatan orang kristen pada tijap-tijap hari sehingga genap tahoen. Batavia 1884. 8⁰.

Petit (*L. D.*). Bibliotheek van Nederlandsche pamfletten. Verzamelingen van de bibliotheek van J. Thijsius en de bibliotheek der Rijks-Universiteit te Leiden. 2ᵉ deel. 1649—1702. 's Gravenhage 1884. 8⁰.

Ecole *Polytechnique* de Delft. Annales. Livraison I. Leide 1884. 4⁰. [Delftsche Academie].

Poole (*Stanley Lane*). Studies in a mosque. London 1883. 8⁰.

Quanjer (*A. A. J.*) en *J. A. Lodewijks*. De geneeskundige raadsman voor ieder die geneeskundige hulp moet ontberen. Gouda. 8⁰.

Realia. Register op de generale resolutiën van het kasteel Batavia, 1632—1805. 2ᵉ deel. Leiden 1885. 4⁰.

Rees (*W. A. van*) Novellen. Levensschetsen en krijgstafereelen. Toontje Poland. 2 deelen.—Herinneringen uit de loopbaan van een Indisch officier. 2 deelen. Leiden 1881. 8⁰.

Die Sammlung des Herrn *Dr. E. Riebeek*. Ausgstellt im kunstgewerbe-Museum zu Berlin, Winter 1883—84. Berlin 1884 Folio. [Auteur].

Roest (*Th. M.*). Monnaies Portugaises qui font partie du Cabinet Numismatique de l'Université de Leyde. Bruxelles 1884. 8⁰ [Mr. J. A. van der Chijs].

Roscher (*W*) und *R. Jannasch*. Kolonien, Kolonialpolitik und

Auswanderung. Dritte Auflage von Roscher's Kolonien. Leipzig 1885. 8°.

Schoenberg (*J.*). Der Hitopadescha. Altindische Märchen und Sprüche. Aus dem Sanskrit übersetzt. Wien 1884. 8°.

Schulman (*J.*). Catalogue des monnaies et médailles ayant rapport aux Colonies Néerlandaises dans les Indes Orientales, aux colonies et possessions des Européens dans l'Asie, l'Afrique et l'Amèrique etc. Amersfoort 1885. 8°. [Mr. J. A. van der Chijs].

Serrurier (*L.*) et *H. ten Kate*. Notices anthropologiques. No. 1. Nègres Kru (Musée Royal d'Ethnographie de Leyde). Leyde. Folio.

Soest (*J. W. A. van*). De suikeronderneming Kalibagor. Samarang 1884. 8°.

Bepalingen en terechtwijzingen voor de gezagvoerders, stuurlieden en machinisten der stoomschepen van de Nederlandsch Indische *Stoomvaart-maatschappij*. Batavia 1883. 8°.

Vereeniging van Soerabaiasche *suikerfabriekanten*. Algemeene Vergadering van 7 Maart 1883. Soerabaia. 8°.

Tagore (*Sourindro Mohun*). Sangéta-Sástra-Pravesika, or a resumé in Bengali of the principles of Hindu music as laid down in the Sanskrit authorities. Calcutta. 8°. [Auteur].

————————— The musical scales of the Hindus: with remarks on the applicability of harmony to Hindu music. Calcutta 1884. 8° [Idem].

Toelang-toelang kering dihidoepken poela. Batavia. 8°.

Verbeek (*R. D. M.*). Krakatau. 1re partie. Batavia 1885. 4°. [N.-I. Gouv.]

————————— Kort verslag van de uitbarsting van Krakatau op 26, 27 en 28 Augustus 1883. 's Gravenhage 1884. 8°.

Veth (*P. J.*). Java, geographisch, ethnologisch, historisch. Register en verbeteringen. Haarlem 1884. 8°.

——————— Ontdekkers en onderzoekers. Zevental levensschetsen. 2e druk. Leiden 1881. 8°.

Verslag van de *Vrouwen-Vereeniging* voor de opvoeding van zendelingskinderen over 1868—70. Meester-Cornelis 1870. 8°.

Waleers (*Ida*). De loteling of eere wien eere toekomt. Tooneelstukje in vier bedrijven. Soerabaia 1885. 8°.

Wall (*A. F. von de*). Bahwa ini hikajat Djahidin terkarang pada bahasa Wolanda oleh J. A. Uilkens dan dikarangken pada bahasa Melajoe. 2e druk. Batavia 1884. 8°.

Wilkins (*W. J.*). Hindu mythology, Vedic and Puranic. Calcutta, Bombay and London 1882. 8°.

Verslag der hulp-vereeniging van het opvoedingshuis in Nederland voor kinderen van zendelingen in Nederlandsch-Indië. Batavia 1875. 8°.

L IJ S T

van ontvangen boekwerken gedurende het tweede kwartaal 1885.

Aladin. De wonderlamp en de wonderring. Uit het Maleisch in dichtmaat in het Javaansch overgebracht door Ngabehi Djojosoepono. Soerakarta 1885. 8°.

Geschiedenis van *Aladin* in het Javaansch. Samarang. 4°.

Reglement van het Begrafenisfonds „Onderling Hulpbetoon" te Samarang. [Bij Gouvernements besluit dd. 8 Mei 1882, No. 9 (Staatsblad No. 128) als rechtspersoon erkend]. Samarang 1815. 12°,

Berg (*N. P. van den*). Debet of credit? Batavia 1885. 8°.

Blokland (*van*). Doekoen Djawa oetawa kitab dari roepa-roepa obat njang terpake di tanah Djawa. Batavia 1885. 8°.

Boen Sing Hoo. Tjerita dahoeloe kala di benoewa Tjina, tersalin dari tjeritaan boekoe Hong Sien, merk Sing Tong. I. Samarang 1885. 12°.

——————— Tjerita dahoeloe kala di negri Tjina, terpoengoet dari tjeritaan boekoe Tjing Tik Koen, Yoe Kang Lam. Semarang 1885. 12°.

Bradley (*W.*). The wreck of the Nisero, and our captivity in Sumatra. London 1884. 8°.

Bruijn (*C. A. L. van Troostenburg de*). De Hervormde kerk in Nederlandsch Oost-Indië onder de Oost-Indische Compagnie (1602—1795). Arnhem 1884. 8°.

Carey (*W. H.*) The good old days of Honorable John Company: being curious reminiscences illustrating manners and customs of the British in India during the rule

of the East India Company, from 1600 to 1858; with brief notices of places and people of those times &. &. &. Compiled from newspapers and other publications. 2 vol. Simla. 1882. 8°.

Systematische *Catalogus* der bibliotheek van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. 2 deelen. 's Gravenhage, 1882/1883. 8°.

Alphabetische *Catalogus* der bibliotheek van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. 's Gravenhage 1879. 8°.

Idem. Eerste vervolg. 's Gravenhage, 1880. 8°.

Idem. Tweede vervolg. 's Gravenhage 1884. 8°.

Où est la maison de France? Lettre aux Légitimistes par un ancien partisan du comte de *Chambord*. 2e édition. Paris 1884. 8°.

Coolsma (*S*). De herhaling met verandering van klinkers, in het Soendaneesch. [Bijdr. tot de Taal-, Land en Volkenk.] 8°.

Annual Report of the Comptroller of the *Currency* to the first session of the forty eighth Congress of the United States. December 3, 1883. Washington 1883. 8°.

Derenbourg (*Hartwig*). Les manuscrits Arabes de l'Escurial. Tome I. Paris 1884. 4°.

Dorn (*B*.). Collection de monnaies Sassanides de feu le Lieutenant-Géneral J. de Bartholomaei, représenté d'après les pièces les plus remarquables. 2e édition. St. Petersbourg, Riga, Odessa et Leipzig. 1875. 4°.

Het landrecht van *Drenthe*. Reglement, ordre en instructie ter zake van den ontfank der collaterale successien en vrijwillige verkopingen.

Nadere resolutien placcaten en reglementen geärresteert bij de Ed. Mog. Heeren Staten van het landschap Drenthe. Meppel 1718/1754. 8°.

Fokkens jr. (*F*.) De controleur op Java en Madoera. Memorandum van ambtelijke voorschriften en bepalingen ten behoeve van de ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur. 1ste aflevering. Agrarische aangelegenheden. Batavia. 1885. 8°.

Goldziher. (*J.*) Die Zâhiriten. Ihr Lehrsystem und ihre Geschichte. Beitrag zur Geschichte der Muhammedanischen Theologie. Leipzig 1884. 8°.

Gruau de la Barre. Intrigues dévoilées ou Louis XVII, dernier roi légitime de France, décédé à Delft, le 10 Août 1845. 3 Tomes. Rotterdam 1846/48. 8°.

F. v. Hochstetter's gesammelte Reise-Berichte von der Erdumsegelung der Fregatte „Novara", 1857—1859. Mit einem Vorwort von V. v. Haardt. Wien 1885. 8°.

Société Académique *Indo-Chinoise.* Bulletin. 2e Série. Tome 1. 1881. Paris 1882. 4°.

Catalogus van eenige oude boeken, welke voor den daarbij gestelden prijs, à contant, verkrijgbaar zijn in den ouden boekhandel van *F. H. Kroon.* Batavia. 1885. 8°.

Lehmann & Lütz. Antiquarischer Anzeiger. N°. 52. Frankfurt am Main. 1885. 8°.

Catalogus der bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te *Leiden.* Tweede gedeelte. Drukwerken, 1ste aflevering. Leiden 1884. 8°.

Libreria Antiquaria di Ermanno *Loescher.* Catalogo No 55. Orientalia. Torino 1885. 8°.

Louwerse (*P.*). Janmaat in de Oost of vestiging van het Nederlandsch gezag op Celebes. Een geschiedkundig verhaal voor oud en jong Nederland. Leiden. 8°.

Mackenzie (*A.*). History of the relations of the Government with the Hill tribes of the North-East frontier of Bengal. Calcutta 1884. 8°.

Martin (*L. C.*) and *Ch. Trübner.* The current gold and silver coins of all countries, their weight and fineness and their intrinsic value in English money. With facsimiles of the coins. London 1863. 8°.

Ménak No. 4. Samarang. 1885. 8°.

Müller (*E.*). A. simplified grammar of the Pali language, London. 1884. 8°.

Müller (*F. Max.*). Indien in seiner Weltgeschichtlichen Bedeutung. Vorlesungen gehalten an der Universität Cambridge. Vom Verfasser autorisirte Uebersetzung von C. Cappeller. Leipzig 1884. 8°.

Nyström (*Joh. Fr.*). De Svenska Ostindiska Kompanierna historisk-statistisk Framställning. 8°.

Gymnastiek- scherm-, en tooneelvereeniging „*Olympia*". Reglement. Semarang 1884. 12°.

Oosting (*H. J.*). Soendasche grammatica, op last van het Gouvernement van Ned. Indië zamengesteld. 's Gravenhage 1884. 8°.

——— Idem (Maleische vertaling). 's Gravenhage 1884. 8°.

Ecole *Polytechnique* de Delft. Annales. Livraison 1. 2. Leyde 1884. 4°.

Prins (*H. J.*). De Oeret-plaag in de Koffietuinen op Java. Enschede 1885. 1°.

Quarles van Ufford (*J. K. W.*). Het oordeel der Nederlandsche pers over de spoliatie (wederrechtelijke toeëigening) gevolgd door: de inlichtingen van den Minister van Koloniën aan de Tweede Kamer onder het ontleedmes van M. T. H. Perelaer. [Themis]. 8°.

Recoing. Géographie militaire et maritime des Colonies Françaises, suivie d'un aperçu sur la géographie militaire et maritime des Colonies Anglaises. Paris 1885. 8°.

Reuleaux (*F.*). Eine Reise quer durch Indien im Jahre 1884. Berlin. 1884 8°.

Atlas van China. Orographische und geologische Karten van *F. von Richthoven*, zu des Verfassers Werk: China, Ergebnisse eigener Reisen und darauf gegründeter Studien. Erste Abtheilung. Das nördliche China. Berlin 1885. Folio.

Riesz (*C. H. F.*) Nawoord, behoorende bij de Geschiedenis van Buitenzorg. 8°.

——— De particuliere landerijen en de natuurlijke voortbrengselen. Batavia 1885. 8°

——— ——— Idem. Waterregeling. Batavia 1885. 8°

Sachau (*Ed.*). Zur ältesten Geschichte des muhammedanischen Rechts. [Kais. Akad. der Wissenschaften. Phil-hist. Classe].

Serrurier. Ethnologische feiten en verwantschappen in Oceanië. N. 1. 2. Leiden 1885 8.

Smid (*H. Joh*). Handboek voor de kultuur en bereiding der Koffie in Oost- en West-Indie. 3e druk. Middelburg. 1884. 8°.

Smith (*R. A.*) For the hundredth year of the Literary and Philosophical Society of Manchester (1881). A centenary of science in Manchester. (In a series of notes) [Memoirs of the Society]. London 1883. 8°.

Steen (*C. G. van den*). Prospectus voor eene centraal stoomkoffijpelinrichting ter hoofdplaats Soerabaia. Ibid 1885. 8°.

Surat sarita bara surat auh Hatalla. Hambagan tingkat idjä äpat. Bandjermasin 1883. 8°.

Techmer (*F.*). Internationale Zeitschrift für allgemeine Sprachwissenschaft. Band I. Heft 1. 2. Leipzig, Paris, Turin, London und New-York. 1884. 4°.

Waitz (*F. A. C.*). De ziekten der kinderen in heete gewesten. Een Handboek voor moeders en opvoeders in de Keerkringslanden. 3e druk. Batavia. 1885 8°.

Wilken (*G. A.*). Het animisme bij de volken van den Indischen Archipel. 2 stukken. Amsterdam 1884/85. 8°.

Winckel (*C. P. K.*) Formulierboek van burgerlijke regtsvordering in Nederlandsch Indië, naar het voorbeeld van J. van den Honert Thz, van Mr. J. Heemskerk Az. en van Mr. G. Belinfante. 's Gravenhage 1884. 8°.

Winter (*F. L.*) Nederlandsche ridderorden [Javaansch] Soerakarta 1885. 8°.

Reglement voor de Europesche *wijkmeesters* in de stad en voorsteden van Pasoeroean. Ibid. 1863. 8°.

De derde *zendings*-conferentie te Batavia en te Depok. Augustus 1883. Neerbosch 1885. 8°.

BIJLAGE III.

REORGANIZATION OF THE ARCHAEOLOGICAL SURVEY DEPARTEMENT.

The following is the full text of the Government resolution in the last issue of the Gazette of India on the above subject:

An account of the establishment of the Archaeological survey Department under the superintendence of Major-General Cunningham, R. E., C. S. I., C. I. E., will be found in Home Department Resolution of the 2nd february 1871 read in the preamble. In accordance with the instructions contained in that resolution, General Cunningham has, year by year, submitted reports showing the nature and amount of the work done, the general result of which may be said to be that the greater part of Northern India has now been explored either by the Director General or by his assistants. In spite, however, of this exploration it cannot be doubted that many ancient monuments still remain to be surveyed or to be discovered, and also many inscriptions to be deciphered. As General Cunningham has expressed his intention of shortly resigning his appointment, it has become necessary to consider the plan which should in future be adopted for the purpose of securing 1° the further survey and conservation of the ancient monuments of India; and 2° the acquisition and translation of ancient inscriptions.

2. The work of conservation of ancient monuments was entrusted for a period of three years to a separate officer, Major H. H. COLE, whose appointment lapsed in November 1883; and Home Department Resolution of the 26th No-

vember 1888 described the general plan of future operations recommended for adoption by local governments. After full consideration and consultation with General Cunningham, the Government of India has now come to the conclusion that it would be expedient to amalgamate in some measure the work of the conservation of monuments with that of the Archaeological Survey, experience having shown that work of the former description can best be directed by experienced archaeologists. The Governor-General in Council has accordingly decided that for the future the two departments of exploration and conservation shall be consolidated to the extent and in the manner explained in the following paragraphs.

3. On the retirement of General Cunningham, the appointment of Director General of Archaeological Survey will lapse, and the whole of India (exclusive of the Madras and Bombay Presidencies, where present arrangements under Dr. Burgess will remain unaltered) will be divided into charges of comparatively limited extent, which can easily be undertaken by small independent survey parties. The apportionment which commends itself to the Government of India as most suitable is the following:

1°. The Punjab with Sind and Rajputana;

2°. The North-Western Provinces and Oudh, the central India Agency, and the Central Provinces; and

3° Bengal with Assam and Chota Nagpur. The practical result of adopting these divisons will be to concentrate the operations of each party within a clearly demarcated district, and to avoid the difficulties which have been found to arise from the operations in different parts of the same province having been entrusted to saparate management. Experience may, however, show that for dynastic or other scientific purposes a survey party should occasionally be allowed to go beyond the limits assigned to it, and the limits now laid down are in no way intended to interfere with such an arrangement, if this should be considered necessary by higher authority.

In the above apportionment the territories of His highness the Nizam and the Hyderabad Assigned Districts have not been provided for. This portion of the country is well known to Dr. Burgess, and arrangements may probably be hereafter made that the Bombay party shall, after completing the work in that Presidency, move into Hyderabad.

4. With regard to the agency to be employed, it has been decided that the work in each of the three divisions indicated shall be entrusted to a surveyor with a suitable etablishment, Dr. Burgess, the Archaeological Surveyor of Southern and Western India, being constituted the head of the entire Survey Department, but continuing, as at present, to carry on also the detailed work in the Madras and Bombay Presidencies.

The duties of the surveyors will be, not only to cconduct tho work of survey, but also to advise as to the various monuments or buildings of antiquity or interest which require to be preserved or restored, the necessary repairs being carried out by the Public Works Department of the several local governments and administrations, under the general supervision of the Archaeological Surveyors. The primary responsibility for conservation will remain, as at present, with the local governments and administrations in their Public Works Departments. The surveyors will be on the footing of professional advisers to the local governments, with the right of initiating suggestions and calling attention to requirements. The strictly archaeological portion of their work should be kept entirely separate from that relating to conservation, and schemes for the preservation or restoration of monuments, etc., should be submitted bij them direct to the local Government concerned, to be carried out by the Public Works Department from such money as the local Government can make available for the purpose, supplemented by any grant-in-aid which the Government of India may be in a position to contribute.

5. The surveyors will, as already indicated, be placed in direct communication with the local Governments and residents or political agents concerned, bnt their annual reports should

be submitted to the Governement of India through Dr. Burgess, after having been seen and reviewed by the local Governments. Each surveyor will also be required to prepare, in communication with Dr. Burgess, and to submit for the approval of the Government of India through the local Government concerned, before the commencement of each field season, a programme of the operations which he proposes to undertake, and at the end of each season, as soon after the close of the financial year as possible, an annual report of the work done by his party. In the yearly reports a table should be added showing the schemes recommended to local authorities for the repairs or restoration of monuments, etc., and the grants, if any, made from provincial and imperial revenues to carry them out. The local Government, in forwarding the report, will see that this information is complete. Each report should contain an appendix showing in the vernacular characters — in Devanagari for Hindu names, and in Persian for Muhammadan names — the correct native spelling of all names, whether of places, or of persons, tribes, etc., mentioned in the report. In the reports themselves no diacritical marks or accents should be used, except the authorized â for long a. All arguments and speculation based on the spelling of names and similar considerations as to the identity of persons, places, tribes etc., should be avoided. The reports should be restricted as much a possible to a clear and accurate account of facts and discoveries.

6. The work of preparing and editing the texts and translations of ancient inscriptions will continue, as at present, to be performed by Mr. Fleet, Epigraphist to the Government of India and the surveyors should not attempt to translate any inscriptions which they may find, but should deal with them in accordance with the instructions laid down in Home Department Resolution dated the 29th february 1884 so far as those instructions are applicable. They should, however, keep registers in the form appended to this resolu-

ion of all inscriptions, whether on stone or copper, disco-
ered by them, filling in columns 8 and 9 so far only as
hey find themselves able to do so with a fair amount of cer-
ainty. Information in this form should be sent to the Epi-
raphist to the Government of India as soon as a new in-
cription is found, and a tabular statement in the same form
howing district by district all the inscriptions which may be
liscovered during each season's work should also be given
s an appendix to the annual reports. In this statement should
e included all inscriptions, as they happen to be met with,
which are already mentioned in the existing reports of the
Archaeological Survey of India, and the surveyors should
make it a special point in the course of their work to dis-
cover all such inscriptions and to enter them in the list, with
full particulars as to the locality where they may be found.
These particulars should be entered in the last column of the
statement and should include the name of the division, dis-
rict, and subdivision in which the village entered in column
1 is situated, and if the inscription is on stone, a descrip-
tion, sufficient for purposes of identification, of the temple
or other building or place, and of the position in such temple
or place, where the inscription was found, or, if it is on
copper, particulars as to the names, etc., of the persons in
whose possession the copper-plates are.

7. The Governor-General in Council has been pleased to
o fix the strength of each survey party on the following scale:
— 1 surveyor on Rs. 600 — 25 — 700 a month; 1 assistant
surveyor on Rs. 300 — 25 — 400 a month: 1draftsman on
Rs. 180 — 10 — 220 a month; 1 writer on Rs. 50 a month.
Each party wil also have an allowance of Rs. 920 a year for
contingencies and Rs. 2000 for travelling allowances.

8. The above arrangements, which have received the ap-
proval af her Majesty's Secretary of State, are sanctioned for
a period of five years, on the expiry of which they will be sub-
ject to reconsideration. They will come into operation from

the 1st October next, from which date the resignation of General Cunningham will take effect, and by which time it is hoped that the services of suitable officers to fill the appointments of surveyors and assistant surveyors for the several divisions will have been secured.

9. The Governor-General in Council desires, in conclusion, to express his hope that local governments and others concerned will give their hearty co-operation for the furtherance of the objects set forth in this resolution.

BIJLAGE IV.

LIJST

der ingekomen boekwerken gedurende het derde kwartaal 1885.

'he *Admirality* Manual of Scientific Enquiry. — A manual of scientific enquiry; prepared for the use of officers in Her Majesty's navy, and travellers in general. 4th edition. Superintended by R. Main. London 1871. 8°.

lkker (*Jacobo op den*). Os CL psalmos d'el rey e profeta David, e outros canticos espirituaes, 'na igreja reformada Belgica usados: em a lingua Portuguesa compostos pelo reverendo padre —. A os quaes se acrecentárao catechismo, á confessaõ d'a fé e liturgias d'a mesma igreja. 4a Imp. Colombo 1768. 8°.

[emorie en de klachten gedaen en overgelevert door den Heer Marquis *d'Albyville*, extraordinaris envoyé van den Koninck van Groot Brittannien over het voorgevallene tot Masulipatnam op de cust van Cormandel, en tot Batancapas op de Westcust van Sumatra, den 1sten Augusti 1687. Ende het bericht daer op de bewinthebberen van de Nederlantsche geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, gedaen aen de HoogMogende Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, den 4 October 1687. 't Amsterdam 1687. 12°.

.i Moehtar, vervaardigd door Raden Hadji *Moehamad Moesa*, hoofdpanghoeloe van Limbangan. 2e druk. Batavia 1883. 8°.

Anleitung zu wissenschaftlichen Beobachtungen auf Reisen. Mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse der Kaiserlichen Marine. Herausgegeben von Dr. G. Neumaijer. Berlin 1875. 8°.

The armies of the native States of India. Reprinted by permission from "the Times". London 1884. 8°.

اطلس عربي. Atlas Arabi. (Batavia 1885. Fol.)

Atti Parlamentari. Camera dei Deputati. CCXLIII Tornata di Sabato 15 Marzo 1884. 4°.

Babad Gianti. 1e deel. Soerakarta. 1885. 8°. Jav. kar.

L'Asia del S. Giovanni di *Barros*, Consigliero del Christianissimo re di Portogallo: de' fatti de' Portoghesi nello scoprimento, & conquista de' Mari & Terre di Oriente. Nella quale oltre le cose appartenenti alla militia, si ha piena cognotione di tutte le Città, Monte & Fiumi delle parti Orientali, con la descrittione de' paesi & constumi di quei popoli. Nuouamente di lingua Portoghesi tradotta dal S. Alfonso Ulloa. Venetia 1552. 8°.

De uijtnemende en seer wonderlijcke zee-en landt reyse van de Heer *Ludowyck di Barthema*, van Bononien, Ridder & gedaen in de Morgenlanden, Syrien, vrughtbaer en woest Arabien, Perssen, Indien, Egypten, Ethiopien, en andere. Uijt het Italiaens in Hoogh-duijts vertaelt door H. Migescrium. En uijt den selven nu eerstmael in 't Nederduijts gebracht door F. S. Utrecht 1654. 4°.

Baumgarten (*J.*). Die auszereuropäischen Völker. Abgerundete Charakterbilder, Scenen aus dem Volksleben und Kulturgeschichtliche Darstellungen. Zur Belebung und Vertiefung des geographischen Unterrichts sowie für Freunde der Völkerkunde. Kassel 1885. 8°.

Bezold (*F. von*). Rudolf Agricola. Ein deutscher Vertreter der italienischen Renaissance. [K. Akad der Wissensch. zu München 1884]. München 1884. 4°.

Bibliotheca geographica. Catalogue d'une collection choisie de livres curieux et rares provenant de la bibliothèque

de Mr. le baron de Adelsheim. (Verzeichniss des antiquarischen Bücherlagers von B. Bielefeld's Hofbuchhandlung in Karlsruhe. Geographie. Reisen. Ethnographie. Atlanten. Erd- und Weltkarten. Werke über Asien, Afrika und Australien met Karten, Plänen und Ansichten. 1885 8°.).

Tjerita doeloe kala di negri Tjina, terpoengoet dari tjeritaän boekoe SoenPien—BangKwan. Njang menjalin oleh *Boen Sing Hoo*. 1e deel. Semarang 1885. 12°.

Boeser (*A. L.*), [illegible] Rekenen uit het hoofd. Vertaald uit het Nederlandsch in het Javaansch en toepasselijk gemaakt op Nederlandsch-Indië door Raden Sasra Koesoema. 1e Deel. Batavia 1883. 8°.

Bosse (*M. J. van*). Gegevens en beschouwingen omtrent de haven van Tandjong Priok naar aanleiding van het verhandelde in de Vergaderingen van het Indisch Genootschap en het Koninklijk Instistuut van Ingenieurs van 12 November 1884 en 10 Februari 1885. Batavia 1885. 8°.

Bradbury (*J*). India, its condition, religion, and missions. London 1884. 8°.

Brand. (*A.*), Seer aenmercklijcke land- en water-reijs, onlanghs gedaen van 't Gesantschap sijner tegenwoordigh-regeerende Czaarsche Majesteijt uyt Muscouw na China, onder desselven Ambassadeur de heer Isbrand door Groot Ostiga, Siberien, Dauren, Mongalisch Tattarijen enz. Bevattende ongemeen - wonderlycke bysonderheden eeniger onbekende van haer aengetroffene volkeren; Seldsame voorvallen, en veelerley andere gedenckwaerdige saecken. Met byvoegingh van een curieuse beschryvingh der natuerlycke dingen van Rusland. Nu eerst vertaeld en zeer bequaem, om gevoeghd te werden bij de religie der Muscoviten. 't Utrecht 1699. 12°.

Brill (*E. J.*). Lijst met prijzen van boeken en kaarten betreffende de Ned. Indische bezittingen. Leiden 1885. 8°.

Bruyn (*Servaas de*). Een woord aan allen, die belang hebben by de Duitsche taal, inzonderheid ook aan leeraren, zoomede aan ouders, die hunne kinderen Duitsch laten leeren. Zutfen. 8°.

Bulletin of the Library Company of Philadelphia for January 1885. New Series, July 1885, No. 15. 8°.

Buning (*Werumeus*) en *J. A. Kruyt*, Met de Hollandsche mail naar Indië en terug. Gids voor reizigers met de stoomschepen van de Maatschappij „Nederland". 3e druk. Amsterdam. 8°.

Burg (*C. L. van der*). De geneesheer in Nederlandsch-Indië. 3e deel. Batavia 1885. 8°.

Campen (*C. F. H.*). Ternataansche pantoen's. 1e serie. [Overgedr. uit het Tijds. v/h Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Catalogus der boekwerken voorhanden bij het leesgezelschap „Insulinde", 1 Juni 1883. Batavia 1883. 8°.

Catalogus der gouden en zilveren Speciën, geslagen in het tijdvak van het Bataafsch Gemeenebest, het Koningrijk Holland en het Fransche Keizerrijk. Voorafgegaan door eenige aanteekeningen omtrent de geschiedenis van den muntslag in dien tijd. 1795—1813. [Muntkabinet van 's Rijks Munt te Utrecht]. 8°.

Caunter (*Rev. H.*). Lives of the Moghul Emperors, with twenty two engravings. [The Oriental Annual 1837] London. 8°.

Chamisso (*A von*). Faust. A dramatic sketch. Translated from the German bij H. Phillips Jr. Philadelphia 1881. 8°.

Chijs (*P. O. van der*). Catalogus van de belangrijke verzameling antieke en moderne munten en penningen alsmede der uitmuntende numismatische bibliotheek, nagelaten door —. Amsterdam 1870. 4°.

China branch of the Royal Asiatic Society. Journal. New Series. Vol XX no. 1. 2. Shanghai 1885. 8°.

China pictorial, descriptive and historical. With some account of Ava and the Burmese, Siam and Anam. London 1853. 8°.

Concessie-aanvrage voor den aanleg van spoorwegen en voor kolen-ontginning in Midden-Sumatra, van de Heeren: Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, J. F. R. S. van den Bossche en H. Verploegh. 's Gravenhage 1882. 8°. (Niet in den handel).

Congrès international de médecins des Colonies, Amsterdam, Septembre, 1883. Compte-rendu publié par M. van Leent et M. M. Guye, de Perrot et Zeeman. Amsterdam 1884. 8°.

Corte Real (*I. A.*). Resposta à Sociedade anti-esclavista de Londres. [Sociedade de Geographia de Lisboa]. Lisboa 1884. 8°.

D. (*I. S. A. v.*). Opstellen ter vertaling in het Madoereesch. Delft. 1884. 8°.

Dalmas (*Raymond de*). Les Japonais, leur pays et leurs moeurs. Voyage autour du monde. Avec une préface de H. Duveyrier. Paris 1885. 8°.

Die Deutsche Kolonialpolitik. 2e Heft. I. Deutsche Landreklamationen auf Fidji. II. Aktenstücke über Kamerun. III. Deutsche Interessen in der Südsee [Fortsetzung]. Leipzig 1885. 8°.

Dietz (*D.*). Krijgsverrichtingen in Toba gedurende de maanden Juli, Augustus en September 1883. [Overgenomen uit het Indisch Militair Tijdschrift]. Batavia 1885. 8°.

Digby (*W.*). India for the Indians and for England. London 1885. 8°.

Donations to the Bodleian library in 1884. Oxford 1885. 8°.

[illegible] Verschillende dongengs gedeeltelijk vervaardigd, gedeeltelijk uit het Maleisch in 't Soendaneesch vertaald door Raden Hadji Moehamad Moesa, hoofdpanghoeloe van Limbangan. Batavia 1884. 8°.

Dornseiffen (*J.*). Altas van Nederlandsch Oost- en West-Indië. 3° druk. Amsterdam 1884. Folio.

Dulaurier (*Ed.*). Rapport adressé à M. le Ministre de l' Instruction publique sur les manuscrits Malays et Javanais conservés dans les bibliothèques de la Compagnie des Indes Orientales de King's College, et de la Société Royale Asiatique à Londres. 8°.

Eerste Nederlandsche Verzekering-Maatschappij op het leven tegen invaliditeit en ongelukken gevestigd te 's Gravenhage. Goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 24 Februari 1882 No. 15. Tarieven voor N. O. Indië. Rotterdam. 16°.

——— Idem. Tarieven voor Nederland. Utrecht. 16°.

Een ernstig woord uit Indië aan Nederland. 's Gravenhage 1885. 8°.

Egypt. No. 1 (1885). Further Correspondence respecting the affairs of Egypt. [In continuation of „Egypt No. 35, (1884)"]. Presented to both Houses of Parliament by Command of Her Majesty. February 1885. London. Folio.

Esseiva (*P.*). Juditha praemio aureo ornata in certamine poetico Hoeufftiano. Amstelodami 1883. 8°.

Faber (*M. von*). Transcendentale voorstellingen der Chineezen. [Overgedr. uit de Ind. Gids April 1884]. 8°.

Ferguson, (*J. H.*), Manual of international law, for the use of navies, colonies and consulates. Vol. I, II part 1, 2. The Hague. London and Hongkong 1884. 8°.

Finsch (*Dr. O.*). Anthropologische Erlebnisse einer Reise in der Südsee und dem malayischen Archipel in den Jahren 1879—1882. Beschreibender Catalog der auf dieser Reise gesammelten Gesichtsmasken von Völkertypen, herausgegeben mit Unterstützung der Berliner anthropologischen Gesellschaft. Met einem Vorwort von R. Virchow. Berlin 1884. 8°.

Fries (*S. von*). Abriss der Geschichte China's seit seiner Entstehung. Nach chinesischen Quellen übersetzt und bearbeitet. Hongkong, Wien und Shanghai 1884. 8°.

Gabelentz (*H. C.*). Beiträge zur Sprachenkunde. 1es Heft. Grammatik der Dajak-Sprache. Leipzig 1852. 8°.

Gastmann (*A. L. E.*). Iets over het misdrijf van zeeroof. Volgens de artt. 443 — 447 van het ontwerp-Wetboek van Strafrecht. (1875). Academisch proefschrift. Leiden 1878, 8°.

——— Die Prisengerichte. Inaugural-Dissertation der juristischen Facultät an der Georg-August-Universität zu Göttingen zur Erlangung der juristischen Doctorwürde. Delft. 8°.

Geslin (*J.*). Conquêtes et découvertes de la république des Pays- bas d'après des documents Hollandais de l'époque. 1e partie. Dans l'Archipel Indien. 2e partie. En Asie, en Afrique, en Amérique. Paris. 8°.

Gorkom (*K. W. van*). De Oost-Indische cultures in betrekking tot handel en nijverheid. 2e druk. Amsterdam 1884. 8°.

Grant (*J.*). A. selected list of standard publications and. remainders, including many of the principal works of Messrs Bickers & Son. Edinburgh 1885. 8°.

Grasshoff-Jacobs (*F.*). Leerboek over algebra. Batavia 1885 8°.

Gruijter (*J. de*). In memoriam. Novellen en Schetsen van een Delftsch student. Rotterdam 1884. 8°.

Hagen. (*B.*), Die künstlichen Verunstaltungen des Körpers bei den Batta. (Separat-Abdruck der Berliner Gesellschaft für Anthr. Ethnol. und Urgesch. 1884). Berlin 1884. 8°.

Hardeland (*A*). Zending onder de Dajakkers op Borneo. [De Honingbij. N. Volgr. deel II 1846]. 8°.

Harrasowitz (O.). Antiquarischer Catalog. Linguistik. 3e Abtheilung: Semitische, uraltaische und die übrigen nicht indogermanischen Sprachen. Leipzig 1885. 8°

Hasselt (*J. L. van*) en *W. L. Jens.* Bar bië isreen faas kwaar ro Joannes, kiawer ro woos Noefoor ro J. L. van Hasselt ma W. L. Jens. Het Evangelie van Joannes vertaald in de Noefoorsche taal door —. Utrecht 1884. 8°.

Heijde (*W. C. van der*). Kijkjes in de Oost. Een leesboek voor de Volksschool. Met een voorrede van Prof. P. J. Veth. I. Java. II. De Buitenbezittingen. 3e druk. Groningen 1881/84. 8°.

Hennij (*C. A*). Opmerkingen over Art. 1130 Burgerlijk Wetboek. Leiden 1884. 8°. Academisch proefschrift.

Hijmans van Anrooy (*H. A.*). Nota omtrent het Rijk van Siak. (Overgedr. uit het Tijds. v/h Bat. Gen. Deel 30.) 8°.

Hillebrandt. (*A.*) Çângkhâyanaçrautasûtram. The s'ravta Su'tra of s'ánkháyana Vol. 1. Fasc. 1. Calcutta. 1885. 8°.

Hirth (*F.*). China and the roman Orient. Researches into their ancient and mediaeval relations as represented in old Chinese records. Leipzig & Munich; Shanghai & Hongkong 1885. 8°.

Hunter (*W. W.*). The Indian Musalmans. 3d edition. London 1876. 8°.

Ibn Hajar. A brographical dictionary of persons who knew Mohammad. Edited in Arabic by Maulavi Abd-ul-Hai. Vol III N°.7. Calcutta. 1885 8°.

Immink (*A. I*). Het Openbaar Ministerie bij de inlandsche rechtbanken op Java en Madura. Praeadvies. Batavia 1885. 8°.

Indische spoorwegen en Europesche bankiers. Bijdrage tot de kennis van het ontwerp der Commissie voor spoorwegen op Java. dd. 12 September 1873. Amsterdam 1873. 8°.

International Numismata Orientalia. — Folio.

Vol 1 London 1878. – *Thomas*, Ancient Indian weights; *Poole*, Coins of the Urtuké Turkumáns; *Head*, Coinage of Lydia and Persia; *Rogers*, Coins of the Túlúni dynasty; *Gardner*, Parthian Coinage; *Rhijs Davids*, Coins and measures of Ceylon.

Vol. II London. 1881. *Madden*, Coins of the Jews.

Vol. III London 1882. Part I. *Phayre*, Coins of Arakan, of Pegu, and the Burma.

Ising (*A.*). Wallace's laatste reizen door den Oost-Indischen Archipel. (Banda en Amboina. Ternate en Halmaheira Nieuw-Guinee, Kajoa en Batjan. Ceram, Goram en Watoebella. Waigioe. Timor. Java.). Sumatra. Amsterdam 1874. 8°.

The Java annual directory and almanac for 1816. Published under the sanction of Governement. Batavia 1816. 8°.

Jeekel (*L. J. P. J.*). Het Sumatra-tractaat. Leiden 1881. 8°. Akademisch proefschrift.

Jens (*W. L.*). Fararoer ro Rasoelsi isreen faas kwaar ro Loekas, kiawer ro woos Woranda béwoos Noefoor. De handelingen der Heilige-Apostelen beschreven door Lukas, vertaald in de Noefoorsche taal door Utrecht 1883. 8°.

Kál- Mádhab by Pandit Chandrakánta Tarkálangkára. Fasc. I. Calcutta 1885. 8°.

القوانين الشرعية لاهل المجالس الحكمية بتحقيق المسايل لتمييز لهم الحق من الباطل * Ini sĕgala atoeran hoekoem shara' bagi ahliahli madjilis hoekoem shara' dĕngan mĕnĕrangken haq sĕgala masala karna bĕrbeda bagi marika itoe barang jang bĕnar sama barang jang salah. Vervaardigd door *Osmân bin Abdullah bin Aqil bin Jahja*. Batavia 1885. 4°.

[illegible] Kawroeh ilmoe alam sawatara, vervaardigd door Raden Ngabehi *Sasra Koesoema*. Batavia. 1883. 8°.

Kemp (*P. H. van der*). De wet van den 20sten Juli 1884, Stbl. 147, houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op de suiker toegelicht uit de Handelingen der Staten-Generaal (Overgdr. uit het Tijds. van N. en. L. in N. I.). Batavia 1885. 8°.

Kheil (*N. M.*). Zur Fauna des Indo-Malayischen Archipels. Die Rhopalocera der Insel Nias. Berlin 1884. 4°.

Kiehl (*A. H.*). Notes on the Javanese. (Reprinted from the Journal of the Anthropological Institute, May 1877.) 8°.

Kielstra (*E. B.*). Onder de Atjehers. Verhaal van een Franschman, voor Nederlandsche lezers bewerkt. Haarlem 1885. 8°

Kool (*J. W.*). Art. 328a Wetboek van Strafregt voor inlanders. (Ind. Staatsblad 1879 N° 203). Alkmaar 1884. 8°. Akademisch Proefschrift.

Krehl (*L*). Das leben des Muhammed. Leipzig 1884. 8°.

Leon (*Fra Luis Ponce de*). Poems from the Spanish. Translated by H. Phillips Jr. Philadelphia 1883. 8°.

Letterproef van G. Kolff & Co., boekdrukkers te Batavia. 8°.

Lewin (*T. H*), A fly on the wheel, or how I helped to govern India. London 1885. 8°

Lockyer (*C.*). Beschrijvinge van den Koophandel in Oostindien, inhoudende middelen tot een goed bestier in den handel, prijscouranten, en tafels, de beschrijvingen van 't fort St. George, Atchin, Malacca, Condore, Canton, Anjenga, Muskat, Camron, Suratta, Goa, Carwar, Tellichery, Panola, Calicut, Caap de Goede Hoop, en St. Helena, item hare inwoonders, godsdienst, politie, gediertens, vrugten enz. Nieuwlijks vertaald door A. Schuyt. Amsterdam 1753. 8°

Löher (*F. von*). Beiträge zur Geschichte und Völkerkunde. 1ter Band. Frankfurt a/M. 1885. 8°

Lucardie. (*G. R*). Instructie atawa pepatjak aken goena kepala-kepala bangsa sabrang di dalem Residentie Samarang. Tersalin dari bahasa Ollanda. Javasche Courant 1885 N° 27. Samarang 1885. 12°.

Marryat (*F. S.*). Borneo and the Indian Archipelago. With drawings of costume und scenery. London 1848. 4°.

Matthes. (*B. F*), Over de âdâ's of gewoonten der Makassaren en Boegineezen. (Overgedr. uit Versl. en Meded. der K. A. van Wetens. afd. letterkunde 3de reeks Deel II). Amsterdam 1885. 8°.

Meinsma (*J. J.*). Babad tanah Djawi, in proza. Javaansche geschiedenis loopende van het jaar 1847 der Javaansche jaartelling. Uitgegeven van wege het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned. Indië. 1e stuk. 2e druk. 's Gravenhage 1884. 8°.

Michels (*A. des*). Les poèmes de l'Annam. Kim Vân Hiêu Tân Truyên. Tome 1. Transcription, traduction et notes. Tome II, 2e partie. Texte et caractères figuratifs. (Publication de l'Ecole des langues Orientales vivantes). Paris 1884. 8°.

Montanus (*A.*). De wonderen van 't Oosten ofte de beschrijving en Oorlogs-daden van oud en nieuw Oost-Indien. Vervolgt tot op dese tijt, van de sond-vloed af. Mitsgaders de reysen na hetselve. 1e. druk. 't Amsterdam 1655. 16°.

Muller & *Co* (*F.*). Litterature Française, Anglaise, Allemande, Italienne, Espagnole, etc. Suivie de quelques ouvrages sur les beaux arts. Catalogue de livres à prix marqués. Amsterdam 1885. 8°.

Murray. (*A. W.*), Forty years mission work in Polynesia and New Guinea, from 1835 to 1875. London 1876. 8°.

Muziekvereeniging Caecilia te Samarang. Statuten. (Goedgekeurd bij Gouvernements besluit dd. 29 December. 1884, Staatsblad N°. 236). Semarang 1885. 8°

نفايس النحلة في وسايل القبلة للعبد الذليل عثمان بن عبد الله بن عقيل عفي الله عنه * Nafâisoe' lnihlat fi wasâili'l qiblat. (Batavia 1885. Fol.)

Nederlandsche en Makassaarsche samenspraken, met woordenlijst. Batavia 1883. 8°.

Nederlandsch-Indische Landbouw. Maatschappij-Statuten. 8°.

Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw. Statuten Batavia 1885. 8°.

Nederlandsche Lloyd. Staat der geteekende risico's, verdiende premie, gevallen schaden en verdere gestie van het be-

stuur der Nederlandsche Lloyd, gevestigd te Amsterdam op ultimo December 1884. 4°.

New Guinea and the Western Pacific Islands. Correspondence respecting New Guinea and other islands, and the convention at Sydney of representatives of the Australasian Colonies. (In Continuation of (C-3814) August 1883 Presented to both Houses of Parliament by Command of Her Majesty. February 1884 London 1884. Folio.

New Guinea. Further Correspondence respecting New Guinea (In continuation of (C-1566) July 1876, and (C-3617) May 1883). Presented to the House of Commons bij Command of Her Majesty. July 1883. London 1883. Folio.

Nyhoff. (*M*), Catalogue d'une collection choisie de dessins Japonais et Chinois et de livres Japonais illustrés. La Haye 1885. 8°.

Nomina Geographica Neerlandica. Geschiedkundig onderzoek der Nederlandsche aardrijkskundige namen, onder redactie van Dr. J. Dornseiffen, Prof. J. H. Gallée, Prof. H. Kern, Prof. S. A. Naber en Dr. H. C. Rogge. Uitgegeven door het Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. 1e deel. Herdruk. Amsterdam en Utrecht 1885. 8o.

Nooy (*H. N. de*), [illegible] Soendaneesch leesboekje voor schoolgebruik. Batavia. 1883. 8°.

Ordonnancie op de overschrijving van den eigendom van vaste goederen en het inschrijven van hypotheken op dezelve in Nederlandsch Indië, afgekondigd bij Publ. van 21 April 1834 (S.bl. N°. 27), met de daarin gebrachte wijzigingen en 3 bijlagen. [Overgedr. uit de „Locomotief" 1884 en 1885.] Semarang 1885. 8°.

Oudemans (*J. A. C.*). Dr. P. A. Bergsma. In memoriam [Overgedr. uit het Utrechtsch Dagblad 8 Mei 1885.] 8°.

Paradigmen der arabischen Schriftsprache. Uebersichtliche Formenlehre nebst Anleitung zum Lesen und zum Ver-

ständniss der heutigen Vulgäraussprache (Herausgegeben von der K. K. öffentlichen Lehranstalt für Orientalische Sprachen in Wien). Wien 1885. 8°.

Patronen voor inlandsch vlechtwerk. Batavia. 1884 8°.

Perelaer (*M. T. H*). Het oordeel der Nederlandsche pers over de spoliatie (wederrechtelijke toeeigening), gevolgd door: De inlichtingen van den Minister van Koloniën aan de Tweede Kamer. Rotterdam 1885. 8°.

Phillips Jr. (*H*). A brief account of the more important public collections of American Archaeology in the United States. [Read before the American Philosophical Society 1883] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). A brief account of the earthquake at Aix la Chapelle (Aachen) on Monday August 26, 1878. [Reprinted from the Proceedings of the American Philosophical Society. Vol XVIII, N°. 103.] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). A prehistoric epic. [From the Penn Monthly for March 1882]. Philadelphia 1882. 8°.

Philipps Jr. (*H*). Certain old almanacs published in Philadelphia between 1705 and 1744 [Read before the American Philosophical Society, 1881] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Notes upon the Codex Ramirez, with a translation of the same. [Read before the American Philosophical Society, October 1883.] 8°.

Philips Jr. (*H.*). An account of an old work on cosmography. [Reprinted from the Proceedings of the American Philosophical Society 1880.] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). An account of two maps of America published respectively in the years 1550 and 1555. [Read before the American Philosophical Society 1880] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). The coinage of the United States of America. [Reprinted from the American Repository.] Philadelphia 1883. 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Notes upon the collection of coins and medals deposited by the Numismatic and Antiquarian Society

of Philadelphia. [The Pennsylvanian Museum and school of Industrial Art.] Philadelphia. 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Remarks upon a coin of Sicyon. [Reprinted from the American Journal of Numismatics for January 1882. Philadelphia.] 1882. 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Notes upon the collection of coins and medals now upon exhibition at the Pennsylvania Museum and school of Industrial Art, Memorial Hall, Fairmount Park, Philadelphia. [Reprinted from the Proceedings of the American Philosophical Society.] Philadelphia 1879. 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Head-dresses exhibited on ancient coins. Philadelphia 1881. 4°. (Niet in den handel).

Phillips Jr. (*H.*). Notes upon a Denarius of Augustus Caesar. [Reprinted from the American Journal of Numismatics]. Philadelphia 1880. 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Some recent discoveries of stone inplements in Africa and Asia. [Reprinted from the Proceedings of the American Philosophical Society 1880.] 8°.

Phillips Jr. (*H.*). Some observations on early currency of Maryland. A paper read before the Numismatic and Antiquarian Society of Philadelphia, 1867. 8°.

De pioniers in Indië door een pionier (*P. C. Huyser*). s' Gravenhage 1885. 8°.

[illegible] Çrigandono, vervaardigd door Raden Pandji Soerio Widjojo. Batavia. 1883. 8°.

Poensen (*C.*). De zending in Kediri, in 1883. [Overgedr. uit de Meded. van wege het Nederl. Zendelinggen., deel 28]. 8°.

Poensen (*C.*). Iets over den Javaan als mensch [Overgedr. uit de Meded. van wege het Nederl. Zendelinggen., deel 29] 8o.

Posewitz (*Th.*). Die Zinninseln im indischen Oceane. I. Geologie van Bangka Als Anhang: das Diamantvorkommen in Borneo. [Separatabdr. a. d. Mitth. a. d. Jahrb., der Kgl. Ung. geol. Aust. Bd. VII]. Budapest 1885. 8°.

Proceedings of the Numismatic and Antiquarian Society of Philadelphia in celebration of the twenty-fifth anniversary of its foundation, January 1858. Philadelphia 1883. 8°.

Proces van de Leidsche giftmengster Maria Catharina Swanenburg, huisvrouw van Johannes van der Linden, beschuldigd van vergiftiging. Met plaat. Leiden. 8°.

Quaritch (*B.*), Catalogue of English literature, poetic, dramatic, historic, miscellaneous; with works on the topographical and genealogical history of Great Britain and Ireland; and a collection of volumes produced by the earliest English printers: Caxton & others. No. 357 & 358. London 1884. 8°.

Quaritch (*B.*). Catalogue of French literatu re, comprising books in French or by French writers as well as works upon France, and productions of French art. London 1884. 8°.

Quaritch (*B.*). Catalogue of German literature, philology, antiquities, and art; and of Italian literature, dialects, archaeology, and art. London 1884. 8°.

Quaritch (*B.*). Catalogue of Spanish literature, and of works in the Limosin, Catalan, Valencian and Portuguese languages; books on the Peninsula. London 1885. 8°.

Quaritch (*B.*). A rough list of valuable and rare books, including the choicer portion of the Osterley Park library, the property of the Right Hon. the Earl of Jersey: also mawy cheap works of every class of literature recently purchased. London 1885. 8°.

Rekest van eenige handelaren dd. 12 Mei 1884 gericht aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal om het wetsontwerp, houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op de suiker te verwerpen en in geen geval een wet aan te nemen waarbij saccharimetrie tot grondslagen van accijnsheffing wordt voorgesteld, en een ontwerp van wet voor te stellen, dat tot grondslag heeft het uniformrecht. Folio.

A remonstrance of the Directors of the Netherlands East India Company, presented to the Lords States General of the United Provinces, in defence of the said Company touching the bloody proceedings against the English Merchants, executed at Amboyna. Together with the Acts of the Process, against the sayd English. And the reply of the English East India Company, to the said Remonstrance and Defence. London 1632. 4°.

Riedel (*J. G. F.*). Galela und Tobeloresen. Ethnographische Notizen. [Zeitschrift fur Ethn. Organ der Berl. Gesells. für Anthr., Ethn. und Urgeschichte 1885], 8°.

Riemsdyk (*H. M. D. van*) dan *J. Habbema*, Tjeritera boenga. Betawi 1883. 8°.

Rosenberg (*H. von*). Nederlandsch Nieuw Guinea en de Papoesche eilanden door A. Haga. Boekaankondiging. [Overdruk uit de Ind. Gids 1885.] 8°.

Rosenberg [H. *von*]. Die Paradiesvögel und ihre Verwandten. [Separat-Abdruck aus den Mitth. des Ornitholog. Vereines in Wien 1885.] 8°.

Rosny (*L. de*). Kami Yo-no maki. Histoire des dynasties divines. Publiée en Japonais. Traduite pour la première fois sur le texte original, accompagnée d'une glose inédite composée en Chinois et d'un commentaire perpétuel redigé en Français. I. La Genèse. [Publication de l' Ecole des langues Orientales vivantes]. Paris 1884. 8°.

Royal Geographical Society. Supplementary papers. Vol 1, Part 2. London 1884. 8°.

S. Fzn (*J.*). Kapitein Driftig. Blijspel in drie bedrijven. Semarang 1885. 12°.

[illegible] Een verhaaltje uit vroegeren tijd toen de dieren nog konden spreken. Soendaneesch sprookje („De aap en de schildpad"), opgeschreven en uitgegeven door A. W. en K. F. Holle. Batavia 1851. 8°.

Schlegel (*G.*). Nederlandsch-Chineesch Woordenboek met de transcriptie der Chineesche Karakters in het Tsiang Tsiu dialekt, hoofdzakelijk ten behoeve der tolken voor de Chineesche taal in Nederlandsch Indië. Deel I, afl I & II. Leiden 1884 85. 4°.

Schoebel (*C.*). L'Ame humaine au point de vue de la science ethnographique, suivi d'une note sur Claude Bernard et son principe du criterium expérimental. 2e edition. [Extrait des Actes de l'Institution ethnographique. Tome IX 1878]. Paris 1879. 8°.

Schwarzens (*G. B.*). Reise in Ost-Indien, worinnen mancherley Merkwürdigkeiten, besonders aber die Anno 1740, in seiner Anwesenheit zu Batavia fürgefallene Rebellion der Chinesen, und deroselben darauf erfolgte grose Massacre umständlich und aufrichtig beschrieben worden. Heilbronn 1751. 8°.

Semmelink (*J.*). Geschiedenis der Cholera in Oost-Indië vóór 1817. [Uitgegeven met Subsidie van de Vereeeniging tot bevordering der Geneeskundige Wetenschappen in Nederlandsch-Indië]. Utrecht 1885. 8°.

Shaw (*G. A.*). Madagascar and France with some account of the Island, its people, its resources and development. London 1885. 8°.

Kitab pengadjaran in het Bataksch vertaald door Djoberlindoegnau. Batavia 1883. 8°.

Stoomvaart-Maatschappij „Nederland." Verslag April 1885. Amsterdam 1885. 4°.

Surat sarita bara surat augh Hatalla. Bandjermasin 1883. 8°.

T. Eenige aanteekeningen op de landrente-ondernemingen der laatste jaren, speciaal gelijk ze plaats vonden in de Preanger-regentschappen. [Overgedr. uit het Tijds. van Nijv. en Landb., Juli-afl. 1884]. 8°.

Tagore (*Sourindro Mohun*). The caste system of the Hindus. Calcutta 1884. 8°.

Tagore (*Sourindro Mohun*). The ordres of Knighthood, British

and Foreign with a brief review of the titles of rank und merit in Ancient Hindustan. Parts. I, II & III. Calcutta 1884. 4°.

De zes reizen van de Heer *J. Bapt. Tavernier*, Baron van Aubonne; die hij, gedurende de tijt van veertig jaren, in Turkyen, Persien en in d'Indiën, langs alle de wegen, die derwaarts strekken, gedaan heeft. 1e Deel: Daar in van Turkyen, Persiën en 't serrail gehandelt wordt. 2e Deel: Daar in van d'Indiën, en van de geburige eilanden gehandelt wordt. Door J. H. Glazemaker vertaalt. 't Amsterdam 1682. 4°.

Tellegen (*B. D. H.*). De wedergeboorte van Nederland. Groningen 1884. 8°.

Thomson (*J. T.*). Sequel to some glimpses into life in the far East. London 1865. 8°.

[illegible] Javaansch spel- en leesboekje. Samarang 1885. 8°.

[illegible] Geschiedenis van Sinbad, vertaald door Mas Ngabehi Kromo Prawiro. Batavia 1883. 8°.

Tugault (*A.*). Éléments de la langue Malaise ou Malaye. *بهاس ملايو* Paris 1863. 8°.

Uitkeerings- tevens Weduwen- en Weezenfonds voor Europeesche en met hen gelijkgestelde civiele landsdienaren in Nederlandsch-Indië, „Help u zelf". Reglement en circulaires. Batavia 1885. 12° en Folio.

Verbeek (*R. D. M.*). Krakatau. 2e gedeelte. Met platen en kaarten. Batavia 1885. 8°.

Vermeer (*L.*). Reizen en lotgevallen in de Nederlandsch Oost-Indische bezittingen. Amsterdam 1843. 8°.

Versteeg (*W. F.*). Nieuw-Guinea in 't bijzonder Onin en Kowia. [Overdruk uit het Tijds. van het Aardr. Genootschap te Amsterdam]. Amsterdam 1885. 8°.

Verstege (*J. J. W. E.*). 1815. — 30 April. — 1885. Voorheen en thans. Eene vergelijkende beschouwing bij het zeventigjarig

bestaan der Militaire Willems-orde. Amsterdam 1885. 8°.

[illegible] Vervaardigd door Raden Hadji Moehamad Moesa, hoofdpanghoeloe van Limbangan. 2e druk. Batavia 1883. 8°.

Weiszbuch. Vorgelegt dem Deutschen Reichstage in der 1 Session der 6 Legislatur-Periode. 2 Theilen. Berlin 1885. 4°.

Wesley & Son (*W.*). The natural history and scientific book-circular: recent purchases and new works: botany, conchology, entomology, fishes, mammalia, ornithology, astronomy, chemistry, electricity, geology, mathematics, optics, meteorology. No. 65 en 66. London 1885. 8°.

Wetenschappelijke voordrachten gehouden te Amsterdam in 1883, ter gelegenheid der Koloniale tentoonstelling. Uitgegeven door de vijfde afdeeling van het tentoonstellings-bestuur. Met eene voorrede van Mr. F. C. Asser. Leiden. 1884. 8°.

Winter Sr. (*C. F.*). Verzameling van zedelijke verhalen. Uit het Hollandsch vertaald. 2e deel. 2e druk. Samarang 1875. 8°.
Idem 2e deel. 3e druk. Batavia 1883. 8°.

Winter (*F. L.*). [illegible] Laksitardja, uit de Locomotief overgebracht in het Javaansch door F L. Winter, en op maat gebracht door Ngabei Tirta Pradja en Ngabei Djaja Soepĕna. Soerakarta 1885. 12°.

Winter (*F. W.*). [illegible] Javaansche gedichten op zang voor schoolgebruik. 2e druk. Herzien en verbeterd door F. L. Winter 1e Deel. Batavia 1882. 8°.

Wisclius (*J. A. B.*). Het gevangenis- en dwangarbeidstelsel in Nederlandsch- en in Britsch-Indië, gevolgd door een opstel over de jute-aanplant en jute-spinnerijen in Bengalen. Zalt-Bommel 1885. 8°.

**Eenige opmerkingen over het ontwerp van kopermijnontginning op het eiland Timor van H. de Bruijn. Kampen 1869. 8°.

ظفر نامه Zafarnameh by Mauláná Sharfuddin 'Ali Yazdi, edited by Maulavi Muhammad Ilahdád. Vol. I. Fasc. I. Calcutta 1885. 8°.

Zimmer (*G.*). Leven en sterven eener zendelingsdochter op Borneo. Met een woord vooraf van J. P. G. Westhoff. Amsterdam. 8°.

BIJLAGE V.

AANWINSTEN

VAN HET

Munt- en Penning-Kabinet in 1885.

MEDAILLES.

Ned. Indië.	Legpenning op de terugkomst in Nederland der Holl. schepen uit O. I., 1598. — k.	Gekocht.
	Ongelukkige reis van VEIJSELAAR en SILLEMAN, 1695. — z.	〃
	Ter eere van DE SUFFREN, 1785.—br.	〃
	Zilv. bruiloft van ASPELING en GRAIMONT, 1844. — z.	〃
	Draagpenning voor inl. schepelingen. — z. en br.	Marine Depart.
	Mil. draagpenning voor 24 en 12 jarigen dienst, klein model, — z. en br.	Gekocht.
	Prijs-medaille van het 3e Indische landbouw-congres. — z. en br. .	Geschenk van M. Couvée.
	Atjeh-medaille. — k.	Mil. Depart.
Nederland.	Vrede van Munster, 1648. — z.	Gekocht.
	Moord van J. en C. DE WITT, 1672. — z.	〃
	Zilv. bruiloft van v. DISHOECK, 1733. — z.	〃
	Huwelijk van WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, 1734. — z. . . . ,	〃

Nederland.	Zilv. bruiloft van v. CITTERS en KIES, 1738. — z. . , . . .	Gekocht.
	Vrede van Aken, 1748. — z. .	〃
	Verlies van koloniën aan de Engelschen, 1782. — z.	〃
	Viering van het Alliantie tractaat te Rotterdam, 1786. — z. . . .	Geschenk van Jhr. H. W. F. HORA SICCAMA.
	Utrechtsche studenten-senaat, 1814.: — br..	Gekocht.
	Huwelijk van den kroonprins, 1816 — tin.	〃
	Academie van wetenschappen te Brussel, 1816.— br.	〃
	Steenlegging van de academie te	〃
	Gent, 1819. — br.	〃
	Assurantie-maatschappij te Antwerpen, 1819. — z.	〃
	Koperen bruiloft van v. HEECKEREN v. BRANDSENBURG en STRAALMAN, 1822. -- br.	〃
	N. Holl. Kanaal, 1824. — br.	〃
	Algemeene wapening 1830. — br.	〃
	Inneming van Hasselt en Leuven, 1831. — br.	〃
	Hulde aan de Leidsche jagers, 1831. — br.	〃
	Metalen kruis	W. P. GROENEVELDT.
	Idem, klein en zeer klein model. — br.	Gekocht.
	Tweede eeuwfeest van het Rem. seminarium te Amsterdam, 1834. — br.	〃

Nederland.	P. C. Hooft, door Menger. — br.	Gekocht.
	25jarige regering van Willem I, 1838. — br.	〃
	Invoering der Ned. Wetboeken, 1838. — br.	〃
	25jarig bestaan van het Coll. v. Comm. van het Grootboek, 1839. — br.	〃
	Leidsche maskerade, 1840. — br.	〃
	25jarig grootmeesterschap van prins Frederik, 1841. — br	〃
	Overlijden van Willem I, 1843. — br.	〃
	Nieuwe beurs te Amsterdam, 1845. — br.	〃
	50jarig verbeterd onderwijs op armen-scholen te Amsterdam, 1847. — br.	〃
	Prijs-medaille van de Holl. maatschappij v. Landbouw, 1847. — br.	〃
	Overlijden v. Willem II, 1849. — br.	〃
	Prijs-medaille voor teeken-scholen, 1849. — br.	〃
	25jarig huwelijk van prins Frederik, 1850. — br.	〃
	H. Tollens, 1850. — br. . . .	〃
	J. W. Pieneman, 1853. — br. .	〃
	Standbeeld van Willem II, 1854. — z. en br.	Geschenk van Jhr. H. W. F. Hora Siccama.
	Meerderjarigheid van den Prins van Oranje, 1858. — br.	Gekocht.
	Voor menschlievend hulpbetoon, 1859. — br.	〃

Nederland.	Prijs-medaille v. de Acad. v. beeldende kunsten te Rotterd., 1860. — br.	Gekocht.
	Nederland's verlossing in 1813 herdacht (God bescherme enz.), 1863. — tin.	Geschenk van H. E. D. ENGELHARD.
	Idem (Herinnering enz.), 1863. — tin.	〃
	Prof. G. J. Mulder. 1865. — br.	W. O. GALLOIS.
	Prijs-medaille van de intern. kol. en uitvoer-handel tentoonstelling te Amsterdam, 1883. — br. . . .	A. G. VORDEMAN.
	Idem van het corps kon. scherpschutters te Rotterdam, groot en klein model, 1884. — br. . . .	Ned. Reg.
	Rembrandt door M. C. de Vries. — br.	Gekocht.
België.	Opening van een spoorweg naar Gent, 1837. — br.	〃
	Bezoek van Gericke en Frère Orban aan de munt te Brussel, 1861. — nikkel.	〃
Engeland.	Van stapel loopen van the Great Britain, 1843. — tin.	Geruild.
	Opening van the new royal exchange te Londen, 1844. — tin.	〃
Frankrijk.	Jeton, z. j. (15e eeuw). — k. . .	Gekocht.
Duitschland.	Jeton van Neuremberg (drie verschillende) — k.	〃
	Vrede van Neuremberg, 1650 (vierkant). — z.	〃
America.	E. K. Price, 1879. — br. . . .	Geschenk van E. K. PRICE.

Britsch-Indië. Prijs-medaille van de Calcutte international exhibition, 1883/4. — z. en br. . . . . Mr. N. P. VAN DEN BERG en A. HOLLE.

MUNTEN.

Ned.-Indië. Hindoe periode. Gobog (19 soorten). — k. . . . . Gekocht.

Banka. Tinnen munt (NETSCHER en v. D. CHIJS no. 235). . . . . 〃

Bandjermasin. Duit, — k. . . . 〃

Goa. Dinara. — g. . . . . . Geschenk van G. T. L. CADET.

Java-dukaat, 1746. — g. . . . Gekocht.

Dukaton, Holland, 1732. — afslag in goud. . . . . . 〃

〃 W. Friesland, 1728. — z. 〃

〃 Gelderland, 1739. — z. 〃

Duit, W. Friesland, 1736, 45. — k. 〃

Dubbele duit (Duyt Javas), 1783. — Geschenk van Mr. J. A. v. D. CHIJS.

$\frac{1}{16}$ gulden, 1802, varieteit. z. . Dr. J. L. A. BRANDES.

Duit ($5\,{}^{1}/_{16}$) 1826. — k. . . . Gekocht.

Duit met M. R. C. T. enz. — k. 〃

Bali. Pěkoe. — k. . . . . . Geschenk van Dr. J. L. A. BRANDES.

Borneo. Sambas, munten van de kongsi Thai-kong — tin. . . . Geschenk van A. HAGA.

Ned.-Indië.	Benkoelen, ropij 1784. — z. . .	Gekocht.
	Djambi, naam onbekend. — tin. .	W. P. GROENEVELDT.
	Atjeh, twee kèpeng, 1861. — k. .	Gekocht.
Japan.	Halve Sen, z. j. — k.	〃
	10 sen, z. j. — z.	W. P. GROENEVELDT.
Siam.	Wissel-geld (32 soorten). — porcelein.	Gekocht.
Hongkong.	10 cent, cent en mil, — z. e k.	W. P. GROENEVELDT.
Mal. schier-eil.	Pahang. Cent van de kongsi kiënsing. — tin.	A. G. VORDERMAN.
	Kwantan, id. id. kan-soen. — tin.	A. G. VORDERMAN.
	Poeloe-pinang, dubbele pai, 1825. — k.	Gekocht.
	pai, 1825. 28. — k.	〃
	? (Neumann, no. 19977) . . .	〃
	Straits Settlements, 10 cents en cent. — z. en k.	W. P. GROENEVELDT.
Bengalen.	Pai (Neumann, no. 19931). — k.	Geschenk van Mr. J. A. v. D. CHIJS.
Madras.	Twee pagoda's. — g.	Gekocht.
Tranquebar.	Vier kas van Frederik V. — k. .	〃
	〃 〃 〃 Christian VII. — k.	〃
Ceilon.	$^{1}/_{24}$ ropij, 1803. — k.	〃
	stuiver, 1791. — k.	〃
Goa.	ropij, 1782. — z.	〃
Bombay.	pice, z. j. — k.	〃
	fanam, z. j. — z.	〃
Britsch-Indië.	$^{1}/_{4}$ rupee, 1835. — z.	〃
Delhi.	$^{1}/_{2}$ ropij van Akbar, z. j. — z. .	〃

elhi.	Zodiac-ropijen, 8 soorten. — z.	Gekocht.
	halve idem 5 soorten. — z.	″
ysore.	hoen. — g.	″
erzië.	koperen muntjes, 24 soorten.	Geschenk van P. AGANOOR.
	dubbele toman, 1180 (?). — g.	Gekocht.
	dubbele ropij, z. j. — z.	″
	ropij, 1170, 1194, 1198 en één z. j. — z.	″
	$^1/_2$ id. 1192, 1231, 1239 en drie z. j. — z.	″
	$^1/_4$ id. 1287 en vijf z. j. — z.	″
	$^1/_8$ id. 1282 en één z. j. — — z.	″
	shahi, 1271, 1273. 1274. — z.	″
	drie onbestemde munten. — z.	″
ederland.	Holland, dukaat, 1781. — g.	″
	rijks-daalder, 1693. — z.	Geruild.
	leeuwen-daalder, 1576. — z.	″
	dukaton, 1661. — z.	Gekocht.
	driegulden, 1694. — z.	″
	tien-stuiver, 1606. — z.	Geruild.
	oordje. — k.	″
eeland.	arends-daalder, 1602 — z.	″
	dukaton, 1662, 1766. — z.	Gekocht.
	vijf-schelling-stuk, 1686. — z.	Geruild.
	hoedjes-schelling, 1727, 30, 34. — z.	Gekocht.
	stuivertje, 1731. — z.	Gekocht.
V. Friesl.	dukaat, 1758. — g.	″
	dukaton, 1660. — z.	″
	daalder 1686. — z.	Geruild.
riesland.	rijder-daalder, 1582. — z.	″
	kogger-daalder, 1687. — z.	″
	$^1/_2$ drie gulden, 1696. — z.	Gekocht.
	$^1/_2$ gulden, 1696. — z.	″
	14 stuiverstuk, 1684. — z.	″

	snaphaan-schelling, 1599. — z.	. Geruild.
	stuivertje, 1738. — z.	. Gekocht.
Groningen.	rijksdaalder, 1683. — z. . . .	. Geruild.
	28 stuiverstuk, 1681. — z. . .	〃
	staten-schelling, 1687. — z. . .	〃
Overijssel.	dukaton, 1670. — z.	. Gekocht.
	stuivertje, 1766. — z. . . .	〃
Gelderland.	driegulden, 1694. — z. . . .	〃
	tweegulden, 1694. — z. . . .	. Geruild.
	scheepjes-schelling, 1734. — z.	. Gekocht.
Utrecht.	dubbele dukaat, 1784. — g. .	〃
	halve rijder, 1750. — g. . .	〃
	1/2 driegulden, 1761. — z. . .	〃
	1/2 gulden, 1760. — z. . . .	〃
	staten-schelling, 1686. — z. .	. Geruild.
	Duit, 1792. — afslag. in zilver	. Geschenk. van Dr. J. L. A. BRANDES.
Deventer.	driegulden, 1686. — z. . . .	. Geruild.
	stuiver, 1691. — z.	〃
	duit, 1663. — k.	〃
Kampen.	driegulden, 1682. — z.	〃
Zutphen.	schelling, 1688. — z.	. Gekocht.
Groningen.	28 stuiver, 1627. — z	. Geruild.
	staten-schelling, 1691. — z. . .	〃
Huissen.	duit, — k.	. Gekocht.
Kon. Holl.	50 stuiver, 1808. — z. . . .	〃
België.	20 francs, 1870. — g. . . .	〃
	daalder, 1703. — z.	〃
	1/2 idem, 1633, 49. — z. . .	〃
	3 mijten, 1547. — k. . . .	〃
	1/2 liard, 1616. — k. . . .	〃
	liard, 1791. — k.	. Geruild.
	1/4 franc, 1834. — z. . . .	〃
	20 centimes, 1852. — z. . .	〃

	Luik, sede vacante, 1744. — k.	Geruild.
	Luxemb. 1/2 liard, 1783. — k.	〃
	〃 10 centimes, 1855. — k.	〃
Engeland.	3 schilling bank token, 1812. — z.	Gekocht.
	crown, 1844. — z.	〃
	threepence, 1835. — z. . . .	〃
	1 1/2 penny, 1835, 42. — z. .	〃
	Guernesey, 8 doubles, 1868. — k.	〃
	threepence, 1682. — z. . . .	Geruild.
	1/2 guinea, 1756. — g. . .	〃
	1 sh. 6 d. bank token, 1812. — z.	〃
	sovereign, 1829. — g. . . .	〃
	sixpence, 1831. — z. . . .	〃
Frankrijk.	1/2 één, 1776. — z. . . .	Gekocht.
	20 francs, 1808, 1848, 1855. — g.	〃
	10 〃 1857. — g. . . .	〃
	2 〃 1824. — z.	〃
	5 francs, an 11. — z. . . .	Gekocht.
	franc, an 13, 1820, 21, 24, 71. — z.	Gekocht.
	20 centimes, 1853. — z. . .	Geruild.
	10 〃 , 1808. — bill. .	〃
	5 centimes 1853, 54. — k. . .	Geschenk van Dr. J. L. A. BRANDES.
	munt van Nevers, 1609. — k.	Geschenk van Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
Spanje.	doblon, 1814, 20. — g. . . .	Gekocht.
	4 escudos, 1820. — g. . . .	〃
	20 realen, 1861. — g. . . .	〃
	16 maravedises, 1661. — k. . .	〃
	8 〃 , 1599, 1662. — k.	〃
	peseta, 1833. — z.	〃
	1/2 peseta, 1742, 48. — z. . .	〃

	Gibraltar, quarto 1810, 42. — k.	Gekocht.
Portugal.	Halve dobra, 1790. — g. . .	〃
	tostao van Jozeph I, z. j. — z. .	〃
	10 reis, 1754. — k.	Geruild.
Zwitserland.	Bisdom Sitten. Naam onbekend, 1627 en z. j. — z.	〃
Duitschland.	Baden, gulden, 1847. — z. . .	〃
	6 kreuzer, 1834. — z. .	Gekocht.
	3 〃 〃 — z. .	〃
	Beijeren, 3 kreuzer, 1822. — bill.	Geruild.
	Brunswijk-Luneburg, dukaat, 1664. — g.	Gekocht.
	Pfennig, 1791. — k.	Geruild.
	Corvey, 4 Pfennige 1787. — k.	Gekocht.
	Frankfort, gulden, 1838. — z. .	Geruild.
	kreuzer, 1857, 62. — bill.	〃
	Gulik en Berg, 2 stuiver, 1793. — bill.	Gekocht.
	Hamburg, 20 Mark, 1880. — g.	〃
	2 schilling, 1687. — z.	〃
	Hanover, 3 Marien-groschen, 1817. — z.	〃
	1/12 Thaler, 1836. — z.	Geruild.
	1/24 〃, 1828. — bill.	Gekocht.
	Pfennig, 1782, 1821. — k.	〃
	1/2 groschen, 1858 — bill.	Geruild.
	Hessen--Cassel, 1/6 Thaler, 1835. — z.	〃
	Heller, 1728. — k.	Gekocht.
	Mecklenburg-Strelitz, 1/48 Thaler, 1841. — bill.	Geruild.
	Munster (stad), 1 1/2 Pfennig, 1758. — k.	〃
	Nassau, 6 kreuzer. 1825. — z.	Gekocht.
	Paderborn, 2 Pfennig, 1743. — k.	Geruild.

	Pruissen, Thaler, 1791. — z.	Geruild.
	$^{1}/_{6}$ Thaler, 1826. — z.	″
	$^{1}/_{12}$ ″, 1766. — z.	″
	schilling, 1797. — k.	″
	4 Pfennige, 1850. — k.	″
	Regensburg, Heller, 1761. — k.	Gekocht.
	Saksen, 2 Neu-groschen, 1855. — bill.	Geruild.
	Saksen-Coburg-Saalfeld, 6 Pfennig, 1808. — bill.	Gekocht.
	Saksen Weimar-Eisenach, Silber groschen, 1840.	Geruild.
	Schwarzburg-Sondershausen $^{1}/_{2}$ S. groschen, 1858.	″
	$^{1}/_{4}$ kreuzer, 1857. — k.	″
	Waldeck, Silber groschen, 1842.	″
Duit. keizerr.	5 Mark, 1875. — z.	Gekocht.
	2 ″, 1877. — z.	″
	Mark, 1875. — z.	″
	50 Pfennige, 1875—77. — z. .	″
	20 ″, 1875. — z.	″
Oostenrijk.	dubbele souverein, 1799. — g. .	Gekocht.
	″ dukaat, 1778. — g. .	″
	Thaler voor Hongarije, 1765. — z.	″
	Zwanziger, 1831. — z. . . .	″
	$^{1}/_{4}$ Florin, 1858. — z. . . .	Geruild.
	kreuzer, 1800. — k.	″
Italië.	Milaan, Filips IV, naam onbekend, z. j. — k.	Gekocht.
	Napels, 10 tornesi, 1798. — k. .	″
	Pius IX, 2 lire, 1867. — z. .	″
	5 baiocchi, 1852. — k.	″
	$^{1}/_{2}$ baiocco, 1850, 51. — k.	″
	Napoleon I, lira, 1810. — z. .	″
	10 soldi, 1810. — z. .	″

	5 soldi, 1809, 12. — z.	Gekocht.
	Victor Emanuel, 20 lire, 1862. — g.	〃
	10 lire, 1863. — g. .	〃
	Rom. republiek, 3 baiocchi, 1849. — k.	〃
	Monaco, 5 centimes, 1837. — k.	〃
Polen.	3 grosze, 1840. — k.	〃
Jonische eil.	miobolos, 1834. — k.	〃
	naam onbekend, 1819. — k.	〃
America.	Vereenigde staten, dollar, 1797, 98. — z.	〃
	10 dollars, 1847. — g. . . .	〃
	25 cents, 1821. — z.	〃
	5 〃 , 1800. — z.	〃
	dime, 1856. — z.	Geschenk van W. P. GROENEVELDT.
	Mexico, cuartilla, 1833. — k. .	Geruild.
	Suriname, 3 gulden, 1794. — z.	Gekocht.
	Demerary en Essequebo, 3, 2, 1, 1/2 en 1/4 guilder, 1809. — z.	〃
	stiver, 1813. — k. . .	〃
	Brazilië, 320 reis, 1800. — z. .	Geschenk van K. F. VAN DELDEN LAËRNE.
	2000 〃 , 1875. — z. .	〃
	1000 〃 , 1866. — z. .	〃
	500 〃 , 1867. — z. .	〃
	200 〃 , 1866. — z. .	〃
	〃 〃 , 1871. — nik.	〃
	100 〃 , 〃 — 〃	〃
	40 〃 , 1873. — k. .	〃
	20 〃 , 1869. — k. .	〃
	10 〃 , 〃 — k. .	〃
Bourbon.	3 sous, 1779, 81. — bill. . . .	Gekocht.
Australië.	Sydney, 15 pence, 1813. — z. .	Gekocht.

PAPIEREN GELD.

Ned. Indië.	24 stuivers, 1810.	Gekocht.
	Besoeki, bandjir-kanaal, 12,5 cents.	Geschenk van P. DE LAPEYRIE.
	Sumatra, Tandem hilir, 10 en 5 cents.	
	Rimboen, dollar, 5, 2 en 1 cents.	
	Lingga, idem. . . .	
Italië.	lira, 1874.	Geschenk van E. DUNLOP.
America.	Confederate states, 50 dollars, 1861.	Geschenk van E. K. PRICE.
	10 〃 1864.	
	50 cents, 1863.	
	State of Virginia, dollar, 1861.	
	〃 〃 Alabama, 〃 1863.	
	〃 〃 S. Carolina, 75 cents, 1863.	
	50 〃 1861,62	
	25 〃 〃 〃	
	15 〃 1863.	
	10 〃 1861.63	
	City of Richmond, 25 cents, 1862.	
	Corpor. of 〃 50 〃 1861.	
	Augusta savings bank, 50 cents, z. j.	
	City of Charleston, 15 cents, 1862.	

BIJLAGE VI.

AANWINSTEN

VAN HET

Etnologisch museum in 1885

Benkoelen.	Zilveren sipit djangoet . . .	Geschenk van J. A. AECKERLIN.
	Dodong.	
	Anting-anting gadis. . . .	
	Keuken-gereedschap (3 stuks).	
	Sigaren-kokers (3 stuks). . .	
Engano.	Hoofd-tooisel eener bruid. .	Als voren.
Lampong	Kĕpek	Geschenk van J. C. VAN HASSELT.
	Kogel-gieter	
	Kĕlĕla	
	Kĕtjendang	
	Oesap tangan.	
	Gendi	
	Koekoer kelapa	
	Tanggoeh	
	Belanga tanah	
	Radja 〃	
	Taboe koembang.	
	Toedoeng . . . , . . .	
	Kembang patjar.	
Atjeh	Djimat (2 stuks). . . .	Gesch. v. G. SCHERER.
Indragiri.	Koelit trap.	Geschenk van J. BOERS.
	Ketoemboh.	
	Tabaks-doos.	
	Tabaks-kokertje	
Palembang.	Horologie-ketting.	Als voren.
	Djangka	
	Fluit.	

	Rebana (2 stuks).	Gekocht.
Redjang.	Badjoe	Gesch. v. J. A. AECKERLIN.
	Gordel	
	Sigaren-koker (2 stuks). . .	
Kwant. distr.	Lijnwaad (6 soorten) . . .	Geschenk v. J. BOERS.
	Saroeng (11 soorten) . . .	
	Slendang (2 soorten) . . .	
Java.	Gouden kris-gevest	Gekocht.
	Krakeling. . .	Gesch. v. Dr. A. G. VORDERMAN.
	Rebana (drie soorten). . .	Gekocht.
	Trawangsa.	〃
	Bade met zilveren scheede .	〃
	Tournooi-haak. . . .	Gesch. v. H. DE RUDDER.
Borneo.	Schild (2 stuks).	Depositum van de N. I. Regering.
	Staatsie-bord van den Kapthai van Langfong (4 stuks). .	
	Zegel-stempels van idem (4 stuks).	
Menado.	Model van een woonhuis . .	Geschenk van Mr. TH. DER KINDEREN.
	〃 〃 〃 vlerk-praauw .	
	〃 〃 〃 praauw. . .	
	〃 〃 〃 harpoen. . .	
	Kleeding-stuk van boomschorsch (3 stuks). . . .	
	Doos. .	Geschenk van E. O. KERKHOVEN.
	Mandje.	
Talauer-eilanden.	Staatsie-stok (3 stuks).	Gesch. v. E. O. KERKHOVEN.
	Vischnet.	
Ceram.	Tjekalele-schild.	Als voren.
	〃 -zwaard	
	Boog en pijlen	
	Elger	
Kei-eilanden.	Crania uit eene dooden-grot.	Gesch. v. A. LANGEN.
	Houten voorwerpen . . .	
	Parang	

	Drink-nap.	Gesch. v. A. Langen.
	Kalebas.	
	Looden ringen	
	Armband	
	Glas.	
	Kopje (2 stuks).	
	Bord (6 〃).	
	Klewang (2 stuks)	
Tenimber-eil.	Werp-spiets	Gesch. v. E. O. Kerkhoven.
	Lans.	
	Oepoe lère	
	Sarong.	
	Sirih-zak	
	Gordel-versiersel.	
	Kam.	
	Schelp voor lepels	
	Schedel.	
Babar.	Pagaai (2 stuks).	Als voren.
	Sirih-kalk doos	
	Oorring	
	Sarong.	
Dawelaar.	Sirih-zak	Als voren.
	Oepoe-lère.	
Timor-laut.	Lepel (7 stuks).	Als voren.
	Sirih-kalk-koker.	
N. Guinea	Doreh. Sagoe-lepel (2 stuks). .	Als voren.
	Pagaai.	
	Kam (2 stuks) . . .	
	Borst-band.	
	Amulét.	
	Oor-sieraad.	
	Geelvinks-baai. Tjidako . . .	
	Amberno-gebied. Kam. . . .	
	Sagoe-lepel.	
	Sagoe-wasscher . . .	

	Kinder-boog en pijltjes.	
	Elger	Als voren.
	Pagaai	
	Afgods-beeld	
	Boog en pijlen . . .	
	Voorhoofd-versiersel. .	
	Krans	
	Hals-keten.	
	Taschje	
	Krokodil-tand (versiersel)	
	Hals-versiering . . .	
	Neus- 〃 . . .	
Bali.	Bamboe tot bewaring van lontarboeken	Gesch. v. d. N. I. Regering.
	Waterpas-instrument.	
Riouw.	Bewijs van lidmaatschap van het Ghi-hin-verbond. . .	Gesch. v. J. BOERS.
Varia.	Zilveren inktkoker met het jaartal 1732.	Depositum van de N. I. Regering.
	〃 plaat van den Bode van Boedelmeesteren (18e eeuw, 2 stuks) . . .	
	Zeer oude gendi. . . .	Gesch. v. W. V. FRANTS.
	Fijn besneden ornament van klapperdop	Gekocht.

BIJLAGE VII.

LIJST

der ingekomen boekwerken gedurende het vierde kwartaal 1885.

Afdrukken van handen op rotsen bij Nieuw-Guinea. I. *Leon* (*Th. B.*). Aanteekeningen betreffende de eilanden Aergoeni en Oegar in de golf van Mac Cluer. II. *Braam Morris* (*D. F. van*). Verslag van ecn tocht naar de Sekaar-Baai. III. Verslag van een bezoek op het eiland Klein-Kei door het Etat-major van Z. M. Stoomschip *Samarang*. (Overgedr. uit het Tijds. Bat. Gen. deel 29) 8°.

Arriëns (*W. A.*). De krijgstucht aan boord Zr. Ms. Oorlogsschepen in Nederland en Indië in verband met het nieuwe strafstelsel. 's Gravenhage 1885. 8°.

De geconcentreerde stelling in Groot-Atjeh. Met schetskaart. 's Gravenhage 1885. 8°.

21 kaarten voorstellende het ten uitvoer leggen der concessie, aangevraagd door de Heeren *Banck* c. s. Folio.

Bastian (*A.*). Der Papua des dunkeln Inselreichs im Lichte psychologischer Forschung. Berlin 1885. 8°.

Berg (*N. P. van den*). De regeling van het landbouw-crediet in Nederlandsch-Indië. [Overdr. van het Tijds. van Nijv. en Landb. October afl. 1885.] 8°.

Bibliothek interessanter und gediegener Studien und Abhandlungen aus der Wissenschaftlichen Litteratur Frankreichs. Mit deutschen Anmerkungen von J. Baum-

garten. X. Tableaux ethnographiques et géographiques. — Cassel 1885. 8⁰.

Bijdragen van het Statistisch Instituut. N°1. 8⁰.

Bijnkershoek (*Cornelii van*), jurisconsulti, senatus supremi Hollandiae, Zelandiae et Frisiae praesidis, opera ommia. II Tomi. Lugduni Batavorum 1767. Folio.

Blok (*E.*). Sjair perang Atjeh. Naar een te Singapoera (?) gelithographeerden Maleischen tekst in het Hollandsch vertaald. [Overdr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8⁰.

Boekoe tjerita Ban Hoa Lauw tempo hongte Song Tjin Tjong merk Taij Song Tiauw, tempo Tek Tjeng masi ketjil. Terkarang oleh Lim Ho Hin. Betawi 1885. 12⁰.

Buitenzorgsche Wedloop-Societeit. Reglement. Batavia 1869. 8⁰.

Burnell (*A. C.*). The voyage of John Huyghen van Linschoten to the East-Indies. From the old English translation of 1598. The first book, containing his description of the East. 2 Volumes. The second volume by Mr. P. A. Tiele. London 1885. 8⁰.

Campen (*C. F. H.*). De godsdienstbegrippen der Halemaherasche Alfoeren. Eenige oude volkssagen naverteld. [Overgedr. uit het Tijds. Bat. Gen. deel 30]. 8⁰.

Catalogus der boekerij van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. Tweede gedeelte. 's Hertogenbosch 1885. 8⁰.

Catalogus van de in het gebouw der Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw op het Koningsplein te Batavia tentoongestelde Nederlandsch-Indische inzendingen, bestemd voor de Internationale expositie van Parijs in 1878. (28 November — 5 December 1877). Batavia 1877. 8⁰.

Charolais (*L. de*). L'Inde Française. Deux années sur la côte de Coromandel. Paris 1877. 8⁰.

Chijs (*J. A. van der*). Hoe men in de 17de eeuw Gouverneur-Generaal werd. [Overdr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8⁰.

Dissel Szn. (*H. van*). De particuliere landerijen in het gewest Celebes en Onderhoorigheden. Batavia. 1885. 8°.

Eeden (*F. W. van*). Ramee en rameevezel. [Overgedr. uit het Tijds. van Nijverh. 1869]. 8°.

Faber (*M. von*). Herwijnen. Bijdrage tot de geschiedenis van het Middelbaar Onderwijs in Ned.-Indië. [Overdr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Figee (*Dr. S.*). Eb en vloed. [Overgedr. uit het Nat. Tijds. voor Ned.-Indië deel XLV]. Batavia 1885. 8°.

Fokkens Jr. (*F.*). Beklimming van den Dåråwati. [Overdr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Forbes (*H. O.*). A naturalist's wanderings in the Eastern Archipelago. A narrative of travel and exploration from 1878 to 1883. With numerous illustrations from the author's sketches and descriptions by Mr. J. B. Gibbs. London 1885. 8°.

Friis (*J. A.*). Lexicon Lapponicum cum interpretatione Latina et Norvegica adjuncta brevi grammaticae Lapponicae adumbratione. — Christianiae 1885. 4°.

Geographische Gesellschaft in Bremen. — Deutsche Geographische Blätter. Herausgegeben durch Dr. M. Lindeman. Band VIII, Heft 1 & 2. Bremen 1885. 8°.

Gids voor het aandoen van de reede Batavia. [Hydrographisch bureau te Batavia]. Batavia 1885. 8°.

Gymnastiek-Vereeniging „Weltevreden" te Batavia. — Statuten. Batavia 1885. 12°.

Gobineau (*Comte de*). Nouvelles Asiatiques. Paris 1876. 8°.

Goossens (*M. A. F.*). Reis naar de zuidelijke nederzettingen van Groot-Atjeh. [Overgedr. uit het Tijds. van het Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Gower (*R.*). Notes of a tour from Brindisi to Yokohama. 1883—1884. London 1885. 8°.

Gramberg (*J. S. G.*). De toekomst van Indië. Voorlezing gehouden in de zaal der Loge „de Ster in het Oosten", op den 8^en Juli 1878. Met een naschrift. Batavia 1878. 8°.

Griffis (*W. E.*). Corea. The Hermit nation. (I Ancient and mediaeval history. II Political and Social Corea. III Modern and recent history). London 1882. 8°.

Grobbee (*H. P.*). De panghoeloe als adviseur in strafzaken. [Academisch proefschrift]. 's Gravenhage 1884. 8°.

Groneman (*J.*). Javaansche rangen en pajoeng's. — Jogjåkartå 1882. 4°. [Overgedr. uit het Tijds. v/h. Ind. Aardr. Gen. Afl. IV 1883].

Groneman (*J.*). Javaansche Tooneeldansen. — Jogjåkartå 1881, 4°. [Overgedr. uit het Tijds. v/h. Ind. Aardrijksk. Gen. Afl. 3. I jaarg.].

Groneman (*J.*). Het waterkasteel te Jogjåkartå. [Overgedr. uit het Tijds. van het Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Groot (*J. J. M. de*). Het Kongsiwezen van Borneo. Eene verhandeling over den grondslag en den aard der Chineesche politieke vereenigingen in de Koloniën, met eene Chineesche geschiedenis van de Kongsi Lanfong. — [Uitgegeven door het Kon. Inst. voor de Taal-, Land- en Volkenk. van N.I.]. 's Gravenhage 1885. 8°.

Habbema (*J.*). Fragmenten uit een Maleisch handschrift. [Overgedr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Haga (*A.*). Het rapport van H. Zwaardecroon en C. Chasteleijn betreffende de reis naar Nieuw-Guinea in 1705 ondernomen door Jacob Weijland. [Overgedr. uit het Tijds. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Hamer (*C. den*). Iets over het tatoueeren of toetang bij de Biadjoe-stammen in de Z/O. afd. van Borneo. [Overgedr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Havenga (*W. J.*). Atlas van Nederlandsch Oost-Indië. Batavia 1885. 4°.

Heineccius (*Jo. Gottl.*). Arnoldi Vinnii Jc. in quatuor libros institutionum imperialium commentarius academicus & forensis recensuit, et praefationem notulasque adjecit. Lugduni Batavorum 1726. 4°.

Herf-Wachter (*A.*). Briefe einer jungen Frau aus Indien. — Stuttgart 1885. 8°.

Holle (*K. F.*). De aap en de schildpad. Een Soedaneesche fabel voor de Hollandsche jeugd naverteld. Batavia 1885. 4°.

اين كتاب برنام اَدَابُ الْاِنسَانْ ارتين سكل كلكوان مانسي يڠ بججقسان كراڠن همب يڠ ضعيف عثمان بن عبدالله بن عقيل

Institution ethnographique. — Instructions pour les délégations. 2me édition. Paris 1880. 8°. — Rapport annuel sur les récompenses et encouragements décernés en 1883. — Paris 1883. 8°.

Kater (*C.*). Rekest aan Zijne Majesteit den Koning van —, oud-Resident der Wester-afdeeling van Borneo. Batavia 1885. 8°.

Kemp (*P. H. van der*). Billiton-opstellen. I. Batavia 1885. 4°.

Kinderen (*Mr. T. H. der*). De algemeene politiestrafreglementen voor de Europeanen en voor de Inlanders in Nederlandsch-Indië, gevolgd door eene toelichtende memorie. Uitgegeven ingevolge machtiging van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië. 2e druk. Batavia 1885. 8°.

Kinderen (*Mr. T. H. der*). Wetboek van Strafregt voor Inlanders in Nederlandsch-Indië, gevolgd door eene toelichtende memorie. Uitgegeven ingevolge machtiging van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië. 2e druk. Batavia. 1885. 8°.

Kocken (*Chs.*). Catalogus der Maç.·. bibliotheek van —. Soerabaja 1876. 8°.

Kocken (*Chs.*). Catalogus van Indische brochures. Soerabaja. 8°.

Koninklijk Instituut van Ingenieurs, afdeeling Nederlandsch-Indië. Concept-notulen der Algemeene Vergadering, gehouden te Batavia, op Vrijdag den 21en Augustus

1885, 's avonds ten 9 ure in het Vergaderlocaal der afdeeling op Rijswijk. Batavia 1885. 8°.

[illegible] 8°.

Leemans (*C*). Papyri graeci Musei Antiquarii publici Lugduni-Batavi. Regis Augustissimi Jussu edidit, interpretationem latinam, adnotationem, indices et tabulas addidit. Tomus II. Lugduni Batavorum 1885. 4°.

Leiddraad bij de studiën voor het examen, bedoeld bij het Koninklijk besluit van 10September 1864 n°. 47, art. 4, litt. *a*—*i*, of voor het zoogenaamde examen A, zamengesteld met het oog op eene mogelijke intrekking van het Koninkijk besluit, waarbij bedoeld examen wordt vervangen door het eind-examen eener hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus enz. enz. door een Indischen examinandus. Samarang 1872. 8°.

Leyds (*J. J. K.*). Tellus et Homo. Eenige onderzoekingen op geophysisch, anthropologisch en aanverwant gebied. (Stellingen en desiderata). Amsterdam 1885. 8°.

Lettres de Java, ou journal d'un voyage dans cette île, en 1822. 1829. 8°.

De invloed van magneten op den mensch. Eene herinnering aan proefnemingen in 1778 te Batavia genomen. [Overgedr. van het Tijds. van Nijv. en Landb. 1885]. 8°.

Mar (*A. del*). A history of money in ancient countries from the earliest times to the present. London 1885. 8°.

Matthes (*B. F.*). Boegineesche en Makassaarsche legenden. [Overgedr. uit de Bijdr. tot de Taal-, Land- en Volkenk. van N.-I. 4de volgr. X deel]. 's Gravenhage 1885. 8°.

Melchior (*A. P.*). Nog iets over de verklaring van het verschijnsel van eb en vloed. [Overgedr. uit het Nat. Tijds. voor Ned.-Indië deel XLV]. Batavia 1885. 8°.

Metzger (*E*). A naturalist's wanderings in the Eastern Archipelago. A narrative of travel and exploration from 1878 to 1883 by H. O. Forbes. [Reprinted from the „Revue Coloniale Internationale"]. Stuttgart 1885. 8°.

Nadere beschouwingen betreffende de plantwijze in de ruit vergeleken met die in het vierkant, ten behoeve van de koffiiecultuur. Cheribon 1884. 8°.

Naumann (*E.*). Ueber den Bau und die Entstehung der Japanischen Inseln. Begleitworte zu den von der geologischen Aufnahme von Japan für den internationalen Geologen-Congress in Berlin bearbeiteten topographischen und geologischen Karten. Berlin 1885. 8°.

Nederlandsch-Indische Juristen-Vereeniging. Handelingen. 1e jaarg. I en II. Batavia 1880. 8°.

Nederlandsch-Indische Juristen Vereeniging. Vraagpunten gesteld door het bestuur van de — naar aanleiding van de praeadviezen uitgebracht over de onderwerpen te behandelen op de Algemeene Vergadering van 4 Juli. Batavia 1885. 8°.

Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid. Koloniaal Museum. Verslagen 1870, 1873—1884. [Overgedr. uit de Handel. en Tijds. 1870/1884]. 8°.

Oertel (*K.*). Astronomische Bestimmung der Polhöhen auf den Punkten Irschenberg, Höhensteig und Kampenwand. Im Auftrage der K. Bayer. Kommission für die Europäische Gradmessung und im Zusammenhange mit den Untersuchungen des Herrn Direktors Dr. von Bauernfeind über terrestrische Refraktion ausgeführt durch —. München 1885. 4°.

Ohlenschlager (*F.*). Sage und Forschung. Festrede gehalten in der öffentlichen Sitzung der K. B. Akademie der Wissenschaften zu München zur Feier ihres einhundert und sechsundzwanzigsten Stiftungstages am 28 März 1885. München 1885. 4°.

Ottolander (*T.*). De Statistiek van kinabast door John Hamil-

ton. Tweede editie vertaald en met aanteekeningen voorzien. [Premie van den vierden jaargang van „de Indische Opmerker," orgaan voor Nijverheid en Landbouw in Nederlandsch-Indië]. Soerabaja. 1885. 8°.

Oudemans (*J. A. C.*). Verslag van de bepaling der geographische ligging van punten in de Molukken, verricht in November 1866 tot Februari 1867. [Overgedr. uit het Natuurk. Tijds. voor Ned. Indië deel XXX]. 8°.

Pant (*D. F. van der*) met bijstand van *Raden Padmâ Soesastrâ*. Een paar bladzijden levend Javaansch, als proeve van Soerakartasche spreektaal. [Overgedr. uit het Tijds. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Peratoeran hoekoeman Policie boeat sekalian orang bangsa Djawa dan sebrang di tanah Hindia-Nederland. Batavia. 1885. 8°.

Peratoeran pak apioen di tanah Djawa dan Madoera. (Staatsblad taoen 1874 No. 228). Batavia 1885. 8°.

Perelaer (*M. T. H.*). Een kwart eeuw tusschen de keerkringen. Naar den eindpaal eener loopbaan. Rotterdam 1885. 8°.

Perthes (Justus) in Gotha, 1785—1885. München. 4°.

قاموس كچيل ادا د دالمڽ سربا سديكيت درفد بهسا عرب
يڠ دفاكي بوات برچريت سڠهن تياد فاكي اعراب
اتو جمع اتو تثنيه دملايوكن لبي دهول دري لفظ
عربڽ كرن بولي لكس دافت مڠرتي ادان تربوات دبتاوي
فد بولن سفتمبر تاهن 1885 يڠ بوات همب يڠ ضعيف
عثمان بن عبدالله بن عقيل عفي الله عنه

Quaritch (*B.*). Catalogue of the History, Geography, and of the Philology, of America, Australasia, Asia, Africa. III History, Topography and Ethnology of Asia, Polynesia, and Africa. London 1885. 8°.

Radermacher (*Mr. J. C.*). Naamlijst der planten, die gevonden worden op het eiland Java. Met de beschrij-

ving van eenige nieuwe geslagten en soorten. 3 stukken in één band. Met algemeen alphabetisch register. Batavia 1780/82. 4°. Benevens Opheldering omtrent de Javasche planten en palmbomen getrokken uit het I, II en III deel der Javasche planten. 8°.

Ravenswaay & Co. Catalogus van eene groote collectie leesboeken en prentenboeken voor kinderen, alsmede: Hollandsche, Fransche, Duitsche en Engelsche prachtwerken en plaatwerken. Samarang. 12°.

Redjangsch (Proeven van.) [Overgedr. uit het Tijds. v/h. Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Reglement van het Onderwijzers-leesgezelschap te Batavia onder bescherming van den WelEdelgestrengen Heer J. Kunst. Batavia 1874. 8°.

Revue Coloniale Internationale. (Fondée par l'Association Coloniale Néerlandaise à Amsterdam). Direction: Dr. C. M. Kan, Dr. P. A. van der Lith et Dr. D. J. Jitta. Tome I n°. 1—3. Amsterdam 1885. 8°

Ribbeck (*O.*). Agroikos. Eine ethologische Studie. — [No. I des X Bandes der Abh. der phil.-hist. Classe der Kön. Sächs. Gesells. der Wissens]. Leipzig 1885. 8°.

Riesz. (*C. H. F.*). Artikel 40 van Staatsblad 1836, No. 19. Batavia 1885. 8°.

Riesz. (*C. H. F.*). De particuliere landerijen en de cultures. Batavia 1885. 8°.

Riesz. (*C. H. F.*). Le bon plaisir in stede van wet en recht. N°. 1. Batavia 1885. 8°.

Rivière (*H.*). Souvenirs de la Nouvelle-Calédonie. Paris 1880. 8°.

S. (*H. v.*). Herinneringen aan en beschouwingen over Oost- en West-Indische toestanden. (Atjeh-Suriname). Haarlem 1885. 8°.

Salinan soerat peratoeran hal membikin dan membongkar roemah-roemah di residensi Betawi, jang di briken oleh toean Resident Betawi dan di batja di dalem soerat kabar Javasche Courant, tanggal 19 December 1884

N°. 101. (Satoe persenan boeat langganan Pembrita Betawi). Batavia 1885. 8°.

Sarita teka surat Alatalla. Bandjermasin 1883/85. 12°.

Schot (*J. G.*). Het stroomgebied der Kateman. Bijdrage tot de kennis van Oost-Sumatra. [Overgedr. uit het Tijds. van het Bat. Gen. deel 29]. 8°.

Serrurier · (*L.*). Oost- en West-Indische huizen van 's Rijks Ethnographisch Museum. Leiden, 1885. 8°.

Sijthoff (*A. W.*). Fondscatalogus van — te Leiden. 1850-1885. 8°.

Smid (*H. J.*). Gids langs de Gooische stoomtramlijn. Met een kaartje. Hilversum. 12°.

Soerabaja-bibliotheek. Catalogus van Hollandsche schrijvers, 1883. Soerabaja. 8°.

Sol (*E. P. C.*). Een woord over de rechten van de eigenaren der particuliere landen. Batavia 1885. 8°.

Stanley (*H. M.*). The Congo and the founding of its free State. A story of work and exploration. 2 Vol. London 1885. 8°.

Statuten en huishoudelijk reglement van het fonds ten behoeve van weduwen en weezen van dienaren en van hulpbehoevende dienaren van de faktorij der Nederlandsche Handel-Maatschappij. Batavia. 8°.

Statuten van de Vereeniging „de Jongensschool" te Soerabaia. — Soerabaia 1885. 8°.

Straits Branch of the Royal Asiatic Society. Notes and queries edited by the Honorary Secretary. N°. 1 and 2 issued with N°. 14 and 15 of the Journal of the Society. Singapore 1885. 8°.

Surat Imadeddin. Atawa saritan oloh pintar, idjä solake salam, rahian mandjadi oloh kristen. Bandjermasin. 1885. 8°.

Survey (United States Geological —).

Annual Reports. III Third annual report of the —, 1881—'82, by *J. W. Powell.* Washington 1883. 8°.

Monographs. III. *Becker* (*G. F.*). Geology of the Comstock Lode and the Washoe District. With atlas. Washing-

ton 1882. 8°. — IV. *Lord* (*E.*). Comstock Mining and Miners. Washington 1883. 8°.

Statistical Papers. — *Williams* (*A.*). Mineral Sources of the United States. Washington 1883. 8°.

Tijdschrift toegewijd aan het Zeewezen. Met goedkeuring van den Directeur-Generaal voor de Marine, uitgegeven door A. E. Tromp en C. Verveer. Deel 1—4 Amsterdam 1831—1835. 8°.

Tissot (*V.*). La Chine d'après les voyageurs les plus récents. [Bibliothéque instructive]. Paris 1885. 8°.

Tolstoi (*D. A.*). Ein Blick auf das Unterrichtswesen Ruszlands im XVIII Jahrhundert bis 1782. — Aus dem Russischen übersetzt von P. v. Kügelgen. [Aus dem Beiträgen zur Kenntniss des Russischen Reiches und der angrenzenden Länder Asiens, zweite Folge", besonders abgedruckt]. St. Petersburg 1884. 8°.

Tjerita Sampo Toa Lang. Tersalin dari boekoe Tjina Sampo Khay Kang. N°. 1. Batavia 1885. 8°.

Tjondro Negoro (*Raden Ario*). Beschrijving van het district Salem en in het bizonder van het gehucht Goenoeng-Segara. Met een naschrift van K. F. Holle. [Overgedr. uit het Tijds. Bat. Gen. deel 29]. 8°.

Uytrekening van de goude en silvere muntswaardye, inhout der maten en swaarte der gewigten in de respective gewesten van Indiën. Middelburg 1691. 4°.

Veepest (Stukken handelende over), 1879—1884, met bijlage Utr. Prov. en Sted. Dagblad A 1866 n°. 310.

Vereeniging tot daarstelling van eene algemeene openbare bibliotheek en van een daaraan verbonden leeskabinet te Rotterdam. Zes en twintigste jaarlijksch verslag door de hoofd-commissie aan de leden van de — medegedeeld in de Algemeene Vergadering van 21 Februari 1885. 8°.

Vereeniging tot voorbereidend onderricht aan kinderen van minvermogenden in Nederlandsch-Indië van 1 April 1884 tot 1 April 1885. (7de jaarverslag). Batavia 1885. 8°.

De particuliere landbouwnijverheid op Java; hare beteekenis, en de belemmeringen waarmede zij heeft te kampen. Memorie aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië ingediend door de Vereeniging van beheerders van Landbouw-ondernemingen te Soekaboemi. (Preanger-Regentschappen). Batavia 1885. 8°.

Verslag omtrent den arbeid en de bemoeienissen van het Genootschap van in- en uitwendige zending, gedurende het jaar 1884. Batavia 1885. 8°.

Verslag over de Nederlandsche afdeeling op de Internationale tentoonstelling gehouden te Parijs in 1878, uitgebragt namens de Nederlandsche Hoofd-Commissie door het uitvoerend Comité. Leiden 1879. 8°.

Verslagen van den Nederlandschen Consul-generaal voor Australië, Nieuw-Zeeland en Tasmanië, Jhr. J. W. Ploos van Amstel, zamengesteld op zijne reizen langs de kusten van Australië, Julij-November 1871, met Z. M. stoomschip Curaçao. Batavia 1872. 8°.

A vocabulary of the Englisch and Malay languages, with the proper orthography for Englishmen 3th edition. Batavia 1885. 8°.

Waal (*G. de*). Aanteekeningen betreffende de rijstcultuur op boschgronden in de onderafdeeling Pangkalan kota baharoe en XII kota kampar der residentie Padangsche Bovenlanden. [Overgedr. uit het Tijds van het Bat. Gen. deel 30]. 8°.

Waal (*G. de*). Aanteekeningen betreffende de rijstcultuur op sawah's in de onderafdeeling Limapoeloeh kota der Residentie Padangsche Bovenlanden. [Overgedr. uit het Tijds v/h Bat. Gen. deel 30] 8°.

Missive van den Resident van Bali over het aanleggen van *Waterleidingen* en het gebruik van een daarbij aangewend Balineesch waterpas-instrument. Batavia 1885. 8°.

Nabetrachting over de gegandjing [Overgedr. uit het Tijds. van Nijverh. en Landb. Febr. afl. 1885].

Wall. (*A. F. von de*). Dongeng monjet dengen koera-koera, karangan K. F. Holle, dikarangken dalem bahasa Melajoe Betawi oleh —. Betawi 1885 4°.

Wilken (*G. A.*). De vrucht van de beoefening der ethnologie voor de vergelijkende rechtswetenschap. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het Hoogleeraarsambt aan de Rijks-Universiteit te Leiden, den 16en September 1885. Leiden 1885. 8°.

Wolters (*J. B.*). Uitgaven van — te Groningen. Maart 1885. 8°.

BIJLAGE VIII.

LIJST

DER LEDEN VAN HET GENOOTSCHAP

op ultimo December 1885.

Opperbeschermheer

Z. M. WILLEM III,

Koning der Nederlanden.

Beschermheer

O. VAN REES,

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Bestuur.

Mr. T. H. der Kinderen, President.
Mr. N. P. van den Berg, Vice-President.
W. P. Groeneveldt, Conservator der oudheden.
D. Gerth van Wijk, Secretaris en mede-redakteur van het Tijdschrift.
Mr. J. A. van der Chijs, Thesaurier, redakteur der verhandelingen en conservator der ethnologische en numismatische verzamelingen.
A. Haga.
A. L. van Hasselt.
Dr. J. L. A. Brandes, Bibliothecaris, conservator der manuscripten en redakteur van het tijdschrift.
Mr. H. van Dissel Szn.

Eereleden.

Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, konin van Siam.
Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.
W. Gregory, 's Gravenhage.
K. F. Holle, Waspada.
Dr. J. J. de Hollander, Breda.
Dr. J. H. Kern, Leiden.
F. H. Kroon, Batavia.
Mr. J. W. van Lansberge, Nederland.
Dr. C. Leemans, Leiden.
Mr. H. D. Levyssohn Norman, 's Gravenhage.
Jhr. Mr. J. Loudon, 's Gravenhage.
Dr. B. F. Matthes, Nederland.
J. D. Fransen van de Putte, 's Gravenhage.
Dr. Reinhold Rost, London.
J. T. G. Riedel, Nederland.
Dr. G. Schlegel, Leiden.
L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele, Leiden.
J. van Swieten, 's Gravenhage.
Dr. H. Neubronner van der Tuuk, Boeleleng.
Mr. A. J. Duijmaer van Twist, Deventer.
G. H. Uhlenbeck, 's Gravenhage.
W. F. Versteeg, Amsterdam.
Dr. P. J. Veth, Leiden.
A. W. P. Weitzel, 's Gravenhage.
Jhr. Mr. H. C. van der Wijk, 's Gravenhage.

Correspondeerende leden.

P. J. B. C. Robidé van der Aa, 's Gravenhage.
Louis de Backer, Parijs.
Dr. A. Bastian, Berlijn.

Prins Roland Bonaparte, Parijs.
Marquis de Croizier, Parijs.
R. van Eck, Breda.
P. Favre, Parijs.
Dr. H. L. Fleischer, Leipzig.
Dr. R. Fruin, Leiden.
F. von Hellwald, Constadt (Wurtemburg).
F. Hochstetter, Weenen.
Cd. Busken Huet, Parijs.
Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. A. Kuenen, Leiden.
C. H. J. Graaf Meyners d'Estrey, Parijs.
Aristide Marre, Parijs.
A. Meulemans, Brussel.
Dr. A. B. Meijer, Dresden.
Dr. F. Max Müller, Oxford.
G. K. Niemann, Delft.
A. N. Nördenskiöld, Stokholm.
Dr. J. Pijnappel Gzn., Leiden.
H. Phillips, Philadelphia.
Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, 's Gravenhage.
Dr. Renard, Moscou.
K. Scherzer, Weenen.
Dr. G. D. J. Schotel, Leiden.
Dr. A. Schreiber, Barmen (Pruissen).
Th. Speidel, Consul der Nederlanden, Saigon.
Rajah Tagore, Calcutta.
P. A. Tiele, Utrecht.
Mevrouw A. L. G. Bosboom Toussaint, 's Hage.
Mr. C. Vosmaer, 's Hage.
A. C. Vreede, Leiden.
Alfred Russell Wallace, Londen.
Dr. Th. C. L. Wijnmalen, 's Hage.
Mr. J. P. P. Baron van Zuijlen van Nyevelt, Parijs.
T. M. Roest, Leiden.

Gewone leden.

Mr. J. H. Abendanon.
J. A. Aeckerlin.
R. C. Bakhuizen van den Brink.
J. Bensbach.
J. M. van Berckel
Mr. L. W. C. van den Berg.
Mr. J. H. Bergsma.
Mr. C. G. de Beus.
J. W. Binkes.
A. H. G. Blokzeijl.
W. de Boer.
M. J. Boissevain.
K. F. Bohl.
H. J. C. Bonemeijer.
E. Bosch.
M. J. van Bosse.
J. de Booij.
J. C. Boijle.
D. F. van Braam Morris.
P. Brouwer.
W. Broers.
A. de Bruijn Mzn.
Mr. L. A. P. F. Buijn.
Mr. C. S. Buijs Ballot.
A. C. Claessens.
F. S. A. de Clercq.
M. C. H. G. Coenen.
G. C. E. van Daalen.
E. Th. van Delden.
J. Dinger.
H. G. Derx.
S. van Dissel.
J. G. L. Ducker.
Mr. W. A. Engelbrecht.
J. Ennen.
Mr. J. J. C. Enschedé.
J. Ph. Ermeling.
E. A. Engelbrecht.
H. E. D. Engelhard.
J. Faes.
Mr. D. Fock.
A. H. G. Fokker.
Mr. W. Francis.
H. L. Frank.
W. O. Gallois.
Mr. W. de Gelder.
J. A. de Gelder.
Dr. J. H. F. Sollewijn Gelpke.
Mr. J. N. van Goens.
L. F. Gonsalves.
M. A. F. Goossens.
A. H. Gijsberts.
Dr. J. G. H. Gunning.
Dr. C. Gutteling.
J. Habbema.
C. den Hamer.
T. M. Harthoorn.
J. C. van Hasselt.
Mr. C. A. Hennij.
Mr. T. Hennij.
Mr. J. E. Hennij.
Mr. A. D. H. Heringa.
H. P. van Heukelom.
B. Hoetink.

n den Honert.
oos.
ooijer.
Ange Huet.
iizer.
ijmans van Anrooij.
as Ismangoen Danoe
netti.
. Immènk.
. Jacobs.
nssen van Raaij.
in.
Ch. Benthem Jutting.
. Kemmann.
n der Kemp.
rckhoven.
inderen.
l.
S. van Kraaijenoord.
oesen.
oesen.
mmer
Laats.
. Lagerweij.
van Langen.
ler Lee.
van Leeuwen.
vert Jr.
hr. Jr.
aijer.
echelen.
Meijer.
r.

W. J. M. Michielsen.
L. J. J. Michielsen.
A. E. Moll.
Mr. S. M. A. du Mosch.
F. H. C. van Motman.
J. G. Th. van Motman.
P. C. van Motman.
Th. Mounier.
G. C. T. W. Mundt.
A. Mijer.
Mr. U. J. Huber Noodt.
H. A. de Nooij.
A. van der Gon Netscher.
P. M. Ockerse.
J. H. Pannekoek.
G. H. Pannekoek.
A. G. G. Peltzer.
K. L. Pfeiffer.
Mr. M. C. Piepers.
Mr. A. M. Pino.
J. H. Poelman.
Mr. J. Hulshoff Poll.
H. E. Prins.
C. F. E. Praetorius.
J. D. de Riemer.
Dr. H. M. R. van Riemsdijk.
F. Roorda van Eijsinga.
Dr. L. W. G. de Roo.
J. K. H. de Roo van Alderwerelt.
J. A. van Rijn van Alkemade.
L. W. Th. Schmidt.
A. C. Schepper.
Mr. L. J. Selleger.
Mr. A. Stibbe.

H. N. Stuart.
E. C. Baron Sweerts de Landas Wijborgh.
J. L. van der Toorn.
H. J. E. Tendeloo.
Mr. J. Sibenius Trip.
F. Twiss.
A. C. Uljée.
Mr. W. C. Veenstra.
H. Visser.
J. M. van Vleuten.
A. G. Vorderman.
Mr. J. C. Voûte.
Mr. A. de Vries.
Mr. W. Vrolik.
H. L. van der Waarden.
Mr. E. G. D. G. Wassink.
P. van der Weide.
M. Willemstijn.
G. L. Weijnschenk.
H. M. Andrée Wiltens.
Jhr. C. H. A. van der Wijck.
Jhr. J. C. W. D. A. van der Wijck.
J. W. Young.
J. W. Yzerman.
G. E. V. L. van Zuijlen.
Raden Adipati Aria Koesoema Daningrat.
Raden Mas Toemenggoeng Aria Soegonda.

Buitengewone leden.

N. Graafland.
J. van Kinsbergen.
F. Kramer.
J. Kreemer.
A. Langen.
Raden hadji Moehamad Moesa.
C. A. van Ophuijsen.
C. Poensen.
H. Sundermann.
F. C. Wilsen.
C. W. J. Wenneker.
Karta Winata.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXI. — 1883.

No. 1

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1883

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXI. — 1883.

No. 2

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1883.

INHOUD.

Bladz.
Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Juli 79
Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 Augustus 83
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 September. 93
Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 October 105
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Novenber 117
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 December 127
Aperçu des travaux de la Société pendant l'année 1883. . . 139
Bijlagen.
IV Aanwinsten van het munt- en penningkabinet in 1883. XXV.
V Aanwinsten van het ethnologisch museum in 1883. XXXII.
VI Lijst van ingekomen boekwerken over het 3de en 4de kwartaal 1883 . . . . XXXVIII.
VII Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1883. . . . . LVI.

INHOUD.

	Bladz.
Bestuursvergadering van Dinsdag, 10 Juli	79
Bestuursvergadering van Dinsdag, 7 Augustus	83
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 September	93
Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 October	105
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 November	117
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 December	127
Aperçu des travaux de la Société pendant l'année 1883	139

Bijlagen.

IV	Aanwinsten van het munt- en penningkabinet in 1883	XXV.
V	Aanwinsten van het ethnologisch museum in 1883	XXXII.
VI	Lijst van ingekomen boekwerken over het 3de en 4de kwartaal 1883	XXXVIII.
VII	Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1883	LVI.

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 Januari 1883 1
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Februari 1883 10
Bestuursvergadering van Dinsdag, 13 Maart 1883 27
Bijlage.
I Lijst van ontvangen boekwerken gedurende het eerste kwartaal 1883 I

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

Deel XXII. — 1884.

Aflevering 1

BATAVIA,
W. BRUINING & Co
1884.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXII. — 1884.

Aflevering 2.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1884.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXII. — 1884.

Aflevering 2.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1884.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXII. — 1884.

Aflevering 3.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1884.

NOTULEN

VAN DE

Algemeene en Bestuurs-vergaderingen

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXII. -- 1884.

Aflevering 4.

BATAVIA,
W. BRUINING & Co.
1885

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 14 Oktober 1884. . . . 95
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 November 1884. . . . 104
Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 December 1884. . . . 115
Aperçu des travaux de la Société pendant l'Anneé 1884. . . 126
Bijlagen.

IV. Vermenigvuldiging van inscripties LV
V. Aanwinsten van het Munt- en Penning-Kabinet in 1884. LVII
VI. Aanwinsten van het Ethnologisch Museum in 1884. LXIII
VII. Lijst van ingekomen boekwerken gedurende het 4de kwartaal 1884 LXVI
VIII. Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1884. LXXII

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 14 Oktober 1884 . . . 95
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 November 1884 . . . 103
Bestuursvergadering van Dinsdag, 9 December 1884 . . . 118
Aperçu des travaux de la Société pendant l'Année 1884 . . . 126
Bijlagen.
IV. Vermenigvuldiging van inscripties . . . LX
V. Aanwinsten van het Munt- en Penning-Kabinet in 1884 . . . LXII
VI. Aanwinsten van het Ethnologisch Museum in 1884 . LXIII
VII. Lijst van ingekomen boekwerken gedurende het 4de kwartaal 1884 . . . LXVI
VIII. Lijst der leden van het Genootschap op ultimo December 1884 . . . LXXII

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Juli 1884 67
Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Augustus 1884 . . 79
Bestuursvergadering van Dinsdag, 2 September 1884 . 87
Bijlagen.
III. Lijst der ingekomen boekwerken over het derde kwartaal 1884 XLIII

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 1 April 1884 41
Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 Mei 1884 48
Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 Juni 1884 59
Bijlagen.
II. Lijst van ontvangen boekwerken gedurende het tweede kwartaal 1884 II

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 Januari 1884 . . . 1
Bestuursvergadering van Dinsdag, 5 Februari 1884 15
Bestuursvergadering van Dinsdag, 4 Maart 1884 . . . 25
Bijlagen.
I. Lijst der ingekomen boekwerken over het 1e kwartaal 1884. I

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN BESTUURSVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXIII. — 1885.

Aflevering 1.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1885.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN BESTUURSVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXIII. -- 1885.

Aflevering II.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1885.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN BESTUURSVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXIII. — 1885.

Aflevering III.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1885.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN BESTUURSVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

Deel XXIII. — 1885.

Aflevering IV.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1886.

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 6 October 1885. . . . 133
Bestuursvergadering van Dinsdag, 3 November 1885. . . . 145
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 December 1885. . . . 162
Aperçu des travaux de la Société pendant l'année 1885. . . 178

BIJLAGEN:

V. Aanwinsten van het Munt- en Penningkabinet in 1885 XXVII
VI. Aanwinsten van het Ethnologisch musem in 1885. XL
VII. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het vierde kwartaal 1885 XLIV
VIII. Lijst der leden van het genootschap op ultimo December 1885 LVII

INHOUD.

Bladz.

Bestuursvergadering van Dinsdag, 21 Juli 1885 85
Bestuursvergadering van Dinsdag, 11 Augustus 1885 99
Bestuursvergadering van Dinsdag, 8 September 1885. . . . 109
Bijlagen:
III. Reorganization of the archaeological survey departement I
IV. Lijst der ingekomen boekwerken gedurende het derde kwartaal 1885. VII